

สารบัญ

	หน้า
ปัญหาและเฉลย : วิชาธรรมวิภาค	๑
พ.ศ. ๒๕๔๙	๑
พ.ศ. ๒๕๕๐	๓
พ.ศ. ๒๕๕๑	๖
พ.ศ. ๒๕๕๒	๘
พ.ศ. ๒๕๕๓	๑๑
พ.ศ. ๒๕๕๔	๑๓
พ.ศ. ๒๕๕๕	๑๕
พ.ศ. ๒๕๕๖	๑๗
พ.ศ. ๒๕๕๗	๑๙
พ.ศ. ๒๕๕๘	๒๑
พ.ศ. ๒๕๕๙	๒๓
พ.ศ. ๒๕๖๐	๒๕
พ.ศ. ๒๕๖๑	๒๗
พ.ศ. ๒๕๖๒	๒๙
พ.ศ. ๒๕๖๓	๓๑
พ.ศ. ๒๕๖๔	๓๓
พ.ศ. ๒๕๖๕	๓๕
พ.ศ. ๒๕๖๖	๓๗
ปัญหาและเฉลย : วิชาพุทธประวัติ	๓๙
พ.ศ. ๒๕๔๙	๓๙
พ.ศ. ๒๕๕๐	๔๑
พ.ศ. ๒๕๕๑	๔๓
พ.ศ. ๒๕๕๒	๔๕
พ.ศ. ๒๕๕๓	๔๗
พ.ศ. ๒๕๕๔	๔๙
พ.ศ. ๒๕๕๕	๕๑
พ.ศ. ๒๕๕๖	๕๓
พ.ศ. ๒๕๕๗	๕๕
พ.ศ. ๒๕๕๘	๕๗

พ.ศ. ๒๕๕๙	๕๙
พ.ศ. ๒๕๖๐	๖๑
พ.ศ. ๒๕๖๑	๖๓
พ.ศ. ๒๕๖๒	๖๕
พ.ศ. ๒๕๖๓	๖๗
พ.ศ. ๒๕๖๔	๖๙
พ.ศ. ๒๕๖๕	๗๑
พ.ศ. ๒๕๖๖	๗๓

ปัญหาและเฉลย : วิชาวินัยบัญญัติ

พ.ศ. ๒๕๔๙	๗๕
พ.ศ. ๒๕๕๐	๗๗
พ.ศ. ๒๕๕๑	๗๙
พ.ศ. ๒๕๕๒	๘๑
พ.ศ. ๒๕๕๓	๘๓
พ.ศ. ๒๕๕๔	๘๕
พ.ศ. ๒๕๕๕	๘๗
พ.ศ. ๒๕๕๖	๘๙
พ.ศ. ๒๕๕๗	๙๑
พ.ศ. ๒๕๕๘	๙๓
พ.ศ. ๒๕๕๙	๙๕
พ.ศ. ๒๕๖๐	๙๗
พ.ศ. ๒๕๖๑	๙๙
พ.ศ. ๒๕๖๒	๑๐๑
พ.ศ. ๒๕๖๓	๑๐๓
พ.ศ. ๒๕๖๔	๑๐๕
พ.ศ. ๒๕๖๕	๑๐๗
พ.ศ. ๒๕๖๖	๑๐๙

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรธรรมชั้นตรี
สอบในสนามหลวง
วันจันทร์ที่ ๒ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๔๙

๑. หิริ กับ โอตตัปปะ ต่างกันอย่างไร ?

ตอบ ต่างกันอย่างไร หิริ คือ ความละอายใจตนเองที่จะประพฤติชั่ว ส่วนโอตตัปปะ คือ ความเกรงกลัวผลของความชั่วที่ตนจะได้รับ ฯ

๒. คำว่า พระธรรม ในรัตนะ ๓ คืออะไร ? มีคุณอย่างไร ?

ตอบ คือ คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ฯ
มีคุณ คือ รักษาผู้ปฏิบัติไม่ให้เกิดไปในที่ชั่ว ฯ

๓. โอวาทของพระพุทธเจ้า มีกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๓ อย่าง ฯ
๑. เว้นจากทุจริต คือ ประพฤติชั่วด้วยกาย วาจา ใจ
๒. ประกอบสุจริต คือ ประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ
๓. กระทำใจของตนให้หมดจดจากเครื่องเศร้าหมองใจ มีโลภ โกรธ หลง เป็นต้น ฯ

๔. คนเราจะประพฤติดีหรือประพฤติชั่วมีมูลเหตุมาจากอะไร ?

ตอบ คนประพฤติดีมีมูลเหตุมาจากโลภะ อโทสะ อโมหะ ส่วนคนประพฤติชั่วมีมูลเหตุมาจากโลภะ โทสะ โมหะ ฯ

๕. ปธาน คือความเพียร ๔ มีอะไรบ้าง ? จดเหล่าเข้าพรรษาอนุโลมเข้าในปธานข้อไหน ?

ตอบ มี ๑. สัจจปธาน เพียรระวังไม่ให้เกิดขึ้นในสันดาน
๒. ปหานปธาน เพียรละบาปที่เกิดขึ้นแล้ว
๓. ภาวนापธาน เพียรให้กุศลเกิดขึ้นในสันดาน
๔. อนุรักษนาปธาน เพียรรักษากุศลที่เกิดขึ้นแล้วมิให้เสื่อม ฯ
อนุโลมเข้าในปหานปธาน ฯ

๖. อุทัจจกุกุจจะ คือความฟุ้งซ่านและรำคาญ จัดเข้าในชั้นธัไหนในชั้นธั ๕ ? เพราะเหตุไร ?

ตอบ จัดเข้าในสังขารชั้นธั ฯ
เพราะความฟุ้งซ่านและรำคาญ เป็นเจตสิกธรรมที่เกิดขึ้นกับใจ ฯ

๗. อริยทรัพย์ คือทรัพย์เช่นไร ? เมื่อเทียบกับทรัพย์สินมีเงินทอง เป็นต้นดีกว่ากันอย่างไร ?

ตอบ คือ คุณงามความดีอย่างประเสริฐที่เกิดขึ้นในสันดาน มีศรัทธา ศีล เป็นต้น ฯ

ดีกว่ากัน เพราะเป็นคุณธรรมเครื่องบำรุงจิตให้อบอุ่น ไม่ต้องกังวลเดือดร้อน ใครจะแย่งชิงไปไม่ได้ ใช้เท่าใดก็ไม่ต้องกลัวหมดสิ้น ทั้งสามารถติดตามไปได้ถึงชาติหน้า เป็นที่พึ่งในสัมปรายภพได้ด้วย ฯ

คิหิปฏิบัติ

๘. คิหิปฏิบัติ คืออะไร ? หมวดธรรมต่อไปนี้ คือ ๑. อิทธิบาท ๔ ๒. สังคหวัตถุ ๔ ๓. อธิษฐานธรรม ๔ ๔. ทิฏฐธัมมิกัตถประโยชน์ ๔ ๕. ปาริสุทธิศีล ๔ หมวดไหนมีในคิหิปฏิบัติ ?

ตอบ คือ หลักปฏิบัติของคฤหัสถ์ ฯ

ข้อ ๒. และข้อ ๔. มีในคิหิปฏิบัติ ฯ

๙. ผู้อยู่ครองเรือนควรมีธรรมของฆราวาสเป็นหลักปฏิบัติจึงจะอยู่เป็นสุข ธรรมของฆราวาสนั้นมีอะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๑. สัจจะ สัตย์ซื่อต่อกัน

๒. ทมะ รู้จักข่มจิตของตน

๓. ชั้นดี อดทน

๔. จาคะ สละให้ปันสิ่งของของตนแก่คนที่ควรให้ปัน ฯ

๑๐. นาย ก เป็นผู้ฉลาดในการเล่นพนันฟุตบอล เขาหวังให้นาย ข ผู้เป็นเพื่อน มีเงินทองไว้ก่อร่างสร้างตัว จึงชักชวนนาย ข ให้เล่นด้วย นาย ก จัดเข้าในประเภทมิตรณะประโยชน์ได้หรือไม่ ? เพราะเหตุไร ?

ตอบ ไม่ได้ ฯ

เพราะ นาย ก กำลังชักชวนในทางฉิบหาย ผิดลักษณะมิตรณะประโยชน์ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักธรรมชั้นตรี
สอบในสนามหลวง
วันอาทิตย์ที่ ๒๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐

๑. ในทางโลก คุณงามความดีที่รูปร่างหน้าตา ในทางพระพุทธศาสนา คุณงามความดีที่ไหน ?
ตอบ ในทางพระพุทธศาสนา คุณงามความดีที่มีคุณธรรมอันทำให้งาม ๒ ประการ คือ ขันติ ความอดทน และโสรัจจะ ความสงบเสงี่ยม ฯ
๒. มโนสุจริต คืออะไร ? มีอะไรบ้าง ?
ตอบ คือ การประพฤติชอบด้วยใจ ฯ
 มี ๑. ไม่โลภอยากได้ของเขา
 ๒. ไม่พยาบาทปองร้ายเขา
 ๓. เห็นชอบตามคลองธรรม ฯ
๓. อิทธิบาท คือ ธรรมเป็นคุณเครื่องให้สำเร็จความประสงค์ของบุคคล ส่วนธรรมอันเป็นเครื่องกั้นจิตไม่ให้บรรลุความดี คืออะไร ? มีอะไรบ้าง ?
ตอบ คือ นิวรณ์ ๕ ฯ
 มี ๑. กามฉันท์   พอใจรักใคร่ในอารมณ์ที่ชอบใจมีรูปเป็นต้น
 ๒. พยาบาท   ปองร้ายผู้อื่น
 ๓. ถีนมิตฺตะ   ความที่จิตหดหู่และเคลิบเคลิ้ม
 ๔. อุทธัจจกุกกุกจจะ   ฟุ้งซ่านและรำคาญ
 ๕. วิจิกิฉฉา   ลังเลไม่ตกลงได้ ฯ
๔. ภิกษุสามเณรผู้บวชใหม่จะต้องมีอินทริยสังวร คือสำรวมอินทริย์ สำรวมอินทริย์นั้น คืออย่างไร ?
ตอบ คือ ระวังตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ไม่ให้ความยินดียินร้ายครอบงำได้ ในเวลาเห็นรูป ฟังเสียง ตมกลิ่น ลิ้มรส ถูกต้องโณภูมัพพะ รู้ธรรมารมณฺ์ ฯ
๕. ควรพิจารณาทุก ๆ วันว่า เราจะต้องพลัดพรากจากของรักของชอบใจทั้งสิ้น ข้อความนี้อยู่ในหมวดธรรมอะไร ? ท่านให้พิจารณาอย่างไรเพื่ออะไร ?
ตอบ อยู่ในธรรมหมวดคอกิณหปัจจเวกขณฺ์ ๕ ฯ
 เพื่อบรรเทาความยึดมั่นถือมั่นว่า สิ่งนั้น คนนั้น เป็นที่รักของเรา จักไม่ต้องเสียใจในเมื่อต้องพลัดพรากจากสิ่งนั้น คนนั้น จริง ๆ ฯ

๖. มรรคมืองค์แปดจัดเข้าในสิกขา ๓ ได้หรือไม่? ถ้าได้จงจัดมาดู

ตอบ ได้ ๓

จัดดังนี้

สัมมาทิฏฐิและสัมมาสังกัปปะ จัดเข้าในปัญญาสิกขา

สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ จัดเข้าในศีลสิกขา

สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ จัดเข้าในจิตตสิกขา ๓

๗. มละ คืออะไร? เป็นศิษย์ได้ดีแล้วทำมันตึงกับอาจารย์ จัดเข้าในมละอย่างไร และควรชำระมละอย่างนั้นด้วยธรรมอะไร?

ตอบ มละ คือมลทิน ๓

จัดเข้าในมักขะ ลบหลู่คุณท่านและควรชำระด้วยกตัญญูกตเวทิตา ความรู้คุณท่านแล้วตอบแทน ๓

คิหิปฏิบัติ

๘. เมื่อแสวงหาโรคทรัพย์ได้โดยทางที่ชอบแล้ว ควรทำอะไรบ้างเพื่อให้เกิดประโยชน์ในโรคทรัพย์ที่ได้มานั้น?

ตอบ ควรทำ

๑. เลี้ยงตัว มารดา บิดา บุตร ภรรยา บ่าวไพร่ ให้เป็นสุข

๒. เลี้ยงเพื่อนฝูงให้เป็นสุข

๓. บำบัดอันตรายที่เกิดแต่เหตุต่าง ๆ

๔. ทำพลี ๕ อย่าง คือ

๔.๑ ญาติพลี สงเคราะห์ญาติ

๔.๒ อติถิพลี ต้อนรับแขก

๔.๓ ปุพพเปตพลี ทำบุญอุทิศให้ผู้ตาย

๔.๔ ราชพลี ถวายเป็นหลวง มีภาชีอากร เป็นต้น

๔.๕ เทวดาพลี ทำบุญอุทิศให้เทวดา

๕. บริจาคทานในสมณพราหมณ์ผู้ประพฤติชอบ ๓

๙. การค้าขายสัตว์เพื่อเอาไปฆ่าเป็นอาหาร เป็นการผิดศีลข้อปาณาติบาตหรือไม่? เพราะเหตุไร? อุบาสกควรปฏิบัติอย่างไรในเรื่องนี้?

ตอบ ไม่ผิด ๓

เพราะไม่ได้เป็นผู้ฆ่าหรือสั่งให้ฆ่า ๓

อุบาสกควรเว้นการค้าขายชนิดนี้เสีย ๓

๑๐. ทิศ ๖ ในคิหิปฏิบัติ มีอะไรบ้าง ? แต่ละทิศหมายถึงใคร ?

ตอบ มี ดังนี้

๑. ทิศเบื้องหน้า หมายถึง มารดาบิดา
๒. ทิศเบื้องขวา หมายถึง อาจารย์
๓. ทิศเบื้องหลัง หมายถึง บุตรภรรยา
๔. ทิศเบื้องซ้าย หมายถึง มิตร
๕. ทิศเบื้องต่ำ หมายถึง บ่าว
๖. ทิศเบื้องบน หมายถึง สมณพราหมณ์ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักธรรมชั้นตรี
สอบในสนามหลวง
วันพฤหัสบดีที่ ๙ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

๑. การที่บุคคลพบงูพิษแล้วสะดุ้งกลัวว่าจะถูกกัดตาย จัดเป็นโศตตปปะ ได้หรือไม่ ? เพราะเหตุใด ?
ตอบ ไม่ได้ ฯ
 เพราะไม่ใช่ความเกรงกลัวต่อบาป ฯ
๒. พระสงฆ์ในรัตนตรัยมีคุณอย่างไร ?
ตอบ ท่านปฏิบัติชอบตามคำสอนของพระพุทธเจ้าแล้ว สอนให้ผู้อื่นกระทำตามด้วย ฯ
๓. โอวาทของพระพุทธเจ้า ๓ อย่างมีอะไรบ้าง ?
ตอบ มี ๑. เว้นจากทุจริต คือประพฤติชั่วทางกาย วาจา ใจ
 ๒. ประกอบสุจริต คือประพฤติชอบทางกาย วาจา ใจ
 ๓. ทำใจของตนให้หมดจดจากเครื่องเศร้าหมองใจ มีโลภ โกรธ หลง เป็นต้น ฯ
๔. อินทรีย์สังวร คือสำรวมอินทรีย์ อินทรีย์ได้แก่อะไรบ้าง ?
ตอบ ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ฯ
๕. ธรรมหมวดหนึ่ง เป็นเหตุให้ผู้ประพฤตินขาดความเที่ยงธรรม ชื่อว่าอะไร ? มีอะไรบ้าง ?
ตอบ ชื่อว่า อคติ ความลำเอียง ฯ
 มี ๑. ฉันทาคติ ลำเอียงเพราะรักใคร่กัน
 ๒. โทสาคติ ลำเอียงเพราะไม่ชอบกัน
 ๓. โมหาคติ ลำเอียงเพราะเขลา
 ๔. ภยาคติ ลำเอียงเพราะกลัว ฯ
๖. ธาตุ ๔ มีธาตุอะไรบ้าง ? ธาตุมีลักษณะแข็งแข็ง คือธาตุอะไร ?
ตอบ คือ ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุไฟ ธาตุลม ฯ
 คือ ธาตุดิน ฯ
๗. ชั้น ๕ ได้แก่อะไรบ้าง ? โดยย่อเรียกว่าอะไร ?
ตอบ ได้แก่ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ฯ
 เรียกว่า นามรูป ฯ

คิหิปฏิบัติ

๘. ข้อว่า “แม้ชีวิตก็อาจสละแทนได้” ดังนี้ เป็นลักษณะของมิตรแท้ประเภทใด ?

ตอบ มิตรร่วมสุขร่วมทุกข์ ฯ

๙. คุณธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของผู้อื่นไว้ได้ คืออะไร ? มีอะไรบ้าง ?

ตอบ คือ สังคหวัตถุ ๔ ฯ

มี ๑. ทาน   ให้ปันสิ่งของของตนแก่ผู้อื่นที่ควรให้ปัน

๒. ปิยวาจา   เจริญวาจาที่อ่อนหวาน

๓. อัถถจริยา   ประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น

๔. สมานัตตตา   ความเป็นคนมีตนเสมอไม่ถือตัว ฯ

๑๐. การค้าขายสุรา เป็นอาชีพที่ถูกต้องตามกฎหมาย ในทางพระพุทธศาสนา มีความเห็นไว้อย่างไร ?

ตอบ ทางพระพุทธศาสนา จัดเป็นมิจฉาวณิชชา การค้าขายไม่ชอบธรรม เป็นข้อห้าม อุบาสกไม่ควรประกอบ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรธรรมชั้นตรี
สอบในสนามหลวง
วันอังคารที่ ๒๙ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๒

๑. บุพพการีและกตัญญูทเวที ได้แก่บุคคลเช่นไร ? จงยกตัวอย่างมาสัก ๒ คู่
ตอบ บุพพการี ได้แก่บุคคลผู้ทำอุปการะก่อน กตัญญูทเวที ได้แก่บุคคลผู้รู้อุปการะที่ท่านทำแล้ว และตอบแทน ฯ
- คู่ที่ ๑ มารดาบิดากับบุตรธิดา
    คู่ที่ ๒ ครูอาจารย์กับศิษย์
    คู่ที่ ๓ พระราชากับราษฎร
    คู่ที่ ๔ พระพุทธเจ้ากับพุทธบริษัท ฯ
๒. อากาที่พระพุทเจ้าทรงสั่งสอนมีกัอย่าง ? ข้อที่ว่า “ทรงสั่งสอนเป็นอัศจรรย” นั้นคืออย่างไร ?
ตอบ มี ๓ อย่าง ฯ
    คือ ผู้ปฏิบัติตามยอมได้ประโยชน์โดยสมควรแก่ความปฏิบัติ ฯ
๓. มูลเหตุที่ทำให้บุคคลทำความชั่ว เรียกว่าอะไร ? มีอะไรบ้าง ? เมื่อเกิดขึ้นแล้วควรปฏิบัติอย่างไร ?
ตอบ เรียกว่า อกุศลมูล ฯ
    มี ๑. โลภะ   อยากได้
    ๒. โทสะ   คิดประทุษร้ายเขา
    ๓. โมหะ   หลงไม่รู้จริง ฯ
    เมื่อเกิดขึ้นแล้วควรละเสีย ด้วยทาน ศีล ภาวนา ฯ
๔. ปัญญาอันเห็นชอบอย่างไร จึงชื่อว่ามรรคในอริยสัจ ๔ ? เพราะเหตุไร ?
ตอบ ปัญญาอันเห็นชอบว่าสิ่งนี้ทุกข์ สิ่งนี้เหตุให้ทุกข์เกิด สิ่งนี้ความดับทุกข์ สิ่งนี้ทางให้ถึงความดับทุกข์ ได้ชื่อว่ามรรค ฯ
    เพราะเป็นข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ ฯ
๕. ธรรมเป็นกำลัง ๕ อย่าง คืออะไรบ้าง ? ธรรม ๕ อย่างนั้น เรียกว่าอินทรีย์ เพราะเหตุไร ?
ตอบ คือ ๑. สัทธา   ความเชื่อ
    ๒. วิริยะ   ความเพียร
    ๓. สติ   ความระลึกได้
    ๔. สมาธิ   ความตั้งใจมั่น

๕. ปัญญา ความรอบรู้ ฯ
เพราะเป็นใหญ่ในกิจของตน ฯ

๖. คารวะ คืออะไร ? มีกี่อย่าง ? ข้อว่า คารวะในควมศึกษา หมายถึงอะไร ?

ตอบ คือ ความเคารพ เอื้อเฟื้อ ฯ

มี ๖ อย่าง ฯ

หมายถึง ความเคารพ เอื้อเฟื้อในไตรสิกขา ฯ

๗. มละ คืออะไร ? เป็นศิษย์ได้ดีแล้วทำมันดิ่งกับอาจารย์ จัดเข้าในมละอย่างไร และควรชำระมละอย่างนั้นด้วยธรรมอะไร ?

ตอบ มละ คือมลทิน ฯ

จัดเข้าในมักขะ ลบลู่คุณท่าน และควรชำระด้วยกตัญญูกตเวทิตา ความรู้คุณท่านแล้วตอบแทน ฯ

คหิปฏิบัติ

๘. อบายมุข คืออะไร ? คบคนชั่วเป็นมิตรมีโทษอย่างไร ?

ตอบ คือ ทางแห่งความเสื่อม ฯ

มีโทษอย่างนี้ คือ

๑. นำให้เป็นนักเลงการพนัน
๒. นำให้เป็นนักเลงเจ้าชู้
๓. นำให้เป็นนักเลงเหล้า
๔. นำให้เป็นคนหลงเขาด้วยของปลอม
๕. นำให้เป็นคนหลงเขาซึ่งหน้า
๖. นำให้เป็นคนหัวไม้ ฯ

๙. ธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในปัจจุบันเรียกว่าอะไร ? มีอะไรบ้าง ?

ตอบ เรียกว่า ทิฏฐธัมมิกัตถประโยชน์ ฯ

มีดังนี้

๑. อุกุฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่น ในการประกอบกิจเครื่องเลี้ยงชีวิตที่ดี ในการศึกษาเล่าเรียนที่ดี ในการทำธุระหน้าที่ของตนที่ดี
๒. อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา คือรักษาทรัพย์ที่แสวงหามาได้ด้วยความหมั่นไม่ให้เป็นอันตรายที่ดี รักษาการงานของตน ไม่ให้เสื่อมเสียไปก็ดี
๓. กัลยาณมิตรตตา ความมีเพื่อนเป็นคนดี ไม่คบคนชั่ว

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักธรรมชั้นตรี
สอบในสนามหลวง
วันจันทร์ที่ ๑๘ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๓

๑. ธรรมมีอุปการะมากมีอะไรบ้าง ? ที่ว่ามีอุปการะมากนั้นเพราะเหตุไร ?
ตอบ มีสติ ความระลึกได้ และสัมปชัญญะ ความรู้ตัว ฯ
เพราะทำให้เป็นผู้ไม่ประมาทในการทำกิจการงานใด ๆ และเป็นอุปการะให้ธรรมเหล่าอื่นเกิดขึ้น ฯ
๒. ในรัตนะ ๓ พระธรรม ได้แก่อะไร ? ให้คุณแก่ผู้ปฏิบัติตามอย่างไร ?
ตอบ ได้แก่ พระธรรมวินัยที่เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ฯ
ย่อมรักษาผู้ปฏิบัติไม่ให้เกิดไปในที่ชั่ว ฯ
๓. พระโอวาทของพระพุทธเจ้า หรือที่เรียกกันว่าหัวใจพระศาสนา มีกี่ข้อ ? อะไรบ้าง ?
ตอบ มี ๓ ข้อ ฯ
คือ ๑. เว้นจากทุกจริต คือประพฤติชั่วด้วยกาย วาจา ใจ
๒. ประกอบสุจริต คือประพฤติดีด้วยกาย วาจา ใจ
๓. ทำใจของตนให้หมดจดจากเครื่องเศร้าหมองใจ มีโลภ โกรธ หลง เป็นต้น ฯ
๔. ทุจริต คืออะไร ? ความเห็นว่าคุณของบิดามารดาครูบาอาจารย์ไม่มีบุญบาปไม่มี จัดเป็นทุจริตข้อไหน ?
ตอบ คือ ประพฤติชั่วด้วยกายวาจาใจ ฯ
จัดเป็นมโนทุจริต ฯ
๕. ไตรลักษณะ ได้แก่อะไรบ้าง ?
ตอบ ๑. อนิจจตา ความเป็นของไม่เที่ยง
๒. ทุกขตา ความเป็นทุกข์
๓. อนัตตตา ความเป็นของไม่ใช่ตน ฯ
๖. พรหมวิหาร ๔ มีอะไรบ้าง ?
ตอบ มีเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ฯ

๗. นักเรียนผู้ต้องการจะเรียนหนังสือให้ได้ผลดี จะนำอิทธิบาทมาใช้อย่างไร ?

ตอบ ในเบื้องต้น ต้องสร้างฉันทะคือความพอใจในการศึกษาเล่าเรียนก่อน เมื่อมีความพอใจ จะเป็นเหตุให้ขยันศึกษาหาความรู้ที่เรียกว่าวิริยะ และเกิดความใฝ่ใจใคร่รู้สิ่งต่าง ๆ มากขึ้น ที่เรียกว่าจิตตะ และเมื่อเรียนรู้แล้ว ก็ต้องนำความรู้ที่ได้นั้นมาใคร่ครวญพิจารณา ให้เข้าใจเหตุและผลอย่างถูกต้องที่เรียกว่าวิมังสา ดังนี้ก็จะประสบผลสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียนได้ ๆ

คิทธิปฏิบัติ

๘. ศีลที่คฤหัสถ์ควรรักษาเป็นนิตย มีอะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๑. เว้นจากการฆ่าสัตว์
๒. เว้นจากการลักทรัพย์
๓. เว้นจากการประพฤตินิโคตนา
๔. เว้นจากการพูดปด
๕. เว้นจากการดื่มน้ำเมาคือสุราและเมรัย อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ๆ

๙. จงจับคู่ข้อทางซ้ายมือกับข้อทางขวามือให้ถูกต้อง

ก. จะทำดีทำชั่ว ก็ต้องคล้อยตาม	๑. มิตรดีแต่พูด
ข. ป้องกันเพื่อนผู้ประมาทแล้ว	๒. มิตรหัวประจบ
ค. สงเคราะห์ด้วยสิ่งหาประโยชน์มิได้	๓. มิตรมีความรักใคร่
ง. ห้ามไม่ให้ทำความชั่ว	๔. มิตรมีอุปการะ
จ. ทุกข์ ๆ ด้วย สุข ๆ ด้วย	๕. มิตรแนะนำประโยชน์

ตอบ ข้อ ก. คู่กับ ข้อ ๒.
ข้อ ข. คู่กับ ข้อ ๔.
ข้อ ค. คู่กับ ข้อ ๑.
ข้อ ง. คู่กับ ข้อ ๕.
ข้อ จ. คู่กับ ข้อ ๓. ๆ

๑๐. จงบอกโทษของการดื่มสุรามาสัก ๓ ข้อ

ตอบ มีโทษดังนี้ (ให้ตอบเพียง ๓ ข้อ)

๑. เสียทรัพย์	๒. ก่อการทะเลาะวิวาท	๓. เกิดโรค
๔. ต้องติเตียน	๕. ไม่รู้จักอาย	๖. ทอนกำลังปัญญา ๆ

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันศุกร์ที่ ๗ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔

๑. บุพพการีและกตัญญูกตเวที ได้แก่บุคคลเช่นไร ?
ตอบ บุพพการี ได้แก่บุคคลผู้ทำอุปการะก่อน
 กตัญญูกตเวที ได้แก่บุคคลผู้รู้อุปการะที่ท่านทำแล้ว และตอบแทนฯ
๒. พระพุทธเจ้า คือใคร ? ทรงสั่งสอนเป็นอัครจรรยอย่างไร ?
ตอบ คือ ท่านผู้สอนให้ประชุมชนประพฤติดุชด้วยกาย วาจา ใจ ตามพระธรรมวินัย ฯ
 ทรงสั่งสอนเป็นอัครจรรย คือผู้ปฏิบัติตามยอมได้ประโยชน์โดยสมควรแก่ความปฏิบัติ ฯ
๓. เห็นผิดจากคลองธรรม คือเห็นอย่างไร ? จัดเข้าในทุจจริตข้อไหน ?
ตอบ คือ เห็นผิดจากความเป็นจริง เช่น เห็นว่าบุญบาปไม่มี บิถามารดาไม่มีพระคุณ เป็นต้น ฯ
 จัดเข้าในมโนทุจจริต ฯ
๔. รากเหง้าของอกุศลเรียกว่าอะไร ? มีอะไรบ้าง ? เพราะเหตุใดจึงควรละเสีย ?
ตอบ เรียกว่า อกุศลมูล ฯ
 มีโลภะ โทสะ โมหะ ฯ
 เพราะเมื่ออกุศลมูลเหล่านี้มีอยู่ อกุศลอื่นที่ยังไม่เกิดก็เกิดขึ้น ที่เกิดแล้วก็เจริญมากขึ้น ฯ
๕. ทุกข์ในอริยสัจ ๔ คืออะไร ? เหตุให้เกิดทุกข์ คืออะไร ?
ตอบ คือ ความไม่สบายกายไม่สบายใจ ฯ
 คือ ตัณหาความทะยานอยาก ฯ
๖. อภินหัจจเวกณฺ์ชื่อว่า ควรพิจารณาทุก ๆ วันว่า เราจะต้องพลัดพราก จากของรักของชอบใจ
 ทั้งสิ้น ดังนี้ ผู้พิจารณาได้รับประโยชน์อย่างไร ? จงอธิบาย
ตอบ ได้รับประโยชน์ คือสามารถบรรเทาความพอใจใคร่ของรักของชอบใจ และป้องกันความทุกข์
 โทมนัส ในเวลาเมื่อตนต้องพลัดพรากจากของรักของชอบใจ ฯ
๗. อายตนะภายใน ๖ ได้แก่อะไรบ้าง ?
ตอบ ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ฯ

คิหิปฏิบัติ

๘. คนชักชวนในทางฉิบหาย มีลักษณะอย่างไร ?

ตอบ มีลักษณะดังนี้

๑. ชักชวนดื่มน้ำเมา
๒. ชักชวนเที่ยวกลางคืน
๓. ชักชวนให้มัวเมาในการเล่น
๔. ชักชวนเล่นการพนัน ฯ

๙. ธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจของผู้อื่นไว้ได้เรียกว่าอะไร ? มีอะไรบ้าง?

ตอบ เรียกว่า สังคหวัตถุ ฯ

มี ๑. ทาน	ให้ปันสิ่งของของตนแก่ผู้อื่นที่ควรให้ปัน
๒. ปิยวาจา	เจรจาจาที่อ่อนหวาน
๓. อัถถจริยา	ประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น
๔. สมานัตตตา	ความเป็นคนมีตนเสมอไม่ถือตัว ฯ

๑๐. อุบาสกอุบาสิกา ได้แก่บุคคลเช่นไร ? การค้าขายที่ห้ามอุบาสกอุบาสิกาประกอบ คืออะไรบ้าง ?

ตอบ ได้แก่ คฤหัสถ์ผู้ถึงพระรัตนตรัยเป็นสรณะ ฯ

- คือ ๑. ค้าขายเครื่องประหาร
๒. ค้าขายมนุษย์
๓. ค้าขายสัตว์เป็นสำหรับฆ่าเพื่อเป็นอาหาร
๔. ค้าขายน้ำเมา
๕. ค้าขายยาพิษ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักธรรมชั้นตรี
สอบในสนามหลวง
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๕ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

๑. พระพุทธเจ้าทรงสอนธรรมอะไรไว้สำหรับคุ้มครองโลก ?

ตอบ ทรงสอนธรรมไว้ ๒ ข้อ คือ

๑. หิริ   ความละอายต่อบาป
๒. โอตตัปปะ   ความเกรงกลัวต่อผลบาป ฯ

๒. คำต่อไปนี้ มีความหมายว่าอย่างไร ?

๑. สัมปชัญญะ   ๒. กตัญญูกตเวที   ๓. กายทุจจริต   ๔. มาตาปิตุอุปัฏฐาน   ๕. ปุพเพตปุญญตา

ตอบ ๑. สัมปชัญญะ   หมายถึงความรู้ตัว
 ๒. กตัญญูกตเวที   หมายถึงบุคคลผู้รู้อุปการะที่ท่านทำแล้ว และตอบแทน
 ๓. กายทุจจริต   หมายถึงความประพฤติชั่วทางกาย
 ๔. มาตาปิตุอุปัฏฐาน   หมายถึงการบำรุงมารดาบิดาของตนให้เป็นสุข
 ๕. ปุพเพตปุญญตา   หมายถึงความเป็นผู้ได้ทำความดีไว้ในกาลก่อน ฯ

๓. การสำรวมอินทรีย์ ได้แก่การกระทำอย่างไร ? เมื่อกระทำเช่นนั้นแล้ว จะได้รับประโยชน์อะไร ?

ตอบ ได้แก่ การระวังอินทรีย์ ๖ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ในเวลาเห็นรูป ฟังเสียง ดมกลิ่น ลิ้มรส ถูกไผ่สัมผัสพะ รู้ธรรมารมณ์ด้วยใจ ฯ
 ได้รับประโยชน์ คือไม่เกิดความยินดี ไม่เกิดความยินร้าย ในเวลาเห็นรูป ฟังเสียง เป็นต้น ฯ

๔. ผู้จะดำรงความยุติธรรมไว้ได้ ต้องประพฤติอย่างไร ?

ตอบ ต้องประพฤติดังนี้ คือ

๑. ไม่ลำเอียงเพราะความรักใคร่กัน   อันเรียกว่า   ฉันทาคติ
๒. ไม่ลำเอียงเพราะไม่ชอบกัน   อันเรียกว่า   โทสาคติ
๓. ไม่ลำเอียงเพราะเขลา   อันเรียกว่า   โมหาคติ
๔. ไม่ลำเอียงเพราะกลัว   อันเรียกว่า   ภยาคติ ฯ

๕. คิดอย่างไรเรียกว่าพยาบาท ? คิดอย่างนั้นเกิดโทษอะไร ?

ตอบ คิดปองร้ายผู้อื่น ฯ

เกิดโทษ คือปิดกั้นจิตใจไม่ให้บรรลุความดี ฯ

๖. สัมมาวายามะ เพียรชอบ คือเพียรอย่างไร ?

ตอบ เพียรในที่ ๔ สถาน คือ

๑. เพียรระวังไม่ให้บาปเกิดขึ้นในสันดาน
๒. เพียรละบาปที่เกิดขึ้นแล้ว
๓. เพียรให้กุศลเกิดขึ้นในสันดาน
๔. เพียรรักษากุศลที่เกิดขึ้นแล้วไม่ให้เสื่อม ฯ

๗. โลกธรรม ๘ มีอะไรบ้าง ?

ตอบ คือ มีลาภ ๑ ไม่มีลาภ ๑ มียศ ๑ ไม่มียศ ๑ นิินทา ๑ สรรเสริญ ๑ สุข ๑ ทุกข์ ๑ ฯ

คิหิปฏิบัติ

๘. ตระกูลอันมั่งคั่งจะตั้งอยู่นานไม่ได้ เพราะเหตุอะไร ?

ตอบ เพราะเหตุ ๔ อย่าง คือ

๑. ไม่แสวงหาพัสดุที่หายแล้ว
๒. ไม่บูรณะพัสดุที่คร่ำคร่า
๓. ไม่รู้จักประมาณในการบริโภคสมบัติ
๔. ตั้งสตรีหรือบุรุษหุศลให้เป็นแม่เรือนพ่อเรือน ฯ

๙. การอยู่ครองเรือนนั้น ควรมีธรรมอะไร ? อะไรบ้าง ?

ตอบ ควรมีฆราวาสธรรม ๔ ฯ

- คือ
๑. สัจจะ   ความสัตย์ซื่อต่อกัน
  ๒. ทมะ   การรู้จักข่มจิตของตน
  ๓. ชันติ   ความอดทน
  ๔. จาคะ   การสละให้ปันสิ่งของของตนแก่คนที่ควรให้ปัน ฯ

๑๐. มารดาบิดาได้เลี้ยงดูบุตรธิดาแล้ว บุตรธิดาพึงปฏิบัติต่อท่านอย่างไร ?

ตอบ ๑. ท่านได้เลี้ยงมาแล้ว เลี้ยงท่านตอบ

๒. ทำกิจของท่าน
๓. ดำรงวงศ์สกุล
๔. ประพฤติตนให้เป็นคนควรรับทรัพย์มรดก
๕. เมื่อท่านล่วงลับไปแล้ว ทำบุญอุทิศให้ท่าน ฯ

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักธรรมชั้นตรี
สอบในสนามหลวง
วันจันทร์ที่ ๑๔ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๖

๑. หิริและโอตตปัปะ ได้ชื่อว่าธรรมเป็นโลกบาล เพราะเหตุไร ?
ตอบ เพราะเป็นคุณธรรมทำบุคคลให้รังเกียจ และเกรงกลัวต่อบาปทุจริต ไม่กล้าทำความชั่วทั้งในที่ลับและที่แจ้ง ๆ
๒. การทำบุญโดยย่อมีกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ?
ตอบ มี ๓ อย่าง ๆ
 ทาน ศีล ภาวนา ๆ
๓. เหตุให้เกิดทุกข์ในอริยสัจ คืออะไร ?
ตอบ คือ ตัณหา ความทะยานอยาก ๆ
๔. อภินิหารปัจเจกชน คือข้อที่ควรพิจารณาเนื่อง ๆ ๕ อย่าง ทรงสอนให้พิจารณาอะไรบ้าง ?
ตอบ ทรงสอนให้พิจารณา
๑. ความแก่	ว่าเรามีความแก่เป็นธรรมดาไม่ล่วงพ้นความแก่ไปได้
๒. ความเจ็บไข้	ว่าเรามีความเจ็บไข้เป็นธรรมดาไม่ล่วงพ้นความเจ็บไข้ไปได้
๓. ความตาย	ว่าเรามีความตายเป็นธรรมดาไม่ล่วงพ้นความตายไปได้
๔. ความพลัดพราก	ว่าเราจะต้องพลัดพรากจากของรักของชอบใจทั้งสิ้น
๕. กรรม	ว่าเรามีกรรมเป็นของตัวเราทำดีจักได้ดีทำชั่วจักได้ชั่ว ๆ
๕. ชั้น ๕ ได้แก่อะไรบ้าง ? ย่อเป็น ๒ อย่างไร ?
ตอบ ได้แก่ รูปชั้น เวทนาชั้น สัญญาชั้น สังขารชั้น และวิญญาณชั้น ๆ
 อย่างนี้คือ รูปชั้นคงเป็นรูป
 เวทนาชั้น สัญญาชั้น สังขารชั้น และวิญญาณชั้น ๔ ชั้นนี้เป็นนาม ๆ
๖. บรรพชิตผู้พิจารณาเนื่อง ๆ ว่า วันคืนล่วงไป ๆ บัดนี้เราทำอะไรอยู่ จะได้รับประโยชน์อะไร ?
ตอบ จะได้รับประโยชน์คือเป็นผู้ไม่ประมาท มีความเพียร งดเว้นสิ่งที่เป็นโทษ ทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ๆ
๗. จงให้ความหมายของคำต่อไปนี้
- ก. พาหุสัจจะ   ข. อกุศลมูล   ค. อินทริยสังวร   ฉ. อนัตตตา   ง. กามฉันท

- ตอบ** ก. ความเป็นผู้ศึกษามาก
 ข. รากเหง้าของอกุศล
 ค. ความสำรวมอินทรีย์
 ฉ. ความเป็นของไม่ใช่ตน
 ง. ความพอใจรักใคร่ในอารมณ์ที่ชอบใจมีรูป เป็นต้น ฯ

คิหิปฏิบัติ

๘. มิตรแท้ มีกี่จำพวก ? อะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๔ จำพวก ฯ

- คือ ๑. มิตรมีอุปการะ
 ๒. มิตรร่วมสุขร่วมทุกข์
 ๓. มิตรณะประโยชน์
 ๔. มิตรมีความรักใคร่ ฯ

๙. คุณธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจของผู้อื่นไว้ได้ มีอะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๑. ทาน ให้ปันสิ่งของของตนแก่ผู้อื่นที่ควรให้ปัน
 ๒. ปิยวาจา เจริญวาจาที่อ่อนหวาน
 ๓. อัตถจริยา ประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น
 ๔. สมานัตตตา ความเป็นคนมีตนเสมอไม่ถือตัว ฯ

๑๐. ศิลที่คฤหัสถ์ควรรักษาเป็นนิത്യ คือศิลปะอะไร ? ได้แก่อะไรบ้าง ?

ตอบ คือ ศิล ๕ ฯ

- ได้แก่ ๑. เว้นจากทำชีวิตสัตว์ให้ตกลงไป
 ๒. เว้นจากถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ด้วยอาการแห่งขโมย
 ๓. เว้นจากประพฤตินิโคตนา
 ๔. เว้นจากพูดเท็จ
 ๕. เว้นจากดื่มน้ำเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันศุกร์ที่ ๓ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗

๑. ธรรมที่ได้ชื่อว่ามีอุปการะมาก คือธรรมอะไร ? เพราะเหตุไรจึงจัดว่ามีอุปการะมาก ?
ตอบ คือ สติ ความระลึกได้ และสัมปชัญญะ ความรู้ตัว ฯ
 เพราะเป็นคุณธรรมอุดหนุนให้สำเร็จประโยชน์เกื้อกูลในกิจทั้งปวง ฯ
๒. รัตนะ ๓ อย่าง คืออะไรบ้าง ? รัตนะที่ ๒ มีคุณอย่างไร ?
ตอบ คือ พุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ ฯ
 ย่อมรักษาผู้ปฏิบัติไม่ให้ตกไปในชั่ว ฯ
๓. คุณธรรมเครื่องให้สำเร็จความประสงค์ คืออะไร ? มีอะไรบ้าง ?
ตอบ คือ อิทธิบาท ๔ ฯ
 มี ๑. ฉันทะ พอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น
 ๒. วิริยะ เพียรประกอบสิ่งนั้น
 ๓. จิตตะ เอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้นไม่วางธุระ
 ๔. วิมังสา หมั่นตรองพิจารณาเหตุผลในสิ่งนั้น ฯ
๔. เมื่อเพื่อนร่วมงานได้เลื่อนตำแหน่ง ไม่คิดริษยา พลอยยินดีกับเขาด้วย เชื่อว่าปฏิบัติตามพรหมวิหารธรรม
 ข้อใด ?
ตอบ มุทิตา ฯ
๕. เหตุให้เกิดทุกข์ในอริยสัจ ๔ คืออะไร ?
ตอบ คือ ตัณหา ความทะยานอยาก ฯ
๖. การจะเป็นนักเทศน์ที่ดีจะต้องมีคุณสมบัติอะไรบ้าง ? จงตอบมาสัก ๓ ข้อ
ตอบ ๑. แสดงธรรมโดยลำดับ ไม่ตัดลัดให้ขาดความ
 ๒. อ่างเหตุผลแนะนำให้ผู้ฟังเข้าใจ
 ๓. ตั้งจิตเมตตาปรารถนาให้เป็นประโยชน์แก่ผู้ฟัง
 ๔. ไม่แสดงธรรมเพราะเห็นแก่ลาภ
 ๕. ไม่แสดงธรรมกระทบตนและผู้อื่น คือไม่ยกตนเสียดสีผู้อื่น ฯ (เลือกตอบเพียง ๓ ข้อ)

๗. จงให้ความหมายของคำต่อไปนี้ ?

๑. ธัมมัญญูตา ๒. มัตตัญญูตา ๓. กาลัญญูตา

ตอบ ๑. ธัมมัญญูตา ความเป็นผู้จักเหตุ เช่น รู้จักว่า สิ่งนี้เป็นเหตุแห่งสุข สิ่งนี้เป็นเหตุแห่งทุกข์
๒. มัตตัญญูตา ความเป็นผู้รู้ประมาณ ในการแสวงหาเครื่องเลี้ยงชีวิตแต่โดยทางที่ชอบ และรู้ประมาณในการบริโภคแต่พอสมควร
๓. กาลัญญูตา ความเป็นผู้รู้จักกาลเวลาอันสมควร ในอันประกอบกิจนั้น ๆ

คิหิปฏิบัติ

๘. อบายมุข คืออะไร ? ความเป็นนักเลงสุราจัดเป็นอบายมุขเพราะเหตุไร ?

ตอบ คือ เหตุเครื่องฉิบหาย ฯ

เพราะเป็นเหตุให้เสียทรัพย์ ก่อการทะเลาะวิวาท เกิดโรค ต้องตีเตียน ไม่รู้จักกาย ทอนกำลังปัญญา ฯ

๙. อุบาสกอุบาสิกาควรตั้งอยู่ในคุณสมบัติอะไรบ้าง ?

ตอบ ในคุณสมบัติ ๕ อย่าง คือ

๑. ประกอบด้วยศรัทธา
๒. มีศีลบริสุทธิ์
๓. ไม่ถือมงคตื้นขาว คือเชื่อกรรม ไม่เชื่อมงคล
๔. ไม่แสวงหาเขตบุญนอกพุทธศาสนา
๕. บำเพ็ญบุญแต่ในพุทธศาสนา ฯ

๑๐. ในทิส ๖ ทิสเหล่านี้หมายถึงใคร ?

ก. ทิสเบื้องหน้า	ข. ทิสเบื้องขวา	ค. ทิสเบื้องหลัง
ง. ทิสเบื้องซ้าย	จ. ทิสเบื้องบน	

ตอบ ก. มารดาบิดา

ข. ครูอาจารย์

ค. บุตรภรรยา

ง. มิตร

จ. สมณพราหมณ์ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๘

๑. บุพพการีและกตัญญูกตเวที หมายถึงบุคคลเช่นไร ?

ตอบ บุพพการี หมายถึงบุคคลผู้ทำอุปการะก่อน
กตัญญูกตเวที หมายถึงบุคคลผู้รู้อุปการะที่ท่านทำแล้วและตอบแทน ฯ

๒. พระธรรม คืออะไร ? มีคุณต่อผู้ปฏิบัติอย่างไร ?

ตอบ พระธรรม คือ คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ฯ
มีคุณ คือ ย่อมรักษาผู้ปฏิบัติไม่ให้ตกไปในที่ชั่ว ฯ

๓. บุญกิริยาวัตถุ คืออะไร ? โดยย่อมีเท่าไร ? อะไรบ้าง ?

ตอบ คือ สิ่งเป็นที่ตั้งแห่งการบำเพ็ญบุญ ฯ
มี ๓ ฯ
คือ ๑. ทานมัย บุญสำเร็จด้วยการบริจาคทาน
๒. สීමมัย บุญสำเร็จด้วยการรักษาศีล
๓. ภาวนามัย บุญสำเร็จด้วยการเจริญภาวณา ฯ

๔. ธรรมดุษฎีอรรณาไปสู่ความเจริญ เรียกว่าอะไร ? จงบอกมาสัก ๒ ข้อ

ตอบ เรียกว่า จักร ฯ
ได้แก่ ๑. ปฎิรูปเทสวาสะ อยู่ในประเทศอันสมควร
๒. สัปปริสุปัสสยะ คบสัตบุรุษ
๓. อตตสัมมาปณิธิ ตั้งตนไว้ชอบ
๔. ปุพเพกตปุณฺญตา ความเป็นผู้ได้ทำความดีไว้ในปางก่อน ฯ (เลือกตอบเพียง ๒ ข้อ)

๕. บุคคลผู้รักษาความยุติธรรมไว้ได้ ควรเว้นจากธรรมอะไร ? ธรรมนั้นมีอะไรบ้าง ?

ตอบ ควรเว้นจากอคติ ๔ ฯ
มี ๑. ความลำเอียงเพราะรักใคร่กัน เรียกว่า ฉันทาคติ
๒. ความลำเอียงเพราะไม่ชอบกัน เรียกว่า โทษาคติ
๓. ความลำเอียงเพราะเขลา เรียกว่า โมหาคติ
๔. ความลำเอียงเพราะกลัว เรียกว่า ภยาคติ ฯ

๖. กรรมอันเป็นบาปหนักที่สุด ห้ามสวรรค์ ห้ามนิพพาน คือกรรมอะไร ? จงยกตัวอย่างสัก ๓ ข้อ

ตอบ คือ อนันตริยกรรม ๗

- มี ๑. มาตุฆาต   ฆ่ามารดา
- ๒. ปิตุฆาต   ฆ่าบิดา
- ๓. อรหันตฆาต   ฆ่าพระอรหันต์
- ๔. โลहितุปบาท   ทำร้ายพระพุทธเจ้าจนถึงยังพระโลหิตให้ห้อขึ้นไป
- ๕. สังฆเภท   ยังสงฆ์ให้แตกจากกัน ๗ (เลือกตอบเพียง ๓ ข้อ)

๗. อานิสงส์แห่งการฟังธรรม มีอะไรบ้าง ?

- ตอบ** มี ๑. ผู้ฟังธรรมย่อมได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง
- ๒. สิ่งใดได้เคยฟังแล้ว แต่ไม่เข้าใจชัด ย่อมเข้าใจสิ่งนั้นชัด
  - ๓. บรรเทาความสงสัยเสียได้
  - ๔. ทำความเห็นให้ถูกต้องได้
  - ๕. จิตของผู้ฟังย่อมผ่องใส ๗

คิหิปฏิบัติ

๘. ธรรม ๔ ประการ ที่เป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลเพื่อสุขในปัจจุบัน เรียกว่าอะไร ? มีอะไรบ้าง ?

ตอบ เรียกว่า ทิฐุธรรมมีกัตถประโยชน์ ๗

- มี ๑. อุกุฐานสัมปทา   ถึงพร้อมด้วยความหมั่นในการประกอบกิจอันควร
- ๒. อารักขสัมปทา   ถึงพร้อมด้วยการรักษา ทั้งทรัพย์และการงานของตน ไม่ให้เสื่อมไป
- ๓. กัลยาณมิตรตตา   ความมีเพื่อนเป็นคนดี ไม่คบคนชั่ว
- ๔. สมชีวิตา   ความเลี้ยงชีวิตตามสมควรแก่กำลังทรัพย์ที่หาได้ ๗

๙. มิตรมีหลายจำพวก อยากทราบว่ามิตรแท้ ๔ จำพวกมีอะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๑. มิตรมีอุปการะ ๒. มิตรร่วมสุขร่วมทุกข์ ๓. มิตรณะประโยชน์ ๔. มิตรมีความรักใคร่ ๗

๑๐. บุตรธิดาพึงปฏิบัติต่อมารดาบิดาอย่างไร ?

ตอบ พึงปฏิบัติอย่างนี้

- ๑. ท่านได้เลี้ยงมาแล้ว เลี้ยงท่านตอบ
- ๒. ทำกิจของท่าน
- ๓. ดำรงวงศ์สกุล
- ๔. ประพฤติตนให้เป็นคนควรรับทรัพย์มรดก
- ๕. เมื่อท่านล่วงลับไปแล้ว ทำบุญอุทิศให้ท่าน ๗

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักธรรมชั้นตรี
สอบในสนามหลวง
วันอังคารที่ ๑๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙

๑. ในทางโลก คุณงามที่รูปร่างหน้าตา ส่วนในทางพระพุทธศาสนา คุณงามที่ไหน ?
ตอบ ในทางพระพุทธศาสนา คุณงามกันที่มีคุณธรรมอันทำให้งาม ๒ ประการ คือ
๑. ชั้นดี   ความอดทน
  ๒. โสรัจจะ   ความเสถียร ฯ
๒. ในโลกนี้ มีบุคคลประเภทใดบ้างที่หาได้ยาก ?
ตอบ มีบุคคลที่หาได้ยาก ๒ ประเภท คือ
๑. บุพพการี   บุคคลผู้ทำอุปการะก่อน
  ๒. กตัญญูทเวที   บุคคลผู้รู้อุปการะที่ท่านทำแล้ว และทำตอบแทน ฯ
๓. พระรัตนตรัย กับ ไตรสรณคมน์ เป็นอย่างเดียวกัน หรือต่างกันอย่างไร ? การเปล่งวาจาถึงรัตนะ ๓ เป็นที่ฟัง จัดเป็นอย่างไร ใน ๒ อย่างนั้น ?
ตอบ ต่างกัน คือ
 พระรัตนตรัย หมายถึงสิ่งที่เป็นที่ฟัง ๓ ประการ ได้แก่ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ส่วนไตรสรณคมน์ หมายถึงการยอมรับนับถือพระรัตนตรัยไว้เป็นที่พึ่งของตน ฯ
 จัดเป็นไตรสรณคมน์ ฯ
๔. ภิกษุสามเณรผู้บวชใหม่ควรเว้นอันตราย ๔ อย่าง คืออะไรบ้าง ?
ตอบ ควรเว้น อันตราย ๔ อย่าง คือ
๑. อดทนต่อคำสอนไม่ได้ คือเบียดต่อคำสอน ขี้เกียจทำตาม
  ๒. เป็นคนเห็นแก่ปากแก่ท้อง อดทนต่อความอยากไม่ได้
  ๓. เพลิดเพลินในกามคุณ ทะยานอยากได้สุขยิ่ง ๆ ขึ้นไป
  ๔. รักผู้หญิง ฯ
๕. กายกับใจของเรานี้แบ่งออกเป็นกี่กอง ? อะไรบ้าง ?
ตอบ แบ่งออกเป็น ๕ กอง เรียกว่า ชันธ์ ฯ
 คือ ๑. รูป ๒. เวทนา ๓. สัญญา ๔. สังขาร ๕. วิญญาณ ฯ

๖. อินทรีย์ ๖ กับอารมณ์ ๖ มีความสัมพันธ์กันอย่างไร ?

ตอบ มีความสัมพันธ์กันดังนี้ คือ

๑. อาศัยรูปกระทบนัยน์ตา	เกิดความรู้ขึ้น	เรียกจักขุวิญญาณ
๒. อาศัยเสียงกระทบหู	เกิดความรู้ขึ้น	เรียกโสตวิญญาณ
๓. อาศัยกลิ่นกระทบจมูก	เกิดความรู้ขึ้น	เรียกฆานวิญญาณ
๔. อาศัยรสกระทบลิ้น	เกิดความรู้ขึ้น	เรียกชีวหาวิญญาณ
๕. อาศัยโผฏฐัพพะกระทบกาย	เกิดความรู้ขึ้น	เรียกกายวิญญาณ
๖. อาศัยธรรมเกิดกับใจ	เกิดความรู้ขึ้น	เรียกมโนวิญญาณ ฯ

๗. เมื่อโลกธรรม ๘ เกิดขึ้นแก่ตน ควรพิจารณาอย่างไร ?

ตอบ ควรพิจารณาว่า สิ่งนี้เกิดขึ้นก็แต่ว่ามันไม่เที่ยง เป็นทุกข์ที่มีความแปรปรวนเป็นธรรมดา ควรรู้ตามที่เป็นจริง อย่าให้มันครอบงำจิตใจได้ คืออย่ายินดีในส่วนที่ปรารถนา อย่ายินร้ายในส่วนที่ไม่ปรารถนา ฯ

คหิปฏิบัติ

๘. ขรवासผู้ครองเรือนควรตั้งอยู่ในธรรมข้อใดบ้าง ?

ตอบ ควรตั้งอยู่ในขรवासธรรม ๔ ประการ คือ

๑. สัจจะ	สัตย์ซื่อต่อกัน
๒. ทมะ	รู้จักข่มจิตของตน
๓. ขันติ	อดทน
๔. จาคะ	สละให้ปันสิ่งของของตนแก่คนที่ควรให้ปัน ฯ

๙. การคบคนชั่วเป็นมิตร เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายอย่างไร ?

ตอบ เป็นเหตุให้เกิดความเสียหาย ดังนี้

๑. ทำให้เป็นนักเลงการพนัน	๒. ทำให้เป็นนักเลงเจ้าชู้
๓. ทำให้เป็นนักเลงเหล้า	๔. ทำให้เป็นคนหลงเขาด้วยของปลอม
๕. ทำให้เป็นคนโกงเขาซึ่งหน้า	๖. ทำให้เป็นนักเลงหัวไม้ ฯ

๑๐. ศิษย์ที่ดีพึงปฏิบัติต่อครูอาจารย์ อย่างไรบ้าง ?

ตอบ พึงปฏิบัติดังนี้

๑. ด้วยลูกขี้นรับ	๒. ด้วยเข้าไปยืนคอยรับใช้
๓. ด้วยเชื่อฟัง	๔. ด้วยอุปัฏฐาก
๕. ด้วยเรียนศิลปวิทยาโดยเคารพ ฯ	

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักธรรมชั้นตรี
สอบในสนามหลวง
วันเสาร์ที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๐

๑. สังคมทุกวันนี้เกิดความวุ่นวาย เพราะขาดธรรมอะไรบ้าง ?
ตอบ เพราะขาดธรรมเป็นโลกบาล ๒ อย่าง คือ
 ๑. หิริ   ความละอายแก่ใจในการประพฤติชั่ว
 ๒. โอตตปฺปะ   ความเกรงกลัวต่อผลของการประพฤติชั่ว ฯ
๒. สติ แปลว่าอะไร ? เพราะเหตุไรจึงถือว่าเป็นธรรมมีอุปการะมาก ?
ตอบ สติ แปลว่า ความระลึกได้ ฯ
 เพราะช่วยให้สำเร็จกิจในทางที่ดี ฯ
๓. พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ได้ชื่อว่ารัตนะ เพราะเหตุไร ?
ตอบ เพราะเป็นของมีคุณค่าและหาได้ยาก เหมือนเพชรนิลจินดามีค่ามาก นำประโยชน์และความสุขมาให้แก่ผู้เป็นเจ้าของ ฯ
๔. ไตรลักษณ์ ได้แก่อะไรบ้าง ?
ตอบ ๑. อนิจจตา   ความเป็นของไม่เที่ยง
 ๒. ทุกขตา   ความเป็นทุกข์
 ๓. อนัตตตา   ความเป็นของไม่ใช่ตน ฯ
๕. ผู้ที่ทำงานไม่สำเร็จผลตามที่มุ่งหมายเพราะขาดคุณธรรมอะไรบ้าง ?
ตอบ เพราะขาดอิทธิบาท คือคุณเครื่องให้สำเร็จความประสงค์ ๔ อย่าง คือ
 ๑. ฉันทะ   พอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น
 ๒. วิริยะ   เพียรประกอบสิ่งนั้น
 ๓. จิตตะ   เอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้นไม่วางธุระ
 ๔. วิมังสา   หมั่นตรองพิจารณาเหตุผลในสิ่งนั้น ฯ
๖. ธรรมอันเป็นเครื่องกั้นจิตไม่ให้บรรลุความดี คืออะไร ? มีอะไรบ้าง ?
ตอบ คือ นิวรณ์ ๕ ฯ
 มี ๑. กามฉันท   พอใจรักใคร่ในอารมณ์ที่ชอบใจมีรูปเป็นต้น
 ๒. พยาบาท   ปองร้ายผู้อื่น

๓. ถิ่นมิทระ   ความที่จิตหดหู่และเคลิบเคลิ้ม
 ๔. อุทัจจกุกกัจจะ   ฟุ้งซ่านและราคาญ
 ๕. วิจิกิจฉา   ลังเลไม่ตกลงใจ ฯ

๗. คำว่า เจรจาชอบ ในมรรคมืองค์ ๘ นั้น คือเจรจอย่างไร ?

ตอบ คือ เว้นจากพูดเท็จ เว้นจากพูดส่อเสียด เว้นจากพูดคำหยาบ และเว้นจากพูดเพ้อเจ้อ ฯ

คิทธิปฏิบัติ

๘. มิตรแท้ที่ควรคบ มีกี่ประเภท ? อะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๔ ประเภท ฯ

- คือ ๑. มิตรมีอุปการะ
 ๒. มิตรร่วมสุขร่วมทุกข์
 ๓. มิตรแนะประโยชน์
 ๔. มิตรมีความรักใคร่ ฯ

๙. อบายมุข ๔ มีอะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๑. ความเป็นนักเลงหญิง
 ๒. ความเป็นนักเลงสุรา
 ๓. ความเป็นนักเลงเล่นการพนัน
 ๔. ความคบคนชั่วเป็นมิตร ฯ

๑๐. ตีมน้ำเมามีโทษอย่างไรบ้าง ?

ตอบ มีโทษ ๖ อย่าง คือ

๑. เสียทรัพย์   ๒. ก่อการทะเลาะวิวาท
 ๓. เกิดโรค   ๔. ถูกตีเตียน
 ๕. ไม่รู้จักอาย   ๖. ทอนกำลังปัญญา ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักธรรมชั้นตรี
สอบในสนามหลวง
วันศุกร์ที่ ๑๙ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๑

๑. ธรรมคัมภีร์ครองโลก มีกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๒ อย่าง ๑

๑. หิริ   ความละอายบาป
๒. โอตตปฺปะ   ความกลัวบาป ๑

๒. พระพุทธเจ้าทรงเป็นบุพพการีของพุทธบริษัทอย่างไร ? จงอธิบาย

ตอบ พระพุทธเจ้าทรงกระทำอุปกัระแก่พุทธบริษัทก่อน ด้วยการทรงแนะนำสั่งสอนให้รู้ดีรู้ชอบตามพระองค์ เพื่อให้ได้บรรลุประโยชน์ทั้ง ๓ คือ ประโยชน์ในโลกนี้ ประโยชน์ในโลกหน้า และประโยชน์อย่างยิ่งคือพระนิพพาน จึงชื่อว่าเป็นบุพพการี ๑

๓. ทุจจริต คืออะไร ? พุทฺธิสัรรายผู้อื่น จัดเข้าในทุจจริตข้อไหน ?

ตอบ ทุจจริต คือ ความประพฤดิชั่ว ๑

จัดเข้าในวจีทุจจริต ๑

๔. อริยสัจ ๔ มีอะไรบ้าง ? ความไม่สบายกายไม่สบายใจ จัดเป็นอริยสัจ ข้อไหน ?

ตอบ มี ๑. ทุกข์   คือความไม่สบายกายไม่สบายใจ

๒. สมุทัย   คือเหตุให้เกิดทุกข์

๓. นิโรธ   คือความดับทุกข์

๔. มรรค   คือข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ ๑

จัดเป็นทุกข์ ๑

๕. สิ่งทีพระพุทธเจ้าทรงสอนให้พิจารณาเนื่อง ๆ มีอะไรบ้าง ? ทรงให้พิจารณาอย่างไร ?

ตอบ มีความแก่ ความเจ็บไข้ ความตาย ความพลัดพราก และกรรม ๑

ทรงสอนให้พิจารณาว่า

๑. เรามีความแก่เป็นธรรมดาไม่ล่วงพ้นความแก่ไปได้

๒. เรามีความเจ็บไข้เป็นธรรมดาไม่ล่วงพ้นความเจ็บไข้ไปได้

๓. เรามีความตายเป็นธรรมดาไม่ล่วงพ้นความตายไปได้

๔. เราจะต้องพลัดพรากจากของรักของชอบใจทั้งสิ้น

๕. เรามีกรรมเป็นของตัวเรา ทำดีจักได้ดีทำชั่วจักได้ชั่ว ๑

๖. อายตนะภายนอก ๖ ได้แก่อะไรบ้าง ?

ตอบ ได้แก่ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ อารมณ์ที่มาถูกต้องกาย ธรรม คืออารมณ์ที่เกิดกับใจ ฯ

๗. สัมมากรรมันตะ ทำการงานชอบ คือทำอย่างไร ?

ตอบ คือ ทำโดยเว้นจากกายทุจริต ๓ ได้แก่
 เว้นจากการฆ่าสัตว์
 เว้นจากการลักทรัพย์
 เว้นจากการประพฤตินิन्दในกาม ฯ

คิปปฏิบัติ

๘. คุณธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของผู้อื่นไว้ได้ คืออะไร ? มีอะไรบ้าง ?

ตอบ คือ สังคหัตถ์ ๔ ฯ

- มี ๑. ทาน   ให้ปันสิ่งของของตนแก่ผู้อื่นที่ควรให้ปัน
 ๒. ปิยวาจา   เจริญวาจาที่อ่อนหวาน
 ๓. อัถถจริยา   ประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น
 ๔. สมานัตตตา   ความเป็นคนมีตนเสมอไม่ถือตัว ฯ

๙. ขรราวาสผู้ครองเรือนควรตั้งอยู่ในธรรมข้อใดบ้าง ?

ตอบ ควรตั้งอยู่ในขรราวาสธรรม ๔ คือ

๑. สัจจะ   สัตย์ซื่อต่อกัน
 ๒. ทมะ   รู้จักข่มจิตของตน
 ๓. ขันติ   อดทน
 ๔. จาคะ   สละให้ปันสิ่งของของตนแก่คนที่ควรให้ปัน ฯ

๑๐. ศิลที่คฤหัสถ์ควรรักษาเป็นนิตย์ คืออะไร ? ได้แก่อะไรบ้าง ?

ตอบ คือ ศิล ๕ ฯ

- ได้แก่ ๑. เว้นจากทำชีวิตสัตว์ให้ตกลงไป
 ๒. เว้นจากถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ด้วยอาการแห่งขโมย
 ๓. เว้นจากประพฤตินิन्दในกาม
 ๔. เว้นจากพูดเท็จ
 ๕. เว้นจากดื่มน้ำเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ฯ

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักธรรมชั้นตรี
สอบในสนามหลวง
วันอังคารที่ ๘ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒

๑. โลกเดือดร้อนวุ่นวายในปัจจุบันนี้ เพราะขาดธรรมอะไร ?
ตอบ เพราะขาดธรรมค้ำครองโลก ๒ อย่าง คือ
 ๑. หิริ   ความละอายบาป
 ๒. โอตตัปปะ   ความกลัวบาป ฯ
๒. คนที่ทำอะไรมักพลั้งพลาด เพราะขาดธรรมอะไร ?
ตอบ เพราะขาดสติ ความระลึกรู้ได้ก่อนแต่จะทำ และขาดสัมปชัญญะ ความรู้ตัวในขณะที่ทำ ฯ
๓. บุพพการีและกตัญญูกตเวที ได้แก่บุคคลเช่นไร ?
ตอบ บุพพการี   ได้แก่บุคคลผู้ทำอุปการะก่อน
 กตัญญูกตเวที   ได้แก่บุคคลผู้รู้อุปการะที่ผู้อื่นทำแก่ตนแล้วทำตอบแทน ฯ
๔. สิ่งเป็นที่ตั้งแห่งการบำเพ็ญบุญเรียกว่าอะไร ? โดยย่อมีอะไรบ้าง ?
ตอบ เรียกว่า บุญกิริยาวัตถุ ฯ
 โดยย่อมี ๓ คือ
 ๑. ทานมัย   บุญสำเร็จด้วยการบริจาคทาน
 ๒. สีลมัย   บุญสำเร็จด้วยการรักษาศีล
 ๓. ภวานามัย   บุญสำเร็จด้วยการเจริญภavana ฯ
๕. รัตนะ ๓ มีอะไรบ้าง ? รัตนะ ๓ นั้น มีคุณอย่างไร ?
ตอบ มีพระพุทธ ๑ พระธรรม ๑ พระสงฆ์ ๑ ฯ
 มีคุณอย่างนี้ คือ
 ๑. พระพุทธเจ้ารู้ดีรู้ชอบด้วยพระองค์เองก่อนแล้ว สอนผู้อื่นให้รู้ตาม
 ๒. พระธรรมย่อมรักษาผู้ปฏิบัติไม่ให้เกิดไปในที่ชั่ว
 ๓. พระสงฆ์ปฏิบัติชอบตามคำสอนของพระพุทธเจ้าแล้ว สอนผู้อื่นให้กระทำตาม ฯ
๖. ผู้ที่ทำงานไม่สำเร็จผลตามที่มุ่งหมายเพราะขาดคุณธรรมอะไรบ้าง ?
ตอบ เพราะขาดอิทธิบาท คือ คุณเครื่องให้สำเร็จความประสงค์ ๔ อย่าง คือ
 ๑. ฉันทะ   พอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น

๒. วิริยะ เพียรประกอบสิ่งนั้น
 ๓. จิตตะ เอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้นไม่วางธุระ
 ๔. วิมังสา หมั่นตรองพิจารณาเหตุผลในสิ่งนั้น ฯ

๗. กรรมที่เป็นบาปหนักที่สุด มีชื่อเรียกว่าอะไร ? คืออะไรบ้าง ?

ตอบ มีชื่อเรียกว่า อนันตริยกรรม ฯ

- คือ ๑. มาตุฆาต ฆ่ามารดา
 ๒. ปิตุฆาต ฆ่าบิดา
 ๓. อรหันตฆาต ฆ่าพระอรหันต์
 ๔. โลहितุปบาท ทำร้ายพระพุทธเจ้าจนถึงยังพระโลหิตให้ห้อขึ้นไป
 ๕. สังฆเภท ยังสงฆ์ให้แตกจากกัน ฯ

คิหิปฏิบัติ

๘. ผู้หวังประโยชน์ปัจจุบันจะต้องปฏิบัติอย่างไรจึงจะได้สมหวัง ?

ตอบ ต้องปฏิบัติตามหลักทฤษฎีธรรมมีกัตถประโยชน์ ๔ ประการ คือ

๑. อุภูฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่น ในการประกอบกิจการงาน ในการศึกษาเล่าเรียน ในการทำธุระหน้าที่ของตน
 ๒. อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษาทั้งทรัพย์และการงานไม่ให้เสื่อมไป
 ๓. กัลยาณมิตรตตา ความมีเพื่อนเป็นคนดี ไม่คบคนชั่ว
 ๔. สมชีวิตา ความเลี้ยงชีวิตตามสมควรแก่กำลังทรัพย์ที่หาได้ ฯ

๙. อบายมุข คืออะไร ? ดื่มน้ำเมา มีโทษอย่างไรบ้าง ?

ตอบ คือ เหตุเครื่องฉิบหาย ฯ

มีโทษ ๖ อย่าง คือ

๑. เสียวทรัพย์   ๒. ก่อการทะเลาะวิวาท   ๓. เกิดโรค
 ๔. ถูกตีเตียน   ๕. ไม่รู้จักอาย   ๖. ทอนกำลังปัญญา ฯ

๑๐. ความสุขของผู้ครองเรือนตามหลักพระพุทธศาสนา เกิดมาจากเหตุอะไรบ้าง ?

ตอบ เกิดจากเหตุ ๔ อย่าง คือ

๑. สุขเกิดแต่ความมีทรัพย์
 ๒. สุขเกิดแต่การจ่ายทรัพย์บริโภคน
 ๓. สุขเกิดแต่ความไม่ต้องเป็นหนี้
 ๔. สุขเกิดแต่ประกอบกิจการงานที่ปราศจากโทษ ฯ

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักธรรมชั้นตรี
สอบในสนามหลวง
วันอาทิตย์ที่ ๒๗ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๓

๑. สติแปลว่าอะไร ? เพราะเหตุไรจึงเชื่อว่าเป็นธรรมมีอุปการะมาก ?
ตอบ สติ แปลว่า ความระลึกได้ ฯ
 เพราะอุดหนุนให้สำเร็จกิจในทางที่ดี ฯ
๒. พบงูพิษแล้วสะดุ้งกลัวว่าจะถูกกัด จัดเป็นโอดตบปะได้หรือไม่ ? เพราะเหตุใด ?
ตอบ ไม่ได้ ฯ
 เพราะโอดตบปะ หมายความว่าความเกรงกลัวต่อบาป ฯ
๓. พระธรรม คืออะไร ? มีคุณต่อผู้ปฏิบัติอย่างไร ?
ตอบ พระธรรมคือคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ฯ
 มีคุณ คือย่อมรักษาผู้ปฏิบัติไม่ให้ตกไปในที่ชั่ว ฯ
๔. มูลเหตุที่ทำให้บุคคลทำความชั่วเรียกว่าอะไร ? มีอะไรบ้าง ?
ตอบ เรียกว่า อกุศลมูล หมายถึงรากเหง้าของอกุศล ฯ
 มี ๓ คือ
 ๑. โลภะ ออยากได้
 ๒. โทสะ คิดประทุษร้ายเขา
 ๓. โมหะ หลงไม่รู้จริง ฯ
๕. ธาตุ ๔ คืออะไรบ้าง ? ฟันจัดเป็นธาตุอะไร ?
ตอบ คือ ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุไฟ ธาตุลม ฯ
 เป็นธาตุดิน ฯ
๖. ชั้น ๕ ได้แก่อะไรบ้าง ? สังขารชั้นจัดเป็นรูปหรือนาม ?
ตอบ ได้แก่ รูปชั้น เวทนาชั้น สัญญาชั้น สังขารชั้น และวิญญาณชั้น ฯ
 จัดเป็นนาม ฯ

๗. โลกธรรม ๘ คืออะไรบ้าง ?

ตอบ คือ มีลาภ ๑ ไม่มีลาภ ๑
 มียศ ๑ ไม่มียศ ๑
 นินทา ๑ สรรเสริญ ๑
 สุข ๑ ทุกข์ ๑ ฯ

คิหิปฏิบัติ

๘. บุตรธิดาพึงปฏิบัติต่อมารดาบิดาอย่างไร ?

ตอบ พึงปฏิบัติดังนี้
 ๑. ท่านได้เลี้ยงมาแล้ว เลี้ยงท่านตอบ
 ๒. ทำกิจของท่าน
 ๓. ดำรงวงศ์สกุล
 ๔. ประพฤติตนให้เป็นคนควรรับทรัพย์มรดก
 ๕. เมื่อท่านล่วงลับไปแล้ว ทำบุญอุทิศให้ท่าน ฯ

๙. มิตรแท้ที่ควรคบ มีกี่ประเภท ? อะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๔ ประเภท ฯ
 คือ ๑. มิตรมีอุปการะ
 ๒. มิตรร่วมสุขร่วมทุกข์
 ๓. มิตรแนะนำประโยชน์
 ๔. มิตรมีความรักใคร่ ฯ

๑๐. ศิลที่คฤหัสถ์ควรรักษาเป็นนิตย์ คือศิลปะอะไร ? ได้แก่อะไรบ้าง ?

ตอบ คือ ศิล ๕ ฯ
 ได้แก่ ๑. เว้นจากทำชีวิตสัตว์ให้ตกลงไป
 ๒. เว้นจากถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ด้วยอาการแห่งขโมย
 ๓. เว้นจากประพฤตินิมนต์ในกาม
 ๔. เว้นจากพูดเท็จ
 ๕. เว้นจากดื่มน้ำเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรธรรมชั้นตรี
สอบในสนามหลวง
วันเสาร์ที่ ๑๖ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔

๑. ในโลกนี้ มีบุคคลประเภทใดบ้างที่พระพุทธศาสนาสอนว่าหาได้ยาก ?
ตอบ มี ๒ ประเภท คือ
 บุพพการี   บุคคลผู้ทำอุปการะก่อน
 กตัญญูกตเวที   บุคคลผู้รู้อุปการะที่ท่านทำแล้ว และทำตอบแทนท่าน ฯ
๒. ธรรมคัมภีร์ครองโลกมีกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ?
ตอบ มี ๒ อย่าง ฯ
 คือ ๑. หิริ   ความละอายต่อบาป
           ๒. โอตตัปปะ   ความเกรงกลัวต่อบาป ฯ
๓. รัตนะ ๓ อย่าง คืออะไรบ้าง ? รัตนะที่ ๒ มีคุณอย่างไร ?
ตอบ คือ พระพุทธรัตนะ พระธรรมรัตนะ พระสงฆ์รัตนะ ฯ
 ย่อมรักษาผู้ปฏิบัติไม่ให้เกิดไปในที่ชั่ว ฯ
๔. ทุจจริต คืออะไร ? พุทไสร้อยผู้อื่น จัดเข้าในทุจจริตข้อไหน ?
ตอบ ทุจจริต คือประพฤติชั่ว ประพฤติเสียหาย ฯ
 จัดเข้าในวจีทุจจริต ฯ
๕. เมื่อเพื่อนร่วมงานได้เลื่อนตำแหน่ง ไม่คิดริษยา พลอยยินดีกับเขาด้วย ชื่อว่าปฏิบัติตามพรหมวิหารธรรม ข้อใด ?
ตอบ มุทิตา ฯ
๖. อริยสัง ๔ มีอะไรบ้าง ? ความไม่สบายกายไม่สบายใจ จัดเป็นอริยสังข้อไหน ?
ตอบ มี ๑. ทุกข์   คือความไม่สบายกายไม่สบายใจ
           ๒. สมุทัย   คือเหตุให้ทุกข์เกิด
           ๓. นิโรธ   คือความดับทุกข์
           ๔. มรรค   คือข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ ฯ
 จัดเป็นข้อที่ ๑ คือ ทุกข์ ฯ

๗. สัมมาวาจา เจรจาชอบ คือเจรจายังไง ?

ตอบ คือ เว้นจากพูดเท็จ เว้นจากพูดส่อเสียด เว้นจากพูดคำหยาบ และเว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ ฯ

คิทธิปฏิบัติ

๘. การคบคนชั่วเป็นมิตร เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายอย่างไร ?

ตอบ เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายอย่างนี้ คือ มักจะถูกคนชั่วชักจูงไปในทางที่ชั่ว เช่นคนไม่เคยเป็นนักเลงหญิง ไม่ติดสุรา ไม่เล่นการพนัน ไม่เป็นอันธพาล ก็ยอมถูกชักจูงไปจนกลายเป็นนักเลงหญิงได้ เป็นต้น ฯ

๙. อบายมุข คืออะไร ? ดื่มน้ำเมา มีโทษอย่างไรบ้าง ?

ตอบ คือ เหตุเครื่องฉิบหาย ฯ

มีโทษ ๖ อย่าง คือ

๑. เสียทรัพย์	๒. ก่อการทะเลาะวิวาท
๓. เกิดโรค	๔. ถูกตีเตียน
๕. ไม่รู้จักอาย	๖. ทอนกำลังปัญญา ฯ

๑๐. ความสุขของผู้ครองเรือนตามหลักพระพุทธศาสนาเกิดมาจากเหตุอะไรบ้าง ?

ตอบ เกิดจากเหตุ ๔ อย่าง คือ

๑. สุขเกิดแต่ความมีทรัพย์
๒. สุขเกิดแต่การจ่ายทรัพย์บริโภคน
๓. สุขเกิดแต่ความไม่ต้องเป็นหนี้
๔. สุขเกิดแต่ประกอบกิจการงานที่ปราศจากโทษ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันพุธที่ ๕ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๕

๑. สติ แปลว่าอะไร ? เพราะเหตุไรจึงถือว่าเป็นธรรมมีอุปการะมาก ?

ตอบ สติ แปลว่า ความระลึกได้ ฯ

เพราะป้องกันความเสียหาย และอุดหนุนให้สำเร็จกิจในทางที่ดี ฯ

๒. ธรรมที่ทำให้บุคคลให้งามคือธรรมอะไร ?

ตอบ คือ ขันติ ความอดทน และโสรัจจะ ความสงบเสงี่ยม ฯ

๓. ที่ตั้งแห่งการบำเพ็ญบุญเรียกว่าอะไร ? โดยย่อมีอะไรบ้าง ?

ตอบ เรียกว่า บุญกิริยาวัตถุ ฯ

โดยย่อมี ๓ คือ

๑. ทานมัย บุญสำเร็จด้วยการบริจาคทาน

๒. สีลมัย บุญสำเร็จด้วยการรักษาศีล

๓. ภาวนามัย บุญสำเร็จด้วยการเจริญภาวนา ฯ

๔. พระธรรม คืออะไร ? มีคุณต่อผู้ปฏิบัติอย่างไร ?

ตอบ พระธรรม คือคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ฯ

มีคุณ คือรักษาผู้ปฏิบัติไม่ให้ตกไปในที่ชั่ว ฯ

๕. ธรรมเครื่องให้สำเร็จความประสงค์ คืออะไร ? มีอะไรบ้าง ?

ตอบ คือ อิทธิบาท ๔ ฯ

มี ๑. ฉันทะ พอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น

๒. วิริยะ เพียรประกอบสิ่งนั้น

๓. จิตตะ เอาใจฝึกฝในสิ่งนั้นไม่วางธุระ

๔. วิมังสา หมั่นตรองพิจารณาเหตุผลในสิ่งนั้น ฯ

๖. คุณธรรมเป็นเครื่องอยู่ของท่านผู้ใหญ่ มีอะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๑. เมตตา ความรักปรารถนาจะให้ผู้อื่นเป็นสุข

๒. กรุณา ความสงสาร คิดจะช่วยให้พ้นทุกข์

๓. มุทิตา ความพลอยยินดี เมื่อผู้อื่นได้ดี

๔. อุเบกขา ความวางเฉย ไม่ได้ใจไม่เสียใจเมื่อผู้อื่นถึงความวิบัติ ฯ

๗. กรรมที่เป็นบาปหนักที่สุด เรียกว่าอะไร ? เลือกตอบมา ๓ ข้อ

ตอบ เรียกว่า อนันตริยกรรม ฯ

- คือ
๑. มาตุฆาต   ฆ่ามารดา
  ๒. ปิตุฆาต   ฆ่าบิดา
  ๓. อรหันตฆาต   ฆ่าพระอรหันต์
  ๔. โลहितุปบาท   ทำร้ายพระพุทธเจ้าจนถึงยังพระโลหิตให้ห้อขึ้นไป
  ๕. สังฆเภท   ยังสงฆ์ให้แตกจากกัน ฯ

คิหิปฏิบัติ

๘. ศิษย์ที่ดีพึงปฏิบัติต่อครูอาจารย์อย่างไร ?

ตอบ พึงปฏิบัติต่อท่านอย่างนี้ คือ

๑. ด้วยลุกขึ้นยืนรับ
๒. ด้วยเข้าไปยืนคอยรับใช้
๓. ด้วยเชื่อฟัง
๔. ด้วยอุปัฏฐาก
๕. ด้วยเรียนศิลปวิทยาโดยเคารพ ฯ

๙. บุตรธิดาพึงปฏิบัติต่อมารดาบิดาอย่างไร ?

ตอบ พึงปฏิบัติต่อท่านอย่างนี้ คือ

๑. ท่านได้เลี้ยงมาแล้ว เลี้ยงท่านตอบ
๒. ทำกิจของท่าน
๓. ดำรงวงศ์สกุล
๔. ประพฤติตนให้เป็นคนควรรับทรัพย์มรดก
๕. เมื่อท่านล่วงลับไปแล้ว ทำบุญอุทิศให้ท่าน ฯ

๑๐. ศิลที่คฤหัสถ์ควรรักษาเป็นนิตย์ คือศิลปะอะไร ? ได้แก่อะไรบ้าง ?

ตอบ คือ ศิล ๕ ฯ

- ได้แก่
๑. เว้นจากทำชีวิตสัตว์ให้ตกลงไป
  ๒. เว้นจากถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ด้วยอาการแห่งขโมย
  ๓. เว้นจากประพฤติดิฉินในกาม
  ๔. เว้นจากพูดเท็จ
  ๕. เว้นจากดื่มน้ำเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักธรรมชั้นตรี
สอบในสนามหลวง
วันอังคารที่ ๒๔ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๖

๑. ธรรมอะไร สามารถคุ้มครองโลกให้อยู่ร่มเย็นเป็นสุขได้ ?
ตอบ ธรรมคุ้มครองโลก ๒ อย่าง คือ
๑. ทิริ ความละอายต่อบาปทุจริต
  ๒. โอตตปฺปะ ความเกรงกลัวต่อผลของบาปทุจริต ฯ
๒. บุพพการีและกตัญญูกตเวทิตี ได้แก่บุคคลเช่นไร ?
ตอบ บุพพการี ได้แก่บุคคลผู้ทำอุปการะก่อน
กตัญญูกตเวทิตี ได้แก่บุคคลผู้รู้อุปการะที่ท่านทำแล้ว และทำตอบแทน ฯ
๓. รัตนะ ๓ มีอะไรบ้าง ? มีคุณอย่างไร ?
ตอบ มี พระพุทธเจ้า ๑ พระธรรม ๑ พระสงฆ์ ๑ ฯ
มีคุณอย่างนี้ คือ
๑. พระพุทธเจ้ารู้ดีรู้ชอบด้วยพระองค์เองก่อนแล้วสอนผู้อื่นให้รู้ตาม
  ๒. พระธรรมย่อมรักษาผู้ปฏิบัติไม่ให้ตกไปในที่ชั่ว
  ๓. พระสงฆ์ปฏิบัติชอบตามคำสอนของพระพุทธเจ้าแล้วสอนผู้อื่นให้กระทำตาม ฯ
๔. มูลเหตุที่ทำให้คนทำความชั่ว มีอะไรบ้าง ?
ตอบ มี ๓ คือ
๑. โลภะ ออยากได้
  ๒. โทสะ คิดประทุษร้ายเขา
  ๓. โมหะ หลงไม่รู้จริง ฯ
๕. ธาตุ ๔ มีอะไรบ้าง ? ความร้อนจัดเป็นธาตุอะไร ?
ตอบ มี ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุไฟ ธาตุลม ฯ
จัดเป็นธาตุไฟ ฯ
๖. อริยสัจ ๔ มีอะไรบ้าง ? ความไม่สบายกายไม่สบายใจ จัดเป็นอริยสัจข้อไหน ?
ตอบ มี ๑. ทุกข์ ๒. สมุทัย
๓. นิโรธ ๔. มรรค

จัดเป็นทุกข์ ๆ

๗. โลกธรรม ธรรมที่ครอบงำสัตว์โลก ๘ อย่างนั้นมีอะไรบ้าง ?

ตอบ คือ มีลาภ ๑ ไม่มีลาภ ๑
 มียศ ๑ ไม่มียศ ๑
 นินทา ๑ สรรเสริญ ๑
 สุข ๑ ทุกข์ ๑ ๆ

คิปปฏิบัติ

๘. มิตรแท้ที่ควรคบ ๔ ประเภท มีอะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๑. มิตรมีอุปการะ
 ๒. มิตรร่วมสุขร่วมทุกข์
 ๓. มิตรแนะประโยชน์
 ๔. มิตรมีความรักใคร่ ๆ

๙. อบายมุข ๔ มีอะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๑. ความเป็นนักเลงหญิง
 ๒. ความเป็นนักเลงสุรา
 ๓. ความเป็นนักเลงเล่นการพนัน
 ๔. ความคบคนชั่วเป็นมิตร ๆ

๑๐. สังคหัตถ์ ๔ มีอะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๑. ทาน ให้ปันสิ่งของของตนแก่ผู้อื่นที่ควรให้ปัน
 ๒. ปิยวาจา เจรจาวาจาที่อ่อนหวาน
 ๓. อัถถจริยา ประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น
 ๔. สมานัตตตา ความเป็นคนมีตนเสมอไม่ถือตัว ๆ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาพุทธประวัติ นักธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันอังคารที่ ๓ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๔๙

๑. พุทธประวัติว่าด้วยเรื่องอะไร ? มีความสำคัญอย่างไรที่ต้องเรียนรู้ ?

ตอบ ว่าด้วยเรื่องความเป็นมาของพระพุทธเจ้า เป็นการแสดงพระพุทธรจรรย์ในด้านต่าง ๆ ของพระองค์ ให้ปรากฏ ฯ

มีความสำคัญในการศึกษาและปฏิบัติพระพุทธศาสนา เพราะแสดงพระพุทธรจรรย์ให้ปรากฏ เช่นเดียวกับตำนานย่อมมีความสำคัญต่อชาติของตน ที่ให้รู้ได้ว่าชาติได้เป็นมาแล้วอย่างไร ฯ

๒. พระนามและนามต่อไปนี้ เกี่ยวข้องกับเจ้าชายสิทธัตถะอย่างไร ?

๑. มหาปชาบดีโคตมี

๒. อสิตดาบส (ภาพเทวิลดาบส)

ตอบ ๑. มหาปชาบดีโคตมี เป็นพระมาตุจฉา คือพระน้านางของเจ้าชายสิทธัตถะ

๒. อสิตดาบส (ภาพเทวิลดาบส) คือดาบสผู้เป็นที่คุ้นเคยของราชสกุล ได้เข้าเฝ้าพระเจ้าสุทโธทนะ เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะประสูติใหม่ ๆ และพยากรณ์ว่า พระราชากุมารจะได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิราช หรือศาสดาเอกในโลก ฯ

๓. เจ้าชายสิทธัตถะทรงปรารถนาอะไรจึงเสด็จออกบรรพชา ? หลังจากบรรพชาแล้วก็ปีจึงตรัสรู้ ?

ตอบ ทรงปรารถนาความแก่ ความเจ็บ ความตาย และสมณะ (เทวทูต ๔) ฯ

๖ ปี จึงตรัสรู้ ฯ

๔. พระพุทธเจ้าประสูติ ตรัสรู้ ปรีนิพพาน ที่ใดต้นไม้อะไร ?

ตอบ ประสูติและปรีนิพพาน ใต้ต้นสาละ

ตรัสรู้ ใต้ต้นโพธิ์ (อัสน์ตถพฤกษ์) ฯ

๕. ในปฐมเทศนาพระพุทธเจ้าทรงแสดงอริยสัจไว้เท่าไร ? อะไรบ้าง ?

ตอบ ทรงแสดงอริยสัจไว้ ๔ ประการ ฯ

คือ ๑. ทุกข์ ๒. สมุทัย ๓. นิโรธ ๔. มรรค ฯ

๖. เพราะเหตุใดพระพุทธเจ้าทรงเลือกแคว้นมคธเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธศาสนาเป็นครั้งแรก ?

ตอบ เพราะแคว้นมคธเป็นเมืองใหญ่มีอำนาจและบริบูรณ์ด้วยสมบัติ ค้ำค้ำด้วยประชาชน พระเจ้าพิมพิสารทรงปกครองโดยสิทธิ์ขาด ทั้งเป็นที่อยู่แห่งครูเจ้าลัทธิมากกว่ามาก ฯ

๗. ผู้ใดได้ถวายภัตตาหารมื้อแรกหลังจากตรัสรู้ และภัตตาหารมื้อสุดท้ายก่อนปรินิพพานแก่พระพุทธเจ้า ?

ตอบ ตปุสสะและภัลลิกะ ๒ พาณิข ได้ถวายภัตตาหารมื้อแรกหลังจากตรัสรู้แล้ว
นายจุนทกัมมารบุตร ได้ถวายภัตตาหารมื้อสุดท้ายก่อนปรินิพพาน ฯ

ศาสนพิธี

๘. จงให้ความหมายของคำต่อไปนี้

ก. กุศลพิธี	ข. พุทธمامกะ
ค. บุญพิธี	ง. ปาฏิบุคลิกทาน
จ. สังฆทาน	

ตอบ ก. กุศลพิธี หมายถึง พิธีการบำเพ็ญกุศล
ข. พุทธمامกะ หมายถึง ผู้ประกาศตนว่าเป็นผู้รับนับถือพระพุทธเจ้า เป็นการแสดงตนให้ปรากฏว่ายอมรับนับถือพระพุทธศาสนาประจำชีวิตของตน
ค. บุญพิธี หมายถึง พิธีการทำบุญ
ง. ปาฏิบุคลิกทาน หมายถึง ทานที่ถวายเจาะจงเฉพาะรูปนั้นรูปนี้
จ. สังฆทาน หมายถึง ทานที่ถวายไม่เจาะจงรูปใด มอบเป็นของกลางให้สงฆ์เฉลี่ยกันใช้สอย ฯ

๙. การแสดงความเคารพพระมีกี่วิธี ? อะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๓ วิธี ฯ

๑. ประนมมือ ในบาลีเรียกว่า ทำอัญชลี
๒. ไหว้ ในบาลีเรียกว่า นมัสการ
๓. กราบ ในบาลีเรียกว่า อภิวาท ฯ

๑๐. การกรวดน้ำมีวิธีทำอย่างไรบ้าง ? คำกรวดน้ำแบบย่อที่สุดว่าอย่างไร ?

ตอบ วิธีกรวดน้ำ คือเตรียมน้ำสะอาดใส่ไว้ในภาชนะที่ใส่น้ำกรวด พอพระสงฆ์เริ่มอนุโมทนาด้วยบทว่า ยถา... ก็เริ่มกรวดน้ำ โดยตั้งใจนึกอุทิศส่วนบุญ ฯ

คำกรวดน้ำแบบย่อว่า อิหิ เม ภาตินี โหตุ แปลว่า ขอบุญกุศลนี้ จงสำเร็จแก่ญาติทั้งหลายของข้าพเจ้าเถิด หรือ สุขิตา โหนตุ ภาตโย แปลว่า ขอญาติทั้งหลายจงเป็นสุข ฯ เถิด ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาพุทธประวัติ นักธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันจันทร์ที่ ๒๒ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐

๑. เมื่อพระพุทธเจ้าประสูติได้ ๕ วัน และ ๗ วัน มีเหตุการณ์สำคัญอะไรเกิดขึ้น ?
ตอบ เมื่อประสูติได้ ๕ วัน พระราชบิดาเชิญพราหมณ์ ๑๐๘ คนมาฉันโภชนาหาร ทำนายพระลักษณะและขนานพระนาม และเมื่อประสูติได้ ๗ วัน พระราชมารดาเสด็จสวรรคต ฯ
๒. พระพุทธเจ้าประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน ในวันใด ? ที่ไหน ?
ตอบ ประสูติในวันเพ็ญเดือน ๖ ก่อนพุทธศก ๘๐ ปี ตรัสรู้ในวันเพ็ญเดือน ๖ ก่อนพุทธศก ๔๕ ปี และปรินิพพานในวันเพ็ญเดือน ๖ ปีตั้งต้นพุทธศก ฯ
 ส่วนสถานที่นั้น คือประสูติที่ตำบลดมในลุมพินีวัน ระหว่างกรุงกบิลพัสดุ์และกรุงเทวทหะ ตรัสรู้ที่ใต้ต้นโพธิ์ (อัสสัตถพฤกษ์) ริมฝั่งแม่น้ำเนรัญจนา ปรินิพพานที่ป่าไม้สาละ (สาละวนทยาน) เมืองกุสินารา ฯ
๓. เจ้าชายนันทกุมารกับเจ้าหญิงรูปนันทา เป็นพระโอรสและพระธิดาของใคร ? มีความเกี่ยวข้องกับเจ้าชายสิทธัตถกุมารอย่างไร ?
ตอบ เป็นพระโอรสและพระธิดาของพระเจ้าสุทโธทนะกับพระนางปชาบดีโคตมี ฯ
 มีความเกี่ยวข้องกับเจ้าชายสิทธัตถกุมารโดยเป็นพระกนิษฐภคินี และกนิษฐภคินีนีต่างพระมารดา ฯ
๔. เหตุการณ์ที่เงาต้นหว่าในเวลาบ่ายแล้วไม่เคลื่อนไปตามตะวัน กลับตั้งอยู่จุดเวลาเที่ยง ปราภฏเมื่อคราวพระมหาบุรุษทรงทำอะไรอยู่ ?
ตอบ ทรงนั่งขัดบัลลังก์สมาธิ เจริญอานาปานสติกัมมัฏฐาน ทำปฐมฌานให้เกิดขึ้น ฯ
๕. ธรรมจักขุ ดวงตาเห็นธรรมนั้น คือเห็นอย่างไร ? ได้เกิดขึ้นแก่ผู้ใดเป็นคนแรก ?
ตอบ เห็นว่า “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งหมดล้วนมีความดับเป็นธรรมดา” ฯ
 เกิดแก่โกณฑัญญพราหมณ์เป็นคนแรก ฯ
๖. พระพุทธองค์ทรงปลงอายุสังขาร คือทรงทำอย่างไร ? ที่ไหน ? เมื่อไร ?
ตอบ คือ ทรงกำหนดพระเหตุทัยว่า “จักปรินิพพานในอีก ๓ เดือนข้างหน้า” ฯ
 ทรงทำที่ป่าवालเจตีย์ เมืองเวสาลี แคว้นวัชชี ฯ
 เมื่อวันเพ็ญเดือน ๓ ก่อนปรินิพพาน ๓ เดือน (วันมาฆบูชา) ฯ

๗. พระพุทธเจ้าเสวยพระกระยาหารอะไร ก่อนแต่เสด็จปรินิพพาน ? ใครถวาย ?

ตอบ เสวยมังสะสุกรอ่อน (สุกรมัททวะ) ฯ

นายจุนทกัมมารบุตรถวาย ฯ

ศาสนพิธี

๘. ศาสนพิธี คืออะไร ? เมื่อแยกเป็นหมวดจะได้หมวดอะไรบ้าง ? การทำบุญขึ้นบ้านใหม่จัดอยู่ในหมวดไหน ?

ตอบ คือ แบบอย่างหรือแบบแผนต่าง ๆ ที่พึงปฏิบัติในทางพระพุทธศาสนา ฯ

จะได้ ๑. หมวดกุศลพิธี ๒. หมวดบุญพิธี

๓. หมวดทานพิธี ๔. หมวดปกิณกะ ฯ

จัดอยู่ในหมวดบุญพิธี ฯ

๙. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาที่นิยมประกอบพิธีกรรมมีการบูชาเป็นต้น ปีหนึ่ง ๆ มีวันอะไรบ้าง ?

ตอบ วันวิสาขบูชา วันอัฐมีบูชา วันมาฆบูชา และวันอาสาฬหบูชา ฯ

๑๐. การเดินเวียนเทียนรอบปูชนียสถานในวันสำคัญทางพระศาสนา เดินเวียนซ้ายหรือเดินเวียนขวา ?

เดินเวียนก็รอบ ? แต่ละรอบพึงปฏิบัติอย่างไร ?

ตอบ เดินเวียนขวา คือเดินเวียนไปทางที่มือขวาของตนหันเข้าหาสถานที่ที่เวียนนั้น ฯ

เวียน ๓ รอบ ฯ

พึงปฏิบัติอย่างนี้

รอบที่ ๑ พึงตั้งใจระลึกถึงพระพุทธคุณโดยนัยบท อิติปิ โส ภควา อรหํ ฯลฯ

รอบที่ ๒ พึงตั้งใจระลึกถึงพระธรรมคุณโดยนัยบท สุวากขาโต ภควตา ธมโม ฯลฯ

รอบที่ ๓ พึงตั้งใจระลึกถึงพระสังฆคุณโดยนัยบท สุปฏิปนโน ภควโต สาวกสงโฆ ฯลฯ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาพุทธประวัติ นักธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันศุกร์ที่ ๑๐ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

๑. คนในชมพูทวีปแบ่งเป็นกี่วรรณะ ? อะไรบ้าง ? พระพุทธบิดาอยู่ในวรรณะอะไร ?

ตอบ แบ่งเป็น ๔ วรรณะ ฯ

คือ วรรณะกษัตริย์ วรรณะพราหมณ์ วรรณะแพศย์ วรรณะศูทร ฯ

อยู่ในวรรณะกษัตริย์ ฯ

๒. อสิตดาบสได้ทำนายสิทธัตถกุมารไว้อย่างไร ?

ตอบ ทำนายไว้ว่า ถ้าอยู่ครองสมบัติ จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ถ้าออกบวช จักได้เป็นพระศาสดาเอกในโลก ฯ

๓. พระกระยาหารมื้อแรกของพระพุทธเจ้าหลังตรัสรู้คืออะไร ? ใครเป็นผู้ถวาย ?

ตอบ คือ ข้าวสัตตุงม ข้าวสัตตูก้อน ฯ

พ่อค้า ๒ คน ชื่อตปุสสะและภัลลิกะ ฯ

๔. พระอรหันตสาวก ๕ รูปแรก คือใครบ้าง ?

ตอบ คือ ๑. พระโกณฑัญญะ ๒. วัปปะ ๓. ภัททิยะ ๔. มหานามะ ๕. อัสสชิ ฯ

๕. พระพุทธเจ้าทรงแสดงอาทิตตปริยายสูตรแก่ใคร ? ที่ไหน ?

ตอบ แก่ชฎิล ๓ พี่น้อง และบริวาร ๑,๐๐๐ คน ฯ

ที่ตำบลคยาสีสะ ใกล้แม่น้ำคยา ฯ

๖. จาตุรงคสันนิบาต คือการประชุมที่ประกอบด้วยองค์อะไรบ้าง ?

ตอบ ด้วยองค์ คือ

๑. พระสาวกผู้เข้าประชุมนั้น ล้วนเป็นพระอรหันต์

๒. ทุกท่านล้วนได้รับเอหิภิกขุอุปสัมปทา

๓. ไม่ได้มีการนัดหมาย ต่างมาประชุมพร้อมกันเอง

๔. วันนั้นเป็นวันเพ็ญเดือนมาฆะ และพระศาสดาประทานพระบรมพุทโธวาท ซึ่งเรียกว่า

โอวาทปาฏิโมกข์ ฯ

๗. สถานที่ต่อไปนี้เกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้าอย่างไร
 ก. ลุมพินีวัน ข. อสิปัตตนมฤคทายวัน ค. สาลวโนทยาน
- ตอบ** ก. ลุมพินีวัน เป็นสถานที่ประสูติ
 ข. อสิปัตตนมฤคทายวัน เป็นสถานที่ทรงแสดงปฐมเทศนา
 ค. สาลวโนทยาน เป็นสถานที่ปรินิพพาน

ศาสนพิธี

๘. คำอาราธนาเบญจศีล ว่าอย่างไร ?
- ตอบ** มยํ ภนเต, วิสุํ วิสุํ รกฺขนตถาย, ติสฺรณน สห ปญฺจสีลานิ ยาจาม
 ทฺยติมปิ มยํ ภนเต, วิสุํ วิสุํ รกฺขนตถาย, ติสฺรณน สห ปญฺจสีลานิ ยาจาม
 ตติยมปิ มยํ ภนเต, วิสุํ วิสุํ รกฺขนตถาย, ติสฺรณน สห ปญฺจสีลานิ ยาจาม ฯ
๙. ในพิธีทำบุญงานมงคล เจ้าภาพพึงจุดเทียนน้ำมันต์ เมื่อพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์สูตรใด ?
- ตอบ** มงคลสูตร ฯ
๑๐. คำอาราธนาพระสงฆ์มาสวดมนต์ในพิธีทำบุญงานมงคลกับในพิธีทำบุญงานอวมงคล ต่างกันอย่างไร ?
- ตอบ** ในงานมงคล ใช้คำว่า ขออาราธนาเจริญพระพุทธมนต์
 ส่วนในงานอวมงคล ใช้คำว่า ขออาราธนาสวดพระพุทธมนต์ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาพุทธประวัติ นักธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันพุธที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๒

๑. การเรียนรู้พุทธประวัติได้ประโยชน์อย่างไร ?

ตอบ ได้ประโยชน์ ๒ ประการ คือ

๑. ในด้านการศึกษา ทำให้ทราบความเป็นมาของพระพุทธเจ้า เช่นเดียวกับการศึกษาตำนานความเป็นมาของชาติตน ทำให้บุคคลได้ทราบว่าชาติของตนเป็นมาอย่างไร มีความสำคัญอย่างไร เป็นต้น

๒. ในด้านปฏิบัติ ทำให้บุคคลได้แนวในการดำเนินชีวิตตามพระพุทธรัจฉริยา อันเป็นปฏิปทานำความสุขความเจริญมาให้แก่บุคคล ตามสมควรแก่การประพฤติปฏิบัติ ฯ

๒. เทวทูต ๔ ที่เจ้าชายสิทธัตถะทรงเห็นคืออะไรบ้าง ? ทรงเห็นแล้ว มีพระดำริอย่างไร ?

ตอบ คือ คนแก่ คนเจ็บ คนตาย และสมณะ ฯ

ทรงมีพระดำริว่า บุคคลทั่วไปถูกความเจ็บ ความแก่ ความตาย ครอบงำไม่ล่วงพ้นไปได้ ถึงพระองค์เองก็มิอย่างนั้นเป็นธรรมดา ควรแสวงหาอุบายเครื่องพ้น แต่ขรवासเป็นที่คับแคบ ดุจเป็นทางที่มาแห่งธุลี บรรพชาเป็นช่องว่าง พอที่จะแสวงหาอุบายนั้นได้ จึงน้อมพระหฤทัยไปในบรรพชา ฯ

๓. การที่พระมหาบุรุษทรงเลิกบำเพ็ญทุกกรกิริยานั้น เพราะเหตุไร ?

ตอบ เพราะทรงดำริว่า ทุกกรกิริยาที่ทรงบำเพ็ญนั้นจะยิ่งไปกว่านี้ไม่มี แต่ก็ไม่เป็นทางให้ตรัสรู้ได้ การบำเพ็ญเพียรทางจิตจักเป็นทางตรัสรู้ได้กระมัง แต่คนชุกชุมเช่นนี้ไม่สามารถทำได้ จึงทรงเลิกบำเพ็ญทุกกรกิริยา กลับมาเสวยพระอาหารตามปกติ ฯ

๔. อนัตตลักขณสูตร ว่าด้วยเรื่องอะไร ? ทรงแสดงเมื่อไร ? ผลเป็นอย่างไร ?

ตอบ ว่าด้วย ชั้น ๕ เป็นอนัตตา ฯ

เมื่อวันแรม ๕ ค่ำ เดือน ๘ ฯ

ผล คือจิตของพระปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ พ้นแล้วจากอาสวะ ไม่ถือน้ำมันด้วยอุปาทาน ฯ

๕. ขรवासที่บรรลुพระอรหัตผลคนแรกคือใคร ? เพราะฟังธรรมอะไร ?

ตอบ คือ ยสกุลบบุตร ฯ

เพราะฟังอนุปพิภพิกถา และอริยสัจ ๔ ฯ

๖. พระพุทธเจ้าทรงเลือกแคว้นมคธเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธศาสนาเป็นแห่งแรก เพราะเหตุใด ?
ตอบ เพราะแคว้นมคธ เป็นแคว้นใหญ่มีอำนาจและบริบูรณ์ด้วยสมบัติ มีประชาชนมาก มีเจ้าลัทธิมาก จึงทรงเลือก ฯ
๗. พระอัครสาวกทั้ง ๒ องค์สำเร็จเป็นพระโสดาบันเพราะฟังธรรมจากใคร ?
ตอบ พระสารีบุตร ฟังธรรมจากพระอัสสชิเถระ ฯ
 พระโมคคัลลานะ ฟังธรรมจากพระสารีบุตร ฯ
๘. พระพุทธรูป สัณเฑาะฐสถาน ตุมพสถูป และอังคารสถูป อย่างไหนเป็นบริโศกเจดีย์และอุทเทสิกเจดีย์
ตอบ สัณเฑาะฐสถาน ตุมพสถูป และอังคารสถูป เป็นบริโศกเจดีย์
 พระพุทธรูป เป็นอุทเทสิกเจดีย์ ฯ

ศาสนพิธี

๙. อุโบสถศีล มีกี่ข้อ ? ข้อที่ ๓ ว่าอย่างไร ? การเข้าจำอุโบสถศีลนี้อยู่ในหมวดไหนของศาสนพิธี ?
ตอบ ๘ ข้อ ฯ
 ข้อที่ ๓ ว่า อพรหมจริยา เวรมณี สิกขาบทที่ สมายิยามิ ฯ
 อยู่ในหมวดกุศลพิธี ฯ
๑๐. การแสดงความเคารพในศาสนพิธีมีอะไรบ้าง ? ในแต่ละอย่างมีวิธีปฏิบัติอย่างไร ?
ตอบ มี ประนมมือ ๑ ไหว้ ๑ กราบ ๑ ฯ
 ประนมมือ คือการกระพุ่มมือทั้งสองประกบกันไว้ระหว่างอก โดยให้ทุกนิ้วของมือทั้งสองแนบชิดติดตรงกัน
 ไหว้ คือการยกมือที่ประนมขึ้นพร้อมก้มศีรษะเล็กน้อยให้มือประนมจรดหน้าผาก นิ้วมือทั้ง ๒ อยู่ระหว่างคิ้ว
 กราบ คือการแสดงอาการกราบราบลงพื้นด้วยเบญจางคประดิษฐ์ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาพุทธประวัติ นักธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันอังคารที่ ๑๙ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๓

๑. ศากยวงศ์สืบเชื้อสายมาจากชนชาติใด ? ชนชาตินั้นมาตั้งถิ่นฐานในชมพูทวีปได้อย่างไร ?
- ตอบ** สืบเชื้อสายมาจากชนชาติอริยกะ ฯ
- ชาวอริยกะนั้น เป็นผู้เจริญด้วยความรู้และขนบธรรมเนียม มีอำนาจมากกว่าพวกมีลักษณะเจ้าของถิ่นเดิม เมื่อข้ามภูเขาหิมาลัยมาก็รุกไล่พวกมีลักษณะ เจ้าของถิ่นเดิมให้ถอยร่นลงมาทางใต้ แล้วเข้าตั้งถิ่นฐานในชมพูทวีปแทน ฯ
๒. ภายใน ๗ วัน หลังจากลัทธิตถะราชกุมารประสูติแล้ว มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นแก่พระองค์อย่างไรบ้าง ?
- ตอบ** ๑. เมื่อประสูติแล้วใหม่ ๆ อสิตดาบส (หรือกาฬเทวิลดาบส) เข้าไปเฝ้าเยี่ยมและทำนายพระลักษณะ
๒. วันที่ ๕ พระเจ้าสุทโธทนะเชิญพราหมณ์ ๑๐๘ คนมาฉันโภชนาหาร และขนานพระนามพระราชกุมารว่าลัทธิตถะกุมาร
๓. วันที่ ๗ พระราชมารดาทิวังกต ฯ
๓. พระพุทธเจ้าเสด็จออกบรรพชา ตรัสรู้ และปรินิพพาน เมื่อมีพระชนมายุเท่าไรบ้าง ?
- ตอบ** เสด็จออกบรรพชา เมื่อมีพระชนมายุ ๒๙ ปี
- ตรัสรู้ เมื่อมีพระชนมายุ ๓๕ ปี
- ปรินิพพาน เมื่อมีพระชนมายุ ๘๐ ปี ฯ
๔. ปัญจัคคี คือใคร ? มีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้าขณะที่ยังทรงบำเพ็ญทุกรกิริยาอย่างไร ?
- ตอบ** คือ นักบวชกลุ่มหนึ่ง มีทั้งหมด ๕ คน มีท่านโกณฑัญญะเป็นหัวหน้า ฯ
- ได้ตามเสด็จคอยอุปฐากรับใช้อยู่ตลอดเวลา ฯ
๕. เมื่อพระพุทธเจ้าตรัสรู้ใหม่ ๆ พระองค์ทรงพิจารณาบุคคลผู้สามารถจะตรัสรู้ธรรมได้โดย เปรียบเทียบกับบัว ๓ เหล่า อย่างไรบ้าง ?
- ตอบ** ๑. บุคคลบางคน มีกิเลสน้อย มีอินทรีย์แก่กล้า เป็นผู้จะฟังสอนให้รู้ได้โดยง่าย อาจจะตรัสรู้ธรรมพิเศษได้โดยฉับพลัน เปรียบเหมือนบัวที่ตั้งอยู่พ้นน้ำ เมื่อถูกแสงอาทิตย์ก็จักบาน ในวันนั้น
๒. บุคคลบางคน มีกิเลสปานกลาง มีอินทรีย์ปานกลาง เป็นผู้จะฟังสอนให้รู้ได้เมื่อได้รับแนะนำ เปรียบเหมือนบัวที่ตั้งอยู่เสมอน้ำ จักบานในวันพรุ่งนี้
๓. บุคคลบาง คนมีกิเลสหยา มีอินทรีย์อ่อน เมื่อได้รับการสั่งสอนอบรมอยู่เสมอ ๆ ก็จะสามารถ

บรรลุลุธรรมได้ เปรียบเหมือนบัวที่ตั้งอยู่ในน้ำ จักบานในวันต่อ ๆ ไป ฯ

๖. คำว่า ดวงตาเห็นธรรม นั้นคือเห็นอย่างไร ? พระโมคคัลลานะและพระสารีบุตรได้ดวงตาเห็นธรรม เพราะฟังธรรมจากใคร ?

ตอบ คือ เห็นว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งมวลมีความดับเป็นธรรมดา ฯ
พระโมคคัลลานะได้ดวงตาเห็นธรรม เพราะฟังธรรมจากพระสารีบุตร
พระสารีบุตรได้ดวงตาเห็นธรรม เพราะฟังธรรมจากพระอัสสชิเถระ ฯ

๗. สังฆเวชนียสถาน ๔ ได้แก่ที่ใดบ้าง ?

ตอบ ได้แก่ ๑. สถานที่ประสูติ
๒. สถานที่ตรัสรู้
๓. สถานที่แสดงปฐมเทศนา
๔. สถานที่ปรินิพพาน ฯ

๘. พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญปฏิบัติบูชายิ่งกว่าอามิสบูชา เพราะเหตุไร ?

ตอบ เพราะเมื่อพุทธบริษัทปฏิบัติธรรมได้สมควรแก่ธรรมแล้ว ก็จะเป็นปัจจัยให้ตรัสรู้ธรรมได้ ทั้งเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดในพระพุทธศาสนา และเป็นพระพุทธประสงค์หลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา อีกทั้งการปฏิบัตินี้จะทำให้ศาสนาดังมั่นอยู่ได้ยาวนาน ฯ

ศาสนพิธี

๙. พุทธมามกะหรือพุทธมามิกา หมายถึงบุคคลเช่นไร ?

ตอบ หมายถึง บุคคลผู้เป็นชายหรือหญิงผู้รับนับถือพระพุทธเจ้าเป็นของตน เป็นการยอมรับนับถือพระพุทธศาสนาประจำชีวิตของตนนั่นเอง ฯ

๑๐. ในการประเคนของถวายพระ มีวิธีปฏิบัติอย่างไร ?

ตอบ จับของที่ จะประเคนด้วยมือทั้งสอง ยกขึ้นให้สูงเล็กน้อยแล้วน้อมถวายพระ ซึ่งท่านจะยื่นเมื่อทั้งสองออกมารับ หากว่าผู้ถวายเป็นสตรี ฟังวางของลงบนผ้ากราบที่พระปูไว้ข้างหน้า เสร็จแล้วฟังไหว้ หรือกราบก็เป็นอันเสร็จวิธีการประเคน การประเคนนี้ต้องแสดงออกด้วยความเคารพ ไม่ใช่เสือกใส่ให้ หรือทิ้งให้โดยไม่เคารพ อีกอย่าง ของที่จะประเคนนั้นต้องเป็นสิ่งของที่คน ๆ เดียวพอยกได้อย่างธรรมดา ไม่ใช่ของหนักหรือใหญ่จนเกินไป ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันเสาร์ที่ ๘ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔

๑. ประชาชนในชมพูทวีป มีกี่จำพวก ? จำพวกไหนบ้าง ?

ตอบ มี ๒ จำพวก ๆ

คือ ๑. มลิกกะ เจ้าของที่ดินเดิม

๒. อริยกะ พวกอพยพมาใหม่ (หรือจะตอบว่า มี ๔ จำพวก หรือวรรณะ ๔ ก็ได้) ๆ

๒. เมื่อพระมหากษัตริย์มีพระชนมายุได้ ๗ ปี ๑๖ ปี ๒๙ ปี มีเหตุการณ์สำคัญเกิดแก่พระองค์ อะไรบ้าง?

ตอบ เมื่อพระชนมายุได้ ๗ ปี พระราชบิดาตรัสสั่งให้ขุดสระโบกขรณี ๓ สระในพระราชวัง ให้เป็นที่เล่นสำราญแก่พระองค์

เมื่อพระชนมายุได้ ๑๖ ปี พระราชบิดาตรัสสั่งให้สร้างปราสาท ๓ หลังเพื่อเป็นที่เสด็จอยู่ใน ๓ ถู และตรัสขอพระนางยโสธรามาอภิเษกเป็นพระชายา

เมื่อพระชนมายุได้ ๒๙ ปี ได้พระโอรสนามว่าพระราหุลกุมาร และเสด็จออกบรรพชา ๆ

๓. พระมหากษัตริย์ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา ณ ที่ไหน ? ผู้ที่รู้เห็นเป็นพยานในเรื่องนี้คือใคร ?

ตอบ ณ ตำบลอุรุเวลาเสนานิคม แคว้นมคธ ๆ

คือ พระปัญจวัคคีย์ ๆ

๔. พระมหากษัตริย์ได้ทรงศึกษาในสำนักอาหารดาบสและอุทกดาบสจนจบวิชาความรู้ของอาจารย์ การที่กล่าวว่าพระองค์ตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เอง โดยไม่มีใครเป็นครูอาจารย์นั้นเพราะเหตุไร ?

ตอบ เพราะความรู้ที่เรียนในสำนักดาบสทั้ง ๒ นั้นเป็นโลกียธรรม ส่วนความรู้ที่ตรัสรู้นั้น เป็นโลกุตระธรรมที่ไม่มีใครรู้มาก่อน ๆ

๕. พระอัญญาโกณฑัญญะได้ชื่อว่าเป็นปฐมสาวก เพราะเหตุไร ?

ตอบ เพราะได้ฟังธัมมจักกัปปวัตตนสูตร จนได้ดวงตาเห็นธรรมเป็นองค์แรก ๆ

๖. คำว่า “ที่นี้วุ่นวายหนอ ที่นี้ขัดข้องหนอ” เป็นคำอุทานของใคร ? ความวุ่นวายขัดข้องนั้นสงบลงได้อย่างไร ?

ตอบ ของยสกุณฑลบุตร ๆ

ได้โดยการฟังพระธรรมเทศนาอนุพุทธิกถาและอริยสัจ ๔ ที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงโปรด ๆ

๗. สถานที่ต่อไปนี้เกี่ยวข้องกับพระบรมศาสดาอย่างไร ?
 ๑. ลุมพินีวัน ๒. อสิปัตตมฤคทายวัน ๓. ลัฏฐิวิน ๔. เวฬุวัน ๕. สาละวัน
- ตอบ** ๑. ลุมพินีวัน เป็นสถานที่ประสูติ
 ๒. อสิปัตตมฤคทายวัน เป็นสถานที่ทรงแสดงปฐมเทศนาโปรดพระปัญจวัคคีย์
 ๓. ลัฏฐิวิน เป็นสถานที่ทรงแสดงธรรมเทศนาโปรดพระเจ้าพิมพิสารและบริวารจนสำเร็จเป็นพระโสดาบัน
 ๔. เวฬุวัน เป็นสถานที่ทรงแสดงโอวาทปาติโมกข์
 ๕. สาละวัน เป็นสถานที่ทรงแสดงมรรคมงคลแปดแก่สุภัททปริพาชก และเป็นสถานที่เสด็จดับขันธปรินิพพาน ฯ
๘. อุบาสกบุคคล คือบุคคลเช่นไร ? ได้แก่ใครบ้าง ?
- ตอบ** คือ บุคคลที่ควรแก่การบรรจุอัฐิธาตุไว้ในสถูปเพื่อเป็นที่กราบไหว้สักการบูชา ฯ
 ได้แก่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า พระอรหันตสาวก และพระเจ้าจักรพรรดิราชา ฯ

ศาสนพิธี

๙. ปาฏิบุคลิกทานต่างจากสังฆทานอย่างไร ?
- ตอบ** ปาฏิบุคลิกทาน คือทานที่ถวายเจาะจงเฉพาะพระรูปนั้นรูปนี้
 สังฆทาน คือทานที่ถวายไม่เจาะจงพระรูปใด มอบเป็นของกลางเจาะจงสงฆ์ ฯ
๑๐. จงเขียนคำอาราธนาพระปริตร มาดู
ตอบ วิปตติปฏิพาหายะ	สพฺพสมปตฺตีสึทฺธิยา
สพฺพทฺขวินาสาย	ปริตฺตํ พุทฺธ มงฺคละ ฯ
วิปตติปฏิพาหายะ	สพฺพสมปตฺตีสึทฺธิยา
สพฺพภยวินาสาย	ปริตฺตํ พุทฺธ มงฺคละ ฯ
วิปตติปฏิพาหายะ	สพฺพสมปตฺตีสึทฺธิยา
สพฺพโรควินาสาย	ปริตฺตํ พุทฺธ มงฺคละ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาพุทธประวัติ นักธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันศุกร์ที่ ๒๖ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

๑. บุคคลต่อไปนี้เกี่ยวข้องกับพระมหาบุรุษในฐานะใด ?

- ก. พระเจ้าสีหหนุ   ข. พระนางมหาปชาบดีโคตรมี
ค. พระนางยโสธรา   ฉ. นายฉันทนะ
ง. นางสุชาดา

ตอบ ก. พระเจ้าสีหหนุ เป็นพระเจ้าปู่

- ข. พระนางมหาปชาบดีโคตรมี เป็นพระน้านาง หรือพระมารดาเลี้ยง
ค. พระนางยโสธรา เป็นพระชายนาง
ฉ. นายฉันทนะ เป็นผู้ตามเสด็จคราวเสด็จออกบรพชา
ง. นางสุชาดา เป็นผู้ถวายข้าวมธุปายาสก่อนแต่ตรัสรู้ ฯ

๒. พระมหาบุรุษเสด็จออกบรพชา เพราะทรงปรารถนาเหตุอะไร ?

ตอบ ทรงปรารถนาความแก่ ความเจ็บ ความตาย อันครอบงำมหาชนทุกคน อีกนัยหนึ่ง เพราะทรงทอดพระเนตรเห็นเทวทูตทั้ง ๔ คือคนแก่ คนเจ็บ คนตาย และสมณะ ฯ

๓. ทุกรกิริยา คืออะไร ? พระมหาบุรุษทรงบำเพ็ญกุศลด้วยอาการอย่างไรบ้าง ? จงบอกมา ๑ ข้อ

ตอบ คือ การทรมานกายให้ลำบาก ฯ

ด้วยอาการอย่างนี้ คือทรงอดพระอาหาร ฯ

๔. พระพุทธเจ้าทรงตัดสินพระทัยว่า จะแสดงธรรมแก่ปัญจวัคคีย์ก่อน เพราะเหตุไร ?

ตอบ เพราะทรงระลึกถึงอุปการคุณของปัญจวัคคีย์ ว่าได้เป็นผู้อุปฐากพระองค์เมื่อครั้งทรงบำเพ็ญกุศลกิริยา ฯ

๕. พระสาวกผู้บรรลุพระโสดาบันและพระอรหันต์ ครั้งแรกคือใคร ?

ตอบ พระโสดาบัน คือพระอัญญาโกณฑัญญะ ฯ

พระอรหันตสาวก คือพระปัญจวัคคีย์ ฯ

๖. “ที่นี้ร่วนวายหนอ ที่นี้ซัดซ่องหนอ” เป็นคำอุทานของใคร ?

ตอบ คำอุทานของยสกุลบุตร ฯ

๗. ครั้นพุทธกาล วัดเชตวัน ตั้งอยู่ที่เมืองอะไร ? ใครเป็นผู้สร้างถวาย ?

ตอบ เมืองสาวัตถี ฯ

คฤหบดีอนาถปิณฑิกเศรษฐีเป็นผู้สร้างถวาย ฯ

๘. ปฐมสาวกและปัจฉิมสาวก คือใคร ?

ตอบ ปฐมสาวก คือพระอัญญาโกณฑัญญะ ฯ

ปัจฉิมสาวก คือพระสุภัททะ ฯ

ศาสนพิธี

๙. คำว่า “เจริญพระพุทธมนต์” กับ “สวดพระพุทธมนต์” ใช้ในพิธีต่างกันอย่างไร ?

ตอบ คำว่า “เจริญพระพุทธมนต์” ใช้ในพิธีมงคล ฯ

คำว่า “สวดพระพุทธมนต์” ใช้ในพิธีอวมงคล ฯ

๑๐. จงเขียนคำอาราธนาศีล ๕ มาดู

ตอบ ว่า มยํ ภนฺเต วิสุํ วิสุํ รกฺขณฺตถาย ติสฺรเณน สห ปญฺจสีลาณี ยาจาม

ทุติยมปี มยํ ภนฺเต วิสุํ วิสุํ รกฺขณฺตถาย ติสฺรเณน สห ปญฺจสีลาณี ยาจาม

ตติยมปี มยํ ภนฺเต วิสุํ วิสุํ รกฺขณฺตถาย ติสฺรเณน สห ปญฺจสีลาณี ยาจาม ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันอังคารที่ ๑๕ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๖

๑. คนในชมพู่ทวิปแบ่งออกเป็นกี่วรรณะ ? อะไรบ้าง ?
ตอบ แบ่งเป็น ๔ วรรณะ ๑
 คือ วรรณะกษัตริย์ วรรณะพราหมณ์ วรรณะแพศย์ และวรรณะศูทร ๑
๒. พระพุทธบิดาทรงมีพระนามว่าอะไร ? ทรงปกครองแคว้นอะไร ? เมืองหลวงชื่ออะไร ?
ตอบ พระนามว่าพระเจ้าสุทโธทนะ ๑
 แคว้นสักกะ ๑
 ชื่อกบิลพัสดุ์ ๑
๓. อสิตดาบส อาหารดาบส และอุทกดาบส มีความเกี่ยวข้องข้องกับพระมหาบุรุษอย่างไร ?
ตอบ อสิตดาบส เป็นผู้ค้นเคยเป็นที่เคารพนับถือของศากยสกุล ในเวลาที่พระมหาบุรุษประสูติใหม่ ๆ ท่านได้ไปเยี่ยม และได้พยากรณ์ทำนายพระลักษณะของพระมหาบุรุษ ว่ามีคติเป็น ๒ ก่อนคนอื่นทั้งหมด
 อาหารดาบสและอุทกดาบส เป็นผู้ที่พระองค์ได้เคยอยู่อาศัยศึกษาลัทธิของท่านทั้ง ๒ ๑
๔. เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะประสูติได้ ๕ วัน พระราชบิดาโปรดให้ทำอะไรเพื่อพระราชกุมารบ้าง ?
ตอบ โปรดให้ขุมนนมพระญาติวงศ์ และเสนามาตย์พร้อมกับเชิญพราหมณ์ร้อยแปดคนมาฉันโภชนาหารแล้ว
 ทำมงคลรับพระลักษณะ และขนานพระนามว่า “สิทธัตถกุมาร” ๑
๕. พระมหาบุรุษทรงทอดพระเนตรเห็นคนแก่คนเจ็บคนตาย และบรรพชิตแล้ว ทรงดำริอย่างไร ?
ตอบ เมื่อทรงเห็นคนแก่คนเจ็บคนตายแล้ว ทรงน้อมเข้ามาเปรียบกับพระองค์เอง เกิดความสังเวชว่า
 เราจะต้องแก่ต้องเจ็บต้องตายเช่นกัน
 เมื่อทรงเห็นบรรพชิต ทรงดำริว่า สาธุโฆปพพชชา บวชดีนักแล ๑
๖. พระมหาบุรุษเสด็จประทับบำเพ็ญเพียรจนถึงตรัสรู้ ณ ตำบลใด ?
ตอบ ณ ตำบลอูรุเวลาเสนานิคม ๑
๗. เมื่อพระศาสดาเสด็จไปเมืองพาราณสีเพื่อโปรดปัญจวัคคีย์ ทรงพบใครในระหว่างทาง ? และหลังสนทนากันแล้วผู้นี้ได้บรรลุผลอะไร ?
ตอบ ทรงพบอุปกาศิวก ๑

ไม่ได้บรรลุผลอะไร ๆ

๘. บุคคลผู้แสดงตนเป็นอุบาสกด้วยการถึงรัตนะ ๒ และรัตนะ ๓ เป็นคนแรกคือใคร ?

ตอบ ผู้ถึงรัตนะ ๒ คือตปุสสะและภัลลิกะ ๆ

ผู้ถึงรัตนะ ๓ คือบิดาพระยสะ ๆ

ศาสนพิธี

๙. บุญพิธีมีกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๒ อย่าง ๆ

คือ ๑. การทำบุญงานมงคล

๒. การทำบุญงานอวมงคล ๆ

๑๐. การแสดงความเคารพพระสงฆ์ มีกี่วิธี ? อะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๓ วิธี ๆ

คือ ๑. ประนมมือ เรียกว่า อัญชลี

๒. ไหว้ เรียกว่า นมัสการ

๓. กราบ เรียกว่า อภิวาท ๆ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาพุทธประวัติ นักธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันเสาร์ที่ ๔ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗

๑. ชมพูทวีปแบ่งเป็น ๒ ส่วนใหญ่ ๆ คืออะไรบ้าง ?

ตอบ คือ มัชฌิมชนบท และปัจฉิมชนบท ฯ

๒. พระมหาบุรุษประสูติที่ไหน ? เมื่อไร ?

ตอบ ลุมพินีวัน ระหว่างกรุงกบิลพัสดุ์กับกรุงเทวทหะ ฯ

วันเพ็ญ เดือน ๖ ก่อนพุทธศก ๘๐ ปี ฯ

๓. อสิตดาบสกล่าวทำนายพระมหาบุรุษไว้ว่าอย่างไร ?

ตอบ ว่ามีคติเป็น ๒ คือ

ถ้าอยู่ครองฆราวาส จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ

ถ้าออกบวช จักได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฯ

๔. พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนาแก่ใคร และบังเกิดผลเลิศอย่างไร ?

ตอบ แก่พระปัญจวัคคีย์

บังเกิดผลเลิศ คือพระอัญญาโกณฑัญญะได้ดวงตาเห็นธรรมแล้วทูลขอบรพชา ฯ

๕. คำว่า “ที่นี่ไม่รุ่มรวย ที่นี่ไม่ขัดข้อง” เป็นวาจาของใคร ? กล่าวกะใคร ?

ตอบ ของพระพุทธเจ้า ฯ

กะยสกุลบุตร ฯ

๖. พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ ได้ดวงตาเห็นธรรมเพราะฟังธรรมจากใคร ?

ตอบ พระสารีบุตรฟังธรรมจากพระอัสสชิ

พระโมคคัลลานะฟังธรรมจากพระสารีบุตร ฯ

๗. สังเวชนียสถาน ๔ ตำบล เป็นสถานที่ให้ระลึกถึงเหตุการณ์สำคัญอะไรบ้าง ?

ตอบ เหตุการณ์ที่พระพุทธองค์

๑. ประสูติ

๒. ตรัสรู้

๓. ทรงแสดงธัมมจักกัปปวัตตนสูตรเป็นครั้งแรก

๔. เสด็จปรินิพพาน ฯ

๘. ผู้ที่กล่าวสุนทรพจน์ระงับไม่ให้เกิดสงครามแย่งชิงพระบรมสารีริกธาตุ คือใคร ?

ตอบ โทณพราหมณ์ ฯ

ศาสนพิธี

๙. ศาสนพิธี คืออะไร ? มีหมวดอะไรบ้าง ?

ตอบ คือ แบบอย่างหรือแบบแผนต่าง ๆ ที่พึงปฏิบัติในทางพระพุทธศาสนา ฯ

มี ๑. หมวดกุศลพิธี   ๒. หมวดบุญพิธี

๓. หมวดทานพิธี   ๔. หมวดปกิณกะ ฯ

๑๐. จงเขียนคำอาราธนาพระปริตรมาดู

ตอบ วิปตติปฏิพาหายะ   สัพพสมปตติสิทธิยา

สัพพทุกขวินาสาย   ปริตตํ พุรุถ มงฺคลํ ฯ

วิปตติปฏิพาหายะ   สัพพสมปตติสิทธิยา

สัพพทุกขวินาสาย   ปริตตํ พุรุถ มงฺคลํ ฯ

วิปตติปฏิพาหายะ   สัพพสมปตติสิทธิยา

สัพพโรควินาสาย   ปริตตํ พุรุถ มงฺคลํ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันศุกร์ที่ ๒๓ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๘

๑. พุทธประวัติ คืออะไร ? มีความสำคัญอย่างไรจึงต้องเรียนรู้ ?
ตอบ คือ เรื่องที่พรรณนาความเป็นไปของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฯ
 มีความสำคัญในการศึกษาและปฏิบัติพระพุทธานุศาสนนา เพราะแสดงพระพุทธานุจรยาให้ปรากฏ ฯ
๒. เจ้าชายสิทธัตถะทรงปรารถนาถึงอะไร จึงเสด็จออกบรรพชา ? และทรงบรรพชาได้กี่ปีจึงตรัสรู้ ?
ตอบ ทรงปรารถนาถึงความแก่ ความเจ็บ ความตาย และสมณะ ฯ
 ทรงบรรพชาได้ ๖ ปี ฯ
๓. ผู้ประกาศตนเป็นอุบาสกด้วยการถึงรัตนะ ๒ เป็นครั้งแรก คือใคร ? ได้พบพระพุทธเจ้าที่ไหน ?
ตอบ คือ ตปุสสะและภัลลิกะ ฯ
 ที่ใต้ต้นราชายตนะ ฯ
๔. พระพุทธเจ้าประสูติ ตรัสรู้ ปรีนิพพานที่ใต้ต้นไม้อะไร ?
ตอบ ประสูติและปรีนิพพาน ใต้ต้นสาละ ฯ
 ตรัสรู้ใต้โพธิ์ (อัสสัตถพฤกษ์) ฯ
๕. ปัญจวัคคีย์ ได้แก่ใครบ้าง ? ท่านเหล่านั้นอุปสมบทด้วยวิธีอะไร ?
ตอบ ได้แก่ พระอัญญาโกณฑัญญะ พระวัปปะ พระภัททิยะ พระมหานามะ และพระอัสสชิ ฯ
 ด้วยวิธีเอหิภิกขุอุปสัมปทา ฯ
๖. อนุพุทธพิภกา ๕ ว่าด้วยเรื่องอะไร ? ทรงแสดงครั้งแรกแก่ใคร ?
ตอบ ว่าด้วยทาน ศีล สวรรค์ โทษแห่งกาม และอานิสงส์แห่งการออกจากกาม ฯ
 แก่ยสกุลบุตร ฯ
๗. สถานที่ถวายพระเพลิงพระพุทธสรีระ ชื่อว่าอะไร ? ตั้งอยู่ในเมืองอะไร ?
ตอบ ชื่อว่ามกุฏพันธเจดีย์ ฯ
 เมืองกุสินารา ฯ

๘. ใครถวายบิณฑบาตแด่พระพุทธองค์ก่อนตรัสรู้ และก่อนปรินิพพาน ?

ตอบ ก่อนตรัสรู้ คือนางสุชาดา ก่อนปรินิพพาน คือนายจุนทะ ฯ

ศาสนพิธี

๙. การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ คืออะไร ?

ตอบ คือ การประกาศตนของผู้แสดงว่า ยอมรับนับถือพระพุทธศาสนาประจำชีวิตของตน ฯ

๑๐. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กำหนดไว้กี่วัน ? มีวันอะไรบ้าง ?

ตอบ ๔ วัน ฯ

มีวันวิสาขบูชา วันอัฐมีบูชา วันอาสาฬหบูชา และวันมาฆบูชา ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันพุธที่ ๑๒ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙

๑. การเรียนรู้พุทธประวัติได้ประโยชน์อย่างไร ?

ตอบ ได้ประโยชน์ ๒ ประการ คือ

๑. ในด้านการศึกษา ทำให้ทราบความเป็นมาของพระพุทธเจ้า เช่นเดียวกับการศึกษาตำนานความเป็นมาของชาติตน ทำให้บุคคลได้ทราบว่า ชาติของตนเป็นมาอย่างไร มีความสำคัญอย่างไร เป็นต้น

๒. ในด้านปฏิบัติ ทำให้บุคคลได้แนวในการดำเนินชีวิต ตามพระพุทธจริยาอันเป็นปฏิปทานำความสุข ความเจริญมาให้แก่บุคคล ตามสมควรแก่การประพฤติปฏิบัติ ฯ

๒. วรรณะทั้ง ๔ มีหน้าที่ต่างกันอย่างไร ?

ตอบ มีหน้าที่ต่างกันดังนี้

๑. วรรณะกษัตริย์ มีหน้าที่ปกครอง
๒. วรรณะพราหมณ์ มีหน้าที่ทางฝึกสอนและทำพิธีกรรม
๓. วรรณะแพศย์ มีหน้าที่ทางทำนาค้าขาย
๔. วรรณะศูทร มีหน้าที่รับจ้าง ฯ

๓. พระนามและนามต่อไปนี้ เกี่ยวข้องกับเจ้าชายสิทธัตถะอย่างไร ?

๑. มหาปชาบดีโคตมี
๒. อสิตดาบส (ภาพเทวิลดาบส)

ตอบ ๑. มหาปชาบดีโคตมี เกี่ยวข้องโดยเป็นพระมาตุจฉา คือพระน้านางของเจ้าชายสิทธัตถะ ฯ

๒. อสิตดาบส (ภาพเทวิลดาบส) เกี่ยวข้องโดยเป็นผู้ที่คั่นเคยของราชสกุล ได้เข้าเฝ้าพระเจ้าสุทโธทนะเมื่อเจ้าชายสิทธัตถะประสูติใหม่ ๆ และพยากรณ์ว่าพระราชกุมารจะได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิราชาหรือศาสดาเอกในโลก ฯ

๔. ภูปารหุบุคคล มีกี่ประเภท ? คือใครบ้าง ?

ตอบ ภูปารหุบุคคล คือบุคคลที่ควรแก่การบรรจุธำมตุไว้ในสถูปเพื่อเป็นที่กราบไหว้สักการบูชา มี ๔ ประเภท ฯ

- คือ ๑. พระสัมมาสัมพุทธเจ้า
๒. พระปัจเจกพุทธเจ้า
๓. พระอรหันตสาวก
๔. พระเจ้าจักรพรรดิราชา ฯ

๕. พระพุทธเจ้าเสด็จออกบวรพชา ตรัสรู้และปรินิพพาน เมื่อมีพระชนมายุเท่าไร ?
ตอบ บวรพชา เมื่อพระชนมายุ ๒๙ ปี
 ตรัสรู้ เมื่อพระชนมายุ ๓๕ ปี
 ปรีนิพพาน เมื่อพระชนมายุ ๘๐ ปี ฯ
๖. พระอรหันตสาวก ๕ รูปแรก คือใครบ้าง ?
ตอบ ๑. พระอัญญาโกณฑัญญะ ๒. พระวัปปะ
 ๓. พระภัททิยะ ๔. พระมหานามะ
 ๕. พระอัสสชิ
 เรียกว่า ปัญจวัคคีย์ ฯ
๗. หลังจากตรัสรู้แล้ว พระพุทธเจ้าทรงพระประสงค์จักแสดงธรรมแก่ใครก่อน ? และสมพระประสงค์หรือไม่ ? เพราะเหตุไร ?
ตอบ แก่อาจารย์อาหารดาบส กาลามโคตร และอุทกดาบส รามบุตร ฯ
 ไม่สมพระประสงค์ ฯ
 เพราะท่านทั้ง ๒ ได้สิ้นชีวิตแล้ว ฯ
๘. คำพูดว่า “ที่นี้ร่วนวายหนอ ที่นี้ขัดข้องหนอ ” เป็นคำพูดของใคร ? เพราะเหตุไรจึงพูดเช่นนั้น ?
ตอบ เป็นคำพูดของยสกุลบุตร ฯ
 เพราะเห็นหมู่ชนที่เป็นบริวารของตนนอนหลับมีอาการพิกลต่าง ๆ ไม่เป็นที่พอใจ ปรากฏดูจ
 ชากศพที่ทิ้งอยู่ในป่าช้า เกิดความสลัดใจ เบื่อหน่าย จึงพูดเช่นนั้น ฯ

ศาสนพิธี

๙. ศาสนพิธี คืออะไร ? ผู้ที่ได้เรียนรู้แล้วได้รับประโยชน์อย่างไรบ้าง ?
ตอบ คือ แบบอย่างหรือแบบแผนต่าง ๆ ที่พึงปฏิบัติในทางพระพุทธศาสนา ฯ
 ได้ประโยชน์อย่างนี้ คือเป็นผู้ฉลาดในพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบำเพ็ญกุศล การทำบุญ และการ
 ถวายทาน สามารถในการจัดพิธีต่าง ๆ ได้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผน ชื่อว่า เป็นผู้รักษา
 ขนบประเพณีอันงามของพระพุทธศาสนาไว้ได้ด้วย ฯ
๑๐. วันแรม ๘ ค่ำ เดือน ๖ เป็นวันอะไร ? มีเหตุการณ์สำคัญอะไรเกิดขึ้นในวันนั้น ?
ตอบ เป็นวันอัฐมีบูชา ฯ
 มีเหตุการณ์สำคัญ คือเป็นวันถวายพระเพลิงพระสรีระของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฯ

ปัญหาและเฉลยวิชาพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันอาทิตย์ที่ ๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๐

๑. ประชาชนในชมพูทวีป มีกี่จำพวก ? พระพุทธเจ้าสืบเชื้อสายมาจากชนชาติใด ?

ตอบ มี ๒ จำพวก

คือ ๑. มลิกชะ เจ้าของถิ่นเดิม

๒. อริยกะ พวกอพยพมาใหม่ ๆ

สืบเชื้อสายมาจากชนชาติอริยกะ ๆ

๒. พระนามและนามดังต่อไปนี้ เกี่ยวข้องกับเจ้าชายสิทธัตถะอย่างไร ?

ก. พระเจ้าสุทโธทนะ

ข. พระนางเจ้าสิริมหามายา

ค. พระนันทะ

ง. วิศวามิตร

จ. นายฉันทะ

ตอบ ก. พระเจ้าสุทโธทนะ เป็นพระราชบิดา

ข. พระนางเจ้าสิริมหามายา เป็นพระราชมารดา

ค. พระนันทะ เป็นพระกนิษฐภคินีต่างพระมารดา

ง. วิศวามิตร เป็นครูผู้สอนศิลปวิทยาเมื่อยังทรงพระเยาว์

จ. นายฉันทะ เป็นผู้ตามเสด็จในคราวออกผนวช ๆ

๓. พระเจ้าสุทโธทนะ มีพระราชโอรสพระราชธิดากี่พระองค์ ? มีพระนาม ว่าอะไรบ้าง ?

ตอบ มีพระราชโอรส ๒ พระองค์ คือ ๑. พระสิทธัตถกุมาร ๒. พระนันทกุมาร ๆ

มีพระราชธิดา ๑ พระองค์ คือ พระนางรูปนันทา ๆ

๔. เจ้าชายสิทธัตถะทรงปรารถนาอะไรจึงเสด็จออกบวช ? ทรงบวชได้กี่ปี จึงตรัสรู้ ?

ตอบ ทรงปรารถนาความแก่ ความเจ็บ ความตาย และสมณะ ๆ

๖ ปี จึงตรัสรู้ ๆ

๕. เทศนาถกณ์ท์แรก ชื่ออะไร ? ปัจฉิมสักขีสาวก คือสาวกองค์สุดท้าย ที่ได้เห็นพระศาสดา ได้แก่ใคร ?

ตอบ เทศนาถกณ์ท์แรก ชื่อธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ๆ

ปัจฉิมสักขีสาวก ได้แก่พระสุภัททะ ๆ

๖. ธรรมจักขุ ดวงตาเห็นธรรมนั้น คือเห็นอย่างไร ? ได้เกิดขึ้นแก่ผู้ใดเป็นคนแรก ?
ตอบ เห็นว่า “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งหมดล้วนมีความดับเป็นธรรมดา” ๗
 เกิดแก่โกณฑัญญะพรหมณ์เป็นคนแรก ๗
๗. คฤหัสถ์ที่บรรลุนิพพานครั้งแรกคือใคร ? เพราะฟังธรรมอะไร ?
ตอบ คือ ยสกุณฑลบุตร ๗
 เพราะฟังอนุปฏิกถาและอริยสัจ ๔ ๗
๘. พระอัครสาวกทั้ง ๒ องค์สำเร็จเป็นพระโสดาบัน เพราะฟังธรรมจากใคร ?
ตอบ พระสารีบุตร ฟังธรรมจากพระอัสสชิเถระ ๗
 พระโมคคัลลานะ ฟังธรรมจากพระสารีบุตร ๗

ศาสนพิธี

๙. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาที่นิยมประกอบพิธีการบูชาเป็นพิเศษ ในปีหนึ่ง ๆ มีวันอะไรบ้าง ?
ตอบ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอัฐมีบูชา และวันอาสาฬหบูชา ๗
๑๐. ปาฏิบุคลิกทาน และสังฆทาน หมายถึงอะไร ?
ตอบ ปาฏิบุคลิกทาน หมายถึงทานที่ถวายเจาะจงเฉพาะภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง
 สังฆทาน หมายถึงทานที่ถวายแก่สงฆ์ ไม่เจาะจงภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง ๗

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาพุทธประวัติ นักธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันเสาร์ที่ ๒๐ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๑

๑. พุทธประวัติ คืออะไร ? การเรียนรู้พุทธประวัตินั้นได้ประโยชน์อย่างไร ?
ตอบ คือ เรื่องที่พรรณนาความเป็นไปของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฯ
 ได้ประโยชน์ คือทำให้ทราบความเป็นมาของพระพุทธเจ้า และแนวทางในการดำเนินชีวิตตามพระพุทธรจิริยา ฯ
๒. เจ้าชายสิทธัตถะอุบัติขึ้นในวาระใด ? คนชาติไหน ?
ตอบ วาระกษัตริย์ ฯ
 คนชาติอริยกะ ฯ
๓. อสิตดาบสได้ทำนายสิทธัตถกุมารว่าอย่างไร ?
ตอบ ทำนายว่า ถ้าอยู่ครองสมบัติ จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ
 ถ้าออกบวช จักได้เป็นพระศาสดาเอกในโลก ฯ
๔. เจ้าชายสิทธัตถะทรงปรารถนาอะไร จึงเสด็จออกบรรพชา ? หลังจากบรรพชาแล้วกี่ปี จึงตรัสรู้ ?
ตอบ ทรงปรารถนาความแก่ ความเจ็บ ความตาย และสมณะ (เทวทูต ๔) ฯ
 ๖ ปี จึงตรัสรู้ ฯ
๕. พระพุทธเจ้าทรงตัดสินพระทัยว่าจะแสดงธรรมแก่ปัญจวัคคีย์ก่อนเพราะเหตุไร ?
ตอบ เพราะทรงระลึกถึงอุปการคุณของปัญจวัคคีย์ ว่าได้เป็นผู้อุปฐากพระองค์เมื่อครั้งทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา ฯ
๖. ปฐมสาวกและปัจฉิมสาวก คือใคร ?
ตอบ ปฐมสาวก คือ พระอัญญาโกณฑัญญะ
 ปัจฉิมสาวก คือ พระสุภัททะ ฯ
๗. พระสารีบุตรสำเร็จเป็นพระโสดาบัน เพราะได้ฟังธรรมจากใคร ? ธรรมนั้นมีใจความว่าอย่างไร ?
ตอบ จากพระอัสสชิเถระ ฯ
 ใจความว่า “ธรรมใดเกิดแต่เหตุ พระศาสดาทรงแสดงเหตุแห่งธรรมนั้น และความดับแห่งธรรมนั้น” ฯ

๘. พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญปฏิบัติบูชายิ่งกว่าอามิสบูชาเพราะเหตุไร ?

ตอบ เพราะการปฏิบัติบูชานี้ ทำให้พระพุทธศาสนาตั้งมั่นอยู่ได้ยาวนาน ๖

ศาสนพิธี

๙. การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ หมายถึงอะไร ?

ตอบ หมายถึงการประกาศตนของผู้แสดงว่า ยอมรับนับถือพระพุทธศาสนาประจำชีวิตของตน ๖

๑๐. การเผด็จสงฆ์และการอาราธนา ต่างกันอย่างไร ?

ตอบ ต่างกันคือ

การเผด็จสงฆ์ ได้แก่การแจ้งความประสงค์ให้สงฆ์ทราบ

การอาราธนา ได้แก่การนิมนต์พระสงฆ์ในพิธีให้ศีล สวดพระปริตร หรือแสดงธรรม ๖

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาพุทธประวัติ นักธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันพุธที่ ๙ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒

๑. พระพุทธเจ้าสืบเชื้อสายมาจากชนชาติใด ? ชนชาตินั้นมาตั้งถิ่นฐานในชมพูทวีปได้อย่างไร ?

ตอบ สืบเชื้อสายมาจากชนชาติอริยกะ ฯ

ชาวอริยกะนั้นเป็นผู้เจริญด้วยความรู้และขนบธรรมเนียม มีสติปัญญามากกว่าพวกมิลักกะ เจ้าของถิ่นเดิม เมื่อข้ามภูเขาหิมาลัยมา ก็รุกไล่พวกมิลักกะ เจ้าของถิ่นเดิมให้ถอยเลื่อนลงมาทางใต้แล้วเข้าตั้งถิ่นฐานในชมพูทวีปแทน ฯ

๒. อะไรเป็นมูลเหตุให้เจ้าชายสิทธัตถะเสด็จออกผนวช ?

ตอบ พระอรรถกถาจารย์แสดงตามนัยมหาปทานสูตรว่า ได้ทอดพระเนตรเห็นเทวทูตทั้ง ๔ คือ คนแก่ คนเจ็บ คนตาย และสมณะ ทรงสังเวชเพราะได้ทอดพระเนตรเห็นเทวทูต ๓ ข้างต้น ยังความพอพระหฤทัยในการออกผนวชให้เกิดขึ้น เพราะได้ทอดพระเนตรเห็นสมณะ ฯ

๓. อาหารดาบสและอุทกดาบส มีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้าอย่างไร ?

ตอบ อาหารดาบสและอุทกดาบส เป็นผู้ที่พระองค์ได้เคยอยู่อาศัยศึกษาลัทธิของท่านทั้ง ๒ ฯ

๔. พระพุทธเจ้าเสด็จออกผนวช ตรัสรู้ และปรินิพพาน เมื่อมีพระชนมายุเท่าไรบ้าง ?

ตอบ เสด็จออกผนวช เมื่อมีพระชนมายุ ๒๙ ปี

ตรัสรู้ เมื่อมีพระชนมายุ ๓๕ ปี

ปรินิพพาน เมื่อมีพระชนมายุ ๘๐ ปี ฯ

๕. พระอัญญาโกณฑัญญะได้ชื่อว่าเป็นปฐมสาวก เพราะเหตุไร ?

ตอบ เพราะได้ฟังธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ได้ดวงตาเห็นธรรมแล้วอุปสมบทในพระพุทธศาสนาเป็นองค์แรก ฯ

๖. คำว่า “ที่นี้วุ่นวายหนอ ที่นี้ขัดข้องหนอ” เป็นคำอุทานของใคร ? เพราะเหตุใดจึงอุทานเช่นนั้น ?

ตอบ ของยสกุลบุตร ฯ

เพราะเห็นอาการพิกลต่าง ๆ ของหมู่ชนบริวารที่นอนหลับ ไม่เป็นที่ตั้งแห่งความยินดีเหมือนเมื่อก่อน หมู่ชนบริวารเหล่านั้นปรากฏแก่ยสกุลบุตร ดูจากศพที่ทิ้งอยู่ในป่าช้า ครั้นเห็นแล้วเกิดความสังเวชสลดใจ คิดเบื่อหน่าย จึงได้ออกอุทานเช่นนั้น ฯ

๗. ครั้นพุทธกาล วัดเชตวัน ตั้งอยู่ที่เมืองอะไร ? ใครเป็นผู้สร้างถวาย ?

ตอบ เมืองสาวัตถี ฯ

คฤหบดีอนาถปิณฑิกเศรษฐี เป็นผู้สร้างถวาย ฯ

๘. การปลงอายุสังขารของพระพุทธองค์ ถือโดยใจความว่าอย่างไร ? และทรงปลงอายุสังขารเมื่อใด ?

ตอบ ถือโดยใจความว่า พระองค์ทรงปรารถถึงสังขารว่า ทรงพระชราล่วงกาลผ่านไป ไม่สามารถบำเพ็ญพุทธกิจต่อไปได้อีกแล้ว ฯ

เมื่อวันเพ็ญ เดือน ๓ ก่อนวันปริณิพพาน ๓ เดือน ฯ

ศาสนพิธี

๙. ศาสนพิธี คืออะไร ? ผู้ที่ได้เรียนรู้แล้วได้รับประโยชน์อย่างไรบ้าง ?

ตอบ คือ แบบอย่าง หรือแบบแผนต่าง ๆ ที่พึงปฏิบัติในทางพระศาสนา ฯ

ย่อมได้รับประโยชน์ คือเป็นผู้ฉลาดในพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องด้วยการบำเพ็ญกุศล การทำบุญและการถวายทาน สามารถในการจัดพิธีต่าง ๆ ได้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผน ชื่อว่า เป็นผู้รักษาขนบประเพณีอันงดงามของพระพุทธศาสนาไว้ได้ด้วย ฯ

๑๐. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กำหนดไว้กี่วัน ? มีวันอะไรบ้าง ?

ตอบ ๔ วัน ฯ

มีวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอัฐมีบูชา และวันอาสาฬหบูชา ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาพุทธประวัติ นักธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันจันทร์ที่ ๒๘ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๓

๑. คนในชมพูทวีปแบ่งออกเป็นกี่วรรณะ ? อะไรบ้าง ?

ตอบ แบ่งเป็น ๔ วรรณะ ๑

คือ วรรณะกษัตริย์ วรรณะพราหมณ์ วรรณะแพศย์ และวรรณะศูทร ๑

๒. เจ้าชายสิทฺถัตถะ อุบัติขึ้นในวรรณะใด ? เป็นชนชาติใด ?

ตอบ วรรณะกษัตริย์ ๑

เป็นชนชาติอริยกะ ๑

๓. พระพุทธเจ้า ประสูติ ตรัสรู้ แสดงปฐมเทศนา ปรีนิพพาน และถวายพระเพลิงในวันใด ?

ตอบ ประสูติในวันเพ็ญเดือน ๖

ตรัสรู้ในวันเพ็ญเดือน ๖

แสดงปฐมเทศนาในวันเพ็ญเดือน ๘

ปรีนิพพานในวันเพ็ญเดือน ๖

ถวายพระเพลิงในวันอัฐมีแรม ๘ ค่ำ เดือน ๖ ๑

๔. อสิตดาบสกล่าวทำนายพระมหาบุรุษว่าอย่างไร ?

ตอบ ว่ามีคติเป็น ๒ คือ

ถ้าอยู่ครองฆราวาส จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ

ถ้าออกบวช จักได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๑

๕. เจ้าชายสิทฺถัตถะทรงปรารถนาอะไรจึงเสด็จออกบรรพชา ?

ตอบ ทรงปรารถนาความแก่ ความเจ็บ ความตาย และสมณะ (เทวทูต ๔) ๑

๖. พระพุทธเจ้าทรงตัดสินพระทัยว่าจะแสดงธรรมแก่ปัญจวัคคีย์ก่อน เพราะเหตุไร ?

ตอบ เพราะทรงระลึกถึงอุปการคุณของปัญจวัคคีย์ว่า ได้เป็นผู้อุปฐากพระองค์เมื่อครั้งทรงบำเพ็ญกฐกร-
กิริยา ๑

๗. สังเวชนียสถาน ๔ ตำบล เป็นสถานที่ให้ระลึกถึงเหตุการณ์สำคัญอะไรบ้าง ?

ตอบ เหตุการณ์ที่พระพุทธองค์

๑. ประสูติ
๒. ตรัสรู้
๓. ทรงแสดงธรรมจักกัปปวัตตนสูตรเป็นครั้งแรก
๔. เสด็จปรินิพพาน ฯ

๘. ใครถวายบิณฑบาตแด่พระพุทธองค์ก่อนตรัสรู้ และก่อนปรินิพพาน ?

ตอบ ก่อนตรัสรู้ คือนางสุชาดา

ก่อนปรินิพพาน คือนายจุนทกัมมารบุตร ฯ

ศาสนพิธี

๙. ปาฏิบุคลิกทานและสังฆทาน ต่างกันอย่างไร ?

ตอบ ปาฏิบุคลิกทาน คือทานที่ถวายเจาะจงเฉพาะรูปนั้นรูปนี้

สังฆทาน คือทานที่ถวายไม่เจาะจงรูปใดมอเป็นของกลางให้สงฆ์ จัดเฉลี่ยกันใช้สอยเอง ฯ

๑๐. การแสดงความเคารพพระ มีกี่วิธี ? อะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๓ วิธี ฯ

- คือ
๑. ประนมมือ ในบาลีเรียกว่า ทำอัญชลี
  ๒. ไหว้ ในบาลีเรียกว่า นมัสการ
  ๓. กราบ ในบาลีเรียกว่า อภิวาท ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาพุทธประวัติ นักธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันอาทิตย์ที่ ๑๗ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔

๑. การเรียนรู้พุทธประวัติได้ประโยชน์อย่างไร ?

ตอบ ได้ประโยชน์ ๒ ประการ คือ

๑. ในด้านการศึกษา ทำให้ทราบความเป็นมาของพระพุทธเจ้า เช่นเดียวกับการศึกษาตำนานความเป็นมาแห่งชาติตน ทำให้บุคคลได้ทราบว่า ชาติของตนเป็นมาอย่างไร มีความสำคัญอย่างไร เป็นต้น

๒. ในด้านปฏิบัติ ทำให้บุคคลได้แนวในการดำเนินชีวิตตามพระพุทธจริยา อันเป็นปฏิปทานำความสุข ความเจริญมาให้แก่บุคคล ตามสมควรแก่การประพฤติปฏิบัติ ฯ

๒. คนในชมพูทวีปแบ่งออกเป็นกี่วรรณะ ? วรรณะกษัตริย์ มีหน้าที่ทำอะไร ?

ตอบ แบ่งเป็น ๔ วรรณะ ฯ

มีหน้าที่รักษาบ้านเมือง ฯ

๓. พระพุทธเจ้าประสูติที่ไหน ? เมื่อไร ?

ตอบ ที่ลุมพินีวัน ระหว่างกรุงกบิลพัสดุ์กับกรุงเทวทหะ ฯ

วันเพ็ญเดือน ๖ ก่อนพุทธศก ๘๐ ปี ฯ

๔. พระพุทธเจ้าตรัสรู้ และปรินิพพาน เมื่อมีพระชนมายุเท่าไร ?

ตอบ ตรัสรู้ เมื่อมีพระชนมายุ ๓๕ ปี

ปรินิพพาน เมื่อมีพระชนมายุ ๘๐ ปี ฯ

๕. พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนาแก่ใคร และเกิดผลอย่างไร ?

ตอบ แก่พระปัญจวัคคีย์ ฯ

เกิดผล คือพระอัญญาโกณฑัญญะได้ดวงตาเห็นธรรมแล้วทูลขอบรรพชา ทำให้เกิดสังฆรัตนะ ฯ

๖. เทศนาถ้อยคำแรก ชื่ออะไร ? พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่ใคร ?

ตอบ ชื่อ อัมมจักกัปปวัตตนสูตร ฯ

แก่พระปัญจวัคคีย์ ฯ

๗. ฆราวาสที่บรรลุพระอรหัตผลคนแรกคือใคร ? เพราะฟังธรรมอะไร ?

ตอบ คือ ยสกุลบบุตร ฯ

เพราะฟังอนุปพิภกา และอริยสัจ ๔ ฯ

๘. พระอัครสาวกทั้ง ๒ องค์สำเร็จเป็นพระโสดาบัน เพราะฟังธรรมจากใคร ?

ตอบ พระสารีบุตร ฟังธรรมจากพระอัสสชิเถระ ฯ

พระโมคคัลลานะ ฟังธรรมจากพระสารีบุตร ฯ

ศาสนพิธี

๙. ศาสนพิธี คืออะไร ? ผู้ที่ได้เรียนรู้แล้วได้รับประโยชน์อย่างไรบ้าง ?

ตอบ คือ แบบอย่าง หรือแบบแผนต่าง ๆ ที่พึงปฏิบัติในทางพระศาสนา ฯ

ย่อมได้รับประโยชน์ คือ เป็นผู้ฉลาดในพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบำเพ็ญกุศล เช่น การทำบุญ และการถวายทาน สามารถจัดพิธีต่าง ๆ ได้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผน ซื่อว่าเป็นผู้รักษาขนบประเพณีอันงดงามของพระพุทธศาสนาไว้ได้ด้วย ฯ

๑๐. การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ คืออะไร ?

ตอบ คือ การประกาศตนว่าเป็นผู้นับถือพระพุทธศาสนา ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาพุทธประวัติ นักธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันพฤหัสบดีที่ ๖ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๕

๑. พุทธประวัติ มีความสำคัญอย่างไรจึงต้องเรียนรู้ ?
ตอบ มีความสำคัญในการศึกษาและปฏิบัติพระพุทธศาสนา เพราะแสดงพระพุทธรจரியให้ปรากฏ ฯ
๒. เจ้าชายสิทธัตถะ เสด็จอุบัติขึ้นในวาระใด ? เป็นชนชาติใด ?
ตอบ วาระกษัตริย์ ฯ
เป็นชนชาติอริยกะ ฯ
๓. อาฬารดาบสและอุทกดาบส มีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้าอย่างไร ?
ตอบ อาฬารดาบสและอุทกดาบส เป็นผู้ที่พระองค์ได้เคยอยู่อาศัยศึกษาลัทธิของท่านทั้ง ๒ ฯ
๔. พระพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมอะไร ? มีอะไรบ้าง ?
ตอบ ตรัสรู้ร้อยสี่ ๔ ฯ
มี ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ฯ
๕. ธรรมจักขุ ดวงตาเห็นธรรมนั้น คือเห็นอย่างไร ? ได้เกิดขึ้นแก่ท่านผู้ใดเป็นคนแรก ?
ตอบ เห็นว่า “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งหมดล้วนมีความดับเป็นธรรมดา” ฯ
ได้เกิดขึ้นแก่โกณฑัญญะพรหมณ์เป็นคนแรก ฯ
๖. ปฐมสาวกและปัจฉิมสาวก คือใคร ?
ตอบ ปฐมสาวก คือ พระอัญญาโกณฑัญญะ
ปัจฉิมสาวก คือ พระสุภัททะ ฯ
๗. สังเวชนียสถาน ๔ ตำบล คืออะไรบ้าง ?
ตอบ คือ ๑. สถานที่ประสูติ
๒. สถานที่ตรัสรู้
๓. สถานที่ทรงแสดงธัมมจักกัปปวัตตนสูตร
๔. สถานที่ปรินิพพาน ฯ

๘. พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญปฏิบัติบูชายิ่งกว่าอามิสบูชา เพราะเหตุไร ?

ตอบ เพราะการปฏิบัติบูชานี้ ทำให้พระพุทธศาสนาตั้งมั่นอยู่ได้ยาวนาน ฯ

ศาสนพิธี

๙. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กำหนดไว้กี่วัน ? คือวันอะไรบ้าง ?

ตอบ ๔ วัน ฯ

คือ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอัฐมีบูชา และวันอาสาฬหบูชา ฯ

๑๐. ปาฏิบุคลิกทานและสังฆทาน ต่างกันอย่างไร ?

ตอบ ปาฏิบุคลิกทาน คือ ทานที่ถวายเจาะจงภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง

สังฆทาน คือ ทานที่ถวายเป็นของกลางให้สงฆ์จัดเฉลี่ยกันใช้สอย ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาพุทธประวัติ นักธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันพุธที่ ๒๕ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๖

๑. คนในชมพูทวีปแบ่งออกเป็น ๔ วรรณะ คืออะไรบ้าง ?
ตอบ คือ ๑. กษัตริย์ ๒. พราหมณ์
 ๓. แพศย์ ๔. ศูทร ฯ
๒. อสิตดาบสกล่าวทำนายพระมหาบุรุษว่าอย่างไร ?
ตอบ ว่ามีคติเป็น ๒ คือ
 ถ้าอยู่ครองฆราวาส จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ
 ถ้าออกบวช จักได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฯ
๓. เจ้าชายสิทธัตถะทรงปรารถนาอะไรจึงเสด็จออกบรรพชา ?
ตอบ ทรงปรารถนาความแก่ ความเจ็บ ความตาย และสมณะ (เทวทูต ๔) ฯ
๔. “ที่นี่ไม่อุ่นวาย ที่นี่ไม่ซัดซ้อง” เป็นคำพูดของใคร ?
ตอบ เป็นพระดำรัสของพระพุทธเจ้า ฯ
 ตรัสกับยสกุณฑลบุตร ฯ
๕. พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนาแก่ใคร และเกิดผลอย่างไร ?
ตอบ แก่พระปัญจวัคคีย์ ฯ
 เกิดผล คือ พระอัญญาโกณฑัญญะได้ดวงตาเห็นธรรมแล้วทูลขอบรรพชา ฯ
๖. พระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะสำเร็จเป็นพระโสดาบัน เพราะฟังธรรมจากใคร ?
ตอบ พระสารีบุตร ฟังธรรมจากพระอัสสชิ
 พระโมคคัลลานะ ฟังธรรมจากพระสารีบุตร ฯ
๗. สถานที่ถวายพระเพลิงพระพุทธสรีระ ชื่อว่าอะไร ? ตั้งอยู่ในเมืองไหน ?
ตอบ ชื่อว่า มกุฏพันธเจดีย์ ฯ
 เมืองกุสินารา ฯ

๘. ใครถวายบิณฑบาตแด่พระพุทธองค์ก่อนตรัสรู้ และก่อนปรินิพพาน ?

ตอบ ก่อนตรัสรู้ คือ นางสุชาดา

ก่อนปรินิพพาน คือ นายจุนทกัมมารบุตร ฯ

ศาสนพิธี

๙. ศาสนพิธี คืออะไร ? ผู้ที่ได้เรียนรู้แล้วได้รับประโยชน์อย่างไรบ้าง ?

ตอบ คือ แบบอย่าง หรือแบบแผนต่าง ๆ ที่พึงปฏิบัติในทางพระศาสนา ฯ

ย่อมได้รับประโยชน์ คือ เป็นผู้ฉลาดในพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบำเพ็ญกุศล การทำบุญ และการถวายทาน สามารถในการจัดพิธีต่าง ๆ ได้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผน เชื่อว่าเป็นผู้รักษาขนบประเพณีอันงดงามของพระพุทธศาสนาไว้ได้ด้วย ฯ

๑๐. การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ คืออะไร ?

ตอบ คือ การประกาศตนยอมรับนับถือพระพุทธศาสนาในการดำเนินชีวิตของตน ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันพุธที่ ๔ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๔๙

๑. พระศาสดาผู้เป็นสังฆบิดรดูแลภิกษุสงฆ์ ทรงทำหน้าที่ทางพระวินัยอย่างไร ?
ตอบ ทรงทำหน้าที่ ๒ ประการ คือ
 ๑. ทรงตั้งพุทธบัญญัติเพื่อป้องกันความประพฤติเสียหาย และวางโทษแก่ภิกษุผู้ล่วงละเมิดด้วย
 ปรับอาบัติหนักบ้าง เบาบ้าง
 ๒. ทรงตั้งขนบธรรมเนียม ซึ่งเรียกว่าอภิสิมาจาร เพื่อชักนำความประพฤติของภิกษุสงฆ์ให้ดีงาม ฯ
๒. ทำไมต้องมีพระวินัยสำหรับปกครองหมู่ภิกษุ และหมู่ภิกษุทำไมต้องประพฤติตามพระวินัย ?
ตอบ หากจะไม่มีพระวินัยสำหรับปกครอง หรือหมู่ภิกษุจะไม่ประพฤติตามพระวินัย ก็จะเป็นหมู่ภิกษุ
 ที่เลวทราม ไม่เป็นที่ตั้งแห่งศรัทธาและเลื่อมใส แต่ถ้าต่างรูปประพฤติตามพระวินัย ก็จะเป็นหมู่ภิกษุที่ดี
 ทำให้เกิดศรัทธาเลื่อมใส พระวินัยจึงรักษาหมู่ภิกษุให้ตั้งอยู่เป็นอันดี และทำให้เป็นหมู่ที่งดงาม ฯ
๓. คำว่า ต้องอาบัติ หมายความว่าอย่างไร ? อาบัติมีโทษกี่สถาน ? อะไรบ้าง ?
ตอบ หมายความว่า ต้องโทษ คือมีความผิดฐานละเมิดข้อที่พระพุทธเจ้าทรงห้าม ฯ
 มี ๓ สถาน คือ อย่างหนัก อย่างกลาง และอย่างเบา (หรือจะตอบว่า มี ๒ สถาน คือ แก้ไขได้
 และแก้ไขไม่ได้ ก็ได้)
๔. กิจที่บรรพชิตไม่ควรทำซึ่งเรียกว่า อกรรมกิจ มีกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ?
ตอบ มี ๔ อย่าง ฯ
 ๑. เสพเมถุน   ๒. ลีลามุข
 ๓. ฆ่าสัตว์   ๔. พุดอวดคุณวิเศษที่ไม่มีในตน ฯ
๕. อุตตริมนุสสรธรรม คืออะไร ? มีอะไรบ้าง ?
ตอบ คือ ธรรมอันยิ่งของมนุษย์ หรือคุณอย่างยอดเยี่ยมของมนุษย์ ฯ
 มีมาน วิโมกข์ สมာธิ สมابัตติ มรรค ผล นิพพาน ฯ
๖. ในอินทินาทานสิกขาบท กำหนดราคาทรัพย์ เป็นวัตถุแห่งอาบัติไว้อย่างไรบ้าง ?
ตอบ ทรัพย์มีราคาตั้งแต่ ๕ มาสก ขึ้นไป เป็นวัตถุแห่งอาบัติปาราชิก ทรัพย์มีราคาต่ำกว่า ๕ มาสก
 แต่สูงกว่า ๑ มาสก เป็นวัตถุแห่งอาบัติถุลลัจจัย ทรัพย์มีราคาตั้งแต่ ๑ มาสก ลงไป เป็นวัตถุแห่ง
 อาบัติทุกกฏ ฯ

๗. ภิกษุมีความกำหนดจับต้องกายหญิง กะเทย บุรุษ สัตว์ดิรัจฉานเพศผู้ สัตว์ดิรัจฉานเพศเมีย ต้องอาบัติอะไร ?

ตอบ ภิกษุมีความกำหนดจับต้องกายหญิง ต้องสังฆาทิเสส
จับต้องกายกะเทย ต้องถุลลัจจัย
จับต้องกายบุรุษ จับต้องสัตว์ดิรัจฉานทั้งเพศผู้เพศเมีย ต้องทุกกฏ ฯ

๘. นิสสัคคิยาปาจิตตีย์ หมายความว่าอย่างไร ? ภิกษุต้องอาบัตินี้แล้ว ทำอย่างไรจึงจะพ้น ?

ตอบ นิสสัคคิยาปาจิตตีย์ หมายความว่า อาบัติปาจิตตีย์ ที่จำต้องสละสิ่งของ ฯ
ภิกษุต้องอาบัตินี้แล้วต้องสละสิ่งของอันเป็นเหตุให้ต้องอาบัตินั้นก่อน แล้วแสดงอาบัติจึงพ้นจากอาบัตินั้นได้ ฯ

๙. ภิกษูกำลังฟังพระปาฏิโมกข์อยู่ กล่าวขึ้นว่า “จะสวดไปทำไม ฟังก็ไม่รู้เรื่อง น่าเบื่อหน่ายรำคาญ” เช่นนี้ ต้องอาบัติอะไร ? เพราะเหตุไร ?

ตอบ ต้องอาบัติปาจิตตีย์ ฯ
เพราะก่นสิกขาบท ฯ

๑๐. เสขิยวัตร คืออะไร ? มีกี่ข้อ ? ภิกษุละเมิดต้องอาบัติอะไร ?

ตอบ คือ วัตรที่ภิกษุจะต้องศึกษา ฯ
มี ๗๕ ข้อ ฯ
ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันอังคารที่ ๒๓ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐

๑. พระศาสดาทรงบัญญัติพระวินัยไว้เพื่ออะไร ?

ตอบ เพื่อป้องกันความประพฤติเสียหายของภิกษุสงฆ์ และเพื่อชักนำความประพฤติของภิกษุสงฆ์ให้ดีงาม ฯ

๒. สิกขาบทที่มีมาในพระปาติโมกข์ มีเท่าไร ? ว่าโดยหมวดมีอะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๒๒๗ สิกขาบท ฯ

มี ปาราชิก ๔

สังฆาทิเสส ๑๓

อนิยต ๒

นิสสัคคียปาจิตตีย์ ๓๐

ปาจิตตีย์ ๙๒

ปาฏิเทสนียะ ๔

เสขียะ ๗๕

อธิกรณสมณะ ๗ ฯ

๓. อากาโรที่ภิกษุจะต้องอาบัติ มีเท่าไร ? ต้องด้วยไม่ละอาย มีอธิบายอย่างไร ?

ตอบ มี ๖ อย่าง ฯ

ภิกษุรู้อยู่แล้ว และละเมียดพระบัญญัติด้วยใจด้านไม่รู้จักละอาย ชื่อว่าต้องด้วยไม่ละอาย ฯ

๔. เมื่อภิกษุต้องอาบัติแล้ว จะพึงปฏิบัติอย่างไร ?

ตอบ พึงบอกภิกษุด้วยกันในวันนั้น และพึงแก้ไขตามวิธีนั้น ๆ ฯ

๕. สंहาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ คือทรัพย์เช่นไร ? ภิกษุจะต้องอาบัติถึงที่สุดในเพราะลักทรัพย์ ทั้ง ๒ อย่างนั้นเมื่อใด ?

ตอบ สंहาริมทรัพย์ คือทรัพย์ที่เคลื่อนที่ได้ อสังหาริมทรัพย์ คือทรัพย์ที่เคลื่อนที่ไม่ได้ ฯ

สำหรับสंहาริมทรัพย์ ภิกษุจะต้องอาบัติถึงที่สุดในเมื่อทำให้ทรัพย์นั้นเคลื่อนจากที่เดิม ส่วนอสังหาริมทรัพย์ จะต้องอาบัติถึงที่สุดในเมื่อเจ้าของทอดกรรมสิทธิ์ ฯ

๖. ภิกษุรู้ตัวว่าต้องอาบัติสังฆาทิเสส จึงแสดงอาบัตินั้นต่อภิกษุอีกรูปหนึ่ง อย่างนี้จะพ้นจากอาบัตินั้นได้หรือไม่ เพราะเหตุไร ?
ตอบ พ้นไม่ได้ เพราะอาบัติสังฆาทิเสสนั้น ภิกษุผู้ต้องจะพ้นได้ด้วยอยู่กรรม ฯ
๗. ที่ลับตา กับ ที่ลับหู ต่างกันอย่างไร ? ที่ลับทั้ง ๒ นั้น เป็นทางให้ปรับอาบัติได้มากน้อยกว่ากันอย่างไร ?
ตอบ ต่างกันอย่างนี้ ที่มีสิ่งกำบัง เห็นกันไม่ได้ เรียกว่า ที่ลับตา ที่ที่ไม่มีสิ่งกำบัง เห็นกันได้ แต่ฟังเสียงพูดกันไม่ได้ยิน เรียกว่า ที่ลับหู ฯ
 ที่ลับตา เป็นทางให้ปรับอาบัติได้มากกว่า คือ ตั้งแต่ปาราชิก สังฆาทิเสสถึงปาจิตติย ส่วนที่ลับหู เป็นทางให้ปรับอาบัติตั้งแต่สังฆาทิเสสลงมา ฯ
๘. ภิกษุรับนิมนต์แล้ว จะไปที่อื่นก่อนหรือหลังฉัน ต้องปฏิบัติอย่างไร ? ถ้าไม่ทำเช่นนั้น ต้องอาบัติอะไร ?
ตอบ ต้องปฏิบัติอย่างนี้ คือ ต้องบอกลาภิกษุอื่นก่อน ฯ
 ต้องอาบัติปาจิตติย ฯ
๙. ผ้าอาบน้ำฝนมีกำหนดขนาดไว้เท่าใด ? ถ้าทำเกินกว่าขนาดนั้นต้องอาบัติ ก่อนจะแสดงอาบัตินั้น ต้องทำอย่างไร ?
ตอบ ยาว ๖ คืบ กว้าง ๒ คืบครึ่ง โดยคืบพระสุคต ฯ
 ต้องตัดให้ได้ขนาดเสียก่อน ฯ
๑๐. หมวดสารูปในเสขียวัตร ว่าด้วยเรื่องอะไร ? ข้อว่า “ไม่เอามือค้ำกายนั่งในบ้าน” คือไม่ทำอย่างไร ?
ตอบ ว่าด้วยธรรมเนียมควรประพฤติในเวลาเข้าบ้าน ฯ
 คือ ไม่นั่งเท้าแขนข้างเดียวก็ตาม สองข้างก็ตามในบ้าน ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันเสาร์ที่ ๑๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

๑. อรณียกิจ ๔ คืออะไร ? ข้อที่ ๓ ว่าอย่างไร
ตอบ คือ กิจที่ไม่ควรทำ ๔ ๆ
 ว่าฆ่าสัตว์ ฯ
๒. อะไรเรียกว่า สิกขาบท ? มาจากไหน ?
ตอบ พระบัญญัติมาตราหนึ่ง ๆ เรียกว่า สิกขาบท ฯ
 มาในพระปาติโมกข์ ๑ มานอกพระปาติโมกข์ ๑ ฯ
๓. สังฆาติเสส มีกี่สิกขาบท ? ภิกษุต้องอาบัตินี้จะพ้นได้ด้วยวิธีอย่างไร ?
ตอบ มี ๑๓ สิกขาบท ฯ
 ด้วยวิธีอยู่กรรม ที่เรียกว่า วุฏฐานคามินี ฯ
๔. เกสัช ๕ ในปัตตวรรคที่ ๓ ได้แก่อะไรบ้าง ? รับประเคนแล้วเก็บไว้ฉันได้กี่วัน ?
ตอบ ได้แก่ เนยใน เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย ฯ
 เก็บไว้ฉันได้ ๗ วัน เป็นอย่างยิ่ง ฯ
๕. ภิกษุนอนในที่มุงที่บังอันเดียวกับอนุปสัมบัน เป็นอาบัติหรือไม่อย่างไร ?
ตอบ ถ้าเป็นผู้ชาย เกินกว่า ๓ คืบ เป็นอาบัติปาจิตตีย์ ถ้าเป็นผู้หญิงแม้ในคืบแรก เป็นอาบัติปาจิตตีย์ ฯ
๖. ภิกษุซ้อนผ้าอาบน้ำฝน บาตร จีวร กล่องเข็ม ด้าย ของเพื่อนภิกษุหรือสามเณรเพื่อล้อเล่น เป็นอาบัติอะไรบ้าง ?
ตอบ ซ้อนผ้าอาบน้ำฝน ด้าย ของเพื่อนภิกษุ เป็นอาบัติทุกกฏ
 ซ้อนบาตร จีวร กล่องเข็ม ของเพื่อนภิกษุ เป็นอาบัติปาจิตตีย์
 ซ้อนของสามเณรทุกอย่างเป็นทุกกฏ ฯ
๗. คำว่า ปวารณากำหนดปัจจัย หมายความว่าอย่างไร ?
ตอบ หมายความว่า ปวารณาที่กำหนดชนิดสิ่งของ เช่น จีวร หรือบิณฑบาต เป็นต้น หรือกำหนดจำนวนสิ่งของ เช่น ผ้าที่ผืน บิณฑบาต มีราคาเท่าไร เป็นต้น ฯ

๘. เสขียวัตร คืออะไร ? มีทั้งหมดกี่ข้อ ?

ตอบ คือ ธรรมเนียมหรือวัตรที่ภิกษุต้องศึกษา ฯ

มี ๗๕ ข้อ ฯ

๙. วิวาหาธิกรณ์ กับ อนุวาหาธิกรณ์ ต่างกันอย่างไร ?

ตอบ วิวาหาธิกรณ์ คือ การเถียงว่า สิ่งนั้นเป็นธรรมเป็นวินัย สิ่งนี้ไม่ใช่ธรรมไม่ใช่วินัย

ส่วนอนุวาหาธิกรณ์ คือ การโจทก์กันด้วยอาบัติ ฯ

๑๐. อธิกรณ์สมณะ คืออะไร ? มีกี่อย่าง ? การตัดสินใจตามเสียงข้างมาก เรียกว่าอะไร ?

ตอบ คือ ธรรมเครื่องระงับอธิกรณ์ ฯ

มี ๗ อย่าง ฯ

เรียกว่าเยภุยยสิกา ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันพฤหัสบดีที่ ๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๒

๑. พุทธบัญญัติและอภิสมัจจาร คืออะไร ? ทั้ง ๒ รวมเรียกว่าอะไร ?

ตอบ พุทธบัญญัติ คือ ข้อห้ามที่พระพุทธเจ้าทรงตั้งขึ้น เพื่อป้องกันความประพฤติเสียหาย และวางโทษแก่ภิกษุผู้ล่วงละเมิดด้วยปรับอาบัติหนักบ้าง เบาบ้าง

ส่วนอภิสมัจจาร คือ ขนบธรรมเนียมที่ทรงแต่งตั้งขึ้น เพื่อชักนำความประพฤติของภิกษุสงฆ์ให้ดีงาม ฯ

ทั้ง ๒ นี้รวมเรียกว่า พระวินัย ฯ

๒. อาบัติ คืออะไร ? อาบัติที่เป็นโลกวัชชะและที่เป็นปณณัตตวัชชะหมายความว่าอย่างไร ? จงยกตัวอย่างประกอบด้วย

ตอบ คือ โทษที่เกิดเพราะความละเมิดในข้อที่พระพุทธเจ้าห้าม ฯ

อาบัติที่เป็นโลกวัชชะ หมายความว่าอาบัติที่มีโทษซึ่งภิกษุทำเป็นความผิดความเสีย คนสามัญทำก็เป็นความผิดความเสียเหมือนกัน เช่น ทำโจรกรรม เป็นต้น ส่วนที่เป็นปณณัตตวัชชะ หมายความว่าอาบัติที่มีโทษเฉพาะภิกษุทำ แต่คนสามัญทำไม่เป็นความผิดความเสีย เช่น ขุดดิน เป็นต้น ฯ

๓. สิกขา กับ สิกขาบท ต่างกันอย่างไร ? อย่างไหนมีเท่าไร ? อะไรบ้าง ?

ตอบ สิกขา คือ ข้อที่ภิกษุต้องศึกษา มี ๓ ได้แก่ สีสสิกขา จิตตสิกขา ปัญญาสิกขา

ส่วนสิกขาบท คือ พระบัญญัติมาตราหนึ่ง ๆ เป็นสิกขาบทหนึ่ง ๆ ฯ

มี ๒๒๗ สิกขาบท ได้แก่ ปาราชิก ๔ สังฆาทิเสส ๑๓ อนียต ๒ นิสสัคคียปาจิตตีย์ ๓๐ ปาจิตตีย์ ๙๒ ปาฏิเทสนียะ ๔ เสนิยะ ๗๕ และอธิกรณสมณะ ๗ ฯ

๔. คำว่า อาบัติที่ไม่มีมูล กำหนดโดยอาการอย่างไร ? ภิกษุโจทภิกษุด้วยอาบัติไม่มีมูลต้องอาบัติอะไร ?

ตอบ กำหนดโดยอาการ ๓ คือ ไม่ได้เห็นเอง ๑ ไม่ได้ยินเอง ๑ ไม่ได้เกิดตรงเคียงสงสัย ๑ ว่าภิกษุนั้นต้องอาบัติชื่อนั้น ฯ

โจทด้วยอาบัติปาราชิก ต้องอาบัติสังฆาทิเสส โจทด้วยอาบัติอื่นจากอาบัติปาราชิก ต้องอาบัติปาจิตตีย์ ฯ

๕. ในสิกขาบทที่ ๒ แห่งอาบัติปาราชิก ทรัพย์เป็นเหตุให้ต้องอาบัติปาราชิก อาบัติอุลลัจจัย และอาบัติทุกกฏ มีกำหนดราคาไว้เท่าไร ?

ตอบ มีกำหนดราคาไว้ดังนี้

ทรัพย์ มีราคาตั้งแต่ ๕ มาสกขึ้นไป เป็นเหตุให้ต้องอาบัติปาราชิก
 ทรัพย์ มีราคาไม่ถึง ๕ มาสก แต่มากกว่า ๑ มาสก เป็นเหตุให้ต้องอาบัติอุลลัจจัย
 ทรัพย์ มีราคาตั้งแต่ ๑ มาสก ลงมาเป็นเหตุให้ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ

๖. ผ้าไตรครอง มีอะไรบ้าง ? ต่างจากอติเรกจีวรอย่างไร ?

ตอบ มีสังฆาฏิ อุตตราสงค์ อันตราวาสก ฯ

ต่างกันอย่างไร ผ้าไตรครองเป็นผ้าที่ภิกษุอธิษฐาน มีจำนวนจำกัด คือ ๓ ผืน ส่วนอติเรกจีวร คือผ้าที่นอกเหนือจากผ้าไตรครอง มีได้ไม่จำกัดจำนวน ฯ

๗. พระ ก. นำเป็ยมารมาให้พระ ข. ต้ม โดยลอกกว่าเป็นน้ำอืดลม พระ ข. หลงเชื่อจึงดื่มเข้าไป ถ้ามว่า พระ ก. และพระ ข. ต้องอาบัติอะไรหรือไม่ ?

ตอบ พระ ก. เป็นอาบัติปาจิตตีย์ เพราะพุดบด

พระ ข. เป็นอาบัติปาจิตตีย์ เพราะตม้มน้ำเมา แม้ไม่รู้ก็ตม้มน้ำเมา เพราะลิกขาบพนี้ เป็นอจิตตะกะ ฯ

๘. ภิกษุนำตั้งของสงฆ์ไปตั้งใช้ในที่แจ้ง จะหลีกไปสู่วัดอื่นต้องทำอะไร จึงจะไม่เป็นอาบัติ ?

ตอบ ต้องเก็บด้วยตนเอง หรือใช้ให้ผู้อื่นเก็บ หรือมอบหมายให้ผู้อื่น จึงจะไม่เป็นอาบัติ ฯ

๙. ลักษณะการประเคนประกอบด้วยองค์อะไรบ้าง ? การช่วยกันยกโต๊ะอาหารขึ้นประเคนก็ดี การจับผ้าปูโต๊ะประเคนก็ดี ทั้ง ๒ วิธีนี้ถูกต้องหรือไม่ ? เพราะเหตุไร ?

ตอบ ประกอบด้วยองค์ต่อไปนี้

๑. ของที่จะพึงประเคนนั้นไม่ใหญ่โตหรือหนักเกินไป พอคนปานกลางยกได้คนเดียว

๒. ผู้ประเคนเข้ามาอยู่ในหัตถบาส

๓. เขาน้อมเข้ามา

๔. กิริยาที่น้อมเข้ามาให้ นั้น ด้วยกายก็ได้ ด้วยของเนื่องด้วยกายก็ได้ ด้วยโยนให้ก็ได้

๕. ภิกษุรับด้วยกายก็ได้ ด้วยของเนื่องด้วยกายก็ได้ ฯ

ไม่ถูกต้องทั้ง ๒ วิธี เพราะไม่ต้องลักษณะองค์ประเคน คือการช่วยกันยกโต๊ะอาหารขึ้นประเคนผิดลักษณะองค์ที่ ๑ การจับผ้าปูโต๊ะประเคนผิดลักษณะองค์ที่ ๓ ฯ

๑๐. อธิกรณ์ คืออะไร ? เมื่อเกิดขึ้นแล้วต้องทำอะไร ?

ตอบ คือ เรื่องที่เกิดขึ้นแล้วจะต้องจัดต้องทำ ฯ

ต้องระงับด้วยอธิกรณ์สมณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามสมควรแก่อธิกรณ์นั้น ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันพุธที่ ๒๐ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๓

๑. พระวินัย ได้แก่อะไร ? สิกขาบทที่เป็นอเทกัจฉา คือที่ภิกษุล่วงละเมิดแล้วไม่สามารถจะแก้ไขได้ ได้แก่อะไร ?

ตอบ ได้แก่ พระพุทธบัญญัติ และอภิสมจาร ๗
ได้แก่ปาราชิก ๔ ๗

๒. นิสสัย คืออะไร ? มีเท่าไร ? อะไรบ้าง ?

ตอบ คือ ปัจจัยเครื่องอาศัยของบรรพชิต ๗
มี ๔ อย่าง ๗

คือ ๑. เทียวบิณฑบาต   ๒. นุ่งห่มผ้าบังสุกุล
๓. อยู่โคนไม้   ๔. ฉันทาด้วยด้ายน้ำมูตรเนา ๗

๓. อาบัติว่าโดยชื่อมีกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๗ อย่าง ๗

คือ ๑. ปาราชิก
๒. สังฆาทิเสส
๓. ฤทธัจฉัย
๔. ปาจิตตีย์
๕. ปาฏิเทสียะ
๖. ทุกกฏ
๗. ทุพภาสิต ๗

๔. ภิกษุโจทภิกษุอื่นด้วยอาบัติไม่มีมูล เป็นอาบัติอะไรบ้าง ?

ตอบ โจทด้วยอาบัติปาราชิก เป็นอาบัติสังฆาทิเสส โจทด้วยอาบัตินอกนี้ เป็นอาบัติปาจิตตีย์ ๗

๕. ไตรจีวร มีอะไรบ้าง ? ภิกษุอยู่ปราศจากแม่คั้นหนึ่ง ต้องอาบัติอะไร ?

ตอบ มีสังฆาฏิ คือผ้าคลุม อุตตราสงค์ คือผ้าห่ม และอันตราวาสก คือผ้านุ่ง ๗
ต้องอาบัตินิสสัคคียปาจิตตีย์ ๗

๖. ภิกษุรู้อยู่ น้อมลามกที่เขา น้อมไปจะถวายสงฆ์ มาเพื่อตน เพื่อบุคคลอื่น เพื่อเจตีย์ เพื่อสงฆ์หมู่อื่น จะเป็นอาบัติอะไรได้บ้าง ?

ตอบ น้อมมาเพื่อตน เป็นอาบัตินิสัคคิยาปาจิตติย

น้อมมาเพื่อบุคคลอื่น เป็นอาบัติปาจิตติย

น้อมมาเพื่อเจตีย์และเพื่อสงฆ์หมู่อื่น เป็นอาบัติทุกกฏ ฯ

๗. ภิกษุนอนในที่มุงที่บังเดียวกันกับสามเณร จะเป็นอาบัติอะไรหรือไม่ ?

ตอบ นอนได้ ๓ คืบ ไม่เป็นอาบัติ เกินกว่านั้นต้องอาบัติปาจิตติย ฯ

๘. ภิกษุ ก. อาพาธ ได้รับคำแนะนำให้ฉันอาหารในเวลาวิกาลเพื่อช่วยให้หายป่วยเร็ว แล้วฉันตามคำแนะนำนั้น มีวินิจฉัยตามพระวินัยอย่างไร ?

ตอบ มีวินิจฉัยว่า ภิกษุ ก. ต้องอาบัติปาจิตติย ฯ

๙. เสขียวัตร คืออะไร ? แบ่งเป็นกี่หมวด ? หมวดที่ ๒ ว่าด้วยเรื่องอะไร ?

ตอบ คือ ธรรมเนียมหรือวัตรที่ภิกษุพึงศึกษา ฯ

แบ่งเป็น ๔ หมวด ฯ

ว่าด้วยเรื่องโภชนปฏิสังยุต คือ ธรรมเนียมว่าด้วยเรื่องการขบฉัน ฯ

๑๐. ข้อว่า เราจักรับบิณฑบาตโดยเคารพ นั้นมือธิบายอย่างไร ?

ตอบ มือธิบายว่า รับโดยแสดงความเอื้อเฟื้อ ในบุคคลห้ามไม่ดูหมิ่น และให้แสดงความเอื้อเฟื้อในของที่เขาให้ ไม่ทำดั่งรับเอามาเล่นหรือเอามาทิ้งเสีย ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันอาทิตย์ที่ ๙ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔

๑. พระภิกษุผู้รักษาพระวินัยดีโดยถูกทางแล้ว ย่อมได้อานิสงส์อะไร ?

ตอบ ย่อมได้อานิสงส์ คือ ความไม่ต้องเดือดร้อนใจ ฯ

๒. สิกขา สิกขาบท และอาบัติ ได้แก่อะไร ?

ตอบ สิกขา ได้แก่ข้อที่ภิกษุควรศึกษา มี ๓ อย่าง คือศีลสิกขา จิตตสิกขา และปัญญาสิกขา
สิกขาบท ได้แก่พระบัญญัติมาตราหนึ่ง ๆ

อาบัติ ได้แก่โทษที่เกิดเพราะความละเมิดในข้อที่พระพุทธเจ้าห้าม ฯ

๓. อาการที่ภิกษุจะต้องอาบัติ มีอะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๑. ต้องด้วยไม่ละอาย

๒. ต้องด้วยไม่รู้ว่าเป็นอาบัติ

๓. ต้องด้วยสงสัยแล้วขึ้นทำ

๔. ต้องด้วยสำคัญว่าควรในของที่ไม่สมควร

๕. ต้องด้วยสำคัญว่าไม่ควรในของที่ควร

๖. ต้องด้วยลืมนสติ ฯ

๔. ครุกาบัติ ที่แก้ไขได้ก็มี ที่แก้ไขไม่ได้ก็มี ที่แก้ไขได้แต่แก้อาบัติอะไร ที่แก้ไขไม่ได้แต่แก้อาบัติอะไร ?

ตอบ ที่แก้ไขได้ ได้แก่อาบัติสังฆาทิเสส

ที่แก้ไขไม่ได้ ได้แก่อาบัติปาราชิก ฯ

๕. ภิกษุแก่งฆ่าสัตว์ให้ตาย ต้องอาบัติอะไร ?

ตอบ ฆ่ามนุษย์ให้ตาย ต้องอาบัติปาราชิก

ฆ่าอมนุษย์ให้ตาย ต้องอาบัติถุลลัจจัย

ฆ่าสัตว์เดรัจฉานให้ตาย ต้องอาบัติปาจิตตีย์ ฯ

๖. ไตรจีวรประกอบด้วยผ้าอะไรบ้าง ? ภิกษุอยู่ปราศจากไตรจีวร ต้องปฏิบัติอย่างไร ?

ตอบ ประกอบด้วยผ้าสังฆาฏิ ผ้าอุตตราสงค์ และผ้าอันตราวาสก ฯ

ต้องสละไตรจีวรผืนที่อยู่ปราศจากนั้น แล้วแสดงอาบัตินิสสัคคียปาจิตตีย์ เมื่อได้รับผ้ากลับคืนมาแล้ว ต้องอธิษฐานใหม่ ฯ

๗. จงให้ความหมายของคำต่อไปนี้

๑. อติเรกจีวร ๒. จีวรกาล ๓. อนุปสัมบัน

ตอบ ๑. อติเรกจีวร หมายถึงจีวรที่ไม่ใช่จีวรอธิษฐาน

๒. จีวรกาล หมายถึงคราวที่เป็นฤดูถวายจีวร (คืออยู่จำพรรษาแล้ว ถ้าไม่ได้กรานกฐิน นับแต่วันปวารณาไป ๑ เดือน ถ้าได้กรานกฐิน เพิ่มออกไปอีก ๔ เดือนในฤดูหนาว)

๓. อนุปสัมบัน หมายถึงบุคคลที่มีไข้ภิกษุ ฯ

๘. เกสัช ๔ ได้แก่อะไรบ้าง ? ภิกษุรับประเคนแล้วเก็บไว้ฉันได้กี่วันเป็นอย่างยิ่ง ฯ

ตอบ ได้แก่ เนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย ฯ

เก็บไว้ได้ ๗ วัน ฯ

๙. ภิกษุฉันพลางทำกิจอื่นพลาง จะต้องอาบัติอะไรหรือไม่ ?

ตอบ ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ

๑๐. อธิกรณ์ คืออะไร ? การตัดสินใจกรณ์ตามเสียงข้างมาก เรียกว่าอะไร ?

ตอบ คือ เรื่องที่เกิดขึ้นแล้วจะต้องจัดต้องทำ ฯ

เรียกว่าเขมยยสภา ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันเสาร์ที่ ๒๗ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

๑. ภิกษุผู้ปฏิบัติอย่างไร จึงชื่อว่าศีล ?

ตอบ ภิกษุสำรวมกายวาจาให้เรียบร้อย เว้นข้อที่ทรงห้าม ทำตามข้อที่ทรงอนุญาต ชื่อว่ามีศีล ฯ

๒. นิสสัย ๔ ในอนุศาสน์ ๘ อย่าง หมายถึงอะไร ? มีอะไรบ้าง ?

ตอบ หมายถึง ปัจจัยเครื่องอาศัยของบรรพชิต ฯ

มี ๑. เที้ยวบิณฑบาต

๒. นุ่งห่มผ้าบังสุกุล

๓. อยู่โคนไม้

๔. ฉันทายตวงศ์ด้วยน้ำมูตรเน่า ฯ

๓. อตถกัจฉาและสเทกัจฉา ได้แก่อาบัติอะไร ? ทั้ง ๒ อย่างนั้น ภิกษุต้องเข้าแล้วจะเกิดโทษอย่างไร ?

ตอบ อตถกัจฉา ได้แก่อาบัติที่แก้ไขไม่ได้ คืออาบัติปราชิก

สเทกัจฉา ได้แก่อาบัติที่ยังแก้ไขได้ คืออาบัติสังฆาทิเสส เป็นต้น ฯ

ภิกษุต้องอาบัติที่เป็นอตถกัจฉาเข้าแล้ว ขาดจากความเป็นภิกษุ

ต้องอาบัติที่เป็นสเทกัจฉา กล่าวคืออาบัติสังฆาทิเสสเข้าแล้ว พึงอยู่กรรมจึงพ้นได้

ต้องอาบัติอีก ๕ อย่าง ที่เหลือพึงแสดงต่อหน้าสงฆ์หรือคณะ หรือภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง จึงพ้นได้ ฯ

๔. ภิกษุต้องกายมารดาในเวลาพยาบาลใช้ด้วยจิตกตัญญู ปรับเป็นอาบัติทุกกฏผิดหรือถูก เพราะเหตุไร ?

ตอบ ปรับเป็นอาบัติทุกกฏถูกต้องแล้ว เพราะกายมารดาเป็นวัตถุอนามาส คือเป็นสิ่งที่ทรงห้ามมิให้

ภิกษุจับต้อง แม้เป็นกายมารดาของตนก็ไม่มีการยกเว้น ฯ

๕. อติเรกจีวร อติเรกบาตร ได้แก่จีวรและบาตรเช่นไร ? จีวรและบาตรชนิดนี้ ภิกษุเก็บไว้ได้กี่วัน ?

ตอบ ได้แก่ จีวรและบาตรนอกจากจีวรและบาตรที่อธิษฐาน ฯ

เก็บไว้ได้เพียง ๑๐ วัน เป็นอย่างไร ฯ

๖. ภิกษุนำแก้วของสงฆ์ไปใช้ในที่กลางแจ้งแล้ว เมื่อจะหลีกไป พึงปฏิบัติอย่างไร ? ถ้าไม่ปฏิบัติเช่นนั้น ต้องอาบัติอะไร ?

ตอบ พึงปฏิบัติอย่างนี้ คือเก็บเอง ใช้ให้ผู้อื่นเก็บ หรือมอบหมายแก่ผู้อื่น ฯ

ถ้าไม่ปฏิบัติเช่นนั้น ต้องอาบัติปาจิตตีย์ ฯ

๗. ภิกษุขอปัจจัย ๔ ต่อผู้ที่ปวารณาไว้ มีพระพุทธานุญาตให้ปฏิบัติอย่างไร ?
ตอบ ให้ปฏิบัติดังนี้ ถ้าเขาปวารณาโดยมีกำหนดเวลา ฟังขอได้เพียงกำหนดเวลานั้น แต่ถ้าเขาปวารณาโดยไม่กำหนดเวลา ฟังขอได้เพียง ๔ เดือน เท่านั้น เว้นไว้แต่เขาปวารณาอีก หรือปวารณาเป็นนิตย์ ฯ
๘. ภิกษุเข้าบ้านโดยไม่ได้บอกลาภิกษุอื่นผู้มีอยู่ในอาวาส ต้องอาบัติอะไรหรือไม่ ? จงอธิบาย
ตอบ ถ้าเข้าบ้านในเวลาที่เป็นกาล คือตั้งแต่เช้าถึงเวลาก่อนเที่ยงวัน ไม่ต้องอาบัติ ถ้าเข้าบ้านในเวลาวิกาล คือตั้งแต่หลังเที่ยงวันไป ต้องอาบัติปาจิตตีย์ เว้นไว้แต่มีกิจด่วน (หรือผู้อยู่ในนิสสัย) ฯ
๙. ภิกษุนั่งในบ้านพูดเสียงดังจะต้องอาบัติอะไร ?
ตอบ ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ
๑๐. ในเสขียวัตรมีสิกขาบทที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติให้ภิกษุช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อมโดยอนุโลมไว้อย่างไร ?
ตอบ ทรงห้ามไม่ให้ภิกษุผู้ไม่เป็นไข้ถ่ายอุจจาระ ถ่ายปัสสาวะ และบ้วนขะพะลงในของเขียว และในน้ำ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันพุธที่ ๑๖ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๖

๑. อกรณียกิจ คือกิจที่บรรพชิตไม่ควรทำ มีกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๔ อย่าง ฯ

คือ ๑. เสพเมถุน

๒. ลักของเขา

๓. ขำสัตว์

๔. พุดอวดคุณพิเศษที่ไม่มีในตน ฯ

๒. อาบัติ คืออะไร ? อาการที่ภิกษุต้องอาบัติมี ๖ อย่าง จงบอกมาสัก ๓ อย่าง ฯ

ตอบ คือ โทษที่เกิดเพราะความละเมิดในข้อที่พระพุทธเจ้าทรงห้าม ฯ

(เลือกตอบเพียง ๓ ข้อ)

๑. ต้องด้วยไม่ละอาย

๒. ต้องด้วยไม่รู้ว่าเป็นอาบัติ

๓. ต้องด้วยสงสัยแล้วขึ้นทำลง

๔. ต้องด้วยสำคัญว่าควรในของที่ไม่ควร

๕. ต้องด้วยสำคัญว่าไม่ควรในของที่ควร

๖. ต้องด้วยลืมสติ ฯ

๓. ภิกษุพยายามฆ่าตนเอง แต่ทำไม่สำเร็จ จะต้องอาบัติอะไร ?

ตอบ ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ

๔. ข้อความว่า ภิกษุชักสื้อให้ชายหญิงเป็นคู่เมียกัน ตามสิกขาบทที่ ๕ แห่งสังฆาติเสสนั้น หมายถึงการทำอย่างไร ?

ตอบ หมายถึง การที่ภิกษุบอกความประสงค์ของชายแก่หญิง หรือบอกความประสงค์ของหญิงแก่ชาย ในความเป็นคู่เมีย ฯ

๕. ไตรจีวร อติเรกจีวร ได้แก่จีวรเช่นไร ?

ตอบ ไตรจีวร ได้แก่จีวร ๓ ผืน ประกอบด้วยอุตตราสงค์ (ผ้าห่ม) อันตราสก (ผ้าถุง) และสังฆาฏิ (ผ้าคลุมหรือผ้าทาบ) ฯ

อติเรกจีวร ได้แก่ผ้ามีขนาดกว้าง ๔ นิ้วยาว ๘ นิ้ว ซึ่งอาจนำไปทำเป็นเครื่องนุ่งห่มได้ นอกจากผ้าที่อธิษฐาน ฯ

๖. ภิกษุขอจีวรต่อสามีของน้องสาวแล้วได้มา เธอจะต้องอาบัติอะไรหรือไม่ ?

ตอบ ถ้าสามีของน้องสาวเป็นญาติก็มิใช่ญาติแต่ปวารณาก็ดี ไม่ต้องอาบัติ

ถ้ามิใช่ญาติและมีได้ปวารณา เป็นเพียงน้องเขย ต้องนิสสัคคียปาจิตตีย์ เว้นไว้แต่สมัย (คือในเวลาจีวรถูกขโมยหรือเสียหาย) ฯ

๗. มีผู้นำอาหารบิณฑบาตมาถวายแก่สงฆ์ ภิกษุแนะนำให้ถวายแก่ตนเองและได้มาเช่นนี้ จะต้องอาบัติหรือไม่ ? ถ้าต้อง จะต้องอาบัติอะไร ?

ตอบ ต้องอาบัติ ฯ

ต้องอาบัตินิสสัคคียปาจิตตีย์ ฯ

๘. เสขยวัตร คืออะไร ? โภชนปฏิสังยุต ว่าด้วยเรื่องอะไร ?

ตอบ คือ วัตรหรือธรรมเนียมที่ภิกษุจำต้องศึกษา ฯ

ว่าด้วยเรื่องการรับและการฉันอาหาร ฯ

๙. ภิกษุไม่เอื้อเฟื้อในเสขยวัตร ปฏิบัติผิดธรรมเนียมไป ต้องอาบัติอะไร ?

ตอบ ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ

๑๐. ภิกษุเถียงกันด้วยเรื่องอะไร จึงเรียกว่า วิวาทาธิกรณ์ ?

ตอบ เเถียงกันด้วยเรื่อง สิ่งนั้นเป็นธรรมเป็นวินัย สิ่งนี้ไม่ใช่ธรรมไม่ใช่วินัย ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันอาทิตย์ที่ ๕ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗

๑. สิกขาและสิกขาบท ได้แก่อะไร ?

ตอบ สิกขา ได้แก่ข้อที่ควรศึกษา

สิกขาบท ได้แก่พระบัญญัติมาตราหนึ่ง ๆ

๒. อาบัติ คืออะไร ? ว่าโดยชื่อมีอะไรบ้าง ?

ตอบ อาบัติ คือ โทษที่เกิดเพราะความละเมิดในข้อที่พระพุทธเจ้าห้าม ๆ

มี ๑. ปาราชิก

๒. สังฆาทิเสส

๓. อนุลัจจัย

๔. ปาจิตตีย์

๕. ปาฏิเทสียะ

๖. ทุกกฏ

๗. ทุพภาสิต ๆ

๓. จงอธิบายความหมายของอาบัติต่อไปนี้

ก. สเทกัจฉา ข. สจิตตกะ

ตอบ ก. สเทกัจฉา ได้แก่อาบัติที่แก้ไขไม่ได้

ข. สจิตตกะ ได้แก่อาบัติที่ต้องเพราะมีเจตนา ๆ

๔. ภิกษุฆ่ามนุษย์ ฆ่าสัตว์เดียรัจฉาน ต้องอาบัติอะไร ?

ตอบ ฆ่ามนุษย์ ต้องอาบัติปาราชิก

ฆ่าสัตว์เดียรัจฉาน ต้องอาบัติปาจิตตีย์ ๆ

๕. สังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ ได้แก่ทรัพย์เช่นไร ?

ตอบ สังหาริมทรัพย์ ได้แก่ทรัพย์หรือสิ่งของที่เคลื่อนที่ได้ เช่น สัตว์ เงิน ทอง เป็นต้น

อสังหาริมทรัพย์ ได้แก่ทรัพย์หรือสิ่งของที่เคลื่อนที่ไม่ได้ เช่น ที่ดิน ต้นไม้ เรือ เป็นต้น ๆ

๖. ภิกษุมีความกำหนด จับต้องกายอนุปสัมบัน ต้องอาบัติอะไร ?

ตอบ อนุปสัมบันเป็นหญิง ต้องอาบัติสังฆาทิเสส
อนุปสัมบันเป็นบัณฑิตเทวาทีก์ ต้องอาบัติถุลลัจ
อนุปสัมบันเป็นชาย ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ

๗. อติเรกจีวรและผ้าจํานำพรรษา ได้แก่ผ้าเช่นไร ?

ตอบ อติเรกจีวร ได้แก่ผ้ายาว ๘ นิ้ว กว้าง ๔ นิ้วขึ้นไป พอใช้ประกอบเข้าเป็นเครื่องนุ่งห่มได้
นอกจากผ้าที่อธิฐาน
ผ้าจํานำพรรษา ได้แก่ผ้าที่ทายกถวายแก่ภิกษุผู้บวารณาออกพรรษาแล้ว ฯ

๘. เกสัช ๕ ได้แก่อะไรบ้าง ?

ตอบ ได้แก่ เนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง และน้ำอ้อย ฯ

๙. วัตรที่ภิกษุสามเณรจะต้องศึกษา เรียกว่าอะไร ? มีทั้งหมดกี่ข้อ ?

ตอบ เรียกว่า เสดิยวัตร ฯ
มี ๗๕ ข้อ ฯ

๑๐. อธิกรณ์ อธิกรณสมณะ คืออะไร ?

ตอบ อธิกรณ์ คือเรื่องที่เกิดขึ้นแล้วจะต้องจัดต้องทำ
อธิกรณสมณะ คือธรรมเครื่องระงับอธิกรณ์ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันเสาร์ที่ ๒๔ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๘

๑. พระวินัย คืออะไร ? ภิกษุรักษาพระวินัยแล้ว ย่อมได้อานิสงส์อะไร ?

ตอบ คือ พระพุทธบัญญัติและอธิสมาจาร ฯ

ได้อานิสงส์ คือไม่ต้องเดือดร้อนใจ ได้รับความเข้มแข็งว่าได้ประพฤติดีงาม จะเข้าหมู่ภิกษุผู้มีศีล ก็องอาจไม่สะทกสะท้าน ฯ

๒. ปัจจัยเครื่องอาศัยของบรรพชิต เรียกว่าอะไร ? มีกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ?

ตอบ เรียกว่า นิสสัย ฯ

มี ๔ อย่าง ฯ

คือ ๑. เทียวบิณฑบาต ๒. นุ่งห่มผ้าบังสุกุล

๓. อยู่โคนต้นไม้ ๔. ฉันทอดองด้วยน้ำมูตรเนา ฯ

๓. สิกขาบทที่มาในพระปาติโมกข์มีเท่าไร ? สิกขาบทว่าด้วยปาราชิกมีอะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๒๒๗ สิกขาบท ฯ

มี ๑. เสพเมถุน

๒. ภิกษุถือเอาของที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้ ได้ราคา ๕ มาสก

๓. ภิกษุแก่งฆ่ามนุษย์ให้ตาย

๔. ภิกษุอวดอุตริมนุสสรธรรม (คือธรรมอันยิ่งของมนุษย์) ที่ไม่มีในตน ฯ

๔. ในอทินนาทานสิกขาบท กำหนดราคาทรัพย์ เป็นวัตถุแห่งอาบัติไว้อย่างไรบ้าง ?

ตอบ ทรัพย์มีราคาตั้งแต่ ๕ มาสก ขึ้นไป เป็นวัตถุแห่งอาบัติปาราชิก

ทรัพย์มีราคาต่ำกว่า ๕ มาสก แต่สูงกว่า ๑ มาสก เป็นวัตถุแห่งอาบัติอุลลัจจัย

ทรัพย์มีราคาตั้งแต่ ๑ มาสก ลงไป เป็นวัตถุแห่งอาบัติทุกกฏ ฯ

๕. ภิกษุโจทภิกษุอื่นด้วยอาบัติปาราชิกอย่างไร ภิกษุผู้โจทจึงต้องอาบัติสังฆาทิเสส ?

ตอบ ภิกษุโกรธเคือง แก่งโจทภิกษุอื่นด้วยอาบัติปาราชิกไม่มีมูล และภิกษุโกรธเคือง แก่งหาเลสโจท ภิกษุอื่นด้วยอาบัติปาราชิก ฯ

๖. ภิกษุประพฤต้อย่างไร ชื่อว่าประทุษร้ายตระกูล ?

ตอบ ประจบคฤหัสถ์ ฯ

๗. พระพุทธองค์ทรงอนุญาตให้ภิกษุขอจีวรต่อคฤหัสถ์ไม่ใช่ญาติ ไม่ใช่ปวารณา ได้ในสมัยใดบ้าง ?

ตอบ ในสมัยที่ภิกษุมีจีวรอันโจรลักไป หรือมีจีวรอันฉิบหายเสีย ฯ

๘. ภิกษุนำแก้วของสงฆ์ไปใช้ในที่แจ้ง เมื่อหลีกไปจากที่นั้น พึงปฏิบัติอย่างไร ? ถ้าไม่ปฏิบัติอย่างนั้น ต้องอาบัติอะไร ?

ตอบ พึงเก็บเอง หรือใช้ให้ผู้อื่นเก็บ หรือมอบหมายแก่ผู้อื่น ฯ
ต้องอาบัติปาจิตตีย์ ฯ

๙. ในการรับบิณฑบาต ภิกษุพึงปฏิบัติอย่างไรจึงถูกต้องตามเสขียวัตร ? จงตอบมาเพียง ๒ ข้อ

ตอบ รับโดยเคารพ แลดูแต่ในบาตร รับแกงพอสสมควรแก่ข้าวสุก รับแต่พอเสมอขอบปากบาตร ฯ
(เลือกตอบเพียง ๒ ข้อ)

๑๐. การเถียงกันด้วยเรื่องอะไรจึงจัดเป็นวิวาทาธิกรณ์ ?

ตอบ การเถียงกันว่า สิ่งนั้นเป็นธรรมเป็นวินัย สิ่งนี้ไม่ใช่ธรรมไม่ใช่วินัย ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นตรี
สอบในสนามหลวง
วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙

๑. กิจที่บรรพชิตไม่ควรทำ เรียกว่าอะไร ? มีอะไรบ้าง ?

ตอบ เรียกว่า อกรณียกิจ ๖

- มี ๑. เสพเมถุน
๒. ลักทรัพย์
๓. ฆ่าสัตว์
๔. พุดอวดคุณวิเศษที่ไม่มีในตน ๖

๒. อาบัติ คืออะไร ? อาการที่ภิกษุต้องอาบัติ ๖ อย่างนั้น อย่างไหนเสียหายมากที่สุด ?

ตอบ คือ โทษที่เกิดเพราะความละเมิดในข้อที่พระพุทเจ้าห้าม ๖

ต้องด้วยไม่ละอาย เสียหายมากที่สุด เพราะรู้อยู่แล้วว่าเป็นอาบัติ ก็ยังกล้าล่วงละเมิดด้วยใจ
 ด้านไม่รู้จักละอาย ๖

๓. ภิกษุปฏิบัติศีล สมาริ ปัญญาดีแล้ว จะได้รับประโยชน์อย่างไร ?

ตอบ ได้รับประโยชน์อย่างนี้

๑. มีศีลดีแล้ว ไม่ต้องเดือดร้อนใจ ได้รับความชื่นชมขึ้นว่า ได้ประพฤติดีงาม จะเข้าหมู่ภิกษุผู้มี
 ศีลก็องอาจ ไม่สะทกสะท้าน
๒. มีสมาริดีแล้ว ทำให้มีจิตใจแน่วแน่มั่นคง ไม่หวั่นไหวไปตามโลกธรรม
๓. มีปัญญาดีแล้ว ทำให้สามารถนำพาตนให้พ้นจากทุกข์ได้ ๖

๔. ปาราชิกทั้ง ๔ สิกขาบท เป็นสจิตตกะหรือจิตตกะ ? เพราะเหตุใด ?

ตอบ เป็นสจิตตกะ ๖

เพราะมีเจตนาล่วงละเมิด ๖

๕. ภิกษุทำคนอื่นให้ถึงแก่ความตาย ต้องอาบัติอะไรหรือไม่ ?

ตอบ ถ้ามีเจตนาทำมนุษย์ให้ตาย ต้องอาบัติปาราชิก

ทำมนุษย์ให้ตาย ต้องอาบัติถุลลัจจัย

ถ้าไม่มีเจตนา ไม่ต้องอาบัติ ๖

๖. ภิกษุมีความกำหนด จับต้องกายอนุปสัมบัน ต้องอาบัติอะไร ?

ตอบ ต้องอาบัติดังนี้

๑. จับต้องกายหญิง ต้องอาบัติสังฆาทิเสส
๒. จับต้องกายกะเทย ต้องอาบัติถุลลัจจัย
๓. จับต้องกายบุรุษ ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ

๗. ภิกษุรู้้อยู่ น้อมลาภที่เขา จะถวายสงฆ์มาเพื่อตนต้องอาบัติอะไร ? ลาภนั้น ได้แก่อะไรบ้าง ?

ตอบ ต้องอาบัตินิสสัคคียปาจิตตีย์ ฯ

ลาภนั้นได้แก่ จีวร บิณฑบาต เสนาสนะ เกสัช บริหาร จนกระทั่งถึงด้ายชายผ้าก้อนแห่งจุม หรือไม้ชำระฟัน ฯ

๘. ผ้าไตรจีวร ที่ทรงอนุญาตให้ภิกษุอธิษฐานไว้ใช้มีกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๓ อย่าง ฯ

- คือ
๑. สังฆาฏิ (ผ้าคลุม)
  ๒. อุตตราสงค์ (ผ้าห่ม)
  ๓. อันตรวาสก (ผ้าถุง) ฯ

๙. พุดอย่างไร ชื่อว่าส่อเสียดภิกษุ ? ภิกษุพุดอย่างนั้นต้องอาบัติอะไร ?

ตอบ การพุดโดยการนำเอาคำพุดของภิกษุรูปหนึ่ง ไปบอกอีกอีกรูปหนึ่ง ด้วยเจตนาจะให้เขารัก หรือให้เขาแตกกัน ด้วยวัตถุ ๑๐ ประการ มีชาติ ชื่อ และโคตร เป็นต้น ชื่อว่า พุดส่อเสียดภิกษุ ฯ

ถ้าพุดเหน็บแนมโดยตรง ต้องอาบัติปาจิตตีย์

ถ้าพุดเปรย ๆ เหน็บแนม ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ

๑๐. เสขียวัตร คืออะไร ? ภิกษุไม่ปฏิบัติตาม ต้องอาบัติอะไร ?

ตอบ คือ ธรรมเนียมหรือวัตรที่ภิกษุพึงศึกษา ฯ

ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันจันทร์ที่ ๒ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๐

๑. นิสสัยและอกรณียกิจ คืออะไร ? ทั้ง ๒ อย่างรวมเรียกว่าอะไร ?

ตอบ นิสสัย คือ ปัจจัยเครื่องอาศัยของบรรพชิต
อกรณียกิจ คือ กิจที่บรรพชิตไม่ควรทำ ฯ
ทั้ง ๒ อย่าง รวมเรียกว่า อนุศาสน์ ฯ

๒. อาบัติคืออะไร ? อาการที่ภิกษุจะต้องอาบัติ ๖ อย่างนั้น อย่างไหนเสียหายมากที่สุด ?

ตอบ คือ โทษที่เกิดเพราะความละเมิดในข้อที่พระพุทเจ้าห้าม ฯ
ต้องด้วยไม่ละอาย จัดว่าเสียหายมากที่สุด ฯ

๓. สิกขา กับ สิกขาบท ต่างกันอย่างไร ?

ตอบ ต่างกันอย่างนี้
สิกขา ได้แก่ข้อที่ควรศึกษา คือศีล สมาธิ และปัญญา
สิกขาบท ได้แก่พระบัญญัติมาตราหนึ่ง ๆ ฯ

๔. พุดอย่างไรเรียกว่า อวดอุตตริมนุสสธรรม ?

ตอบ พุดอวดคุณพิเศษอันยิ่งของมนุษย์ คือพุดว่าข้าพเจ้าได้ฌาน วิโมกข์ สมาธิ สมาบัติ มรรค ผล เรียกว่า อวดอุตตริมนุสสธรรม ฯ

๕. อาบัติไม่มีมูล กำหนดโดยอาการอย่างไร ? โจทด้วยอาบัติไม่มีมูล เป็นอาบัติอะไร ?

ตอบ กำหนดโดยอาการ ๓ คือ ไม่ได้เห็นเอง ๑ ไม่ได้ยิน ๑ ไม่ได้รังเกียจ ๑ ว่าภิกษุนั้นต้องอาบัติ ชื่อนั้น ฯ

โจทด้วยอาบัติปาราชิก ต้องสังฆาทิเสส

โจทด้วยอาบัติสังฆาทิเสส ต้องปาจิตตีย์

โจทด้วยอาบัติอื่นจากนี้ต้องปาจิตตีย์ ในสัมปชานมุสาวาทสิกขาบท ฯ

๖. คำว่า มาตุคาม ในสังฆาทิเสส สิกขาบทที่ ๒ และ ๓ ต่างกันอย่างไร ?

ตอบ ในสิกขาบทที่ ๒ หมายถึงหญิงที่รู้เพียงสาและไม่รู้เพียงสา โดยที่สุ่มแมเกิดในวันนั้น ส่วนในสิกขาบทที่ ๓ หมายถึงหญิงที่รู้เพียงสาแล้วเท่านั้น ฯ

๗. ฝึกุต้องอบัตินิสสัคคียปาจิตตีย หรืออบัติปาจิตตีย มีวิธีแสดงอบัติต่างกันอย่างไร ?

ตอบ นิสสัคคียปาจิตตีย ต้องเสียสละวัตถุอันเป็นเหตุให้อบัตินั้นเสียก่อน จึงแสดงอบัติได้ ส่วนอบัติปาจิตตียนั้น ฝึกุเพียงแสดงอบัติได้เลย ไม่มีวัตถุใด ๆ ที่ต้องสละ ฯ

๘. ในปาจิตตียฝึกุต้องอบัติเพราะพูดเรื่องจริง มีหรือไม่ ? เพราะเหตุใด ?

ตอบ มี ฯ

เพราะบอกอวดตริมนุสสรธรรมที่มีจริงแก่อนุปสัมบัน ตามสิกขาบทที่ ๘ แห่งมูสาวาทวรรค และเพราะบอกอบัติชั่วหยาบของฝึกุแก่อนุปสัมบัน เว้นไว้แต่ได้รับสมมติ ตามสิกขาบทที่ ๙ แห่งมูสาวาทวรรค ฯ

๙. การนุงเป็นปริมณฑล คือการนุงอย่างไร ?

ตอบ คือ นุงเบื่องบนปิดสะดือ แต่ไม่ถึงกระโจมอก เบื่องล่างปิดหัวเข่าทั้ง ๒ ลงมาเพียงครึ่งแข้ง ไม่คลุมข้อเท้า ฯ

๑๐. ฝึกุฉันพลางพูดพลาง จะต้องอบัติอะไรหรือไม่ ?

ตอบ พูดทั้งที่ยังมีอาหารอยู่ในปาก ต้องอบัติทุกกฎ พูดไม่มีอาหารอยู่ในปาก ไม่ต้องอบัติ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันอาทิตย์ที่ ๒๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๑

๑. กิจที่บรรพชิตไม่ควรทำ เรียกว่าอะไร ? มีอะไรบ้าง ?

ตอบ เรียกว่า อกรณียกิจ ฯ

มีดังนี้ คือ

๑. เสพเมถุน	๒. ลักทรัพย์
๓. ฆ่าสัตว์	๔. พุดอวดคุณวิเศษที่ไม่มีในตน ฯ

๒. อาบัติ คืออะไร ? มีโทษกี่สถาน ? อะไรบ้าง ?

ตอบ คือ โทษที่เกิดเพราะความละเมิดในข้อที่พระพุทเจ้าทรงห้าม ฯ

มี ๓ สถาน ฯ

คือ อย่างหนัก ยังผู้ต้องให้ขาดจากความเป็นภิกษุ

อย่างกลาง ยังผู้ต้องให้อยู่กรรม คือประพตวิตรอย่างหนึ่งเพื่อทรมานตน

อย่างเบา ยังผู้ต้องให้ประจានตนต่อหน้าภิกษุด้วยกัน ฯ

๓. สิกขา คืออะไร ? มีอะไรบ้าง ?

ตอบ คือ ข้อที่ภิกษุต้องศึกษา ฯ

มี ๑. ศีล ความรักษากาย วาจา ให้เรียบร้อย

๒. สมาธิ ความรักษาใจมั่น

๓. ปัญญา ความรอบรู้ในกองสังขาร ฯ

๔. เกสัช ๕ มีอะไรบ้าง ? น้ำตาลทราย จัดเข้าในเกสัชประเภทใด ?

ตอบ เกสัช ๕ มีเนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย ฯ

น้ำตาลทราย จัดเข้าในน้ำอ้อย ฯ

๕. ผ้าไตรจีวร ที่ทรงอนุญาตให้ภิกษุอธิฐานไว้ใช้มีกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๓ อย่าง ฯ

คือ ๑. สังฆาฏิ (ผ้าคลุม)

๒. อุตตราสงค์ (ผ้าห่ม)

๓. อันตรวาสก (ผ้าถุง) ฯ

๖. ภิกษุนอนในที่มุงที่บังเดียวกันกับสามเณร จะเป็นอาบัติอะไรหรือไม่ ?

ตอบ นอนได้ ๓ คืบ ไม่เป็นอาบัติ เกินกว่านั้นต้องอาบัติปาจิตตีย์ ฯ

๗. ภิกษุช้อนบาตร จีวร ร่ม และรองเท้าของเพื่อนภิกษุเพื่อล้อเล่น ต้องอาบัติอะไรบ้าง ?

ตอบ ช้อนบาตร จีวร ต้องอาบัติปาจิตตีย์

ช้อนร่ม รองเท้า ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ

๘. เสขียวัตร คืออะไร ? ภิกษุไม่เอื้อเพื่อในเสขียวัตรนั้น ต้องอาบัติอะไร ?

ตอบ คือ วัตรหรือธรรมเนียมที่ภิกษุต้องศึกษา ฯ

ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ

๙. ในการรับบิณฑบาต ภิกษุพึงปฏิบัติอย่างไรจึงถูกต้องตามเสขียวัตร ? จงตอบมาเพียง ๒ ข้อ

ตอบ รับโดยเคารพ แลดูแต่ในบาตร รับแกงพอสสมควรแก่ข้าวสุก รับแต่พอเสมอขอบปากบาตร ฯ
(เลือกตอบเพียง ๒ ข้อ)

๑๐. ภิกษุเถียงกันด้วยเรื่องอะไร จึงเรียกว่า วิวาทาธิกรณ์ ?

ตอบ เเถียงกันด้วยเรื่อง สิ่งนั้นเป็นธรรมเป็นวินัย สิ่งนี้ไม่ใช่ธรรมไม่ใช่วินัย เป็นต้น ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันพฤหัสบดีที่ ๑๐ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒

๑. ภิกษุรักษาพระวินัยดีแล้ว ย่อมได้อานิสงส์อย่างไร ?

ตอบ ย่อมได้อานิสงส์ คือไม่ต้องเดือดร้อนใจ ได้รับความชื่นชมชื่นว่าได้ประพฤติดีงาม จะเข้าหมู่ภิกษุผู้มีศีลก็อาจไม่สะทกสะท้าน ฯ

๒. นิสสัยคืออะไร ? มีเท่าไร ? อะไรบ้าง ?

ตอบ คือ ปัจจัยเครื่องอาศัยของบรรพชิต ฯ

มี ๔ อย่าง ฯ

๑. เที้ยวบิณฑบาต

๒. นุ่งห่มผ้าบังสุกุล

๓. อยู่โคนต้นไม้

๔. ฉันทายตองด้วยน้ำมูตรเน่า ฯ

๓. พุดอย่างไรเรียกว่า อวดอุตตริมนุสสธรรม ?

ตอบ พุดอวดคุณพิเศษอันยิ่งของมนุษย์ เช่น ฌาน วิโมกข์ สมาธิ สมาบัติ มรรค ผล นิพพาน เรียกว่า อวดอุตตริมนุสสธรรม ฯ

๔. ปาราชิก ๔ สิกขาบทไหนที่ภิกษุใช้ให้คนอื่นทำก็ต้องอาบัติถึงที่สุด ?

ตอบ สิกขาบทที่ ๒ และสิกขาบทที่ ๓ ฯ

๕. คำว่า “ภิกษุประทุษร้ายตระกูล” ในสิกขาบทที่ ๑๓ แห่งสังฆาทิเสส หมายถึงการทำอะไร ?

ตอบ หมายถึง การที่ภิกษุประจบคฤหัสถ์ ยอมตนให้เขาใช้สอย เช่น เดินส่งข้าวให้เขาเป็นต้น หรือ ด้วยการเอาเปรียบโดยเชิงให้สิ่งเล็กน้อยด้วยหวังได้มาก ฯ

๖. จีวร ผ้านิสีทนะ อังสะ ผ้าเช็ดหน้า ย่ามผ้า เมื่อจะใช้สอย อย่างไรควรพินทุ อย่างไรไม่ควร ? เพราะเหตุใด ?

ตอบ จีวรและอังสะ ควรพินทุ เพราะใช้ห่ม ผ้านิสีทนะ ผ้าเช็ดหน้า และย่ามผ้า ไม่ต้องพินทุ เพราะไม่ได้ใช้ห่ม ฯ

๗. ไตรจีวร มีอะไรบ้าง ? ภิกษุอยู่ปราศจากไตรจีวรแม้คืนหนึ่ง ต้องอาบัติอะไร ?

ตอบ มีสังฆาฏิ คือผ้าคลุม อุตตราสงค์ คือผ้าห่ม และอันตรวาสก คือผ้าถุง ฯ

ต้องอาบัตินิสสัยคิยาจิตตีย์ ฯ

๘. ภิกษุเข้าบ้านในเวลาวิกาล โดยไม่บอกลาภิกษุอื่นที่มีอยู่ในวัด ต้องอาบัติอะไรหรือไม่ ?

ตอบ ต้องอาบัติปาจิตตีย์ เว้นไว้แต่มีกิจรีบด่วน ฯ

๙. เสขียวัตร คืออะไร ? โภชนปฏิสังยุต ว่าด้วยเรื่องอะไร ?

ตอบ คือ วัตรหรือธรรมเนียมที่ภิกษุจำต้องศึกษา ฯ
ว่าด้วยเรื่องการรักษาและฉันอาหาร ฯ

๑๐. ภิกษุฉันพลางพุดพลาง จะต้องอาบัติอะไรหรือไม่ ?

ตอบ พุดทั้งที่ยังมีอาหารอยู่ในปาก ต้องอาบัติทุกกฏ พุดไม่มีอาหารอยู่ในปากไม่ต้องอาบัติ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันอังคารที่ ๒๙ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๓

๑. กิจที่บรรพชิตไม่ควรทำมีกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๔ อย่าง ๆ

คือ ๑. เสพเมถุน

๒. ลักของเขา

๓. ขำสัตรี

๔. พุดอวดคุณพิเศษที่ไม่มีในตน ๆ

๒. อาบัติ คืออะไร ? ว่าโดยชื่อมีอะไรบ้าง ?

ตอบ อาบัติ คือ โทษที่เกิดเพราะความละเมิดในข้อที่พระพุทเจ้าห้าม ๆ

มี ๑. ปาราชิก

๒. สังฆาทิเสส

๓. ฤทธัจจย

๔. ปาจิตตีย์

๕. ปาฏิเทสนียะ

๖. ทุกกฏ

๗. ทุพภาสิต ๆ

๓. สิกขา คืออะไร ? มีอะไรบ้าง ?

ตอบ คือ ข้อที่ภิกษุต้องศึกษา ๆ

มี ๑. ศีล ความรักษากายวาจาให้เรียบร้อย

๒. สมาธิ ความรักษาใจมั่น

๓. ปัญญา ความรอบรู้ในกองสังขาร ๆ

๔. ภิกษุทำคนอื่นให้ถึงแก่ความตาย ต้องอาบัติอะไรหรือไม่ ?

ตอบ ถ้าไม่จงใจ ไม่ต้องอาบัติ แต่ถ้าจงใจประสงค์จะให้เขาตาย ต้องอาบัติ ปาราชิก ๆ

๕. ภิกษุมีความกำหนัดจับต้องอนุสัมบัน ต้องอาบัติอะไร ?

ตอบ จับต้องอนุสัมบันที่เป็นหญิง ต้องอาบัติสังฆาทิเสส

จับต้องอนุสัมบันที่เป็นภณเฑาะก์ ต้องอาบัติฤทธัจจย

จับต้องอนุสัมบันที่เป็นชาย ต้องอาบัติทุกกฏ ๆ

๖. เกสัช ๕ ได้แก่อะไรบ้าง ?

ตอบ ได้แก่ เนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย ฯ

๗. ภิกษุนำแก้วของสงฆ์ไปใช้ในที่แจ้ง เมื่อหลีกไปจากที่นั้น พึงปฏิบัติอย่างไร ? ถ้าไม่ปฏิบัติอย่างนั้น ต้องอาบัติอะไร ?

ตอบ พึงเก็บเอง หรือใช้ให้ผู้อื่นเก็บ หรือมอบหมายแก่ผู้อื่น ฯ
ต้องอาบัติปาจิตตีย์ ฯ

๘. เสขยิวัตถ คืออะไร ? ภิกษุละเมตต้องอาบัติอะไร ?

ตอบ คือ วัตถที่ภิกษุจะต้องศึกษา ฯ
ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ

๙. ในการรับบิณฑบาต ภิกษุพึงปฏิบัติอย่างไรจึงถูกต้องตามเสขยิวัตถ ? จงตอบมาเพียง ๒ ข้อ

ตอบ รับโดยเคารพแลดูแต่ในบาตร รับแกงพอสมควรแก่ข้าวสุก
รับแต่พอเสมอขอบปากบาตร ฯ (เลือกตอบเพียง ๒ ข้อ)

๑๐. การเถียงกันด้วยเรื่องอะไร จึงจัดเป็นวิวาทาธิกรณ์ ?

ตอบ การเถียงกันว่า สิ่งนี้เป็นธรรมเป็นวินัย สิ่งนี้ไม่ใช่ธรรมไม่ใช่วินัย ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันจันทร์ที่ ๑๘ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔

๑. ปัจจัยเครื่องอาศัยของบรรพชิต เรียกว่าอะไร ? มีอะไรบ้าง ?

ตอบ เรียกว่า นิสสัย ๗

มี ๔ คือ ๑. เที่ยวบิณฑบาต ๒. นุ่งห่มผ้าบังสุกุล

๓. อยู่โคนต้นไม้ ๔. ฉันทายอดด้วยน้ำมูตรเน่า ๗

๒. พระวินัย คืออะไร ? ผู้รักษาพระวินัยนั้นดีแล้ว ย่อมได้อานิสงส์อะไร ?

ตอบ คือ พระพุทธบัญญัติและอภิสมภาร ๗

ได้อานิสงส์ คือไม่ต้องเดือดร้อนใจ ได้รับความชื่นมื่นว่า ได้ประพฤติดีงาม จะเข้าหมู่ภิกษุผู้มีศีลก็องอาจไม่สะทกสะท้าน ๗

๓. ผู้ปฏิบัติศีล สมาธิ ปัญญาดีแล้ว จะได้รับประโยชน์อย่างไร ?

ตอบ ย่อมได้รับประโยชน์ คือ

ปฏิบัติศีล ทำให้เป็นผู้มีกาย วาจา เรียบร้อย

ปฏิบัติสมาธิ ทำให้ใจสงบมั่นคง ไม่ฟุ้งซ่าน

ปฏิบัติปัญญา ทำให้รอบรู้ในกองสังขาร ๗

๔. พุดอย่างไรเรียกว่า อวดอุตตริมนุสสรธรรม ?

ตอบ พุดอวดคุณพิเศษอันยิ่งของมนุษย์ เช่น ฌาน วิโมกข์ สมาธิ สมาบัติ มรรค ผล นิพพาน เรียกว่า อวดอุตตริมนุสสรธรรม ๗

๕. คำว่า “ภิกษุประทุษร้ายตระกูล” ในสิกขาบทที่ ๑๓ แห่งสังฆาทิเสส หมายถึงการทำอะไร ?

ตอบ หมายถึง การที่ภิกษุประจบคฤหัสถ์ ยอมตนให้เขาใช้สอย เช่น เดินส่งข่าวให้เขาเป็นต้น หรือ โดยให้สิ่งของเล็กน้อยด้วยหวังได้มาก ๗

๖. ผ้าไตรจีวร ที่ทรงอนุญาตให้ภิกษุอธิษฐานไว้ใช้มีกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๓ อย่าง ๗

คือ ๑. สังฆาฏิ (ผ้าคลุม)

๒. อุตตราสงค์ (ผ้าห่ม)

๓. อันตราวาสก (ผ้าถุง) ๗

๗. พุดอย่างไร ชื่อว่าส่อเสียดภิกษุ ? ภิกษุพุดอย่างนั้นต้องอาบัติอะไร ?

ตอบ เก็บความข้างนี้ไปบอกข้างโน้น เก็บความข้างโน้นมาบอกข้างนี้ ด้วยประสงค์จะให้เขารักตน หรือให้เขาแตกกัน ชื่อว่าส่อเสียดภิกษุ ฯ
ต้องอาบัติปาจิตตีย์ ฯ

๘. ภิกษุบอกอาบัติชั่วหยาบของภิกษุอื่นแก่อนุสัมบัน เป็นอาบัติอะไรหรือไม่ ?

ตอบ ถ้าได้รับสมมติไว้ ไม่เป็นอาบัติ
แต่ถ้าไม่ได้รับสมมติไว้ เป็นอาบัติปาจิตตีย์ ตามสิกขาบทที่ ๙ แห่งมูสาวาทวรรค ฯ

๙. เสขียวัตร คืออะไร ? ภิกษุไม่ปฏิบัติตาม ต้องอาบัติอะไร ?

ตอบ คือ ธรรมเนียมที่ภิกษุต้องศึกษา ฯ
ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ

๑๐. การนุ่งเป็นปริมณฑล คือการนุ่งอย่างไร ?

ตอบ คือ นุ่งเบื้องบนปิดสะดือ แต่ไม่ถึงกระโจมอก เบื้องล่างปิดหัวเข่าทั้ง ๒ ลงมาเพียงครึ่งแข้ง ไม่ถึงกรอมข้อเท้า ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันศุกร์ที่ ๗ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๕

๑. กิจที่บรรพชิตไม่ควรทำมีกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๔ อย่าง ฯ

- คือ ๑. เสพเมถุน   ๒. ลักของเขา
๓. ฆ่าสัตว์   ๔. พุดอวดคุณพิเศษที่ไม่มีในตน ฯ

๒. อาบัติ คืออะไร ? มีโทษอย่างไรบ้าง ?

ตอบ คือ โทษที่เกิดเพราะความละเมิดในข้อที่พระพุทเจ้าทรงห้าม ฯ

มีโทษ คือ

- อย่างหนัก   ทำให้ขาดจากความเป็นภิกษุ
อย่างกลาง   ทำให้ต้องอยู่กรรม คือประพฤติวัตรอย่างหนึ่งเพื่อทรมานตน
อย่างเบา   ทำให้ต้องแสดงต่อหน้าภิกษุด้วยกัน ฯ

๓. สิกขา คืออะไร ? มีอะไรบ้าง ?

ตอบ คือ ข้อที่ภิกษุต้องศึกษา ฯ

- มี ๑. ศีล   ความรักษากาย วาจา ให้เรียบร้อย
๒. สมาธิ   ความรักษาใจมั่น
๓. ปัญญา   ความรอบรู้ในกองสังขาร ฯ

๔. ภิกษุฆ่ามนุษย์ ฆ่าสัตว์เดียรัจฉาน ต้องอาบัติอะไร ?

ตอบ ฆ่ามนุษย์ ต้องอาบัติปาราชิก

ฆ่าสัตว์เดียรัจฉาน ต้องอาบัติปาจิตตีย์ ฯ

๕. ภิกษุมีความกำหนัดจับต้องกายมนุษย์ ต้องอาบัติอะไร ?

ตอบ จับต้องกายมนุษย์ที่เป็นหญิง ต้องอาบัติสังฆาทิเสส

จับต้องกายมนุษย์ที่เป็นบัณฑิต   ต้องอาบัติถุลลัจจัย

จับต้องกายมนุษย์ที่เป็นชาย   ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ

๖. ภิกษุรู้อยู่ น้อมลาภที่เขาจะถวายสงฆ์มาเพื่อตนต้องอาบัติอะไร ? ลาภนั้น ได้แก่อะไรบ้าง ?

ตอบ ต้องอาบัตินิสสัยปาจิตติย์ ๓

ได้แก่ จีวร บิณฑบาต เสนาสนะ และเภสัช ซึ่งเรียกว่าปัจจัย ๔ และของที่เป็นกัมปิยะอย่างอื่น อีก ๓

๗. ภิกษุเข้าบ้านในเวลาวิกาล โดยไม่บอกลาภิกษุอื่นในวัด ต้องอาบัติอะไรหรือไม่ ?

ตอบ ต้องอาบัติปาจิตติย์ เว้นไว้แต่มีกิจรีบด่วน ๓

๘. ภิกษุสนทนาพูดคุยในขณะที่มีคำข้าวอยู่ในปาก ต้องอาบัติอะไร ?

ตอบ ต้องอาบัติทุกกฏ ๓

๙. ในการรับบิณฑบาต ภิกษุสามเณรพึงปฏิบัติอย่างไรจึงถูกต้องตามเสขียวัตร ? จงเลือกตอบเพียง ๒ อย่าง

ตอบ ๑. รับโดยเคารพ

๒. แลดูแต่ในบาตร

๓. รับแกงพอสสมควรแก่ข้าวสุก

๔. รับแต่พอเสมอขอบปากบาตร ๓

(เลือกตอบเพียง ๒ อย่าง)

๑๐. ภิกษุเถียงกันด้วยเรื่องอะไร จึงเรียกว่า วิวาทาธิกรณ์ ?

ตอบ เเถียงกันด้วยเรื่อง สิ่งนั้นเป็นธรรมเป็นวินัย สิ่งนี้ไม่ใช่ธรรมไม่ใช่วินัย ๓

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันพฤหัสบดีที่ ๒๖ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๖

๑. พระวินัย คืออะไร ? ภิกษุรักษาพระวินัยดีแล้ว ย่อมได้อานิสงส์อะไร ?

ตอบ คือ พระพุทธบัญญัติและอธิสมาจาร ฯ

ได้อานิสงส์ คือไม่ต้องเดือดร้อนใจ เกิดความเข้มแข็งว่าตนประพฤติดังาม จะเข้าหมู่ภิกษุ ผู้มีศีล ก็น่าจะไม่สะทกสะท้าน ฯ

๒. อาบัติ คืออะไร ? อาการที่ภิกษุต้องอาบัติ ๖ อย่างนั้น อย่างไหนเสียหายมากที่สุด ?

ตอบ คือ โทษที่เกิดเพราะความละเมิดในข้อที่พระพุทธเจ้าห้าม ฯ

ต้องด้วยไม่ละอาย จิตว่าเสียหายมากที่สุด ฯ

๓. สิกขา และสิกขาบท ได้แก่อะไร ?

ตอบ สิกขา ได้แก่ข้อที่ควรศึกษา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา

สิกขาบท ได้แก่พระบัญญัติข้อหนึ่ง ๆ ฯ

๔. ภิกษุทำคนอื่นให้ถึงแก่ความตาย ต้องอาบัติอะไรหรือไม่ ?

ตอบ ถ้าไม่จงใจ ไม่ต้องอาบัติ แต่ถ้าจงใจทำให้ถึงแก่ความตาย ต้องอาบัติปาราชิก ฯ

๕. ไตรจีวร มีอะไรบ้าง ? ภิกษุอยู่ปราศจากแม้คั้นหนึ่ง ต้องอาบัติอะไร ?

ตอบ มีสังฆาฏิ คือผ้าคลุม อุตตราสงค์ คือผ้าห่ม และอันตราวาสก คือผ้าถุง ฯ

ต้องอาบัตินิสัสัคคียปาจิตตีย์ ฯ

๖. ภิกษุนอนในที่มุงที่บังเดียวกันกับสามเณร จะเป็นอาบัติอะไรหรือไม่ ?

ตอบ นอนได้ ๓ คั้น ไม่เป็นอาบัติ เกินกว่านั้นต้องอาบัติปาจิตตีย์ ฯ

๗. พุดอย่างไร ชื่อว่าส่อเสียดภิกษุ ? ภิกษุพุดอย่างนั้นต้องอาบัติอะไร ?

ตอบ เก็บความข้างนี้ไปบอกข้างโน้น เก็บความข้างโน้นมาบอกข้างนี้ ด้วยประสงค์จะให้เขารักตน หรือ

ให้เขาแตกกัน ชื่อว่าส่อเสียดภิกษุ ฯ

ต้องอาบัติปาจิตตีย์ ฯ

๘. ภิกษุบอกอาบัติชั่วหยาบของภิกษุอื่นแก่อนุุปสัมบัน เป็นอาบัติอะไรหรือไม่ ?

ตอบ ถ้าได้รับสมมติไว้ ไม่เป็นอาบัติ
แต่ถ้าไม่ได้รับสมมติไว้ เป็นอาบัติปาจิตตีย์ ฯ

๙. เสขียวัตร คืออะไร ? ภิกษุละเมิดต้องอาบัติอะไร ?

ตอบ คือ วัตรที่ภิกษุจะต้องศึกษา ฯ
ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ

๑๐. การนุ่งเป็นปริมณฑล คือการนุ่งอย่างไร ?

ตอบ คือ นุ่งเบื้องบนปิดสะดือ แต่ไม่ถึงกระโจมอก เบื้องล่างปิดหัวเข่าทั้ง ๒ ลงมาเพียงครึ่งแข้ง ไม่ถึงปิดข้อเท้า ฯ

*****

สารบัญ

	หน้า
ปัญหาและเฉลย : วิชาธรรมวิภาค	๑
พ.ศ. ๒๕๔๙	๑
พ.ศ. ๒๕๕๐	๓
พ.ศ. ๒๕๕๑	๕
พ.ศ. ๒๕๕๒	๗
พ.ศ. ๒๕๕๓	๙
พ.ศ. ๒๕๕๔	๑๑
พ.ศ. ๒๕๕๕	๑๓
พ.ศ. ๒๕๕๖	๑๕
พ.ศ. ๒๕๕๗	๑๗
พ.ศ. ๒๕๕๘	๑๙
พ.ศ. ๒๕๕๙	๒๑
พ.ศ. ๒๕๖๐	๒๓
พ.ศ. ๒๕๖๑	๒๕
พ.ศ. ๒๕๖๒	๒๗
พ.ศ. ๒๕๖๓	๒๙
พ.ศ. ๒๕๖๔	๓๑
พ.ศ. ๒๕๖๕	๓๓
พ.ศ. ๒๕๖๖	๓๕
ปัญหาและเฉลย : วิชาอนุพุทธประวัติ	๓๗
พ.ศ. ๒๕๔๙	๓๗
พ.ศ. ๒๕๕๐	๓๙
พ.ศ. ๒๕๕๑	๔๑
พ.ศ. ๒๕๕๒	๔๓
พ.ศ. ๒๕๕๓	๔๕
พ.ศ. ๒๕๕๔	๔๗
พ.ศ. ๒๕๕๕	๔๙
พ.ศ. ๒๕๕๖	๕๑
พ.ศ. ๒๕๕๗	๕๓
พ.ศ. ๒๕๕๘	๕๕
พ.ศ. ๒๕๕๙	๕๗

พ.ศ. ๒๕๖๐	๕๙
พ.ศ. ๒๕๖๑	๖๑
พ.ศ. ๒๕๖๒	๖๓
พ.ศ. ๒๕๖๓	๖๕
พ.ศ. ๒๕๖๔	๖๗
พ.ศ. ๒๕๖๕	๖๙
พ.ศ. ๒๕๖๖	๗๑

ปัญหาและเฉลย : วิชาวินัยบัญญัติ

พ.ศ. ๒๕๔๙	๗๓
พ.ศ. ๒๕๕๐	๗๕
พ.ศ. ๒๕๕๑	๗๗
พ.ศ. ๒๕๕๒	๗๙
พ.ศ. ๒๕๕๓	๘๒
พ.ศ. ๒๕๕๔	๘๕
พ.ศ. ๒๕๕๕	๘๗
พ.ศ. ๒๕๕๖	๘๙
พ.ศ. ๒๕๕๗	๙๑
พ.ศ. ๒๕๕๘	๙๓
พ.ศ. ๒๕๕๙	๙๕
พ.ศ. ๒๕๖๐	๙๗
พ.ศ. ๒๕๖๑	๙๙
พ.ศ. ๒๕๖๒	๑๐๑
พ.ศ. ๒๕๖๓	๑๐๓
พ.ศ. ๒๕๖๔	๑๐๕
พ.ศ. ๒๕๖๕	๑๐๗
พ.ศ. ๒๕๖๖	๑๐๙

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันศุกร์ที่ ๑๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๔๙

๑. มุลกัมมัฏฐาน คืออะไร ? เจริญอย่างไรเป็นอารมณ์ของสมณะ ? เจริญอย่างไรเป็นอารมณ์ของวิปัสสนา ?

ตอบ คือ กัมมัฏฐานเดิม ได้แก่ เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ที่พระอุปัชฌาย์สอนก่อนบรรพชา ฯ

ถ้าเพ่งกำหนดให้จิตสงบด้วยภาวนา จัดเป็นอารมณ์ของสมณะ ถ้ายกขึ้นพิจารณาแยกออกเป็นส่วน ๆ ให้เห็นตามความเป็นจริงโดยสามัญลักษณะ จัดเป็นอารมณ์ของวิปัสสนา ฯ

๒. ปฏิสันถาร คืออะไร ? จงแสดงวิธีปฏิสันถารตามความรู้ที่ได้ศึกษามา ?

ตอบ คือ การต้อนรับผู้มาเยือนด้วยการพูดจาปราศรัย หรือด้วยการรับรองด้วยของ ต้อนรับตามสมควรด้วยไมตรีจิต ฯ

ปฏิสันถารที่ได้ศึกษามี ๒ อย่าง คือ

๑. อามิสปฏิสันถาร ปฏิสันถารด้วยสิ่งของ ได้แก่การจัดหาวัตถุสิ่งของต้อนรับ เช่น ข้าว น้ำ หรือที่พัก เป็นต้น

๒. ธรรมปฏิสันถาร ปฏิสันถารด้วยธรรม ได้แก่การแสดงการต้อนรับตามความเหมาะสมแก่ผู้มาเยือน หรือการให้คำแนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ เป็นต้น ฯ

๓. อุกุศลวิตก ๓ มีโทษอย่างไร ? แก่ด้วยวิธีอย่างไร ?

ตอบ กามวิตก ทำใจให้เศร้าหมอง เป็นเหตุให้มัวเมาติดอยู่ในกามสมบัติ

พยาบาทวิตก ทำให้เดือดร้อนกระวนกระวายใจ คิดทำร้ายผู้อื่น

วิหิงสาวิตก ย่อมครอบงำจิต ให้คิดเบียดเบียนผู้อื่นโดยเห็นแก่ประโยชน์สุขส่วนตัว ฯ

กามวิตก แก่ด้วยการเจริญกายคตาสติและอสุกัมมัฏฐาน

พยาบาทวิตก แก่ด้วยการเจริญเมตตาพรหมวิหาร

วิหิงสาวิตก แก่ด้วยการเจริญกรุณาพรหมวิหารและโยนิโสมนสิการ ฯ

๔. พรหมวิหาร กับ อัปมัญญา ต่างกันอย่างไร ? อย่างไหนเป็นปฏิบัติโดยตรงของภิกษุในพระธรรมวินัยนี้ ?

ตอบ ต่างกันโดยวิธีแผ่ คือแผ่โดยเจาะจงตัวก็ดี โดยไม่เจาะจงตัวก็ดี แต่ยังไม่จำกัดหมู่นั้นหมู่นี้จัดเป็นพรหมวิหาร ถ้าแผ่โดยไม่เจาะจงไม่จำกัด จัดเป็นอัปมัญญา ฯ

อัปมัญญาเป็นปฏิบัติของภิกษุในพระธรรมวินัยนี้ ฯ

๕. ทักขิณา คืออะไร ? ทักขิณานั้น จะบริสุทธิ์หรือไม่บริสุทธิ์ มีอะไรเป็นเครื่องหมาย ?

ตอบ คือ ของทำบุญ ฯ

มีกัลยาณธรรมของทายก หรือปฏิคาหกฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เป็นเครื่องหมายให้รู้ว่าบริสุทธิ์ และมีความเป็นผู้ทศุศีลและอธรรม ของทายกหรือปฏิคาหกฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นเครื่องหมายให้รู้ว่าไม่บริสุทธิ์ ฯ

๖. มาร คืออะไร ? เฉพาะอภิสังขารมาร หมายถึงอะไร ?

ตอบ คือ สิ่งทีล้างผลาญทำลายความดี ชักนำไปทำบาปกรรม ปิดกั้นไม่ให้ทำความดี จนถึงปิดกั้นไม่ให้เข้าใจสรรพสิ่งตามความเป็นจริง ฯ

หมายถึง อกุศลกรรม ฯ

๗. พระธรรมคุณบทใด มีความหมายตรงกับคำว่า “ทำให้มาพิสูจนได้” ? พระธรรมคุณบทนั้น มีอธิบายว่าอย่างไร ?

ตอบ บทว่า เอหิปัสสิโก ฯ

มีอธิบายว่า พระธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสามารถที่จะให้พิสูจนได้ตลอดเวลา และสามารถนำไปประพฤติในชีวิตประจำวันเพื่อประโยชน์สุขได้ ฯ

๘. บารมี คืออะไร ? อธิษฐานบารมี คือการทำอะไร ?

ตอบ ปฏิปทาอันยิ่งยวด หรือคุณธรรมที่ประพฤติดังยิ่งยวด ได้แก่ความดีที่บำเพ็ญอย่างพิเศษ เพื่อบรรลุเป้าหมายสูงสุด ฯ

คือ ความตั้งใจมั่นตัดสิ้นใจเด็ดเดี่ยว วางจุดหมายแห่งการกระทำของตนไว้แน่นอนและดำเนินตามนั้นอย่างแน่วแน่ ฯ

๙. คำต่อไปนี้มีความหมายอย่างไร ?

ก. ขนกกรรม   ข. อุปัตถัมภกกรรม   ค. ทิฏฐธัมมเวทนียกรรม

ง. อุปปัชชเวทนียกรรม   จ. กตัตตการกรรม

ตอบ ก. กรรมแต่งให้เกิด   ข. กรรมสนับสนุน   ค. กรรมให้ผลในภพนี้

ง. กรรมให้ผลในภพหน้า   จ. กรรมสักว่าทำ คือกรรมที่ทำด้วยไม่ตั้งใจ ฯ

๑๐. ชุตงค์ ท่านบัญญัติไว้เพื่อประโยชน์อะไร ? อารัญญิกังชุตงค์ คือการถือปฏิบัติอย่างไร ?

ตอบ เพื่อเป็นอุบายขัดเกลากิเลส และเป็นไปเพื่อความมักน้อยสันโดษ ฯ

คือ การถืออยู่ป่าเป็นวัตร หมายถึงการพักอาศัยปฏิบัติธรรมอยู่ในป่า หรือบริเวณป่าและจะต้องห่างจากบ้านคนอย่างน้อย ๒๕ เส้น หรือ ๕๐๐ ชั่วธนู ฯ

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรธรรมชั้นโท
สอบในสนามหลวง
วันอังคารที่ ๒๗ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๐

๑. พระเสขะ ผู้ยังต้องศึกษา คือศึกษาอะไร ? ชื่อว่าพระอเสขะ เพราะอะไร ?
ตอบ ศึกษาสิกขา ๓ คือ ๑. อธิศีลสิกขา ๒. อธิจิตตสิกขา ๓. อธิปัญญาสิกขา ฯ
 เพราะเสร็จกิจอันจะต้องทำแล้ว ฯ
๒. ความเห็นว่าเที่ยงและเห็นว่าขาดสูญ คือเห็นอย่างไร ? มติในทางพระพุทธศาสนาเป็นเช่นไร จงอธิบาย ?
ตอบ เห็นว่าเที่ยง คือ เห็นว่าคนและสัตว์ตายแล้วชีวิตไม่สูญ ต้องเกิดอีกต่อไป หรือเคยเป็นอะไรก็เป็นอย่างนั้นตลอดไป หรือมีสภาพอย่างนั้นไม่แปรผัน เป็นต้น
 ส่วนเห็นว่าขาดสูญ คือ เห็นว่าอัตภาพจืดแล้วเป็นอันสูญสิ้นไป หรือคนสัตว์ตายแล้วขาดสูญไปโดยประการทั้งปวง ฯ
 พระพุทธศาสนาปฏิเสธความเห็นทั้ง ๒ นั้น มีความเห็นประกอบด้วยสัมมาญาณ อิงเหตุผล ยึดเหตุผลเป็นที่ตั้ง โดยเห็นว่าคนและสัตว์ตายแล้วจะเกิดอีกหรือไม่ ขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัย ฯ
๓. ปาพจน์ ๒ ได้แก่อะไรบ้าง ? ถ้าแจกเป็น ๓ จะได้อะไรบ้าง ?
ตอบ ได้แก่ พระธรรมและพระวินัย ฯ
 ถ้าแจกเป็น ๓ จะได้ พระวินัย ๑ พระสูตร ๑ พระอภิธรรม ๑ ฯ
๔. พระพุทธเจ้าทรงอุปมาภิเลสเหล่านี้ไหนว่ามีลักษณะเหมือนกับไฟ ? ที่ทรงอุปมาเช่นนั้นเพราะเหตุไร ?
ตอบ กิเลสเหล่านี้ คือ ราคะ โทสะ โมหะ ฯ
 เพราะเมื่อกิเลสทั้ง ๓ กองนี้ กองใดกองหนึ่งเกิดขึ้นภายในใจของบุคคล จะแผดเผาก่อให้เกิดความเร่าร้อนขึ้นภายในใจ ฯ
๕. กรรมและทวาร คืออะไร ? อภิขมาเป็นกรรมใดและเกิดทางทวารใดบ้าง จงอธิบาย ?
ตอบ กรรม คือ การกระทำ ส่วนทวาร คือ ทางเกิดของกรรม ฯ
 อภิขมา ความอยากได้ เป็นมโนกรรมได้อย่างเดียว และเกิดได้ทั้ง ๓ ทวาร เป็นกายทวาร เช่น มีความอยากได้แล้วลูบคลำผัสที่อยากได้นั้น แต่ไม่มีโดยจิต เป็นวจีทวาร เช่น มีความอยากได้ แล้วบ่นว่า ทำอย่างไรดีหนอ จักได้พัสดุนั้น และเป็นมโนทวาร เช่น มีความอยากได้แล้วรำพึงในใจ ฯ

๖. วิโมกข์ คืออะไร ? มีอะไรบ้าง ?

ตอบ คือ ความพ้นจากกิเลส ฯ

มีสุญญตวิโมกข์ อนิมิตตวิโมกข์ อัปปณทิตวิโมกข์ ฯ

๗. พระอริยบุคคล ๔ ได้แก่ใครบ้าง ? พระโสดาบันละสังโยชน์อะไรได้บ้าง ?

ตอบ ได้แก่ พระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี และพระอรหันต์ ฯ

พระโสดาบันละสังโยชน์ได้ ๓ คือ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส ฯ

๘. โยนิ คืออะไร ? มีอะไรบ้าง ? เทวดาและสัตว์นรก จัดอยู่ในโยนิไหน ?

ตอบ คือ กำเนิด ฯ

มี ชลาพุชะ เกิดในครรภ์

อณฑชะ เกิดในไข่

สังเสทชะ เกิดในถ้ำโคล

โอปปาติกะ เกิดผุดขึ้น ฯ

จัดอยู่ในโอปปาติกะ ฯ

๙. เวทนา ๓ และเวทนา ๕ ได้แก่อะไรบ้าง ? จัดกลุ่มเทียบกันได้อย่างไร ?

ตอบ เวทนา ๓ ได้แก่ สุข ทุกข์ เฉย ๆ คือไม่สุขไม่ทุกข์

ส่วนเวทนา ๕ ได้แก่ สุข โสมนัส ทุกข์ โทมนัส อุเบกขา ฯ

ในเวทนา ๓ สุข คือ สุขกายและสุขใจ ซึ่งในเวทนา ๕ สุขกายก็คือสุข และสุขใจก็คือโสมนัส
ในเวทนา ๓ ทุกข์ คือ ทุกข์กายและทุกข์ใจ ซึ่งในเวทนา ๕ ทุกข์กายก็คือทุกข์ และทุกข์ใจก็คือโทมนัส
ส่วนในเวทนา ๓ เฉย ๆ คือ ไม่สุขไม่ทุกข์ ในเวทนา ๕ ก็คืออุเบกขานั้นเอง ฯ

๑๐. ในกรรม ๑๒ อุปัตถัมภกรรม กับ อุปปีฬกรรม ทำหน้าที่ต่างกันอย่างไร ?

ตอบ อุปัตถัมภกรรม ทำหน้าที่สนับสนุนผลแห่งชนกกรรม

อุปปีฬกรรม ทำหน้าที่บีบคั้นผลแห่งชนกกรรม ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรธรรมชั้นโท
สอบในสนามหลวง
วันเสาร์ที่ ๒๒ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๑

๑. รูปในชั้นที่ ๕ แบ่งเป็น ๒ ได้แก่อะไรบ้าง ? จงอธิบายมาสั้น ๆ พอเข้าใจ
ตอบ ได้แก่ มหาภูตรูปและอุปาทายรูป มหาภูตรูป คือ รูปใหญ่ อันได้แก่ ธาตุ ๔ มี ดิน น้ำ ไฟ ลม
 อุปาทายรูป คือ รูปอาศัย เป็นอาการของมหาภูตรูป เช่น ประสาท ๕ มีจักขุประสาท เป็นต้น
 โคจร ๕ มีรูปารมณฺ์ เป็นต้น ฯ
๒. เจโตวิมุตติ กับ ปัญญาวิมุตติ ต่างกันอย่างไร ?
ตอบ เจโตวิมุตติ เป็นวิมุตติของท่านผู้ได้บรรลุมานานมาแล้ว จึงบำเพ็ญวิปัสสนาต่อ
 ส่วนปัญญาวิมุตติ เป็นวิมุตติของท่านผู้ได้บรรลุด้วยลำพังบำเพ็ญวิปัสสนาล้วน อีกนัยหนึ่ง เรียก
 เจโตวิมุตติเพราะพ้นจากราคะ เรียกปัญญาวิมุตติเพราะพ้นจากอวิชชา ฯ
๓. กิจจญาณ คืออะไร ? เป็นไปในอริยสัจ ๔ อย่างไร ?
ตอบ คือ ปริชาหยั่งรู้กิจอันควรทำ ฯ
 ปริชาหยั่งรู้ว่า ทุกข์เป็นธรรมชาติที่ควรกำหนดรู้ ทุกขสมุทัยเป็นธรรมชาติที่ควรละ ทุกขนิโรธ
 เป็นธรรมชาติที่ควรทำให้แจ้ง ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาเป็นธรรมชาติที่ควรทำให้เกิด ฯ
๔. ปาฏิหาริย์ ๓ มีอะไรบ้าง ? อย่างไหนเป็นอัศจรรย์ที่สุด ?
ตอบ มี อิทธิปาฏิหาริย์ ฤทธิ์เป็นอัศจรรย์
 อาเทศนาปาฏิหาริย์ ดกใจเป็นอัศจรรย์
 อนุสาสนีปาฏิหาริย์ คำสอนเป็นอัศจรรย์ ฯ
 อนุสาสนีปาฏิหาริย์ เป็นอัศจรรย์ที่สุด ฯ
๕. กิเลส กรรม วิบาก เรียกว่าวัฏฏะ เพราะเหตุไร ? จงอธิบาย
ตอบ เพราะวน คือหมุนเวียนกันไป
 อธิบายว่า กิเลสเกิดขึ้นแล้วให้ทำกรรม ครั้นทำกรรมแล้ว ย่อมได้รับวิบากแห่งกรรม เมื่อได้รับ
 วิบาก กิเลสก็เกิดขึ้นอีก วนกันไปอย่างนี้ ฯ
๖. คำว่า พระโสดาบันและสัตตักขัตตูปรมะ มีอธิบายอย่างไร ?
ตอบ พระโสดาบัน คือ พระอริยบุคคลผู้ได้บรรลุอริยผลขั้นแรก
 สัตตักขัตตูปรมะ คือ พระโสดาบันผู้จะเกิดอีก ๗ ชาติเป็นอย่างยิ่ง ฯ

๗. อบาย ได้แก่อะไร ? มีอะไรบ้าง ?

ตอบ ได้แก่ ภูมิ กำเนิดหรือพวก อันหาความเจริญมิได้ ฯ

มี นiryasa คือ นรก

ติรัจฉานโยนิ คือกำเนิดติรัจฉาน

ปัตติวิสัย คือภูมิแห่งเปรต

อสุรกาย คือพวกอสุระ ฯ

๘. มานะ คืออะไร ? ว่าโดยย่อ ๓ อย่าง ได้แก่อะไรบ้าง ?

ตอบ คือ ความสำคัญตัวว่าเป็นนั่นเป็นนี่ ฯ

ได้แก่ ๑. สำคัญตัวว่าเลิศกว่าเขา

๒. สำคัญตัวว่าเสมอเขา

๓. สำคัญตัวว่าเลวกว่าเขา ฯ

๙. สมุทัยวาร กับ นิโรธวาร ในปฏิจจสมุปบาท ต่างกันอย่างไร ?

ตอบ สมุทัยวาร คือ การแสดงความเกิดแห่งผล เพราะเกิดแห่งเหตุ

ส่วนนิโรธวาร คือ การแสดงความดับแห่งผล เพราะดับแห่งเหตุ ฯ

๑๐. รุดงค์ คืออะไร ? ข้อใดของปัจจัย ๔ ไม่มีในรุดงค์ ?

ตอบ คือ วัตถุจริยาพิเศษอย่างหนึ่ง บัญญัติขึ้นด้วยหมายจะให้เป็นอุบายขัดเกลากิเลส และเป็นไปเพื่อความมักน้อยสันโดษ ฯ

ข้อยารักษาโรค ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรธรรมชั้นโท
สอบในสนามหลวง
วันพฤหัสบดีที่ ๕ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๒

๑. ตจปัญจกัมมัฏฐานเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าอะไร ? มีอะไรบ้าง ? จัดเป็นสมถกัมมัฏฐานหรือวิปัสสนากัมมัฏฐาน ?

ตอบ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า มุลกัมมัฏฐาน ๖

มีเกสา ผม, โลมา ขน, นขา เล็บ, ทันตา ฟัน และตโจ หน่ง ๖

เป็นได้ทั้งสมถกัมมัฏฐานและวิปัสสนากัมมัฏฐาน ๖

๒. ความเกิดขึ้น ความตั้งอยู่ ความดับไป เป็นลักษณะของธรรมอะไร ? สัตว์บุคคลมีลักษณะเช่นนั้นหรือไม่ ? จงอธิบาย

ตอบ เป็นลักษณะของสังขตธรรม ๖

มีลักษณะเช่นนั้น คือ เมื่อสัตว์บุคคลเกิดมาแล้ว ก็เป็นความเกิดขึ้น ต่อมาก็เจริญเติบโตผ่านวัย ทั้ง ๓ ก็เป็นความตั้งอยู่ เมื่อตาย ก็เป็นความดับไป ๖

๓. ปิฎก ๓ ได้แก่อะไร ? แต่ละปิฎก ว่าด้วยเรื่องอะไร ?

ตอบ ได้แก่ พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก และพระอภิธรรมปิฎก ๖

พระวินัยปิฎก ว่าด้วยเรื่องกฎระเบียบข้อบังคับที่นำความประพฤติให้สม่ำเสมอ กัน หรือ เป็นเรื่องบริหารคณะ

พระสุตตันตปิฎก ว่าด้วยคำสอนยกบุคคลเป็นที่ตั้ง

พระอภิธรรมปิฎก ว่าด้วยคำสอนยกธรรมล้วน ๆ ไม่เจือด้วยสัตว์หรือบุคคลเป็นที่ตั้ง ๖

๔. อาสวกขณญาณ รู้จักทำอาสวะให้สิ้น มีอธิบายอย่างไร ?

ตอบ มีอธิบายอย่างนี้ รู้ชัดตามจริงว่า นี้ทุกข์ นี้ทุกขสมุทัย นี้ทุกขนิโรธ นี้ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา เหล่านี้อาสวะ นี้เหตุเกิดอาสวะ นี้ความดับอาสวะ นี้ทางไปถึงความดับอาสวะ เมื่อรู้เห็นอย่างนี้ จิต พ้นแล้วจากกามาสวะ ภวาสวะ อวิชชาสวะ ๖

๕. มาร มีอะไรบ้าง ? อุกุศลกรรมจัดเป็นมารประเภทใด ?

ตอบ มีดังนี้ ๑. ขันธมาร   มารคือปัญญาชั้น

๒. กิเลสมาร   มารคือกิเลส

๓. อภิสังขารมาร   มารคืออภิสังขาร

๔. มัจจุมาร   มารคือมรณะ

๕. เทวปุตตมาร มารคือเทวบุตร ฯ

อกุศลกรรมเป็นมารประเภทอภิสังขารมาร ฯ

๖. สวรรค์มีกี่ชั้น ? อะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๖ ชั้น ฯ

ได้แก่ ๑. ชั้นจาตุมหาราชิก ๒. ชั้นดาวดึงส์ ๓. ชั้นยามา
๔. ชั้นดุสิต ๕. ชั้นนิมมานรดี ๖. ชั้นปรนิมมิตรสวดี ฯ

๗. พระพุทธคุณบทหนึ่งว่า เป็นผู้หักงำแห่งสังสารจักร ถ้ามว่า กำได้แก่อะไร ? สังสารจักร ได้แก่อะไร ?

ตอบ กำ ได้แก่ อวิชชา ตัณหา อุปาทาน กรรม ฯ

สังสารจักร ได้แก่วัฏฏะ ๓ คือกิเลส กรรม วิบาก ฯ

๘. มิจฉัตตะ คืออะไร ? มีอะไรบ้าง ? มิจฉาวายามะ ได้แก่พยายามผิดอย่างไร ?

ตอบ ความเป็นสิ่งที่ผิด ฯ

มี ๑. มิจฉาทิฎฐิ ๒. มิจฉาสังกัปปะ ๓. มิจฉาวาจา ๔. มิจฉากัมมันตะ
๕. มิจฉาอาชีวะ ๖. มิจฉาวายามะ ๗. มิจฉาสติ ๘. มิจฉาสมาธิ
๙. มิจฉาญาณะ ๑๐. มิจฉาวิมุตติ ฯ

มิจฉาวายามะ ได้แก่ พยายามในทางยังบาปกรรมให้เกิดขึ้นและให้เจริญ และในทางยังกุศลธรรม
ไม่ให้เกิดขึ้นและให้เสื่อมสิ้นไป ฯ

๙. สังโยชน์ คืออะไร ? พระโสดาบันละสังโยชน์อะไรขาดบ้าง ?

ตอบ คือ กิเลสอันผูกใจสัตว์ไว้ ฯ

ละสังโยชน์ ๓ เบื้องต้นได้ขาด คือ

๑. สักกายทิฎฐิ
๒. วิจิกิจฉา
๓. สีลัพพตปรามาส ฯ

๑๐. รุดงค์ ได้แก่อะไร ? การสมาทานรุดงค์ด้วยการฉนมือเดียวเป็นวัตรที่เรียกกันทั่วไปว่า “ฉนเอกา” จัดเข้า
ในรุดงค์ข้อไหน ?

ตอบ ได้แก่ วัตตจริยาพิเศษอย่างหนึ่ง เป็นอุบายขัดเกลากิเลส และเป็นไปเพื่อความมักน้อยสันโดษ ฯ

จัดเข้าในข้อเอกาสนิกังคะ คือถือนั่งฉน ณ อาสนะเดียวเป็นวัตร ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรธรรมชั้นโท
สอบในสนามหลวง
วันอังคารที่ ๒๓ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๓

๑. สังฆตธรรม คืออะไร ? มีลักษณะอย่างไร ?
ตอบ คือ ธรรมอันปัจจัยปรุงแต่ง ๗
 มีลักษณะ คือ มีความเกิดขึ้น มีความดับไปในที่สุด และเมื่อยังตั้งอยู่ความแปรปรากฎ ๗
๒. วิมุตติ กับ วิโมกข์ ต่างกันอย่างไร ? สมุจเฉทวิมุตติ มีอธิบายอย่างไร ?
ตอบ ต่างกันแต่โดยพยัญชนะ แต่กัพันจากราคะ โทสะ โมหะได้เท่ากันโดยอรรถ ๗
 มีอธิบายว่า ความพ้นจากกิเลสด้วยอำนาจอริยมรรค กิเลสเหล่านั้นขาดเด็ดไป ไม่กลับเกิดอีก ๗
๓. ญาณ ๓ ที่เป็นไปในอริยสัจ ๔ มีอะไรบ้าง ? ญาณ ๓ ที่เป็นไปในทุกขนิโรธสัจมีอธิบายอย่างไร ?
ตอบ ๑. สัจจญาณ ปรีชาหยั่งรู้อริยสัจ
 ๒. กิจจญาณ ปรีชาหยั่งรู้กิจอันควรทำ
 ๓. กตญาณ ปรีชาหยั่งรู้กิจอันทำแล้ว ๗
 มีอธิบายว่า
 ๑. ปรีชาหยั่งรู้ว่า นี้ทุกขนิโรธสัจ จัดเป็นสัจจญาณ
 ๒. ปรีชาหยั่งรู้ว่า นี้ทุกขนิโรธสัจเป็นสภาพที่ควรทำให้แจ้ง จัดเป็นกิจจญาณ
 ๓. ปรีชาหยั่งรู้ว่า นี้ทุกขนิโรธสัจที่ควรทำให้แจ้ง ๗ แล้ว จัดเป็นกตญาณ ๗
๔. ภพ กับ ภูมิ ต่างกันอย่างไร ? มีอย่างละเท่าไร ?
ตอบ ภพ หมายถึง โลกเป็นที่อยู่ต่างชั้นแห่งหมู่มสัตว์ มี ๓ ๗
 ภูมิ หมายถึง ภาวะอันประณีตขึ้นไปเป็นชั้น ๆ แห่งจิตและเจตสิก มี ๔ ๗
๕. กาม ภพ ทิฏฐิ และอวิชชา ได้ชื่อว่าโอฆะ โยคะ และอาสวะ เพราะเหตุไร ?
ตอบ ได้ชื่อว่าโอฆะ เพราะเป็นดุจกระแสน้ำอันท่วมใจสัตว์
 ได้ชื่อว่าโยคะ เพราะประกอบสัตว์ไว้ในภพ
 ได้ชื่อว่าอาสวะ เพราะเป็นสภาพหมักหมมอยู่ในสันดาน ๗
๖. จริต ๖ ได้แก่อะไรบ้าง ? คนมีจริตมักนึกพล่านจะพึงแก้ด้วยกัมมัญฐานอะไร ?
ตอบ ได้แก่ ๑. รากจริต ๒. โทสจริต ๓. โมหจริต
 ๔. วิตักกจริต ๕. สัทธาจริต ๖. พุทธิจริต ๗

ฟังแก้ด้วยวิธีเพ่งกสิณ หรือเจริญอานาปานัสสติกัมมัฏฐาน ฯ

๗. พระพุทธคุณ ๙ บท คืออะไรบ้าง ? บทไหนจัดเป็นอรรถตทิตสมบัติและปรหิตปฏิบัติ ?

ตอบ คือ อรหิ, สมมาสมพุทโธ, วิชชาจรณสมปนโน, สุคโต, โลกวิทู, อนุตตโร ปุริสทมมสารถิ, สตถา เทวมนุสสานิ, พุทโธ, ภควา ฯ

๕ บทเบื้องต้นเป็นอรรถตทิตสมบัติ ๔ บทเบื้องปลายเป็นปรหิตปฏิบัติ ฯ

๘. พระโสดาบัน แปลว่าอะไร ? หมายถึงพระอริยบุคคลผู้ละสังโยชน์อะไรได้ขาดบ้าง ?

ตอบ แปลว่า ผู้แรกเข้าถึงกระแสพระนิพพาน ฯ

ละสักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา และสีลัพพตปรามาส ได้ขาด ฯ

๙. รุดงค์ท่านบัญญัติไว้เพื่อประโยชน์อะไร ? รุดงค์ที่ภิกษุถือได้มีกำหนดเฉพาะกาล คือข้อใด ? เพราะเหตุใด ?

ตอบ เพื่อเป็นอุบายขัดเกลากิเลส และเป็นไปเพื่อความมกน้อยสันโดษ ฯ

ข้อรุกขมุลิกังคะ และอัพโภกาสิกังคะ ฯ

รุดงค์ ๒ ข้อนี้ ภิกษุถือได้เฉพาะกาลนอกพรรษา เพราะในพรรษาภิกษุต้องถือเสนาสนะเป็นที่อยู่อาศัยประจำตามพระวินัยนิยม ฯ

๑๐. บุคคลผู้ได้รับการยกย่องว่าเป็นพหูสูต เพราะประกอบด้วยคุณสมบัติอะไรบ้าง ?

ตอบ ประกอบด้วย

๑. พหูสูตตา	ได้ยินได้ฟังมาก
๒. ฐตา	ทรงจำได้
๓. วจสา ปริจิตา	ท่องไว้ด้วยวาจา
๔. มนसानุเปกขิตา	เอาใจจดจ่อ
๕. ทิฏฐิยา สุปฏิวิทูธา	ขบด้วยทิฏฐิ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรธรรมชั้นโท
สอบในสนามหลวง
วันอังคารที่ ๑๓ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔

๑. ในอริยบุคคล ๒ พระเสขะผู้ยังต้องศึกษา คือศึกษาเรื่องอะไร ? ผู้ศึกษากำลังสอบธรรมอยู่นี้เรียกว่า พระเสขะได้หรือไม่ ?
ตอบ คือ ศึกษาในอธิศีล ในอธิจิต และในอธิปัญญา อีกอย่างหนึ่งหมายถึง ต้องศึกษาและต้องปฏิบัติ เพื่อมรรคผลเบื้องสูงขึ้นไป ฯ
 ยังเรียกว่าพระเสขะไม่ได้ ถ้าไม่ใช่พระอริยบุคคล ๗ จำพวกเบื้องต้น ฯ
๒. มหาภูตรูปและอุปาทายรูป คืออะไร ?
ตอบ มหาภูตรูป คือ รูปใหญ่ ได้แก่ธาตุ ๔ มี ปรฐวี อาโป เตโช วาโย
 อุปาทายรูป คือ รูปอาศัยมหาภูตรูปนั้น ฯ
๓. ไตรวิภูฏะ อันได้แก่ กิเลสวิภูฏะ กัมมวิภูฏะ วิปากวิภูฏะ มีสภาพ เกี่ยวเนื่องวนกันไปอย่างไร ? ตัดให้ขาดได้ด้วยอะไร ?
ตอบ อย่างนี้ คือ กิเลสเกิดขึ้นแล้วให้ทำกรรม ครั้นทำกรรมแล้ว ย่อมได้รับวิปากแห่งกรรม เมื่อได้รับวิปาก กิเลสก็เกิดขึ้นอีก วนกันไปอย่างนี้ ฯ
 ได้ด้วยอรหัตตมรรคญาณ ฯ
๔. เมตตา กับ ปรานี มีความหมายต่างกันหรือเหมือนกันอย่างไร ? และอย่างไร กำหนดวิตกอะไร ?
ตอบ เมตตา หมายถึง ความรักใคร่หรือความหวังดี
 ปรานี หมายถึง ความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นจากความทุกข์ เข้าลักษณะแห่งกรุณา ฯ
 เมตตากำจัดพยาบาทวิตก ปรานีกำจัดวิหิงสาวิตก ฯ
๕. ทักขินา คืออะไร ? ทักขินานั้น จะบริสุทธิ์หรือไม่บริสุทธิ์ในฝ่ายทายก และในฝ่ายปฏิบัติภาทนั้น มีอะไรเป็นเครื่องหมาย ?
ตอบ คือ ของทำบุญ ฯ
 ทักขินาจะบริสุทธิ์ มีศีลมีกัลยาณธรรมเป็นเครื่องหมาย ทักขินาจะไม่บริสุทธิ์ มีทุศีลมีบาปธรรมเป็นเครื่องหมาย ฯ

๖. บทนมัสการพระธรรมว่า สุวากขาโต ภคเวตา ธมฺโม ธมฺม นมสฺสามิ ข้าพเจ้านมัสการพระธรรมอันพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสดีแล้ว ที่ว่า ตรัสดีแล้ว นั้นมีอธิบายอย่างไร ?

ตอบ มีอธิบายอย่างนี้ คือ ดีทั้งในส่วนปริยัติและดีทั้งในส่วนปฏิเวธ ในส่วนปริยัติ ได้ชื่อว่าดีเพราะตรัสไม่วิปริต เพราะแสดงข้อปฏิบัติโดยลำดับกัน มีความไพเราะในเบื้องต้น ท่ามกลาง ที่สุด พร้อมทั้งอรรถทั้งพยัญชนะ บริสุทธิ์บริบูรณ์สิ้นเชิง ในส่วนปฏิเวธนั้น ได้ชื่อว่าดี เพราะปฏิบัติกับพระนิพพานย่อมสมควรแก่กันและกัน ฯ

๗. พระพุทธคุณว่า อรหํ ใช้เป็นคุณบทของพระสาวกได้ด้วยหรือไม่ ? ถ้าได้ จะมีคำอะไรมาประกอบร่วมด้วย เป็นเครื่องหมายให้รู้ว่า เป็นคุณบท ของพระศาสดาหรือของพระสาวก ?

ตอบ ได้ ฯ

สำหรับพระศาสดา ใช้ว่า อรหํ สมมาสมฺพุทฺโธ แปลว่า พระอรหันต์ ผู้ตรัสรู้ชอบเอง สำหรับพระสาวกใช้ว่า อรหํ ชีณาสโว แปลว่า พระอรหันต์ผู้มีอาสวะสิ้นแล้ว ฯ

๘. คำว่า พระสงฆ์ ในบทสังฆคุณนั้น ท่านประสงค์บุคคลเช่นไร ? จงจำแนกมาดู

ตอบ ท่านประสงค์พระอริยบุคคล ๔ คู่ ๘ บุคคล ซึ่งล้วนแต่ท่านผู้ที่ตั้งอยู่ใน มรรคผลทั้งสิ้น คือ

พระโสดาปัตติมรรค   พระโสดาปัตติผล คู่ ๑

พระสกทาคามีมรรค   พระสกทาคามีผล คู่ ๑

พระอนาคามีมรรค   พระอนาคามีผล คู่ ๑

พระอรหัตมรรค   พระอรหัตผล คู่ ๑ ฯ

๙. พระบาลีว่า “อวิชชาปจฺจยา สงฺขารธา” เพราะอวิชชาเป็นปัจจัย จึงมีสังขาร ดังนี้ คำว่า สังขาร หมายถึงอะไร ? ได้แก่อะไรบ้าง ?

ตอบ หมายถึง สภาพผู้ปรุงแต่ง ฯ

ได้แก่ ๑. ปุญฺญาภิสังขาร   อภิสังขารคือบุญ

๒. อปุญฺญาภิสังขาร   อภิสังขารคือบาป

๓. อเนญฺชาภิสังขาร   อภิสังขารคืออเนญชา ฯ

๑๐. ครุกรรม คืออะไร ? อนันตริยกรรมกับสมابัตติ ๘ เป็นครุกรรมฝ่ายกุศล หรืออกุศล ?

ตอบ คือ กรรมหนัก ฯ

อนันตริยกรรม เป็นครุกรรมฝ่ายอกุศล สมابัตติ ๘ เป็นครุกรรมฝ่ายกุศล ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรธรรมชั้นโท
สอบในสนามหลวง
วันศุกร์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๕

๑. กัมมัญฐานที่พระอุปัชฌาย์สอนแก่ผู้ขอบรรพชาอุปสมบทว่า เกสา โลมา นขา ทนตา ตโจ ตโจ ทนตา นขา โลมา เกสา นั้น เรียกชื่อว่าอะไร ? เป็นสมถกัมมัญฐานหรือวิปัสสนากัมมัญฐาน ?
ตอบ ชื่อว่า ตจปัญจกัมมัญฐาน หรือมูลกัมมัญฐาน ฯ
 เป็นได้ทั้งสมถกัมมัญฐานและวิปัสสนากัมมัญฐาน ฯ
๒. แสงหาอะไรเป็นการแสวงหาอย่างประเสริฐ แสงหาอะไรเป็นการแสวงหาไม่ประเสริฐ ?
ตอบ ในพระสูตรแสดงว่า แสงหาสภาพอันมิใช่ของมีชรา พยาธิ มรณะ คือคุณธรรมมีพระนิพพาน เป็นอย่างสูง เป็นการแสวงหาอย่างประเสริฐ เรียกว่า อริยปริเยสนา แสงหาของมีชรา พยาธิ มรณะ เช่นหาของเล่น เป็นการแสวงหา ไม่ประเสริฐ เรียกว่า อนริยปริเยสนา ฯ
๓. ผู้มีอัตตาธิปไตยยะ กับ ผู้มีธัมมาธิปไตยยะ มีความมุ่งหมายในการทำงาน ต่างกันอย่างไร ?
ตอบ ผู้มีอัตตาธิปไตยยะปรารถนาภาวะของตนเป็นใหญ่ ทำด้วยมุ่งให้สมภาวะของตน ผู้ทำมุ่งผลอันจะได้แก่ตน หรือมุ่งความสะดวกแห่งตน
 ส่วนผู้มีธัมมาธิปไตยยะ ทำด้วยไม่มุ่งหมายอย่างอื่น เป็นแต่เห็นสมควร เห็นว่าถูกต้อง หรือทำด้วยอำนาจเมตตากฎาเป็นอาทิ ฯ
๔. ญาณ ๓ ที่เป็นไปในทุกขสัจ มีอธิบายอย่างไร ?
ตอบ มีอธิบายว่า
๑. ปรีชาหยั่งรู้ว่า นี่ทุกขสัจ จัดเป็นสัจจญาณ
  ๒. ปรีชาหยั่งรู้ว่า นี่ทุกขสัจเป็นสภาพที่ควรกำหนดรู้ จัดเป็นกิจจญาณ
  ๓. ปรีชาหยั่งรู้ว่า นี่ทุกขสัจที่ควรกำหนดรู้ ได้กำหนดรู้แล้ว จัดเป็นกตญาณ ฯ
๕. อปัสเสนธรรม (ธรรมเป็นที่พึง) ข้อที่ ๒ ว่าพิจารณาแล้วอดกลั้นของ อย่างหนึ่ง นั้นมีอธิบายอย่างไร ?
ตอบ มีอธิบายว่า อดกลั้นอารมณ์อันไม่เป็นที่เจริญใจ ต่างโดยหนาว ร้อน หิว กระจาย ถ้อยคำ เสียดแทง และทุกขเวทนาอันแรงกล้า ฯ
๖. อริยวงศ์ คืออะไร ? มีกี่อย่าง ? ข้อที่ ๔ ว่าอย่างไร ?
ตอบ คือ ปฏิปทาของพระอริยบุคคลผู้เป็นสมณะ ฯ
 มี ๔ อย่าง ฯ

ข้อที่ ๔ ว่า ยินดีในการเจริญกุศลและในการละอกุศล ฯ

๗. ปัญจขันธ์ ได้ชื่อว่าเป็นมาร เพราะเหตุไร ?

ตอบ เพราะปัญจขันธ์นั้น บางทีทำความลำบากให้ อันเป็นเหตุเปื้อน่าย จนถึงฆ่าตัวตายเสียเองก็มี ฯ

๘. สมบัติระดับไหน จึงจัดเป็นจิตตวิสุทธิ ความหมดจดแห่งจิต ?

ตอบ สมบัติทั้งที่เป็นอุปการะทั้งที่เป็นอุปนา โดยที่สุทธนิทสมมติคือสมาธิชั่วขณะ พอเป็นรากฐานแห่งวิปัสสนา จัดเป็นจิตตวิสุทธิ ฯ

๙. สังฆคุณ ๙ มีอะไรบ้าง ? จะย่อให้เหลือเพียง ๒ ได้อย่างไร ?

ตอบ มี ๑. สุปฏิปันโน เป็นผู้ปฏิบัติดีแล้ว
 ๒. อสุปฏิปันโน เป็นผู้ปฏิบัติตรงแล้ว
 ๓. ญายปฏิปันโน เป็นผู้ปฏิบัติเป็นธรรม
 ๔. สามจีปฏิปันโน เป็นผู้ปฏิบัติสมควร
 ๕. อาหุเนยโย เป็นผู้ควรของค่านับ
 ๖. ปาหุเนยโย เป็นผู้ควรของต้อนรับ
 ๗. ทกฺขิเนยโย เป็นผู้ควรของทำบุญ
 ๘. อถฺยชฺชกรณียโย เป็นผู้ควรทำอัญชลี [ประณมมือไหว้]
 ๙. อนุตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺส เป็นนาบุญของโลก ไม่มีนาบุญอื่นยิ่งกว่า ฯ

ข้อ ๑ ถึงข้อ ๔ เป็นอัตตหิตคุณ คือคุณเกื้อกูลแก่ตนเอง

ข้อ ๕ ถึงข้อ ๑๐ เป็นปรหิตคุณ คือคุณเกื้อกูลแก่ผู้อื่น ฯ

๑๐. กรรมที่บุคคลทำได้ ทำหน้าที่อย่างไรบ้าง ?

ตอบ ทำหน้าที่ คือ

๑. แต่ง (วิบาก) ให้เกิด เรียกว่า ชนกกรรม
๒. สนับสนุน (วิบากของกรรมอื่น) เรียกว่า อุปัตถัมภกกรรม
๓. บีบคั้น (วิบากของกรรมอื่น) เรียกว่า อุปปีฬกกรรม
๔. ตัดรอน (วิบากของกรรมอื่น) เรียกว่า อุปฆาตกกรรม ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรธรรมชั้นโท
สอบในสนามหลวง
วันพุธที่ ๒๐ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๖

๑. ทัฎฐิ ที่หมายถึงความเห็นผิด ๒ อย่าง มีอะไรบ้าง ?
ตอบ มี ๑. สัสตทัฎฐิ ความเห็นว่าเที่ยง
 ๒. อุจเฉททัฎฐิ ความเห็นว่าขาดสูญ ฯ
๒. กุศลวิตก มีอะไรบ้าง ? สงเคราะห์เข้าในมรรคมืองค์ ๘ ข้อไหนได้ ?
ตอบ มี ๑. เนกขัมมวิตก ความตรึงในทางพรากจากกาม
 ๒. อพยบาทวิตก ความตรึงในทางไม่พยาบาท
 ๓. อวิหิงสวิตก ความตรึงในทางไม่เบียดเบียน ฯ
 สงเคราะห์เข้าในข้อสัมมาสังกัปปะ ฯ
๓. การฆ่าสัตว์ อย่างไรเกิดทางกายทวาร อย่างไรเกิดทางวจีทวาร ?
ตอบ ฆ่าด้วยตนเองเกิดทางกายทวาร
 ใช้ให้ผู้อื่นฆ่าเกิดทางวจีทวาร ฯ
๔. ญาณ ๓ ที่เป็นไปในทุกขสมุทยสังข์ มีอธิบายอย่างไร ?
ตอบ มีอธิบายว่า
 ๑. ปรีชาหยั่งรู้ว่า นี้ทุกขสมุทัยเป็นเหตุให้ทุกข์เกิดจริง จัดเป็นสังข์ญาณ
 ๒. ปรีชาหยั่งรู้ว่า นี้ทุกขสมุทัยควรละ จัดเป็นกัจจญาณ
 ๓. ปรีชาหยั่งรู้ว่า นี้ทุกขสมุทัยละได้แล้ว จัดเป็นกตญาณ ฯ
๕. ในพระพุทธานุชาตนาพุดเรื่องมารไว้มาก อยากราบว่า คำว่า มาร หมายถึงอะไร ? กิเลสได้ชื่อว่ามาร เพราะเหตุไร ?
ตอบ หมายถึง สิ่งทีล้าลงผลาญทำลายความดี ชักนำให้ทำบาปกรรม ปิดกั้นไม่ให้ทำความดี จนถึงปิดกั้นไม่ให้เข้าใจสรรพสิ่งตามความเป็นจริง ฯ
 เพราะผู้ที่ตกอยู่ในอำนาจของกิเลสแล้ว ย่อมจะถูกผูกมัดไว้บ้าง ถูกทำให้เสียคนบ้าง ฯ
๖. คำว่า พระธรรม ในธรรมคุณบทว่า “พระธรรมอันพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสดีแล้ว” หมายถึงอะไร ?
ตอบ หมายถึง ปริยัติธรรม กับ ปฏิเวธธรรม (หรือโดยพิสดารได้แก่ สัทธรรม ๑๐ คือ โลกุตระธรรม ๙ กับ ปริยัติธรรม ๑) ฯ

๗. ทักขินาวิสุทธิ มีอะไรบ้าง ? อย่างไรให้อานิสงส์มากที่สุด ?

ตอบ ทักขินาบางอย่าง บริสุทธิฝ่ายทายก ไม่บริสุทธิฝ่ายปฏิบัติ
 ทักขินาบางอย่าง บริสุทธิฝ่ายปฏิบัติ ไม่บริสุทธิฝ่ายทายก
 ทักขินาบางอย่าง ไม่บริสุทธิทั้งฝ่ายทายก ทั้งฝ่ายปฏิบัติ
 ทักขินาบางอย่าง บริสุทธิทั้งฝ่ายทายก ทั้งฝ่ายปฏิบัติ ฯ
 อย่างที่ ๔ คือทักขินาที่บริสุทธิทั้งฝ่ายทายก ทั้งฝ่ายปฏิบัติ ฯ

๘. อนุสัย หมายถึงกิเลสประเภทไหน ? ได้ชื่อเช่นนั้นเพราะเหตุไร ?

ตอบ หมายถึง กิเลสอย่างละเอียดที่นอนเนื่องอยู่ในสันดาน ฯ
 เพราะกิเลสชนิดนี้ บางที่ไม่ปรากฏ แต่เมื่อมีอารมณ์มายั่ว ย่อมเกิดขึ้นในทันใด ฯ

๙. พุทธคุณ ๒ ก็มี พุทธคุณ ๓ ก็มี พุทธคุณ ๔ ก็มี จงแจกแจงแต่ละอย่างว่ามีอะไรบ้าง ?

ตอบ พุทธคุณ ๒ คือ อุตตสมบัติ และปรหิตปฏิบัติ
 พุทธคุณ ๓ คือ พระปัญญาคุณ พระวิสุทธิคุณ และพระกรุณาคุณ
 พุทธคุณ ๔ คือ อรหัง, สมมาสมพุทโธ, วิชาจรณสมปนโน, สุคโต, โลกวิทู, อนุตตโร
 ปุริสทมมสารถิ, สตถา เทวมนุสสาน , พุทโธ, ภควา ฯ

๑๐. ฐุดงค์ คืออะไร ? มีกี่หมวด ? หมวดไหนว่าด้วยเรื่องอะไร ?

ตอบ คือ วัตรจริยาพิเศษอย่างหนึ่ง เป็นอุบายขัดเกลากิเลส และเป็นไปเพื่อความมักน้อยสันโดษ ฯ
 มี ๔ หมวด ฯ
 ดังนี้ หมวดที่ ๑ ว่าด้วยเรื่องจีวร
 หมวดที่ ๒ ว่าด้วยเรื่องบิณฑบาต
 หมวดที่ ๓ ว่าด้วยเรื่องเสนาสนะ
 หมวดที่ ๔ ว่าด้วยเรื่องความเพียร ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรธรรมชั้นโท
สอบในสนามหลวง
วันอาทิตย์ที่ ๙ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๗

๑. ตจปัญจกัมมัญฐาน มีอะไรบ้าง ? เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าอย่างไร ? เป็นอารมณ์ของสมถกัมมัญฐาน หรือของวิปัสสนากัมมัญฐาน ?
- ตอบ** มีเกสา ผม, โลมา ขน, นขา เล็บ, ทนตา ฟัน และตโจ หน่ง ฯ
 เรียกอีกอย่างว่า มุลกัมมัญฐาน ฯ
 เป็นอารมณ์ได้ทั้งสมถกัมมัญฐาน และวิปัสสนากัมมัญฐาน ฯ
๒. สังขตธรรมและอสังขตธรรม ต่างกันอย่างไร ? สัตว์ ต้นไม้ ภูเขา เป็นสังขตธรรม เพราะมีลักษณะอย่างไร ?
- ตอบ** สังขตธรรม คือธรรมอันปัจจัยปรุงแต่ง ส่วนอสังขตธรรม คือธรรมอันปัจจัยไม่ได้ปรุงแต่ง ฯ
 เพราะมีลักษณะ คือมีความเกิดขึ้นในเบื้องต้น มีความดับในที่สุด และเมื่อยังตั้งอยู่ ความแปรผันปรากฏ ฯ
๓. มหาภูตรูป คืออะไร ? มีความเกี่ยวข้องกับอุปาทายรูปอย่างไร ?
- ตอบ** คือ รูปที่เป็นใหญ่เป็นประธาน อันประกอบด้วยธาตุ ๔ ได้แก่ดิน น้ำ ไฟ ลม ฯ
 เป็นที่ตั้งอาศัยแห่งอุปาทายรูปหรือรูปย่อย เมื่อรูปใหญ่แตกทำลายไป อุปาทายรูปที่อิงอาศัยมหาภูตรูป นั้นก็แตกทำลายไปด้วย ฯ
๔. กิเลส กรรม วิบาก ได้ชื่อว่า วัฏฏะ เพราะเหตุไร ? จะตัดให้ขาดได้ด้วยอะไร ?
- ตอบ** เพราะหมุนเวียนกันไป คือ กิเลสเกิดขึ้นแล้วเป็นเหตุให้ทำกรรม ครั้นทำกรรมแล้ว ย่อมได้รับวิบากแห่งกรรม เมื่อได้รับวิบาก กิเลสเกิดขึ้นอีก วนกันไปอย่างนี้ ฯ
 ด้วยอรหัตตมรรค ฯ
๕. กตญาณ เป็นไปในอริยสัจ ๔ อย่างไร ?
- ตอบ** ปรีชาหยั่งรู้ว่า ทุกข์ควรกำหนดรู้ได้กำหนดรู้แล้ว ทุกขสมุทัยที่ควรละได้ละแล้ว ทุกขนิโรธที่ควรทำให้แจ้งได้ทำให้แจ้งแล้ว ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาที่ควรเจริญได้เจริญแล้ว ฯ
๖. ความรู้สึกเฉย ๆ ทางกาย กับ ความรู้สึกเฉย ๆ ทางใจ จัดเข้าในเวทนา ๕ อย่างไร ?
- ตอบ** ความรู้สึกเฉย ๆ ทางกาย จัดเป็นสุข
 ความรู้สึกเฉย ๆ ทางใจ จัดเป็นอุเบกขา ฯ

๗. กิเลส ชื่อว่าโอฆะ โยคะ และอาสวะ เพราะเหตุไร ?
ตอบ ชื่อว่าโอฆะ เพราะดุจเป็นกระแสน้ำอันท่วมใจสัตว์
ชื่อว่าโยคะ เพราะประกอบสัตว์ไว้ในภพ
ชื่อว่าอาสวะ เพราะเป็นสภาพหมักหมมอยู่ในสันดาน ฯ
๘. การแผ่เมตตาในพรหมวิหาร กับ ในอัปมัถญา ต่างกันอย่างไร ?
ตอบ ในพรหมวิหาร เป็นการแผ่เมตตาโดยเจาะจงตัว หรือเจาะจงหมู่คณะ
ส่วนในอัปมัถญา เป็นการแผ่เมตตาโดยไม่เจาะจงตัวไม่มีจำกัด ฯ
๙. ผู้บริจาคตานระดับใดจัดเป็นทานบารมี ทานอุปบารมี และทานปรมัตถบารมี ?
ตอบ บริจาคพัสดุภายนอก จัดเป็นทานบารมี
บริจาคอวัยวะ จัดเป็นทานอุปบารมี
บริจาคตชีวิต จัดเป็นทานปรมัตถบารมี ฯ
๑๐. บุคคลผู้ได้รับการยกย่องว่าเป็นพหูสูต เพราะประกอบด้วยคุณสมบัตินี้อะไรบ้าง ?
ตอบ ประกอบด้วย
๑. ได้ยินได้ฟังมาก (พหูสูต)
๒. ทรงจำได้ (ธตา)
๓. ท่องไว้ด้วยวาจา (วจสา ปริจิตา)
๔. เอาใจจดจ่อ (มนसानุเปกขิตา)
๕. ขบด้วยทิวฐิ (ทิวฐิยา สุปฏิวิธธา) ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรธรรมชั้นโท
สอบในสนามหลวง
วันเสาร์ที่ ๒๘ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๘

๑. สมถกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน มุ่งผลแห่งการปฏิบัติอย่างไร ?
ตอบ สมถกรรมฐานมุ่งผล คือความสงบใจ
 ส่วนวิปัสสนากรรมฐานมุ่งผล คือความเรื่องปัญญา ฯ
๒. ปาพจน์ ๒ คือธรรมและวินัย นั้นทราบแล้ว อยากทราบว่าความปฏิบัติอย่างไร จัดเป็นธรรม ความปฏิบัติอย่างไร จัดเป็นวินัย ?
ตอบ ความปฏิบัติเป็นทางนำความประพฤติและอัธยาศัยให้ประณีตขึ้น จัดเป็นธรรม
 ความปฏิบัติเนื่องด้วยระเบียบอันทรงตั้งไว้ด้วยพุทธานุภาพ เป็นสิกขาบทหรืออภิสมาจาร เป็นทางนำความประพฤติให้สม่ำเสมอ กัน หรือเป็นเครื่องบริหารคณะ จัดเป็นวินัย ฯ
๓. โลกัตถจริยา ที่พระพุทธองค์ทรงประพฤติเป็นประโยชน์แก่มนุษย์โลกนั้น มีอธิบายอย่างไร ?
ตอบ มีอธิบายว่า ทรงประพฤติเป็นประโยชน์แก่มนุษย์โลกที่นับว่าสัตว์โลกทั่วไป เช่น ทรงแผ่พระญาณตรวจดูสัตว์โลกทุกเข้าค้ำ ผู้ใดปรากฏในข่ายพระญาณ เสด็จไปโปรดผู้นั้น สรรูปคือ ทรงสงเคราะห์คนทั้งหลายโดยฐานเป็นเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ฯ
๔. วิเวก ๓ คืออะไรบ้าง ? จงอธิบายแต่ละอย่างพอเข้าใจ
ตอบ คือ กายวิเวก สัจจกาย ได้แก่อยู่ในที่สงัด จิตตวิเวก สัจจจิต ได้แก่ทำจิตให้สงบด้วยสมถภาวนา อุปธิวิเวก สัจจกิเลส ได้แก่ทำให้บริสุทธิ์จากกิเลสด้วยวิปัสสนาภาวนา ฯ
๕. ในสังขาร ๓ อะไรชื่อว่ากายสังขารและจิตสังขาร ? เพราะเหตุไรจึงได้ชื่ออย่างนั้น ?
ตอบ ลมอัสนาสะปัสสาสะ ได้ชื่อว่ากายสังขาร เพราะปรนปรือกายให้เป็นอยู่ติดกับพิจารณา ได้ชื่อว่าจิตสังขาร เพราะตรึงแล้วตรองแล้วจึงพูด ไม่เช่นนั้นวาจานั้นจักไม่เป็นภาษา ฯ
๖. อปัสเสนธรรมชื่อว่า “พิจารณาแล้วบรรเทาของอย่างหนึ่ง” ของอย่างหนึ่งนั้น คืออะไร ?
ตอบ คือ อุกุศลวิตกอันสัมปยุตด้วยกาม พยาบาท วิหิงสา ฯ
๗. อุปาทาน คืออะไร ? การถือเราถือเขาด้วยอำนาจมานะ จนเป็นเหตุถือพวก จัดเป็นอุปาทานอะไรในอุปาทาน ๔ ?
ตอบ คือ การถือมั่นข้างเรา ได้แก่ถือรั้น ฯ

จัดเป็นอัตตวาทุปาทาน ฯ

๘. ธรรมมััจฉริยะ ความตระหนี่ธรรม มีอธิบายอย่างไร ?

ตอบ มีอธิบายว่า ความหวงธรรม หวงศิลปวิทยา ไม่ปรารถนาจะแสดงจะบอกแก่คนอื่น เกรงว่าเขาจะรู้ เทียมตน ฯ

๙. ชิวหาวิญญาณและกายวิญญาณ เกิดขึ้นได้เพราะอาศัยอะไรบ้าง ?

ตอบ ชิวหาวิญญาณเกิดขึ้น เพราะอาศัยลิ้นกับรส (กระทบกัน) และกายวิญญาณเกิดขึ้น เพราะอาศัย กายกับโณภูฐัพพะ (กระทบกัน) ฯ

๑๐. อุปฆาตกรรม คือกรรมตัดรอน ทำหน้าที่อะไร ?

ตอบ ทำหน้าที่ตัดรอนผลแห่งชนกรรมและอุปัตถัมภกรรมให้ขาดแล้ว เข้าให้ผลแทนที่ (ชนกรรม และอุปัตถัมภกรรมนั้น) ฯ ขบด้วยทิวฐิ (ทิวฐิยา สุปฏิวิทธา) ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันพฤหัสบดีที่ ๑๙ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๙

๑. เจโตวิมุตติ กับ ปัญญาวิมุตติ ต่างกันอย่างไร ?

ตอบ เจโตวิมุตติ เป็นวิมุตติของท่านผู้ได้บรรลุมานานมาก่อนแล้ว จึงบำเพ็ญวิปัสสนาต่อส่วนปัญญาวิมุตติ เป็นวิมุตติของท่านผู้ได้บรรลุด้วยลำพังบำเพ็ญวิปัสสนาล้วน อีกนัยหนึ่ง เรียกเจโตวิมุตติเพราะพ้นจากราคะ เรียกปัญญาวิมุตติเพราะพ้นจากอวิชชา ฯ

๒. พระอริยบุคคล ๘ จำพวก จำพวกไหนชื่อว่าพระเสขะ และพระอเสขะ ? เพราะเหตุไร ?

ตอบ พระอริยบุคคล ๗ เบื้องต้นชื่อว่าพระเสขะ เพราะเป็นผู้ยังต้องปฏิบัติเพื่อบรรลุมรรคผลเบื้องสูง ฯ พระอริยบุคคลผู้ต้องอยู่ในอรหัตตผล ชื่อว่าพระอเสขะ เพราะเสร็จกิจอันจะต้องทำแล้ว ฯ

๓. ราคะ โลกะ อิสสา กลิ่น รส อย่างไหนเป็นกิเลสขาม อย่างไหนเป็นวัตถุขาม ?

ตอบ ราคะ โลกะ อิสสา เป็นกิเลสขาม
กลิ่น รส เป็นวัตถุขาม ฯ

๔. คำว่า “โสดาบัน” แปลว่าอะไร ? ผู้บรรลุโสดาบันนั้น ละสังโยชน์อะไรได้เด็ดขาด ?

ตอบ โสดาบัน แปลว่า ผู้แรกถึงกระแสพระนิพพาน ฯ
ท่านละสังโยชน์ได้เด็ดขาด ๓ อย่าง คือ

๑. สกักายทวิจฺฉิ
๒. วิจกัจฉิ
๓. สีสัพพตปรามาส ฯ

๕. ความตรีนในฝ่ายชั้ว เรียกว่าอะไร ? มีกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ?

ตอบ เรียกว่า อกุศลวิตก ฯ

มี ๓ อย่าง ฯ

คือ ๑. กามวิตก   ความตรีนในทางกาม

๒. พยาบาทวิตก   ความตรีนในทางพยาบาท

๓. วิหิงสาวิตก   ความตรีนในทางเบียดเบียน ฯ

๖. มัจจุร ได้แก่อะไร ? ได้ชื่อว่าเป็นมารเพราะเหตุไร ?

ตอบ ได้แก่ ความตาย ฯ

ชื่อว่าเป็นมาร เพราะเมื่อความตายเกิดขึ้น บุคคลย่อมหมดโอกาสที่จะทำประโยชน์ใด ๆ อีกต่อไป ฯ

๗. จริต คืออะไร ? คนมีปกติเชื่อง่ายเป็นจิริตอะไร ?

ตอบ คือ พื้นเพธัชยาศัยของบุคคลที่แสดงออกมาตามปกติเป็นประจำ ฯ

เป็นสัทธาจิริต ฯ

๘. กิเลสที่ได้ชื่อว่าอนุสัยและได้ชื่อว่าสังโยชน์ มีอธิบายอย่างไร ?

ตอบ กิเลสที่ได้ชื่อว่าอนุสัย เพราะเป็นกิเลสอย่างละเอียด นอนเนื่องอยู่ในสันดานของสัตว์ มักไม่ปรากฏ ต่อเมื่อ มีอารมณ์มายั่วจึงปรากฏขึ้น

กิเลสที่ได้ชื่อว่าสังโยชน์ เพราะเป็นกิเลสที่ผูกใจสัตว์ไว้กับภพไม่ให้หลุดพ้นไปได้ ฯ

๙. พระพุทธคุณบทว่า อรหํ เป็นพระอรหันต์ มีความหมายอย่างไรบ้าง ? เลือกตอบมา ๒ อย่าง

ตอบ มีความหมายได้ ๔ อย่าง ฯ

คือ ๑. ชื่อว่าเป็นพระอรหันต์ เพราะเป็นผู้ไกลจากกิเลสและบาปธรรม กล่าวคือเป็นผู้บริสุทธิ์

๒. ชื่อว่าเป็นพระอรหันต์ เพราะเป็นผู้หักกำลังสารจักร คืออวิชชา ตัณหา อุปาทาน กรรม ได้

๓. ชื่อว่าเป็นพระอรหันต์ เพราะเป็นผู้ควรแนะนำสั่งสอนเขา หรือเป็นผู้ควรรับความเคารพ

นับถือ

๔. ชื่อว่าเป็นพระอรหันต์ เพราะเป็นผู้ไม่มีความลับ คือมิได้ทำความเสียหายอันใดที่จะพึง

ซ่อนเร้น ฯ

๑๐. จงให้ความหมายของคำต่อไปนี้ ?

๑. อโหสิกรรม ๒. กตัตตากรรม

ตอบ อโหสิกรรม คือกรรมให้ผลสำเร็จแล้ว เป็นกรรมล่วงคราวแล้วเลิกให้ผลเปรียบเหมือนพืชสิ้นยางแล้ว เพาะไม่ขึ้น

กตัตตากรรม คือกรรมสักว่าทำ ได้แก่กรรมอันทำด้วยไม่ตั้งใจ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรธรรมชั้นโท
สอบในสนามหลวง
วันจันทร์ที่ ๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๐

๑. ปฏิสันถาร มีอะไรบ้าง ? มีประโยชน์อย่างไร ?

ตอบ มี ๑. อามิสปฏิสันถาร ต้อนรับด้วยสิ่งของ

๒. ธรรมปฏิสันถาร ต้อนรับโดยธรรม ฯ

มีประโยชน์อย่างนี้ คือ

๑. เป็นอุบายสร้างความสามัคคีและยึดเหนี่ยวน้ำใจกัน

๒. เป็นการรักษาไมตรีจิตระหว่างกันและกันให้มั่นคงยิ่งขึ้น ฯ

๒. การพิจารณาสังขารทั้งหลายโดยความเป็นไตรลักษณ์ จัดเป็นกัมมัญฐานอะไร ? มีประโยชน์อย่างไร ?

ตอบ จัดเป็นวิปัสสนากัมมัญฐาน ฯ

มีประโยชน์ คือ ทำให้รู้จักสภาพที่เป็นจริงแห่งสังขารทั้งหลายว่าไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา แล้วเกิดความเบื่อหน่ายในสังขารทั้งหลายเหล่านั้น ฯ

๓. ปาฏิหาริย์มีอะไรบ้าง ? ทำไมจึงยกย่องอนุศาสนีปาฏิหาริย์ว่าอัศจรรย์ ?

ตอบ มี ๓ อย่าง คือ

๑. อิทธิปาฏิหาริย์ ฤทธิ์เป็นอัศจรรย์

๒. อาเทศนาปาฏิหาริย์ รู้ใจเป็นอัศจรรย์

๓. อนุศาสนีปาฏิหาริย์ คำสอนเป็นอัศจรรย์ ฯ

เพราะอาจจูงใจผู้ฟังให้เห็นคล้อยตาม ละความชั่วทำความดี ตั้งแต่ขั้นต่ำ คือการถึงสรณะและรักษาศีล ตลอดถึงขั้นสูงคือมรรคผลนิพพานได้ ฯ

๔. ทิฎฐิ ความเห็นผิด ท่านเรียกว่า โฆษะ โยคะ อาสวะ เพราะเหตุใด ?

ตอบ เรียกว่า โฆษะ เพราะเป็นดุจกระแสน้ำอันท่วมใจสัตว์

เรียกว่า โยคะ เพราะประกอบสัตว์ไว้ในภพ

เรียกว่า อาสวะ เพราะเป็นสภาพหมักหมมอยู่ในกระแสจิต ฯ

๕. ปัญจขันธ์ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่าเป็นมาร มีอธิบายว่าอย่างไร ?

ตอบ มีอธิบายว่า ปัญจขันธ์นั้น บางที่ทำความลำบาก บางที่ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย จนถึงฆ่าตัวตายก็มี ฯ

๖. ในวิมุตติ ๕ วิมุตติอย่างไรเป็นโลกียะ อย่างไรเป็นโลกุตระ ?
ตอบ ตทั้งควิมุตติ และวิกขัมภณวิมุตติ จัดเป็นโลกียะ
 ส่วนสมุจเฉทวิมุตติ ปฏิปัสสัทธิวิมุตติ และนิสสรณวิมุตติ จัดเป็นโลกุตระ ฯ
๗. พระพุทธคุณ บทว่า อรหิ ที่แปลว่า เป็นผู้หักงำแห่งสังสารจักรนั้น กำแห่งสังสารจักร ได้แก่อะไร ?
ตอบ ได้แก่ อวิชา ตัณหา อุปาทาน และกรรม ฯ
๘. พระสงฆ์ ในบทสังฆคุณ ๙ ท่านหมายถึงพระสงฆ์เช่นไร ? คำว่า “อุชุปฏิปนโน เป็นผู้ปฏิบัติตรง” คือปฏิบัติเช่นไร ?
ตอบ หมายถึงพระสาวกผู้ได้บรรลุธรรมวิเศษตั้งแต่โสดาปัตติมรรคเป็นต้น ฯ
 คือ ไม่ปฏิบัติลวงโลก ไม่มีมายาสาโยธ ประพฤติตรง ตรงต่อพระศาสดาและเพื่อนสาวกด้วยกัน ไม่อำพรางความในใจ ไม่มีแงงอน ฯ
๙. บารมี คืออะไร ? ทำอย่างไร เรียกว่าอริชฐานบารมี ?
ตอบ คือ ปฏิบัติทานอภัยยวด หรือคุณธรรมที่ประพฤติอย่างยวด ได้แก่ความดีที่บำเพ็ญอย่างพิเศษ เพื่อบรรลุเป้าหมายสูงสุด ฯ
 ความตั้งใจมั่นตัดสินใจเด็ดเดี่ยว วางจุดหมายแห่งการกระทำของตนไว้แน่นอน และดำเนินตามนั้นอย่างแน่วแน่ เรียกว่า อริชฐานบารมี ฯ
๑๐. ในกรรม ๑๒ อุปัตถัมภกรรม กับ อุปปีฬกรรม ทำหน้าที่ต่างกันอย่างไร ?
ตอบ อุปัตถัมภกรรม ทำหน้าที่สนับสนุนผลแห่งชนกรรม
 อุปปีฬกรรม ทำหน้าที่บีบคั้นผลแห่งชนกรรม ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันอาทิตย์ที่ ๒๕ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๑

๑. บุชา ๒ คืออะไรบ้าง ? การสมาทานศีล ๕ เป็นประจำ จัดเป็นบุชา ประเภทใด ?
ตอบ คือ อามิสบุชา บุชาด้วยอามิสสิ่งของ ๑ ปฏิบัติบุชา บุชาด้วยการปฏิบัติตาม ๑ ฯ
 เป็นปฏิบัติบุชา ฯ
๒. ญาณ ๓ ที่เป็นไปในทุกขสมุทัยมีอธิบายอย่างไร ?
ตอบ ๑. ปรีชาหยั่งรู้ว่า นี้ทุกขสมุทัย จัดเป็นสัจจญาณ
 ๒. ปรีชาหยั่งรู้ว่า ทุกขสมุทัย เป็นสภาพที่ควรละ จัดเป็นกิจจญาณ
 ๓. ปรีชาหยั่งรู้ว่า ทุกขสมุทัย เป็นสภาพที่ละได้แล้ว จัดเป็นกตญาณ ฯ
๓. เมตตา มีความหมายว่าอย่างไร ? เมตตาในพรหมวิหารและในอัปมัญญา ต่างกันอย่างไร ?
ตอบ มีความหมายว่า ปรารถนาความสุขความเจริญต่อผู้อื่นด้วยความจริงใจ ฯ
 ต่างกันโดยวิธีแผ่ คือ
 แผ่โดยเจาะจงก็ดี โดยไม่เจาะจงก็ดี จัดเป็นพรหมวิหาร
 ถ้าแผ่โดยไม่เจาะจงไม่จำกัด จัดเป็นอัปมัญญา ฯ
๔. มาร ๕ คืออะไรบ้าง ? กิเลสได้ชื่อว่ามารเพราะเหตุไร ?
ตอบ คือ ปัญจขันธ์ กิเลส อภิสังขาร มรณะ และเทวบุตร ฯ
 ได้ชื่อว่ามาร เพราะผู้ที่ตกอยู่ในอำนาจแห่งกิเลสแล้ว กิเลสย่อมผูกมัดไว้บ้าง ย่อมทำให้เสียคนบ้าง ฯ
๕. ในธรรมคุณบทว่า “ พระธรรมอันพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสดีแล้ว ” พระธรรมนั้น หมายถึงอะไร ?
ตอบ หมายถึง ปรียัติธรรม กับปฏิเวธธรรม (หรือโดยพิสดาร ได้แก่ศีลธรรม ๑๐ คือโลกุตระธรรม ๙ กับ ปรียัติธรรม ๑) ฯ
๖. วิญญาณฐิติต่างจากสัตตาวาสอย่างไร ?
ตอบ ต่างกันอย่างนี้
 ภูมิเป็นที่ตั้งแห่งวิญญาณ เรียกว่า วิญญาณฐิติ
 ภพเป็นที่อยู่แห่งสัตว์ เรียกว่า สัตตาวาส ฯ

๗. ในวิชา ๘ ข้อที่ว่า ไม่รู้จักอนาคต มีอธิบายว่าอย่างไร ?
ตอบ มีอธิบายว่า ไม่รู้จักคิดล่วงหน้า ไม่อาจปรารถนาการทำ หรือเหตุอันเกิดขึ้นในปัจจุบันว่าจักมีผล เป็นอย่างนั้น ๆ ๆ
๘. คำว่า “อุชุปฏิปนโน เป็นผู้ปฏิบัติตรง ” คือปฏิบัติเช่นไร ?
ตอบ คือ ไม่ปฏิบัติล่วงโลก ไม่มีมายาสาไถย ประพฤติตรงต่อพระศาสดา และเพื่อนสาวกด้วยกัน ไม่อำพรางความในใจ ๆ
๙. สังโยชน์ คืออะไร ? พระโสดาบันละสังโยชน์อะไรได้เด็ดขาด ?
ตอบ คือ กิเลสอันผูกใจสัตว์ไว้ ๆ
ละสังโยชน์ ๓ เบื้องต้น คือ ๑. สักกายทิฏฐิ ๒. วิจิกิจฉา ๓. สีลัพพตปรามาส ๆ
๑๐. ครุกรรม คืออะไร ? ในฝ่ายอกุศลและฝ่ายกุศลได้แก่อะไร ?
ตอบ คือ กรรมหนัก ๆ
ครุกรรมในฝ่ายอกุศล ได้แก่ อนันตริยกรรม ๕
ครุกรรมในฝ่ายกุศล ได้แก่ สมာบัติ ๘ ประการ ๆ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันพฤหัสบดีที่ ๑๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๒

๑. บุคคลลาภีฐานาเทศนา เทศนามีบุคคลเป็นที่ตั้ง มีอธิบายว่าอย่างไร ?
ตอบ มีอธิบายว่า การสอนที่ยกบุคคลมาเป็นตัวอย่าง เช่น ในมหาชนกชาดก สอนเรื่องความเพียร โดยกล่าวถึงพระมหาชนกโพธิสัตว์ว่า ทรงมีความเพียรอย่างยิ่ง พยายามว่ายน้ำในท่ามกลางมหาสมุทรที่กว้างใหญ่ มองไม่เห็นฝั่งอย่างไม่ย่อท้อ ด้วยความมุ่งมั่นที่จะถึงฝั่งให้ได้ และทรงถึงฝั่งได้ดังประสงค์ ฯ
๒. สังฆตธรรม คืออะไร ? มีลักษณะอย่างไร ?
ตอบ คือ ธรรมอันปัจจัยปรุงแต่ง ฯ
 มีลักษณะ คือ มีความเกิดขึ้นในเบื้องต้น มีความแปรปรวนในท่ามกลาง และมีความดับไปในที่สุด ฯ
๓. อธิปไตยยะ ๓ มีอะไรบ้าง ? บุคคลผู้ถือความถูกต้องเป็นใหญ่ทำด้วยอำนาจเมตตา กรุณา เป็นต้น จัดเข้าในข้อไหน ?
ตอบ มี ๓ คือ
  ๑. อัตตาทิปไตยยะ ความมีตนเป็นใหญ่
  ๒. โลกาธิปไตยยะ ความมีโลกเป็นใหญ่
  ๓. ธัมมาธิปไตยยะ ความมีธรรมเป็นใหญ่ ฯ
 จัดเข้าในธัมมาธิปไตยยะได้ ฯ
๔. ปาฏิหาริย์ คืออะไร ? พระพุทธเจ้าทรงยกย่องปาฏิหาริย์อะไรว่า เป็นอัศจรรย์ยิ่งกว่าปาฏิหาริย์อื่น ?
ตอบ คือ การกระทำที่บังเกิดผลเป็นอัศจรรย์ ฯ
 ทรงยกย่องอนุศาสนีปาฏิหาริย์ว่าเป็นอัศจรรย์ยิ่งกว่าปาฏิหาริย์อื่น ฯ
๕. ปฏิปทาของพระอริยบุคคลผู้เป็นสมณะ เรียกว่าอะไร ? มีอะไรบ้าง ?
ตอบ เรียกว่า อริยวงศ์ ฯ
 มี ๔ คือ
  ๑. สันโดษด้วยจิวรตามมีตามเกิด
  ๒. สันโดษด้วยบิณฑบาตตามมีตามเกิด
  ๓. สันโดษด้วยเสนาสนะตามมีตามเกิด
  ๔. ยินดีในการเจริญกุศลและการละอกุศล ฯ

๖. กิจในอริยสัจ ๔ มีอะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๑. ปริญา กำหนดรู้ทุกขสัจ
 ๒. ปหานะ ละสมุทัยสัจ
 ๓. สัจฉิกรณะ ทำให้แจ้งนิโรธสัจ
 ๔. ภาวนา ทำมัคคสัจให้เกิด ฯ

๗. สังวร คืออะไร ? สติสังวร สำรวมด้วยสตินั้น มีอธิบายอย่างไร ?

ตอบ คือ การสำรวมระวังปิดกั้นอกุศล ฯ

มีอธิบายว่า สำรวมอินทรีย์มีจักขุเป็นต้น ระวังรักษามิให้อกุศลกรรมเข้าครอบงำ เมื่อเห็นรูปเป็นต้น ทั้งมีสติไม่ฟั่นเฟือนหลงลืม ระลึกรู้ได้ก่อนแต่ทำ พูด คิด ไม่ให้ผิดทางกาย วาจา ใจ ไม่ประมาทหลงทำกรรมชั่ว ฯ

๘. พระพุทธคุณ บทว่า อรหํ แปลว่าอย่างไรได้บ้าง ?

ตอบ แปลว่า เป็นผู้เว้นไกลจากกิเลสและบาปกรรม
 เป็นผู้หักห้ามแห่งสังสารจักร
 เป็นผู้ควรแนะนำสั่งสอนเขา
 เป็นผู้ควรรับความเคารพนับถือของเขา
 เป็นผู้ไม่มีข้อลับ ไม่ได้ทำความเสียหายอันจะพึงซ่อนเพื่อมิให้คนอื่นรู้ ฯ

๙. คำว่า พระสงฆ์ ในบทสังฆคณฺถึนั้น ท่านประสงค์บุคคลเช่นไร ? จงจำแนกมาดู

ตอบ ท่านประสงค์พระอริยบุคคล ๔ คู่ ๘ บุคคล ซึ่งล้วนแต่ท่านผู้ที่ตั้งอยู่ในมรรคผลทั้งสิ้น
 คือ พระโสดาปัตติมรรค พระโสดาปัตติผล คู่ ๑
 พระสกทาคามีมรรค พระสกทาคามีผล คู่ ๑
 พระอนาคามีมรรค พระอนาคามีผล คู่ ๑
 พระอรหัตมรรค พระอรหัตผล คู่ ๑ ฯ

๑๐. บารมี คืออะไร ? อธิษฐานบารมี คือการทำอะไร ?

ตอบ ปฏิปทาอันยิ่งยวด หรือคุณธรรมที่ประพฤติดังยิ่งยวด ได้แก่ ความดีที่บำเพ็ญอย่างพิเศษ เพื่อบรรลุเป้าหมายสูงสุด ฯ

คือ ความตั้งใจมั่นตัดสินใจเด็ดเดี่ยว วางจุดหมายแห่งการกระทำของตนไว้แน่นอนและดำเนินตามนั้นอย่างแน่วแน่ ฯ

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรธรรมชั้นโท
สอบในสนามหลวง
วันอังคารที่ ๓ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๓

๑. สมถกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน มุ่งผลแห่งการปฏิบัติอย่างไร ?
ตอบ สมถกรรมฐานมุ่งผล คือ ความสงบใจ
 วิปัสสนากรรมฐานมุ่งผล คือ ความรู้เรื่องปัญญา ฯ
๒. รากะ โลภะ อิสสา กลิ่น รส อย่างไหนเป็นกิเลสกาม อย่างไหนเป็นวัตถุกาม ?
ตอบ รากะ โลภะ อิสสา เป็นกิเลสกาม
 กลิ่น รส เป็นวัตถุกาม ฯ
๓. ความตรีในฝ่ายชั่ว เรียกว่าอะไร ? มีอะไรบ้าง ?
ตอบ เรียกว่า อกุศลวิตก ฯ
 มี ๑. กามวิตก ความตรีในทางกาม
 ๒. พยาบาทวิตก ความตรีในทางพยาบาท
 ๓. วิหิงสาวิตก ความตรีในทางเบียดเบียน ฯ
๔. กิเลส กรรม วิบาก ได้ชื่อว่า วิภูฏะ ที่แปลว่าความหมุนเวียน อยากทราบว่าหมุนเวียนอย่างไร ?
ตอบ อย่างนี้ คือ กิเลสเกิดขึ้นแล้วเป็นเหตุให้ทำกรรม ครั้นทำกรรมแล้ว ย่อมได้รับวิบากแห่งกรรม
 เมื่อได้รับวิบาก กิเลสเกิดขึ้นอีก วนกันไปอย่างนี้ ฯ
๕. พระอริยบุคคล ๔ ได้แก่ใครบ้าง ? พระอริยบุคคลประเภทใด ละอวิชชาได้เด็ดขาด ?
ตอบ ได้แก่ พระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี และพระอรหันต์ ฯ
 พระอรหันต์ละอวิชชาได้เด็ดขาด ฯ
๖. มาร ๕ คืออะไรบ้าง ? ปัญจขันธ์ ได้ชื่อว่าเป็นมารเพราะเหตุไร ?
ตอบ คือ ชันธมาร กิเลสมาร อภิสังขารมาร มัจจุมาร และเทวปุตตมาร ฯ
 เพราะปัญจขันธ์นั้น บางทีทำความลำบากให้ อันเป็นเหตุเบียดเบียน จนถึงฆ่าตัวตายเสียเองก็มี ฯ
๗. คนมีปกติรักสวयรักงาม จัดเป็นจริตอะไร ? จะพึงแก้ได้ด้วยการพิจารณากรรมฐานข้อใดได้บ้าง ?
ตอบ จัดเป็นราคจริต ฯ
 จะพึงแก้ได้ด้วยการพิจารณากายคตาสติ หรืออสุภกรรมฐาน ฯ

๘. อนุสัย หมายถึงกิเลสประเภทใด ? ได้ชื่อเช่นนั้นเพราะเหตุไร ?

ตอบ หมายถึง กิเลสอย่างละเอียดที่นอนเนื่องอยู่ในสันดาน ฯ

เพราะกิเลสชนิดนี้ บางทีไม่ปรากฏ แต่เมื่อมีอารมณ์มายั่ว ย่อมเกิดขึ้นในทันใด ฯ

๙. พระสงฆ์ปฏิบัติอย่างไร จึงได้ชื่อว่า อุกุฎฐิบันโน เป็นผู้ปฏิบัติตรง ?

ตอบ คือ ไม่ปฏิบัติลวงโลก ไม่มีมายาสาโถย ประพฤติตรง ๆ ต่อพระศาสดา และเพื่อนสาวกด้วยกัน ไม่อำพรางความในใจ ไม่มีแง่มีงอน ฯ

๑๐. จตุรงค์ ท่านบัญญัติไว้เพื่อประโยชน์อะไร ? ภิกษุผู้ถือบิณฑบาตเป็นวัตรอย่างเคร่ง ท่านให้ถือปฏิบัติอย่างไร ?

ตอบ เพื่อเป็นอุบายขัดเกลากิเลส และเป็นไปเพื่อความมกน้อยสันโดษ ฯ

อย่างเคร่ง เมื่อเลิกบิณฑบาตนั่งลงแล้ว แม้มิผู้มาใส่บาตรอีก ก็ไม่รับ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันจันทร์ที่ ๒๒ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๔

๑. ตจปัญจกัมมัญฐาน มีอะไรบ้าง ? เป็นอารมณ์ของสมถกัมมัญฐาน หรือของวิปัสสนากัมมัญฐาน ?

ตอบ มีเกสา ผม, โลมา ขน, นขา เล็บ, ทนตา ฟัน และตโจ หน่ง ฯ

เป็นอารมณ์ได้ทั้งสมถกัมมัญฐานและวิปัสสนากัมมัญฐาน ฯ

๒. ปฏิสันถาร มีอะไรบ้าง ? มีประโยชน์แก่ผู้ทำอย่างไรบ้าง ?

ตอบ มี ๑. อามิสปฏิสันถาร ต้อนรับด้วยสิ่งของ

๒. รัมมปฏิสันถาร ต้อนรับโดยธรรม ฯ

มีประโยชน์อย่างนี้ คือ

๑. เป็นอุบายสร้างความสามัคคีและยึดเหนี่ยวน้ำใจกัน

๒. เป็นการรักษาไมตรีจิตระหว่างกันและกันให้มั่นคงยิ่งขึ้น ฯ

๓. ความคิดที่เป็นฝ่ายอกุศล มีกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๓ อย่าง ฯ

คือ ๑. กามวิตก ความตริในทางกาม

๒. พยาบาทวิตก ความตริในทางพยาบาท

๓. วิหิงสาวิตก ความตริในทางเบียดเบียน ฯ

๔. บุคคลผู้ถือความถูกต้องเป็นใหญ่ ทำด้วยความเมตตา กรุณา เป็นต้น จัดเข้าในอริปไตยยะข้อไหน ?

ตอบ จัดเข้าในรัมมาธิปไตยยะ ฯ

๕. อุปาทาน คืออะไร ? การถือเราถือเขาด้วยอำนาจมานะ จนเป็นเหตุถือพวก จัดเป็นอุปาทานอะไร ในอุปาทาน ๔ ?

ตอบ คือ การถือมั่นข้างเลว ได้แก่ถือรั้น ฯ

จัดเป็นอิตตวาทุปาทาน ฯ

๖. สัจฺจ คืออะไร ? สติสัจฺจ สำรวมด้วยสตินั้น มีอธิบายอย่างไร ?

ตอบ คือ การสำรวมระวังปิดกั้นอกุศล ฯ

เมื่ออธิบายว่า สारวมอินทรีย์มีจักขุเป็นต้น ระวางรักษามีให้อกุศลกรรมเข้าครอบงำ เมื่อเห็นรูปเป็นต้น ทั้งมีสติไม่พ่นเพื่อนหลงลืม ระลึกได้ก่อนแต่ทำ พุด คิด ไม่ให้ผิดทางกาย วาจา ใจ ไม่ประมาทหลงทำกรรมชั่ว ๆ

๗. จริต คืออะไร ? คนมีปกติเชื่อง่ายเป็นจริตอะไร ?

ตอบ คือ พันเพ้อธยายาศัยของบุคคลที่แสดงออกมาตามปกติเป็นประจำ ๆ เป็นสัทธาจริต ๆ

๘. กิเลสที่ได้ชื่อว่าอนุสัยและได้ชื่อว่าสังโยชน์ มีอธิบายอย่างไร ?

ตอบ กิเลสที่ได้ชื่อว่าอนุสัย เพราะเป็นกิเลสอย่างละเอียด นอนเนื่องอยู่ในสันดานของสัตว์ มักไม่ปรากฏ ต่อเมื่อมีอารมณ์มายั่วจึงปรากฏขึ้น

กิเลสที่ได้ชื่อว่าสังโยชน์ เพราะเป็นกิเลสที่ผูกใจสัตว์ไว้กับภพไม่ให้หลุดพ้นไปได้ ๆ

๙. พระพุทธคุณบทว่า อรหํ เป็นพระอรหันต์ มีความหมายอย่างไรบ้าง ? เลือกตอบมา ๒ อย่าง

ตอบ มีความหมายได้ ๔ อย่าง คือ

๑. ชื่อว่าเป็นพระอรหันต์ เพราะเป็นผู้ไกลจากกิเลสและบาปธรรม กล่าวคือเป็นผู้บริสุทธิ์

๒. ชื่อว่าเป็นพระอรหันต์ เพราะเป็นผู้หักกำลังสารจักร คืออวิชชา ตัณหา อุปาทานกรรม ได้

๓. ชื่อว่าเป็นพระอรหันต์ เพราะเป็นผู้ควรแนะนำสั่งสอนเขา หรือเป็นผู้ควรรับความเคารพนับถือ

๔. ชื่อว่าเป็นพระอรหันต์ เพราะเป็นผู้ไม่มีความลับ คือมิได้ทำความเสียหายอันใดที่จะพึงซ่อนเร้น ๆ

๑๐. บารมี คืออะไร ? อธิษฐานบารมี คือการทำอะไร ?

ตอบ คือ ปฏิบัติอันยิ่งยวด หรือคุณธรรมที่ประพฤติอย่างยิ่งยวด ได้แก่ความดีที่บำเพ็ญอย่างพิเศษเพื่อบรรลุเป้าหมายสูงสุด ๆ

คือ ความตั้งใจมั่นตัดสินใจเด็ดเดี่ยว วางจุดหมายแห่งการกระทำของตนไว้แน่นอน และดำเนินตามนั้นอย่างแน่วแน่ ๆ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรธรรมชั้นโท
สอบในสนามหลวง
วันศุกร์ที่ ๑๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๕

๑. สมถกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน มุ่งผลแห่งการปฏิบัติอย่างไร ?
ตอบ สมถกรรมฐานมุ่งผล คือ ความสงบใจ
 วิปัสสนากรรมฐานมุ่งผล คือ ความเรื่องปัญญา ฯ
๒. สังฆตธรรมคืออะไร ? มีลักษณะอย่างไร ?
ตอบ คือ ธรรมอันปัจจัยปรุงแต่ง ฯ
 มีลักษณะ คือ มีความเกิดขึ้นในเบื้องต้น มีความแปรปรวนในท่ามกลาง มีความดับไปในที่สุด ฯ
๓. กิเลส กรรม วิบาก ได้ชื่อว่า วัฏฏะ เพราะเหตุไร ? จะตัดให้ขาดได้ด้วยอะไร ?
ตอบ เพราะหมุนเวียนกันไป คือ กิเลสเกิดขึ้นแล้วเป็นเหตุให้ทำกรรม ครั้นทำกรรมแล้ว ย่อมได้รับวิบากกรรม เมื่อได้รับวิบากกรรมแล้ว กิเลสก็เกิดขึ้นอีก วนกันไปอย่างนี้ ฯ
 ตัดให้ขาดด้วยอรหัตตมรรค ฯ
๔. กายวิเวก จิตตวิเวก และอุปธิวิเวก หมายถึงอะไร ?
ตอบ กายวิเวก หมายถึง สงัดกาย ได้แก่แก้อยู่ในที่สงัด
 จิตตวิเวก หมายถึง สงัดจิต ได้แก่แก้ทำจิตให้สงบด้วยสมถภาวนา
 อุปธิวิเวก หมายถึง สงัดกิเลส ได้แก่แก้ทำใจให้บริสุทธิ์จากกิเลสด้วยวิปัสสนาภาวนา ฯ
๕. พระอริยบุคคล ๔ ได้แก่ใครบ้าง ? พระอริยบุคคลประเภทใด ละอวิชชาได้เด็ดขาด ?
ตอบ ได้แก่ พระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี และพระอรหันต์ ฯ
 พระอรหันต์ละอวิชชาได้เด็ดขาด ฯ
๖. ชิวหาวิญญูณและกายวิญญูณ เกิดขึ้นได้เพราะอาศัยอะไรบ้าง ?
ตอบ ชิวหาวิญญูณเกิดขึ้น เพราะอาศัยลิ้นกับรส
 กายวิญญูณเกิดขึ้น เพราะอาศัยกายกับผัสสุภาพะ ฯ
๗. มัจจุมารได้แก่อะไร ? ได้ชื่อว่าเป็นมารเพราะเหตุไร ?
ตอบ ได้แก่ ความตาย ฯ
 ชื่อว่าเป็นมาร เพราะเมื่อความตายเกิดขึ้น บุคคลย่อมหมดโอกาสที่จะทำความดีอีกต่อไป ฯ

๘. ในธรรมคุณบทว่า “พระธรรมอันพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสดีแล้ว” พระธรรมนั้น หมายถึงอะไร ?

ตอบ หมายถึง ปรียัติธรรมและปฏิเวธธรรม ฯ

๙. ในพระพุทธคุณ บทว่า อรหิ ที่แปลว่า เป็นผู้หักก้ำแห่งสังสารจักร ก้ำแห่งสังสารจักรนั้น ได้แก่อะไร ?

ตอบ ได้แก่ อวิชชา ตัณหา อุปาทาน และกรรม ฯ

๑๐. พระสงฆ์ปฏิบัติอย่างไร จึงได้ชื่อว่า อุชุปฏิปันโน เป็นผู้ปฏิบัติตรง ?

ตอบ คือ ไม่ปฏิบัติลวงโลก ไม่มีมายาสาไถย ประพฤติซื่อตรงต่อพระศาสดา และเพื่อนสาวกด้วยกัน ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันพฤหัสบดีที่ ๑๐ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๖

๑. การพิจารณาสังขารทั้งหลายโดยความเป็นไตรลักษณ์ จัดเป็นกัมมัญฐานอะไร ? มีประโยชน์อย่างไร ?
ตอบ จัดเป็นวิปัสสนากัมมัญฐาน ฯ
 มีประโยชน์ คือ ทำให้รู้จักสภาพที่เป็นจริงแห่งสังขารทั้งหลายว่าไม่เที่ยง เป็นทุกข์ มิใช่ตัวตน ฯ
๒. รากะ โลภะ อิสสา กลิ่น รส อย่างไหนเป็นกิเลสคาม อย่างไหนเป็นวัตถุคาม ?
ตอบ รากะ โลภะ อิสสา เป็นกิเลสคาม
 กลิ่น รส เป็นวัตถุคาม ฯ
๓. บุคคลผู้ถือความถูกต้องเป็นใหญ่ ทำด้วยความเมตตา กรุณา เป็นต้น จัดเข้าในอธิปไตยยะข้อไหน ?
ตอบ จัดเข้าในธัมมาธิปไตยยะ ฯ
๔. ปฏิปทาของพระอริยบุคคลผู้เป็นสมณะ เรียกว่าอะไร ? มีอะไรบ้าง ?
ตอบ เรียกว่า อริยวงศ์ ฯ
 มี ๔ คือ ๑. สันโดษด้วยจีวรตามมีตามเกิด
 ๒. สันโดษด้วยบิณฑบาตตามมีตามเกิด
 ๓. สันโดษด้วยเสนาสนะตามมีตามเกิด
 ๔. ยินดีในการเจริญกุศลและในการละอกุศล ฯ
๕. ทิฏฐิ อวิชชา เพราะเหตุไรจึงเรียกว่า โอะมะ โยคะ อาสวะ ?
ตอบ เรียกว่า โอะมะ เพราะเป็นดุจกระแสน้ำอันท่วมใจสัตว์
 เรียกว่า โยคะ เพราะประกอบสัตว์ไว้ในภพ
 เรียกว่า อาสวะ เพราะเป็นสภาพหมักหมมอยู่ในสันดาน ฯ
๖. สังวรคืออะไร ? สติสังวร สำรวมด้วยสตินั้น มีอธิบายอย่างไร ?
ตอบ คือ การสำรวมระวังปิดกั้นอกุศล ฯ
 มีอธิบายว่า สำรวมอินทรีย์มิให้จักขุ เป็นต้น ระวังรักษามิให้ออกุศลกรรมเข้าครอบงำ เมื่อเห็นรูป เป็นต้น ทั้งมีสติไม่พินเพื่อนหลงลืม ระลึกได้ก่อนแต่ทำ พุด คิด ไม่ให้ผิดทางกาย วาจา ใจ ไม่ประมาทหลงทำกรรมชั่ว ฯ

๗. พระธรรมคุณบทว่า “เอหิภัสสิโก” มีอธิบายอย่างไร ?

ตอบ มีอธิบายว่า พระธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสามารถที่จะพิสูจน์ได้ และสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันเพื่อประโยชน์สุขได้ทุกเวลา ฯ

๘. บารมี คืออะไร ? อธิษฐานบารมี คือการทำอะไร ?

ตอบ ปฏิปทาอันยิ่งยวด หรือคุณธรรมที่ประเสริฐอย่างยิ่งยวด ได้แก่ความดีที่บำเพ็ญอย่างพิเศษ เพื่อ บรรลุเป้าหมายสูงสุด ฯ

คือ ความตั้งใจมั่นตัดสิ้นใจเด็ดเดี่ยว วางจุดหมายแห่งการกระทำของตนไว้แน่นอน และดำเนิน ตามนั้นอย่างแน่วแน่ ฯ

๙. จงให้ความหมายของคำต่อไปนี้ ?

๑. อโหสิกรรม

๒. กตัตตการกรรม

ตอบ อโหสิกรรม คือ กรรมที่ให้ผลสำเร็จแล้ว เป็นกรรมที่ล่วงเวลาที่จะให้ผล เปรียบเหมือนพืชสิ้นยาง ไม่สามารถเพาะให้ขึ้นได้ ฯ

กตัตตการกรรม คือ กรรมสักว่าทำ ได้แก่กรรมอันทำด้วยไม่ตั้งใจ ฯ

๑๐. จตุรงค์ ท่านบัญญัติไว้เพื่อประโยชน์อะไร ? ภิกษุผู้ถือบิณฑบาตเป็นวัตรอย่างเคร่ง ท่านให้ถือปฏิบัติ อย่างไร ?

ตอบ เพื่อเป็นอุบายขัดเกลากิเลส และเป็นไปเพื่อความมกน้อยสันโดษ ฯ

อย่างเคร่ง เมื่อเลิกบิณฑบาต นั่งลงแล้ว แม้มีผู้มาใส่บาตรอีก ก็ไม่รับ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาอนุพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันเสาร์ที่ ๑๖ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๔๙

๑. อนุพุทธบุคคล คือใคร ? ท่านเหล่านั้นมีความสำคัญต่อพระศาสนาอย่างไร ?
ตอบ คือ สาวกผู้ตรัสรู้ตามพระพุทธเจ้า ฯ
 มีความสำคัญอย่างนี้ แม้พระศาสดาได้ตรัสรู้และทรงแสดงธรรม แต่เมื่อขาดผู้รู้ธรรมและรับปฏิบัติ ความตรัสรู้ของพระองค์ก็ไม่สำเร็จประโยชน์ ฯ
๒. พระอัญญาโกณฑัญญะ ใครครวญดูตามประวัติ ความเชื่อถือของท่านหนักไปทางไหน ในตำราทาลักษณะหรือในอรรถกถาตามโยคปฏิบัติ ? ขอฟังเหตุผล
ตอบ เห็นว่าหนักไปในอรรถกถาตามโยคปฏิบัติ เหตุผลคือ เดิมท่านเชื่อตำราแนใจ จึงบวชตามและเฝ้าอุปัฏฐาก ครั้นเห็นทรงเลิกทวกริยา ก็สิ้นหวังนี้ก็เพราะเชื่อมั่นในอรรถกถาตามโยคปฏิบัติว่า เลิกเสียเป็นอันไม่สำเร็จ เมื่อพระองค์ตรัสบอกว่า สำเร็จแล้ว ก็คัดค้านไม่เชื่อถือ อากาการที่คัดค้านและพูดถ้อยคำที่แสดงอकारะนั้น เป็นเครื่องยืนยันความเห็นดังกล่าว ฯ
๓. พระยสะมีมารดาบิดาตั้งภูมิลำเนาอยู่ที่ไหน ? ออกบวชเพราะเหตุไร ?
ตอบ อยู่ที่เมืองพาราณสี ใกล้ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ฯ
 เพราะมีความเบื่อหน่ายในการครองฆราวาส เนื่องจากได้เห็นอาการของพวกชนบริวารอันวิปริตไปโดยอาการต่าง ๆ ไม่เป็นที่ตั้งแห่งการยังจิตให้พลัดเพลिन จึงได้เดินออกจากเรือนไปพบพระพุทธองค์ ได้ฟังพระธรรมเทศนาจนบรรลุเป็นพระอรหันต์ จึงได้ออกบวช ฯ
๔. ความเป็นผู้มีบิรวารมาก เป็นผลมาจากอะไร ? และคืออย่างไร ? พระสาวกองค์ใดได้รับการยกย่องว่าเลิศในทางนี้ ?
ตอบ เป็นผลมาจากความรู้จักเอาใจบริษัท รู้จักสงเคราะห์ด้วยอามิสบ้าง ด้วยธรรมบ้าง ฯ
 คืออย่างนี้ คือ ภิกษุผู้ประกอบด้วยคุณสมบัติเห็นปานนี้ ย่อมเป็นผู้อันบริษัทรักใคร่นับถือสามารถควบคุมบริษัทไว้อยู่ เป็นผู้อันจะพึงปรารถนาในสาวกมณฑล ฯ
 พระอรุเวลกัสสปะ ฯ
๕. เมื่อเอยถึงพระสารีบุตร ทำให้นึกถึงพระสาวกอีกองค์หนึ่ง คือใคร ? ท่านได้บรรลุพระอรหัต และนิพพานที่ไหน ? ก่อนหรือหลังพระสารีบุตรที่วัน ?
ตอบ คือ พระโมคคัลลานะ ฯ
 ท่านได้บรรลุพระอรหัตที่บ้านกัลลวาลมุตตคาม แขวงมคธ ฯ
 ก่อนพระสารีบุตร ๘ วัน และนิพพานที่ตำบลกาฬศิลา แขวงมคธ หลังพระสารีบุตร ๑๕ วัน ฯ

๖. พระสาวกผู้ปรารถนาเหตุว่า “ผู้อยู่ครองเรือนต้องคอยนั่งรับบาป เพราะการงานที่ผู้อื่นทำไม่ดี” แล้วมีใจเป็นห่วงนายสละทรัพย์สมบัติออกบวชคือใคร ? ท่านได้รับยกย่องจากพระศาสดาว่า เป็นผู้เลิศในทางไหน ? เพราะเหตุใด ?

ตอบ คือ พระมหากัสสปะ ฯ

ท่านได้รับยกย่องจากพระศาสดาว่า เป็นผู้เลิศในทางถือธุดงค์ เพราะท่านถือธุดงค์ ๓ อย่างเป็นประจำ คือ ทรงผ้าบังสุกุลจีวรเป็นวัตร ๑ เทียวบิณฑบาตเป็นวัตร ๑ อยู่ป่าเป็นวัตร ๑ ฯ

๗. พระสาวกผู้อธิบายภัทเทภัตตสูตรที่ทรงแสดงโดยย่อให้พิสดาร คือใคร ? ท่านได้รับการสรรเสริญจากพระศาสดาว่าอย่างไร ?

ตอบ คือ พระมหากัจจายนะ ฯ

ท่านได้รับสรรเสริญจากพระศาสดาว่า เป็นผู้ฉลาดในการอธิบายคำที่ย่อให้พิสดาร ฯ

ศาสนพิธี

๘. ศาสนพิธี คืออะไร ? การศึกษาศาสนพิธีให้เข้าใจ มีประโยชน์อย่างไร ?

ตอบ คือ พิธีทางศาสนา ฯ

มีประโยชน์คือ

๑. ทำให้เข้าใจเรื่องของศาสนพิธีได้โดยถูกต้อง
๒. ให้เห็นเป็นเรื่องสำคัญไม่ไร้สาระ
๓. ทำให้ปฏิบัติได้ถูกต้อง ไม่ผิดเพี้ยนจากขนบธรรมเนียมประเพณี ฯ

๙. การทำวัตร คืออะไร ? ทำวัตรสวดมนต์ เพื่อความมุ่งหมายใด ?

ตอบ คือ การทำกิจวัตรของภิกษุสามเณรและอุบาสกอุบาสิกา เป็นการทำการกิจที่ต้องทำประจำจนเป็นวัตรปฏิบัติ เรียกว่า ทำวัตร ฯ

ความมุ่งหมายของการทำวัตรสวดมนต์นี้ บัณฑิตถือว่าเป็นอุบายสงบจิตไม่ให้คิดวุ่นวายตามอารมณ์ได้ชั่วขณะที่ทำ เมื่อทำประจำวันละ ๒ เวลาทั้งเช้าเย็นครั้งละครึ่งชั่วโมง หรือ ๑ ชั่วโมงเป็นอย่างน้อยก็เท่ากับได้ใช้เวลาสงบจิตได้วันละไม่ต่ำกว่า ๑ ใน ๒๔ ชั่วโมง ฯ

๑๐. ในวันอุโบสถ พระธรรมกถึกให้ศีล ๘ เป็นอุโบสถศีล แต่มีผู้ศรัทธาจะรักษาเพียงศีล ๕ เท่านั้น พึงปฏิบัติอย่างไร ?

ตอบ พึงปฏิบัติอย่างนี้ สมาทานเพียง ๕ ข้อ ในระหว่างข้อที่ ๓ ซึ่งพระธรรมกถึกให้ด้วยบทว่า อพรหมจริยา ... พึงรับสมาทานว่า กามesu มิฉฉาจารา... และรับต่อไปจนครบ ๕ ข้อเมื่อครบแล้วก็กราบ ๓ ครั้ง ลดลงนั่งราบไม่ต้องรับต่อไป ฯ

ปัญหาและเฉลยวิชาอนุพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันพุธที่ ๒๘ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๐

๑. สัมมาสัมพุทธะ ปัจเจกพุทธะ และอนุพุทธะ ต่างกันอย่างไร ? การเรียนอนุพุทธประวัติสำเร็จประโยชน์อย่างไร ?

ตอบ สัมมาสัมพุทธะ ตรัสรู้เองโดยชอบ และสอนผู้อื่นให้รู้ตามได้ด้วย

ปัจเจกพุทธะ ตรัสรู้เฉพาะตน แต่ไม่สามารถสอนผู้อื่นให้รู้ตามได้

อนุพุทธะ ตรัสรู้ตาม คือ มีพระพุทธเจ้าสั่งสอนจึงรู้ตามได้ และสามารถสอนผู้อื่นให้กระทำตามด้วย ๆ

เพื่อจะได้ทราบความเป็นไปและปฏิปทาของท่าน ที่ได้ช่วยประกาศพระศาสนาในที่นั้น ๆ จนเป็นเหตุเจริญแพร่หลายและมั่นคงแล้วจักได้ถือเป็นปฏิฐานนุกติ บำเพ็ญประโยชน์ตนและประโยชน์ท่านโดยควรแก่ฐานะของตน ทั้งให้สำเร็จเป็นสังฆานุสติมั่นคงอีกด้วย ๆ

๒. พระอัญญาโกณฑัญญะ ชื่อเดิมว่าอะไร ? เกิดที่ไหน ? เรียนจบอะไร ? ทำไมจึงได้ชื่ออัญญาโกณฑัญญะ ?

ตอบ ชื่อเดิมว่าโกณฑัญญะ ๆ

เกิดที่บ้านพราหมณ์ชื่อโทณวัตถุ อยู่ไม่ห่างจากกรุงกบิลพัสดุ์ ๆ

เรียนจบไตรเพทและรู้ตำราทำนายลักษณะ ๆ

เพราะอาศัยพระอุทานว่า อญญาสิ ที่แปลว่า ได้รู้แล้ว ที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงเปล่งเมื่อท่านโกณฑัญญะได้ดวงตาเห็นธรรม ๆ

๓. เศรษฐีบิดาพระยสะออกติดตามหาพระยสะให้กลับบ้าน แต่เหตุไฉนเมื่อพบแล้วจึงมิได้นำกลับไป ตามความประสงค์เดิม ?

ตอบ เพราะได้ทราบว่า พระยสะบรรลุเป็นพระอรหันต์แล้ว ไม่ควรเพื่อจะกลับไปครองเรือนอีกต่อไป ควรจะออกบวชเป็นพระภิกษุ ๆ

๔. พระอุรุเวลกัสสปะบวชเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา เพราะเหตุใด ? พระพุทธองค์ทรงพาท่านไปกรุงราชคฤห์ด้วย เพราะทรงมีพุทธประสงค์อย่างไร ?

ตอบ พระอุรุเวลกัสสปะเห็นอภินิหารของพระพุทธองค์หลายประการ จนถอนทิฐิมานะของตน เห็นว่า ลัทธิของตนหาแก่นสารมิได้ และตนก็มีได้เป็นผู้วิเศษ ได้ความสลดใจ จึงทูลขออุปสมบท ๆ

ทรงมีพุทธประสงค์จะปลูกศรัทธาแก่มหาชน เพราะท่านเป็นที่นับถือของมหาชนมานาน ๆ

๕. พรชื่อว่า ถ้าจักไม่โปรดให้ข้าพระองค์อยู่ในที่ประทับของพระองค์ และชื่อว่า ถ้าพระองค์จะเสด็จไปสู่ที่นิมนต์ที่ข้าพระองค์รับไว้ พระอานนท์ทูลขอเพื่อประโยชน์อะไร ?

ตอบ ข้อต้น เพื่อป้องกันคำติเตียนว่า พระอานนท์บำรุงพระศาสดาเพราะเห็นแก่ลาภ ข้อหลัง เพื่อป้องกันคนกล่าวว่า พระอานนท์บำรุงพระศาสดาไปทำอะไร เพราะพระองค์ไม่ทรงอนุเคราะห์แม้ด้วยกิจเท่านี้ ฯ

๖. ธรรมทูตเทศ มีอะไรบ้าง ? ใครแสดงแก่ใคร ?

ตอบ มี ๑. โลกคือหมู่สัตว์ อันชราณาเข้าไปใกล้ ไม่ยั้งยั้ง

๒. โลกคือหมู่สัตว์ ไม่มีผู้ป้องกัน ไม่เป็นใหญ่จำเพาะตน

๓. โลกคือหมู่สัตว์ ไม่มีอะไรเป็นของ ๆ ตน จำต้องละทิ้งสิ่งทั้งปวงไป

๔. โลกคือหมู่สัตว์ พร่องอยู่เป็นนิตย์ ไม่รู้จักอิม เป็นทาสแห่งตัณหา ฯ

พระรัฐบาลแสดงถวายพระเจ้าโกรัพยะ ฯ

๗. พระโมฆราชทูลถามปัญหาพระพุทธองค์เป็นคนที่เท่าไร ? เพราะเหตุไร ?

ตอบ เป็นคนที่ ๑๕ ฯ

เพราะครั้งแรกเห็นว่าท่านอชิตมาทพบเป็นผู้ใหญ่กว่าจึงยอมให้ถามก่อน แต่เมื่อปรารภจะทูลถามเป็นคนที่ ๒ และคนที่ ๙ ถูกพระพุทธองค์ทรงห้ามไว้ให้รอก่อน จึงได้โอกาสทูลถามเป็นคนที่ ๑๕ ฯ

๘. ในอสัทธิมหาสาวก มีองค์ไหนบ้างมีความสัมพันธ์เป็นศิษย์และอาจารย์กัน ? จงบอกมาสัก ๒ คู่

ตอบ พระอัญญาโกณฑัญญะกับพระปุลณณมันตานีบุตร พระอัสสชิกับพระสารีบุตร พระสารีบุตรกับพระราธะ พระสารีบุตรกับพระราหุล พระมหากัจจายนะกับพระโสณกุฎทิณณะ ฯ

ศาสนพิธี

๙. วันเทโวโรหณะ คือวันอะไร ? เนื่องด้วยวันนั้น มีบุญพิธีอะไรที่ทำกันมาจนถึงบัดนี้

ตอบ คือ วันที่พระพุทธเจ้าเสด็จลงจากเทวโลก หลังจากเสด็จขึ้นไปจำพรรษาในดาวดึงส์พิภพถ้วนไตรมาสโบราณเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า วันพระเจ้าเปิดโลก ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ฯ

มีการทำบุญตักบาตรแต่พระพุทธเจ้าพร้อมทั้งพระสงฆ์ในวันรุ่งขึ้น จนเป็นประเพณีทำบุญตักบาตรที่เรียกว่าตักบาตรเทโวโรหณะ มาจนถึงปัจจุบันนี้ ฯ

๑๐. บังสุกุลเป็น คืออะไร ? คาถาที่ใช้บังสุกุลเป็น ว่าอย่างไร ?

ตอบ บังสุกุลเป็น คือ บุญกิริยาที่เจ้าภาพประสงค์จะบริจาควัตถุเนื่องด้วยกายของตน โดยเฉพาะผ้าอุทิศสงฆ์ให้เป็นผ้าบังสุกุล ปกตินิยมทำเมื่อป่วยหนัก เป็นการกำหนดมรณานุสสติวิธีหนึ่ง ฯ

ว่า อจิริ วตยํ กาโย ปจวี อธิเสสสติ

ฉุฑฺโฑ อเปตวิญญาณ นีรตถํวํ กลิงฺครํ ฯ

ปัญหาและเฉลยวิชาอนุพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันอาทิตย์ที่ ๒๓ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๑

๑. พุทธบุคคล มีกี่ประเภท ? อะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๓ ประเภท ฯ

คือ ๑. พระสัมมาสัมพุทธะ

๒. พระปัจเจกพุทธะ

๓. พระอนุพุทธะ ฯ

๒. ปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ ท่าน ได้ดวงตาเห็นธรรมก่อนหลังกันอย่างไร ?

ตอบ ท่านโกณฑัญญะ ได้ดวงตาเห็นธรรมเป็นองค์แรก ต่อมาท่านวัปปะและท่านภัททิยะจึงได้ และต่อมา ท่านมหานามะและท่านอัสสชิจึงได้ตามลำดับ ฯ

๓. พระสาวกผู้สำเร็จเป็นพระอริยบุคคลเพราะฟังธรรมเทศนาเรื่องเดียวซ้ำ ๒ ครั้ง คือใคร ? ธรรมเทศนาเรื่องอะไร ?

ตอบ คือ พระยสะ ฯ

เรื่อง อนุปุพพิกธาและอริยสัง ๔ ฯ

๔. อนัตตลักขณสูตรและอาทิตตปริยายสูตร ว่าด้วยเรื่องอะไร ? ทรงแสดงแก่ใคร ?

ตอบ อนัตตลักขณสูตร ว่าด้วยเรื่อง ชันธ ๕ คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เป็นอนัตตา ทรงแสดงแก่พระปัญจวัคคีย์

อาทิตตปริยายสูตร ว่าด้วยเรื่องสิ่งทั้งปวงเป็นของร้อน ร้อนเพราะไฟ คือ รากะ โทสะ โมหะ ทรงแสดงแก่ชฎิล ๓ พี่น้อง พร้อมด้วยบริวาร ๑,๐๐๐ คน ฯ

๕. อุปติสสปริพาชกเลื่อมใสในพระพุทธานุศาสนานาเพราะได้ฟังธรรมจากใคร ? มีใจความว่าอย่างไร ?

ตอบ จากพระอัสสชิ ฯ

มีใจความว่า พระศาสดาทรงแสดงความเกิดแห่งธรรมทั้งหลาย เพราะเป็นไปแห่งเหตุ และความดับแห่งธรรมเหล่านั้น เพราะดับแห่งเหตุ พระศาสดาตรัสอย่างนี้ ฯ

๖. พระมหากัสสปเถระเป็นประธานในการทำสังคายนาครั้งแรกที่ไหน ? ใช้เวลานานเท่าไร ?

ตอบ ที่ถ้ำสัตตบัณณคูหา เวภารบรรพต กรุงราชคฤห์ ฯ

ใช้เวลา ๗ เดือน ฯ

๗. การบวชของพระมหากัจจายนะ มีความเป็นมาอย่างไร ?

ตอบ มีความเป็นมาอย่างนี้ ท่านได้รับมอบหมายจากพระเจ้าจันทรปัชโชต ให้ไปทูลเชิญพระพุทธเจ้าเสด็จกรุงอุชเชนี จึงทูลลาบวชด้วย ครั้นได้เข้าเฝ้าฟังธรรมแล้ว บรรลุพระอรหัต จึงทูลขอบวช ฯ

๘. “โลกมีอะไรผูกพันไว้ อะไรเป็นเครื่องสัญจรของโลกนั้น ท่านกล่าวกันว่านิพพาน ๆ ดังนี้ เพราะอะไรได้ ?” ปัญหานี้ใครทูลถาม ?

ตอบ อุทยมาณพเป็นผู้ทูลถาม ฯ

ศาสนพิธี

๙. ในงานมงคลที่ทำกันอย่างสามัญทั่วไป นิยมเจริญพระพุทธมนต์ด้วยบทสวดมนต์ที่รวมเรียกสั้น ๆ ว่าอะไร ? และต้องมีบทอื่นมาประกอบอีก เรียกว่าอะไร ?

ตอบ เรียกว่า เจ็ดตำนาน ฯ

เรียกว่า ตันสวดมนต์หรือตันตำนาน และท้ายสวดมนต์ ฯ

๑๐. เทศน์มหาชาติ คือการเทศน์เรื่องอะไร ? มีกี่กัณฑ์ ? จบเทศน์มหาชาติแล้ว นิยมเทศน์ต่อด้วยเรื่องอะไร ?

ตอบ เรื่องเวสสันดรชาดก ฯ

มี ๑๓ กัณฑ์ ฯ

เรื่อง จตุราริยสัจจกถา ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาอนุพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันศุกร์ที่ ๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๒

๑. พระสาวกสงฆ์ผู้ใดที่ชื่อว่าอนุพุทธะ มีความสำคัญอย่างไร ?
ตอบ มีความสำคัญ คือ พระสาวกสงฆ์จัดเป็นรัตนะประการหนึ่งในรัตนะและรับปฏิบัติธรรม ความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าก็ไม่สำเร็จประโยชน์ และพระสาวกสงฆ์นั้นได้เป็นกำลังใหญ่ของพระศาสนา ในอันช่วยประกาศพระธรรมประดิษฐานพระพุทธานุศาสนานี้ขึ้น เพื่อประโยชน์สุขแก่ชนเป็นอันมาก ฯ
๒. พระปัญจวัคคีย์ได้บรรลุเป็นพระอรหันต์พร้อมกัน แต่พระอัญญาโกณฑัญญะได้รับยกย่องเป็นปฐมสาวก เพราะเหตุไร ?
ตอบ เพราะพระอัญญาโกณฑัญญะเป็นผู้ได้ดวงตาเห็นธรรมก่อน และได้รับอุปสมบทก่อนองค์อื่น ฯ
๓. เอหิภิกขุอุปสัมปทาที่ประทานแก่ปัญจวัคคีย์และพระยสะต่างกันอย่างไร ? เพราะเหตุไร ?
ตอบ ต่างกัน คือที่ประทานแก่พระปัญจวัคคีย์มีคำว่า “เพื่อทำที่สุดทุกข์โดยชอบ” ส่วนที่ประทานแก่พระยสะไม่มีคำว่า เพื่อทำที่สุดทุกข์โดยชอบ ฯ
 เพราะพระยสะได้ถึงที่สุดทุกข์แล้ว ฯ
๔. พระปัญจวัคคีย์องค์ไหนบ้างได้ศิษย์ตีมีความสำคัญต่อพระศาสนา ? ศิษย์นั้น ชื่ออะไรและเป็นผู้เลิศในทางใด ?
ตอบ พระอัญญาโกณฑัญญะ ได้พระปุลณณมันตานีบุตรเป็นศิษย์ ฯ
 เป็นผู้เลิศในทางธรรมกถึก พระอัสสชิ ได้พระสารีบุตรเป็นศิษย์ เป็นผู้เลิศในทางมีปัญญามาก ฯ
๕. ชฎิล ๓ พี่น้อง ต่างละลัทธิของตน บวชเป็นภิกษุในพระพุทธศาสนาเพราะเหตุใด ?
ตอบ อุรุเวลกัสสปะ ถือตัวว่าเป็นผู้วิเศษ แต่พระพุทธเจ้าทรงใช้อิทธิปาฏิหาริย์ และอาเทศนาปาฏิหาริย์ ธรรมานจนถอนทิฏฐิมานะ ได้ปริชาหยังเห็นว่าลัทธิของตนหาแก่นสารมิได้ ตนมิได้เป็นผู้วิเศษแต่ประการใด ได้ความสลดใจ จึงทูลขออุปสมบท ส่วนนทิกัสสปะและคยาภัสสปะ เห็นพี่ชายถือเพศเป็นภิกษุ ถามทราบความว่า พรหมจรรย์นี้ประเสริฐ จึงเข้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้าทูลขออุปสมบท ฯ

๖. พระเจ้าพิมพิสารทรงถวายพระราชอุทยานเวฬุวันแต่พระภิกษุสงฆ์มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน เพราะทรงพิจารณาเห็นอย่างไร ? และทรงถวายด้วยวิธีการอย่างไร ?

ตอบ เพราะทรงเห็นว่า พระราชอุทยานเวฬุวันเป็นที่ไม่ไกลไม่ใกล้นักแต่บ้าน บริบูรณ์ด้วยทางเป็นที่ไป และทางเป็นที่มา ควรที่ผู้มีฐานะจะพึงไปถึงกลางวันไม่เคลื่อนกล่นด้วยหมู่คน กลางคืนเงียบเสียงที่จะ อื้ออึงกึกก้อง ปราศจากลมแต่คนที่เดินเข้าออก สมควรเป็นที่ประกอบกิจของผู้ต้องการที่สงบ และควร เป็นที่หลีกเลี่ยงร้อนอยู่ตามวิสัยสมณะ ควรเป็นที่เสด็จอยู่ของพระศาสดา ฯ

ทรงถวายด้วยการหลั่งน้ำจากพระเต้าทอง ฯ

๗. “คนเหล่านี้ทั้งหมดยังไม่ทันถึง ๑๐๐ ปี ก็จักไม่มีเหลือ จักล่วงไปหมด ดูการเล่นไม่มีประโยชน์อะไร ควรชวนชวาวหารธรรมเครื่องพ้นดีกว่า” นี้เป็นคำพูดของใคร ? พูดกะใคร ?

ตอบ ของอุปติสสมาณพ ฯ

พูดกะโกลิตมาณพ ฯ

๘. คำถามว่า “ข้าพระเจ้าจักพิจารณาเห็นโลกอย่างไร มัจจุราชจึงจักไม่แลและเห็น” ใครเป็นผู้ทูลถาม ? พระศาสดาทรงพยากรณ์ไว้อย่างไร ?

ตอบ พระโมฆราชเป็นผู้ทูลถาม ฯ

พระศาสดาทรงพยากรณ์ว่า ท่านจงเป็นคนมีสติ พิจารณาเห็นโลกโดยความเป็นของว่างเปล่า ถอนความตายเห็นว่าตัวของเราเสียทุกเมื่อเกิด ท่านจักข้ามล่วงมัจจุราชเสียได้ด้วยอุบายอย่างนี้ ท่าน พิจารณาเห็นโลกอย่างนี้แล มัจจุราชจึงไม่แลเห็น ฯ

ศาสนพิธี

๙. สามัญญอนุโมทนา กับ วิเสสอนุโมทนา ต่างกันอย่างไร ?

ตอบ ต่างกันอย่างนี้ สามัญญอนุโมทนา คือ การอนุโมทนาที่นิยมใช้ปฏิบัติกันทั่วไปเป็นปกติ ไม่ว่าจะงานใด ก็ใช้อนุโมทนาอย่างนั้น ส่วนวิเสสอนุโมทนา คือ การอนุโมทนาด้วยบทสวดสำหรับอนุโมทนาเป็นพิเศษ เฉพาะทาน เฉพาะกาล และเฉพาะเรื่อง ฯ

๑๐. บท อทาสี เม อกาสิ เม...และบท อยถจ โข ทกขินา ทินนา...ใช้ต่างกันอย่างไร ?

ตอบ อทาสี เม อกาสิ เม... ใช้ในกรณีที่ศพยังอยู่

อยถจ โข ทกขินา ทินนา...ใช้ในกรณีทำบุญอุทิศ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาอนุพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันพุธที่ ๒๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๓

๑. พุทธบริษัท ๔ ผู้เป็นอริยสาวก มีลำดับการเกิดขึ้นก่อนหลังกันอย่างไร ? บุคคลแรกของแต่ละบริษัทนั้นคือใคร ?

ตอบ มีลำดับอย่างนี้ คือ ภิกษุ อุบาสก อุบาสิกา และภิกษุณี ฯ

พระอัญญาโกณฑัญญะ เป็นคนแรกของภิกษุบริษัท

บิดาของพระยสะ เป็นคนแรกของอุบาสกบริษัท

มารดาและภรรยาของพระยสะ เป็นคนแรกของอุบาสิกาบริษัท

พระนางปชาบดีโคตมี เป็นคนแรกของภิกษุณีบริษัท ฯ

๒. พระอัญญาโกณฑัญญะมีมูลเหตุจูงใจอะไร ? จึงได้ออกบวชตามอุปัฏฐากพระมหาบุรุษขณะบำเพ็ญทุกรกิริยา ?

ตอบ เพราะได้เคยเข้าร่วมทำนายนพระลักษณะของพระมหาบุรุษ โดยเชื่อมั่นว่าจะตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า ฯ

จึงตามอุปัฏฐากด้วยหวังว่า เมื่อพระมหาบุรุษตรัสรู้จักทรงเทศนาโปรด ฯ

๓. มารยาทดีมีความสำรวมย่อมน่าเป็นศรีของสมณะ สามารถจะปลุกศรัทธาเลื่อมใสให้เกิดแก่ผู้พบเห็น นี่เป็นปฏิปทาจริยาวัตรของพระสาวกรูปใด ? จงเล่าประวัติของท่านโดยย่อ

ตอบ ของพระอัสสชิเถระ ฯ

ท่านเป็นหนึ่งในพระปัญจวัคคีย์ ได้ฟังพระธรรมเทศนาจนได้บรรลุพระอรหัตแล้ว ได้เป็นกำลังในการประกาศพระศาสนา อุปติสสปริพาชกพบเห็นแล้วเกิดความเลื่อมใส ขอฟังธรรมจากท่านแล้วได้เข้ามาบวชในพระพุทธศาสนา ฯ

๔. ยสกุลบุตรได้ฟังธรรมอะไรจากพระศาสดาเป็นครั้งแรก ? ณ ที่ไหน ?

ตอบ ได้ฟังอนุปุพพิกขาและอริยสัจ ๔ ฯ

ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี ฯ

๕. พระสาวกผู้ได้รับยกย่องว่าเป็นผู้มีบิรวารมากคือใคร ? ท่านมีบิรวารมากเพราะเหตุไร ?

ตอบ พระอุรุเวลกัสสปะ ฯ

เพราะท่านรู้จักเอาใจบริษัท รู้จักสงเคราะห์ด้วยอามิสบ้าง ด้วยธรรมบ้าง ฯ

๖. พระพุทธโอรสว่า เราจะไม่ละสติที่ไปในกาย คือพิจารณาร่างกายเป็นอารมณ์ ดังนี้ พระองค์ตรัสกะสาวกรูปใด ? พระสาวกรูปนั้นเป็นเอตทัคคะในทางใด ?

ตอบ พระมหากัสสปะ ฯ

เป็นเอตทัคคะในทางถือธุดงค์ ฯ

๗. พระมหากัจจายนะเคยได้รับมอบหมายจากพระพุทธเจ้าให้ไปเผยแผ่พระศาสนาแทนพระองค์ เมื่อครั้งไหน ? ได้ผลอย่างไร ?

ตอบ เมื่อครั้งที่ท่านบรรลุพระอรหัต และอุปสมบทเป็นภิกษุแล้ว ได้ทูลเชิญพระพุทธเจ้าให้เสด็จไปกรุงอุชเชนี เพื่อประกาศพระศาสนาตามพระราชประสงค์ของพระเจ้าจันทปัชชิต แต่พระพุทธเจ้ารับสั่งให้ท่านไปแทน ฯ

พระเจ้าจันทปัชชิตและชาวพระนครล้อมใส่ในพระพุทธศาสนา ฯ

๘. พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมโปรดพระโมฆราชด้วยเรื่องอะไร ? มีความหมายอย่างไร ?

ตอบ ด้วยเรื่องสุญญตานุปัสสนา ฯ

มีความหมายว่า ให้พิจารณาเห็นโลกโดยความเป็นของว่างเปล่า ถอนความเห็นว่าเป็นตัวตนของเราเสีย ฯ

ศาสนพิธี

๙. คำว่า เจริญพระพุทธรูปกับสวดพระพุทธรูปใช้ต่างกันอย่างไร ? การทำบุญฉลองอัฐิจัดเข้าในอย่างไหนใน ๒ อย่างข้างต้น ?

ตอบ เจริญพระพุทธรูปใช้ในงานมงคล สวดพระพุทธรูปใช้ในงานอวมงคล ฯ

จัดเข้าในการเจริญพระพุทธรูป แต่ไม่ต้องตั้งขันน้ำมนต์และสายสิญจน์ ฯ

๑๐. งานทำบุญต่อนามหรือต่ออายุ คืองานทำบุญเช่นไร ?

ตอบ คือ งานทำบุญที่คณะญาติของผู้กำลังป่วยหนักจัดขึ้น เพื่อให้ผู้ป่วยหายป่วยและเพื่อให้ผู้ป่วยได้มีโอกาสบำเพ็ญกุศลในบั้นปลายแห่งชีวิตของตน หรือเป็นความประสงค์ของผู้จะทำบุญต่ออายุเอง เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาอนุพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันพุธที่ ๑๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔

๑. พระอัญญาโกณฑัญญะสำเร็จเป็นพระอรหันต์หลังจากบวชเป็นพระภิกษุแล้วกี่วัน ? สำเร็จเพราะฟังพระธรรมเทศนาชื่ออะไร ?

ตอบ ๕ วัน ฯ

ชื่ออนัตตลักขณสูตร ฯ

๒. ภิกษุผู้รัตตัญญู ย่อมมีคุณสมบัติเช่นไร จึงพ้นจากคำตำหนิว่า โต้เพราะกินข้าว เต่าเพราะบวชนาน ?

ตอบ ย่อมเป็นผู้เก๋าแก่ ได้พบเห็นและสัมผัสในกิจการของคณะ ย่อมอาจจัดอาจทำให้สำเร็จด้วยตนเอง หรือบอกเล่าแนะนำผู้อื่น เป็นเจ้าแบบเจ้าแผนดุษฎีรักษาคลังพัสดุ ฯ

๓. พระพุทธองค์ทรงแสดงอนุพุทพิกถาแก่ใครเป็นคนแรก ? อนุพุทพิกถานั้นกล่าวถึงเรื่องอะไร ?

ตอบ แสดงแก่ยสกุบุตรเป็นคนแรก ฯ

กล่าวพรรณนาทานการให้ แล้วพรรณนาศีลความรักษากายวาจาเรียบร้อย พรรณนาสวรรค์คือกามคุณที่บุคคลใคร ซึ่งจะพึงได้พึงถึงด้วยกรรมอันดีคือทานและศีล พรรณนาโทษแห่งกาม และพรรณนาอานิสงส์แห่งความออกไปจากกาม ฯ

๔. พระสารีบุตรได้รับการสรรเสริญว่า เป็นผู้กตัญญูกตเวที จงเล่าเรื่องมาประกอบสัก ๑ เรื่อง เพื่อยืนยันคำกล่าวนี้ ?

ตอบ (ให้ตอบเพียง ๑ เรื่อง)

เรื่องที่ ๑ พระสารีบุตรนับถือพระอัสสชิเป็นอาจารย์ เมื่ออาจารย์อยู่ในทิศใด ก่อนจะนอนท่านจะนมัสการและนอนหันศีรษะไปทางทิศนั้น ฯ

เรื่องที่ ๒ ราธพราหมณ์เสียใจมีร่างกายชubby เพราะไม่ได้อุปสมบทตามปรารถนา พระศาสดาทรงทราบความแล้วตรัสถามภิกษุทั้งหลายว่า มีใครระลึกถึงอุปการะของราธะได้บ้าง พระสารีบุตรทูลว่า ราธพราหมณ์เคยถวายภิกษาแก่ท่านที่พี่หนึ่ง พระศาสดาตรัสสรรเสริญว่าเป็นผู้กตัญญูดีนัก อุปการะเพียงเท่านี้ก็ยิ่งจำได้ ฯ

๕. ความเห็นว่าพระชีณาสพตายเป็นดับสูญ เป็นความเห็นผิด ความเห็นที่ถูกต้องเป็นอย่างไร ?

ตอบ ความเห็นที่ถูกต้องว่า พระชีณาสพตายแล้ว รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ที่ไม่เที่ยงดับไป ฯ

๖. พระมหากัสสปะได้รับอุปสมบทแล้วนานเท่าไรจึงบรรลुพระอรหัต ? พระโอรุวาทชื่อว่า “เราจะไม่ละสติที่ไปในกาย คือพิจารณาร่างกายเป็นอารมณ์” สงเคราะห์เข้าในธรรมข้อใดบ้าง ?

ตอบ ๘ วัน ๑

สงเคราะห์เข้าในกายคตาสติ และวิปัสสนาญาณ เป็นต้น ๑

๗. พระสาวกผู้แสดงความไม่ต่างกันแห่งวรรณะ ๔ เหล่า คือใคร ? แสดงแก่ใคร ? ที่ไหน ? พระสูตรนั้นชื่ออะไร ?

ตอบ พระมหากัจจายนะเป็นผู้แสดง ๑

แก่พระเจ้ามรุราช อวันตีบุตร ๑

ที่คุนธวัน แขวงมรุราชธานี ๑

สูตรนั้นชื่อว่า มรุสูตร ๑

๘. อาจารย์ผู้ถูกปัญหาให้ศิษย์ ๑๖ คนไปทูลถามพระพุทธเจ้า ชื่ออะไร ? ทั้งอาจารย์และศิษย์ฟังพุทธพยากรณ์แล้วได้บรรลุผลอะไร ?

ตอบ พราหมณ์พาวรี ๑

ปึงคิยามณพได้ดวงตาเห็นธรรม ศิษย์อีก ๑๕ คน ได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ ส่วนอาจารย์ได้บรรลุเสขภูมิ ๑

ศาสนพิธี

๙. วันเทโวโรหณะ คือวันอะไร ? เนื่องด้วยวันนั้น มีบุญพิธีอะไรที่ทำการมาจนถึงบัดนี้ ?

ตอบ คือ วันที่พระพุทธเจ้าเสด็จลงจากเทวโลก หลังจากที่เสด็จขึ้นไปจำพรรษาในดาวดึงส์พิภพถ้วนไตรมาส โบราณเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า วันพระเจ้าเปิดโลก ๑

มีการทำบุญตักบาตรแด่พระพุทธเจ้าพร้อมทั้งพระสงฆ์ จนเป็นประเพณีทำบุญตักบาตรที่เรียกว่าตักบาตรเทโวโรหณะ มาจนถึงปัจจุบันนี้ ๑

๑๐. วิหารทานคากา ซึ่งเป็นบทธอนุโมทนาพิเศษ เริ่มต้นด้วย สัต อุณห ปฎิหนติ ฯลฯ นิยมใช้สวดเมื่อใด ?

ตอบ เมื่อท่ายกถวายเสนาสนะมีโบสถ์ วิหาร กุฎี เป็นต้น ๑

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาอนุพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันเสาร์ที่ ๑ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

๑. การที่พระเจ้าพิมพิสารเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าเป็นเหตุให้พระองค์ได้รับอนุตตรียะอะไรบ้าง ?
- ตอบ** ได้อนุตตรียะ ๓ อย่าง คือ
 พระองค์ได้เฝ้า เป็นทัสสนานุตตรียะ
 ได้ทรงสดับธรรม เป็นสวานานุตตรียะ
 ได้ธรรมจักขุเห็นธรรมนั้น เป็นลาภานุตตรียะ ฯ
๒. พระวาจาที่ตรัสให้อุปสมบทแก่พระอัญญาโกณฑัญญะ และพระยสะ เหมือนกันหรือต่างกัน ? เพราะเหตุไร ?
- ตอบ** เหมือนกันตรงที่ทรงรับเข้ามาสู่พรหมจรรย์ว่า “จงเป็นภิกษุมาเถิด ธรรมอันเรากล่าวดีแล้ว จงประพฤติพรหมจรรย์เถิด”
 ต่างกันที่พระอัญญาโกณฑัญญะ มีพระพุทธดำรัสต่อท้ายว่า “เพื่อทำที่สุดทุกข์โดยชอบ” เพราะท่านยังไม่บรรลुพระอรหัตต ส่วนพระยสะ ไม่มีคำว่า “เพื่อทำที่สุดทุกข์โดยชอบ” เพราะท่านบรรลुพระอรหัตตแล้ว ฯ
๓. พระอัญญาโกณฑัญญะ กับ พระอรุเวลกัสสปะ ทูลขอบวชในพระศาสนา โดยมีมูลเหตุความเป็นมาต่างกันอย่างไร ?
- ตอบ** ต่างกันดังนี้ พระอัญญาโกณฑัญญะได้ธรรมจักขุ คือดวงตาเห็นธรรม ที่ท่านกล่าวว่าเป็นพระโสดาบัน มีศรัทธาในพระศาสนามั่นคงแล้วจึงขอบวช
 พระอรุเวลกัสสปะได้ปริชาหยังเห็นว่าลัทธิของตนหาแก่นสารไม่ได้ หลงถือตนว่าเป็นผู้วิเศษ แต่หาเป็นเช่นนั้นไม่ ได้ความสลัดใจจึงลอยบิณฑขณิกของตนเสียแล้วจึงขอบวช ฯ
๔. ขกิล ๓ ฟีนอง มีชื่อว่าอะไรบ้าง ? ได้บรรลुพระอรหัตตเพราะฟังพระธรรมเทศนาชื่ออะไร ?
- ตอบ** พระอรุเวลกัสสปะ พระนทีกัสสปะ พระคยากัสสปะ ฯ
 ฟังอาทิตตปริยายสูตร ฯ
๕. จงระบุชื่อพระสาวกผู้ที่บวชเพราะเหตุต่อไปนี้
๑. บวชเพราะศรัทธา ๒. บวชเพราะจำใจ ๓. บวชเพราะหลงใหลในรูป
- ตอบ** ๑. บวชเพราะศรัทธา คือ พระรัฐบาล
 ๒. บวชเพราะจำใจ คือ พระนันทะ

๓. บวชเพราะหลงไหลในรูป คือ พระวัคกลี ฯ

๖. อนุพุทธที่เป็นสาวกสาวิกาของพระศาสดาซึ่งได้รับการอุปสมบทด้วยวิธีพิเศษมีบ้างหรือไม่ ? ถ้ามีคือใคร ? อุปสมบทด้วยวิธีใด ?

ตอบ มี ฯ

คือ พระมหากัสสปะ อุปสมบทด้วยวิธีรับพระโอวาท ๓ ข้อ

พระนางมหาปชาบดีโคตมี อุปสมบทด้วยวิธีรับครุธรรม ๘ ประการ ฯ

๗. “หมู่มนุษย์ในโลกนี้ อาศัยอะไรจึงบูชาัญญบวงสรวงเทวดา” นี่เป็นปัญหาของใคร ? และได้รับพุทธพยากรณ์ว่าอย่างไร ?

ตอบ เป็นปัญหาของปุณณกมาณพ ฯ

ได้รับพุทธพยากรณ์ว่า หมู่มนุษย์เหล่านั้น อยากได้ของที่ตนปรารถนา อาศัยของที่มีชราทรุดโทรม จึงบูชาัญญบวงสรวงเทวดา ฯ

๘. ข้อธรรมว่า “โลกคือหมู่สัตว์อันชราณาเข้าไปใกล้ ไม่ยั่งยืน” เรียกว่าธรรมอะไร ? ใครแสดงแก่ใคร ?

ตอบ เรียกว่า ธรรมเทศ ฯ

พระราชูบาลแสดงถวายแก่พระเจ้าโกรัพยะ ฯ

ศาสนพิธี

๙. การถวายผ้าวัสสิกสาฎกนั้น มีมูลเหตุมาจากอะไร ? ใครเป็นผู้ถวายคนแรก ?

ตอบ มีมูลเหตุมาจากเดิมยังไม่มีพุทธานุญาตให้ภิกษุมิผ้าวัสสิกสาฎก ภิกษุทั้งหลาย จึงเปลื้องกายอาบน้ำ นางวิสาขามหาอุบาสิกา ทราบเรื่องนั้นแล้ว เห็นว่าไม่สมควรแก่เพศสมณะ จึงทูลขอพระพุทธานุญาต เพื่อถวายผ้าอาบน้ำฝนแก่ภิกษุทั้งหลาย ฯ

นางวิสาขามหาอุบาสิกา ฯ

๑๐. จงเขียนอุโบสถศีล เฉพาะข้อที่ ๗ มาดู

ตอบ นจจคีตวาติตวิสุกทสสนา มาลาคนธวิเลปนธารณมณฑนวิภูสนัญจนา เวมณี สีกขาปทิสมาதியามิ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาอนุพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นโท
สอบในสนามหลวง
วันพฤหัสบดีที่ ๒๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๖

๑. อนุพุทธบุคคล คือใคร ? มีความสำคัญอย่างไร ?

ตอบ คือ สาวกผู้ตรัสรู้ตามพระพุทธเจ้า ฯ

อนุพุทธบุคคลเป็นสังฆรัตนะในรัตนะ ๓ เป็นพยานยืนยันความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า และเป็นกำลังใหญ่ของพระพุทธเจ้าในอันช่วยประกาศพระธรรมประดิษฐานพระพุทธศาสนาขึ้น เพื่อประโยชน์สุขแก่ชนเป็นอันมาก ฯ

๒. พระศาสดาทรงแสดงอาทิตตปริยายสูตรโปรดพวกปุราณชฎิลเพราะเหตุไร ?

ตอบ เพราะเป็นพระสูตรที่เหมาะสมแก่บุรพจรรยาของพวกปุราณชฎิล ผู้อบรมมาในการบูชาเพลิง ฯ

๓. พระสาวกรูปใดได้รับยกย่องจากพระศาสดาว่าเป็นผู้กตัญญูกตเวที ? จงแสดงตัวอย่างมาสัก ๒ เรื่อง

ตอบ พระสารีบุตรเถระ ฯ

เรื่องที่ ๑ พระสารีบุตรนับถือพระอัสสชิเป็นอาจารย์ เมื่ออาจารย์อยู่ในทิศใด ก่อนจะนอน ท่านจะนมัสการและนอนหันศีรษะไปทางทิศนั้น

เรื่องที่ ๒ พระสารีบุตรระลึกถึงอุปการะของราชพราหมณ์ ที่เคยถวายภิกษาแก่ท่านทัพพีหนึ่ง ฯ

๔. พระสาวกผู้บวชเพราะเบื่อหน่าย บวชเพราะเพื่อน คือใคร ?

ตอบ บวชเพราะเบื่อหน่าย คือ พระยสะ พระมหากัสสปะ

บวชเพราะเพื่อน คือ พระภัททิยสาकยะ พระวิมลละ พระสุพาหุ พระปุณณชิ พระควัมปติ และเพื่อนชาวชนบทอีก ๕๐ คน ฯ (ตอบองค์ใดองค์หนึ่งก็ให้ และตอบองค์อื่น ถ้าถูกก็ควรให้)

๕. อุปสมบทวิธีพิเศษด้วยการรับพระโอวาท ๓ ข้อ และด้วยการรับครุธรรม ๘ ข้อ ทรงประทานให้แก่ใคร ? และท่านนั้น ๆ ได้รับการยกย่องเป็นเอตทัคคะในทางไหน ?

ตอบ การรับพระโอวาท ๓ ข้อ ทรงประทานแก่พระมหากัสสปะ

การรับครุธรรม ๘ ข้อ ทรงประทานแก่พระนางมหาปชาบดีโคตมี ฯ

พระมหากัสสปะ ได้รับยกย่องเป็นเอตทัคคะในทางทรงธุดงค์คุณ

พระนางมหาปชาบดีโคตมี ได้รับยกย่องเป็นเอตทัคคะในทางรัตตัญญู ฯ

๖. พระมหากัจจายนะได้รับมอบหมายจากพระพุทธเจ้าให้ไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาแทนพระองค์ ณ เมืองใด และได้ผลเป็นอย่างไร ?

ตอบ ณ เมืองอุชเชนี ฯ

ได้รับผล คือ พระเจ้าจันตปัชโชตและชาวพระนครเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ฯ

๗. ปัญหาว่า โลกคือหมู่มสัตว์อันอะไรปิดบังไว้จึงหลงอยู่ในที่มืด ดังนี้ ใครเป็นผู้ถาม ? และพระศาสดาทรงพยากรณ์ว่าอย่างไร ?

ตอบ อชิตมาณพเป็นผู้ถาม ฯ

ทรงพยากรณ์ว่า โลกคือหมู่มสัตว์ อันอวิชชาคือความไม่รู้แจ้งปิดบังไว้จึงหลงดูจอยู่ในที่มืด ฯ

๘. การทำสังคายนาก่อให้เกิดคุณประโยชน์แก่พระศาสนาอย่างไรบ้าง ?

ตอบ ให้เกิดคุณประโยชน์อย่างนี้ กำจัดและป้องกันอสังขีได้ ทำความเห็นพุทธศาสนิกให้ถูกต้องและปฏิบัติถูกต้องได้ และทำให้พระศาสนามั่นคงและแพร่หลายยิ่งขึ้น ฯ

ศาสนพิธี

๙. ศาสนพิธีเล่ม ๒ แสดงอุโบสถกรรมไว้กี่ประเภท ? อะไรบ้าง ?

ตอบ ๓ ประเภท ฯ

คือ สังฆอุโบสถ ๑ ปาฏิสุทธีอุโบสถ ๑ อธิษฐานอุโบสถ ๑ ฯ

๑๐. จงให้ความหมายของคำต่อไปนี้

การเข้าพรรษา การออกพรรษา ?

ตอบ การเข้าพรรษา หมายถึง การที่ภิกษุผูกใจว่าจะอยู่ ณ ที่ใดที่หนึ่งตลอดเวลา ๓ เดือนในฤดูฝน ไม่ไปค้างแรมให้ล่วงราตรีในที่แห่งอื่นระหว่างผูกใจนั้น เว้นแต่ไปด้วยสัตตาทหกรณ์ะ

การออกพรรษา หมายถึง กาลที่สิ้นสุดกำหนดอยู่จำพรรษาของภิกษุตามพระวินัยบัญญัติ มีพิธีเป็นสังฆกรรมพิเศษโดยเฉพาะ เรียกโดยภาษาพระวินัยว่า ปวารณากรรม คือการทำปวารณาของสงฆ์ ผู้อยู่ร่วมกันตลอดเวลา ๓ เดือน ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาอนุพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันจันทร์ที่ ๑๐ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๗

๑. พระสาวกที่พระพุทธองค์ทรงส่งไปประกาศพระศาสนาครั้งแรก มีจำนวนเท่าไร ? ประกอบด้วยใครบ้าง ?
ตอบ มี ๖๐ องค์ ฯ
 ประกอบด้วยพระปัญจวัคคีย์ พระยส สหายพระยสที่ปรากฏนาม ๔ องค์ และไม่ปรากฏนามอีก ๕๐ องค์ ฯ
๒. พระอัสสชิได้แสดงธรรมแก่อุปติสสปริพาชก มีใจความย่อว่าอย่างไร ?
ตอบ มีใจความย่อว่า “ธรรมใดเกิดแต่เหตุ พระศาสดาทรงแสดงเหตุแห่งธรรมนั้น และความดับแห่งธรรมนั้น พระศาสดาตรัสสอนอย่างนี้” ฯ
๓. อุบาสกผู้ประกาศตนถึงรัตนะ ๒ และรัตนะ ๓ ว่าเป็นสรณะคนแรก คือใคร ?
ตอบ ผู้ถึงรัตนะ ๒ คือ ตปุสสะและภัลลิกะ
 ผู้ถึงรัตนะ ๓ คือ บิดาของยส ฯ
๔. สามเณรรูปแรกในพระพุทธศาสนา คือใคร ? ได้บรรลุพระอรหัตเพราะฟังธรรมจากใคร ?
ตอบ สามเณรรากุฬ ฯ
 จากพระพุทธองค์ ฯ
๕. การที่เจ้าศากยบุตรขอให้พระอุบาลีผู้เป็นช่างกลบกวบวก่อน เพราะเหตุไร ?
ตอบ เพราะประสงค์จะละมานะของตน ฯ
๖. ภิกษุ ภิกษุณี ผู้เอดทักคะในทางเป็นพระธรรมกถึก คือใคร ?
ตอบ ภิกษุ คือ พระปัญณณมันตานีบุตร ฯ
 ภิกษุณี คือ นางธรรมทินนาเถรี ฯ
๗. พระพุทธองค์ทรงแสดงโทษแห่งความเพียรที่ตึงเกินไป และหย่อนเกินไปแก่พระโสณโกฬิวิสะว่าอย่างไร ?
ตอบ ทรงแสดงว่า ความเพียรที่ตึงเกินไปเป็นไปเพื่อความฟุ้งซ่าน ที่หย่อนเกินไปเป็นเพื่อความเกียจคร้าน ฯ

๘. มาณพทั้ง ๑๖ คนผู้ทูลถามโสฬสปัญหาแก่พระพุทธรองค์ เป็นศิษย์ของใคร ? ท่านตั้งสำนักอยู่ที่ไหน ?

ตอบ ของพรหมณ์พาวรี ฯ

อยู่ที่ฝั่งแม่น้ำโคธาวารี ระหว่างเมืองอัสนะและเมืองอาหะ ฯ

ศาสนพิธี

๙. จงเขียนคาถาที่ใช้ในการบังสุกุลเป็น และบังสุกุลตาย มาดู

ตอบ คาถาที่ใช้ในการบังสุกุลเป็น ว่า

อจิริ วตยั กาโย   ปจวี อธิเสสสติ

นุชฺโฆ อเปตวิญญาโณ   นีรตถัว กลิงฺครี

คาถาที่ใช้ในการบังสุกุลตายว่า

อนิจจา วต สงฺขารา   อุปฺปาทวยธมฺมิโน

อุปฺปชฺชิตฺวา นีรชฺฌนฺติ   เตสํ วุปฺสโม สุโข ฯ

๑๐. วันธรรมสวนะ คือวันอะไร ? ทรงอนุญาตให้มีในวันใดบ้าง?

ตอบ คือ วันกำหนดประชุมฟังธรรม หรือที่เรียกว่า “วันพระ” ฯ

ในวัน ๘ ค่ำ และวัน ๑๔ ค่ำ หรือ ๑๕ ค่ำ ของปักษ์ทั้งข้างขึ้นและข้างแรม ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาอนุพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันอาทิตย์ที่ ๒๙ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๘

๑. อนุพุทธองค์แรก คือใคร ? สำเร็จเป็นพระอรหันต์เพราะฟังพระธรรมเทศนาชื่ออะไร ?
ตอบ คือ พระอัญญาโกณฑัญญะ ฯ
 ชื่ออนัตตลักขณสูตร ฯ
๒. “ที่นี้ร่วนวายหนอ ที่นี้ขัดข้องหนอ” เป็นคำอุทานของใคร ? เพราะเหตุใดจึงอุทานอย่างนั้น ?
ตอบ ของยสกุลบุตร ฯ
 เพราะเห็นหมู่ชนบริวารนอนหลับมีอาการพิกลต่าง ๆ ดูจขากศพที่ทิ้งอยู่ในป่าช้า เกิดความสลดใจ คิดเบื่อหน่าย ฯ
๓. พระธรรมเทศนาที่ได้ชื่อว่าอาทิตตปริยายสูตร เพราะเหตุไร ? พระพุทธองค์ทรงแสดงแก่ใคร ?
ตอบ เพราะแสดงสภาวะธรรมเป็นของร้อน อันเหมาะแก่บุรพจรรยาของผู้ฟัง ฯ
 แก่พวกปุราณชนิกล ฯ
๔. โกลิตะถามอุปติสสะว่า “ดูท่านไม่สนุกเหมือนในวันอื่น วันนี้ดูใจเศร้า ท่านเป็นอย่างไรหรือ ?” อุปติสสะตอบว่าอย่างไร ?
ตอบ ตอบว่า “โกลิตะ อะไรที่ควรดูในการเล่นนี้มีหรือ คนเหล่านี้ทั้งหมดยังไม่ทันถึง ๑๐๐ ปี ก็จักไม่มีเหลือ จักล่วงไปหมด ดูการเล่นไม่มีประโยชน์อะไร ควรชวนขยายหาธรรมเครื่องพ้นดีกว่า” ฯ
๕. พระโอรสทว่า “เราจักไม่ชูงวง เข้าไปสู่สกุล” พระพุทธองค์ตรัสแก่พระสาวกองค์ใด ? ที่ไหน ?
ตอบ แก่พระมหาโมคคัลลานะ ฯ
 ที่บ้านกัลลวาลมุตตคาม แคว้นมคธ ฯ
๖. พระมหากัสสปเถระ ชักชวนภิกษุสงฆ์ทำสังคายนารวบรวมพระธรรมวินัย ตั้งไว้เป็นแบบฉบับ เพื่อสมกับพระพุทธพจน์ที่ได้ประทานไว้เมื่อครั้งปรินิพพาน พระพุทธพจน์นั้นใจความว่าอย่างไร ?
ตอบ ว่า ธรรมก็ดี วินัยก็ดี อย่างไรก็ดี อันเราได้แสดงไว้แล้ว ได้บัญญัติไว้แล้ว ธรรมวินัยนั้นจักเป็นศาสดาของท่านทั้งหลาย ในเมื่อเราล่วงไปแล้ว ฯ

๗. บรรดาศิษย์ ๑๖ คน ศิษย์คนใด นำพระธรรมเทศนาของพระพุทธองค์ไปบอกแก่พราหมณ์พาวรีผู้เป็นอาจารย์ ? พราหมณ์พาวรีฟังพระธรรมเทศนานั้นแล้ว ได้บรรลุธรรมชั้นไหน ?

ตอบ ปิงคิยมาณพ ฯ
ชั้นเสขภูมิ ฯ

๘. พระเถระและพระเถรีผู้มีชื่อต่อไปนี้ ได้รับเอตทัคคะในทางไหน ?

- ก. พระมหากัจจายนะ   ข. พระโมฆราช
ค. พระราหุล   ง. ปฎาจาราเถรี
จ. อุบลวรรณาเถรี

ตอบ ก. พระมหากัจจายนะ เป็นเอตทัคคะในทางอธิบายคำย่อให้พิสดาร
ข. พระโมฆราช เป็นเอตทัคคะในทางทรงจีวรเศร้าหมอง
ค. พระราหุล เป็นเอตทัคคะในทางผู้ใฝ่ใจศึกษาพระธรรมวินัย
ง. ปฎาจาราเถรี เป็นเอตทัคคะในทางทรงวินัย
จ. อุบลวรรณาเถรี เป็นเอตทัคคะในทางมีฤทธิ์ ฯ

ศาสนพิธี

๙. จงเขียนอุโบสถศีลข้อที่ ๓ มาดู ฯ

ตอบ อพรหมจริยา เวมณี สิกขาบทิ สมายามิ ฯ

๑๐. จงให้ความหมายของคำต่อไปนี้ ?

- ก. ปาฏิปุคคคลิกทาน   ข. เภสัชทาน
ค. สลากภัต   ง. ผ้าวัสสิกสาฎก
จ. ผ้าัจเจกจีวร

ตอบ ก. ปาฏิปุคคคลิกทาน คือ ทานที่ถวายเจาะจงเฉพาะรูปนั้นรูปนี้
ข. เภสัชทาน คือ การถวายเภสัช ๕ ได้แก่ เนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย
ค. สลากภัต คือ ภัตอาหารที่ทายกทายิกาถวายตามสลาก
ง. ผ้าวัสสิกสาฎก คือ ผ้าที่อธิษฐานสำหรับใช้นุ่งในเวลาอาบน้ำฝน หรืออาบน้ำทั่วไป
จ. ผ้าัจเจกจีวร คือ ผ้าจํานำพรราชาที่ทายกรับถ้วนถวายก่อนวันออกพรรษา

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาอนุพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันศุกร์ที่ ๑๘ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๙

๑. ประวัติอนุพุทธบุคคลมีความสำคัญต่อผู้ศึกษาอย่างไร ?

ตอบ ทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้ในจริยาวัตร และคุณความดีที่ท่านได้บำเพ็ญมา ตลอดจนถึงผลงานในการช่วยเผยแผ่พระพุทธศาสนาอันทำให้เจริญสืบมาถึงทุกวันนี้ นำให้เกิดความเลื่อมใสและความนับถือ เป็นที่ภูฐานุคติอันดี สามารถน้อมนำมาปฏิบัติตามได้ ฯ

๒. เอหิภิกขุอุปสัมปทาที่ประทานแก่พระโกณฑัญญะและพระยสะต่างกันอย่างไร ? เพราะเหตุใด ?

ตอบ ต่างกัน คือ ที่ประทานแก่พระโกณฑัญญะมีคำว่า เพื่อทำที่สุดทุกข์โดยชอบ ส่วนที่ประทานแก่พระยสะไม่มีคำว่า เพื่อทำที่สุดทุกข์โดยชอบ ฯ
เพราะพระยสะได้ถึงที่สุดทุกข์แล้ว ฯ

๓. พระพุทธเจ้าทรงยกย่องใครว่าเป็นผู้มีบริวารมาก ? เพราะเหตุใด ?

ตอบ พระอรุณเวลกัสสปะ ฯ

เพราะเหตุที่ท่านเป็นผู้รู้จักเอาใจบริวาร รู้จักสงเคราะห์ด้วยธรรมบ้าง ด้วยอามิสบ้าง ผู้ประกอบด้วยคุณสมบัตินี้ ย่อมเป็นผู้สามารถควบคุมบริวารใหญ่ไว้ได้ ฯ

๔. พระพุทธองค์ทรงยกย่องพระสารีบุตรคู่กับพระโมคคัลลานะโดยอุปมาไว้อย่างไร ?

ตอบ พระพุทธองค์ตรัสอุปมาว่า พระสารีบุตรเปรียบเหมือนมารดาผู้ให้ทารกเกิด พระโมคคัลลานะเปรียบเหมือนนางนมเลี้ยงทารกนั้นที่เกิดแล้ว ฯ

๕. พระสาวกองค์ใด เป็นผู้มักน้อยสันโดษอย่างยิ่ง ? ท่านทำใจอย่างไร ?

ตอบ พระมหากัสสปะ ฯ

ทำใจอย่างนี้ คือ เมื่อแสวงหาไม่ได้ ก็ไม่สะดุ้งตกใจ เมื่อแสวงหาได้แล้ว ก็ไม่กำหนดยินดี ในปัจจัย ๔ นั้น ฯ

๖. พระสาวก ผู้อธิบายภัทเทภัตตสูตรที่ทรงแสดงโดยย่อให้พิสดารคือใคร ? ท่านได้รับการสรรเสริญจากพระศาสดาว่าอย่างไร ?

ตอบ คือ พระมหากัจจายนะ ฯ

ท่านได้รับการสรรเสริญจากพระศาสดาว่า เป็นผู้ฉลาดในการอธิบายคำที่ย่อให้พิสดาร ฯ

๗. พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมอุปมาด้วยพิน ๓ สาย แก่ใคร ? ด้วยทรงพระประสงค์ใด ?

ตอบ แก่พระโสดโกฬวิริยะ ฯ

ด้วยทรงพระประสงค์จะให้ท่านทำความเพียรพอประมาณ เพราะท่านทำความเพียรอย่างยิ่ง เติบจนจนเท่าแตก ฯ

๘. สตรีคนแรกที่ได้อุปสมบทในพุทธศาสนาชื่อใคร ? อุปสมบทด้วยวิธีใด ?

ตอบ คือ พระมหาปชาบดีโคตมี ฯ

ด้วยวิธีรับครุธรรม ๘ ประการ ฯ

ศาสนพิธี

๙. ธรรมเนียมของสงฆ์ที่พึงปฏิบัติชอบต่อกันเพื่อความสามัคคี เรียกว่าอะไร ? หมายถึงอะไร ?

ตอบ เรียกว่า สามีจิกรรม ฯ

หมายถึง การขอขมาโทษ และการให้อภัยกัน ฯ

๑๐. การถวายผ้าวัสสิกสาฎกนั้น มีมูลเหตุมาจากอะไร ? ใครเป็นผู้ถวายคนแรก ?

ตอบ มีมูลเหตุมาจากเดิมยังไม่มีพุทธานุญาตให้ภิกษุมีผ้าวัสสิกสาฎก ภิกษุทั้งหลายจึงเปลือยกาย อาบน้ำ นางวิสาขา มหาอุบาสิกา ทราบเรื่องนั้นแล้ว เห็นว่าไม่สมควรแก่เพศสมณะ จึงทูลขอพระพุทธานุญาต เพื่อถวายผ้าอาบน้ำฝนแก่ภิกษุทั้งหลาย ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาอนุพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันอังคารที่ ๗ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๐

๑. สัมมาสัมพุทธะ ปัจเจกพุทธะ และอนุพุทธะ ต่างกันอย่างไร ?
ตอบ สัมมาสัมพุทธะ ตรัสรู้เองโดยชอบ และสอนผู้อื่นให้รู้ตาม
 ปัจเจกพุทธะ ตรัสรู้เฉพาะตน ไม่สอนผู้อื่นให้รู้ตาม
 อนุพุทธะ ตรัสรู้ตามที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอน และสามารถสอนผู้อื่นให้รู้ตาม ฯ

๒. พระปัญญาวัคคีย์ได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ เพราะฟังพระธรรมเทศนาชื่ออะไร ? พระธรรมเทศนานั้นโดยย่อว่าด้วยเรื่องอะไร ?
ตอบ ชื่ออนัตตลักขณสูตร ฯ
 ว่าด้วยรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ฯ

๓. อนุพุทโฏทิกขา คืออะไร ? ทรงยกขึ้นแสดงด้วยพระพุทธรูปประสงค้อย่างไร ?
ตอบ คือ ถ้อยคำที่กล่าวโดยลำดับ ฯ
 ด้วยพระพุทธรูปประสงคืจะพอกจิตกุศลบุตรให้ห่างไกลจากความยินดีในกาม ควรรับพระธรรมเทศนาให้เกิดธรรมจักขุ เหมือนผ้าที่ปราศจากมลทิน ควรรับน้ำย้อมได้ ฉะนั้น ฯ

๔. พระสาวกผู้ได้รับยกย่องว่าเป็นผู้มีบริวารมาก คือใคร ? ท่านทำอย่างไร จึงมีบริวารมากอย่างนั้น ?
ตอบ คือ พระอรุเวลกัสสปะ ฯ
 ท่านรู้จักสงเคราะห์บริวารด้วยอามิสบ้าง ด้วยธรรมบ้าง จึงเป็นที่รักใคร่นับถือ สามารถยึดเหนี่ยวน้ำใจบริวารไว้ได้ ฯ

๕. ธรรมเสนาบดีและนวกัมมาธิฏฐายี เป็นนามของพระสาวกองค์ใด ? เพราะเหตุไรจึงมีนามเช่นนั้น ?
ตอบ ธรรมเสนาบดี เป็นนามของพระสารีบุตรเถระ เพราะท่านเป็นกำลังสำคัญยิ่งในการประกาศพระพุทธศาสนา ฯ
 นวกัมมาธิฏฐายี เป็นนามของพระโมคคัลลานเถระ เพราะท่านเป็นผู้สามารถกำกับดูแลการก่อสร้าง ฯ

๖. “คนเหล่านี้ทั้งหมดยังไม่ทันถึง ๑๐๐ ปี ก็จักไม่มีเหลือ จักล่วงไปหมด ดูการเล่นไม่มีประโยชน์อะไร ควรชวนหาหาธรรมเครื่องพ้นดีกว่า” นี้เป็นคำพูดของใคร ? พูดกับใคร ?
ตอบ ของอุปติสสมาณพ ฯ
 พูดกับโกติตมาณพ ฯ

๗. ธรรมเทศ มีอะไรบ้าง ? ใครแสดงแก่ใคร ?

ตอบ มี ๑. โลกคือหมู่สัตว์ อันชนานาเข้าไปใกล้ ไม่ยั่งยืน

๒. โลกคือหมู่สัตว์ ไม่มีผู้ป้องกัน ไม่เป็นใหญ่จำเพาะตน

๓. โลกคือหมู่สัตว์ ไม่มีอะไรเป็นของ ๆ ตน จำต้องละทิ้งสิ่งทั้งปวงไป

๔. โลกคือหมู่สัตว์ พร่องอยู่เป็นนิตย์ ไม่รู้จักอิม เป็นทาสแห่งตัณหา ฯ

พระรัฐบาลแสดงถวายพระเจ้าโกรัพยะ ฯ

๘. พระมหากัสสปเถระเป็นประธานในการทำสังคายนาครั้งที่ไหน ? ใช้เวลานานเท่าไร ?

ตอบ ที่ถ้ำสัตตบัณณคูหา เวภารบรรพต กรุงราชคฤห์ ฯ

ใช้เวลา ๗ เดือน ฯ

ศาสนพิธี

๙. กุศลพิธี คืออะไร ? พิธีทำสามัคคีธรรม หมายถึงอะไร ?

ตอบ คือ พิธีบำเพ็ญกุศล ฯ

หมายถึง การขอขมาโทษกัน ให้อภัยกันทุกโอกาส ไม่ว่าจะมิโทษขัดข้องหมองใจกันหรือไม่ก็ตาม ถึงโอกาสที่ควรทำสามัคคีธรรมกันแล้ว ทุกรูปไม่พึงละโอกาสเสีย ฯ

๑๐. วันที่พระพุทธเจ้าเสด็จลงจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เรียกว่าวันอะไร ? ตรงกับวันอะไร ?

ตอบ เรียกว่า วันเทโวโรหณะ ฯ

ตรงกับวันมหาปวารณา เพ็ญเดือน ๑๑ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาอนุพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันจันทร์ที่ ๒๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๑

๑. อนุพุทธบุคคล คือใคร ? มีความสำคัญอย่างไร ?
ตอบ คือ สาวกผู้ตรัสรู้ตามพระพุทธเจ้า ฯ
 อนุพุทธบุคคลเป็นสังฆรัตนะในรัตนะ ๓ เป็นพยานยืนยันความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า และเป็นกำลังสำคัญช่วยพระองค์ประกาศพระพุทธศาสนา อันเป็นประโยชน์สุขแก่ชนเป็นอันมาก จนแพร่หลายมาถึงปัจจุบัน ฯ
๒. พระอนุพุทธองค์แรก คือใคร ? ได้ดวงตาเห็นธรรมเพราะฟังพระธรรมเทศนาชื่ออะไร ?
ตอบ คือ พระอัญญาโกณฑัญญะ ฯ
 เพราะฟังธรรมจักกัปปวัตตนสูตร ฯ
๓. ชฎิล ๓ ฟีน้อง ตั้งอาศรมบูชาไฟอยู่ ณ สถานที่ใด ?
ตอบ ๑. อรุเวลกัสสปะ ตั้งอาศรมอยู่ที่ตำบลอรุเวลา
 ๒. นทิกัสสปะ ตั้งอาศรมอยู่ลำน้ำอ้อมหรือค้ำแห่งแม่คงคา
 ๓. คยากัสสปะ ตั้งอาศรมอยู่ที่ตำบลคยาสี่สะ ฯ
๔. พระสาวกองค์ใด เมื่อทราบว่าพระอาจารย์ของตนอยู่ในทิศใด ก็นอนหันศีรษะไปทางทิศนั้น ? การปฏิบัติเช่นนั้นจัดเป็นคุณธรรมอะไร ?
ตอบ พระสารีบุตร ฯ
 จัดเป็นกตัญญู ฯ
๕. พระมหากัสสปะโดยปกติถือธุดงค์กี่อย่าง ? อะไรบ้าง ?
ตอบ ถือธุดงค์ ๓ อย่าง ฯ
 คือ ๑. ใช้ผ้าบังสุกุลจีวรเป็นวัตร
 ๒. ถือเที่ยวบิณฑบาตเป็นวัตร
 ๓. ถือการอยู่ป่าเป็นวัตร ฯ
๖. ปิงคิยามณพฟังพยากรณ์ปัญหาจากพระบรมศาสดาแล้ว ได้บรรลุธรรมชั้นไหน ? เพราะเหตุไร ?
ตอบ ได้ดวงตาเห็นธรรม ฯ
 เพราะความฟุ้งซ่านด้วยความคิดถึงอาจารย์ในขณะที่ฟังพระธรรมเทศนา จึงไม่อาจทำจิตให้สิ้นอาสวะ ฯ

๗. พระสาวกองค์ใด กอบทรายเต็มมือแล้วปรารภว่า “ขอให้เราได้รับโอวาทคำสั่งสอนแต่สำนักพระทศพล และพระอุปัชฌาย์อาจารย์ เท่าเม็ดทรายในกมฺมือนี่เกิด” ? และท่านเป็นเลิศในด้านใด ?

ตอบ พระราหุล ฯ

เป็นเลิศในด้านเป็นผู้ใคร่ในการศึกษา ฯ

๘. จงระบุชื่อพระสาวกผู้ที่บวชเพราะเหตุต่อไปนี้ ?

๑. บวชเพราะศรัทธา   ๒. บวชเพราะจำใจ

๓. บวชเพราะหลงใหลในรูป

ตอบ ๑. บวชเพราะศรัทธา คือ พระรัฐบาล

๒. บวชเพราะจำใจ คือ พระนันทะ

๓. บวชเพราะหลงใหลในรูป คือ พระวักกิลี ฯ

ศาสนพิธี

๙. วันธรรมสวนะ คือวันอะไร ? ทรงอนุญาตให้มีในวันใดบ้าง ?

ตอบ คือ วันกำหนดประชุมฟังธรรม หรือที่เรียกว่า “ วันพระ ” ฯ

ในวัน ๘ ค่ำ และวัน ๑๔ ค่ำ หรือ ๑๕ ค่ำ ของปีกษัตริย์ข้างขึ้น และข้างแรม ฯ

๑๐. สามิฉกรรม หมายถึงอะไร ? มีกี่แบบ ? อะไรบ้าง ?

ตอบ หมายถึง การขอขมาโทษกันให้อภัยกันทุกโอกาส ไม่ว่าจะมิโทษขัดข้องหมองใจกันหรือไม่ก็ตาม ถึงโอกาสที่ควรทำสามิฉกรรมกันแล้ว ทุกรูปไม่พึงละโอกาสเสีย ฯ

มี ๒ แบบ ฯ

คือ ๑. แบบขอขมาโทษ

๒. แบบถวายสักการะ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาอนุพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันศุกร์ที่ ๑๕ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๒

๑. อนุพุทธบุคคล คือใคร ? เป็นได้เฉพาะบรรพชิตหรือเฉพาะคฤหัสถ์ ?
ตอบ คือ สาวกของพระพุทธเจ้า ที่ท่านได้ตรัสรู้มรรคผลตามพระพุทธเจ้า ฯ
 เป็นได้ทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ ฯ
๒. พระปัญญาวัคคีย์ได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ ด้วยพระธรรมเทศนาชื่ออะไร ? ความย่อว่าอย่างไร ?
ตอบ ชื่ออนัตตลักขณสูตร ฯ
 ความย่อว่า รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ฯ
๓. ยสกุลบุตรได้ฟังธรรมจากพระศาสดาเป็นครั้งแรก ณ ที่ไหน ? ธรรมนั้นมีชื่อว่าอะไร ?
ตอบ ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี ฯ
 อนุพุทพิกถาและอริยสัจ ๔ ฯ
๔. พระอรหันต์ ๖๐ องค์ ที่พระพุทธเจ้าทรงส่งไปประกาศพระศาสนาครั้งแรกมีใครบ้าง ?
ตอบ มีพระปัญญาวัคคีย์ ๕ พระยสะ ๑ สหายของพระยสะที่ปรากฏนาม ๔ และที่ไม่ปรากฏนามอีก ๕๐ ฯ
๕. ความเป็นผู้มีบิรวารมาก เป็นผลมาจากอะไร ? พระสาวกองค์ใด ได้รับการยกย่องว่าเลิศในทางนี้ ?
ตอบ เป็นผลมาจากความรู้จักเอาใจบริษัท รู้จักสงเคราะห์ด้วยอามิสบ้าง ด้วยธรรมบ้าง ฯ
 พระอรุเวลกัสสปะ ฯ
๖. ธรรมเสนาบดี และ นวกัมมาธิฐฐายี เป็นนามของพระสาวกองค์ใด ? เพราะเหตุไรจึงมีนามเช่นนั้น ?
ตอบ ธรรมเสนาบดี เป็นนามของพระสารีบุตรเถระ เพราะท่านเป็นกำลังสำคัญยิ่งในการประกาศพระพุทธศาสนา ฯ
 นวกัมมาธิฐฐายี เป็นนามของพระโมคคัลลานเถระ เพราะท่านเป็นผู้สามารถกำกับดูแลการก่อสร้าง ฯ
๗. พระโอวาทที่พระศาสดาทรงประทานในการให้อุปสมบทแก่พระมหากัสสปะมีกี่ข้อ ? อะไรบ้าง ?
ตอบ มี ๓ ข้อ ฯ
 คือ ๑. เราจักเข้าไปตั้งความละอาย และความยำเกรงอย่างแรงกล้าไว้ในภิกษุทั้งที่เป็นเถระปานกลาง และผู้ใหม่

๒. เรารู้จักเจียหล่งฟิงธรรม อันประกอบด้วยกุศล และพิจารณาเนื้อความแห่งธรรมนั้น
 ๓. เรารู้จักไม่ละสติที่ไปในกาย ฯ

๘. พระโมฆราชและพระอุบาลี ได้รับการยกย่องว่าเลิศในทางไหน ?

ตอบ พระโมฆราช ได้รับยกย่องว่าเป็นผู้ทรงจิวรเศร้าหมอง
 พระอุบาลี ได้รับยกย่องว่าเป็นผู้ทรงพระวินัย ฯ

ศาสนพิธี

๙. การศึกษาให้เข้าใจในศาสนพิธี มีประโยชน์อย่างไร ?

ตอบ ๑. ทำให้เข้าใจเรื่องของศาสนพิธีได้โดยถูกต้อง
 ๒. ทำให้เห็นเป็นเรื่องสำคัญ ไม่ไร้สาระ
 ๓. ทำให้ปฏิบัติได้ถูกต้องไม่ผิดเพี้ยนจากขนบธรรมเนียมประเพณี ฯ

๑๐. การทำวัตรสวดมนต์ มีประโยชน์อย่างไร ? จงอธิบาย

ตอบ เป็นอุบายสงบใจ ไม่ให้คิดวุ่นวายตามอารมณ์ได้ชั่วขณะที่ทำ เมื่อทำประจำวันละ ๒ เวลา ทั้งเช้าเย็น ครั้งละครึ่งชั่วโมง หรือ ๑ ชั่วโมงเป็นอย่างน้อย ก็เท่ากับได้ใช้เวลาสงบจิตได้ วันละไม่ต่ำกว่า ๑ ใน ๒๔ ชั่วโมง ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาอนุพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันพุธที่ ๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๓

๑. พุทธบุคคล มีกี่ประเภท ? อะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๓ ประเภท ๓

คือ ๑. สัมมาสัมพุทธะ ตรัสรู้เองโดยชอบ และสอนผู้อื่นให้รู้ตามได้ด้วย

๒. ปัจเจกพุทธะ ตรัสรู้เฉพาะตน แต่ไม่สามารถสอนผู้อื่นให้รู้ตามได้

๓. อนุพุทธะ ตรัสรู้ตาม คือ มีพระพุทเจ้าสั่งสอนจึงรู้ตามได้ และสามารถสอนผู้อื่นให้กระทำตามด้วย ๓

๒. โภณฑิถุญญพราหมณ์ มีเหตุจงใจอะไร จึงได้ออกบวชตามพระมหาบุรุษ ?

ตอบ เพราะเคยเข้าร่วมทำนายพระลักษณะของพระมหาบุรุษโดยเชื่อมั่นว่า จะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทเจ้าแน่นอน จึงออกบวชตามด้วยหวังว่า เมื่อพระมหาบุรุษตรัสรู้แล้วจักทรงเทศนาโปรดตนให้รู้ตาม ๓

๓. พระพุทองค์ทรงแสดงอนุพุพิภิกขาแก่ใครเป็นคนแรก ? อนุพุพิภิกขานั้น กล่าวถึงเรื่องอะไร ?

ตอบ แสดงแก่ยสกุลบุดรเป็นคนแรก ๓

กล่าวถึงทานการให้ ศีลความรักษากายวาจาให้เรียบร้อย สวรรค์คือกามคุณอันเลิศที่บุคคลจะพึงได้ พึงถึงด้วยกรรมอันดี คือทานและศีล โทษแห่งกาม และอนิสงส์แห่งความออกไปจากกาม ๓

๔. พระชฎิล ๓ พี่น้อง มีชื่อว่าอะไรบ้าง ? ได้บรรลุพระอรหัตเพราะฟังพระธรรมเทศนาชื่ออะไร ?

ตอบ พระอรุเวลกัสสปะ พระนทีกัสสปะ พระคยากัสสปะ ๓

ฟังอาทิตตปริยายสูตร ๓

๕. พระพุทองค์ทรงยกย่องพระสารีบุตรคู่กับพระโมคคัลลานะโดยตรัสอุปมาว่าอย่างไร ?

ตอบ ตรัสอุปมาว่า พระสารีบุตร เปรียบเหมือนมารดาผู้ให้ทารกเกิด

พระโมคคัลลานะ เปรียบเหมือนนางนมผู้เลี้ยงทารกนั้นที่เกิดแล้ว ๓

๖. พระสาวกองค์ใด เป็นผู้มักน้อยสันโดษอย่างยิ่ง ? ท่านทำใจอย่างไร ?

ตอบ พระมหากัสสปะ ๓

ทำใจอย่างนี้ คือ เมื่อแสวงหาไม่ได้ ก็ไม่สะดุ้งตกใจ เมื่อแสวงหาได้แล้ว ก็ไม่กำหนดยินดีในปัจจุบัน ๔ นั้น ๓

๗. พระสาวกผู้ได้รับการอุปสมบทด้วยญัตติจตุตถกรรมวาจาเป็นองค์แรกคือใคร ? ท่านได้รับยกย่องจากพระศาสดาว่าเลิศกว่าภิกษุทั้งหลายอย่างไร ?

ตอบ พระราธะ ฯ

ได้รับยกย่องว่า เลิศกว่าภิกษุทั้งหลายผู้มีปฏิภาณ คือญาณแจ่มแจ้งในธรรมเทศนา ฯ

๘. สามเณรรูปแรกในพระพุทธศาสนา คือใคร ? ได้บรรลุประอรหัต เพราะฟังธรรมจากใคร ?

ตอบ สามเณรราหุล ฯ

จากพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฯ

ศาสนพิธี

๙. จงให้ความหมายของคำต่อไปนี้ การเข้าพรรษา การออกพรรษา ?

ตอบ การเข้าพรรษา หมายถึง การที่ภิกษุผูกใจว่าจะอยู่ ณ ที่ใดที่หนึ่ง ตลอดเวลา ๓ เดือนในฤดูฝน ไม่ไปค้างแรมให้ล่วงราตรีในที่แห่งอื่นระหว่างผูกใจนั้น เว้นแต่ไปด้วยสัตตาหกรณียะ

การออกพรรษา หมายถึง กาลที่สิ้นสุดกำหนดอยู่จำพรรษาของภิกษุตามพระวินัยบัญญัติ มีพิธีเป็นสังฆกรรมพิเศษโดยเฉพาะ เรียกโดยภาษาพระวินัยว่า ปวารณากรรม คือการทำปวารณาของสงฆ์ ผู้อยู่ ร่วมกันตลอดเวลา ๓ เดือน ฯ

๑๐. วันธรรมสวนะ คือวันอะไร ? ทรงอนุญาตให้มีในวันใดบ้าง ?

ตอบ คือ วันกำหนดประชุมฟังธรรม หรือที่เรียกว่า “วันพระ” ฯ

ในวัน ๘ ค่ำ และวัน ๑๔ ค่ำ หรือ ๑๕ ค่ำ ของปักษ์ทั้งข้างขึ้นและข้างแรม ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาอนุพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันอังคารที่ ๒๓ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๔

๑. อนุพุทธบุคคล คือใคร ? มีความสำคัญอย่างไร ?

ตอบ คือ สาวกผู้ตรัสรู้ตามพระพุทธเจ้า ฯ

อนุพุทธบุคคลเป็นสังฆรัตนะในรัตนะ ๓ เป็นพยานยืนยันความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า และเป็นกำลังใหญ่ของพระพุทธเจ้า ในอันช่วยประกาศพระธรรมประดิษฐานพระพุทธศาสนาขึ้น เพื่อประโยชน์สุขแก่ชนเป็นอันมาก ฯ

๒. เอหิภิกขุอุปสัมปทาที่ประทานแก่พระโกณฑัญญะและพระยสะ ต่างกันอย่างไร ? เพราะเหตุไร ?

ตอบ ต่างกัน คือ ที่ประทานแก่พระโกณฑัญญะมีคำว่า เพื่อทำที่สุดทุกข์โดยชอบ

ส่วนที่ประทานแก่พระยสะไม่มีคำว่า เพื่อทำที่สุดทุกข์โดยชอบ ฯ

เพราะพระโกณฑัญญะยังไม่ถึงที่สุดทุกข์ ส่วนพระยสะได้ถึงที่สุดทุกข์แล้ว ฯ

๓. “ที่นี้วุ่นวายหนอ ที่นี้ขัดข้องหนอ” เป็นคำอุทานของใคร ? เพราะเหตุใดจึงอุทานอย่างนั้น ?

ตอบ ของยสกุลบุตร ฯ

เพราะเห็นหมู่ชนบริวารนอนหลับมีอาการพิกลต่าง ๆ ดุจซากศพที่ทิ้งอยู่ในป่าช้า เกิดความสลดใจ คิดเบื่อหน่าย ฯ

๔. พระสาวกผู้ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้มีบริวารมาก คือใคร ? เพราะท่านมีคุณธรรมอะไร ?

ตอบ คือ พระอรุเวลกัสสปะ ฯ

เพราะท่านรู้จักสงเคราะห์บริวารด้วยอามิสบ้าง ด้วยธรรมบ้าง จึงเป็นที่รักใคร่นับถือ สามารถยึดเหนี่ยวน้ำใจบริวารไว้ได้ ฯ

๕. พระอัสสชิแสดงธรรมแก่อุปติสสปริพาชก มีใจความย่อว่าอย่างไร ?

ตอบ มีใจความย่อว่า “ธรรมใดเกิดแต่เหตุ พระศาสดาทรงแสดงเหตุแห่งธรรมนั้น และความดับแห่งธรรมนั้น พระศาสดาตรัสสอนอย่างนี้” ฯ

๖. พระมหากัสสปะโดยปกติถือธุดงค์กี่อย่าง ? อะไรบ้าง ?

ตอบ ถือธุดงค์ ๓ อย่าง ฯ

คือ ๑. นุ่งห่มผ้าบังสุกุลจีวรเป็นวัตร

๒. เทียวบิณฑบาตเป็นวัตร

๓. อยู่ป่าเป็นวัตร ฯ

๗. พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมอุปมาด้วยพิน ๓ สาย แก่ใคร ? ด้วยทรงมีพระประสงค์ใด ?

ตอบ แก่พระโสดโกฬวิริยะ ฯ

ด้วยมีพระประสงค์จะให้ท่านทำความเพียรพอประมาณ เพราะท่านทำความเพียรอย่างยิ่ง เป็นเหตุให้เกิดทุกขเวทนา ทำให้ไม่บรรลุธรรม ฯ

๘. พระเถระและพระเถรีผู้มีชื่อต่อไปนี้ ได้รับเอตทัคคะในทางไหน ? (๒๕๕๘)

ก. พระมหากัจจายนะเถระ   ข. พระโมฆราชเถระ   ค. พระราหุลเถระ

ง. พระภูัจจาราเถรี   จ. พระอุบลวรรณาเถรี

ตอบ ก. พระมหากัจจายนะเถระ เป็นเอตทัคคะในทางอธิบายคำย่อให้พิสดาร

ข. พระโมฆราชเถระ เป็นเอตทัคคะในทางทรงจีวรเศร้าหมอง

ค. พระราหุลเถระ เป็นเอตทัคคะในทางผู้ใฝ่ใจศึกษาพระธรรมวินัย

ง. พระภูัจจาราเถรี เป็นเอตทัคคะในทางทรงวินัย

จ. พระอุบลวรรณาเถรี เป็นเอตทัคคะในทางมีฤทธิ์ ฯ

ศาสนพิธี

๙. จงเขียนอุโบสถศีลข้อที่ ๓ มาดู ฯ

ตอบ อพรหมจริยา เวรมณี สิกขาปทํ สมာทิยามิ ฯ

๑๐. ธรรมเนียมของสงฆ์ที่พึงปฏิบัติชอบต่อกันเพื่อความสามัคคี เรียกว่าอะไร ? หมายถึงอะไร ?

ตอบ เรียกว่า สามีจิกรรม ฯ

หมายถึง การขอขมาโทษ และการให้อภัยกัน ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาอนุพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันเสาร์ที่ ๑๒ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๕

๑. อนุพุทธบุคคล คือใคร ? เป็นบรรพชิตหรือเฉพาะคฤหัสถ์ ?
ตอบ คือ สาวกของพระพุทธเจ้า ที่ได้ตรัสรู้มรรคผลตามพระพุทธเจ้า ฯ
 เป็นได้ทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ ฯ
๒. ใครคืออนุพุทธองค์แรก ? ได้ดวงตาเห็นธรรมเพราะฟังพระธรรมเทศนาชื่ออะไร ?
ตอบ คือ พระอัญญาโกณฑัญญะ ฯ
 เพราะฟังธรรมจกกับปวัตตนสูตร ฯ
๓. ยสกุลบุตรได้ฟังธรรมจากพระศาสดาเป็นครั้งแรก ณ ที่ไหน ? ธรรมนั้นมีชื่อว่าอะไร ?
ตอบ ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี ฯ
 อนุพุทธีกาและอริยสัจ ๔ ฯ
๔. “คนเหล่านี้ทั้งหมดยังไม่ทันถึง ๑๐๐ ปี ก็จักไม่มีเหลือ จักล่วงไปหมด ดูการเล่นไม่มีประโยชน์อะไร ควรชวนชวายหาธรรมเครื่องพันดีกว่า” นี้เป็นคำพูดของใคร ? พูดอะไร ?
ตอบ ของอุปติสสมาณพ ฯ
 พูดกะโกลิตมาณพ ฯ
๕. พระโอรสว่า “เราจักไม่ชูงวง เข้าไปสู่สกุล” พระพุทธองค์ตรัสแก่พระสาวกองค์ใด ? ที่ไหน ?
ตอบ แก่พระมหาโมคคัลลานะ ฯ
 ที่บ้านกัลลวาลมุตตคาม แคว้นมคธ ฯ
๖. พระสาวกองค์ใดเป็นผู้มกน้อยสนโดษอย่างยิ่ง ? ท่านทำใจอย่างไร ?
ตอบ พระมหากัสสปะ ฯ
 ทำใจอย่างนี้ คือ เมื่อแสวงหาไม่ได้ ก็ไม่สะดุ้งตกใจ เมื่อแสวงหาได้แล้ว ก็ไม่กำหนดยินดี ใน
 ปัจจัย ๔ นั้น ฯ
๗. พระโมฆราชและพระอุบาลี ได้รับการยกย่องว่าเลิศในทางไหน ?
ตอบ พระโมฆราช ได้รับยกย่องว่าเป็นผู้ทรงจิวรเศร้ามอง
 พระอุบาลี ได้รับยกย่องว่าเป็นผู้ทรงพระวินัย ฯ

๘. สตรีคนแรกที่ได้อุปสมบทในพุทธศาสนาคือใคร ? อุปสมบทด้วยวิธีใด ?

ตอบ คือ พระมหาปชาบดีโคตมี ฯ

ด้วยวิธีรับครุธรรม ๘ ประการ ฯ

ศาสนพิธี

๙. วันธรรมสวนะ คือวันอะไร ? ทรงอนุญาตให้มีในวันใดบ้าง

ตอบ คือ วันกำหนดประชุมฟังธรรม หรือที่เรียกว่า “วันพระ” ฯ

ในวัน ๘ ค่ำ และวัน ๑๔ ค่ำ หรือ ๑๕ ค่ำ ของปีกษัตริย์ทั้งข้างขึ้นและข้างแรม ฯ

๑๐. การทำวัตรสวดมนต์ มีประโยชน์อย่างไร ? จงอธิบาย

ตอบ เป็นอุบายสงบใจ ไม่ให้คิดวุ่นวายตามอารมณ์ได้ชั่วขณะที่ทำวัตรสวดมนต์นั้น ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาอนุพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันศุกร์ที่ ๑ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๖

๑. ประวัติอนุพุทธบุคคลมีความสำคัญต่อผู้ศึกษาอย่างไร ?
ตอบ ทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้ในจริยวัตร และคุณความดีที่ท่านได้บำเพ็ญมา ตลอดจนถึงผลงานในการช่วยเผยแผ่พระพุทธศาสนาอันทำให้เจริญสืบมาถึงทุกวันนี้ นำให้เกิดความเลื่อมใสและความนับถือ เป็นพื้นฐานศรัทธาอันดี สามารถน้อมนำมาปฏิบัติตามได้ ฯ
๒. สัมมาสัมพุทธะ ปัจเจกพุทธะ และอนุพุทธะ ต่างกันอย่างไร ?
ตอบ สัมมาสัมพุทธะ คือ ผู้ตรัสรู้เองโดยชอบ และสอนผู้อื่นให้รู้ตามได้ด้วย
ปัจเจกพุทธะ คือ ผู้ตรัสรู้เฉพาะตน แต่ไม่สามารถสอนผู้อื่นให้รู้ตามได้
อนุพุทธะ คือ ผู้ตรัสรู้ตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า และสามารถสอนผู้อื่นให้รู้ตามด้วย ฯ
๓. พระปัญญาวัคคีย์ได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ ด้วยพระธรรมเทศนาชื่ออะไร ? ความย่อว่าอย่างไร ?
ตอบ ชื่ออนัตตลักขณสูตร ฯ
ความย่อว่า รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ฯ
๔. พระธรรมเทศนาที่ได้ชื่อว่าอาทิตตปริยายสูตร เพราะเหตุไร ? พระพุทธองค์ทรงแสดงแก่ใคร ?
ตอบ เพราะแสดงไฟคือราคะ ไฟคือโทสะ ไฟคือโมหะ ว่าเป็นของร้อน ฯ
แก่พวกปุราณชฎิล ฯ
๕. พระสาวกรูปใด เมื่อทราบว่าเป็นอาจารย์ของตนอยู่ในทิศใด ก็นอนหันศีรษะไปทางทิศนั้น ? การปฏิบัติเช่นนั้นจัดเป็นคุณธรรมอะไร ?
ตอบ พระสารีบุตร ฯ
จัดเป็นกตัญญู ฯ
๖. สามเณรรูปแรกในพระพุทธศาสนา คือใคร ? ได้บรรลุพระอรหัต เพราะฟังธรรมจากใคร ?
ตอบ สามเณรราहुล ฯ
จากพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฯ

๗. ธรรมเทศ มีอะไรบ้าง ? ใครแสดงแก่ใคร ?

- ตอบ** มี ๑. โลกคือหมู่สัตว์ อันชนานำเข้าไปใกล้ ไม่ยั่งยืน
 ๒. โลกคือหมู่สัตว์ ไม่มีผู้ป้องกัน ไม่เป็นใหญ่จำเพาะตน
 ๓. โลกคือหมู่สัตว์ ไม่มีอะไรเป็นของ ๆ ตน จำต้องละทิ้งสิ่งทั้งปวงไป
 ๔. โลกคือหมู่สัตว์ พร่องอยู่เป็นนิตย์ ไม่รู้จักอิม เป็นทาสแห่งตัณหา ฯ
 พระรัฐบาลแสดงแก่พระเจ้าโกธิยะ ฯ

๘. จงระบุชื่อพระสาวกผู้ที่บวชเพราะเหตุต่อไปนี้ ?

๑. บวชเพราะศรัทธา
๒. บวชเพราะจำใจ
๓. บวชเพราะหลงไหลในรูป

- ตอบ** ๑. บวชเพราะศรัทธา คือ พระรัฐบาล
 ๒. บวชเพราะจำใจ คือ พระนันทะ
 ๓. บวชเพราะหลงไหลในรูป คือ พระวักกลี ฯ

ศาสนพิธี

๙. การศึกษาศาสนพิธี มีประโยชน์อย่างไร ?

- ตอบ** ๑. ทำให้เข้าใจเรื่องของศาสนพิธีได้โดยถูกต้อง
 ๒. ทำให้เห็นเป็นเรื่องสำคัญ ไม่ไร้สาระ
 ๓. ทำให้ปฏิบัติได้ถูกต้องไม่ผิดเพี้ยนจากขนบธรรมเนียมประเพณี ฯ

๑๐. สามิจิกรรรม หมายถึงอะไร ? มีอะไรบ้าง ?

ตอบ หมายถึง การขอขมาโทษให้ภัยกันทุกโอกาส ไม่ว่าจะมิโทษขัดข้องหมองใจกันหรือไม่ก็ตาม ถึงโอกาสที่ควรทำสามิจิกรรรมกันแล้ว หุกรูปไม่พึงละโอกาสเสีย ฯ

มี ๒ คือ

๑. การขอขมาโทษ
๒. การถวายสักการะ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันอาทิตย์ที่ ๑๗ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๔๙

๑. อภิสมาจาร คืออะไร ? ภิกษุล่วงละเมิดจะเกิดความเสียหายอย่างไร ?

ตอบ คือ ธรรมเนียมของภิกษุ ฯ

ถ้าล่วงละเมิดแต่บางอย่าง หรือบางครั้งก็เสียหายน้อย แต่ถ้าล่วงละเมิดมากอย่างหรือเป็นนิตยธรรมเนียมย่อมกลายเป็นไปหรือเสื่อมไป ภิกษุจะแตกเป็น ๒ พวก คือเคร่งและไม่เคร่ง ฯ

๒. ภิกษุพึงปฏิบัติเกี่ยวกับเล็บมือเล็บเท้าของตนอย่างไร จึงจะถูกตองตามวินัยแผนกอภิสมาจาร ?

ตอบ พึงปฏิบัติอย่างนี้ คือ ไม่พึงไว้เล็บยาว พึงตัดพอเสมอเนื้อ ไม่พึงขัดเล็บให้เกลี้ยงเกลาคด้วยมุ้งหมายให้เกิดความสวยงาม แต่เล็บเปื้อน จะขัดมลทินหรือแคะมูลเล็บได้อยู่ นี้เป็นกิจควรทำ ฯ

๓. ภิกษุพึงใช้บริวารบริโภคและเครื่องอุปโภคอย่างไร จึงจะดูน่าเลื่อมใสของประชาชน ?

ตอบ การใช้บริวารบริโภคและเครื่องอุปโภคนั้น ภิกษุควรรู้ต้นเค้าคือนิสัย ๔ ว่า ภิกษุยอมนิยมนใช้สอยบริวารที่เป็นของปอนหรือของเรียบ ๆ ไม่ใช่ของดีที่กำลังตื่นกันในสมัยอันจะพึงเรียกว่าโอโง ความประพฤติปอนของภิกษุนี้ ย่อมทำให้เกิดความเลื่อมใสแก่คนบางพวกที่เรียกว่า ลูขประมาณ แปลว่า มีของปอนเป็นประมาณ คือมีของปอนเป็นเหตุนับถือ ฯ

๔. ผ้าสังฆาฏิ คือผ้าอะไร ? มีหลักฐานความเป็นมาอย่างไร ?

ตอบ คือ ผ้าสำหรับห่มกันหนาวหรือห่มซ้อนนอก ทรงอนุญาตเพื่อใช้ในฤดูหนาว ฯ

มีเรื่องเล่าว่า ในฤดูหนาวจัด ทรงทดลองห่มจีวรผืนเดียวอยู่ในที่แจ้ง สามารถกันความหนาวได้ยามหนึ่ง ถ้าอยู่ตลอดราตรี ต้องผ้า ๓ ชั้นจึงพอกันความหนาวได้ จึงทรงอนุญาตสังฆาฏิ ๒ ชั้นเข้ากับอุตตราสงค์ ชั้นเดียว จะได้เป็น ๓ ชั้น พอกันความหนาวดังกล่าวได้ ฯ

๕. พระอุปชฌาย์และสัทธิวิหาริก พึงปฏิบัติต่อกันอย่างไร จึงจะเกิดความเจริญงอกงามในพระธรรมวินัย ?

ตอบ พึงปฏิบัติตามที่สมเด็จพระบรมศาสดาสั่งไว้ว่า ให้พระอุปชฌาย์และสัทธิวิหาริกตั้งจิตสนิทสนมในกันและกัน ให้พระอุปชฌาย์สำคัญสัทธิวิหาริกฉันบุตร ให้สัทธิวิหาริกนับถือพระอุปชฌาย์ฉันบิดา เมื่อเป็นเช่นนี้ ต่างจะมีความเคารพเชื่อฟังถูกกันอยู่ ย่อมจะถึงความเจริญงอกงามไพบุลย์ในพระธรรมวินัย ฯ

๖. เมื่อภิกษุเพื่อนสหธรรมิกอาพาธ ทรงให้ใครเป็นผู้พยาบาล ? และทรงสั่งสอนปรารภภิกษุอาพาธไว้ว่าอย่างไร ?

ตอบ ทรงให้ภิกษุเพื่อนสหธรรมิกเอาใจใส่รักษาพยาบาลกัน อย่าทอดธุระเสีย ฯ

ทรงสั่งสอนปรารภภิกษุอาพาธไว้ว่า ภิกษุทั้งหลาย มารดาและบิดาของเธอทั้งหลายไม่มี ถ้าพวกเธอจะไม่พยาบาลกันเอง ใครเล่าจะพยาบาลพวกเธอ ภิกษุใดปรารภนาจะอุปัฏฐากเรา ขอให้ภิกษุนั้นพยาบาลภิกษุไข้เถิด ฯ

๗. วิถีวัตร คืออะไร ? มีความสำคัญอย่างไร ?

ตอบ คือ วินัยที่ว่าด้วยแบบอย่าง เช่นแบบอย่างการห่มผ้า เป็นต้น ฯ

แบบอย่างนั้นเป็นเหตุให้ภิกษุมีความประพฤติสม่ำเสมอ กัน เช่น นุ่งห่มเป็นแบบเดียวกันอันโบราณท่านจัดไว้ถ้าเป็นแบบที่ล่วงเวลาและจะไม่ใช้ก็ต้องมีวิธีใหม่แทน ไม่เช่นนั้นจะค่อยหลุดไปที่ละอย่าง จนไม่มีอะไรเหลือเมื่อถึงเวลานั้นพระสงฆ์ก็จะมีอะไรที่ต่างจากชาวบ้าน ฯ

๘. การจำพรรษาของภิกษุมีวิธีอย่างไร ? จงอธิบายพอเข้าใจ

ตอบ การจำพรรษานั้น ในบาลีก้าวเพียงให้ทำอาลัย คือผูกใจว่าจะอยู่ในที่นี้ ๓ เดือน แต่ในบัดนี้มีธรรมเนียมที่ประชุมกันกล่าวคำอธิษฐานพร้อมกันว่า อิมสมิ อวาเส อิม เตมาสั วสสั อุเบมิ แผล ความว่า เราเข้าถึงฤดูฝนในอวาสนี้ตลอด ๓ เดือน ฯ

๙. ในการทำอุโบสถของภิกษุ การสวดปาฏิโมกข์ การบอกความบริสุทธิ์และการอธิษฐาน ทรงให้ทำได้ในกรณีใด ?

ตอบ ในกรณีที่ภิกษุประชุมกันตั้งแต่ ๔ รูปขึ้นไป ตรัสให้สวดปาฏิโมกข์ ถ้ามีเพียง ๓ รูป ๒ รูป เรียกว่าคณะ ตรัสให้บอกความบริสุทธิ์ของตนแก่กันและกัน ถ้ามีรูปเดียวเรียกว่าบุคคล ให้อธิษฐานใจคือคิดว่าวันนี้เป็นวันอุโบสถของเรา ฯ

๑๐. คำว่า อธิษฐานในวินัยกรรม คืออะไร ? ผ้าสังฆาฏิผืนเดิมเก่าขาดใช้ไม่ได้จะเปลี่ยนใหม่ พึงปฏิบัติอย่างไร ?

ตอบ คือ การตั้งบริวารที่ทรงอนุญาตสำหรับภิกษุเอาไว้ใช้สำหรับตัว (เช่นการตั้งใจใช้จีวรผืนนั้น ไม่ใช่ผืนอื่น) ฯ

พึงทำพินทุผ้าสังฆาฏิผืนใหม่ว่า อิมิ พินทุกุปปี กโรมิ เราทำหมายด้วยจุดนี้ แล้วปัจจุทธรณ คือ ยกเลิกผ้าสังฆาฏิเดิมว่า อิมิ สงฆาฏิ ปจจุทธรามิ เรายกเลิกผ้าสังฆาฏิผืนนี้ ต่อจากนั้นอธิษฐานผ้าสังฆาฏิผืนใหม่ว่า อิมิ สงฆาฏิ อธิฏฐามิ เราตั้งเอาไว้ซึ่งผ้าสังฆาฏิผืนนี้ ฯ

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันพฤหัสบดีที่ ๒๙ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๐

๑. อภิสมาจาร มีรูปเป็น ๒ อย่าง อย่างหนึ่งเป็นข้ออนุญาต อีกอย่างหนึ่งคืออะไร ? และปรับอาบัติอะไรได้บ้าง ?

ตอบ อีกอย่างหนึ่ง คือ ข้อห้าม ๓

ปรับอาบัติอุลลัจจัยและอาบัติทุกกฏ ๓

๒. ภิกษุใช้เครื่องนุ่งห่มของคฤหัสถ์ปกปิดกายแทนจีวร จะผิดหรือไม่ อย่างไร ?

ตอบ อาจจะไม่ผิดหรือไม่ผิดแล้วแต่กรณี ในกรณีที่ไม่ใช่จีวร เช่น จีวรถูกไฟไหม้ ถูกโจรชิงไปหมด นุ่งห่มผ้าของคฤหัสถ์ได้ ห้ามมิให้เปลือยกาย ถ้าไม่ปกปิด ต้องอาบัติทุกกฏ แต่ถ้าไม่มีเหตุแล้วนุ่งห่มต้องอาบัติทุกกฏ ๓

๓. วิธีใช้วิธีรักษาบาตรที่ถูกต้อง คืออย่างไร ?

ตอบ คือ ห้ามมิให้ใช้บาตรต่างกระโถน คือทั้งก้างปลา กระจุก เนื้อ หรืออื่น ๆ อันเป็นเดนลงในบาตร ห้ามมิให้ล้างมือหรือบ้วนปากลงในบาตร จะเอามือเปื้อนจับบาตรก็ไม่ควร ฉ้นแล้วให้ล้างบาตร ห้ามมิให้เก็บไว้ทั้งยังเปียก ให้ผึ่งแดดก่อน ห้ามมิให้ผึ่งทั้งยังเปียก ให้เช็ดจนหมดน้ำก่อนจึงผึ่ง ห้ามมิให้ผึ่งไว้นาน ให้ผึ่งสักครู่หนึ่ง ๓

๔. สัทธินิหาริก คือใคร ? อุปัชฌาย์ควรมีใจเอื้อเพื่อสัทธินิหาริกของตนอย่างไรบ้าง ?

ตอบ คือ ภิกษุผู้ต้องฟังฟังในการอุปสมบท ภิกษุถือภิกษุรูปใดเป็นอุปัชฌาย์ ก็เป็นสัทธินิหาริกของภิกษุรูปนั้น ๓

อุปัชฌาย์ควรมีใจเอื้อเพื่อสัทธินิหาริกของตนดังนี้ คือ

๑. เอาใจใส่ในการศึกษาของสัทธินิหาริก
๒. สงเคราะห์ด้วยบาตร จีวร และบริวารอื่น ๆ ถ้าของตนไม่มีก็ชวนชวายเป็น
๓. ชวนชวายป้องกันหรือระงับความเสื่อมเสียอันจักเกิดมีหรือได้มีแล้วแก้สัทธินิหาริก
๔. เมื่อสัทธินิหาริกอาพาธ ทำการพยาบาล ๓

๕. ภิกษุอยู่จำพรรษาแล้ว มีเหตุให้ไปที่อื่น คิดว่าจะกลับมาทันภายในวันนั้น มิได้ผูกใจสัตตาทะไว้ แต่มีเหตุขัดข้องให้กลับถึงเมื่ออรุณขึ้นเสียแล้ว เช่นนี้ พรรษาขาดหรือไม่ ? เพราะเหตุใด ?

ตอบ ถ้าไปด้วยฐานะที่ทรงอนุญาตให้ไปด้วยสัตตาทกณียะ พรรษาไม่ขาด ๓

เพราะยังอยู่ในพระพุทธานุญาตนั่นเอง ทั้งจิตคิดจะกลับก็มีอยู่ ถ้าไปด้วยมิใช่ฐานะที่เป็นสัตตาห-
กรณียะ พรรษาชาติ ฯ

๖. ในการทำอุโบสถสวดปาติโมกข์นั้น มีบุพเพกิจจะอะไรบ้าง ? และภิกษุอาจต้องอาบัติอุลลัจจัยด้วยเรื่อง
อะไรได้บ้าง ?

ตอบ มีดังนี้ นำปาริสุทธิของภิกษุผู้อาพาธมา นำฉันทะของเธอมาด้วย บอกฤดู นับภิกษุ สั่งสอน
นางภิกษุณี ฯ

ในเรื่องที่ว่า รู้อยู่ว่าจะมีภิกษุอื่นมาร่วมทำอุโบสถด้วยอีก แต่นึกเสียว่า ช่างเป็นไรแล้วสวด
ปรับอาบัติอุลลัจจัย ฯ

๗. ปวารณา คืออะไร ? มีพระพุทธานุญาตให้ภิกษุเช่นไรทำปวารณาได้ ? และทำในวันไหน ?

ตอบ คือ การบอกให้โอกาสแก่ภิกษุทั้งหลายเพื่อปรารณาดักเตือนว่ากล่าวตนได้ ฯ

มีพระพุทธานุญาตให้ภิกษุผู้อยู่จำพรรษาถ้วนไตรมาสทำปวารณาแทนอุโบสถ ฯ

ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ซึ่งเป็นวันเต็ม ๓ เดือน แต่วันจำพรรษา ฯ

๘. ดิรัจฉานวิชาไม่ใช่อะไร พระศาสดาจึงตรัสห้ามไว้ไม่ให้บอกไม่ให้เรียน ?

ตอบ เป็นความรู้ที่เขาสงสัยว่าลวงหรือหลง ไม่ใช่ความรู้จริงจัง ผู้บอกเป็นผู้ลวง ผู้เรียนก็เป็นผู้หัด
เพื่อจะลวงหรือเป็นผู้หลงมกมาย ฉะนั้น พระศาสดาจึงตรัสห้ามไว้ไม่ให้บอกไม่ให้เรียน ฯ

๙. ยาวกาลิก กับ ยาวซีวิก ต่างกันอย่างไร ?

ตอบ ยาวกาลิก คือ ของที่ใช้บริโภคเป็นอาหาร บริโภคได้ชั่วคราว คือ ตั้งแต่เช้าถึงเที่ยงวัน ได้แก่
โภชนะ ๕ นมสด นมส้ม ของขบเคี้ยว เป็นต้น

ส่วนยาวซีวิก เป็นของที่ให้ประกอบเป็นยา บริโภคได้เสมอไป ไม่มีจำกัดเวลา แต่เมื่อมีเหตุจึง
บริโภคได้ ได้แก่ รากไม้ น้ำฝาด ใบไม้ ผลไม้ ยางไม้ เกลือ เป็นต้น ฯ

๑๐. อโคจร คืออะไร ? มีอะไรบ้าง ?

ตอบ คือ บุคคลก็ดี สถานที่ก็ดี อันภิกษุไม่ควรไปสู่ว่า

มีหญิงแพศยา ๑ หญิงหม้าย ๑ สาวเทื้อ ๑ ภิกษุณี ๑ บัณเฑาะก์ ๑ ร้านสุรา ๑ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นโท
สอบในสนามหลวง
วันจันทร์ที่ ๒๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๑

๑. อภิสมาจาร คืออะไร ? ปรับอาบัติได้กี่อย่าง ? อะไรบ้าง ?
ตอบ คือ ธรรมเนียมของภิกษุ ๆ
ปรับอาบัติได้ ๒ อย่าง ๆ
คือ ถุลล์ัจฉัยและทุกกฏ ๆ
๒. มีข้อกำหนดในการไว้ผมยาวของพระภิกษุอย่างไร ? ในการโกนผม ภิกษุใช้กรรไกรแทนมีดโกนได้หรือไม่ ?
ตอบ ไว้ได้เพียง ๒ เดือน หรือ ๒ นิ้ว เป็นอย่างยิ่ง ๆ
ไม่ได้ เว้นไว้แต่อาพาธ ๆ
๓. จีวรผืนหนึ่ง มีกำหนดจำนวนซันต์ไว้อย่างไร ? ใน ๑ ซันต์ประกอบด้วยอะไรบ้าง ?
ตอบ กำหนดจำนวนไว้ไม่น้อยกว่า ๕ ซันต์ แต่ให้เป็นซันต์สี่ คือ ๗, ๙, ๑๑ เป็นต้น ๆ
ประกอบด้วยมณฑล อัชฌมณฑล กุสิ อัชฌกุสิ ๆ
๔. นิสัยระงับ กับ นิสัยมุตตกะ มีอธิบายอย่างไร ?
ตอบ นิสัยระงับ หมายถึง การที่ภิกษุผู้ถือนิสยขาดจากปกครอง
นิสัยมุตตกะ หมายถึง ภิกษุผู้ได้พรรษา ๕ แล้ว และมีคุณสมบัติพอรักษาตนผู้อยู่ตามลำพังได้
ทรงพระอนุญาตให้พ้นจากนิสย ๆ
๕. ในคำว่า ภิกษุผู้ถึงพร้อมด้วยวัตร วัตรได้แก่อะไร ? มีอะไรบ้าง ?
ตอบ ได้แก่ ขนบ คือ แบบอย่าง อันภิกษุควรประพฤติในกาลนั้น ๆ ในที่นั้น ๆ ในกิจนั้น ๆ แก่บุคคลนั้น ๆ ๆ
มี ๑. กิจวัตร ว่าด้วยกิจอันควรทำ
๒. จริยวัตร ว่าด้วยมารยาทอันควรประพฤติ
๓. วิถีวัตร ว่าด้วยแบบอย่าง ๆ
๖. เพื่อแสดงความเคารพในภิกษุผู้มีพรรษามากกว่า เมื่ออยู่ในกุฏิเดียวกับท่าน ควรปฏิบัติตนอย่างไร ?
ตอบ ควรปฏิบัติตนอย่างนี้ คือ จะทำอะไร ๆ ควรขออนุญาตท่านก่อน เช่น จะสอนธรรม จะอธิบาย-
ความ จะสาธยาย จะแสดงธรรม จะจุดจะดับไฟ จะเปิดจะปิดหน้าต่าง ห้ามมิให้ทำตามอำเภอใจ ๆ

๗. การทำอุโบสถสวดปาติโมกข์ นอกจากวันพระจันทร์เพ็ญและพระจันทร์ดับแล้ว ยังทรงอนุญาตให้ทำ
ได้ในวันใดอีก ? อุโบสถเช่นนั้น เรียกว่าอะไร ?
ตอบ ในวันที่ภิกษุผู้แตกกันปรองดองกันได้ ฯ
เรียกว่า สามัคคีอุโบสถ ฯ
๘. ในวัดหนึ่งมีภิกษุจำพรรษา ๔ รูป เมื่อถึงวันปวารณาออกพรรษาพึงทำอย่างไร ? ถ้ามีภิกษุ
อาคันตุกะสัตตมาสมทบอีก ๕ รูป จะพึงปฏิบัติอย่างไร ?
ตอบ ในวันมหาปวารณาพึงทำคณะปวารณา โดยรูปหนึ่งตั้งญัตติแล้วกล่าวปวารณาตามลำดับพรรษา ฯ
ถ้ามีภิกษุอาคันตุกะสัตตมาเพิ่มอีก ๕ รูป พึงทำปวารณาเป็นสังฆปวารณา แล้วกล่าวปวารณา
ตามลำดับพรรษา ฯ
๙. ภิกษุได้ชื่อว่า “กุลทุสโก ผู้ประทุษร้ายสกุล” เพราะประพฤติดังไร ?
ตอบ เพราะประพฤดิให้เขาเสียศรัทธาเลื่อมใส คือ เป็นผู้ประจบเขาด้วยกิริยาทำตนอย่างคฤหัสถ์
ยอมตนให้เขาใช้สอย หรือด้วยอาการเอาเปรียบโดยเชิงให้สิ่งของเล็กน้อยด้วยหวังได้มาก ฯ
๑๐. กาลิก มีเท่าไร ? อะไรบ้าง ? กลัวยตองน้ำผึ้งเป็นกาลิกอะไร ?
ตอบ มี ๔ ฯ
ยาวกาลิก ยามกาลิก สัตตาทกาลิก และยาวชีวิก ฯ
เป็นยาวกาลิก ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันเสาร์ที่ ๗ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๒

๑. สิกขาบทนอกพระปาติโมกข์ที่เรียกว่าอภิสมจารแบ่งเป็น ๒ คือ เป็นข้อห้าม ๑ เป็นข้ออนุญาต ๑ นั้นคืออย่างไร ? ปรับโทษแก่ผู้ล่วงละเมิดไว้อย่างไร ?
- ตอบ** ที่เป็นข้อห้าม คือ กิริยาบางอย่างหรือบริวารประเภทไม่เหมาะแก่สมณสารูป จึงให้ไว้หนวดเครายาว ไม่ให้ใช้บาตรไม้ เป็นต้น ที่เป็นข้ออนุญาต คือ เป็นการประทานประโยชน์พิเศษแก่พระภิกษุ เช่น ทรงอนุญาตวัสสิกสาฎกในฤดูฝน เป็นต้น ฯ
- ปรับโทษโดยตรงมีเพียง ๒ คือ ถูกลัจจัย ๑ ทุกกฏ ๑ แม้ในข้อที่ทรงอนุญาต เมื่อไม่ทำตามก็เป็นอาบัติทุกกฏ เพราะไม่เอื้อเฟื้อ ฯ
๒. มีพระบัญญัติข้อหนึ่งว่า อย่าพืงนุ่งผ้าอย่างคฤหัสถ์ อย่าพืงห่มผ้าอย่างคฤหัสถ์ในกรณีที่ถูกโจรชิงผ้าพืงห่มไปหมด พืงปฏิบัติอย่างไรจึงจะถูกต้องตามพระวินัย ?
- ตอบ** พืงปิดการด้วยวัตถุอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นการชั่วคราว โดยที่สุดแม้ไปแม้ก็ใช้ได้ ห้ามมิให้เปลือยกาย ฯ
๓. ผ้าสำหรับทำจีวรนุ่งห่มนั้น ทรงอนุญาตไว้กี่ชนิด ? อะไรบ้าง ?
- ตอบ** ทรงอนุญาตไว้ ๖ ชนิด ฯ
๑. โขมะ	ผ้าทำด้วยเปลือกไม้
๒. กัปปาสิกะ	ผ้าทำด้วยฝ้าย
๓. โกเสยยะ	ผ้าทำด้วยใยไหม
๔. กัมพละ	ผ้าทำด้วยขนสัตว์ ยกเว้นผมและขนมนุษย์
๕. สาณะ	ผ้าทำด้วยเปลือกป่าน
๖. ภังคะ	ผ้าที่ทำด้วยของ ๕ อย่างนั้น แต่อย่างใดอย่างหนึ่งปนกัน ฯ
๔. การประณาม ในพระวินัยหมายความว่าอย่างไร ? มีพระพุทธานุญาตให้อุปัชฌาย์ทำการประณามสังฆวิหาริกผู้ประพฤติดังไร ?
- ตอบ** หมายความว่า การไล่สังฆวิหาริกหรืออันเตวาสิกผู้ประพฤติมิชอบ ฯ
- ผู้ประพฤติดังนี้
๑. หากความรักใคร่ในอุปัชฌาย์มิได้
  ๒. หากความเลื่อมใสมิได้
  ๓. หากความละอายมิได้

๔. หาความเคารพมิได้

๕. หาความหวังดีต่อมิได้ ฯ

๕. บุพพกรรมและบุพพกิจในการทำอุโบสถต่างกันอย่างไร ? ในวัดที่มีภิกษุ ๓ รูป เมื่อถึงวันอุโบสถจะต้องทำบุพพกรรมและบุพพกิจหรือไม่ เพราะเหตุไร ?

ตอบ บุพพกรรม คือ กรรมอันจะพึงกระทำให้เสร็จก่อนประชุมสงฆ์

ส่วนบุพพกิจ เป็นธุระอันจะพึงทำก่อนแต่สวดปาติโมกข์ ฯ

บุพพกรรมนั้น เป็นกรรมที่จะต้องทำ เพราะต้องไปประชุมกันตามกิจ

ส่วนบุพพกิจนั้น ไม่ต้องทำ เพราะภิกษุ ๓ รูป ไม่ต้องสวดปาติโมกข์ ฯ

๖. ภิกษุจำพรรษาอยู่ด้วยกัน ๕ รูป ๔ รูป ๓ รูป ๒ รูป หรืออยู่รูปเดียว ถึงวันปวารณา พึงปฏิบัติอย่างไร ?

ตอบ อยู่ด้วยกัน ๕ รูป พึงทำปวารณาเป็นการสงฆ์

อยู่ด้วยกัน ๔ รูป ๓ รูป ๒ รูป พึงปวารณาเป็นการคณะ

อยู่รูปเดียว พึงอธิษฐานเป็นการบุคคล ฯ

๗. การทำนอกรีตนอกรอยของสมณะที่เรียกว่า อนุจาร ปาปสมาจาร และอนนสนา ได้แก่ ความประพฤติเช่นไร ? รวมเรียกว่าอะไร ?

ตอบ อนุจาร ได้แก่ความประพฤติไม่ดีไม่งาม และเล่นมีประการต่าง ๆ

ปาปสมาจาร ได้แก่ความประพฤติเลวทราม

อนนสนา ได้แก่ความเลี้ยวซื่อไม่สมควร ฯ

รวมเรียกว่า อุปปถกิริยา ฯ

๘. กาลิก คืออะไร ? มีอะไรบ้าง ? กาลิกระคนกันมีกำหนดอายุไว้อย่างไร ? จงยกตัวอย่าง

ตอบ คือ ของที่จะพึงกลืนให้ล่วงลำคองไป ฯ

มีดังนี้ คือ ยาวกาลิก, ยามกาลิก, สัตตาทกาลิก และยาวชีวิก

กำหนดอายุตามกาลิกที่มีอายุสั้นสุดเป็นเกณฑ์ เช่น เอายาผงที่เป็นยาวชีวิกซึ่งไม่จำกัดอายุคลุกกับน้ำผึ้ง ที่เป็นสัตตาทกาลิกซึ่งมีกำหนดอายุไว้ ๗ วัน ดังนั้นต้องถืออายุ ๗ วันเป็นเกณฑ์ ฯ

๙. การแสดงอาบัติ การอธิษฐาน การทำวิกัป ในทางพระวินัยเรียกว่าอะไร ? การทำกิจเหล่านี้ จำกัดบุคคลไว้อย่างไร ?

ตอบ เรียกว่า วินัยกรรม ฯ

การแสดงอาบัติ จำกัดภิกษุผู้รับ ต้องเป็นภิกษุผู้มีสังวาสเดียวกัน

การอธิษฐาน ให้ทำเอง

การทำวิภังค์ จำกั้ดผู้รับ ต้องทำกับสหธรรมิกทั้ง ๕ คือภิกษุ, ภิกษุณี, สามเณร, สามเณรี และสิกขมานา รูปใดรูปหนึ่ง ๑

๑๐. ภิกษุผู้ได้ชื่อว่าประดับพระศาสนาให้รุ่งเรืองเพราะประพฤติปฏิบัติเช่นไร ? จงชี้แจง

ตอบ เพราะมีความประพฤติปฏิบัติสุภาพเรียบร้อยสมบูรณ์ด้วยอภิสมจาริกวัตร เว้นจากบุคคลและสถานที่ไม่สมควรไป คืออโคจร เป็นผู้ได้ชื่อว่าอาจารย์โคจรสัมปันโน ผู้ถึงพร้อมด้วยมรรยาทและโคจรอันเป็นคู่กับคุณบพว่า สีสสัมปันโน ผู้ถึงพร้อมด้วยศีล ๑

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๓

๑. อาทิพรหมจริยการศึกษา กับ อภิสมจาริกาสิกขา ต่างกันอย่างไร ?

ตอบ ต่างกันดังนี้ อาทิพรหมจริยการศึกษา ได้แก่ข้อศึกษาอันเป็นเบื้องต้นแห่งพรหมจรรย์ อันได้แก่พระพุทธรูปบัญญัติที่ตรงตั้งไว้ให้เป็นพุทธรูปอาณานิคม เป็นสิกขาบทอันมาในพระปาติโมกข์ เป็นข้อบังคับโดยตรงที่ภิกษุจะต้องประพฤติปฏิบัติโดยเคร่งครัด

ส่วนอภิสมจาริกาสิกขา ได้แก่ข้อศึกษาอันเนื่องด้วยอภิสมจาร คือมารยาทอันดี ที่ทรงบัญญัติหรืออนุญาตไว้ อันมานอกพระปาติโมกข์ เป็นขนบธรรมเนียมอันดีงามของหมู่คณะที่ควรปฏิบัติ ฯ

๒. วินัยกรรม กับ สังฆกรรม มีความหมายต่างกันอย่างไร ? การทำวินัยกรรมนั้น มีจำกัดบุคคล และสถานที่บ้างหรือไม่อย่างไร ?

ตอบ ต่างกันดังนี้ กรรมที่ภิกษุแต่ละรูปหรือหลายรูปจะพึงทำตามพระวินัย เช่น ฟินทุ อธิฐาน วิกัปป จีวร เป็นต้น เรียกว่า วินัยกรรม

กรรมที่ภิกษุครบองค์เป็นสงฆ์ มีจำนวนอย่างต่ำตั้งแต่ ๔ รูปขึ้นไปจะพึงทำ เช่น อปโลกนกรรม เป็นต้น เรียกว่า สังฆกรรม ฯ

จำกัดบุคคลและสถานที่ไว้ดังนี้

๑. แสดงอาบัติ ตั้งแสดงแก่ผู้เป็นภิกษุด้วยกัน

๒. อธิฐาน ต้องทำเอง

๓. วิกัปป ต้องวิกัปปแก่สหธรรมิกทั้ง ๕ คือ ภิกษุ ภิกษุณี นางสิกขมานา สามเณร สามเณรี รูปใดรูปหนึ่ง

๔. ห้ามไม่ให้ทำในที่มืด แต่ทำในสีมาหรือนอกสีมาใช้ได้ทั้งนั้น ฯ

๓. ตามนัยแห่งอรรถกถา อาจารย์มีกี่ประเภท ? อะไรบ้าง ? คำขอนิสสัยอาจารย์ว่าอย่างไร ?

ตอบ มี ๔ ประเภท ฯ

คือ ๑. ปัพพัชชาจารย์ อาจารย์ในบรรพชา

๒. อุปสัมปทาจารย์ อาจารย์ในอุปสมบท

๓. นิสสัยาจารย์ อาจารย์ผู้ให้นิสสัย

๔. อุทเทสาจารย์ อาจารย์ผู้บอกธรรม ฯ

ว่า อาจารย์โย เม ภนเต โหติ อายสมโต นิสสัย วจฉามิ ฯ

๔. กิริยาที่แสดงความอ่อนน้อมต่อกันและกันเป็นความดีของหมู่ แต่ต้องทำให้ถูกต้องตามกาลเทศะ ในข้อนี้ ควรงดเว้นในกรณีใดบ้าง ? จงบอกมาสัก ๕ ข้อ

ตอบ ได้แก่ในเวลาดังต่อไปนี้ (ตอบเพียง ๕ ข้อ)

๑. ในเวลาประพาศปฏิญฐานวิธี คืออยู่กรรม เพื่อออกจากอาบัติสังฆาทิเสส
๒. ในเวลาถูกสงฆ์ทำอุกเขปนียกรรม ที่ถูกห้ามสมโภคและสังวาส
๓. ในเวลาเปลือยกาย
๔. ในเวลาเข้าบ้านหรือเดินอยู่ตามทาง
๕. ในเวลาอยู่ในที่มีดที่และไม่เห็นกัน
๖. ในเวลาที่ท่านไม่รู้ คือ นอนหลับ หรือขลุกขลู่อยู่ด้วยธุระอย่างหนึ่ง หรือส่งใจไปอื่นแม้ให้ท่านก็คงไม่ใส่ใจ
๗. ในเวลาขบฉันอาหาร
๘. ในเวลาถ่ายอุจจาระ ถ่ายปัสสาวะ ฯ

๕. ในวัดหนึ่ง ถ้ามีภิกษุจำพรรษา ๔ รูป ๓ รูป ๒ รูป หรือ ๑ รูป เมื่อถึงวันอุโบสถพึงปฏิบัติอย่างไร ?

ตอบ ๔ รูป พึงประชุมกันในโรงอุโบสถสวดปาติโมกข์

๓ รูป พึงประชุมกันทำปาริสุทธิอุโบสถ ดังนี้ ประชุมกันในโรงอุโบสถแล้วรูปหนึ่งสวดประกาศญัติติจบแล้วแต่ละรูปพึงบอกความบริสุทธิ์ของตน

๒ รูป ไม่ต้องตั้งญัติติ พึงบอกความบริสุทธิ์แก่กันและกัน

๑ รูป พึงอธิษฐาน ฯ

๖. อุปถัมภ์กิริยา คืออะไร ? ความประพฤติเช่นไรจัดเข้าใน อนาจาร ปาปสมาจาร อนเนสนา ?

ตอบ คือ การทำนกรัตนกรอยของสมณะ ฯ

ความประพฤติไม่ดีไม่งาม และเล่นมีประการต่าง ๆ จัดเข้าในอนาจาร

ความประพฤติเลวทราม จัดเข้าในปาปสมาจาร

ความเลียงชีพไม่สมควร จัดเข้าในอนเนสนา ฯ

๗. ภิกษุผู้ได้ชื่อว่า โคจรสัมปันโน ผู้ถึงพร้อมด้วยโคจร เพราะปฏิบัติอย่างไร ?

ตอบ เพราะเว้นอโคจร ๖ จะไปหาใครหรือจะไปที่ไหน เลือกบุคคล เลือกสถานอันสมควร ไปเป็นกิลักขณะในเวลาอันควร ไม่ไปพรั้าเพรื่อ กลับในเวลา ประพฤติตนไม่ให้เป็นที่ยังเกียจของเพื่อน สหธรรมมิก เพราะการไปเที่ยว ฯ

๘. ยาวกาลิก กับ ยาวชีวิก ได้แก่กาลิกเช่นไร ? กาลิกระคนกันมีกฎเกณฑ์กำหนดอายุไว้อย่างไร ? จงยกตัวอย่าง

ตอบ ยาวกาลิก ได้แก่ของที่ให้บริโภคได้ชั่วคราว ตั้งแต่เช้าถึงเที่ยงวัน

ยาวชีวิก ได้แก่ของที่ให้บริโภคได้เสมอไป ไม่มีจำกัดกาล ฯ

กฎเกณฑ์กำหนดอายุตามกาลิกที่มีอายุน้อยที่สุด เช่น ยาผง เป็นยาวชีวิก คลุกกับน้ำผึ้งที่เป็นสัตตาทกาลิก ต้องถืออายุ ๗ วัน เป็นเกณฑ์ ฯ

๙. คำว่า อันโตวฏฐะ อันโตปิกกะ สามปิกกะ หมายถึงอะไร ?

ตอบ อันโตวฏฐะ หมายถึงยาวกาลิกที่ภิกษุเก็บไว้ในที่อยู่ของตน

อันโตปิกกะ หมายถึงยาวกาลิกที่ภิกษุหุงต้มภายใน (ที่อยู่ของตน)

สามปิกกะ หมายถึงยาวกาลิกที่ภิกษุทำให้สุกเอง ฯ

๑๐. ภิกษุจะฉันสิ่งใด ๆ ต้องรับประทานก่อน มีกรณียกเว้นเป็นพิเศษอะไรบ้างที่ไม่ต้องรับประทานก่อนก็ฉันได้ ?

ตอบ ยกเว้นเป็นพิเศษเฉพาะภิกษุอาพาธถูกงัด ให้ฉันยามหาวิภว ๔ คือ มูตร คูถ เถ้า และดินได้ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔

๑. ภิกษุผู้ปฏิบัติพระวินัยส่วนอภิสมจารให้ได้ชื่อว่าเป็นผู้ปฏิบัติดีงาม จะต้องปฏิบัติอย่างไร ?
ตอบ จะชื่อว่าเป็นผู้ปฏิบัติดีงาม ต้องปฏิบัติโดยสายกลาง คือไม่ถือเคร่งครัดอย่างมกมาย จนเป็นเหตุทำตนให้ลำบากเพราะเหตุธรรมเนียมเล็ก ๆ น้อย ๆ อันขัดต่อกาลเทศะ และไม่สะเพร้ามักง่าย ละเลยต่อธรรมเนียมของภิกษุ จนถึงทำตนให้เป็นคนเลวทราม ฯ
๒. เปลื้องกายอย่างไรต้องอาบัติถุลลัจจัย ? อย่างไรต้องอาบัติทุกกฏ ?
ตอบ เปลื้องกายเป็นวัตรเอาอย่างเดียรถีย์ ต้องอาบัติถุลลัจจัย ฯ
 เปลื้องกายทำกิจแก่กัน เช่น ไหว้ รับไหว้ ทำบริการมให้ของ รับของ และเปลื้องกายในเวลาฉันในเวลาดื่ม ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ
๓. ในบาลีแสดงเหตุนิสสัยจะระงับจากอุปชฌาย์ไว้เท่าไร ? อะไรบ้าง ?
ตอบ แสดงไว้ ๕ ประการ ฯ
 คือ อุปชฌาย์หลีกไปเสีย ๑ สีกเสีย ๑ ตายเสีย ๑ ไปเข้ารีตเดียรถีย์ ๑ สั้งบังคับ ๑ ฯ
๔. ภิกษุผู้ได้ชื่อว่า วตตสมปนโน ผู้ถึงพร้อมด้วยวัตร วัตรคืออะไร ? มีอะไรบ้าง ?
ตอบ วัตร คือ แบบอย่างอันภิกษุควรประพฤติในกาลนั้น ๆ ในที่นั้น ๆ ในกิจนั้น ๆ แก่บุคคลนั้น ๆ ฯ
 มี ๑. กิจวัตร ว่าด้วยกิจอันควรทำ
 ๒. จริยาวัตร ว่าด้วยมารยาทอันควรประพฤติ
 ๓. วิธีวัตร ว่าด้วยแบบอย่าง ฯ
๕. คารวะ คืออะไร ? การลุกขึ้นยืนรับเป็นกิจที่ผู้น้อยพึงทำแก่ผู้ใหญ่ แต่ควรเว้นในเวลาเช่นใดบ้าง ?
ตอบ คือ กิริยาที่แสดงอาการอ่อนน้อมโดยสมควรแก่กาล สถานที่ กิจ และบุคคล ฯ
 ควรเว้นเวลานั่งอยู่ในสำนักของผู้ใหญ่ ไม่ลุกรับผู้น้อยกว่าท่าน ในเวลานั่งเข้าแถวในบ้าน ในเวลาเข้าประชุมสงฆ์ในอาราม ฯ
๖. ในวัดที่ไม่มีภิกษุผู้ทรงจำปาติโมกข์ได้จนจบ ถึงวันอุโบสถ สวดเท่าที่จำได้ แล้วชักสุตบพ (สวดย่อ) โดยอ้างว่าเกิดเหตุฉุกเฉิน ถูกต้องหรือไม่ ? เพราะเหตุใด ?
ตอบ สวดปาติโมกข์ย่อ นั้น ถูกต้องแล้ว แต่จะอ้างว่าสวดย่อเพราะเกิดเหตุฉุกเฉินนั้น ไม่ถูกต้อง ฯ

เพราะการสวดย่อเนื่องจากจำได้ไม่หมด ทรงอนุญาตไว้แผนกหนึ่งต่างหาก ไม่จัดเข้าในเหตุฉุกเฉิน
๑๐ ประการ ฯ

๗. สภาคาศัติ คืออาศัติเช่นไร ? ภิกษุต้องสภาคาศัติ จะพึงปฏิบัติอย่างไร ?

ตอบ คือ อาศัติที่ภิกษุต้องวัตถุเดียวกัน เพราะล่วงละเมิดสิกขาบทเดียวกัน ฯ

เมื่อภิกษุต้องสภาคาศัติ ห้ามมิให้แสดงอาบัตินั้นต่อกัน ห้ามมิให้รับอาบัติของกัน ให้แสดง
ในสำนักภิกษุอื่น ถ้าสงฆ์ต้องสภาคาศัติทั้งหมด ต้องส่งภิกษุรูปหนึ่งไปแสดงในที่อื่น ภิกษุที่เหลือจึงแสดง
ในสำนักของภิกษุนั้น ฯ

๘. ภิกษุได้รับการสรรเสริญว่า กุลปสาทโก ผู้ยังตระกูลให้เลื่อมใส กับ ภิกษุผู้ได้รับการตำหนิว่า กุลทุสโก
ผู้ประทุษร้ายตระกูล เพราะมีความประพฤติเช่นไร ?

ตอบ ภิกษุผู้ได้รับการสรรเสริญว่า กุลปสาทโก เพราะถึงพร้อมด้วยอาจารย์ ไม่ทอดตนเป็นคนสนิท
ของสกุลโดยฐานเป็นคนเลว ไม่รุกรานตัดรอนเขาแสดงเมตตาจิต ประพฤติพอดีพองาม ทำให้เขา
เลื่อมใสนับถือตน

ส่วนภิกษุผู้ได้รับการตำหนิว่า กุลทุสโก ผู้ประทุษร้ายสกุล เพราะประพฤติให้เขาเสียศรัทธา
เลื่อมใส ประจบเขาด้วยกิริยาทำตนอย่างคฤหัสถ์ ให้ของกำนัลแก่สกุลอย่างคฤหัสถ์เขาทำกัน ยอมตน
ให้เขาใช้สอย หรือด้วยอาการเอาเปรียบโดยเชิงให้สิ่งของเล็กน้อยด้วยหวังได้มาก ฯ

๙. ผ้าบริวารโจล ได้แก่ผ้าเช่นไร ? การอธิษฐานด้วยกายกับการอธิษฐาน ด้วยวาจาต่างกันอย่างไร ?

ตอบ ได้แก่ ผ้าที่ไม่ใช่ของใหญ่ถึงกับนุ่งห่มได้ เช่น ผ้ากรองน้ำ ถุงบาตร ย่อม ฯ

การอธิษฐานด้วยกาย คือ การใช้มือจับหรือลูบบริวารที่จะอธิษฐานแล้ว ทำความผูกใจตามคำ
อธิษฐานนั้น ฯ

ส่วนการอธิษฐานด้วยวาจา คือ การเปล่งคำอธิษฐานนั้น ๆ ไม่ถูกของด้วยกายก็ได้ ฯ

๑๐. ผ้าต่อไปนี้ คือสังฆาฏิ อันตราวาสก นิสีทนะ ผ้าอาบน้ำฝน ผ้าเช็ดปาก ผ้าถุงบาตร ผืนใดที่ทรง
อนุญาตให้อธิษฐานได้เพียงผืนเดียว ?

ตอบ สังฆาฏิ นิสีทนะ อันตราวาสก และผ้าอาบน้ำฝน ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันอาทิตย์ที่ ๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

๑. ภิกษุแม่แล้วละเมิดพระวินัยแล้วไม่ต้องอาบัติ ได้รับยกเว้นทุกสิกขาบท ได้แก่ภิกษุประเภทไหนบ้าง ?
ตอบ ได้แก่ ภิกษุบ่าคั้งจนไม่มีสติสัมปชัญญะ ภิกษุเพ้อจนไม่รู้สีกตัว ภิกษุกระสับกระส่าย เพราะมีเวทนาเกล้าจนถึงไม่มีสติ ฯ
๒. สังฆกรรม ๓ อย่างนี้ คือการสวดปาฏิโมกข์ อุปสมบทกรรม และอัพภาณกรรม มีจำกัดจำนวนสงฆ์อย่างน้อยเท่าไรจึงจะถูกต้องตามพระวินัย ?
ตอบ การสวดปาฏิโมกข์ ต้องการสงฆ์จตุรกรค คือ ๔ รูป เป็นอย่างน้อย
 อุปสมบทกรรมในปัจจุบันประเทศไทย ต้องการสงฆ์ปัญจกรค คือ ๕ รูป เป็นอย่างน้อย อุปสมบทในมัธยมประเทศ ต้องการสงฆ์ทศกรค คือ ๑๐ รูป เป็นอย่างน้อย
 อัพภาณกรรม ต้องการสงฆ์เวสตีกรค คือ ๒๐ รูป เป็นอย่างน้อย ฯ
๓. จงให้ความหมายของคำต่อไปนี้ อุปชฌายะ สัทธวิहारิก นิสสัย ?
ตอบ อุปชฌายะ เป็นชื่อเรียกภิกษุผู้รับให้ฟังฟัง แปลว่า ผู้ฝึกสอนหรือผู้ดูแล
 สัทธวิहारิก เป็นชื่อเรียกภิกษุผู้ฟังฟัง แปลว่า ผู้อยู่ด้วย
 นิสสัย เป็นชื่อเรียกภิกษุที่ฟังฟัง ฯ
๔. ภิกษุผู้ได้รับเสนาสนะของสงฆ์ให้เป็นที่อยู่อาศัย ควรเอาใจใส่รักษาเสนาสนะ นั้นอย่างไร ?
ตอบ ควรเอาใจใส่รักษา ดังนี้
 ๑. ไม่ทำให้เปราะเปื้อน
 ๒. ชำระให้สะอาด
 ๓. ระวังไม่ให้ชำรุด
 ๔. รักษาเครื่องเสนาสนะ
 ๕. ตั้งน้ำฉันทน้ำใช้ไว้ให้มีพร้อม
 ๖. ของใช้สำหรับเสนาสนะหนึ่งอย่างนำไปใช้ที่อื่นให้กระจัดกระจาย ฯ
๕. คำว่า วัตถุเป็นอนามาส คืออะไร ? ภิกษุจำเป็นต้องวัตถุเป็นอนามาส เป็นอาบัติอะไร ?
ตอบ คือ สิ่งที่ภิกษุไม่ควรจับต้อง ฯ
 ภิกษุจำเป็นต้องมาตุคาม เป็นอาบัติสังฆาทิเสส ฤลลัจจัย และทุกกฏ ตามประโยค
 จับต้องบ้นเพาะก็ด้วยความกำหนดเป็นอาบัติฤลลัจจัย

นอกนั้นเป็นวัตถุแห่งอาบัติทุกกฏทั้งหมด ฯ

๖. ภิกษุอยู่จำพรรษาครบ ๓ เดือนจนได้บวรณ์ยอมได้อานิสงส์แห่ง การจำพรรษาอะไรบ้าง ?

ตอบ ได้รับอานิสงส์ ๕ อย่าง คือ

๑. เทียวไปไม่ต้องบอกลาตามสิกขาบทที่ ๖ แห่งเจลกวรรค ในปาจิตตยกัณฑ์
๒. เทียวจาริกไปไม่ต้องถือเอาไตรจีวรไปครบสำหรับ
๓. ฉนคณโกชนและปริมปรโกชนได้
๔. เก็บอธิเรกจีวรไว้ได้ตามปรารณา
๕. จีวรอันเกิดขึ้นในที่นั้น เป็นของได้แก่พวกเธอ

ทั้งได้โอกาสเพื่อกรานกฐิน และรับอานิสงส์ ๕ นั้นเพิ่มออกไปอีก ๔ เดือน ตลอดหมันตฤดู ฯ

๗. บวรณ์มีกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ? ในอาวาสหนึ่งมีภิกษุจำพรรษา ๓ รูป เมื่อถึงวันบวรณ์พึงปฏิบัติอย่างไร ?

ตอบ มี ๓ อย่าง ฯ

คือ สังฆบวรณ์ คณบวรณ์ และบุคคลบวรณ์ ฯ

พึงทำคณบวรณ์ ฯ

๘. องค์ที่เป็นลักษณะแห่งการถือวิสาสะ คืออะไรบ้าง ? เห็นว่าข้อไหนสำคัญ ?

ตอบ คือ เป็นผู้เคยได้เห็นกันมา ๑ เป็นผู้เคยคบกันมา ๑ ได้พูดกันไว้ ๑ ยังมีชีวิตอยู่ ๑ รู้ว่าของนั้นเราถือเอาแล้วเขาจักพอใจ ๑ ฯ

เห็นว่าข้อสุดท้ายสำคัญ ฯ

๙. ภิกษุได้ชื่อว่าอาจารย์โคจรสัมปันโน ผู้ถึงพร้อมด้วยมารยาทและโคจร เพราะประพฤติปฏิบัติเช่นไร ?

ตอบ เพราะมีความประพฤติปฏิบัติสุภาพเรียบร้อยสมบูรณ์ด้วยอภิสมจาริกวัตร เว้นจากอโคจร คือ บุคคลและสถานที่ที่ไม่สมควรไป ฯ

๑๐. เกสัช ๕ มีอะไรบ้าง จัดเป็นกาลิกอะไร ?

ตอบ เนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย ฯ

จัดเป็นสัตตาทกาลิก ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นโท
สอบในสนามหลวง
วันศุกร์ที่ ๒๒ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๖

๑. อภิสมาจาร คืออะไร ? เป็นเหตุให้ต้องอาบัติอะไรได้บ้าง ?
ตอบ คือ ขนบธรรมเนียมของภิกษุ ๆ
 อาบัติอุลลัจจัยและอาบัติทุกกฏ ๆ
๒. ข้อว่า อย่าพึงนุ่งห่มผ้าอย่างคฤหัสถ์ นั้นมีอธิบายอย่างไร ?
ตอบ มีอธิบายว่า ห้ามนุ่งห่มเครื่องนุ่งห่มของคฤหัสถ์ เช่น กางเกง เสื้อผ้าโพก หมวก ผ้านุ่งผ้าห่ม สีต่าง ๆ ชนิดต่าง ๆ และห้ามอาการนุ่งห่มต่าง ๆ ที่ไม่ใช่ของภิกษุ ๆ
๓. บริหาร ๘ มีอะไรบ้าง ? ที่จัดเป็นบริวารบริโภคและบริวารอุโปภคมีอะไรบ้าง ?
ตอบ มีไตรจีวร คือผ้านุ่งผ้าห่มและผ้าทาบ บาตร ประคตเอว เข็ม มีดโกน และผ้ากรองน้ำ ๆ
 ไตรจีวร บาตร ประคตเอว รวม ๕ อย่าง จัดเป็นบริวารบริโภค
 เข็ม มีดโกน และผ้ากรองน้ำ จัดเป็นบริวารอุโปภค ๆ
๔. คำว่า ถือนิสัย หมายความว่าอย่างไร ? ภิกษุผู้เป็นนวกะจะต้องถือนิสัยเสมอไปหรือไม่ประการไร ?
ตอบ หมายความว่า ยอมตนอยู่ในความปกครองของพระเถระผู้มิตุณสมบัติควรปกครองตนได้ ยอมตนให้ท่านปกครอง พึงฟังพำนักอาศัยท่าน ๆ
 ต้องถือนิสัยเสมอไป แต่มีข้อยกเว้น ภิกษุผู้ยังไม่ตั้งลงเป็นหลักแหล่ง คือภิกษุเดินทาง ภิกษุผู้เป็นไข้ ภิกษุผู้พยาบาลผู้ได้รับขอของคนไข้ เพื่อให้อยู่ภิกษุผู้เข้าป่าเพื่อเจริญสมณธรรมชั่วคราว และกรณีในที่ใด หากท่านผู้ให้นิสัยมิได้ และมีเหตุขัดข้องที่จะไปอยู่ในที่อื่นไม่ได้ จะอยู่ในที่นั้นด้วยผูกใจว่า เมื่อใดมีท่านผู้ให้นิสัยได้มาอยู่ จักถือนิสัยในท่านก็ใช้ได้ ๆ
๕. ภิกษุเมื่อจะนั่งลงบนอาสนะ ทรงให้ปฏิบัติอย่างไรก่อน ? ทรงให้ปฏิบัติอย่างนั้นเพื่อประโยชน์อะไร ?
ตอบ ทรงให้พิจารณาก่อน อย่างผลุนผลันนั่งลงไป ๆ
 เพื่อว่าถ้ามีของอะไรวางอยู่บนนั้น จะทับหรือกระทบของนั้น ถ้าเป็นชั้นน้ำก็จะหกเสียมารยาท พึงตรวจดูด้วยนัยน์ตา หรือด้วยมือลูบก่อน ตามแต่จะรู้ได้ด้วยอย่างไร แล้วจึงค่อยนั่งลง ๆ

๖. วันเข้าพรรษาในบาลีก้าวไว้ ๒ วัน คือวันเข้าพรรษาดัน และวันเข้าพรรษาหลัง ในแต่ละอย่าง กำหนดวันไว้ได้อย่างไร ?

ตอบ วันเข้าพรรษาดัน กำหนดเมื่อพระจันทร์เพ็ญเสวยฤกษ์อาสาฬหะล่วงไปแล้ววันหนึ่ง คือ วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘

วันเข้าพรรษาหลัง กำหนดเมื่อพระจันทร์เพ็ญเสวยฤกษ์อาสาฬหะนั้น ล่วงแล้วเดือน ๑ คือ วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๙ ฯ

๗. ในวัดหนึ่ง มีภิกษุอยู่กัน ๔ รูป ๓ รูป ๒ รูป ๑ รูป เมื่อถึงวันอุโบสถพึงปฏิบัติอย่างไร ?

ตอบ มีภิกษุ ๔ รูป พึงประชุมกันในโรงอุโบสถ สวดปาติโมกข์

มีภิกษุ ๓ รูป พึงประชุมกันทำปริสสุทธิอุโบสถ รูปหนึ่งสวดประกาศญัตติจบแล้วแต่ละรูป พึงบอกความปริสสุทธิของตน

มีภิกษุ ๒ รูป ไม่ต้องตั้งญัตติ พึงบอกความปริสสุทธิแก่กันและกัน

มีภิกษุ ๑ รูป พึงอธิษฐาน หรือมีภิกษุต่ำกว่า ๔ รูป จะไปทำสังฆอุโบสถกับสงฆ์ในอาวาสอื่น ก็ควร ฯ

๘. ภิกษุได้ชื่อว่าผู้ประทุษร้ายสกุล กับ ภิกษุได้ชื่อว่าผู้ยังสกุลให้เสื่อมใส เพราะมีความประพฤติต่างกันอย่างไร ?

ตอบ ต่างกันอย่างนี้ ภิกษุผู้ประทุษร้ายสกุล เป็นผู้ประพฤติให้เขาเสียศรัทธาเสื่อมใส ประจบเขาด้วยกิริยาทำตนอย่างคฤหัสถ์ ให้ของกำนัลแก่สกุลอย่างคฤหัสถ์เขาทำ ยอมตนให้เขาใช้สอย หรือด้วยอาการเอาเปรียบโดยเชิงให้สิ่งของเล็กน้อยด้วยหวังได้มาก

ส่วนภิกษุผู้ยังสกุลให้เสื่อมใส เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยอาจารย์ ไม่ทอดตนเป็นคนสนิทของสกุล โดยฐานเป็นคนเลวไม่รุกรานตัดรอนเขา แสดงเมตตาจิต ประพฤติพอดีพองาม ทำให้เขาเสื่อมใสนับถือตน ฯ

๙. ก่อนหน้าปรินิพพาน ตรัสสั่งภิกษุทั้งหลายให้แสดงความเคารพด้วยการเรียกกันว่าอย่างไร ?

ตอบ ตรัสให้ภิกษุผู้อ่อนพรรษากว่าเรียกผู้แก่พรรษากว่าว่า ภันเต และให้ภิกษุผู้แก่พรรษากว่าเรียกผู้อ่อนพรรษากว่าว่า อาวุโส ฯ

๑๐. อนามัญญ์บิณฑบาต ได้แก่โภชนะเช่นไร ? มีข้อห้ามตามพระวินัยไว้อย่างไร ?

ตอบ ได้แก่ โภชนะที่ภิกษุได้มายังไม่ได้หยิบไว้ฉัน ฯ

มีข้อห้ามไม่ให้ภิกษุให้แก่คฤหัสถ์อื่นนอกจากมารดาและบิดา ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันอาทิตย์ที่ ๑๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๗

๑. พระวินัยแบ่งออกเป็นกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ?

ตอบ แบ่งออกเป็น ๒ อย่าง ๆ

คือ อาทิพรหมจริยการศึกษา ๑ อภิสมาจาริกการศึกษา ๑ ๆ

๒. การผัดหน้า ไล่น้ำ ทำหน้า ทรงห้ามและทรงอนุญาตไว้ในกรณีใด ?

ตอบ ทรงห้ามในกรณีที่ทำให้สวยงาม ทรงอนุญาตในกรณีที่อาพาธ เช่น เป็นโรคผิวหนัง เป็นต้น ๆ

๓. ภิกษุเปลือยกายในกรณีต่อไปนี้ ต้องอาบัติอะไรหรือไม่ ?

ก. เปลือยเป็นวัตรอย่างเดียรรถีย์

ข. เปลือยทำกิจแก่กัน เช่น ให้อาหาร รับไหว้

ค. เปลือยในเวลาฉัน ในเวลาดื่ม

ง. เปลือยในเรือนไฟ

จ. เปลือยในน้ำ

ตอบ ก. ต้องอาบัติอุลลัจจัย

ข. และ ค. ต้องอาบัติทุกกฏ

ง. และ จ. ไม่ต้องอาบัติ ๆ

๔. บาตรที่ทรงอนุญาตให้ใช้มีกี่ชนิด และกี่ขนาด ? อะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๒ ชนิด คือ บาตรดินเผาและบาตรเหล็ก ๆ

มี ๓ ขนาด คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ๆ

๕. จงให้ความหมายของคำต่อไปนี้

ก. อุปสัมปทาจารย์

ข. อุทเทศาจารย์

ค. สัทธวิหาริก

ง. อันตเวาสิก

จ. นิสสัยมุตตกะ

ตอบ ก. อาจารย์ผู้ให้อุปสมบท

ข. อาจารย์ผู้สอนธรรม

ค. ภิกษุผู้ฟังฟังอุปัชฌาย์

ง. ภิกษุผู้อิงอาศัยอาจารย์

จ. ภิกษุผู้พ้นนิสสัยแล้ว ๆ

๖. สัตตทากรณียะ คืออะไร ? มีวิธีปฏิบัติอย่างไร ?

ตอบ คือ การหลีกเลี่ยงไปในระหว่างอยู่จำพรรษาด้วยกรณียฐานะและกลับมาภายใน ๗ วัน ๆ

ให้ผูกใจว่าจะกลับมาภายใน ๗ วัน ฯ

๗. ทรงอนุญาตให้สวดปาติโมกข์ย่อเพราะเหตุฉุกเฉิน ๑๐ อย่าง จงบอกมาสัก ๕ อย่าง

- ตอบ** ๑. พระราชาเสด็จมา (เลิกสวดปาติโมกข์เพื่อจะรับเสด็จได้)
 ๒. โจรมาปล้น (เลิกสวดปาติโมกข์เพื่อหนีภัยได้)
 ๓. ไฟไหม้ (เลิกสวดปาติโมกข์เพื่อดับไฟหรือเพื่อป้องกันไฟได้)
 ๔. น้ำหลากมา (เลิกสวดปาติโมกข์เพื่อหนีน้ำได้) สวดกลางแจ้งฝนตก (ก็เหมือนกัน)
 ๕. คมมามาก (เลิกสวดปาติโมกข์เพื่อจะรู้เหตุ หรือเพื่อจะได้ทำปฏิสันถาร ได้อยู่)
 ๖. ผีเข้าภิกษุ (เลิกสวดปาติโมกข์เพื่อขับผี ได้อยู่)
 ๗. สัตว์ร้ายมีเสือเป็นต้น เข้ามาในอาราม (เลิกสวดปาติโมกข์เพื่อไล่สัตว์ ได้อยู่)
 ๘. งูร้ายเลื้อยเข้ามาในที่ประชุม (ก็เหมือนกัน)
 ๙. ภิกษุอาพาธเกิดโรคร้ายขึ้นในที่ชุมนุม อันเป็นอันตรายแก่ชีวิต (เลิกสวดปาติโมกข์เพื่อช่วยแก้ไขก็ได้) มีอันเป็นตายในที่นั้นก็เหมือนกัน
 ๑๐. มีอันตรายแก่พรหมจรรย์ เช่นมีใครมาเพื่อจับภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง (เลิกสวดปาติโมกข์ เพราะความอลหม่านก็ได้) ฯ (เลือกตอบเพียง ๕ ข้อ)

๘. กาลิก ๔ ได้แก่ อะไรบ้าง ? โภชนะ ๕ เกสัช ๕ จัดเป็นกาลิกอะไร ?

- ตอบ** ได้แก่ ยาวกาลิก ยามกาลิก สัตตาทกาลิก ยาวชีวิก ฯ
 โภชนะ ๕ เป็นยาวกาลิก
 เกสัช ๕ เป็นสัตตาทกาลิก ฯ

๙. ลักษณะถือวิสาสะที่มาในพระบาลีมีอะไรบ้าง?

- ตอบ** มี ๑. เป็นผู้เคยได้เห็นกันมา
 ๒. เป็นผู้เคยคบกันมา
 ๓. ได้พูดกันไว้
 ๔. ยังมีชีวิตอยู่
 ๕. รู้ว่าของนั้นเราถือเอาแล้วเขาจักพอใจ ฯ

๑๐. ภิกษุจะเปลี่ยนไตรครอง ฟังปฏิบัติตามลำดับอย่างไรบ้าง?

- ตอบ** ต้องปัจจุธรรม คือ ถอนอธิษฐานผืนเก่าก่อน แล้วทำพินทุและอธิษฐานผืนใหม่ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันจันทร์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๘

๑. ภิกษุผู้ปฏิบัติพระวินัยส่วนอภิสมาจารให้ติงาม จะต้องปฏิบัติอย่างไร ?
ตอบ ต้องปฏิบัติโดยสายกลาง คือไม่ถือเคร่งครัดอย่างมกมาย จนเป็นเหตุทำตนให้ลำบากเพราะเหตุธรรมเนียมเล็ก ๆ น้อย ๆ อันขัดต่อกาลเทศะ และไม่สะเพร้ามักง่าย ละเลยต่อธรรมเนียมของภิกษุ จนถึงทำตนให้เป็นคนเลวทราม ฯ
๒. ภิกษุผู้ละเมิดสิกขาบทนอกพระปาติโมกข์ ต้องอาบัติอะไรได้บ้าง ?
ตอบ ต้องอาบัติอุลลัจจัยและทุกกฏ ฯ
๓. ผ้าสำหรับทำจีวรนุ่งห่มนั้น ทรงอนุญาตไว้กี่ชนิด ? อะไรบ้าง ?
ตอบ ๖ ชนิด ฯ
 คือ ๑. โขมะ   ผ้าทำด้วยเปลือกไม้
 ๒. กัปปาสิกะ   ผ้าทำด้วยฝ้าย
 ๓. โกเสยยะ   ผ้าทำด้วยใยไหม
 ๔. กัมพละ   ผ้าทำด้วยขนสัตว์ ยกเว้นผมและขนมนุษย์
 ๕. สาณะ   ผ้าทำด้วยเปลือกป่าน
 ๖. ภังคะ   ผ้าที่ทำด้วยของ ๕ อย่างนั้น แต่อย่างใดอย่างหนึ่งปนกัน ฯ
๔. ในบาลีแสดงเหตุนิสสัยระงับจากอุปัชฌายะไว้ ๕ ประการ มีอะไรบ้าง ?
ตอบ มีอุปัชฌายะหลีกไปเสีย ๑ สีกเสีย ๑ ตายเสีย ๑ ไปเข้ารีตเดียรฉีย์เสีย ๑ สั้งบังคับ ๑ ฯ
๕. ภิกษุผู้อาพาธควรปฏิบัติตนอย่างไร จึงไม่เป็นภาระแก่ผู้พยาบาล ?
ตอบ ควรปฏิบัติตนให้เป็นผู้พยาบาลง่าย คือ ทำความสบายให้แก่ตน (ไม่ฉันทของแสง) รู้จักประมาณ ในการบริโภค ฉันทง่าย บอกอาการไข้ตามเป็นจริงแก่ผู้พยาบาล เป็นผู้อดทนต่อทุกขเวทนา ฯ
๖. การลุกยืนขึ้นรับ เป็นกิจที่ผู้น้อยพึงทำแก่ผู้ใหญ่ จะปฏิบัติอย่างไรจึงไม่ขัดต่อพระวินัย ?
ตอบ นั่งอยู่ในสำนักผู้ใหญ่ ไม่ลุกรับผู้น้อยกว่าท่าน นั่งเข้าแถวในบ้าน เข้าประชุมสงฆ์ ในอาราม ไม่ลุกรับ ท่านผู้ใดผู้หนึ่ง ฯ

๗. จุระเป็นเหตุไปด้วยสัตตาหกรณียะที่ท่านกล่าวไว้ในบาลี มีอะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๑. สหธรรมิกหรือมารดาบิดาเจ็บไข้ รู้เข้า ไปเพื่อรักษาพยาบาล

๒. สหธรรมิกกระสันจะสึก รู้เข้า ไปเพื่อระงับ

๓. มีกิจสงฆ์เกิดขึ้น เป็นต้นว่า วิหารชำรุดลงในเวลานั้น ไปเพื่อหาเครื่องทัฬหสัมภาระมา ปฏิสังขรณ์

๔. ทายกต้องการจะบาเพ็ญกุศล ส่งมานิมนต์ ไปเพื่อบำรุงศรัทธาของเขา หรือแม่ฐระอื่น นอกจากนี้ ที่เป็นกิจจะลักษณะ อนุโลมตามนี้ ฯ

๘. บุพพกรรมและบุพพกิจ ในการทำอุโบสถสวดปาติโมกข์ ต่างกันอย่างไร ?

ตอบ ต่างกันอย่างนี้ บุพพกรรม เป็นกิจที่ภิกษุพึงทำก่อนแต่ประชุมสงฆ์ มีกวาดบริเวณที่ประชุม เป็นต้น ส่วนบุพพกิจ เป็นกิจที่ภิกษุพึงทำก่อนแต่สวดปาติโมกข์ มีนำปาริสุทธิของภิกษุผู้อาพาธมา เป็นต้น ฯ

๙. อุปปถกิริยา คืออะไร ? มีกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ?

ตอบ คือ การทานอกรัตนอกรอยของสมณะ ฯ

มี ๓ อย่าง ฯ

คือ อนุจาร ได้แก่ความประพฤติไม่ดีไม่งาม

ปาปสมาจาร ได้แก่ความประพฤติเลวทราม

อนสนา ได้แก่ความหาเลี้ยงชีพไม่สมควร ฯ

๑๐. มหาปเทศ แปลว่าอะไร ? ทรงประทานไว้เพื่อประโยชน์อะไร ?

ตอบ แปลว่า ข้อสำหรับอ้างใหญ่ ฯ

เพื่อเป็นหลักแห่งการวินิจฉัยทั้งในทางธรรมทั้งในทางวินัย ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันเสาร์ที่ ๑๙ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๙

๑. อภิสมาจาร คืออะไร ? ภิกษุผู้ไม่เอื้อเฟื้อในอภิสมาจารมีโทษอย่างไรบ้าง ?
ตอบ คือ ธรรมเนียมของภิกษุ ๆ
มีโทษปรับอาบัติตุลลัจจัยเป็นอย่างสูง แต่มีน้อย ส่วนมากปรับอาบัติทุกกฏเป็นพื้น ๆ
๒. ในกายบริหาร มีข้อปฏิบัติเกี่ยวกับหมวดและคิ้วไว้อย่างไร ?
ตอบ เกี่ยวกับหมวด มีข้อปฏิบัติไว้ว่า อย่าพึงไว้หมวดไว้เครา คือต้องโกนเสมอ ห้ามไม่ให้แต่งหมวด และห้ามไม่ให้ตัดหมวดด้วยกรรไกร
เกี่ยวกับคิ้ว ไม่ได้วางหลักปฏิบัติไว้ แต่พระสงฆ์ไทยนิยมโกนพร้อมกับผม ๆ
๓. สังฆาฏิ บาตร ประคตเอว เข็ม มีดโกน อย่างไหนจัดเป็นบริวารบริโภาค อย่างไหนจัดเป็นบริวารอุปโภาค ?
ตอบ สังฆาฏิ บาตร ประคตเอว จัดเป็นบริวารบริโภาค
เข็ม มีดโกน จัดเป็นบริวารอุปโภาค ๆ
๔. นิสัยระงับ กับ นิสัยมุตตกะ มีอธิบายอย่างไร ?
ตอบ นิสัยระงับ หมายถึง การที่ภิกษุผู้ถือนิสัยขาดจากปกครอง เช่น อุปัชฌาย์มรณภาพ เป็นต้น
นิสัยมุตตกะ หมายถึง ภิกษุผู้ได้พรรษา ๕ แล้ว และมีคุณสมบัติพอรักษาตนได้เมื่ออยู่ตามลำพัง ทรงพระอนุญาตให้พ้นจากนิสัย ๆ
๕. วัตรคืออะไร ? อุปัชฌาย์วัตรและสัทธีวิหาริกวัตร ใครพึงทำแก่ใคร ?
ตอบ คือ แบบอย่างอันดีงามที่ภิกษุควรประพฤติในกาลนั้น ๆ ๆ
อุปัชฌาย์วัตร สัทธีวิหาริกพึงทำแก่อุปัชฌาย์
สัทธีวิหาริกวัตร อุปัชฌาย์พึงทำแก่สัทธีวิหาริก ๆ
๖. ภิกษุได้ชื่อว่า “กุลปสาทโก ผู้ยังตระกุลให้เลื่อมใส” เพราะมีปฏิปทาอย่างไร ?
ตอบ เพราะมีปฏิปทาอย่างนี้ คือ เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยอาจารย์ ไม่ทอดตนเป็นคนสนิทของสกุล โดยฐานเป็นคนเลว และอีกอย่างหนึ่ง ไม่รู้กราณัตรรอนเขา แสดงเมตตาจิตต่อเขา ประพฤติพอดีพองาม ยังความเลื่อมใสนับถือของเขาให้เกิดในตน ๆ

๗. ภิกษุอยู่จำพรรษาแล้ว มีเหตุไปที่อื่น ผู้ใจจะกลับมาให้ทันในวันนั้น แต่กลับมาไม่ทัน เช่นนี้พรรษาขาดหรือไม่ ? เพราะเหตุใด ?

ตอบ ถ้าไปด้วยฐานะที่ทรงอนุญาตให้ไปด้วยสัตตาคหณียะ พรรษาไม่ขาด เพราะยังอยู่ในพระพุทธานุญาตนั่นเอง ทั้งจิตคิดจะกลับก็มีอยู่ ถ้าไปด้วยมิใช่ฐานะที่เป็นสัตตาคหณียะ พรรษาขาด ฯ

๘. สงฆ์สวดปาฏิโมกข์อยู่ ภิกษุอื่นมาถึง หรือมาถึงเมื่อสวดจบแล้ว ฟังปฏิบัติอย่างไร ?

ตอบ ฟังปฏิบัติอย่างนี้ คือถ้าภิกษุมาใหม่มากกว่า ภิกษุที่ประชุมกันอยู่ ต้องสวดตั้งต้นใหม่ ถ้าเท่ากันหรือน้อยกว่า ส่วนที่สวดไปแล้วก็แล้วไป ให้ภิกษุที่มาใหม่ฟังส่วนที่ยังเหลืออยู่ ถ้าสวดจบแล้ว จะมากกว่าหรือน้อยกว่า ก็ไม่ต้องสวดซ้ำอีก ให้ภิกษุที่มาใหม่บอกปารีสุทธิในสำนักภิกษุผู้ฟังปาฏิโมกข์แล้ว ฯ

๙. อนาจาร หมายถึงอะไร ? เล่นอย่างไรบ้าง จัดเป็นอนาจาร ?

ตอบ อนาจาร หมายถึง ความประพฤติไม่ดีไม่งาม และการเล่นมีประการต่าง ๆ ฯ
เล่นอย่างเด็ก เล่นคะนอง เล่นพนัน เล่นปู้ยี่ปู้ยำ เล่นอึ่งคะนึ่ง จัดเป็นอนาจาร ฯ

๑๐. ภัณฑะของภิกษุผู้มรณภาพ จะตกเป็นของใคร ? ภิกษุผู้อุปฐากจะถือเอาด้วยวิสาสะได้หรือไม่ ? จงอธิบาย

ตอบ ตกเป็นของสงฆ์ ฯ

ไม่ได้ เพราะการจะถือเอาด้วยวิสาสะ ต้องถือเอาในเวลาที่เขาของภัณฑะยังมีชีวิตอยู่ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันพุธที่ ๘ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๐

๑. สิกขาบทนอกพระปาฏิโมกข์เรียกว่าอะไร ? ทรงบัญญัติไว้เพื่อประโยชน์อะไร ?

ตอบ เรียกว่า อภิสมาจาร ฯ

ทรงบัญญัติไว้เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของภิกษุ และเพื่อความงามของพระศาสนา เช่นเดียวกับตระกูลใหญ่ จำต้องมีขนบธรรมเนียม และระเบียบไว้รักษาเกียรติ และความเป็นผู้ดีของตระกูล ฯ

๒. ภิกษุเช่นไรควรได้นิสัยมุตตกะ ?

ตอบ ภิกษุผู้ควรได้นิสัยมุตตกะ คือ

๑. เป็นผู้มีศรัทธา ทิริ โอตตปปะ วิริยะ สติ

๒. เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยศีล อาจารย์ ความเห็นชอบ เคยได้ยิน ได้ฟังมามาก มีปัญญา

๓. รู้จักอาบัติ มิใช่อาบัติ อาบัติเบา อาบัติหนัก จำพระปาฏิโมกข์ได้แม่นยำ ทั้งมีพรรษาพ้น ๕ ฯ

๓. ภิกษุเช่นไร ชื่อว่า นวกะ มัชฌิมะ เถระ ?

ตอบ ภิกษุมิพรรษาไม่ถึง ๕ ชื่อว่า นวกะ

ภิกษุมิพรรษาตั้งแต่ ๕ ขึ้นไป แต่ยังไม่ถึง ๑๐ ต้องประกอบด้วยคุณธรรมตามพระวินัยชื่อว่า มัชฌิมะ

ภิกษุมิพรรษาตั้งแต่ ๑๐ ขึ้นไป ต้องประกอบด้วยคุณธรรมตามพระวินัยชื่อว่า เถระ ฯ

๔. ภิกษุผู้จะไปสู่อวาสอื่น พึงปฏิบัติตนอย่างไรบ้าง ? ให้ตอบมา ๓ ข้อ

ตอบ พึงปฏิบัติตนอย่างนี้

๑. ทำความเคารพในเจ้าของถิ่น

๒. แสดงความเกรงใจเจ้าของถิ่น

๓. แสดงอาการสุภาพต่อเจ้าของถิ่น

๔. แสดงอาการสนทสนมกับเจ้าของถิ่น

๕. ถ้าจะอยู่ที่นั่น ควรประพฤติให้ถูกธรรมเนียมของเจ้าของถิ่น

๖. ถือนาสนะแล้วอย่าดูตาย เอาใจใส่ปิดกวาดให้สะอาดหมดจด ตั้งเครื่องเสนาสนะให้เป็นระเบียบ ฯ

๕. เมื่ออยู่ในกุฎิเดียวกันกับพระเถระผู้มีพรรษามากกว่า ตามพระวินัยท่านให้ปฏิบัติอย่างไร ?
ตอบ ให้ปฏิบัติดังนี้ คือ จะทำอะไรใด ๆ ควรขออนุญาตท่านก่อน เช่น จะสอนธรรม จะอธิบายความ จะสาธยาย จะแสดงธรรม จะเปิดจะปิดไฟ จะเปิดจะปิดประตูหน้าต่าง ห้ามมิให้ทำตามอำเภอใจ ฯ
๖. รุระเป็นเหตุให้ไปค้างแรมที่อื่นด้วยสัตตทากรณียะ ที่กล่าวไว้ในบาลี มีกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ?
ตอบ มี ๔ อย่าง ฯ
 คือ ๑. สหธรรมิกหรือมารดาบิดาเจ็บไข้ รู้เข้าแล้วไปเพื่อพยาบาล
 ๒. สหธรรมิกกระสันจะสึก รู้เข้าแล้วไปเพื่อระงับ
 ๓. มีกิจสงฆ์เกิดขึ้น เช่น วิหารชำรุด ไปเพื่อหาเครื่องทัฬหสัณณการมาซ่อมแซม
 ๔. ทายกต้องการจะทำบุญ ส่งคนมานิมนต์ ไปเพื่อบำรุงศรัทธา
 แม้กิจอื่นที่อนุโลมตามนี้ ท่านก็อนุญาต ฯ
๗. กำลังสวดพระปาฏิโมกข์อยู่ มีภิกษุอื่นเข้ามา จะฟังปฏิบัติอย่างไร ?
ตอบ ปฏิบัติดังนี้ คือถ้าภิกษุผู้เข้ามาใหม่มีจำนวนมากกว่า ต้องเริ่มสวดใหม่ตั้งแต่ต้น ถ้ามีจำนวนเท่ากันหรือน้อยกว่า ส่วนที่สวดไปแล้วก็ให้เป็นอันสวดแล้ว ให้เธอผู้มาใหม่ฟังส่วนที่ยังเหลือต่อไป ฯ
๘. อนสนา ได้แก่อะไร ? มีอะไรบ้าง ?
ตอบ อนสนา ได้แก่ กิริยาแสวงหาเลี้ยงชีพในทางไม่สมควร ฯ
 มี ๒ อย่าง คือ
 ๑. การแสวงหาเป็นโลกวัชชะ มีโทษทางโลก
 ๒. การแสวงหาเป็นปณณัตติวัชชะ มีโทษทางพระบัญญัติ ฯ
๙. ภัตตทุเทศกะ จีวรภาชกะ และอัปมัตตกวิสัยชกะ หมายถึงภิกษุ ผู้มีหน้าที่อะไร ?
ตอบ ภัตตทุเทศกะ หมายถึง ภิกษุผู้มีหน้าที่แจกภัตตาหาร ตลอดถึงรับนิมนต์ของทายกแล้วจัดส่งพระไปให้
 จีวรภาชกะ หมายถึง ภิกษุผู้มีหน้าที่แจกจีวร
 อัปมัตตกวิสัยชกะ หมายถึง ภิกษุผู้มีหน้าที่แจกเภสัชและบริวารเล็กน้อย ฯ
๑๐. ภิกษุผู้ได้ชื่อว่า โจรสัมปันโน ผู้ถึงพร้อมด้วยโจจร เพราะปฏิบัติอย่างไร ?
ตอบ เพราะเว้นอโจจร ๖ จะไปหาใครหรือจะไปที่ไหน เลือกบุคคล เลือกสถานอันสมควร ไปเป็นกิจลักษณะในเวลาอันควร ไม่ไปพร่ำเพรื่อ กลับในเวลา ประพฤติตนไม่ให้เป็นที่ยังเกียจของเพื่อนสหธรรมิก ฯ

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นโท
สอบในสนามหลวง
วันอังคารที่ ๒๗ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๑

๑. อภิสมาจาร คืออะไร ? ภิกษุผู้ไม่เอื้อเฟื้อในอภิสมาจารท่านปรับอาบัติอะไรบ้าง ?
ตอบ คือ ธรรมเนียมหรือมารยาทที่ดั่งามของภิกษุ ฯ
 ปรับอาบัติอุลลัจจัยเป็นอย่างสูง แต่มีน้อย ส่วนมากปรับอาบัติทุกกฏเป็นพื้น ฯ
๒. บาตรที่ทรงอนุญาต มีกี่ชนิด ? อะไรบ้าง ? บาตรแสดนเลสจัดเข้าในชนิดไหน ?
ตอบ มี ๒ ชนิด ฯ
 คือ ๑. บาตรดินเผา
 ๒. บาตรเหล็ก ฯ
 บาตรแสดนเลส จัดเข้าในบาตรเหล็ก ฯ
๓. วัตรอันภิกษุควรประพฤติในคำว่า วัตตสมปนโน นั้น คืออะไรบ้าง ?
ตอบ คือ ๑. กิจวัตร ว่าด้วยกิจอันควรทำ
 ๒. จริยาวัตร ว่าด้วยมารยาทอันควรประพฤติ
 ๓. วิถีวัตร ว่าด้วยแบบอย่าง ฯ
๔. สัตตทากรณียะ และสัตตทาหาลิก มีอธิบายอย่างไร ?
ตอบ สัตตทากรณียะ คือ กิจจำเป็นบางอย่างที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้ภิกษุผู้อยู่จำพรรษาไปพักแรมคืนที่อื่น แต่ต้องกลับมาภายใน ๗ วัน
 สัตตทาหาลิก คือ เกสัช ๕ ที่รับประเคนแล้วเก็บไว้บริโภคได้ ๗ วัน ฯ
๕. ปาปสมาจาร คืออะไร ? ภิกษุชื่อว่า กุลปสาทโก เพราะประพฤติอย่างไร ?
ตอบ คือ ความประพฤติเลวทราม เนื่องด้วยการคบคฤหัสถ์ด้วยการสมาคมอันมิชอบ ฯ
 เพราะประพฤติพดตีพองาม ยิ่งความเลื่อมใสนับถือของเขาให้เกิดในตน เป็นศรีของพระศาสนา ฯ
๖. ภิกษุฉันเนื้อ เนื้อมนุषย์ ต้องอาบัติอะไร ?
ตอบ ฉันเนื้อ ต้องอาบัติทุกกฏ
 ฉันเนื้อมนุषย์ ต้องอาบัติอุลลัจจัย ฯ

๗. ลหุภรณ์ และครุภรณ์ ที่เป็นของสงฆ์ คือของเช่นไร ? อย่างไร แยกกันได้และไม่ได้ ?

ตอบ ลหุภรณ์ คือ ของเบา มีบิณฑบาต เภาสี่ช กับบริวารที่จะใช้สำหรับตัว คือ บาตร จีวร ประคดเอว เข็ม มีดพับ มีดโกน เป็นของที่แยกกันได้

ครุภรณ์ คือ ของหนัก ไม่ใช่ของสำหรับใช้ให้สิ้นไป เป็นของควรรักษาไว้ได้นาน เป็นเครื่องใช้ในเสนาสนะ หรือเป็นตัวเสนาสนะเอง ตลอดถึงกุฎีและที่ดิน เป็นของที่แยกกันไม่ได้ ฯ

๘. สภาคาบัตติ คืออาบัติเช่นไร ?

ตอบ คือ อาบัติที่ภิกษุต้องเหมือนกันเพราะล่วงละเมิดสิกขาบทเดียวกัน ห้ามไม่ให้แสดง ห้ามไม่ให้รับ ให้แสดงในสำนักของภิกษุอื่น ฯ

๙. จีวรที่วิกัปไว้ เมื่อจะนำมาใช้ต้องทำอะไร ? ถ้าไม่ทำเช่นนั้นต้องอาบัติอะไร ?

ตอบ จีวรที่วิกัปไว้ เมื่อจะนำมาใช้ต้องขอให้ผู้รับถอนก่อน ฯ
ต้องอาบัติปาจิตตีย์ ฯ

๑๐. สมบัติของภิกษุในทางพระวินัยมีเท่าไร ? อะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๔ ฯ

คือ ๑. สีสสมบัติ

๒. อาจารย์สมบัติ

๓. ทัมมฐิสมบัติ

๔. อาชีวะสมบัติ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันเสาร์ที่ ๑๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๒

๑. สิกขาบทนอกพระปาฏิโมกข์เรียกว่าอะไร ? ทรงบัญญัติไว้เพื่อประโยชน์อะไร ?

ตอบ เรียกว่า อภิสมาจาร ฯ

ทรงบัญญัติไว้เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของภิกษุ และเพื่อความงามของพระศาสนา เช่นเดียวกับตระกูลใหญ่ จำต้องมีขนบธรรมเนียมและระเบียบไว้รักษาเกียรติ และความเป็นผู้ดีของตระกูล ฯ

๒. เปลื้องกายอย่างไรต้องอาบัติถุลลัจจัย ? อย่างไรต้องอาบัติทุกกฏ ?

ตอบ เปลื้องกายเป็นวัตรเอาอย่างเดียรถีย์ ต้องอาบัติถุลลัจจัย ฯ

เปลื้องกายทำกิจแก่กัน เช่น ไหว้ รับไหว้ ทำบริการม ให้ของรับของและเปลื้องกายในเวลาฉันในเวลาดื่ม ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ

๓. บริหาร ๘ อย่างไหนจัดเป็นบริวารบริโภค อย่างไหนจัดเป็นบริวารอุปโภค ?

ตอบ ไตรจีวร บาตร ประคตเอน รวม ๕ อย่าง จัดเป็นบริวารบริโภค ฯ

เข็ม มีดโกน และผ้ากรอกน้ำ จัดเป็นบริวารอุปโภค ฯ

๔. ภิกษุเช่นไรควรได้นิสัยมุตตกะ ?

ตอบ ภิกษุผู้ควรได้นิสัยมุตตกะ คือ

๑. เป็นผู้มีศรัทธา หิริ โอตตัปปะ วิริยะ สติ

๒. เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยศีล อาจารย์ ความเห็นชอบ เคยได้ยินได้ฟังมามาก มีปัญญา

๓. รู้จักอาบัติ มีไข้อาบัติ อาบัติเบา อาบัติหนัก จำพระปาฏิโมกข์ได้แม่นยำ

ทั้งมีพรรษาพัน ๕ ฯ

๕. ภิกษุผู้เป็นอาคันตุกะไปสู่อาวาสอื่น ฟังประพาดิอย่างไรจึงจะถูกรณณเณมตามพระวินัย ?

ตอบ ฟังประพาดิดังนี้

๑. ทำความเคารพในท่าน

๒. แสดงความเกรงใจเจ้าของถิ่น

๓. แสดงอาการสุภาพ

๔. แสดงอาการสนิทสนมกับเจ้าของถิ่น

๕. ถ้าจะอยู่ที่นั่น ควรประพาดิให้ถูกรณณเณมของเจ้าของถิ่น

๖. ถือเสนาสนะแล้วอย่าดูตาย เอาใจใส่ชำระปิดกวาดให้หมดจด จัดตั้งเครื่องเสนาสนะให้เป็นระเบียบ ฯ

๖. ภิกษุอยู่ในกุฏิเดียวกันกับภิกษุผู้มีพรรษามากกว่า ควรปฏิบัติตนอย่างไรจึงชื่อว่าแสดงความเคารพท่านตามพระวินัย ?

ตอบ ควรปฏิบัติตนอย่างนี้ คือ จะทำสิ่งใด ๆ ควรขออนุญาตท่านก่อน เช่น จะสอนธรรม จะอธิบายความ จะสาธยาย จะแสดงธรรม จะจุดจะดับไฟ จะเปิดจะปิดหน้าต่าง ห้ามมิให้ทำตามอำเภอใจ ฯ

๗. ดิถีที่กำหนดให้เข้าจำพรรษาในบาลีกล่าวไว้เท่าไร ? อะไรบ้าง ?

ตอบ กล่าวไว้ ๒ ฯ

คือ ๑. ปุริมีกาวัสสุปนายิกา วันเข้าพรรษาต้น คือ วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘

๒. ปัจฉิมิกาวัสสุปนายิกา วันเข้าพรรษาหลัง คือ วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๙ ฯ

๘. ปวารณา คืออะไร ? มีพระพุทธานุญาตให้ทำในวันไหน ?

ตอบ คือ การบอกให้โอกาสแก่ภิกษุทั้งหลายเพื่อปรารณาดักเตือนว่ากล่าวตนได้ ฯ

มีพระพุทธานุญาตให้ทำในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ซึ่งเป็นวันเต็ม ๓ เดือนแต่วันจำพรรษา ฯ

๙. ดิรัจฉานวิชาไม่ใช่อะไร พระศาสดาจึงตรัสห้ามไว้ไม่ให้บอกไม่ให้เรียน ?

ตอบ เป็นความรู้ที่เขาสงสัยว่าลวงหรือหลง ไม่ใช่ความรู้จริงจัง ผู้บอกเป็นผู้ลวง ผู้เรียนก็เป็นผู้หัดเพื่อจะลวงหรือเป็นผู้หลงมกมาย ฉะนั้น พระศาสดาจึงตรัสห้ามไว้ไม่ให้บอกไม่ให้เรียน ฯ

๑๐. ยาวกาลิก กับ ยาวซีวิก ต่างกันอย่างไร ?

ตอบ ยาวกาลิก คือ ของที่ใช้บริโภคเป็นอาหาร บริโภคได้ชั่วคราว คือตั้งแต่เช้าถึงเที่ยงวัน ได้แก่ โภชนะ ๕ นมสด นมส้ม ของขบเคี้ยว เป็นต้น ฯ

ส่วนยาวซีวิก เป็นของที่ให้ประกอบเป็นยา บริโภคได้เสมอไป ไม่มีจำกัดเวลา แต่เมื่อมีเหตุจึงบริโภคได้ ได้แก่ รากไม้ น้ำฟาดใบไม้ ผลไม้ ยางไม้ เปลือก เป็นต้น ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นโท
สอบในสนามหลวง
วันพฤหัสบดีที่ ๕ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๓

๑. อภิสมาจารคืออะไร ? ภิกษุผู้ไม่เอื้อเฟื้อในอภิสมาจารมีโทษอย่างไรบ้าง ?
ตอบ คือ ขนบธรรมเนียมอันดีงามของภิกษุ ๆ
มีโทษปรับอาบัติอุลลัจจัยเป็นอย่างสูง แต่มีน้อย ส่วนมากปรับอาบัติทุกกฏเป็นพื้น ๆ
๒. บาตรที่ทรงอนุญาตมีกี่ชนิด ? อะไรบ้าง ?
ตอบ มี ๒ ชนิด ๆ
คือ ๑. บาตรดินเผา ๒. บาตรเหล็ก ๆ
๓. คำว่า ถือนิสัย หมายความว่าอะไร ?
ตอบ หมายความว่า ยอมตนอยู่ในความปกครองของพระเถระ ผู้มีคุณสมบัติควรปกครองตนได้ ยอมตนให้ท่านปกครองพึงพึงพำนักอาศัยท่าน ๆ
๔. วัตถุอนามาส คืออะไร ? ภิกษุจำเป็นต้องวัตถุอนามาสนั้น ต้องอาบัติอะไรบ้าง ?
ตอบ คือ สิ่งที่ภิกษุไม่ควรจับต้อง ๆ
ภิกษุจำเป็นต้องมาตุคาม เป็นอาบัติสังฆาติเสส อุลลัจจัย และทุกกฏ ตามประโยคจับต้องบังมเหาะก็ ด้วยความกำหนด เป็นอาบัติอุลลัจจัย
นอกนั้นเป็นวัตถุแห่งอาบัติทุกกฏทั้งหมด ๆ
๕. วัตรอันภิกษุควรประพฤติในคำว่า วัตตสัมปนโน นั้นคืออะไรบ้าง ?
ตอบ คือ ๑. กิจวัตร ว่าด้วยกิจอันควรทำ
๒. จริยาวัตร ว่าด้วยมารยาทอันควรประพฤติ
๓. วิถีวัตร ว่าด้วยแบบอย่าง ๆ
๖. การลุกยืนขึ้นรับ เป็นกิจที่ผู้น้อยจึงทำแก่ผู้ใหญ่ จะปฏิบัติอย่างไร จึงไม่ขัดต่อพระวินัย ?
ตอบ นั่งอยู่ในสำนักผู้ใหญ่ ไม่ลุกรับผู้น้อยกว่าท่าน นั่งเข้าแถวในบ้าน เข้าประชุมสงฆ์ในอาราม ไม่ลุกรับท่านผู้ใดผู้หนึ่ง ๆ

๗. สัตตาหกรณียะ คืออะไร ? มีวิธีปฏิบัติอย่างไร ?

ตอบ คือ การหลีกเลี่ยงในระหว่างอยู่จำพรรษาด้วยกรณียฐานะและกลับมาภายใน ๗ วัน ๓
ให้ผูกใจว่าจะกลับมาภายใน ๗ วัน ๓

๘. กำลังสวดพระปาฏิโมกข์อยู่ หากมีภิกษุอื่นเข้ามา จะปฏิบัติอย่างไร ?

ตอบ ปฏิบัติอย่างนี้ คือ ถ้าภิกษุผู้เข้ามาใหม่มากกว่าภิกษุผู้ชุมนุมต้องสวดตั้งต้นใหม่ ถ้าเท่ากันหรือน้อยกว่า ส่วนที่สวดไปแล้วก็ให้เป็นอันสวดแล้ว ให้เธอผู้มาใหม่ฟังส่วนที่ยังเหลือต่อไป ๓

๙. อเนสนา ได้แก่อะไร ? มีอะไรบ้าง ?

ตอบ อเนสนา ได้แก่ กิริยาแสวงหาเลี้ยงชีพในทางไม่สมควร ๓

แสดงโดยคัมภีร์ ๒ อย่าง คือ

๑. การแสวงหาเป็นโลกวัชชะ มีโทษทางโลก

๒. การแสวงหาเป็นปณณัตติวัชชะ มีโทษทางพระบัญญัติ ๓

๑๐. ภัณฑะของภิกษุผู้มรณภาพ จะตกเป็นของใคร ? ภิกษุผู้อุปฐาก จะถือเอาด้วยวิสาสะ ได้หรือไม่ ?
จงอธิบาย

ตอบ ตกเป็นของสงฆ์ ๓

ไม่ได้ เพราะการจะถือเอาด้วยวิสาสะ ต้องถือเอาในเวลาที่เขาเจ้าของ ภัณฑะยังมีชีวิตอยู่ ๓

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันพุธที่ ๒๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๔

๑. ภิกษุผู้ปฏิบัติพระวินัยส่วนอภิสมจารให้ติงาม จะต้องปฏิบัติอย่างไร ?
ตอบ ต้องปฏิบัติโดยสายกลาง คือไม่ถือเคร่งครัดอย่างมกมาย จนเป็นเหตุทำตนให้ลำบากเพราะเหตุธรรมเนียมเล็ก ๆ น้อย ๆ อันขัดต่อกาลเทศะ และไม่สะเพร้ามักง่าย ละเลยต่อธรรมเนียมของภิกษุ จนถึงทำตนให้เป็นคนเลวทราม ฯ
๒. ในกายบริหาร มีข้อปฏิบัติเกี่ยวกับหมวดและคิ้วไว้อย่างไร ?
ตอบ เรื่องหมวด มีข้อปฏิบัติไว้ว่า อย่าพึงไว้หมวดไว้เครา คือต้องโกนเสมอ ห้ามไม่ให้แต่งหมวด และห้ามไม่ให้ตัดหมวดด้วยกรรไกร
ส่วนเรื่องคิ้ว ไม่ได้วางหลักปฏิบัติไว้ แต่พระสงฆ์ไทยนิยมโกนพร้อมกันผม ฯ
๓. นิสัยระงับ กับ นิสัยมุตตะกะ มีอธิบายอย่างไร ?
ตอบ นิสัยระงับ หมายถึง การที่ภิกษุผู้ถือนิสัยขาดจากปกครอง เช่น อุปัชฌาย์มรณภาพ เป็นต้น นิสัยมุตตะกะ หมายถึง ภิกษุผู้ได้พรรษา ๕ แล้ว และมีคุณสมบัติพอรักษาตนได้เมื่ออยู่ตามลำพัง ทรงพระอนุญาตให้พ้นจากนิสัย ฯ
๔. ภิกษุผู้อาพาธควรปฏิบัติตนอย่างไร จึงไม่เป็นภาระแก่ผู้พยาบาล ?
ตอบ ควรปฏิบัติตนให้เป็นผู้พยาบาลง่าย คือทำความสบายให้แก่ตน (ไม่ฉันทของแสง) รู้จักประมาณ ในการบริโภค ฉันทง่าย บอกอาการไข้ตามเป็นจริงแก่ผู้พยาบาล เป็นผู้อดทนต่อทุกขเวทนา ฯ
๕. ภิกษุผู้เป็นอาคันตุกะ ไปสู่อาวาสอื่น พึงประพฤติอย่างไรจึงจะถูกระธรรมเนียมตามพระวินัย ?
ตอบ พึงประพฤติดังนี้
๑. ทำความเคารพในท่าน
  ๒. แสดงความเกรงใจเจ้าของถิ่น
  ๓. แสดงอาการสุภาพ
  ๔. แสดงอาการสนิสนมกับเจ้าของถิ่น
  ๕. ถ้าจะอยู่ที่นั่น ควรประพฤติให้ถูกระธรรมเนียมของเจ้าของถิ่น
  ๖. ถูเสนาสนะแล้วอย่าดูตาย เอาใจใส่ชำระปัดกวาดให้หมดจด จัดตั้งเครื่องเสนาสนะให้เป็นระเบียบ ฯ

๖. ภิกษุได้ชื่อว่า “กุลปสาทโก ผู้ยังตระกูลให้เสื่อมใส” เพราะมีปฏิปทาอย่างไร ?

ตอบ เพราะมีปฏิปทาอย่างนี้ คือเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยอาจารย์ ไม่ทอดตนเป็นคนสนิทของสกุล โดยฐานเป็นคนเลว และอีกอย่างหนึ่ง ไม่รุกรานตัดรอนเขา แสดงเมตตาจิตต่อเขา ประพฤติพอดีพองาม ยังความเสื่อมใสนับถือของเขาให้เกิดในตน ฯ

๗. รุระเป็นเหตุให้ไปค้างแรมที่อื่นด้วยสัตตทาภรณ์ยะ ที่กล่าวไว้ในบาลี มีอะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๔ อย่าง คือ

๑. สหธรรมิกหรือมารดาบิดาเจ็บไข้ รู้เข้าแล้วไปเพื่อพยาบาล
๒. สหธรรมิกกระสันจะสึก รู้เข้าแล้วไปเพื่อระงับ
๓. มีกิจสงฆ์เกิดขึ้น เช่น วิหารชำรุด ไปเพื่อหาเครื่องทัฬหสังฆาภิบาลมาซ่อมแซม
๔. ทายกต้องการจะทำบุญ ส่งคนมานิมนต์ ไปเพื่อบำรุงศรัทธา แม้อีกอื่นที่อนุโลมตามนี้

ท่านก็อนุญาติ ฯ

๘. ปวารณา คืออะไร ? มีพระพุทธานุญาตให้ทำในวันไหน ?

ตอบ คือ การบอกให้โอกาสแก่ภิกษุทั้งหลายผู้ปรารถนาตัดเดือนว่ากล่าวตนได้ ฯ

มีพระพุทธานุญาตให้ทำในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ซึ่งเป็นวันเต็ม ๓ เดือนแต่วันจำพรรษา ฯ

๙. อุปปถกิริยา คืออะไร ? มีอะไรบ้าง ?

ตอบ คือ การทำนอกรัตนกรอยของสมณะ ฯ

มี ๓ อย่าง คือ อนาคต ได้แก่ความประพฤติไม่ดีไม่งาม ปาปสมาจาร ได้แก่ความประพฤติเลวทราม และอนเสนา ได้แก่ความหาเลี้ยงชีพไม่สมควร ฯ

๑๐. สมบัติของภิกษุผู้มรณภาพ จะตกเป็นของใคร ? ภิกษุผู้อุปัฏฐากจะถือเอาด้วยวิสาสะได้หรือไม่ ? จงอธิบาย

ตอบ ตกเป็นของสงฆ์ ฯ

ไม่ได้ เพราะการจะถือเอาด้วยวิสาสะ ต้องถือเอาในเวลาที่ยังมีชีวิตอยู่ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันอาทิตย์ที่ ๑๓ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๕

๑. สิกขาบทนอกพระปาฏิโมกข์ เรียกว่าอะไร ? ทรงบัญญัติไว้เพื่อประโยชน์อะไร ?
ตอบ เรียกว่า อภิสมาจาร ฯ
 ทรงบัญญัติไว้เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของภิกษุ และเพื่อความงามของพระศาสนา ฯ
๒. สังฆาฏิ บาตร ประคตเอว เข็ม มีดโกน อย่างไหนจัดเป็นบริวารบริโภค อย่างไหนจัดเป็นบริวารอุปโภค ?
ตอบ สังฆาฏิ บาตร ประคตเอว จัดเป็นบริวารบริโภค
 เข็ม มีดโกน จัดเป็นบริวารอุปโภค ฯ
๓. บาตรที่ทรงอนุญาตมีกี่ชนิด ? อะไรบ้าง ?
ตอบ มี ๒ ชนิด ฯ
 คือ ๑. บาตรดินเผา ๒. บาตรเหล็ก ฯ
๔. คำว่า ถือนิสัย ในพระวินัย หมายความว่าอะไร ?
ตอบ หมายความว่า ยอมตนอยู่ในความปกครองของพระเถระ ผู้มีคุณสมบัติสามารถปกครองตนได้
 ให้ท่านปกครอง ฟังฟังพำนักอาศัยท่าน ฯ
๕. วัตรคืออะไร ? อุปัชฌาย์วัตรและสัทธีวาริกวัตร ใครพึงทำแก่ใคร ?
ตอบ คือ แบบอย่างอันดีงามที่ภิกษุควรประพฤติในกาลนั้น ๆ ฯ
 อุปัชฌาย์วัตร สัทธีวาริกพึงทำแก่อุปัชฌาย์
 สัทธีวาริกวัตร อุปัชฌาย์พึงทำแก่สัทธีวาริก ฯ
๖. ภิกษุอยู่ในกุฎีเดียวกันกับภิกษุผู้มีพรรษามากกว่า ควรปฏิบัติตนอย่างไร จึงชื่อว่าแสดงความเคารพท่านตามพระวินัย ?
ตอบ ควรปฏิบัติตนอย่างนี้ คือ จะทำอะไร ๆ ควรขออนุญาตท่านก่อน เช่น จะสอนธรรม จะอธิบายความ จะสาธยาย จะแสดงธรรม จะเปิดหรือปิดไฟ จะเปิดหรือปิดหน้าต่าง ห้ามมิให้ทำตามอำเภอใจ ฯ

๗. สัตตาหกรณียะคืออะไร ? มีวิธีปฏิบัติอย่างไร ?

ตอบ คือ การหลีกเลี่ยงในระหว่างอยู่จำพรรษาด้วยกิจธุระอันสมควร และกลับมาภายใน ๗ วัน ๓
ให้ผูกใจว่าจะกลับมาภายใน ๗ วัน ๓

๘. อนาคตหมายถึงอะไร ? เล่นอย่างไรบ้าง จัดเป็นอนาคต ?

ตอบ อนาคต หมายถึงความประพฤติไม่ดีไม่งาม และการเล่นมีประการต่าง ๆ ๓
เล่นอย่างเด็ก เล่นคณง เล่นพนัน เล่นปู้ยี่ปู้ยำ เล่นอึ่งคะนึ่ง จัดเป็นอนาคต ๓

๙. มหาปเทศแปลว่าอะไร ? ทรงประทานไว้เพื่อประโยชน์อะไร ?

ตอบ แปลว่า ข้อสำหรับอ้างใหญ่ ๓
เพื่อเป็นหลักแห่งการวินิจฉัยทั้งในทางธรรมทั้งในทางวินัย ๓

๑๐. สมบัติของภิกษุในทางพระวินัยมีเท่าไร ? อะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๔ ๓

คือ ๑. สีสสมบัติ

๒. อาจารย์สมบัติ

๓. ทิฎฐิสมบัติ

๔. อาชีวิสมบัติ ๓

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันเสาร์ที่ ๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๖

๑. อภิสมาจารคืออะไร ? ภิกษุผู้ไม่เอื้อเฟื้อในอภิสมาจารมีโทษอย่างไรบ้าง ?
ตอบ คือ ขนบธรรมเนียมอันดีงามของภิกษุ ฯ
 มีโทษปรับอาบัติอุลลัจจัยเป็นอย่างสูง แต่มีน้อย ส่วนมากปรับอาบัติทุกกฏเป็นพื้น ฯ
๒. ในกายบริหาร มีข้อปฏิบัติเกี่ยวกับหมวดและคิ้วไว้อย่างไร ?
ตอบ เรื่องหมวด มีข้อปฏิบัติไว้ว่า อย่าพึงไว้หมวดไว้เครา คือต้องโกนเสมอ ห้ามไม่ให้แต่งหมวด และห้ามไม่ให้ตัดหมวดด้วยกรรไกร
 ส่วนเรื่องคิ้ว ไม่ได้วางหลักปฏิบัติไว้ แต่พระสงฆ์ไทยนิยมโกนพร้อมๆกับผม ฯ
๓. วัตถุอนามาส คืออะไร ? ภิกษุจำเป็นต้องวัตถุอนามาสนั้น ต้องอาบัติอะไรบ้าง ?
ตอบ คือ สิ่งที่ภิกษุไม่ควรจับต้อง ฯ
 ภิกษุจำเป็นต้องมาตุคาม เป็นอาบัติสังฆาติเสส อุลลัจจัย และทุกกฏ ตามประโยค
 จับต้องบังคมเทาะก็ด้วยความกำหนดเป็นอาบัติอุลลัจจัย
 นอกนั้นเป็นวัตถุแห่งอาบัติทุกกฏทั้งหมด ฯ
๔. ภิกษุผู้เป็นอาคันตุกะ ไปสู่อาวาสอื่น พึงประพฤติอย่างไรจึงจะถูกระงับตามพระวินัย ?
ตอบ พึงประพฤติดังนี้
 ๑. ทำความเคารพในท่าน
 ๒. แสดงความเกรงใจเจ้าของถิ่น
 ๓. แสดงอาการสุภาพ
 ๔. แสดงอาการสนทนากับเจ้าของถิ่น
 ๕. ถ้าจะอยู่ที่นั่น ควรประพฤติให้ถูกระงับของเจ้าของถิ่น
 ๖. ถูเสนาสนะแล้วอย่าดูตาย เอาใจใส่ชำระปัดกวาดให้หมดจด จัดตั้งเครื่องเสนาสนะให้เป็นระเบียบ ฯ
๕. ภิกษุอธิษฐานจำพรรษาแล้ว มีเหตุไปที่อื่น ผูกใจจะกลับมาให้ทันในวันนั้น แต่กลับมาไม่ทัน เช่นนี้
 พรรษาขาดหรือไม่ ? เพราะเหตุใด ?
ตอบ ถ้าไปด้วยฐานะที่ทรงอนุญาตให้ไปด้วยสัตตาหกรณียะ พรรษาไม่ขาด เพราะยังอยู่ในพระพุทธานุญาต
 นั้นเอง ทั้งจิตคิดจะกลับก็มีอยู่ ถ้าไปด้วยมิใช่ฐานะที่เป็นสัตตาหกรณียะ พรรษาขาด ฯ

๖. กำลังสวดพระปาฏิโมกข์อยู่ หากมีภิกษุอื่นเข้ามาจะปฏิบัติอย่างไร ?

ตอบ ปฏิบัติอย่างนี้ คือ ถ้าภิกษุผู้เข้ามาใหม่มากกว่าภิกษุผู้ชุมนุม ต้องสวดตั้งต้นใหม่ ถ้าเท่ากันหรือน้อยกว่า ส่วนที่สวดไปแล้วก็ให้เป็นอันสวดแล้ว ให้เธอผู้มาใหม่ฟังส่วนที่ยังเหลือต่อไป ฯ

๗. ปวารณา คืออะไร ? มีพระพุทธานุญาตให้ทำในวันไหน ?

ตอบ คือ การบอกให้โอกาสแก่ภิกษุทั้งหลายเพื่อว่ากล่าวตักเตือนตนได้ ฯ

มีพระพุทธานุญาตให้ทำในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ หรือในวันมหาปวารณา ฯ

๘. อเนสนาได้แก่อะไร ? มีอะไรบ้าง

ตอบ อเนสนา ได้แก่กิริยาแสวงหาเลี้ยงชีพในทางไม่สมควร ฯ

มี ๒ อย่าง คือ

๑. การแสวงหาที่เป็นโลกวัชชะ มีโทษทางโลก

๒. การแสวงหาที่เป็นปณณัตติวัชชะ มีโทษทางพระบัญญัติ ฯ

๙. ลักษณะถือวิสาสะที่มาในพระบาลีมีอะไรบ้าง?

ตอบ มี ๑. เป็นผู้เคยได้เห็นกันมา

๒. เป็นผู้เคยคบกันมา

๓. ได้พูดกันไว้

๔. ยังมีชีวิตอยู่

๕. รู้ว่าของนั้นเราถือเอาแล้วเขาจักพอใจ ฯ

๑๐. ภิกษุจะเปลี่ยนไตรครอง ฟังปฏิบัติอย่างไรบ้าง ?

ตอบ ต้องปัจจุธรรม์ คือ ถอนอธิฐานผีนเก่าเสียก่อน แล้วจึงทำพินทุและอธิฐานผ้าผืนใหม่ ฯ

*****

สารบัญ

	หน้า
ปัญหาและเฉลย : วิชาธรรมวิจารณ์	๑
พ.ศ. ๒๕๔๙	๑
พ.ศ. ๒๕๕๐	๔
พ.ศ. ๒๕๕๑	๖
พ.ศ. ๒๕๕๒	๘
พ.ศ. ๒๕๕๓	๑๑
พ.ศ. ๒๕๕๔	๑๓
พ.ศ. ๒๕๕๕	๑๕
พ.ศ. ๒๕๕๖	๑๗
พ.ศ. ๒๕๕๗	๑๙
พ.ศ. ๒๕๕๘	๒๑
พ.ศ. ๒๕๕๙	๒๓
พ.ศ. ๒๕๖๐	๒๕
พ.ศ. ๒๕๖๑	๒๗
พ.ศ. ๒๕๖๒	๒๙
พ.ศ. ๒๕๖๓	๓๑
พ.ศ. ๒๕๖๔	๓๓
พ.ศ. ๒๕๖๕	๓๕
พ.ศ. ๒๕๖๖	๓๗
ปัญหาและเฉลย : วิชาพุทธานุกรุทธประวัติ	๓๙
พ.ศ. ๒๕๔๙	๓๙
พ.ศ. ๒๕๕๐	๔๒
พ.ศ. ๒๕๕๑	๔๔
พ.ศ. ๒๕๕๒	๔๖
พ.ศ. ๒๕๕๓	๔๘
พ.ศ. ๒๕๕๔	๕๐
พ.ศ. ๒๕๕๕	๕๓
พ.ศ. ๒๕๕๖	๕๕
พ.ศ. ๒๕๕๗	๕๗
พ.ศ. ๒๕๕๘	๕๙
พ.ศ. ๒๕๕๙	๖๑

พ.ศ. ๒๕๖๐	๖๓
พ.ศ. ๒๕๖๑	๖๕
พ.ศ. ๒๕๖๒	๖๗
พ.ศ. ๒๕๖๓	๖๙
พ.ศ. ๒๕๖๔	๗๑
พ.ศ. ๒๕๖๕	๗๓
พ.ศ. ๒๕๖๖	๗๕

ปัญหาและเฉลย : วิชาวินัยบัญญัติ

พ.ศ. ๒๕๔๙	๗๗
พ.ศ. ๒๕๕๐	๗๙
พ.ศ. ๒๕๕๑	๘๑
พ.ศ. ๒๕๕๒	๘๓
พ.ศ. ๒๕๕๓	๘๕
พ.ศ. ๒๕๕๔	๘๗
พ.ศ. ๒๕๕๕	๙๐
พ.ศ. ๒๕๕๖	๙๒
พ.ศ. ๒๕๕๗	๙๔
พ.ศ. ๒๕๕๘	๙๖
พ.ศ. ๒๕๕๙	๙๘
พ.ศ. ๒๕๖๐	๑๐๐
พ.ศ. ๒๕๖๑	๑๐๒
พ.ศ. ๒๕๖๒	๑๐๔
พ.ศ. ๒๕๖๓	๑๐๖
พ.ศ. ๒๕๖๔	๑๐๘
พ.ศ. ๒๕๖๕	๑๑๐
พ.ศ. ๒๕๖๖	๑๑๒

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรธรรมชั้นเอก
สอบในสนามหลวง
วันศุกร์ที่ ๑๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๔๙

๑. อุทเทสแห่งนิพพิทา ดังต่อไปนี้ มีความหมายว่าอย่างไร ?

- ก. คนเขลา   ข. ผู้รู้   ค. หมกอยู่
ง. หาข้ออยู่ไม่   จ. โลกนี้

ตอบ ก. คนผู้ไร้วิจารณ์ญาณ

ข. ผู้รู้โลกตามความเป็นจริง

ค. เพลิดเพลินหลงติดอยู่ในสิ่งอันมีโทษ

ง. ไม่พัวพันในสิ่งล่อใจ

จ. โดยตรง ได้แก่แผ่นดินเป็นที่อยู่อาศัย โดยอ้อม ได้แก่หมู่สัตว์ผู้อาศัย ๆ

๒. อุทเทสว่า “เย จิตตํ สณฺณเมสฺสนติ โมกฺขนติ มารพฺนธนา” นั้น การสำรวมจิตทำอย่างไร ?

ตอบ การสำรวมจิตมี ๓ วิธี คือ

๑. สำรวมอินทรีย์มิให้ความยินดีครอบงำ ในเมื่อเห็นรูป ฟังเสียง ดมกลิ่น ลิ้มรส ถูกต้อง โผฏฐัพพะ อันน่าปรารถนา

๒. มนสิการกัมมัฏฐานอันเป็นปฏิปักษ์ต่อกามฉันท์ คือ อสุภะ กายคตาสติ และมรณสติ

๓. เจริญวิปัสสนา พิจารณาสังขารให้เห็นเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ๆ

๓. สังขารในไตรลักษณ์กับในชั้น ๕ ต่างกันอย่างไร ?

ตอบ สังขารในไตรลักษณ์ หมายถึงอารูปธรรมและนามธรรมทั้งหมดที่ปัจจัยปรุงแต่งขึ้น ส่วนสังขารในชั้น ๕ หมายถึงเอาเจตสิกธรรมที่ปรุงแต่งจิตให้มีอาการต่าง ๆ เว้นเวทนาและสัญญา ๆ

๔. ปกิณกทุกข์ คืออะไร ? จะบรรเทาได้ด้วยวิธีอย่างไร ?

ตอบ คือ ทุกข์จร เช่น ความเศร้าโศกเสียใจ ความรำไรบนเพ็ชรำพัน ความไม่สบายกาย ความไม่สบายใจ ความคับแค้นใจ ความประสพสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา ความพลัดพรากจากของรัก ความผิดหวัง เป็นต้น ๆ

จะบรรเทาได้ด้วยการมีสติ ใช้ปัญญาพิจารณา รู้จักปลงรู้จักปล่อยวางไม่ยึดมั่นถือมั่น ๆ

๕. อาหารปริเยฏฐิทุกข์ คืออะไร ? จะบรรเทาได้ด้วยวิธีอย่างไร ?

ตอบ คือ ทุกข์ในการหาเลี้ยงชีพ เช่น ต้องแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกัน เมื่อผลประโยชน์ขัดกัน ก็ทะเลาะกัน และเมื่อยิ่งแสวงหามากก็เป็นเหตุให้เกิดทุกข์มาก ๆ

จะบรรเทาได้ด้วยการขยันประหยัดอดทนและอดออม เป็นอยู่ด้วยปัจจัยเครื่องเลี้ยงชีพเท่าที่จำเป็น ตัดสิ่งฟุ้งเฟ้อที่ไม่จำเป็นออกไป ยินดีเท่าที่ตนมีอยู่โดยยึดทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักในการดำรงชีวิต ฯ

๖. พระบาลีว่า “ภิกษุ เธอจงวิตเรื่องนี้ เรื่องที่เธอวิตแล้ว จักพลันถึง” จงให้ความหมายคำต่อไปนี้ ให้ถูกต้องตามพระบาลีนั้น ?

- ก. เรื่องนี้   ข. จงวิต (วิตอะไร)
ค. เรื่องที่วิตแล้ว   ง. จักพลันถึง (ถึงอะไร)
จ. เรื่องจักไม่จมใน.....

ตอบ ก. อุตภาพร่างกาย
ข. วิตน้ำ คือมีจิตวิตก
ค. อุตภาพที่บรรเทากิเลสให้เบาบางลง
ง. ถึงท่า คือพระนิพพาน
จ. ในสังสารวัฏ ฯ

๗. คนสัทธาจริตและคนวิตกจริต มีลักษณะอย่างไร ? ควรเจริญกัมมัญฐานอะไร ?

ตอบ คนสัทธาจริต มีลักษณะเชื่อง่ายขาดเหตุผล คนวิตกจริต มีลักษณะ คิดมาก ฟุ้งซ่าน ฯ
คนสัทธาจริตควรเจริญอนุสสติ ๖ ข้างต้น คนวิตกจริตควรเจริญอานาปานสติ ฯ

๘. กายคตาสติกัมมัญฐานกับบอสุกัมมัญฐาน ต่างกันหรือเหมือนกันอย่างไร ? จงอธิบาย

ตอบ ต่างกันที่อารมณ์ คือ กายคตาสติ พิจารณาอาการภายในของตนเป็นอารมณ์อสุก พิจารณาซากศพเป็นอารมณ์ ฯ

เหมือนกันตรงที่พิจารณาให้เห็นเป็นปฏิกุศล ไม่งามเหมือนกันและเป็นปฏิปักษ์ต่อกามฉันทะ อีกทั้งเป็นเครื่องกำจัดวิปการ ข้อที่เห็นว่า สวยงามในสิ่งที่ไม่สวยงามได้เหมือนกัน ฯ

๙. จงแสดงวิธีเจริญมูทิตา พร้อมทั้งอาณิสสแห่งการเจริญ พอเป็นตัวอย่าง ?

ตอบ วิธีเจริญมูทิตานี้ดังนี้ เมื่อได้เห็นหรือได้ยินมนุษย์หรือสัตว์ เป็นอยู่สุขสบาย เจริญรุ่งเรืองด้วยสุขสมบัติ ฟังทำจิตใจให้ชื่นชมยินดี แล้วแผ่มูทิตาจิตไปว่า สัตว์ผู้นี้หนอบริบูรณ์ยิ่งนัก มีสุขสมบัตินัก จงเจริญยั่งยืนด้วยสุขสมบัติยิ่ง ๆ เเกิด เมื่อเจริญอยู่เนื่อง ๆ ย่อมได้รับอาณิสส คือ จะละความริษยาในสมบัติของผู้อื่นได้ ฯ

๑๐. การทำวัตรสวดมนต์ เป็นกิจวัตรของพระภิกษุสามเณรและเป็นภวานากุศล จงแสดงวิธีเจริญสมณกัมมัฏฐานและวิปัสสนากัมมัฏฐาน ในบททำวัตรเข้ามาดูพอเป็นตัวอย่างไร ?

ตอบ การสวดนมัสการพระรัตนตรัยก็ดี สวดสรรเสริญคุณพระรัตนตรัยก็ดี เป็นการน้อมจิตระลึกถึงคุณพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ ชื่อว่า เจริญพุทธานุสสติ ธัมมานุสสติ สังฆานุสสติ จัดเป็นสมณกัมมัฏฐาน

สวดสังเวคปริกิตตนปาฐะว่า ชาติปิ ทุกขา ชราปิ ทุกขา มรณมปิ ทุกข์... รูป อนิจจัง เวทนา อนิจจา... รูป อนตตา เวทนา อนตตา... เป็นอาทิ ตั้งสติมีความเพียร ใช้ปัญญาพิจารณาเบญจขันธ์ ยกขึ้นสู่สามัญลักษณะ จัดเป็นวิปัสสนากัมมัฏฐาน ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรธรรมชั้นเอก
สอบในสนามหลวง
วันอังคารที่ ๒๗ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๐

๑. สหคตทุกข์ คือทุกข์เช่นไร ? มียศชื่อว่าเป็นทุกข์นั้น มีอธิบายอย่างไร ?
ตอบ คือ ทุกข์ไปด้วยกัน หรือทุกข์กำกับกัน ได้แก่ทุกข์มีเนื่องมาจากวิบุลผล ฯ
 มียศ คือ ได้รับตั้งเป็นใหญ่กว่าคนสามัญเป็นชั้น ๆ ต้องเป็นอยู่เดิบกว่าคนสามัญ จำต้องมีทรัพย์สินมากเป็นกำลัง มักหาได้ไม่พอใช้ ต้องมีการระมาก เวลาไม่เป็นของตน เป็นที่เกาะของผู้อื่นจนนุ่งนั่งต้องพลอยสุขทุกข์ด้วยเขา ฯ
๒. ไวยาจณ์แห่งวิราคะ ได้แก่อะไรบ้าง ?
ตอบ ได้แก่ มทนิมมทโน แปลว่า ธรรมยังความเมาให้สร้าง
 ปิปาสวินโย แปลว่า ความนำเสียซึ่งความระหาย
 อาลยสมุคฆาโต แปลว่า ความถอนขึ้นด้วยดีซึ่งอาลัย
 วฏฏูปจเฉโท แปลว่า ความเข้าไปตัดเสียซึ่งวิฏฏะ
 ตณหทยโย แปลว่า ความสิ้นแห่งตัณหา
 นิโรธะ แปลว่า ความดับ
 นิพพาน์ แปลว่า ธรรมชาติหาเครื่องเสียบแทงมิได้ ฯ
๓. วิมุตติ เป็นโลกียธรรมหรือโลกุตตรธรรม ? เป็นสาสวะหรืออนาสวะ ?
ตอบ ถ้าแบ่งถึงวิมุตติที่สืบเนื่องมาจากนิพพิทาและวิราคะแล้ว ก็เป็นโลกุตตระและอนาสวะอย่างเดียว ถ้าแบ่งถึงวิมุตติ ๕ วิมุตติเป็นโลกียะก็มี เป็นสาสวะก็มี คือตทังควิมุตติและวิกขัมภณวิมุตติเป็นโลกียะ และเป็นสาสวะวิมุตติอีก ๓ ที่เหลือเป็นโลกุตตระและเป็นอนาสวะ ฯ
๔. ในบรรดาสังขตธรรมนั้น อะไรเป็นยอด ? เพราะเหตุไร ?
ตอบ อัญ्ञังคิกมรรคเป็นยอด ฯ
 เพราะองค์ ๘ แต่ละองค์ ๆ ของอัญ्ञังคิกมรรคก็เป็นธรรมดี ๆ รวมกันเข้าทั้ง ๘ ย่อมเป็นธรรมดียิ่งนัก และเป็นทางเดียวนำไปถึงความดับทุกข์ หรือถึงความหมดจดแห่งทัสสนะ ฯ
๕. บาลีแสดงปฏิบัติแห่งสันติว่า ผู้ฟังความสงบพึงละอามิสในโลกเสียความสงบ ได้แก่อะไร ? อามิส ได้แก่อะไร ? เพราะเหตุไรจึงเรียกว่าอามิส ?
ตอบ ได้แก่ ความเรียบบริ้อยทางกายทางวาจาและทางใจ ฯ
 ได้แก่ ปัญจพิธกามคุณ คือ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ อันน่าปรารถนาน่าใคร่น่าชอบใจ ฯ

เพราะเป็นเครื่องล่อใจให้ติดในโลก ฯ

๖. เพราะเหตุไร พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงทรงชักนำให้บำเพ็ญสมาธิ ? หัวใจสมถกัมมัฏฐานมีอะไรบ้าง

ตอบ เพราะใจที่อบรมดีแล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์อันใหญ่ เป็นกำลังสำคัญในอันจะให้คิดเห็น อรรถธรรมและเหตุผลอันสุขุมลุ่มลึก พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสไว้ในพระบาลีว่า สมาธิโต ยถาภูตูปชานาติ ผู้มีใจตั้งมั่นแล้ว ย่อมรู้ตามเป็นจริง ฯ

มีกายคตาสติ เมตตา พุทธานุสสติ กสิณ จตุธาตววัตถานะ ฯ

๗. จงจัด นวหรรคคุณ แต่ละอย่างลงในพระปัญญาคุณและพระกรุณาคุณ ?

ตอบ บท อรหํ สมมาสมพุทโธ วิชชาจรณสมปนโน สุคโต โลกวิทู เป็นพระปัญญาคุณ

บท อนุตตโร ปุริสทมมสารถิ สตถา เทวมนุสสานํ เป็นพระกรุณาคุณ

บท พุทโธ ภควา เป็นพระปัญญาคุณและพระกรุณาคุณทั้งสอง (สุคโต ในที่บางแห่ง จัดเป็นทั้งพระปัญญาคุณทั้งพระกรุณาคุณ) ฯ

๘. อะไรเป็นลักษณะ เป็นกิจ และเป็นผลของวิปัสสนา ?

ตอบ สภาพความเป็นเองของสังขาร คือ เป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา จริงอย่างไร ความรู้ความเห็นว่าสังขารเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา แจ่มชัดจริงอย่างนั้น เป็นลักษณะของวิปัสสนา ฯ

การกำจัดโมหะความมืดเสียให้สิ้นเชิง ไม่หลงในสังขารว่าเป็นของเที่ยง เป็นสุข เป็นตัวเป็นตน เป็นของงาม เป็นกิจของวิปัสสนา ความรู้แจ่มเห็นจริงในสังขารทั้งหลายว่าเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา อันสืบเนื่องมาจากการกำจัดโมหะความมืดเสียได้สิ้นเชิง ไม่มีความรู้ผิด ความเห็นผิด เป็นผลของวิปัสสนา ฯ

๙. ในอรกสูตร ทรงแสดงอุปมาชีวิตของมนุษย์ทั้งหลายไว้อย่างไรบ้าง จงบอกมา ๓ ข้อ ? ที่ทรงแสดงไว้เช่นนั้นเพื่ออะไร ?

ตอบ ทรงแสดงไว้ดังนี้ คือ (ให้ตอบเพียง ๓ ข้อ)

๑. เหมือนหยาดน้ำค้าง

๒. เหมือนต่อมน้ำ

๓. เหมือนรอยไม้ขีดลงในน้ำ

๔. เหมือนลำธารอันไหลมาจากภูเขา

๕. เหมือนก้อนเขฬะ

๖. เหมือนขึ้นเนื้อนาบไฟ

๗. เหมือนโคที่เขาจะฆ่า ฯ

ทรงแสดงไว้เพื่อเป็นเครื่องเตือนใจให้เร่งรีบทำความดีให้ทันกับเวลาที่ยังมีชีวิตอยู่ ฯ

๑๐. ตามมหาสติปัฏฐานสูตร ผู้เจริญสติปัฏฐาน ๔ ตลอด ๗ วันถึงตลอด ๗ ปี พึงหวังผลอะไรได้บ้าง ?

ตอบ พึงหวังผล ๒ อย่าง อย่างใดอย่างหนึ่ง คือ พระอรหัตผลในปัจจุบันชาตินี้ ๑ หรือเมื่อวิบากขั้นที่กิเลสมีตัณหาคือเป็นต้นเข้ายึดไว้ยังเหลืออยู่ เป็นพระอนาคามี ๑ ฯ

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรธรรมชั้นเอก
สอบในสนามหลวง
วันเสาร์ที่ ๒๒ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๑

๑. ความเป็นอนัตตาแห่งสังขาร พึงกำหนดรู้ด้วยอาการอย่างไรบ้าง ?
ตอบ ด้วยอาการดังนี้ คือ
๑. ไม่อยู่ในอำนาจ หรือฝืนความปรารถนา
  ๒. แย้งต่ออัตตา
  ๓. ความเป็นสภาพาเจ้าของมิได้
  ๔. ความเป็นสภาพสูญ ๆ
๒. พระบาลีว่า สิญจ ภิกขุ อิมํ นาวิ แปลว่า ภิกขุ เธอจงวิตเรื่อนี้ คำว่า เรือ และคำว่า วิต ในที่นี้ หมายถึงอะไร ?
ตอบ เรือ หมายถึง อตภาพร่างกาย
 วิต หมายถึง บรรเทาภิเลสและบาปธรรมเสียให้บางเบา จนขจัดได้ขาด ๆ
๓. บาลีอุทเทสว่า วิมุตตสมิ วิมุตตมิติ ญาณ โหติ แปลว่า เมื่อหลุดพ้นแล้ว ญาณว่าหลุดพ้นแล้ว ย่อมมีใครเป็นผู้หลุดพ้น ? และหลุดพ้นจากอะไร ?
ตอบ จิตเป็นผู้หลุดพ้น ๆ
 พ้นจากอาสวะ ๓ ๆ
๔. สอุปาทิเสสนิพพาน กับ อนุปาติเสสนิพพาน ต่างกันอย่างไร ? พระบาลีว่า เตสํ รูปสโม สุขो ความเข้าไปสงบแห่งสังขารเหล่านั้นเป็นสุข จัดเป็นนิพพานชนิดใด ?
ตอบ ต่างกัน คือ สอุปาทิเสสนิพพาน เป็นความดับกิเลสที่ยังมีเบญจขันธ์เหลือ ส่วนอนุปาติเสสนิพพาน เป็นความดับกิเลสที่ไม่มีเบญจขันธ์เหลือ ๆ
 เป็นอนุปาติเสสนิพพาน ๆ
๕. นิพพิทา คืออะไร ? บุคคลผู้ไม่ประสบลากยศสรรเสริญสุข จึงเบื่อหน่ายระอาอย่างนี้ จัดเป็นนิพพิทาได้หรือไม่ ? เพราะเหตุใด ?
ตอบ คือ ความหน่ายในเบญจขันธ์หรือในทุกขขันธ์ด้วยปัญญา ๆ
 จัดเป็นนิพพิทาไม่ได้ ๆ
 เพราะความเบื่อหน่ายดังที่กล่าวนั้นเป็นความท้อแท้ มิใช่เป็นความหน่ายด้วยปัญญา ๆ

๖. ในส่วนสังสารวัฏ สัตว์โลกตายแล้วมีคติเป็นอย่างไร ? จงอ้างบาลีประกอบ

ตอบ มีคติเป็น ๒ คือ

สุคติ มีบาลีว่า จิตเต อสงกิลิฏฺเฐ สุคติ ปาฏิกงขา

และทุคติ มีบาลีว่า จิตเต สงกิลิฏฺเฐ ทุคฺคิตี ปาฏิกงขา ฯ

๗. ผู้จะเจริญวิปัสสนาภาวนาพึงศึกษาให้รู้จักธรรม ๓ ประการ อะไรบ้าง ?

ตอบ ธรรม ๓ ประการ คือ

๑. ธรรมเป็นภูมิเป็นอารมณ์ของวิปัสสนานั้น (มีชั้น ๕ เป็นต้น)

๒. ธรรมเป็นรากเหง้า เป็นเหตุเกิดขึ้นตั้งอยู่ของวิปัสสนานั้น (คือสี่วิสุทธิและจิตตวิสุทธิ)

๓. ตัว คือ วิปัสสนานั้น (คือ วิสุทธิ ๕ ที่เหลือ) ฯ

๘. วิปลาส คืออะไร ? แบ่งตามจิตและเจตสิกได้กี่ประเภท ? อะไรบ้าง ?

ตอบ คือ กิริยาที่ถ้อโดยอาการวิปริตผิดจากความเป็นจริง ฯ

แบ่งได้ ๓ ประเภท ฯ

คือ ๑. สัตถุวิปลาส ๒. จิตตวิปลาส ๓. ทิฏฐิวิปลาส ฯ

๙. จริต คืออะไร ? เพราะเหตุใดจึงต้องเจริญกัมมฐานให้เหมาะกับจริตของตน ?

ตอบ คือ ความประพฤติเป็นปกติของบุคคล ฯ

เพราะกัมมฐานแต่ละอย่างก็เป็นทีสบายของคนแต่ละจริต ถ้าเจริญไม่เหมาะกับจริต กรรมฐานก็จะสำเร็จได้โดยยาก ฯ

๑๐. อารมณ์ของสติปัฏฐาน มีอะไรบ้าง ? ภิกษุผู้เจริญสติปัฏฐานพึงมีคุณสมบัติอะไรบ้าง ?

ตอบ มี กาย เวทนา จิต ธรรม ฯ

พึงมี ๑. อาตปปี มีความเพียรเผากิเลส

๒. สัมปชานโน มีสัมปชัญญะ

๓. สติมา มีสติ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรธรรมชั้นเอก
สอบในสนามหลวง
วันพฤหัสบดีที่ ๕ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๒

๑. ในพหุลาสนุศาสนีสวดในเวลาทำวัตรเช้าไม่มีทุกขลักษณะ พระไตรลักษณ์ไม่ขาดไปข้อหนึ่งหรืออย่างไร ?
จงอธิบาย

ตอบ ไม่ขาด เพราะลักษณะทั้ง ๓ นี้ เป็นธรรมชาติ ธรรมนิยาม ธรรมฐิติ ความตั้งอยู่แห่งธรรมที่คงอยู่ มิได้ยักย้าย

อีกประการหนึ่งบาลีว่า ยทนิจจํ สิ่งใดไม่เที่ยง ตํ ทุกข์ สิ่งนั้นเป็นทุกข์ ยํ ทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์ ตทนต์ตา สิ่งนั้นเป็นอนัตตา มิใช่ตัวมิใช่ตน เพราะเหตุนั้น พหุลาสนุศาสน์จึงได้ครบลักษณะทั้ง ๓ ฯ

๒. ทุกขันธ์ หรือทุกข์รวบยอด หมายถึงอะไร ? มีหลักฐานอ้างอิงในบาลีธรรมจักกัปปวัตตนสูตรว่าอย่างไร ?

ตอบ หมายถึง สังขารคือประชุมปัญจขันธ์ ฯ

มีหลักฐานอ้างอิงว่า สงขิตฺเตน ปณฺจปาทานกฺขนฺธนํ ทุกฺขา โดยย่ออุปาทานขันธ์ ๕ เป็นทุกข์ ฯ

๓. การพิจารณาเห็นสังขารเป็นอนัตตาโดยมีโยนิโสมนสิการกำกับ จะไม่กลายเป็นนัตถิกทิวฏฐิ เพราะกำหนดรู้ถึงธรรม ๒ ประการ ธรรมทั้ง ๒ นี้ได้แก่อะไร ?

ตอบ ได้แก่ สมมติสัจจะ จริงโดยสมมติ และปรมัตตสัจจะ จริงโดยปรมัตถ์ ฯ

๔. ลัทธิบางอย่างมีหลักการว่า ทำบาปแล้วบริสุทธิ์หมดจดได้ด้วยการอาบน้ำ ด้วยการบวงสรวง ด้วยการสวดอ้อนวอน เป็นต้น ในฝ่ายพระพุทธศาสนากล่าวถึงเรื่องนี้ว่าอย่างไร ? จงอ้างหลักฐาน

ตอบ พระพุทธศาสนามีหลักกว่า บุคคลทำบาปเอง ย่อมเศร้าหมองเอง ไม่ทำบาปเอง ย่อมบริสุทธิ์หมดจดเอง ความหมดจดและความเศร้าหมองเป็นของเฉพาะตัว ผู้อื่นทำผู้อื่นให้หมดจดหรือเศร้าหมองไม่ได้ ความบริสุทธิ์ภายในย่อมมีด้วยปัญญา ฯ

มีพระบาลีแสดงไว้ว่า ปญฺญา ย ปริสุชฺชติ บุคคลย่อมบริสุทธิ์ได้ด้วยปัญญา และว่า

อตตนา ว กตํ ปาปํ   อตตนา สงฺกิลิสุสฺสติ

อตตนา อกตํ ปาปํ   อตตนา ว วิสุชฺชติ

สุทฺธิ อสุทฺธิ ปจฺจตฺตํ   นาณฺโณ อณฺณํ วิโสธเย

แปลว่า ทำบาปเอง ย่อมเศร้าหมองเอง ไม่ทำบาปเอง ย่อมหมดจดเอง ความหมดจดและความเศร้าหมองของเฉพาะตน คนอื่นยังคนอื่นให้หมดจดหาได้ไม่ ฯ

๕. ข้อความว่า ปลงภาระอันหนักเสียแล้ว ไม่ถือเอาภาระอันอื่น ดังนี้ มีอธิบายอย่างไร ?

ตอบ อธิบายว่า ภาระหมายเอาเบญจขันธ์ การปลงภาระหมายเอาการถอนอุปาทาน การไม่ถือเอาภาระอื่นหมายเอาการไม่ถือเบญจขันธ์อื่นด้วยอุปาทาน ฯ

๖. สัตว์โลกตายแล้วมีคติเป็นอย่างไร ? มีพระบาลีแสดงไว้อย่างไร ?

ตอบ มีคติเป็น ๒ คือ สุขคติและทุกข์คติ ฯ

มีพระบาลีแสดงไว้ว่า

จิตเต อสงกิลิฏฺเฐ สุขคติ ปาฎิกงฺขา
เมื่อจิตไม่เศร้าหมองแล้ว สุขคติเป็นอันหวังได้
จิตเต สงกิลิฏฺเฐ ทุกฺคคติ ปาฎิกงฺขา
เมื่อจิตเศร้าหมองแล้ว ทุกฺคคติเป็นอันต้องหวัง ฯ

๗. พระโยคาวจรสำเร็จปฐมฌานแล้ว ควรกระทำให้นานาญด้วยวิธีทั้ง ๕ ก่อนที่จะเจริญทุติยฌานต่อไป เพราะเหตุใด ?

ตอบ เพราะถ้าไม่ชำนาญในปฐมฌานแล้ว เมื่อเจริญทุติยฌานต่อไปก็จะเสื่อมจากปฐมฌานและทุติยฌานทั้ง ๒ ฝ่าย ฯ

๘. อนัตตลักษณะสูตร ว่าด้วยเรื่องอะไร ? ในพระสูตรนั้น พระพุทธเจ้าทรงแสดงอานิสงส์แห่งวิปัสสนาญาณ ไว้อย่างไร ?

ตอบ ว่าด้วยขันธ์ ๕ คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เป็นอนัตตา ฯ

อานิสงส์แห่งวิปัสสนาญาณนั้นว่า เอรุ ปสฺสํ ภิกฺขเว สุตฺวา อริยสาวโก เป็นต้น ความว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลายอริยสาวกผู้ได้สดับแล้ว เมื่อเห็นอย่างนี้ ย่อมหน่ายในรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เมื่อหน่ายก็ย่อมพอกจิตให้หมดจด เพราะการพอกจิตให้หมดจดได้ จิตนั้นก็พ้นจากอาสวะทั้งปวง เมื่อจิตพ้นพิเศษแล้วก็มีญาณหยั่งรู้ว่าพ้นแล้ว และพระอริยสาวกนั้นรู้ประจักษ์ว่าชาติสิ้นแล้ว พรหมจรรย์คือกิจพระศาสนาได้ทำเสร็จแล้ว กิจอื่นที่จะต้องทำเช่นนี้ไม่มีอีก ฯ

๙. สติปัฏฐาน ๔ อันผู้ปฏิบัติธรรมอบรมให้บริบูรณ์เต็มที่แล้ว ย่อมเป็นเพื่ออานิสงส์ ๕ ประการ อะไรบ้าง ?

ตอบ คือ ๑. เพื่อความบริสุทธิ์แห่งสัตว์ทั้งหลาย

๒. เพื่อความข้ามพ้นโสกะปริเทวะทั้งหลาย

๓. เพื่อความดับสูญแห่งทุกข์โทมนัส

๔. เพื่อความบรรลุธรรมที่ควรรู้

๕. เพื่อความทำให้แจ้งซึ่งพระนิพพาน ฯ

๑๐. ในสัญญา ๑๐ ทรงแสดงถึงการให้พิจารณาพระนิพพานว่าเป็นธรรมที่สำรอกกิเลส และว่าเป็นธรรมเป็นที่ดับสนิทจัดเป็นสัญญาข้อไหนบ้าง ?

ตอบ พิจารณาพระนิพพานว่า เป็นธรรมที่สำรอกกิเลส จัดเป็นวิราคสัญญา พิจารณาพระนิพพานว่าเป็นธรรมเป็นที่ดับสนิท จัดเป็นนิโรธสัญญา ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรธรรมชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันอังคารที่ ๒๓ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๓

๑. อุทเทสว่า “สุทฺถึหลายจงมาตุโลกนึ อั้นตระการตุจราชรถที่พวกคนเขลาหมกอยู่ แต่พวกผู้รู้หาข้องอยู่ไม่” จงวิจารณ์ว่า ตอนไหนแสดงปรมัตถปฏิบัติ ตอนไหนแสดงปรมัตถ์ ตอนไหนแสดงสังสารวัฏฏ์ เพราะเหตุไร ?
- ตอบ** ตอนที่ว่า “สุทฺถึหลายจงมาตุโลกนึ อั้นตระการตุจราชรถ” แสดงปรมัตถปฏิบัติ เพราะประสงค์ให้ดูเพื่อนิพพิทาเป็นต้น ตอนที่ว่า “แต่พวกผู้รู้หาข้องอยู่ไม่” แสดงปรมัตถ์ เพราะแสดงถึงความรู้ที่เป็นเหตุให้พ้นจากความข้องอยู่ซึ่งเป็นปรมัตถธรรม อันจะพึงได้ด้วยการปฏิบัติในปรมัตถปฏิบัติโดยลำดับ ตอนที่ว่า “ที่พวกคนเขลาหมกอยู่” แสดงสังสารวัฏฏ์ เพราะต้องวนเวียนท่องเที่ยวไปด้วยความเขลา ฯ
๒. ข้อว่า ผู้ใดจักระวังจิต ผู้นั้นจักพ้นจากบ่วงแห่งมาร ดังนี้ คำว่า มาร และบ่วงแห่งมาร ได้แก่อะไร ? เพราะเหตุไรจึงชื่อนั้น ?
- ตอบ** มาร ได้แก่ กิเลสสาม คือ เจตสิกอันเศร้าหมอง ชักให้ใครให้รักให้อยากได้ ชื่อนั้นเพราะเป็นโทษล้างผลาญคุณความดีและทำให้เสียคน ฯ
- บ่วงแห่งมาร ได้แก่ วิตถุกาม คือ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะอันเป็นของน่าชอบใจ ชื่อนั้นเพราะเป็นอารมณ์เครื่องผูกใจให้ติด ฯ
๓. ทุกขตา ความเป็นทุกข์แห่งสังขารนั้น กำหนดเห็นด้วยทุกข์กี่หมวด ? วิปากทุกข์ได้แก่ทุกข์เช่นไร ?
- ตอบ** ๑๐ หมวด ฯ ได้แก่ วิปฏิสาร คือ ความร้อนใจ การเสวยกรรมกรรมคือถูกลงอาชญา ความฉิบหาย ความตกยาก และความตกอบาย ฯ
๔. คำว่า สุกติ ในพระบาลีว่า จิตเต อสงกิลิฏฐู สุกติ ปาฏิกงขา คืออะไร ? มีอะไรบ้าง ?
- ตอบ** คือ ภูมิเป็นที่ไปข้างดี ฯ
- มี เทวะ ๑ มนุषย์ ๑ หรือ สุกติ ๑ โลกสวรรค์ ๑ ฯ
๕. วิมุตติ ความหลุดพ้นนั้น ตัวหลุดพ้นคืออะไร ? หลุดพ้นจากอะไร ? ตัวรู้ว่าหลุดพ้นคืออะไร ? จงอ้างหลักฐานประกอบด้วย
- ตอบ** ตัวหลุดพ้นคือจิต ฯ
- หลุดพ้นจากอาสวะทั้งหลาย ตามพระบาลีว่า กามาสวาปี จิตตํ วิมุจจิตถ ภาวาสวาปี จิตตํ วิมุจจิตถ อวิขาสวาปี จิตตํ วิมุจจิตถ จิตหลุดพ้นแล้ว แม้จากอาสวะเนื่องด้วยกาม จิตหลุดพ้นแล้ว แม้จากอาสวะเนื่องด้วยภพ จิตหลุดพ้นแล้ว แม้จากอาสวะเนื่องด้วยอวิชชา ฯ

ญาณเป็นตัวรู้ ตามพระบาลีว่า วิมุตตสมิ วิมุตตมิตติ ญาณิ โหติ เมื่อหลุดพ้นแล้ว ญาณว่า หลุดพ้นแล้ว ย่อมมี ฯ

๖. สันติ ความสงบ เป็นโลกิยะหรือโลกุตตระ ? จงตอบโดยอ้างพระบาลีมาประกอบ ?

ตอบ เป็นได้ทั้งโลกิยะและโลกุตตระ ฯ

ที่เป็นโลกิยะได้ในบาลีว่า น ทิ รุณเณน โสเกน สนฺตี ปโปติ เจตโส บุคคลย่อมถึงความสงบแห่งจิต ด้วยร้องไห้ ด้วยเศร้าโศกก็หาไม่

ที่เป็นโลกุตตระได้ในบาลีว่า โลกามิสํ ปชเห สนฺติเปกฺโข ผู้เพ่งสันติพึงละโลกามิสเสีย ฯ

๗. นิเวรณ คืออะไร ? เมื่อจิตถูกนิเวรณนั้น ๆ ครอบงำ ควรใช้กัมมัญฐานบทใดเป็นเครื่องแก้ ?

ตอบ คือ ธรรมอันกั้นจิตไม่ให้บรรลุความดี ฯ

กามฉันท์ ใช้สุกัมมัญฐาน หรือกายคตาสติเป็นเครื่องแก้

พยาบาท ใช้เมตตา กรุณา มุทิตา พรหมวิหาร ๓ ข้อต้นเป็นเครื่องแก้

ถีนมิทระ ใช้อนุสสติกัมมัญฐานเป็นเครื่องแก้

อุทัจจกุกุจจะ ใช้กสิณ หรือมรณัสสติเป็นเครื่องแก้

วิจิกิจฉา ใช้ธาคัมมัญฐาน หรือวิปัสสนากัมมัญฐานเป็นเครื่องแก้ ฯ

๘. จตุธาตววัตถานกัมมัญฐาน คืออะไร ? ผู้เจริญกัมมัญฐานนี้จะพึงกำหนดพิจารณาอย่างไร ?

ตอบ คือ ความกำหนดหมายซึ่งธาตุ ๔ โดยสภาวะความเป็นเองของธาตุ ฯ

พึงกำหนดพิจารณาทั้งกายตนเองและกายผู้อื่นให้เห็นเป็นแต่สักว่าธาตุ และพึงกำหนดให้รู้จักธาตุภายในภายนอกให้เห็นเป็นแต่สักว่าธาตุไปหมดทั้งโลก ไม่ใช่สัตว์ไม่ใช่บุคคล ฯ

๙. ปัญหาว่าตายแล้วเกิดหรือตายแล้วสูญจะหมดไปได้ เมื่อเจริญวิปัสสนาได้ขั้นไหนแล้ว ? เพราะได้พิจารณาเห็นอย่างไร ?

ตอบ ชั้นกัขาวิตรณวิสุทธิ ฯ

เพราะได้พิจารณากำหนดรู้จริงเห็นจริงซึ่งนามรูปทั้งเหตุทั้งปัจจัย ข้ามล่วงกัขาในกาลทั้ง ๓ เสียได้ไม่สงสัยว่า เราจุติมาจากไหน เราเป็นอะไร เราจะไปเกิดที่ไหน เป็นต้น ฯ

๑๐. พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงสัญญา ๑๐ กะใคร ? อนิจจสัญญา พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงสอนให้พิจารณาธรรมอะไร ?

ตอบ พระอานนทเถระ ฯ

พิจารณาชั้น ๕ คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ฯ

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรธรรมชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันอังคารที่ ๒๓ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๔

๑. สัทธรรมปฏิรูป คืออะไร ? เกิดขึ้นจากอะไร ?

ตอบ คือ สัทธรรมชนิดที่ปลอมหรือเทียม ไม่ใช่สัทธรรมแท้ ๆ

เกิดขึ้นจากความเห็นผิดหรือเข้าใจผิดของผู้เรียบเรียง เมื่อเรียบเรียงไปแม้ผิดก็หาไม่รู้ไม่ ด้วยเข้าใจว่าของตนถูกแล้วได้นำมาปนไว้ในสัทธรรมที่แท้ ๆ

๒. บทอุทเทสว่า เอถ ปสฺสณิมิ โลกํ ซึ่งแปลว่า สูท้ทั้งหลายจงมาดูโลกนี้ พระศาสดาตรัสชวนให้มาดูโลก โดยมีพระประสงค์อย่างไร ?

ตอบ ทรงมีพระประสงค์จะทรงปลุกใจพวกเรา ให้ยังเห็นซึ่งลงไปถึงคุณโทษประโยชน์ มิใช่ประโยชน์แห่งสิ่งนั้น ๆ อันคุมเข้าเป็นโลก จะได้ไม่ตื่นเต้นไม่ติดในสิ่งนั้น ๆ รู้จักละสิ่งที่เป็นโทษ ไม่ข้องติดอยู่ในสิ่งที่เป็นคุณ ๆ

๓. ทุกข์ประจำสังขารกับทุกข์จร ต่างกันอย่างไร ?

ตอบ ทุกข์ประจำสังขาร เป็นทุกข์ที่ต้องมีแก่คนทุกคน ไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงพ้น ได้แก่ ความเกิดความแก่ ความตาย ส่วนทุกข์จรเป็นทุกข์ที่เกิดขึ้นเป็นครั้งคราว ได้แก่ โสกะ ปริเทวะ ทุกขะ โทมนัส อูปายาส ประจวบด้วยคนหรือสิ่งอันไม่เป็นที่รัก พราจจากคนหรือสิ่งอันเป็นที่รัก ปรารถนาไม่ได้สมหวัง ๆ

๔. ในวิมุตติ ๕ วิมุตติใดจัดเข้าใน อริยมรรค อริยผล นิพพาน ?

ตอบ สมุจเฉทวิมุตติ จัดเข้าใน อริยมรรค

ปฏิบัติสัทธรรมวิมุตติ จัดเข้าใน อริยผล

นิสสรณวิมุตติ จัดเข้าใน นิพพาน ๆ

๕. จงจัดมรรค ๘ เข้าในวิสุทธิ ๗ มาดู ?

ตอบ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ จัดเข้าในศีลวิสุทธิ

สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ จัดเข้าในจิตตวิสุทธิ

สัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปะ จัดเข้าใน ญาณวิสุทธิ กังขาวิตรณวิสุทธิ มัคคามัคคญาณทัสสนวิสุทธิ ปฏิปทาญาณทัสสนวิสุทธิ ญาณทัสสนวิสุทธิ ๆ

๖. พระศาสดาทรงสอนภิกษุโดยยกเอาเรื่องมาเป็นอุปมาว่า สิวจ ภิกษุ อิมิ นาวิ สิตตา เต ลหุเมสสติ แปลว่า ภิกษุ เธอจงวิตเรื่องนี้ เรืออันเธอวิตแล้วจักปล้นถึง มือธิบายโดยย่อว่าอย่างไร ?

ตอบ มือธิบายโดยย่อว่า เรือ หมายถึง อตภาพ วิตเรือ คือ วิตน้ำที่รั่วเข้าในเรือ ซึ่งหมายถึงการบรรเทา กิเลสและบาปธรรม ที่ไหลเข้ามาท่วมทับจิตใจให้บางเบา จนขจัดได้ขาด เมื่ออตภาพนี้เบา ก็จักปฏิบัติเพื่อไปสู่พระนิพพานได้เร็ว ๆ

๗. กัมมัฏฐานต่อไปนี้ คือ กสิณ จตุธาตุวัตถถานะ พุทธานุสสติ เป็นที่สบายแก่คนผู้มักถูกกุกุญจะครอบงำ ครอบงำ ?

ตอบ กสิณ เป็นที่สบายแก่คนผู้มักถูกกุกุญจะครอบงำ
 จตุธาตุวัตถถานะ เป็นที่สบายแก่คนผู้มักถูกกุกุญจะครอบงำ
 พุทธานุสสติ เป็นที่สบายแก่คนผู้มักถูกกุกุญจะครอบงำ ๆ

๘. ในอรกสูตร กล่าวไว้ว่า ชีวิตของมนุษย์ทั้งหลายเปรียบเหมือนหยาดน้ำค้าง ดังนี้ มือธิบายอย่างไร ? และที่กล่าวไว้เช่นนั้นมิประโยชน์อย่างไร ?

ตอบ มือธิบายว่า ธรรมดาหยาดน้ำค้างที่จับอยู่ตามยอดหญ้า เมื่อถูกแสงอาทิตย์ในเวลาเช้า ก็ปล้นจะเหือดแห้งหายไป ฉันทิ ชีวิตของมนุษย์ทั้งหลาย ก็ฉันทิ นั้น มีความเกิดแล้วก็มีความแก่ ความเจ็บ ความตาย คอยเบียดเบียน ทำให้ดำรงอยู่ได้ไม่นาน ไม่ถึงร้อยปีก็จะหมดไป ๆ
 เพื่อเป็นเครื่องเตือนใจให้รู้สึกด้วยปัญญา ทำให้ไม่ประมาทในชีวิต เร่งสั่งสมความดี ๆ

๙. ในอนัตตลักขณสูตร พระศาสดาทรงยกธรรมอะไรขึ้นแสดงว่าเป็นอนัตตา ? และในตอนท้ายของพระสูตร ทรงแสดงอานิสงส์แห่งวิปัสสนาว่าอย่างไร ?

ตอบ ทรงยกขันธ ๕ คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ขึ้นแสดง ๆ
 ทรงแสดงไว้ว่า เอวิ ปสสิ ภิกขเว สุตวา อริยสาวโก เป็นต้น ความว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อริยสาวกผู้ได้สดับแล้ว เมื่อเห็นอย่างนี้ ย่อมเบื่อหน่าย ย่อมพอกจิตให้หมดจด เพราะการพอกจิตให้หมดจดได้ จิตนั้นก็พ้นจากอาสวะทั้งปวง เมื่อจิตพ้นพิเศษแล้ว ก็มีญาณหยั่งรู้ว่าพ้นแล้ว และเธอรู้ประจักษ์ชัดว่าชาติสิ้นแล้ว พรหมจรรย์คือกิจพระศาสนาได้ทำเสร็จแล้ว กิจอื่นที่จะต้องทำเช่นนี้ไม่มีอีก ๆ

๑๐. ในคิริมานนทสูตร ข้อว่า ปหานสัญญา พระศาสดาทรงสอนให้ละอะไร ?

ตอบ ทรงสอนให้ละกามวิตก พยาบาทวิตก วิหิงสาวิตก และอกุศลบาปธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว ๆ

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรธรรมชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันศุกร์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๕

๑. พระพุทธดำรัสสอนหนึ่งว่า “สูทังหลายจงมาตุโลกนีอันตระการดุจราชรถ” ดังนี้ โดยมีพระพุทธประสงค์ อย่างไร ?

ตอบ มีพระพุทธประสงค์เพื่อทรงชักชวนแนะนำให้ดูถึงคุณโทษประโยชน์มิใช่ประโยชน์ของโลก เช่นเดียวกับตุลฉคร มิให้หลงชมความสวยงามต่าง ๆ แต่ให้เพ่งดูคติที่ดีและชั่ว มิให้เผลอไปตามสิ่งนั้น ดังตรัสต่อไปอีกว่า เป็นที่คนเขลาหมกอยู่ แต่ผู้รู้หาช่องติดไม้ ๆ

๒. ความอยากที่เข้าลักษณะเป็นตัณหาและไม่เป็นตัณหานั้น ได้แก่ความอยากเช่นไร ? เพราะเหตุไร ?

ตอบ ความอยากที่เข้าลักษณะทำให้เกิดภพอีก ประกอบด้วยความกำหนัด ด้วยอำนาจคามยินดี เพลิดเพลินในอารมณ์นั้น ๆ อย่างนี้จัดเป็นตัณหา เพราะเป็นทุกขสมุทัย เหตุให้ทุกข์เกิด ส่วนความอยากที่มีอยู่ปกติ ธรรมดาของคนทุกคน แม้กระทั่งพระอรหันต์ เช่น ความอยากข้าวอยากน้ำ เป็นต้น ไม่จัดว่าเป็นตัณหา เพราะเป็นความอยากที่เป็นไปตามธรรมดาของสังขาร ๆ

๓. การกำหนดรู้ความเป็นอนัตตาแห่งสังขารด้วยความเป็นสภาพสูญญานั้น คือรู้อย่างไร ?

ตอบ คือ รู้จักพิจารณากำหนดเห็นสังขารกระจายเป็นส่วนย่อย ๆ จากชนคือก้อนจนเห็นเป็นความว่าง ถอนจนสัญญาความสำคัญหมายว่าเป็นก้อน อันได้แก่ ความถือเอาโดยนิमित ว่าเรา ว่าเขา ว่าผู้หนึ่ง ว่าผู้หนึ่ง เสียได้ ๆ

๔. วิราคะในพระบาลีว่า “วิราโค เสฏฺโฐ ฌมมาน วิราคะประเสริฐกว่าธรรมทั้งหลาย” และในพระบาลีว่า “วิราคาวิมัจจติ เพราะสิ้นกำหนด ย่อมหลุดพ้น” ต่างกันอย่างไร ?

ตอบ วิราคะในพระบาลีแรกเป็นไวพจน์คือคำแทนชื่อพระนิพพาน วิราคะในพระบาลีหลังเป็นชื่อของพระอรหันต์ ๆ

๕. บาลีแสดงปฏิปทาแห่งสันติว่า “โลกามิส ปชเห สนติเปกฺโข” แปลว่าผู้พ่วงความสงบพึงละอาภิมิสในโลกเสีย ดังนี้ คำว่าอาภิมิสในโลก หมายถึงอะไร ? ที่เรียกอย่างนั้นเพราะเหตุไร ?

ตอบ หมายถึง เบญจพิธกามคุณ คือ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ อันน่าปรารถนา น่าใคร่ น่าพอใจ ๆ

ที่เรียกอย่างนั้น เพราะเป็นเครื่องล่อใจให้ติดใจในโลก ดุจเหยื่ออันเบ็ดเกี่ยวอยู่ ฉะนั้น ๆ

๖. กัมมัฏฐานที่พระอุปัชฌาย์สอนแก่ผู้บรรพชาอุปสมบทว่า เกสา โลมา นขา ทนตา ตโจ ตโจ ทนตานิ นขา โลมา เกสานิ นั้น จัดเข้าใน สติปัฏฐานข้อใด ? ให้พิจารณาอย่างไร ?

ตอบ จัดเข้าในกายานุปัสสนาสติปัฏฐาน ฯ

ให้พิจารณาน้อมใจให้เห็นเป็นของน่าเกลียดปฏิกูล ทั้งในกายตน ทั้งในกายผู้อื่น ฯ

๗. กายคตาสติกัมมัฏฐาน กับ อสุภกัมมัฏฐาน มีอารมณ์ต่างกันอย่างไร ? แก่นิเวรณข้อใดได้ ?

ตอบ กายคตาสติกัมมัฏฐาน มีอาการ ๓๒ ในร่างกายเป็นอารมณ์

อสุภกัมมัฏฐาน มีซากศพเป็นอารมณ์ ฯ

แก้กามฉันทนิเวรณ ฯ

๘. จงแสดงพระพุทธรูป ๔ โดยอัตตสมบัติและปรหิตปฏิบัติ พอได้ใจความ ?

ตอบ พระพุทธรูป คือ อรหันต์ สมมาสมพุทโธ วิชชาจรรณสมปนโน สุคโต โลกวิทู เป็นพระพุทธรูป ส่วนอัตตสมบัติ พระพุทธรูป คือ อนุตตโร ปุริสทมมสารถิ สตถา เทวมนุสสานิ เป็น พระพุทธรูป

ส่วนปรหิตปฏิบัติ พระพุทธรูป คือ พุทโธ ภควา เป็นพระพุทธรูปทั้งอัตตสมบัติและปรหิตปฏิบัติ ฯ

๙. ปัญญาให้เห็นอย่างไร ชื่อว่าวิปัสสนาปัญญา ?

ตอบ ปัญญาอันเห็นตามความเป็นจริง คือกำหนดรู้สังขารโดยความเป็นของไม่เที่ยง ๑ โดยความเป็นทุกข์ ๑ โดยความเป็นอัตตา ๑ ถอนความถือมั่นด้วยอำนาจตันทา มานะ ทิฏฐิเสียได้ ชื่อว่าวิปัสสนาปัญญา ฯ

๑๐. ในสัญญา ๑๐ ข้อที่ ๕ ว่าปหานสัญญาความสำคัญหรือความใส่ใจในการละ ละอะไรบ้าง ?

ตอบ ทรงสอนให้ละ

๑. กามวิตก

๒. พยาบาทวิตก

๓. วิหิงสาวิตก

๔. ธรรมอันเป็นบาปเป็นอกุศล

ทั้ง ๔ นี้ ที่เกิดขึ้นแล้วไม่ให้เกิดขึ้นอีก ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรธรรมชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันพุธที่ ๒๐ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๖

๑. นิพัตถทุกข์ กับ สหคตทุกข์ ต่างกันอย่างไร ?
ตอบ นิพัตถทุกข์ คือ ทุกข์เนื่องนิตย หรือทุกข์เป็นเจ้าเรือน ได้แก่ หนาว ร้อน หิว ระบาย ปวด-
 อูจจาระ ปวดปัสสาวะ
 ส่วนสหคตทุกข์ คือ ทุกข์ไปด้วยกัน หรือทุกข์กำกับกัน ได้แก่ทุกข์มีเนื่องมาจากวิบูลผล ฯ
๒. ความเป็นอนัตตาของสังขารพึงกำหนดรู้ด้วยอาการอย่างไรบ้าง ?
ตอบ ๑. ด้วยไม่อยู่ในอำนาจ หรือด้วยฝืนความปรารถนา
 ๒. ด้วยแย้งต่ออตฺตา
 ๓. ด้วยความเป็นสภาพหาเจ้าของมิได้
 ๔. ด้วยความเป็นสภาพสูญ คือว่างหรือหายไป ฯ
๓. คำว่า ฆฺณ ในคำว่า “ฆฺณฺญปจฺเฉโห” หมายถึงอะไร ? ฆฺณฺญ นั้นชื่อว่าขาดสายด้วยอาการอย่างไร ?
ตอบ หมายถึง ความเวียนเกิด ด้วยอำนาจกิเลส กรรม วิบาก ฯ
 ฆฺณฺญ นั้นชื่อว่าขาดสายด้วยอาการที่ละกิเลสอันเป็นเบื้องต้นเสีย ฯ
๔. ความเชื่อว่ามีพระเจ้าผู้สร้าง ทำการอันวอนและบวงสรวงเป็นอาทิ จัดเข้าในอาสวะข้อไหน ?
ตอบ จัดเข้าใน อวิชชาสวะ ฯ
๕. พระบาลีว่า “ นิกฺขิปีตฺวา ครี ภารี อญฺญี ภารี อนาทิย ปลงภาระอันหนักเสยแล้ว ไม่ถือเอาภาระ
 อันอื่น” ถาถามว่า “ภาระ” “การไม่ถือเอาภาระ” “การปลงภาระ” ได้แก่อะไร ?
ตอบ ภาระ ได้แก่เบญจขันธ์ ฯ
 การไม่ถือเอาภาระ ได้แก่การไม่ถือเอาเบญจขันธ์ด้วยอุปาทาน ฯ
 การปลงภาระ ได้แก่การถอนอุปาทานในเบญจขันธ์ ฯ
๖. คุณของพระธรรมส่วนปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ โดยย่อว่าอย่างไร ? จงอธิบาย
ตอบ คุณของปริยัติธรรม คือ ให้ความรู้วิธีบำเพ็ญศีล สมาธิ ปัญญา
 คุณของปฏิบัติธรรม คือ ทำกาย วาจา ใจ ให้บริสุทธิ์จนบรรลุมรรคผล นิพพาน
 คุณของปฏิเวธธรรม คือ ละกิเลสเป็นสมุจเฉตปหาน บรรลุถึงความสุขอย่างยิ่ง ฯ

๗. ในอรกสูตรกล่าวไว้ว่า ชีวิตของมนุษย์ทั้งหลายเปรียบเหมือนขึ้นเนื่อนาไฟ มีอธิบายอย่างไร ? และที่กล่าวไว้เช่นนั้นเพื่อประโยชน์อะไร ?

ตอบ มีอธิบายว่า ธรรมดว่าขึ้นเนื้อที่บุคคลเอาลงในกระทะเหล็กอันร้อนตลอดวันยังค้ำย่อมจะพล้นไหม้ไม่ตั้งอยู่นานฉนั้นใด ชีวิตก็ถูกเพลิงกิเลสและเพลิงทุกข์เผาผลาญให้เหี่ยวแห้งไม่ทนอยู่นานฉนั้นนั่น ๆ
มีประโยชน์ คือ เป็นเครื่องเตือนใจให้รู้สึกด้วยปัญญา ทำให้ไม่ประมาทในชีวิต เร่งสั่งสมความดี ๆ

๘. วิปัสสน คืออะไร ? จำแนกโดยวัตถุเป็นที่ตั้งมีกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ?

ตอบ คือ กิริยาที่ถือเอาโดยอาการวิปริตผิดจากความจริง ๆ

มี ๔ อย่าง ๆ

- คือ
๑. ความสำคัญคิดเห็นในสิ่งที่ไม่เที่ยงว่าเที่ยง
  ๒. ความสำคัญคิดเห็นในสิ่งที่เป็นทุกข์ว่าเป็นสุข
  ๓. ความสำคัญคิดเห็นในสิ่งที่ไม่ใช่ตนว่าเป็นตน
  ๔. ความสำคัญคิดเห็นในสิ่งที่ไม่งามว่างาม ๆ

๙. ในนวสิวถิกัปพะ เมื่อเห็นซากศพชนิดใดชนิดหนึ่งใน ๙ ชนิดนั้นพึงภาวนาอย่างไร ?

ตอบ พึงภาวนาโดยการน้อมเข้ามาสู่กายนี้แล้ว อยมปิ โข กาโย ถึงร่างกายอันนี้เล่า เอว ธมโม ก็มีอย่างนี้เป็นธรรมดา เอว ภาวี จักเป็นอย่างนี้ เอว อนตีโต ไม่ล่วงความเป็นอย่างนี้ไปได้ ๆ

๑๐. ข้อว่า อนัตตสัญญา ในคิริมานนทสูตร ทรงให้พิจารณาอะไรว่าเป็นอนัตตา ?

ตอบ ทรงให้พิจารณาอายตนะภายใน คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ และอายตนะภายนอก คือ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณฺ์ ว่าเป็นอนัตตา ๆ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรธรรมชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันอาทิตย์ที่ ๙ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๗

๑. การสำรวมจิตให้พ้นจากบ่วงแห่งมาร ในหนังสือธรรมวิจารณ์ มีวิธีปฏิบัติอย่างไร ?

ตอบ แนะนำวิธีปฏิบัติไว้ ๓ ประการ คือ

๑. สำรวมอินทรีย์มิให้ความยินดีครอบงำ ในเมื่อเห็นรูป ฟังเสียง ตมกลิ่น ลิ้มรสถูกต้อง โผฏฐัพพะ อันน่าปรารถนา

๒. มนสิการกัมมัญฐานอันเป็นปฏิปักษ์ต่อกามฉันทะ คือ อสุภะและกายคตาสติ หรืออันยังจิตให้สลัด คือมรณัสสติ

๓. เจริญวิปัสสนา คือ พิจารณาสังขารแยกออกเป็นชั้นๆ สันนิษฐานเห็นเป็นสภาพไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ฯ

๒. สภาวทุกข์ สันตปาทุกข์ ได้แก่อะไร ?

ตอบ สภาวทุกข์ ได้แก่ ทุกข์ประจำสังขาร คือชาติ ชรา มรณะ

สันตปาทุกข์ ได้แก่ ความกระวนกระวายใจเพราะถูกไฟคือกิเลสเผา ฯ

๓. พระพุทธดำรัสที่ตรัสว่า “สูทั้งหลายจงมาดูโลกนี้อันตระการดุจราชรถ” กับที่ตรัสกะโมฆราชว่า “โมฆราช ท่านจงมีสติทุกเมื่อ เล็งเห็นโลกโดยความเป็นของสูญ” ทรงมีพระประสงค์ต่างกันอย่างไร ?

ตอบ พระพุทธดำรัสแรก ทรงมีพระประสงค์จะทรงปลุกใจให้หยั่งเห็นซึ่งลงไปถึงคุณโทษประโยชน์ใช้ประโยชน์แห่งสิ่งนั้น ๆ อันคุมเข้าเป็นโลก

พระพุทธดำรัสหลัง ทรงมีพระประสงค์ให้ถอนอัตตานุกิเลส คือความตามเห็นว่าเป็นอัตตา ฯ

๔. วิสุทธิ ๗ แต่ละอย่าง ๆ จัดเข้าในไตรสิกขาได้อย่างไร ?

ตอบ สीलวิสุทธิ จัดเข้าในศีลสิกขา

จิตตวิสุทธิ จัดเข้าในจิตตสิกขา

ทัญญูวิสุทธิ กังขาวิตรณวิสุทธิ มัคคามัคคญาณทัสสนวิสุทธิ ปฏิปทาญาณทัสสนวิสุทธิ ญาณทัสสนวิสุทธิ จัดเข้าในปัญญาสิกขา ฯ

๕. คำว่า อุปาทิ ในคำว่า สอุปาทิเสสนิพพาน หมายถึงอะไร ?

ตอบ หมายถึง ชั้นที่ ๕ (ชั้นปัญจก) ฯ

๖. อบาย คืออะไร ? ในอรรถกถาแจกไว้เป็น ๔ อย่าง อะไรบ้าง ?

ตอบ คือ โลกที่ปราศจากความเจริญ ฯ

มีนิริยะ ตีรัจฉานโยนิ ปิตติวิสยะ อสุรกาย ฯ

๗. ปฐมฌาน ประกอบด้วยองค์เท่าไร ? อะไรบ้าง ?

ตอบ ด้วยองค์ ๕ ฯ

คือ วิตก วิจาร ปีติ สุข เอกัคคตา ฯ

๘. สมถกัมมัฏฐาน กับ วิปัสสนากัมมัฏฐาน ต่างกันอย่างไร ? หัวใจสมถกัมมัฏฐานมีอะไรบ้าง ?

ตอบ สมถกัมมัฏฐาน คือ กัมมัฏฐานเป็นอุบายเครื่องสงบใจ

วิปัสสนากัมมัฏฐาน คือ กัมมัฏฐานเป็นอุบายเครื่องเรื่องปัญญา ฯ

มีกายาคตาสติ เมตตา พุทธานุสสติ กสิณ และจตุธาตුවัตถาน ฯ

๙. ปัจจุบันมีการเจริญวิปัสสนากัมมัฏฐานกันมาก อยากทราบว่า อารมณ์ของวิปัสสนากัมมัฏฐาน คืออะไร ?

ตอบ คือ สังขารทั้งหลาย ทั้งที่เป็นอุปาทินนกะและอนุปาทินนกะ (หรือธรรมในวิปัสสนาภูมิ คือขั้น

อายุตนะ ธาตุ เป็นต้น) ฯ

๑๐. พระคิริमानนท์หายจากอาพาธเพราะฟังธรรมจากใคร ? ธรรมนั้นว่าด้วยเรื่องอะไร ?

ตอบ จากพระอนนท ฯ

ว่าด้วยเรื่องสัญญา ๑๐ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรธรรมชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันเสาร์ที่ ๒๘ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๘

๑. อนิจจตา ความไม่เที่ยงแห่งสังขาร กำหนดรู้ในทางง่ายได้ด้วยอาการอย่างไร ?
ตอบ ด้วยความเกิดขึ้นในเบื้องต้น และความสิ้นในเบื้องปลาย ฯ
๒. ขณสังขยา คืออะไร ? กำหนดเห็นสังขารอย่างไร จึงถอนสังขยานั้นได้ ?
ตอบ คือ ความจําหมายว่าเป็นก้อน ได้แก่ ความถือโดยนิมิตว่าเรา ว่าเขา ว่าผู้หนึ่ง ว่าผู้หนึ่ง ฯ
 ด้วยการพิจารณากำหนดเห็นสังขารกระจายเป็นส่วนย่อย ๆ จากขณะ คือก้อน จนเห็นสังขารเป็นสภาพว่าง ฯ
๓. ไวพจน์แห่งวิราคะว่า มทนิมมทโน ธรรมยังความเมาให้สร้าง ความเมาในที่นี้ หมายถึงความเมาในอะไร ?
ตอบ หมายถึง ความเมาในอารมณ์อันยั่วชวนให้เกิดความเมาทุกประการ เช่น ความถึงพร้อมแห่งชาติ สกฺล อีสริยะ และบริวาร หรือลาภ ยศ สรรเสริญ สุข หรือความเยาว์วัย ความหาโรคมิได้ และชีวิต ฯ
๔. จงสงเคราะห์มรรคมงคล ๘ เข้าในวิสุทธิตี ๗ มาดู ฯ
ตอบ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ จัดเข้าในศีลวิสุทธิตี
 สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ จัดเข้าในจิตตวิสุทธิตี
 สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปปะ จัดเข้าในทัญญูวิสุทธิตี กังขาวิตรณวิสุทธิตี มัคคามัคคญาณทัสสนวิสุทธิตี ปฏิปทาญาณทัสสนวิสุทธิตี ญาณทัสสนวิสุทธิตี ฯ
๕. ในสมถกรรมฐาน ๔๐ ประการ มีนิมิตและภาวนากี่อย่าง ? อะไรบ้าง ?
ตอบ มีนิมิต ๓ คือ บริกรรมนิมิต อุคคหนิมิต และปฏิภาคนิมิต และมีภาวนา ๓ คือ บริกรรมภาวนา อุปะการภาวนา และอัปปนาภาวนา ฯ
๖. ผู้เจริญเมตตาเป็นประจำ ย่อมได้รับอานิสงส์อะไรบ้าง ?
ตอบ ได้รับอานิสงส์อย่างนี้
  ๑. หลับอยู่ก็เป็นสุข
  ๒. ตื่นอยู่ก็เป็นสุข
  ๓. ไม่ฝันเห็นสิ่งลามก

๔. เป็นที่รักของมนุษย์ทั้งหลาย
๕. เป็นที่รักของอมมนุษย์ทั้งหลาย
๖. เทวดาทิ้งหลายย่อมรักษา
๗. ไฟไม่ไหม้ พืชหรือคัสตราวุธทั้งหลายไม่อาจประทุษร้าย
๘. จิตย่อมตั้งมั่นได้เร็วพลัน
๙. ผิวพรรณย่อมผ่องใสงดงาม
๑๐. ไม่หลงทากาลกิริยา คือเมื่อจะตายย่อมได้สติ
๑๑. เมื่อตายแล้วแม้เกิดอีก ก็ย่อมเกิดในที่ที่เป็นที่เสวยสุข ถ้าไม่เสียมจากภวน ก็ไปเกิด

ในพรหมโลก ฯ

๗. สติปัฏฐาน ๔ คืออะไรบ้าง ? การพิจารณาผม ขน เล็บ ฟัน หนัง โดยความเป็นของปฏิกูล จัดเข้าในสติปัฏฐานข้อไหน ?

ตอบ คือ กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน เวทนानุปัสสนาสติปัฏฐาน จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน และ ธรรมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ฯ

ในกายานุปัสสนาสติปัฏฐาน ฯ

๘. พระพุทธรูปทรงแสดงศิริมานนทสูตรที่ไหน ? แก่ใคร ? ว่าด้วยเรื่องอะไร ?

ตอบ ที่พระเชตวัน เมืองสาวัตถี ฯ

แก่พระอานนท์ ฯ

ว่าด้วยสัญญา ๑๐ ฯ

๙. ท่านว่าผู้ที่จะเจริญวิปัสสนาปัญญา พึงรู้ฐานะ ๖ ก่อน ฐานะ ๖ นั้น มีอะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๑. อนิจจะ ของไม่เที่ยง

๒. อนิจจลักษณะ เครื่องหมายที่จะให้กำหนดรู้ว่าไม่เที่ยง

๓. ทุกขะ ของสัตว์ทนไดยาก

๔. ทุกขลักษณะ เครื่องหมายที่จะให้กำหนดรู้ว่าเป็นทุกข์

๕. อนัตตา สิ่งสภาพไม่ใช่ตัวตน

๖. อนัตตลักษณะ เครื่องหมายที่จะกำหนดรู้ว่าเป็นอนัตตา ฯ

๑๐. บรรดาอาการ ๓๒ ประการนั้น ส่วนที่เป็นอาโปธาตุมีอะไรบ้าง ?

ตอบ มีดี เสมหะ น้ำเหลือง เลือด เหงื่อ มันข้น น้ำตา มันเหลว น้ำลาย น้ำมูก ไขข้อ มูล ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักเรียนชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๙

๑. อุทเทศว่า “สุที่ทั้งหลายจงมาดูโลกนี้” โลกในที่นี้ หมายถึงอะไร ? คนมีลักษณะอย่างไรชื่อว่าหมกอยู่ในโลก ?

ตอบ หมายถึง โลก โดยตรงได้แก่แผ่นดินเป็นที่อาศัย โดยอ้อมได้แก่หมู่สัตว์ผู้อาศัย ฯ

คนผู้ไร้วิจารณ์ญาณไม่หยั่งเห็นโดยถ่องแท้ เพลิดเพลินในสิ่งอันให้โทษ ระวังจนเกินพอดี ในสิ่งอันอาจให้โทษ ติดในสิ่งอันเป็นอุปการะจนถอนตัวไม่ออก คนมีลักษณะอย่างนี้ ย่อมได้รับสุขบ้างทุกข์บ้าง แม้สุขก็เป็นเพียงสามิสสุข สุขอันมีเหยื่อล่อใจ เป็นเหตุให้ติดดุจเหยื่ออันเบ็ดเกี่ยวไว้ฉะนั้น ฯ

๒. นิพพิทา คืออะไร ? ปฏิปทาเครื่องดำเนินให้ถึงนิพพิทานั้นอย่างไร ?

ตอบ นิพพิทา คือ ความหน่ายในทุกขชั้น ฯ

อย่างนี้คือ พิจารณาเห็นด้วยปัญญาว่า สังขารทั้งหลายทั้งปวงไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ธรรมทั้งหลายทั้งปวงเป็นอนัตตา ย่อมเกิดนิพพิทา เบื่อหน่ายในทุกขชั้น ไม่เพลิดเพลิน ยึดมั่นหมกมุ่นอยู่ในสังขารอันยั่ววนเสนาหา ฯ

๓. วิราคะ ได้แก่อะไร ? คำว่า “วฏฏุปจเฉโธ ธรรมเข้าไปตัดเสียซึ่งวิฏฏะ” มีอธิบายว่าอย่างไร ?

ตอบ ได้แก่ ความสิ้นกำหนด ฯ

อธิบายว่า วิฏฏะ หมายถึงความเวียนว่ายตายเกิดด้วยอำนาจกิเลสกรรมและวิบาก วิราคะเข้าไปตัดความเวียนว่ายตายเกิดนั้น จึงเรียกว่า วฏฏุปจเฉโธ ธรรมเข้าไปตัดเสียซึ่งวิฏฏะ ฯ

๔. ความหลุดพ้นอย่างไรเป็นสมุจเฉทวิมุตติ ? จัดเป็นโลกิยะหรือโลกุตตระ ?

ตอบ ความหลุดพ้นด้วยการตัดกิเลสได้เด็ดขาด ได้แก่อริยมรรค ฯ

จัดเป็นโลกุตตระ ฯ

๕. ธรรมอะไรเป็นยอดแห่งสังฆตธรรม ? เพราะเหตุไร ?

ตอบ อัญ्ञฐังคิกมรรคเป็นยอดแห่งสังฆตธรรม ฯ

เพราะองค์ ๘ แต่ละองค์ ๆ ของอัญ्ञฐังคิกมรรค ก็เป็นธรรมดี ๆ รวมกันเข้าทั้ง ๘ ย่อมเป็นธรรมดียิ่งนัก และเป็นทางเดียวนำไปถึงความดับทุกข์ หรือถึงความหมดจดแห่งทัสสนะ ฯ

๖. สันติ ความสงบ เกิดขึ้นที่ใด ? มีปฏิบัติที่จะดำเนินอย่างไร ?

ตอบ เกิดขึ้นที่กาย วาจา ใจ ฯ

มีปฏิบัติที่จะดำเนิน คือ ปฏิบัติกาย วาจา ใจ ให้สงบจากโทษเวรภัย ด้วยการละโลกามิส คือ กามคุณ ๕ ฯ

๗. พระบาลีว่า “สพฺพูปธิปฏินิสฺสคฺโค ธรรมเป็นที่สละอุปธิทั้งปวง” ในคำนี้ อุปธิ เป็นชื่อของอะไรได้บ้าง ? แต่ละอย่างมีอธิบายว่าอย่างไร ?

ตอบ เป็นชื่อของกิเลสและปัญญาชั้น ๓ ฯ

ที่เป็นชื่อของกิเลส มีอธิบายว่า เข้าไปทรงคือเข้าครอง

ที่เป็นชื่อแห่งปัญญาชั้น ๓ มีอธิบายว่า เข้าไปทรงคือหอบไวซึ่งทุกข์ ฯ

๘. คติ คืออะไร ? สัตว์โลกที่ตายไป มีคติเป็นอย่างไรบ้าง ?

ตอบ คือ ภูมิหรือภพเป็นที่ไปหลังจากตายแล้ว ฯ

มีคติเป็น ๒ คือ

๑. หุกติ ภูมิเป็นที่ไปข้างชั่ว ซึ่งเกิดจากการประพฤติกุจจริตทางกายวาจาใจ

๒. สุขคติ ภูมิเป็นที่ไปข้างดี ซึ่งเกิดจากการประพฤตีสุจริตทางกายวาจาใจ ฯ

๙. ในพระพุทธคุณ ๙ ประการนั้น ส่วนไหนเป็นเหตุ ส่วนไหนเป็นผล ? เพราะเหตุไร ?

ตอบ พระพุทธคุณ ส่วนอตฺตสมบัตติ เป็นเหตุ ส่วนปรหิตปฏิบัติ เป็นผล ฯ

เพราะทรงบริบูรณ์ด้วยพระพุทธคุณ ส่วนอตฺตสมบัตติก่อนแล้วจึงทรงบำเพ็ญพุทธกิจ ให้สำเร็จประโยชน์แก่เวไนย ฯ

๑๐. ในวิสุทธิ ๗ วิสุทธิข้อไหนบ้าง เป็นเหตุให้เกิดขึ้นและตั้งอยู่แห่งวิปัสสนา ? เพราะเหตุไร ? จงอธิบาย

ตอบ ข้อสี่วิสุทธิ ความบริสุทธิ์แห่งศีล และจิตตวิสุทธิ ความบริสุทธิ์แห่งจิตเป็นเหตุให้เกิดขึ้นและตั้งอยู่แห่งวิปัสสนา ฯ

เพราะผู้มีศีลไม่บริสุทธิ์ จิตย่อมไม่สงบ เมื่อจิตไม่สงบก็ยากที่จะเจริญวิปัสสนา ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรธรรมชั้นเอก
สอบในสนามหลวง
วันจันทร์ที่ ๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๐

๑. ลักษณะเช่นใดบ้าง เป็นเครื่องกำหนดให้รู้ว่าสังขารทั้งหลายไม่เที่ยง ? จงอธิบาย
ตอบ ๑. กำหนดรู้ในทางง่าย ด้วยความเกิดขึ้นในเบื้องต้น และความสิ้นในเบื้องปลาย
 ๒. กำหนดรู้ในทางละเอียดกว่านั้น ด้วยความแปรในระหว่างเกิดและดับ
 ๓. กำหนดรู้ในทางสุขุม ด้วยความแปรแห่งสังขารในช่วงขณะหนึ่ง ๆ ไม่คงที่อยู่ยาวนาน เช่น ความรู้สึก สุขทุกข์ เป็นต้น ฯ
๒. ทุกขลักษณะ และทุกขานุปัสสนา เป็นอย่างเดียวกันหรือต่างกัน ? จงอธิบาย
ตอบ ต่างกันคือ
 ทุกขลักษณะ ได้แก่ ลักษณะที่เป็นทุกข์แห่งสังขาร เพราะถูกบีบคั้น จากปัจจัยต่าง ๆ
 ทุกขานุปัสสนา ได้แก่ ปัญญาพิจารณาเห็นสังขารว่าเป็นทุกข์ ฯ
๓. ตัณหา เมื่อเกิดขึ้นย่อมเกิดที่ไหนและเมื่อดับย่อมดับที่ไหน ? ตัณหานั้นย่อมสิ้นไปเพราะธรรมอะไร ?
ตอบ เมื่อเกิดขึ้นย่อมเกิดในสิ่งเป็นที่รักที่ยินดีในโลก เมื่อดับย่อมดับ ในสิ่งเป็นที่รักที่ยินดีในโลก ฯ
 เพราะวิราคะ คือพระนิพพาน ฯ
๔. พระบาลีว่า “ปญฺญา ย ปริสุขมฺติ บุคฺคฺลยํ มหฺมจฺจตฺตํ อยํ ปญฺญา” มีอธิบายอย่างไร ?
ตอบ มีอธิบายว่า ผู้พิจารณาเห็นด้วยปัญญาว่า สังขารไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา เกิดความเบื่อหน่ายแล้ววางเฉยในสังขารนั้น ไม่นินดี ไม่นินร้าย ได้บรรลุอุริยมรรคอุริยผล ความหมจดจดย่อมเกิดด้วยปัญญาอย่างนี้ ฯ
๕. ในวิมุตติ ๕ วิมุตติใดจัดเป็น อริยมรรค อริยผล นิพพาน ?
ตอบ สมุจเฉทวิมุตติ จัดเป็นอริยมรรค
 ปฏิปัสสัทธิวิมุตติ จัดเป็นอริยผล
 นิสสรณวิมุตติ จัดเป็นนิพพาน ฯ

๖. จงจัดมรรค ๘ เข้าในวิสุทธิ ๗ มาดู ?

ตอบ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ จัดเข้าในศีลวิสุทธิ

สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ จัดเข้าในจิตตวิสุทธิ

สัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปะ จัดเข้าในทวิวิสุทธิ กังขาวิตรณวิสุทธิ มัคคามัคคญาณทัสสนวิสุทธิ
ปฏิบัติญาณทัสสนวิสุทธิ ญาณทัสสนวิสุทธิ ฯ

๗. สันติแปลว่าอะไร ? เป็นโลกียะ หรือโลกุตตระ ?

ตอบ สันติ แปลว่า ความสงบ ฯ

เป็นได้ทั้งโลกียะ และโลกุตตระ ฯ

๘. ในส่วนสังสารวัฏฏ์ สัตว์โลกตายแล้วมีคติเป็นอย่างไร ? มีอุทเทสบาลีแสดงไว้อย่างไร ?

ตอบ สัตว์โลกตายแล้วมีคติเป็น ๒ คือ สุขคติ และทุกข์คติ ฯ

มีอุทเทสบาลีแสดงว่า

จิตเต อสงกิลิฏฺเฐ สุขคติ ปาฎิกงขา

เมื่อจิตไม่เศร้าหมอง สุขคติเป็นที่ไป

จิตเต สงกิลิฏฺเฐ ทุกฺคคติ ปาฎิกงขา

เมื่อจิตเศร้าหมอง ทุกฺคคติเป็นที่ไป ฯ

๙. เจริญมรณัสสติดังไรจึงจะแยกกาย ?

ตอบ เจริญพร้อมด้วยองค์ ๓ คือ สติ ระลึกถึงความตาย ๑ ญาณ รู้ว่าความตายจักมีแก่ตน ๑

เกิดสังเวชสลดใจ ๑ เจริญอย่างนี้ จึงจะแยกกาย ฯ

๑๐. สมณะ กับ วิปัสสนา ให้ผลต่างกันอย่างไร ?

ตอบ ให้ผลต่างกันดังนี้

สมณะ ให้ผลคือทำให้ใจสงบระงับจากนิรวรณทั้ง ๕

ส่วนวิปัสสนา ให้ผลคือทำให้ได้ปัญญาเห็นสภาวธรรม ตามความเป็นจริง ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรธรรมชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันอาทิตย์ที่ ๒๕ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๑

๑. พระบรมศาสดาทรงชักชวนให้มาดูโลกนี้โดยมีพระประสงค์อย่างไร ?
ตอบ มีพระประสงค์เพื่อให้รู้จักสิ่งที่เป็นจริงอันมีอยู่ในโลก จักได้ละสิ่งที่เป็นโทษ และไม่ข้องติดอยู่ในสิ่งที่เป็นคุณ ฯ
๒. คำว่า มาร และบ่วงแห่งมาร หมายถึงอะไร ?
ตอบ คำว่า มาร หมายถึงกิเลสสาม อันทำจิตให้เศร้าหมอง ได้แก่ ตัณหา ราคะ และอภิมัจฉริยะ เป็นต้น คำว่า บ่วงแห่งมาร หมายถึงวัตถุสาม ได้แก่ รูป เสียง กลิ่น รส และโผฏฐัพพะ ฯ
๓. คำว่า มหนิมมทโน ธรรมยังความเมาให้สร้าง หมายถึงความเมาในอะไร ?
ตอบ หมายถึง ความเมาในอารมณ์อันยั่วชวนให้เกิดความเมาทุกประการ เช่น ชาติ สกฺล อภิมัจฉริยะ บัณฑิต ลภ ยศ สรรเสริญ สุข กิติ ความเยาว์วัย ความไม่มีโรค และชีวิต กิติ นับเข้าในอารมณ์ประเภทนี้ ฯ
๔. บาลีอุทเทสว่า วิมุตตสมิ วิมุตตมิติ ญาณ โหติ แปลว่า เมื่อหลุดพ้นแล้ว ญาณว่า หลุดพ้นแล้วย่อมมี อะไรหลุดพ้น ? และหลุดพ้นจากอะไร ?
ตอบ จิตหลุดพ้น ฯ
 จากอาสวะ ๓ ฯ
๕. โลกามิสคืออะไร ? ที่ได้ชื่ออย่างนั้นเพราะเหตุไร ?
ตอบ คือ กามคุณ ๕ ได้แก่ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ อันน่าปรารถนา น่าใคร่ น่าชอบใจ ฯ เพราะเป็นเครื่องล่อใจให้ติดอยู่ในโลกจุจเหี่ยวอันเบ็ดเกี่ยวไว้ฉะนั้น ฯ
๖. ข้อความว่า ปลงภาระอันหนักเสียแล้ว ไม่ถือเอาภาระอันอื่น ดังนี้ มีอธิบายอย่างไร ?
ตอบ อธิบายว่า ภาระ หมายถึงเบญจขันธ์ การปลงภาระ หมายถึงการถอนอุปาทาน การไม่ถือเอาภาระอื่น หมายถึงการไม่ถือ เบญจขันธ์อื่นด้วยอุปาทาน ฯ
๗. ในพระบาลีว่า “จิตเต สงกิลิฏฺเฐ ทุกฺคตติ ปาฏิกงฺขา เมื่อใจเศร้าหมอง ต้องประสบทุกฺคตติ” ทุกฺคตติ คืออะไร ? มีอะไรบ้าง ?
ตอบ คือ ภูมิเป็นที่ไปข้างชั่ว ฯ

มือบาย หุคติ วินิบาท นรก (ตามนัยอรรถกถา มี ๔ คือ นรก สัตว์เดรัจฉาน เปอต อสุรกาย) ๑

๘. คนวิตกจริตมีนิสัยอย่างไร ? คนประเภทนี้ควรเจริญกัมมัฏฐานบทใด ?

ตอบ ชอบคิดมาก ฟุ้งซ่าน ๑

ควรเจริญอานาปานัสสติกัมมัฏฐาน ๑

๙. วิปลาสคืออะไร ? วัตถุที่วิปลาส มีอะไรบ้าง ?

ตอบ คือ กิริยาที่ถือเอาโดยอาการอันผิดจากความจริง ๑

มี ๔ อย่าง คือ

๑. วิปลาสในของที่ไม่เที่ยงว่าเที่ยง
๒. วิปลาสในของที่เป็นทุกข์ว่าเป็นสุข
๓. วิปลาสในของที่ไม่ใช่ตนว่าเป็นตน
๔. วิปลาสในของที่ไม่งามว่างาม ๑

๑๐. ผู้เจริญมหาสติปัฏฐาน ต้องประกอบด้วยธรรมใดบ้าง จึงจะกำจัดอภิชณาและโทมนัสได้ ?

ตอบ ต้องประกอบด้วยธรรม ๓ คือ

๑. อาตปปี มีความเพียรเผากิเลสให้เร้าร้อน
๒. สัมปชาโน รู้ทั่วพร้อม
๓. สติมา มีสติ ๑

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรธรรมชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันพฤหัสบดีที่ ๑๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๒

๑. บุคคลเช่นไรชื่อว่าติดอยู่ในโลก ? ผู้ติดอยู่ในโลกจะได้รับผลอย่างไร ?
ตอบ บุคคลผู้ไร้พิจารณา ไม่หยั่งเห็นโดยถ่องแท้ เพลิดเพลินในสิ่งอันให้โทษ ระเริง จนเกินพอดีในสิ่งอันอาจให้โทษ ติดในสิ่งอันเป็นอุปการะ ชื่อว่าติดอยู่ในโลก ฯ
 ย่อมได้สวดยสุขบ้าง ทุกข์บ้าง อันสิ่งนั้น ๆ พึงอำนวนย แม้สุขก็เป็นเพียงอามิส คือมีเหยื่อเจือด้วยของล่อใจ เป็นเหตุแห่งความติด ดุจเหยื่อคือมั่งสะอันเบ็ดเกี่ยวไว้ ฯ
๒. นิพพิทาคืออะไร ? ปฏิบัติเครื่องดำเนินให้ถึงนิพพิทานั้นอย่างไร ?
ตอบ นิพพิทา คือ ความหน่ายในทุกข์ ฯ
 อย่างนี้คือ พิจารณาเห็นด้วยปัญญาว่า สังขารทั้งหลายทั้งปวงไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ธรรมทั้งหลายทั้งปวงเป็นอนัตตา ย่อมเกิดนิพพิทา เบื่อหน่ายในทุกข์ชั้นธัมม ไม่เพลิดเพลิน ไม่ยึดมั่น ไม่หมกมุ่นอยู่ในสังขารอันยั่วยวนเสนาหา ฯ
๓. ทุกข์ประจำสังขารกับทุกข์จร ต่างกันอย่างไร ?
ตอบ ทุกข์ประจำสังขาร เป็นทุกข์ที่ต้องมีแก่คนทุกคน ไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงพ้น ได้แก่ความเกิดความแก่ ความตาย
 ส่วนทุกข์จร เป็นทุกข์ที่เกิดขึ้นเป็นครั้งคราว ได้แก่โสกะ ปริเทวะ ทุกขะ โทมนัส อุปายาส ประจวบด้วยคนหรือสิ่งอันไม่เป็นที่รัก พลัดพรากจากคนหรือสิ่งอันเป็นที่รัก ประรณาสิ่งใดไม่ได้ สมหวัง ฯ
๔. คำว่า วัฏฏูปัจเจโท ธรรมอันเข้าไปตัดซึ่งวัฏฏะ วัฏฏะนั้นหมายถึงอะไร ? และตัดขาดได้อย่างไร ?
ตอบ หมายถึง ความเวียนเกิดด้วยอำนาจกิเลส กรรม วิบาก ฯ
 ตัดขาดได้โดยการละกิเลสอันเป็นเบื้องต้นเสีย ฯ
๕. วิมุตติ ๕ อย่างไหนเป็นโลกิยะ อย่างไหนเป็นโลกุตตระ ?
ตอบ ตทั้งควิมุตติ วิกัมภณวิมุตติ เป็นโลกิยะ
 สมุจเฉทวิมุตติ ปฏิปัสสัทธิวิมุตติ นิสสรณวิมุตติ เป็นโลกุตตระ ฯ

๖. ธรรมอะไรพระพุทธเจ้าตรัสว่าเป็นยอดแห่งสังฆตธรรม ? เพราะเหตุไร ?

ตอบ อัญ्ञังคิกมรรคเป็นยอดแห่งสังฆตธรรม ฯ

เพราะองค์ ๘ แต่ละองค์ ๆ ของอัญ्ञังคิกมรรค ล้วนแต่เป็นธรรมที่ดียิ่งรวมกันเข้าทั้ง ๘ องค์ ย่อมเป็นธรรมดียิ่งนัก และเป็นทางเดียวนำไปถึงความดับทุกข์ หรือถึงความหมจดแห่งทัสสนะ ฯ

๗. พระพุทธพจน์ว่า ผู้เพ่งความสงบพึงละอามิสในโลกเสีย คำว่าอามิสในโลก หมายถึงอะไร ? และละอามิสเหล่านั้นได้ด้วยวิธีใด ?

ตอบ หมายถึง กามคุณ ๕ คือ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ อันน่าปรารถนา น่าใคร่น่าพอใจ ฯ ละได้ด้วยการทำใจมิให้ติดในสิ่งเหล่านั้น ฯ

๘. เจริญมรณัสสต่ออย่างไรจึงจะบรรเทาความเมาในชีวิต ไม่ติดในโลกธรรม ?

ตอบ เจริญพร้อมด้วยองค์ ๓ คือ

๑. สติ ระลึกถึงความตาย
๒. ญาณ รู้ว่าความตายจักมีแก่ตน
๓. เกิดสังเวชสลดใจ ฯ

๙. จงแสดงวิธีเจริญมูทิตา พร้อมทั้งอานิสงส์แห่งการเจริญพอเป็นตัวอย่าง ?

ตอบ วิธีเจริญมูทิตานั้นดังนี้ เมื่อได้เห็นหรือได้ยินมนุษย์หรือสัตว์ เป็นอยู่สุขสบาย เจริญรุ่งเรืองด้วยสุขสมบัติ พึงทำจิตใจให้ชื่นชมยินดีแล้วแผ่มูทิตาจิตไปว่า สัตว์ผู้นี้หนอบริบูรณ์ยิ่งนัก มีสุขสมบัติมาก จงเจริญย้งยืนด้วยสุขสมบัติยิ่ง ๆ เถิด เมื่อเจริญอยู่เนื่อง ๆ ย่อมได้รับผลดี คือจะละความริษยาในสมบัติของผู้อื่นได้ ฯ

๑๐. อารมณ์ของสติปัญญา มีอะไรบ้าง ? ผู้เจริญสติปัญญาพึงมีคุณสมบัติอะไรบ้าง ?

ตอบ มีกาย เวทนา จิต ธรรม ฯ

- พึงมี ๑. อาตาปี มีความเพียรเผากิเลส
๒. สัมปชานโน มีสัมปชัญญะ
๓. สติมา มีสติ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรรรมชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันอังคารที่ ๓ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๓

๑. อนิจจตา ความไม่เที่ยงแห่งสังขาร กำหนดรู้ในทางง่ายได้ด้วยอาการอย่างไร ?

ตอบ ด้วยความเกิดขึ้นในเบื้องต้น และความสิ้นในเบื้องปลาย ฯ

๒. คำว่า มารและบ่วงแห่งมาร หมายถึงอะไร ?

ตอบ คำว่า มาร หมายถึงกิเลสกำม คือเจตสิกอันเศร้าหมอง ได้แก่ ตัณหา ราคะ และอโรติ เป็นต้น
คำว่า บ่วงแห่งมาร หมายถึงวัตถุกำม ได้แก่ รูป เสียง กลิ่น รส และโณภูฏัพพะ ฯ

๓. ไวพจน์แห่งวิราคะ ได้แก่อะไรบ้าง ? เลือกตอบมา ๕ อย่าง

ตอบ ได้แก่

มทนิมมทโน	แปลว่า	ธรรมยังความเมาให้สร่าง
ปิปาสนินโย	แปลว่า	ความนำเสียซึ่งความกระหาย
อालยสมุคฺฆาโต	แปลว่า	ความถอนขึ้นด้วยดีซึ่งอาลัย
วฏฏุปฺจเฉโท	แปลว่า	ความเข้าไปตัดเสียซึ่งวิฏฏู
ตณฺหุขโย	แปลว่า	ความสิ้นแห่งตัณหา
วิราโค	แปลว่า	ความสิ้นกำหนด
นิโรโธ	แปลว่า	ความดับ
นิพพานํ	แปลว่า	ธรรมชาติหาเครื่องเสียบแทงมิได้ ฯ

๔. สันติ ความสงบ หมายถึงสงบอะไร ? ผู้มุ่งสันติสุขอย่างแท้จริง ท่านสอนให้ละอะไร ?

ตอบ หมายถึง สงบกาย วาจา ใจ ฯ

ท่านสอนให้ละโลกามิส คือ รูป เสียง กลิ่น รส โณภูฏัพพะ อันน่าปรารถนา น่าใคร่ น่าชอบใจ ฯ

๕. สอุปาทิเสสนิพพาน กับ อนุปาติเสสนิพพาน ต่างกันอย่างไร ?

ตอบ ต่างกัน คือ สอุปาทิเสสนิพพาน เป็นความดับกิเลสที่ยังมีเบญจขันธ์เหลือ
ส่วนอนุปาติเสสนิพพาน เป็นความดับกิเลสที่ไม่มีเบญจขันธ์เหลือ ฯ

๖. อบาย คืออะไร ? ในอรรถกถาแจกไว้เป็น ๔ อย่าง อะไรบ้าง ?

ตอบ คือ โลกที่ปราศจากความเจริญ ฯ

มีนिरยะ ตีรจฉานโยนิ ปิตติวิสยะ อสุรกาย ฯ

๗. สติปัฏฐาน ๔ คืออะไรบ้าง ? การกำหนดลมหายใจเข้าออก ชื่อว่าเจริญสติปัฏฐาน ข้อไหน ?
ตอบ คือ กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน เวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน และธรรมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ฯ
 ชื่อว่า เจริญกายานุปัสสนาสติปัฏฐาน ฯ
๘. ในพระพุทธคุณ ๙ ประการนั้น ส่วนไหนเป็นเหตุ ส่วนไหนเป็นผล ? เพราะเหตุไร ?
ตอบ พระพุทธคุณ ส่วนอหัตตสมบัติ เป็นเหตุ ส่วนปรหิตปฏิบัติ เป็นผล ฯ
 เพราะทรงบริบูรณ์ด้วยพระพุทธคุณส่วนอหัตตสมบัติก่อน แล้วจึงทรงบำเพ็ญพุทธกิจ ให้สำเร็จประโยชน์แก่เวไนยสัตว์ ฯ
๙. วิปลาสคืออะไร ? วัตถุที่วิปลาส มีอะไรบ้าง ?
ตอบ คือ กิริยาที่ถือเอาโดยอาการวิปริตผิดจากความจริง ฯ
 มี ๔ อย่าง คือ
 ๑. วิปลาสในของที่ไม่เที่ยงว่าเที่ยง
 ๒. วิปลาสในของที่เป็นทุกข์ว่าเป็นสุข
 ๓. วิปลาสในของที่ไม่ใช่ตนว่าเป็นตน
 ๔. วิปลาสในของที่ไม่งามว่างาม ฯ
๑๐. ผู้เจริญมหารสติปัฏฐาน ต้องประกอบด้วยธรรมใดบ้าง จึงจะกำจัดอภิชฌาและโทมนัสออกได้ ?
ตอบ ต้องประกอบด้วยธรรม ๓ คือ
 ๑. อาตปปี มีความเพียรเผากิเลสให้เร่าร้อน
 ๒. สัมปชาโน รู้ทั่วพร้อม
 ๓. สติมา มีสติ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรธรรมชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันจันทร์ที่ ๒๒ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๔

๑. อุทเทสว่า “สุที่ทั้งหลายจงมาดูโลกนี้” โลกในที่นี้ หมายถึงอะไร ? คนมีลักษณะอย่างไรชื่อว่าหมกอยู่ในโลก ?

ตอบ หมายถึง โลก โดยตรงได้แก่แผ่นดินเป็นที่อาศัย โดยอ้อมได้แก่หมู่สัตว์ผู้อาศัย ฯ

คนผู้ไร้วิจารณ์ญาณไม่หยั่งเห็นโดยถ่องแท้ เพลิดเพลินในสิ่งอันให้โทษ หลงระเริงจนเกินพอดี ในสิ่งอันอาจให้โทษ ติดในสิ่งอันเป็นอุปการะจนถอนตนไม่ออก ได้รับสุขบ้างทุกข์บ้าง แม้สุขก็เป็นเพียงสามิสสุข สุขอันมีเหยื่อล่อใจเป็นเหตุให้ติด ดุจเหยื่ออันเบ็ดเกี่ยวไว้ฉะนั้น ฯ

๒. ทุกข์ และทุกข์ลักษณะ เป็นอย่างเดียวกันหรือต่างกัน ?

ตอบ ต่างกันคือ

ทุกข์ ได้แก่ปัญญาขั้น

ทุกข์ลักษณะ ได้แก่ปัญญาขั้นที่ถูกเบียดเบียน ถูกบีบคั้นจากเหตุปัจจัยอันเป็นข้าศึก เช่น ความเย็นความร้อน เป็นต้น ฯ

๓. บุคคลจะพึงกำหนดรู้สังขารทั้งหลายโดยความเป็นอนัตตา ด้วยอาการอย่างไรบ้าง ? ตอบมา ๒ ข้อ

ตอบ ด้วยอาการอย่างนี้ คือ

๑. ด้วยไม่อยู่ในอำนาจ หรือด้วยฝืนความปรารถนา

๒. ด้วยแย้งต่ออัตตา

๓. ด้วยความเป็นสภาพหาเจ้าของมิได้

๔. ด้วยความเป็นสภาพสูญ คือว่าง หรือหายไป

๕. ด้วยความเป็นสภาวะธรรมเป็นไปตามเหตุปัจจัย ฯ

๔. คำว่า วัฏฏุปัจเจโท ธรรมอันเข้าไปตัดซึ่งวัฏฏะ วัฏฏะนั้นหมายถึงอะไร ? และตัดขาดได้อย่างไร ?

ตอบ หมายถึง ความเวียนเกิดด้วยอำนาจกิเลส กรรม วิบาก ฯ

ตัดขาดได้โดยการละกิเลสอันเป็นเบื้องต้นเสีย ฯ

๕. โลกามิส คืออะไร ? ที่ได้ชื่ออย่างนั้นเพราะเหตุไร ?

ตอบ คือ กามคุณ ๕ ได้แก่ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ อันน่าปรารถนา น่าใคร่ น่าชอบใจ ฯ

เพราะเป็นเครื่องล่อใจให้ติดอยู่ในโลกดุจเหยื่ออันเบ็ดเกี่ยวไว้ฉะนั้น ฯ

๖. คติ คืออะไร ? สัตว์โลกตายแล้วมีคติเป็นอย่างไรบ้าง ?

ตอบ คือ ภูมิหรือภพเป็นที่ไปหลังจากตายแล้ว ๆ

มีคติเป็น ๒ คือ

๑. ทุคติภูมิ เป็นที่ไปข้างชั่ว ซึ่งเกิดจากการประพฤติทุจริตทางกายวาจาใจ

๒. สุขคติภูมิ เป็นที่ไปข้างดี ซึ่งเกิดจากการประพฤติสุจริตทางกายวาจาใจ ๆ

๗. สมณะ กับ วิปัสสนา ให้ผลต่างกันอย่างไร ?

ตอบ ให้ผลต่างกันดังนี้

สมณะ ให้ผลอย่างต่ำ ทำให้ระงับนิรณมได้ อย่างสูง ทำให้เข้าถึงฌานต่าง ๆ ได้

ส่วนวิปัสสนา ให้ผลอย่างต่ำ ทำให้ได้ปัญญาเห็นสัจธรรม อย่างสูง ทำให้ได้บรรลุลุทธิผลพ้นจากสังสารทุกข์ ๆ

๘. คนสัทธาจริตมีนิสัยอย่างไร ? คนประเภทนี้ควรเจริญกัมมัญฐานบทใด ?

ตอบ มีนิสัยเชื่อง่าย ๆ ในถ้อยคำวาจาที่กล่าวดีและชั่ว ที่เป็นบุญและเป็นบาป เป็นต้น ๆ

ควรเจริญอนุสสติกัมมัญฐาน ๖ ประการ คือ พุทธานุสสติ อัมมานุสสติ สังฆานุสสติ สีลานุสสติ จาคานุสสติ และเทเวदानุสสติ ๆ

๙. จงแสดงวิธีเจริญมูทิตา พร้อมทั้งอานิสงส์แห่งการเจริญ พอเป็นตัวอย่าง ?

ตอบ วิธีเจริญมูทิตานั้นดังนี้ เมื่อได้เห็นหรือได้ยินมนุษย์หรือสัตว์ เป็นอยู่สุขสบาย เจริญรุ่งเรืองด้วยสุขสมบัติ พึงทำจิตใจให้ชื่นชมยินดี แล้วแผ่มูทิตาจิตไปว่า สัตว์ผู้นี้หนอบริบูรณ์ยิ่งนัก มีสุขสมบัติมาก จงเจริญยังยืนด้วยสุขสมบัตดียิ่ง ๆ เถิด เมื่อเจริญอยู่เนื่อง ๆ ย่อมได้รับผลดี คือจะละความริษยาในสมบัติของผู้อื่นได้ ๆ

๑๐. ผู้เจริญมหาสติปัญญา ต้องประกอบด้วยธรรมใดบ้าง จึงจะกำจัดอกิขมาและโทมนัสได้ ?

ตอบ ต้องประกอบด้วยธรรม ๓ คือ

๑. อาตปปี มีความเพียรเผากิเลสให้เร่าร้อน

๒. สัมปะชาโน รู้ทั่วพร้อม

๓. สติมา มีสติ ๆ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรธรรมชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันศุกร์ที่ ๑๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๕

๑. นิพพิทา คืออะไร ? ปฏิบัติเครื่องดำเนินให้ถึงนิพพิทานั้นอย่างไร ?

ตอบ นิพพิทา คือ ความหน่ายในทุกข์ ฯ

อย่างนี้คือ พิจารณาเห็นด้วยปัญญาว่า สังขารทั้งหลายทั้งปวงไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ธรรมทั้งหลายทั้งปวงเป็นอนัตตา ย่อมเกิดนิพพิทา เบื่อหน่ายในทุกข์ชั้น ไม่เพิลิดเพิลินยึดมั่น หมกมุ่นอยู่ในสังขารอันยั่วยวนเสนาหา ฯ

๒. อนิจจตา ความไม่เที่ยงแห่งสังขาร กำหนดรู้ในทางง่ายได้ด้วยอาการอย่างไร ?

ตอบ ด้วยความเกิดขึ้นในเบื้องต้น และความสิ้นไปในเบื้องปลาย ฯ

๓. ตัณหา เมื่อเกิดขึ้นย่อมเกิดที่ไหนและเมื่อดับย่อมดับที่ไหน ? ตัณหานั้นย่อมสิ้นไปเพราะธรรมอะไร ?

ตอบ เมื่อเกิดขึ้นย่อมเกิดในสิ่งเป็นที่รักที่ยินดีในโลก เมื่อดับย่อมดับในสิ่งเป็นที่รักที่ยินดีในโลกนั่นเอง ฯ
ย่อมสิ้นไปเพราะวิราคะ คือ พระนิพพาน ฯ

๔. ความหลุดพ้นอย่างไรเป็นสมุจเฉทวิมุตติ ? จัดเป็นโลกิยะหรือโลกุตตระ ?

ตอบ ความหลุดพ้นด้วยการตัดกิเลสได้เด็ดขาด ได้แก่อริยมรรค ฯ
จัดเป็นโลกุตตระ ฯ

๕. สันติ ความสงบ เกิดขึ้นที่ใด ? มีปฏิบัติที่จะดำเนินอย่างไร ?

ตอบ เกิดขึ้นที่ไตรทวาร คือ กาย วาจา ใจ ฯ

มีปฏิบัติที่จะดำเนิน คือ ปฏิบัติกาย วาจา ใจ ให้สงบจากโทษเวรภัย ด้วยการละโลกามิส คือ กามคุณ ๕ ฯ

๖. ในส่วนสังสารวัฏฏ์ สัตว์โลกตายแล้วมีคติคือที่ไปเป็นอย่างไร ? มีอุทเทสบาลีแสดงไว้อย่างไร ?

ตอบ สัตว์โลกตายแล้วมีคติเป็น ๒ คือ สุขคติและทุกข์คติ ฯ

มีอุทเทสบาลีแสดงว่า

จิตเต สงฺกิลฺลฺหฺเจ ทุกฺคคติ ปาฏิกงฺขา เมื่อจิตเศร้าหมองแล้ว ทุกคติเป็นอันต้องหวัง

จิตเต อสงฺกิลฺลฺหฺเจ สุขคติ ปาฏิกงฺขา เมื่อจิตไม่เศร้าหมองแล้ว สุขคติเป็นอันหวังได้ ฯ

๗. สติปัฏฐาน ๔ คืออะไรบ้าง ? การพิจารณาผม ขน เล็บ ฟัน หนัง โดยความเป็นของปฏิกุศล จัดเข้าในสติปัฏฐานข้อไหน ?

ตอบ คือ กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน เวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน และธรรมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ฯ

จัดเข้าในกายานุปัสสนาสติปัฏฐาน ฯ

๘. คนวิตกจริตมีนิสัยอย่างไร ? คนประเภทนี้ควรเจริญกัมมัฏฐานบทใด ?

ตอบ ชอบคิดฟุ้งซ่าน ตรีกตรองไม่ค่อยลง รู้เห็นไม่ตลอด นึกคิดเรื่องเล็กกลายเป็นเรื่องใหญ่ ฯ
ควรเจริญอานาปานัสสติกัมมัฏฐาน ฯ

๙. ท่านว่า ผู้ที่จะเจริญวิปัสสนาปัญญา ฟังรู้ฐานะ ๖ ก่อน ทั้ง ๖ ประการนั้น มีอะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๑. อนิจจะ สภาวะอันไม่เที่ยง
๒. อนิจลักษณะ เครื่องหมายที่จะให้กำหนดรู้ว่าไม่เที่ยง
๓. ทุกขะ สภาวะอันสัตว์ทนได้ยาก
๔. ทุกขลักษณะ เครื่องหมายที่จะให้กำหนดรู้ว่าเป็นทุกข์
๕. อนัตตา สภาวะอันไม่ใช่ตัวตน
๖. อนัตตลักษณะ เครื่องหมายที่จะกำหนดรู้ว่าเป็นอนัตตา ฯ

๑๐. วิปัสสาส คืออะไร ? วัตถุประสงค์วิปัสสาส มีอะไรบ้าง ?

ตอบ คือ กิริยาที่ถือเอาโดยอาการวิปริตผิดจากความจริง ฯ

มี ๔ อย่าง คือ

๑. วิปัสสาสในของที่ไม่เที่ยงว่าเที่ยง
๒. วิปัสสาสในของที่เป็นทุกข์ว่าเป็นสุข
๓. วิปัสสาสในของที่ไม่ใช่ตนว่าเป็นตน
๔. วิปัสสาสในของที่ไม่งามว่างาม ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรธรรมชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันพฤหัสบดีที่ ๓๐ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๖

๑. บุคคลเช่นไรชื่อว่าติดอยู่ในโลก ? ผู้ติดอยู่ในโลกจะได้รับผลอย่างไร ?
ตอบ บุคคลผู้ไร้พิจารณา ไม่หยั่งเห็นโดยถ่องแท้ เพลิดเพลินในสิ่งอันให้โทษ หลงระเริงจนเกินพอดี ในสิ่งอันอาจให้โทษ และติดในสิ่งอันเป็นอุปการะ ชื่อว่าหมกอยู่ในโลก ฯ
 ย่อมได้เสวยสุขบ้าง ทุกข์บ้าง อันสิ่งนั้น ๆ พึงอำนวย แม้สุขก็เป็นเพียงอามิส คือ มีเหยื่อเจือด้วยของล่อใจ เป็นเหตุแห่งความติด ดุจเหยื่อคือมั่งสะอันเบ็ดเกี่ยวไว้ ฯ
๒. คำว่า มารและบ่วงแห่งมาร หมายถึงอะไร ?
ตอบ คำว่า มาร หมายถึง กิเลสสาม คือเจตสิกอันเศร้าหมองชวนให้ใคร่ ได้แก่ ตัณหา ราคะ และ อรติ เป็นต้น
 คำว่า บ่วงแห่งมาร หมายถึง วัตถุสาม ได้แก่ รูป เสียง กลิ่น รส และโณภูฏัพพะ ฯ
๓. คำว่า มะทะนิมมะทะโน ธรรมยังความเมาให้สร้าง หมายถึงความเมาในอะไร ?
ตอบ หมายถึง ความเมาในอารมณ์อันยั่ววนให้เกิดความเมาทุกประการ เช่น ชาติ สกุล อิศริยะ บริวาร กิติ ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข กิติ ความเยาว์วัย ความไม่มีโรค และชีวิต กิติ นับเข้าในอารมณ์ประเภทนี้ ฯ
๔. วัฏฏะ ในคำว่า วัฏฏูปัจเฉโท นั้น หมายถึงอะไร ? และตัดวัฏฏะได้อย่างไร ?
ตอบ หมายถึง ความเวียนเกิดเวียนตายด้วยอำนาจกิเลส กรรม และวิบาก ฯ
 ตัดด้วยอาการที่ละกิเลสอันเป็นเบื้องต้นเสีย ฯ
๕. โลกามิส คืออะไร ? ที่ได้ชื่ออย่างนั้นเพราะเหตุไร ?
ตอบ คือ กามคุณ ๕ ได้แก่ รูป เสียง กลิ่น รส โณภูฏัพพะ อันน่าปรารถนา น่าใคร่ น่าชอบใจ ฯ
 เพราะเป็นเครื่องล่อใจให้ติดอยู่ในโลกดุจเหยื่ออันเบ็ดเกี่ยวไว้ฉะนั้น ฯ
๖. คติ คืออะไร ? สัตว์โลกตายไปแล้ว มีคติเป็นอย่างไรบ้าง ?
ตอบ คือ ภูมิหรือภพเป็นที่ไปหลังจากตายแล้ว ฯ
 มีคติเป็น ๒ คือ
  ๑. ทุกคติ ภูมิเป็นที่ไปข้างชั่ว ซึ่งเกิดจากการประพฤติทุจริตทางกายวาจาใจ
  ๒. สุขคติ ภูมิเป็นที่ไปข้างดี ซึ่งเกิดจากการประพฤติสุจริตทางกายวาจาใจ ฯ

๗. ผู้เจริญเมตตาเป็นประจำ ย่อมได้รับอานิสงส์อะไรบ้าง ? จงตอบมา ๓ ประการ

ตอบ ได้รับอานิสงส์ดังนี้

๑. หลับอยู่ก็เป็นสุข
๒. ตื่นอยู่ก็เป็นสุข
๓. ไม่ฝันเห็นสิ่งลามก
๔. เป็นที่รักของมนุษย์ทั้งหลาย
๕. เป็นที่รักของอมมนุษย์ทั้งหลาย
๖. เทวดาทั้งหลายย่อมรักษา
๗. ไฟไหม้ไหม้ พิษหรือศัสตราวุธทั้งหลายไม่อาจประทุษร้าย
๘. จิตย่อมตั้งมั่นได้เร็วพลัน
๙. ผิพรรณย่อมผ่องใสงดงาม
๑๐. ไม่หลงทากาลกิริยา คือเมื่อจะตายย่อมได้สติ
๑๑. เมื่อตายแล้วแม้เกิดอีก ก็ย่อมเกิดในที่ดีเป็นที่เสวยสุข ถ้าไม่เสื่อมจากฌาน ก็ไปเกิดในพรหมโลก ๆ

๘. สมถกัมมัฏฐานและวิปัสสนากัมมัฏฐาน ให้ผลต่างกันอย่างไร ?

ตอบ ให้ผลต่างกันดังนี้

สมถกัมมัฏฐาน ให้ผลอย่างต่ำ คือทำให้ระงับนิวรณ์บางอย่างได้ อย่างสูง คือทำให้บรรลุฌานต่าง ๆ มีปฐมฌาน เป็นต้น

วิปัสสนากัมมัฏฐาน ให้ผลอย่างต่ำ คือทำให้ได้ปัญญาเห็นสัจธรรม อย่างสูง คือทำให้บรรลุพระนิพพาน ๆ

๙. คนสัทธาจริตมีนิสัยอย่างไร ? คนประเภทนี้ควรเจริญกัมมัฏฐานใดบ้าง ?

ตอบ มีนิสัยเชื่อง่ายโดยไม่พิจารณาถึงเหตุผล ๆ

ควรเจริญอนุสสติกัมมัฏฐาน ๖ ประการ คือ พุทธานุสสติ อัมมานุสสติ สังฆานุสสติ สีลานุสสติ จาคานุสสติ และเทวดานุสสติ อย่างใดอย่างหนึ่ง ๆ

๑๐. อารมณ์ของวิปัสสนากัมมัฏฐาน ได้แก่ อะไร ?

ตอบ ได้แก่ สังขารทั้งหลาย ทั้งที่เป็นอุปาทินนกะและอนุปาทินนกะ (หรือธรรมในวิปัสสนาภูมิ คือ ขั้น อายตนะ ธาตุ เป็นต้น) ๆ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาพุทธธานุพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันเสาร์ที่ ๑๖ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๔๙

๑. บุพพนิมิต ๕ ประการที่เกิดแก่พระโพธิสัตว์ ก่อนจะจุติลงปฏิสนธิในครรภ์พระมารดา คืออะไรบ้าง ?
ตอบ คือ ๑. ดอกไม้ทิพย์ประดับกายเหี่ยวแห้ง
 ๒. ผ้าภาษาทรงมีสีเศร้าหมอง
 ๓. เหงื่อไหลออกจากรักแร้
 ๔. ร่างกายปรากฏภูษรา
 ๕. พระทัยกระสันเป็นทุกข์ เหนื่อยหน่ายจากเทวโลก ฯ
๒. สัมปทาคุณ ๓ ประการของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คืออะไรบ้าง ? เกิดผลได้อย่างไร ?
ตอบ คือ ๑. เหตุสัมปทา คือ การบำเพ็ญบารมีมาอย่างครบถ้วน
 ๒. ผลสัมปทา คือ การที่ทรงได้รับผลของบารมี ทำให้มีรูปกายประกอบด้วยมหาปุริสลักษณะ
 อานุภาพ การละกิเลสและพระญาณหยั่งรู้ เป็นต้น
 ๓. สัตตูปการสัมปทา คือ การที่ทรงบำเพ็ญประโยชน์แก่ชาวโลกด้วยพระทัยที่บริสุทธิ์ ฯ
 ทำให้พระองค์ทรงเป็นที่ตั้งแห่งศรัทธาและความเลื่อมใสของบัณฑิตชน ทั้งเทวดาและมนุษย์
 ทั้งหลาย จะพึงปรารถนาเป็นอารมณ์แล้วก่อสร้างสั่งสมบุญกุศลให้ไพบูลย์ ฯ
๓. เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะประสูติ มีปาฏิหาริย์อะไรเกิดขึ้นบ้าง ?
ตอบ มีปาฏิหาริย์ ๗ อย่าง คือ
 ๑. พระมารดาทรงประทับยืน
 ๒. ประสูติไม่เปรอะเปื้อนด้วยครรภมลทิน
 ๓. มีเทวดามาคอยรับก่อน
 ๔. มีธารน้ำร้อนน้ำเย็นตกลงมาจากอากาศสนานพระกาย
 ๕. เมื่อประสูติออกมาทรงเดินได้ ๗ ก้าว
 ๖. ทรงเปล่งวาจาเป็นบุพพนิมิตแห่งพระสัมมาสัมโพธิญาณ
 ๗. แผ่นดินไหว ฯ

๔. ในการบำเพ็ญเพียรเพื่อบรรลุสัมมาสัมโพธิญาณของพระโพธิสัตว์ อยากทราบว่า การบำเพ็ญทุกรกิริยา และอุปมา ๓ ข้อ อย่างไหนเกิดก่อน ? ทรงมีเหตุผลอย่างไร ?

ตอบ อุปมา ๓ ข้อเกิดก่อน การบำเพ็ญทุกรกิริยาเกิดภายหลัง ฯ

เพราะเมื่ออุปมา ๓ ข้อ มาปรากฏแก่พระองค์แล้ว ทรงคิดจะบำเพ็ญเพียรเพื่อป้องกันจิตไม่ให้ น้อมไปในกามารมณ์ได้ จึงทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา ฯ

๕. อุปาถกถน ได้แก่อะไร ? พระพุทธเจ้าได้ทรงบำเพ็ญครั้งไหน ? และได้รับผลอย่างไร ?

ตอบ ได้แก่ ความเพ่งไม่มีปราณ คือ ไม่มีลมอัสสาสะปัสสาสะ โดยเนื้อความก็คือกลั่นลมหายใจ ไม่ให้ดำเนินทางจมูกและทางปาก ฯ

ได้ทรงบำเพ็ญในคราวทรงทำทุกรกิริยา ฯ

ไม่ได้รับผลที่ทรงมุ่งหวังกลับเป็นการทรมาณร่างกายให้ลำบากเปล่า ฯ

๖. “สิ่งทั้งปวงไม่ควรแก่ข้าพเจ้า ๆ ไม่ชอบใจหมด” เป็นคำพูดของใคร ? พระพุทธองค์ตรัสตอบว่าอย่างไร ?

ตอบ เป็นคำพูดของทีฆนขะ อัคคีเวสสนโคตร ฯ

ตรัสตอบว่า ถ้าอย่างนั้น ความเห็นอย่างนั้น ก็ต้องไม่ควรแก่ท่าน ท่านก็ต้องไม่ชอบความเห็นอย่างนั้น ฯ

๗. พระศาสดารับสั่งให้ท่านพระมหากัสสปะทรงจิรวที่คฤหบดีถวายเป็นต้น แต่ท่านมิได้ทำตาม เพราะเห็นอำนาจประโยชน์อะไร ?

ตอบ เห็นประโยชน์ ๒ อย่าง คือ

๑. การอยู่เป็นสุขในบัดนี้ของตน

๒. การอนุเคราะห์ประชุมชนในภายหลัง ทราบว่าสาวกของพระพุทธเจ้าไม่ประพฤติดนอย่างนั้น จักถึงทิฏฐานุคติ ปฏิบัติตามที่ตนได้เห็นได้ยิน ความปฏิบัตินั้น จักเป็นไปเพื่อประโยชน์และสุขแก่เขาสิ้นกาลนาน ฯ

๘. ก่อนที่ท่านพระโมฆราชจะมาเป็นภิกษุในพระพุทธศาสนา ท่านเคยเป็นศิษย์ของใคร ? ผู้นั้นตั้งสำนักสอนอยู่ที่ไหน ?

ตอบ เป็นศิษย์ของพาวรีพราหมณ์ ฯ

อยู่ที่ฝั่งแม่น้ำโคธาวารี ที่พรมแดนแห่งเมืองอัสนิสกะและเมืองอาพกะ ฯ

๙. ท่านพระอานนท์ทูลขอพรพระบรมศาสดาก่อนจะรับเป็นพุทธบริษัทไว้ ๘ ข้อ ท่านมีเหตุผลที่ทูลขอพร ๔ ข้อหลังว่าอย่างไร ?

ตอบ ใน ๔ ข้อหลังนี้ ๓ ข้อแรก เพื่อจะป้องกันคนพูดว่า พระอานนท์บำรุงพระศาสดาทำอะไร เพราะพระองค์ไม่ทรงอนุเคราะห์แม่ด้วยกิจเท่านี้ ส่วนข้อสุดท้าย เมื่อมีคนถามในที่ลับหลังพระพุทธรองค์ว่า ธรรมนี้พระองค์ทรงแสดงในที่ไหน ถ้าท่านบอกไม่ได้ เขาก็จะพูดได้ว่า ท่านไม่รู้แม้แต่เรื่องเท่านี้ ไม่ละพระศาสดาเที่ยวตามเสด็จอยู่ ดุจเงาตามตัวสิ้นกาลนาน เพราะเหตุอะไร ฯ

๑๐. บุคคลต่อไปนี้ได้รับเอตทัคคะในทางใด ?

ก. พระอนุรุทธเถระ	ข. พระโสณโกฬวิสิสเถระ
ค. พระรัฐपालเถระ	ง. นางปฏาจาราเถรี
จ. นางกิสสาโคตมีเถรี	

ตอบ ก. พระอนุรุทธเถระ ได้ทิพยจักขุญาณ
 ข. พระโสณโกฬวิสิสเถระ มีความเพียรปรารถนาแล้ว
 ค. พระรัฐपालเถระ บวชด้วยศรัทธา
 ง. นางปฏาจาราเถรี ทรงไว้ซึ่งวินัย
 จ. นางกิสสาโคตมีเถรี ทรงไว้ซึ่งจิวรอันเศร้าหมอง ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาพุทธธานุพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันพุธที่ ๒๘ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๐

๑. จงเล่าความเป็นมาของพุทธโกลาหล ฯ

ตอบ เมื่อสุทราวาสมหาพรหมทั้งหลายลงมาเที่ยวประกาศทั่วหมื่นโลกธาตุน่า เบื้องหน้าแต่นี้ล่วงไปอีกแสนปี พระสัพพัญญูจะบังเกิดในโลก ถ้าใครจะพบเห็น จงเว้นจากเวรทั้ง ๕ อุตสาห์บำเพ็ญทานรักษาศีล เจริญภาวนา กระทำการกุศลต่าง ๆ ดังนี้ จึงทำให้เกิดพุทธโกลาหลขึ้น ฯ

๒. ฤๅษีปัญจวัคคีย์ออกบวชตามและอยู่ปรนนิบัติพระพุทธองค์ขณะทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา เพราะคิดอย่างไร ? หลีกหนีไปเพราะคิดอย่างไร ? และการทั้ง ๒ นั้น มีผลดีอย่างไร ?

ตอบ ออกบวชตามเพราะคิดว่า บรรพชาของพระองค์คงมีประโยชน์ พระองค์บรรลุธรรมใด จักทรงสั่งสอนให้ตนบรรลุธรรมนั้นบ้าง ฯ

หลีกหนีไปโดยคิดว่า พระองค์ทรงละทุกรกิริยาแล้ว คงจะไม่บรรลุธรรมพิเศษอันใดได้ ฯ

การมาปรนนิบัตินั้น ทำให้สามารถเป็นพยานได้ว่า พระพุทธองค์ทรงเคยประพฤติอัตถกิลมถานุโยคอย่างอุกฤษฏ์มาแล้ว แม้เช่นนี้ก็ไม่ใช่เป็นทางที่จะให้รู้ธรรมพิเศษอันใดได้ ส่วนการหลีกหนีไปนั้นก็เห็นผลดี เพราะเวลานั้นเป็นเวลาบำเพ็ญเพียรทางจิต ซึ่งต้องการความสงบ ฯ

๓. พระมหาสุบินนิมิตก่อนจะตรัสรู้ที่ว่า เสด็จจงดกรมบนภูเขาอุจจาละโดยพระบาทไม่แปดเปื้อน หมายถึงอะไร ?

ตอบ หมายถึง จะทรงได้ปัจจัยทั้ง ๔ แต่มิได้มีพระทัยปลื้โพธิเอื้อเพื่อในปัจจัยทั้งปวง ฯ

๔. พระพุทธองค์ทรงอธิษฐานจาตุรงคมหาปธาน มีใจความว่าอย่างไร ? ที่ไหน ? และได้รับผลอย่างไร ?

ตอบ มีใจความว่า หากยังไม่บรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณแล้วจักไม่ลุกขึ้น แม้เนื้อและเลือดจะแห้งเหือดไป เหลือแต่หนัง เอ็น และกระดูกก็ตามที่ ฯ

ที่ตำบลอรุเวลาเสนานิคม ภายใต้อันพระศรีมหาโพธิ์ ฯ

ได้รับผล คือ บรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณสมดังพระหฤทัย ฯ

๕. ปัญญาอันรู้เห็นตามเป็นจริงแล้วอย่างไรในอริยสัจ ๔ ซึ่งมีรอบ ๓ มีอาการ ๑๒ ทำให้พระพุทธองค์ทรงยืนยันได้ว่าเป็นผู้ตรัสรู้เองโดยชอบ ที่ว่ารอบ ๓ อาการ ๑๒ คืออย่างไร ?

ตอบ คือ ปัญญาอันรู้เห็นตามเป็นจริงว่านี่ทุกข์ ทุกข์นั้นควรกำหนดรู้ ทุกข์นั้นได้กำหนดรู้แล้ว นี่เหตุให้เกิดทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์นั้นควรละ เหตุให้เกิดทุกข์นั้นได้ละแล้ว นี่เหตุให้ทุกข์ดับ เหตุให้ทุกข์ดับนั้นควรทำให้แจ้ง เหตุให้ทุกข์ดับนั้นได้ทำให้แจ้งแล้ว นี่ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ ข้อปฏิบัตินั้นควรทำให้เกิด ข้อปฏิบัตินั้นได้ทำให้เกิดแล้ว ฯ

๖. ก่อนจะทรงแสดงอริยสัจ ๔ พระพุทธองค์ทรงแสดงส่วนสุด ๒ อย่างแก่ปัญจวัคคีย์ แต่ทรงแสดงอนุப்புพิกถาแก่ยสกุบุตร เพราะเหตุไร ?

ตอบ เพราะปัญจวัคคีย์ได้ละกามอกบวชเป็นฤๅษีแล้ว ซึ่งบรรพชิตในครั้งนั้นหมกมุ่นอยู่ในส่วนสุด ๒ อย่าง คือ อตตกิลมณานุโยคและกาม สุขัลลิกานุโยค ฤๅษีปัญจวัคคีย์ติดอยู่ในอัตตกิลมณานุโยค จึงไม่จำเป็นต้องแสดงอนุப்புพิกถาเพื่อพอกจิตให้สะอาดจากกาม แต่ยสกุบุตรเป็นผู้เสพกามอยู่ครองเรือน กำลังได้รับความขัดข้องรบกวนจากกามอยู่ จึงทรงแสดงอนุப்புพิกถาพอกจิตให้ห่างไกลจากความยินดีในกาม ควรรับธรรมเทศนาคืออริยสัจ ๔ เหมือนผ้าที่ปราศจากมลทิน ควรรับน้ำย้อมได้ฉะนั้น ฯ

๗. พระพุทธบัญญัติที่ว่า ผู้ขออุปสมบทต้องได้รับอนุญาตจากมารดาบิดาก่อนนั้น มีประวัติความเป็นมาโดยย่ออย่างไร ?

ตอบ พระเจ้าสุทโธทนะทรงโหม่นสมาก เพราะพระสิหัตถธรรมาภุมมาร พระนันทะ และพระราหุลเสด็จออกผนวชแล้ว สิ้นผู้จะสืบราชวงศ์ต่อไป ทรงปรารถนาทุกขนี้ที่จะพึงมีแก่มารดาบิดาในตระกูลอื่น จึงทูลขอพระพุทธองค์ให้มารดาบิดาต้องอนุญาตก่อนจึงจะบวชกุบุตรได้ จึงเกิดพระพุทธบัญญัติข้อนี้ขึ้น ฯ

๘. บิณฑบาตของนางสุชาดาที่ถวายก่อนแต่ตรัสรู้ และของนายจุนทะที่ถวายก่อนแต่เสด็จปรินิพพาน มีผลเสมอกัน มีวิบากเสมอกัน เพราะเหตุไร ?

ตอบ เพราะ ก. ปรินิพพานเสมอกัน คือ สอุปาทิเสสปรินิพพานและอนุปาทิเสสปรินิพพาน
ข. สมบัติเสมอกัน คือ ทรงเข้าสู่สมบัติ ๒๔ แสตนโกฏิเสมอกันก่อนจะตรัสรู้และก่อนจะปรินิพพาน
ค. เมื่อบุคคลทั้ง ๒ ระลึกถึงการถวายบิณฑบาตของตน ก็บังเกิดปีติโสมนัสอย่างแรงกล้าเหมือนกัน ฯ

๙. ใครเป็นผู้ถามพระปทุมมณันตานีบุตรว่า ข้าพเจ้าถามท่านว่า ท่านประพฤติพรหมจรรย์เพื่ออย่างนั้นหรือ ๆ ท่านก็ตอบว่า ไม่อย่างนั้น ๆ เมื่อเป็นอย่างนี้ ท่านประพฤติพรหมจรรย์เพื่ออะไรเล่า ? และได้รับคำตอบว่าอย่างไร ?

ตอบ พระสารีบุตรเป็นผู้ถาม ฯ
ได้รับคำตอบว่า เราประพฤติพรหมจรรย์เพื่อความดับไม่มีเชื้อ ฯ

๑๐. พระสาวกผู้ใหญ่ ๘๐ องค์ เท้าที่ปรากฏในหนังสือพุทธธานุพุทธประวัติ มีองค์ใดนิพพานก่อนและหลังพระพุทธองค์บ้าง ? จงบอกมาอย่างละ ๒ องค์ ?

ตอบ ผู้นิพพานก่อนพระพุทธองค์ คือ พระอัญญาโกณฑัญญะ พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ และพระราหุล ฯ

ผู้นิพพานหลังพระพุทธองค์ คือ พระมหากัสสปะ พระอุบาลี พระอนุรุทธะ พระอานนท์ ฯ

ปัญหาและเฉลยวิชาพุทธธานุพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันอาทิตย์ที่ ๒๓ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๑

๑. พุทธประวัติ ภูมิภาคที่ ๑ ปุริมกาล และภูมิภาคที่ ๓ อปรกาล ที่ทรงรจนาไว้แสดงถึงเรื่องอะไร ?
ตอบ ปุริมกาล แสดงถึงเรื่องเป็นไปในกาลก่อนแต่บำเพ็ญพุทธกิจ
 อปรกาล แสดงถึงเรื่องถวายพระเพลิงและแจกพระธาตุ ฯ
๒. ในขณะที่เสวยวิมุตติสุขได้ร่มไม้มหาโพธิ์ พระพุทธเจ้าทรงพิจารณาข้อธรรมอะไร ? และธรรมนั้นมี
 ใจความย่อว่าอย่างไร ?
ตอบ ทรงพิจารณาปัจจุสมุปบาท ฯ
 มีใจความย่อว่า สภาวะอย่างหนึ่งเป็นผลเกิดแต่เหตุอย่างหนึ่งแล้ว ข้าเป็นเหตุยังผลอย่างอื่นให้
 เกิดต่อไปอีก เหมือนลูกโซ่เกี่ยวคล้องกันเป็นสาย ฯ
๓. อนุพุทโธภาและสามกัถสิกธรรม คืออะไร ? พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่บุคคลผู้มีองค์สมบัติอะไร ?
ตอบ อนุพุทโธภา คือ ถ้อยคำที่กล่าวเรียงเรื่องเป็นลำดับไป คือ ทานกถา สีลกถา สัคคกถา กามาทีน-
 กถา เนกขัมมานิสังสกถา สามกัถสิกธรรม คือ ธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงยกขึ้นแสดงเอง ได้แก่อริยสัจ ๔ ฯ
 ผู้มีองค์สมบัติ คือ
 ๑. เป็นมนุษย์   ๒. เป็นคฤหัสถ์
 ๓. มีอุปนิสัยแก้กมล้า ควรบรรลุลोकุตระคุณในที่นั้น ฯ
๔. พระพุทธเจ้าเสด็จไปโปรดชฎิล ๓ พี่น้องพร้อมบริวาร โดยบังเอิญหรือโดยตั้งพระหฤทัยไว้ก่อน ? มี
 หลักฐานสนับสนุนคำตอบนั้นอย่างไร ?
ตอบ โดยตั้งพระหฤทัยไว้ก่อน ฯ
 มีหลักฐานปรากฏว่า ในครั้งที่ทรงส่งพระสาวก ๖๐ องค์แรกไปประกาศพระพุทธศาสนาในที่
 ต่าง ๆ ทรงมีพระดำรัสว่า “แม้เราก็จะไปยังตำบลอุรุเวลาเสนานิคม เพื่อจะแสดงธรรม” ฯ
๕. มีภิกษุตอบุทหนึ่งว่า สัตบุรุษตั้งมั่นแล้วในสัจจะที่เป็นอรรถเป็นธรรม ดังนี้ ข้อนี้ มีปฏิปทาของพระ
 สาวกรูปใด ที่ให้สัญญาต่อกันไว้แล้วปฏิบัติตามสัญญานั้น เป็นตัวอย่าง ? จงเล่าเรื่องประกอบ
ตอบ มีปฏิปทาของพระสารีบุตร เป็นตัวอย่าง ฯ
 เรื่องมีอยู่ว่า เมื่อครั้งที่ท่านและพระโมคคัลลานะยังไม่ได้อุปสมบท เคยให้สัญญากันว่า ใคร
 ได้โมกขธรรมก่อนจะบอกแก่กัน ต่อมาท่านพระสารีบุตรได้ฟังอริยสัจจกถาแต่สำนักพระอัสสชิแล้ว ได้
 ดวงตาเห็นธรรม จึงนำข้อความนั้นไปบอกแก่พระโมคคัลลานะ จนได้บรรลุธรรมเช่นเดียวกัน ฯ

๖. พระเจ้าโกรัทยะตรัสถึงเหตุแห่งความเสื่อมที่จะให้คนออกบวชกะพระสาวกรูปใด ? เหตุแห่งความเสื่อมนั้นได้แก่อะไรบ้าง ?

ตอบ กะพระรัฐपालเถระ ฯ

เหตุอันได้แก่

๑. ความแก่ชรา	๒. ความเจ็บ
๓. ความสิ้นโภคทรัพย์	๔. ความสิ้นญาติ ฯ

๗. ในวันที่พระมหาบุรุษประสูติ มีสหชาติที่เกิดพร้อมกันกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๗ อย่าง คือ

๑. พระนางพิมพา	๒. พระอานนท	๓. กาฬุทายีอมตย์
๔. ฉันทะอมตย์	๕. ม้ากัณฐกะ	๖. ต้นมหาโพธิ์
๗. ชุมทรัพย์ทั้ง ๔ ฯ		

๘. การทำสังคายนาครั้งที่ ๓ มีมูลเหตุจากอะไร ? ใครเป็นผู้อุปถัมภ์ ? พระสงฆ์ผู้เข้าร่วมทำสังคายนามีจำนวนเท่าไร ? ใครเป็นประธาน ? ใช้เวลานานเท่าไร ?

ตอบ มีมูลเหตุจากพวกเดียรถีย์เป็นจำนวนมากปลอมบวชในพระพุทธศาสนา ฯ

พระเจ้าอโศกมหาราช ทรงเป็นผู้อุปถัมภ์ ฯ

มีจำนวน ๑,๐๐๐ รูป ฯ

พระโมคคัลลีบุตรติสสเถระ เป็นประธาน ฯ

ใช้เวลา ๙ เดือน ฯ

๙. จงระบุชื่อพระสาวกผู้ที่บวชด้วยเหตุต่อไปนี้

ก. บวชด้วยศรัทธา	ข. บวชเพราะจำใจ
ค. บวชตามเพื่อน	ง. บวชเพราะเห็นโทษของการครองเรือน

ตอบ ก. บวชด้วยศรัทธา คือ พระรัฐपालเถระ

ข. บวชเพราะจำใจ คือ พระนันทเถระ

ค. บวชตามเพื่อน คือ พระวิมล พระสุพาหุ พระปุณณชิ พระควัมปติ

ง. บวชเพราะเห็นโทษของการครองเรือน คือ พระมหากัสสปเถระ ฯ

๑๐. อุบารหบุคคล ได้แก่บุคคลเช่นไร ? มีใครบ้าง ?

๑๐. ได้แก่ บุคคลผู้ควรแก่การบรรจุรัฐาตุไว้ในสถูปเพื่อสักการบูชาด้วยความเลื่อมใส ฯ

มี ๑. พระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า	๒. พระปัจเจกสัมพุทธเจ้า
๓. พระอรหันตสาวก	๔. พระเจ้าจักรพรรดิราชา ฯ

ปัญหาและเฉลยวิชาพุทธธานุพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันศุกร์ที่ ๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๒

๑. ปฏิจจสมุปบาท คืออะไร ? พระพุทธเจ้าทรงพิจารณาปฏิจจสมุปบาทที่ทรงกำหนดรู้แล้วนั้นอย่างไร ?
ณ สถานที่ใด ?

ตอบ คือ สภาพออาศัยปัจจัยเกิดขึ้น ฯ

ทรงพิจารณาตามลำดับและถอยกลับ ทั้งข้างเกิดทั้งข้างดับ ตลอดยาม ๓ แห่งราตรี ณ ภายใต้มันมหาโพธิ์ ฯ

๒. ภายหลังแต่ตรัสรู้แล้ว ในสัปดาห์ที่ ๗ พระพุทธเจ้าเสด็จประทับอยู่ที่ไหน ? และมีเหตุการณ์สำคัญตามที่พระคันถรจนาจารย์กล่าวไว้อย่างไรบ้าง ?

ตอบ ในสัปดาห์ที่ ๗ เสด็จประทับอยู่ภายใต้มันรายาตนะ ฯ

มีพ่อค้า ๒ คน ชื่อตปุสสะและภัลลิกะเดินทางผ่านมา ได้ถวายข้าวสัตตมุงสัตตูก้อนและแสดงตนเป็นอุบาสกถึงรัตนะ ๒ เป็นคู่แรกในโลก ฯ

๓. พระอัญญาโกณฑัญญะเดิมชื่ออะไร ? ที่ได้ชื่ออัญญาโกณฑัญญะเพราะเหตุไร ?

ตอบ ชื่อโกณฑัญญะ ฯ

เพราะได้ดวงตาเห็นธรรมขณะฟังปฐมเทศนา พระพุทธเจ้าทรงทราบจึงทรงเปล่งอุทานว่า อัญญาสิ ฯ แปลว่า ได้รู้แล้ว ฯ อาศัยพระอุทานนี้ คำว่า อัญญาโกณฑัญญะ จึงได้เป็นชื่อของท่านตั้งแต่นั้นมา ฯ

๔. พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมโปรดพุทธบริษัทด้วยอาการ ๔ อย่าง อะไรบ้าง ?

ตอบ ด้วยอาการดังนี้

๑. สันทัสสนา อธิบายให้แจ่มแจ้งให้เข้าใจชัด
๒. สมาทปนา ชวนให้มีแก้ไขสมาทานคือทำตาม
๓. สมุตเตชนา ชักนำให้เกิดอุตสาหะอาจหาญเพื่อจะทำ
๔. สัมปหังสนา พยุงให้สำเร็จในอันทำ ฯ

๕. พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญพระเถระรูปใด เปรียบด้วยแมลงผึ้งตัวเดียวไปในสวนดอกไม้ ไม่ทำสีและกลิ่นของดอกไม้ให้ขำ ถือเอาแต่รสบินไป ? และทรงสรรเสริญไว้อย่างไร ?

ตอบ ทรงสรรเสริญพระมหาโมคคัลลานะ ฯ

ทรงสรรเสริญไว้ว่า ท่านไม่ทำศรัทธาและโภคทรัพย์ของตระกูลที่เข้าไปหาให้เสีย ฯ

๖. พระพุทธองค์ทรงแสดงสุจริตธรรมโปรดพระเจ้าสุทโธทนะและพระนางมหาปชาบดีโคตมี ทำให้ทั้ง ๒ พระองค์ได้บรรลุนิพพานผลขั้นไหน ?
ตอบ ทำให้พระเจ้าสุทโธทนะทรงบรรลุสุกตาคามีผล และพระนางมหาปชาบดีโคตมีทรงบรรลุโสดาปัตติผล ฯ
๗. พระดำรัสว่า “เธอไปเองเถิด เมื่อเธอไปแล้ว พระเจ้าแผ่นดินจักทรงเลื่อมใส” พระศาสดาตรัสกะพระเถระรูปใด ? พระเถระรูปนั้นได้ไปประกาศพระพุทธศาสนาที่ไหน ? และได้ผลอย่างไร ?
ตอบ ตรัสกะพระมหากัจจายนะ ฯ
 ที่กรุงอุชเชนี ฯ
 ได้ผล คือ พระเจ้าจันตปัชโชตและชาวเมืองเลื่อมใส ฯ
๘. พราหมณ์พาวรีผูกปัญหาใหม่มาพ ๑๖ คนผู้เป็นศิษย์ทูลถามพระบรมศาสดาเพื่อประสงค์อะไร ? ปัญหาว่า “หม่มมนุษย์ในโลกนี้ คือฤๅษีฤๅษีพราหมณ์เป็นอันมากอาศัยอะไร จึงบูชาัญญুবวงสรวงเทวดา” ผู้ทูลถามคือใคร ? และทรงพยากรณ์ว่าอย่างไร ?
ตอบ พราหมณ์พาวรีประสงค์จะสืบสวนให้ได้ความแน่นอนว่า พระโอรสของศากยราชเสด็จออกบรรพชาปฏิบัติญาณพระองค์ว่าเป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ตามข่าวเล่าลือนั้น เป็นจริงหรือไม่ ฯ
 ผู้ทูลถาม คือ ปุณณกมาณพ ฯ
 ทรงพยากรณ์ว่า หม่มมนุษย์เหล่านั้นอยากได้ของที่ตนปรารถนา อาศัยของที่มิชราทรุดโทรมจึงบูชาัญญুবวงสรวงเทวดา ฯ
๙. พระสาวกผู้ได้รับการยกย่องเป็นเอตทัคคะหลายอย่างกว่าสาวกรูปอื่นคือใคร ? เป็นเอตทัคคะในทางใดบ้าง ?
ตอบ คือ พระอานนทเถระ ฯ
 ในทาง ๑. เลิศกว่าภิกษุทั้งหลายที่เป็นพหูสูต
 ๒. เลิศกว่าภิกษุทั้งหลายที่มีคติ
 ๓. เลิศกว่าภิกษุทั้งหลายที่มีสติ
 ๔. เลิศกว่าภิกษุทั้งหลายที่มีสติปัญญาจำทรง
 ๕. เลิศกว่าภิกษุทั้งหลายที่เป็นอุปัฏฐาก ฯ
๑๐. สังคายนาคืออะไร ? พระสุภัททวุฒบรพชิตผู้เป็นเหตุให้พระมหากัสสปะทำปฐมสังคายนา ได้กล่าวจบจ้วงพระธรรมวินัย มีใจความอย่างไร ?
ตอบ คือ การประชุมกันเรียบเรียงศาสนธรรมคำสอนของพระศาสดาวางไว้เป็นแบบแผน ฯ
 มีใจความว่า ท่านทั้งปวงอย่าโคกเศร้าย่ำร้องให้รำไรไปเลย เมื่อพระสมณโคดมยังอยู่นั้น เบียดเบียนกล่าวว่า สิ่งนี้ควรสิ่งนี้ไม่ควร จำเดิมแต่เราปรารถนาจะกระทำสิ่งใด เราก็กระทำสิ่งนั้นได้ พระสมณโคดม นิพพานเสียก็พันทุกข์พันร้อนเราทั้งปวงแล้ว ฯ

ปัญหาและเฉลยวิชาพุทธธานุพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันพุธที่ ๒๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๓

๑. พระสารีบุตรปรินิพพานที่ไหน ? ท่านเลือกสถานที่นั้นเพราะเหตุไร ?
ตอบ ที่นาลันทคาม แคว้นมคธ ฯ
 เพราะตั้งใจจะโปรดนางสารีพราหมณีผู้เป็นมารดาของท่าน ให้พ้นจากมิถิลาทมิฬก่อนที่ท่านจะปรินิพพาน ฯ
๒. พระมหากัสสปะ กับ พระรัฐบาล ออกบวชเพราะมีความคิดเห็นต่างกันอย่างไร ?
ตอบ พระมหากัสสปะ ออกบวชเพราะคิดเห็นว่า ผู้อยู่ครองเรือนต้องคอยนั่งรับบาป เพราะการงานที่ผู้อื่นทำไม่ดี มีใจเบื้อหนาย จึงละสมบัติแล้วออกบวช
 พระรัฐบาล ออกบวชเพราะมีความคิดเห็นตามธรรมเทศ ๔ ข้อที่พระศาสดาทรงแสดง ว่า
  ๑. โลกคือหมู่สัตว์ อันชราเป็นผู้นำ ๆ เข้าไปใกล้ ไม่ยั่งยืน
  ๒. โลกคือหมู่สัตว์ ไม่มีผู้ป้องกัน ไม่เป็นใหญ่จำเพาะตน
  ๓. โลกคือหมู่สัตว์ ไม่มีอะไรเป็นของ ๆ ตน จำต้องละทิ้งสิ่งทั้งปวงไป
  ๔. โลกคือหมู่สัตว์ พร่องอยู่เป็นนิത്യ ไม่รู้จักอิ่ม เป็นทาสแห่งตัณหา ฯ
๓. พระเจ้าพิมพิสาร เมื่อครั้งยังเป็นพระราชกุมาร ได้ตั้งความปรารถนาไว้อย่างไรบ้าง ?
ตอบ ได้ตั้งความปรารถนาไว้ว่า
  ๑. ขอให้ข้าพเจ้าได้รับอภิเษกเป็นพระเจ้าแผ่นดินมคธนี้เถิด
  ๒. ขอท่านผู้เป็นพระอรหันต์ผู้รู้เองเห็นเองโดยชอบ พึงมายังแคว้นของข้าพเจ้าผู้ได้รับอภิเษกแล้ว
  ๓. ขอข้าพเจ้าพึงได้เข้าไปนั่งใกล้พระอรหันต์นั้น
  ๔. ขอพระอรหันต์นั้น พึงแสดงธรรมแก่ข้าพเจ้า
  ๕. ขอข้าพเจ้าพึงรู้ทั่วถึงธรรมของพระอรหันต์นั้น ฯ
๔. สตานุสารีวิญญูณ คืออะไร ? เกิดขึ้นแก่พระมหาบุรุษ ความว่าอย่างไร ?
ตอบ วิญญูณไปตามสติ ฯ
 หุกรกิริยานี้ จักไม่เป็นทางเพื่อการตรัสรู้ แต่อานาปานสติปฐมฌานจักเป็นทางเพื่อการตรัสรู้แน่ ฯ
๕. มหาปุริสลักษณะมีกี่ประการ ? พระอุณณาโลม กับ พระอุณหิส ต่างกันอย่างไร ?
ตอบ มี ๓๒ ประการ ฯ

พระอุณาโลม ได้แก่ พระโลมาที่ขาวละเอียดอ่อนคล้ายสำลียู่ในระหว่างพระโขนง ส่วนพระอุณหิส ได้แก่ พระเศียรที่กลมเป็นปริมณฑลจุดประดับด้วยกรอบพระพักตร์ ฯ

๖. พระสาวกรูปใดเป็นเอตทัคคะทางมีปัญญามาก ทางขยายความย่อให้พิสดารทางมีวาจาไพเราะ ทางทรงจีวรเศร้าหมอง ? และในท่านเหล่านั้น องค์ไหนเป็นที่เลื่อมใสของผู้เป็นรูปปมาณิกา ไชยสัมปมาณิกา ลูขัมปมาณิกา และธัมมัมปมาณิกา ?

ตอบ พระสารีบุตร เอตทัคคะทางมีปัญญามาก และเป็นที่เลื่อมใสของผู้เป็นธัมมัมปมาณิกา พระมหากัจจายนะ เอตทัคคะทางขยายความย่อให้พิสดาร และเป็นที่เลื่อมใสของผู้เป็นรูปปมาณิกา พระโมฆราช เอตทัคคะทางทรงจีวรเศร้าหมอง และเป็นที่เลื่อมใสของผู้เป็นลูขัมปมาณิกา พระโสณกุฎิกัณณะ เอตทัคคะทางมีวาจาไพเราะ และเป็นที่เลื่อมใสของผู้เป็นไชยสัมปมาณิกา ฯ

๗. พระพุทธเจ้าตรัสสอนพระราชาว่า สิ่งใดเป็นมาร ท่านจงละความกำหนัดพอใจในสิ่งนั้นเสีย มารในที่นี้ หมายถึงอะไร ?

ตอบ หมายถึง รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ฯ

๘. พระอรหันตสาวก ๑๐ องค์แรกในพระพุทธศาสนา คือใครบ้าง ? มีท่านใดได้รับเอตทัคคะบ้าง ? และเป็นเอตทัคคะในทางไหน ?

ตอบ คือ พระอัญญาโกณฑัญญะ พระวัปปะ พระภัททิยะ พระมหานามะ พระอัสสชิ พระยสะ พระวิมลละ พระสุพาหุ พระปุณณชิ และพระควัมปตี ฯ

มีพระอัญญาโกณฑัญญะรูปเดียว ฯ

ในทางรัตตัญญู ผู้รู้ราตรีนาน ฯ

๙. ภูпарบุคคล คือใคร ? มีกี่ประเภท ? อะไรบ้าง ?

ตอบ คือ บุคคลผู้ควรแก่การสร้างสถูปไว้ประดิษฐาน ฯ

มี ๔ ประเภท คือ

๑. พระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า

๒. พระปัจเจกพุทธเจ้า

๓. พระอรหันตสาวก

๔. พระเจ้าจักรพรรดิราชา ฯ

๑๐. อภิญญาเทศิตธรรม มีอะไรบ้าง ? ทรงแสดงแก่ใคร ? ที่ไหน ?

ตอบ มี สติปัฏฐาน ๔ สัมมัปปธาน ๔ อิทธิบาท ๔ อินทรีย์ ๕ พละ ๕ โพชฌงค์ ๗ มรรคมีองค์ ๘ ฯ

ทรงแสดงแก่ภิกษุสงฆ์ผู้อาศัยอยู่ในเมืองเวสาลี ฯ

ที่ภูฏาคารศาลา ป่ามหาวัน ฯ

ปัญหาและเฉลยวิชาพุทธธานุพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันพุธที่ ๑๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔

๑. บารมี ๑๐ ของพระมหาบุรุษมีอะไรบ้าง ? ท่านเปรียบเทียบบารมีข้อไหน กับอาวุธยุทธโปกรณ์ชนิดใด ในการต่อสู้กับหมู่มาร ?

ตอบ คือ ทานบารมี ศีลบารมี เนกขัมมบารมี ปัญญาบารมี วิริยบารมี ชันติบารมี สัจจบารมี อธิษฐานบารมี เมตตาบารมี อุเบกขาบารมี ฯ

ศีลบารมี   เปรียบเทียบกับแผ่นดิน

ปัญญาบารมี   เปรียบเทียบกับพระขรรค์

วิริยบารมี   เปรียบเทียบกับพระบาท

บารมีที่เหลือจากนี้ เปรียบเทียบกับโล่ป้องกัน ฯ

๒. นวหรรณ คือพระพุทธรูป ๙ บท บทไหนปรากฏแก่พระพุทธรองค์เต็มทีที่ไหน ? เมื่อไร ?

ตอบ พระพุทธรูปบทว่า อรหัง สมมาสมพุทโธ วิชชาจรณสมปนโน สุคติ โลกวิทู พุทโธ ภควา ปรากฏแก่พระพุทธรองค์เต็มที ณ ควางไม้พระมหาโพธิ์ ตำบลอุรุเวลาเสนานิคม แคว้นมคธ ตั้งแต่ครั้งแรก ตรัสรู้ พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ ฯ

พระพุทธรูปบทว่า อนุตตโร ปุริสทมมสารถิ สตถา เทวมนุสสานัง ปรากฏแก่พระพุทธรองค์เต็มทีที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวันในพระนครพาราณสี ตั้งแต่ครั้งแสดงอนุตรธรรมจักรให้เป็นไปแก่ภิกษุ ปัญจวัคคีย์ ฯ

๓. พระพุทธเจ้าหลังจากได้ตรัสรู้แล้ว ทรงเปล่งอุทานในยามสุดท้ายว่าอย่างไร ?

ตอบ ทรงเปล่งอุทานว่า เมื่อใดธรรมทั้งหลายปรากฏแก่พราหมณ์ผู้มีเพียรเพ่งอยู่ เมื่อนั้นพราหมณ์นั้นย่อมกำจัดการและเสนามารเสียได้ ดุจพระอาทิตย์อุทัยกำจัดมืดให้สว่างฉะนั้น ฯ

๔. อนิมิสเจตีย์ และรัตนจกรมเจตีย์ เป็นสถานที่ที่พระพุทธเจ้าทรงกระทำกิจอะไร ?

ตอบ อนิมิสเจตีย์ เป็นสถานที่ที่พระพุทธเจ้าประทับยืนจ้องดูต้นพระมหาโพธิ์ โดยมีได้กระพริบพระเนตร ตลอด ๗ วัน

รัตนจกรมเจตีย์ เป็นสถานที่ที่พระพุทธเจ้าทรงนิรมิตที่จกรมขึ้นแล้ว เสด็จจกรม ณ ที่นั่นถ้วน ๗ วัน ฯ

๕. ภัทพบุคคล และอภัทพบุคคล ที่ท่านเปรียบกับดอกบัว ๔ เหล่า คือบุคคลประเภทใดบ้าง ?

ตอบ ภัทพบุคคล คือ บุคคลผู้สามารถจะตรัสรู้ธรรมได้ ได้แก่ อุคฆติตัญญูที่เปรียบด้วยดอกบัวพ้นน้ำ วิปจิตัญญูที่เปรียบด้วยดอกบัวเสมอน้ำ และเนยยะที่เปรียบด้วยดอกบัวที่ยังอยู่ในน้ำ

ส่วนอภัทพบุคคล คือ บุคคลผู้ไม่สามารถจะตรัสรู้ธรรมได้ ได้แก่ ปทปรมะที่เปรียบด้วยดอกบัวที่เป็นรักษาหารแห่งปลาและเต่า ฯ

๖. พระพุทธเจ้าทรงยกย่องพระอัครสาวกทั้ง ๒ ว่าเป็นผู้มีปัญญาอนุเคราะห์สพรหมจารีทั้งหลาย มีอุปมาต่างกันอย่างใด ?

ตอบ มีอุปมาต่างกันอย่างนี้

พระสารีบุตรเถระ เปรียบเหมือนมารดาผู้ให้บุตรเกิด ย่อมแนะนำให้กุลบุตรตั้งอยู่ในโสดาปัตติผล

พระมหาโมคคัลลานเถระ เปรียบเหมือนนางนมผู้เลี้ยงทารกผู้เกิดแล้วนั้น ย่อมแนะนำให้กุลบุตรตั้งอยู่ในคุณเบื้องสูงกว่านั้น ฯ

๗. อนุรุทธศากยะออกบวชเพราะมูลเหตุอะไร ? ผู้ที่ออกบวชพร้อมกับท่านมีใครบ้าง ?

ตอบ เพราะมูลเหตุจากการที่อนุรุทธศากยะเป็นพระญาติของพระพุทธเจ้า ซึ่งควรออกบวชตามพระพุทธเจ้า อย่างที่เจ้าศากยะองค์อื่นผู้มีชื่อเสียงได้กระทำกัน และครั้งเมื่อได้ฟังคำพูดของมหานามศากยะผู้พี่ว่า การงานของผู้ครองเรือนไม่มีสิ้นสุด ที่สุดของการงานไม่มีปรากฏ จึงตัดสินใจให้พี่อยู่ครองเรือน ส่วนตนออกบวช ฯ

มีพระเจ้าภัททิยะ อานันทะ ภัคคุ กิมพิละ เทวทัต และ อุบาสี ฯ

๘. พระสาวกผู้กล่าวว่า โลกคือหมูสัตว์อันชราเป็นผู้นำ ๆ เข้าไปใกล้ ไม่ยั่งยืน ดังนี้ คือใคร ? กล่าวแก่ใคร ? ได้รับเอตทัคคะในทางใด ?

ตอบ คือ พระรัฐบาล ฯ

แก่พระเจ้าโกรัพยะ ฯ

ในทางเป็นยอดของภิกษุผู้บวชด้วยศรัทธา ฯ

๙. นิमितโณภาสที่พระศาสดาทรงแสดงแก่พระอานนทีก่อนทรงปลงอายุสังขาร มีใจความว่าอย่างไร ? ทรงแสดงเพื่ออะไร ?

ตอบ มีใจความว่า อิทธิบาททั้ง ๔ ประการ ท่านผู้ใดผู้หนึ่ง ได้เจริญให้มากแล้ว สามารถจะดำรงอยู่ได้กับ ๑ หรือเกินกว่านั้น อิทธิบาททั้ง ๔ นั้น พระตถาคตได้เจริญแล้ว ถ้าทรงปรารภณา ก็จะดำรงอยู่ได้กับ ๑ หรือเกินกว่านั้น ฯ

เพื่อให้พระอานนทีกราบทูลอาราธนาให้ทรงดำรงอยู่ชั่วอายุกับ ๑ หรือเกินกว่านั้น ฯ

๑๐. อายุสังขารอิชฌาน กับ การปลงอายุสังขาร หมายถึงอะไร ? พระพุทธเจ้าทรงกระทำที่ไหน ?

ตอบ อายุสังขารอิชฌาน หมายถึง การที่พระพุทธเจ้าทรงตั้งพระเหตุท้าว จักดำรงพระชนม์อยู่แสดงธรรมสั่งสอนมหาชน จนกว่าพุทธบริษัทจะตั้งมั่น และได้ประกาศพระศาสนาให้แพร่หลายมั่นคงสำเร็จประโยชน์แก่มหาชน ฯ

ที่ชพาลนิโครธ ใกล้สถานที่ตรัสรู้ ฯ

การปลงอายุสังขาร หมายถึง การที่พระพุทธเจ้าทรงกำหนดวันปรินิพพาน นับแต่วันเพ็ญเดือน ๓ ไปอีก ๓ เดือน ฯ

ที่ป่าवालเจตีย์ เมืองไพศาลี ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาพุทธธานุพุทธประวัติ นักรรรมชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันเสาร์ที่ ๑ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

๑. ศากยวงศ์สืบเชื้อสายมาจากใคร ? ที่ได้นามว่าศากยะ เพราะเหตุไร?

ตอบ สืบเชื้อสายมาจากพระเจ้าโอรุทกกราช ฯ

เพราะเหตุ ๒ ประการ คือ

๑. เพราะได้ชื่อตามชนบทที่ตั้งเมือง

๒. เพราะมีความกล้าหาญ สามารถตั้งเมืองได้เอง ฯ

๒. พระวาจาที่พระมหาบุรุษทรงเปล่งครั้งแรก เรียกว่าอะไร ? ความว่าอย่างไร ?

ตอบ เรียกว่า อาสภิวาจา ฯ

ความว่า “เราเป็นผู้เลิศแห่งโลก (อคโคหมสมิ โลกสส) เราเป็นผู้เจริญ แห่งโลก (ชกุโหมสมิ โลกสส) เราเป็นผู้ประเสริฐแห่งโลก (เสกุโหมสมิ โลกสส) ชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย (อยมนตมาชาติ) บัดนี้ ภพใหม่มิได้มี (นตถิทานิ ปุนพภโว)” ฯ

๓. การที่พระพุทธรองค์ทรงเลิกการทรมานพระวรกายแล้ว กลับมาเสวยพระกระยาหาร เพราะทรงพิจารณาเห็นอย่างไร ?

ตอบ เพราะทรงพิจารณาเห็นว่า คนที่ไม่บริโภคอาหารจนร่างกายหมดกำลัง ไม่สามารถบำเพ็ญเพียรทางจิตได้ ฯ

๔. เมื่อพระเบญจวัคคีย์ได้ดวงตาเห็นธรรม ได้อุปสมบทด้วยเอหิภิกขุอุปสัมปทาแล้ว พระบรมศาสดาทรงพิจารณาเห็นอย่างไรจึงทรงแสดงอนัตตลักขณสูตรโปรดพระเบญจวัคคีย์ ?

ตอบ ทรงพิจารณาเห็นว่า พระเบญจวัคคีย์ตั้งอยู่ในที่แห่งสาวก มีอินทรีย์คือศรัทธา เป็นต้น แก่กล้าควรเจริญวิปัสสนาเพื่อวิมุตติได้แล้ว จึงทรงแสดงอนัตตลักขณสูตรโปรดพระเบญจวัคคีย์ ฯ

๕. พระอัสสชิเถระแสดงธรรมโดยย่อแก่อุบติสสปริพาชก ความว่าอย่างไร ? และได้ผลอย่างไร ?

ตอบ มีความว่า ธรรมใดเกิดแต่เหตุ พระศาสดาทรงแสดงเหตุของธรรมนั้น และความดับแห่งธรรมนั้น พระศาสดาทรงสั่งสอนอย่างนี้ ฯ

อุบติสสปริพาชกได้ฟังแล้ว ได้ธรรมจักขุดวงตาเห็นธรรม ฯ

๖. การอุปสมบทด้วยญัตติจตุตถกรรมวาจาพระสาวกผู้เป็นอุปัชฌายะ และเป็นสัททิวาหาริกรูปแรก คือใคร ?

ตอบ พระสารีบุตร เป็นอุปัชฌายะรูปแรก ฯ
พระราธะ เป็นสัททิวาหาริกรูปแรก ฯ

๗. ข้อความว่า “ วรรณะโตประพตีกุศลกรรมบถ วรรณะนั้นย่อมเข้าถึงสุคติ โลกสวรรค์ ” ดังนี้ ใครกล่าวและกล่าวแก่ใคร ?

ตอบ พระมหากัจจายนะ กล่าว ฯ
กล่าวแก่พระเจ้ามรุตราชอวันตีบุตร ฯ

๘. ปัญหาว่า “โลกคือหมู่มืด อันอะไรปิดบังไว้ จึงหลงดูอยู่ในที่มืด” ดังนี้ ใครเป็นผู้ถาม ? ได้รับความพยากรณ์ว่าอย่างไร ?

ตอบ อชิตมาณพเป็นผู้ถาม ฯ
ได้รับการพยากรณ์ว่า โลกคือหมู่มืด อันอวิชชาคือความไม่รู้แจ้งปิดบังไว้ จึงหลงดูอยู่ในที่มืด ฯ

๙. พระสาวกสาวิกาต่อไปนี้ ได้รับยกย่องว่าเป็นผู้เลิศในทางใด ?

๑. พระมหาโมคคัลลานะ   ๒. พระมหากัสสปะ
๓. พระอุบาลี   ๔. พระนางมหาปชาบดีโคตมี
๕. พระนางเขมา

ตอบ ๑. พระมหาโมคคัลลานะ เป็นผู้เลิศในทางมีฤทธิ์
๒. พระมหากัสสปะ เป็นผู้เลิศในทางถือธุดงค์
๓. พระอุบาลี เป็นผู้เลิศในทางทรงพระวินัย
๔. พระนางมหาปชาบดีโคตมี เป็นผู้เลิศในทางผู้รัตตัญญู
๕. พระนางเขมา เป็นผู้เลิศในทางปัญญา ฯ

๑๐. พุทธเจดีย์มีกี่ประเภท ? อะไรบ้าง ? พระพุทธรูป สงเคราะห์เข้าในเจดีย์ ประเภทใด ?

ตอบ มี ๔ ประเภท ฯ
คือ ธาตุเจดีย์ บริโภคเจดีย์ ธรรมเจดีย์ และอุทเทสิกเจดีย์ ฯ
สงเคราะห์เข้าในอุทเทสิกเจดีย์ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาพุทธธานุพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันพฤหัสบดีที่ ๒๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๖

๑. พระโพธิสัตว์เมื่อจะจุติลงสู่พระครรภ์พระมารดา เสด็จมาจากไหน ?

ตอบ เสด็จมาจากดุสิตพิภพ ฯ

๒. บุคคลผู้เป็นสหชาติของพระศาสดา ที่บรรลुพระอรหัตก่อนและหลังพุทธปรินิพพานมีใครบ้าง ?

ตอบ ผู้บรรลุพระอรหัตก่อนพุทธปรินิพพาน มีพระนางพิมพาเถรีและพระกาฬุทายีเถระ ฯ
ผู้บรรลุพระอรหัตหลังพุทธปรินิพพาน มีพระอานนทเถระ และพระฉันทเถระ ฯ

๓. พระมหาบุรุษทรงดาเนินด้วยพระบาท ๗ ก้าว หลังจากประสูติใหม่ ๆ เรื่องนี้ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงถอดความว่าอย่างไร ?

ตอบ ทรงถอดความว่า น่าจะได้แก่ทรงแผ่พระศาสนาได้แพร่หลายใน ๗ ชนบท (ได้แก่ ๑. กาสี กับโกสละ ๒. มคธกับอังคะ ๓. สักกะ ๔. วัชชี ๕. มัลละ ๖. วังสะ ๗. กุรุ) ฯ

๔. ปฐมสาวกกับปัจฉิมสาวกคือใคร ? ได้ฟังพระธรรมเทศนาครั้งแรกว่าด้วยเรื่องอะไร ?

ตอบ ปฐมสาวก คือ พระอัญญาโกณฑัญญะ ฟังพระธรรมเทศนาว่าด้วยที่สุด ๒ อย่าง และมัชฌิมาปฏิบัติ ฯ

ปัจฉิมสาวก คือ สุภททปริพาชก ฟังพระธรรมเทศนาว่าด้วยพระอริยบุคคลทั้ง ๔ ประเภท มีอยู่เฉพาะในธรรมวินัยที่มีมรรคมืองค์ ๘ ฯ

๕. พระอานนทที่ได้รับเลือกให้เป็นพุทธอุปัฏฐากในเวลาก่อนหรือหลังบรรลุเป็นพระโสดาบัน ? ได้รับยกย่องจากพระศาสดาว่าเป็นเอตทัคคะในทางใดบ้าง ?

ตอบ หลังบรรลุเป็นพระโสดาบัน ฯ

ในทางเลิศกว่าภิกษุทั้งหลายที่เป็นพหูสูต มีคติ มีสติ มีมิตติ และเป็นอุปัฏฐาก ฯ

๖. การอุปสมบทสำหรับพระภิกษุในครั้งพุทธกาล มีทั้งหมดกี่วิธี ? อะไรบ้าง ? ในปัจจุบันใช้วิธีใด ?

ตอบ มี ๓ วิธี ฯ

คือ ๑. เอหิภิกขุอุปสัมปทา

๒. ติสรณคมนุอุปสัมปทา

๓. ญัตติจตุตถกรรมอุปสัมปทา ฯ

ปัจจุบันใช้ญัตติจตุตถกรรมอุปสัมปทา ฯ

๗. ในพุทธกิจจกถา พระพุทธองค์ทรงแสดงธรรมโปรดเวไนยสัตว์ด้วยทรงมุ่งประโยชน์อะไร ?

ตอบ ทรงมุ่งประโยชน์ทั้ง ๓ คือ

๑. ทิฏฐธรรมิกัตถประโยชน์ คือ ประโยชน์ที่จะพึงได้ในปัจจุบัน
๒. สัมปรายิกัตถประโยชน์ คือ ประโยชน์ที่จะพึงได้ในภายหน้า
๓. ปรมัตถประโยชน์ คือ ประโยชน์อย่างยิ่ง ได้แก่ วิมุตติ ความหลุดพ้นพิเศษ ฯ

๘. พระพุทธองค์ทรงเลือกเมืองกุสินารว่าเป็นสถานที่เสด็จดับขันธปรินิพพานด้วยเหตุผลอันใด ?

ตอบ ด้วยเหตุผล คือ

๑. จะเป็นเหตุเกิดแห่งมหาสุทฺถสนสูตร
๒. จะได้โปรดสุภททปริพาชก ผู้เป็นพุทธเวไนย
๓. จะได้ป้องกันการรบกันครั้งใหญ่เพื่อแย่งชิงพระบรมสารีริกธาตุ ฯ

๙. พระเถระรูปใดได้รับยกย่องจากพระศาสดาว่าเป็นเอตทัคคะ ดังต่อไปนี้ ?

ก. ทรงทิพจักขุญาณ	ข. ยังตระกูลให้เลื่อมใส
ค. เป็นธรรมกถึก	ฌ. ผู้ทรงจิวรเศร้าหมอง
ง. ผู้เป็นขีปปาภิญญาตรัสรู้เร็ว	

ตอบ ก. พระอนรุทธเถระ

- ข. พระกาฬุทายีเถระ
- ค. พระปุณณมันตานีบุตร
- ฌ. พระโมฆราชเถระ
- ง. พระพาหิยทวารุจิริยะ ฯ

๑๐. พระมหากัสสปเถระชักชวนภิกษุทั้งหลายให้ทำสังคายนาครั้งแรก เพราะปรารถนาเหตุอะไร ?

ตอบ เพราะปรารถนาเหตุ ๒ ประการ คือ

๑. ระลึกถึงคำของสุภททอุทตมบรรพชิตกล่าวจ้วงจาบพระธรรมวินัย
๒. ระลึกถึงอุปการคุณของพระผู้มีพระภาคที่มีอยู่แก่ตน ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาพุทธธานุพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันจันทร์ที่ ๑๐ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๗

๑. พระมหาบุรุษทรงทอดพระเนตรเห็นคนแก่ คนเจ็บ คนตาย แล้วทรงบรรเทาความเมาในอะไรได้ ?
ตอบ ทรงบรรเทาความเมาในวัย ความเมาในความไม่มีโรค และความเมาในชีวิต ฯ
๒. ในการเสด็จออกบรรพชา พระมหาบุรุษทรงได้รับบาตรและจีวรจากใคร ?
ตอบ จากขมิถุการพรหม ฯ
๓. ขณะที่พระพุทธรองค์ประทับเสวยวิมุตติสุข ณ รัตนฆรเจดีย์ ทรงพิจารณาธรรมอะไร ?
ตอบ ทรงพิจารณาพระอภิธรรม ฯ
๔. ยสกุลบุตรฟังธรรมอะไรจากพระพุทธรองค์ จนบรรลุเป็นพระอรหันต์ ? จงบอกมาตามลำดับตั้งแต่ต้น
ตอบ ฟังอนุพุทธพิกถาและอริสัจ ๔ ๒ ครั้ง คือ
ครั้งที่ ๑ บรรลุเป็นพระโสดาบัน
ครั้งที่ ๒ บรรลุเป็นพระอรหันต์ ฯ
๕. คำว่า “สิ่งทั้งปวงไม่ควรแก่ข้าพเจ้า ข้าพเจ้าไม่ชอบใจหมด” เป็นคำพูดของใคร ? พระพุทธรองค์ตรัสตอบว่า อย่างไร ?
ตอบ เป็นคำพูดของทีฆนขะ อัคริเวสสนโคตร ฯ
ตรัสตอบว่า ถ้าอย่างนั้น ความเห็นอย่างนั้น ก็ต้องไม่ควรแก่ท่าน ท่านก็ต้องไม่ชอบความเห็นอย่างนั้น ฯ
๖. การที่พระสารีบุตรมีชื่อเสียงว่าเป็นผู้กตัญญูกตเวทินั้น มีหลักฐานอะไรเป็นตัวอย่าง จงแสดงมาสัก ๒ เรื่อง ?
ตอบ เรื่องที่ ๑ ท่านได้ฟังคำสอนจากพระอัสสชิโดยย่อจนได้ดวงตาเห็นธรรม เมื่อทราบข่าว พระอัสสชิอยู่ทางทิศใด เวลาจะนอนก็หันศีรษะไปทางทิศนั้นด้วยความเคารพ
เรื่องที่ ๒ ท่านระลึกถึงอุปการะที่รับบิณฑบาตจากราธพราหมณ์เพียง ๑ ทัพพี จึงรับเป็นภาระในการจัดการอุปสมบทตามความประสงค์ ฯ

๗. ธรรมเทศ ๔ ข้อ ได้แก่อะไรบ้าง ? ใครแสดง ? แสดงแก่ใคร ?

ตอบ ได้แก่ ๑. โลกคือหมู่สัตว์ อันชราเป็นนำเข้าไปใกล้ ไม่ยั่งยืน
 ๒. โลกคือหมู่สัตว์ ไม่มีผู้ป้องกัน ไม่เป็นใหญ่จำเพาะตน
 ๓. โลกคือหมู่สัตว์ ไม่มีอะไรเป็นของของตน จำต้องละทิ้งสิ่งทั้งปวงไป
 ๔. โลกคือหมู่สัตว์ พร่องอยู่เป็นนิตย์ ไม่รู้จักอิม เป็นทาสแห่งตัณหา ฯ
 พระรัฐบาลแสดง ฯ
 แสดงแก่พระเจ้าโกรัพยะ ฯ

๘. อภิญญาเทสิตธรรม มีอะไรบ้าง ? ทรงแสดงแก่ใคร ? ที่ไหน ?

ตอบ มีสติปัญญา ๔ สัมมปธาน ๔ อิทธิบาท ๔ อินทรีย์ ๕ พละ ๕ โพชฌงค์ ๗ มรรคมีองค์ ๘ ฯ
 ทรงแสดงแก่ภิกษุสงฆ์ผู้อาศัยอยู่ในเมืองเวสาลี ฯ
 ที่ภูฏาคารศาลา ปามหาวัน ฯ

๙. ปาวาลเจดีย์ และมกุฏพันธเจดีย์ อยู่ที่เมืองอะไร ? มีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้าอย่างไร ?

ตอบ ปาวาลเจดีย์อยู่ที่เมืองเวสาลี เป็นที่ทรงปลงพระชนมายุสังขาร ฯ
 มกุฏพันธเจดีย์อยู่ที่เมืองกุสินารา เป็นที่ถวายพระเพลิงพระพุทธสรีระ ฯ

๑๐. สุภัททะ วุฑฒบรพชิต กล่าวจาบจ้วงพระธรรมวินัยว่าอย่างไร ? และทำให้เกิดเหตุการณ์อะไรในกาลต่อมา ?

ตอบ ว่า “เราทั้งหลายได้พ้นเสียแล้วด้วยดีจากพระสมณะนั้น ด้วยท่านสั่งสอนว่า ‘สิ่งนี้ควร สิ่งนี้ไม่ควร’ เราเกรงก็ต้องทำตาม เป็นความลำบากนัก ก็บัดนี้เราจะทำอะไร หรือมีพอใจทำอะไรก็ได้ตามความปรารถนา จะต้องเกรงแต่ปัญญาของผู้ใดเล่า” ฯ
 เป็นเหตุให้เกิดสังคายนาพระธรรมวินัยครั้งที่ ๑ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาพุทธธานุพุทธประวัติ นักรรรมชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันอาทิตย์ที่ ๒๙ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๘

๑. พระพุทธองค์ทรงปฎิญาณว่า เป็นสัมมาสัมพุทธะ เพราะทรงอาศัยเหตุอะไร ?
ตอบ ทรงอาศัยเหตุที่ตรัสรู้ร้อยสี่ ๔ อย่างแจ่มแจ้งครบถ้วนทุกประการ จึงทรงปฎิญาณว่า เป็นสัมมาสัมพุทธะ ฯ
๒. พุทธจักขุ กับ ธรรมจักขุ ต่างกันอย่างไร ? แต่ละอย่างใครได้เป็นคนแรก ?
ตอบ พุทธจักขุ คือ จักขุของพระพุทธเจ้า หมายถึงพระปัญญาของพระพุทธองค์ที่ทรงพิจารณาเห็นอุปนิสัยแห่งเวไนยสัตว์ ส่วนธรรมจักขุ คือ ดวงตาเห็นธรรม ได้แก่วิสตาราปตติมรรค สกทาคามิมรรค อานาคามิมรรค ที่เกิดขึ้นแก่ผู้ฟังธรรม ฯ
 พุทธจักขุ เป็นคุณสมบัติเฉพาะพระพุทธเจ้า พระพุทธองค์จึงทรงได้เป็นพระองค์แรก และพระองค์เดียว ส่วนธรรมจักขุพระอัญญาโกณฑัญญะได้เป็นองค์แรก ฯ
๓. พระพุทธองค์ทรงสรรเสริญพระสาวกองค์ใดว่า “ไม่ทำศรัทธาและภคทรัพย์ของตระกูลให้เสีย” ? และทรงอุปมาเปรียบเทียบว่าอย่างไร ?
ตอบ ทรงสรรเสริญพระโมคคัลลานะ ฯ
 ว่า “ประหนึ่งแมลงผึ้งอันเที่ยวไปในสวนดอกไม้ ไม่ทำสีและกลิ่นของดอกไม้ให้ช้ำ ถือเอาแต่รสบินไป ฉะนั้น” ฯ
๔. ผู้ที่ได้รับการอุปสมบทโดยวิธีรับโอวาท และโดยวิธีรับครุธรรม คือใคร ? และได้รับการยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะในทางใด ?
ตอบ โดยวิธีรับโอวาท คือ พระมหากัสสปะ
 โดยวิธีรับครุธรรม คือ พระมหาปชาบดี โคตมี ฯ
 พระมหากัสสปะ ในทางผู้ทรงจุดคคุณ
 ส่วนพระมหาปชาบดีโคตมี ในทางรัตตัญญู ฯ
๕. พระพุทธองค์เสด็จไปแสดงธรรมโปรดพระพุทธานุพุทธมารดาในสวรรค์ชั้นใด ? ด้วยธรรมอะไร ? และพระพุทธานุพุทธมารดาได้รับผลอะไร ?
ตอบ ในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ฯ
 ด้วยพระอภิธรรม ฯ
 ได้บรรลุพระโสดาปัตติผล ฯ

๖. อนาคตบิณฑิกเศรษฐี มีนามเดิมว่าอะไร ? ได้บรรลुकุณวิเศษอะไรในพระพุทธศาสนา ? ที่ไหน ?
ตอบ สุทัตตะ ฯ
 โสตาปัตติผล ฯ
 ที่เมืองราชคฤห์ ฯ
๗. พระสาวกที่มักเปล่งอุทานเนื่อง ๆ ว่า “สุขหนอ สุขหนอ” ดังนี้ คือใคร ? ท่านเปล่งอุทานเช่นนี้เพราะเหตุไร ?
ตอบ คือ พระภิกษุทิวะ ฯ
 เพราะเมื่อก่อนท่านเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ต้องจัดการรักษาป้องกันทั้งในวังนอกวัง ทั้งในเมืองนอกเมือง จนตลอดทั่วอาณาเขต แม้มีคนคอยรักษาอย่างนี้แล้ว ยังต้องหวาดระแวง สะดุ้งกลัวอยู่เป็นนิตย์ ครั้นทรงออกบวชได้บรรลुकุณวิเศษแล้ว แม้อยู่ในที่ไหน ๆ ก็ไม่หวาดระแวง ไม่สะดุ้งกลัว ไม่ต้องขวนขวาย มีใจปลอดโปร่งเป็นดุจมฤคอยู่ จึงเปล่งอุทานเช่นนั้น ฯ
๘. พระมหากัสสปะ พระอุบาลี และพระอานนท์ องค์ใดนิพพานก่อนหรือหลังพระพุทธองค์ ? จงอ้างหลักฐานมาแสดง
ตอบ หลังพระพุทธองค์ทั้งหมด ฯ
 หลักฐาน คือ พระสาวกทั้ง ๓ องค์นั้นได้ร่วมประชุมสงฆ์ทำสังคายนาครั้งที่ ๑ หลังพุทธปรินิพพานได้ ๓ เดือน ฯ
๙. คำว่า “วรรณะใด ประพฤติอุกตกรรมภถ เบื้องหน้าแต่มรณะ วรรณะนั้นย่อมเข้าสู่อบายเสมอกันหมด ไม่มีพิเศษ” ใครกล่าว ? และกล่าวกะใคร ?
ตอบ พระมหากัจจายนะ กล่าว ฯ
 กล่าวกะพระเจ้ามรุตราชอวันตีบุตร ฯ
๑๐. ในการถวายพระเพลิงพระพุทธสรีระ พระพุทธสรีระส่วนใดยังคงเหลืออยู่ ?
ตอบ พระอัฐิ พระเกสา พระโลมา พระนขา พระทันตา เหลืออยู่ นอกนั้นถูกเพลิงไหม้หมดสิ้น ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาพุทธานุพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันศุกร์ที่ ๑๘ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๙

๑. พุทธานุพุทธประวัติ ให้ความรู้แก่ผู้ศึกษาทางใดบ้าง ? จงอธิบายพอได้ใจความ
- ตอบ** ๑. ทางประวัติศาสตร์ เช่นความเป็นไปของบ้านเมืองในครั้งพุทธกาล และลัทธิธรรมเนียมของประชาชนในสมัยนั้น
๒. ทางจรรยาของพระพุทธเจ้า และจรรยาของเหล่าพระอริยสาวก
๓. ทางธรรมวินัยที่ปรากฏในตำนานและความเป็นมาแห่งศาสนธรรม พร้อมทั้งตัวอย่างการบำรุ้งพระพุทธศาสนาให้รุ่งเรือง ๆ
๒. การที่พระพุทธองค์ทรงเลิกการทรมานพระวรกายแล้ว กลับมาเสวยพระกระยาหาร เพราะทรงพิจารณาเห็นอย่างไร ?
- ตอบ** เพราะทรงพิจารณาเห็นว่า คนที่ไม่บริโภคอาหารจนร่างกายหมดกำลัง ไม่สามารถบำเพ็ญเพียรทางจิตได้ ๆ
๓. อาสยะ และปิโยคะ ในสัตตูปการสัมปทา หมายถึงอะไร ?
- ตอบ** อาสยะ หมายถึง ความมีพระหฤทัยเยือกเย็นด้วยความกรุณา ปรรณาคุณประโยชน์อยู่เป็นนิตย์ แม้ในบุคคลที่ทำผิดต่อพระองค์มีพระเทวทัตเป็นต้น ก็ยังทรงกรุณา
- ปิโยคะ หมายถึง ความมีพระหฤทัยมิได้มุ่งหวังต่ออามิส เทศนาสั่งสอนสัตว์ด้วยข้อปฏิบัติ คือ ศีลสมาธิ ปัญญา ๆ
๔. ดวงตาเห็นธรรมปราศจากธุลี เกิดขึ้นแก่พระโกณฑัญญะความว่าอย่างไร ? ในขณะนั้น ท่านเป็นพระอริยบุคคลชั้นไหน ?
- ตอบ** ความว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งหมดมีความดับไปเป็นธรรมดา ๆ
- เป็นพระอริยบุคคลชั้นพระโสดาบัน ๆ
๕. พระศาสดาทรงแสดงอนุพุพพิกธา และอริยสัจ ๔ ตามลำดับ แก่บุคคลผู้มีคุณสมบัติเช่นไร ?
- ตอบ** แก่ผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ คือ
๑. เป็นมนุษย์
  ๒. เป็นคฤหัสถ์
  ๓. มีอุปนิสัยแก่กล้าควรบรรลุลोकุตตรคุณ ๆ

๖. “สิ่งทั้งปวงไม่ควรแก่ข้าพเจ้า ๆ ไม่ชอบใจหมด” เป็นคำพูดของใคร ? พระพุทธองค์ตรัสตอบว่าอย่างไร ?

ตอบ เป็นคำพูดของทีฆนยะ อัคริเวสสนโคตร ฯ

ตรัสตอบว่า ถ้าอย่างนั้น ความเห็นอย่างนั้นก็ต้องไม่ควรแก่ท่าน ท่านก็ต้องไม่ชอบความเห็นอย่างนั้น ฯ

๗. พระพุทธโอรบาท ๓ ข้อ ที่ทรงประทานแก่พระมหากัสสปะว่าอย่างไร ? จัดเข้าในการอุปสมบทวิธีใด ?

ตอบ พระโอรบาท ๓ ข้อ ว่าดังนี้

๑. กัสสปะ ท่านพึงศึกษาว่าเราจักเข้าไปตั้งความละอายและความยำเกรงไว้ ในภิกษุทั้งที่เป็นผู้เฒ่าทั้งที่เป็นผู้ใหม่ ทั้งที่เป็นปานกลางอย่างแรงกล้า

๒. เราจักพึงธรรมอันใดอันหนึ่งซึ่งประกอบด้วยกุศล เราจักเงี้ยโสตพึงธรรมนั้นพิจารณาเนื้อความ

๓. เราจักไม่ละสติเป็นไปในกาย คือพิจารณากายเป็นอารมณ์ ฯ

จัดเข้าในเอหิภิกขุอุปสมบทวิธี ฯ

๘. พระพุทธเจ้าตรัสสอนพระราธะว่า “สิ่งใดเป็นมาร ท่านจงละความกำหนัดพอใจในสิ่งนั้นเสีย” มารในที่นี้หมายถึงอะไร ?

ตอบ หมายถึง รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ฯ

๙. อายุสังขาราริษฐาน กับ การปลงอายุสังขาร หมายถึงอะไร ? พระพุทธเจ้าทรงกระทำที่ไหน ?

ตอบ อายุสังขาราริษฐาน หมายถึง การที่พระพุทธเจ้าทรงตั้งพระหฤทัยว่า จักดำรงพระชนม์อยู่แสดงธรรมสั่งสอนมหาชน จนกว่าพุทธบริษัทจะตั้งมั่น และได้ประกาศพระศาสนาให้แพร่หลายมั่นคงสำเร็จประโยชน์แก่มหาชน

การปลงอายุสังขาร หมายถึง การที่พระพุทธเจ้าทรงกำหนดวันปรินิพพาน นับแต่วันเพ็ญเดือน ๓ ไปอีก ๓ เดือน ฯ

อายุสังขาราริษฐานทรงกระทำที่ชุปาลนิโครธ ใกล้สถานที่ตรัสรู้

การปลงอายุสังขารทรงกระทำที่ปาวาลเจดีย์ เมืองไพศาลี ฯ

๑๐. การทำสังคายนาครั้งแรก เกิดขึ้นหลังจากปรินิพพานล่วงแล้วก็เดือน ? ใช้เวลาเท่าไร ? ใครทำหน้าที่ปุจฉาและวิสัชนา ?

ตอบ ล่วงแล้ว ๓ เดือน ฯ

ใช้เวลา ๗ เดือน ฯ

พระมหากัสสปะทำหน้าที่ปุจฉา พระอุบาลีทำหน้าที่วิสัชนาพระวินัย พระอานนท์ทำหน้าที่วิสัชนาพระสูตรและพระอภิธรรม ฯ

ปัญหาและเฉลยวิชาพุทธธานุพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันอังคารที่ ๗ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๐

๑. อาสภิวาจา คือวาจาเช่นไร ? มีใจความว่าอย่างไร ?

ตอบ คือ วาจาที่เปล่งอย่างองอาจ เป็นภาษิตของบุรุษพิเศษอาชาไนย ฯ
มีใจความว่า เราเป็นผู้เลิศ เป็นผู้ใหญ่ เป็นผู้ประเสริฐแห่งโลก ฯ

๒. พระพุทธองค์ทรงอธิษฐานจาตุรงคมหาปธาน มีใจความว่าอย่างไร ? ที่ไหน ? และได้รับผลอย่างไร ?

ตอบ มีใจความว่า หากยังไม่บรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณแล้วจักไม่ลุกขึ้น แม้เนื้อและเลือดจะแห้งเหือดไป เหลือแต่หนัง เอ็น และกระดูก ก็ตาม ฯ
ที่ตำบลอุรุเวลาเสนานิคม ภายใต้ง่ามพระศรีมหาโพธิ์ ฯ
ได้รับผล คือ บรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณสมดังพระเหตุ ฯ

๓. ทางปฏิบัติที่สุด ๒ อย่าง อันบรรพชิตไม่ควรเสพนั้นคืออะไรบ้าง ? มีอธิบายอย่างไร ?

ตอบ คือ ๑. กามสุขัลลิกานุโยค ๒. อตตกิลมถานุโยค ฯ
มีอธิบายดังนี้ กามสุขัลลิกานุโยค คือ การประกอบตนให้พัวพันด้วยสุขในกาม เป็นธรรมอันเลว เป็นเหตุตั้งบ้านเรือน เป็นของคนมีกิเลสหนา ไม่ใช่ของคนอริยะคือผู้บริสุทธิ์ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์
อตตกิลมถานุโยค คือ การประกอบความเหน็ดเหนื่อยแก่ตนเปล่า ให้เกิดทุกข์แก่ผู้ประกอบ ไม่ทำผู้ประกอบให้เป็นอริยะ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ ฯ

๔. พระพุทธเจ้าเสด็จไปโปรดชฎิล ๓ พี่น้องพร้อมบริวาร โดยบังเอิญ หรือโดยตั้งพระเหตุไว้ก่อน ? มีหลักฐานสนับสนุนคำตอบนั้น อย่างไร ?

ตอบ โดยตั้งพระเหตุไว้ก่อน ฯ
มีหลักฐานปรากฏว่า ในครั้งที่ทรงส่งพระสาวก ๖๐ องค์แรก ไปประกาศพระพุทธศาสนาในที่ต่าง ๆ ทรงมีพระดำรัสว่า “แม้เราก็จะไปยังตำบลอุรุเวลาเสนานิคม เพื่อจะแสดงธรรม” ฯ

๕. พระอัสสชิแสดงธรรมแก่อุปติสสปริพาชกมีความว่าอย่างไร ? และมีผลอย่างไร ?

ตอบ มีความว่า ธรรมใดเกิดแต่เหตุ พระศาสดาทรงแสดงเหตุของธรรมนั้น และความดับแห่งธรรมนั้น พระศาสดาทรงสอนอย่างนี้ ฯ

มีผล คือ อุปติสสปริพาชกได้ดวงตาเห็นธรรมว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งหมดมีความดับเป็นธรรมดา ฯ

๖. พระมหากัสสปเถระประพติจุดงควัตรเพราะเห็นอำนาจประโยชน์อย่างไร ?

ตอบ เพราะเห็นอำนาจประโยชน์ ๒ อย่าง คือ

๑. การอยู่เป็นสุขในบัดนี้ของตน

๒. เพื่ออนุเคราะห์ประชุมชนในภายหลัง จะได้เป็นทิฏฐานุคติแห่งคนผู้มาเกิดในภายหลัง เมื่อทราบว่า สาวกของพระพุทธเจ้าได้ประพตಿಯ่างนี้ เขาจะได้ประพติตาม ซึ่งเป็นทางอันวิเศษแก่เขาเอง ฯ

๗. พระพุทธองค์ทรงแสดงสุจริตธรรมโปรดพระเจ้าสุทโธทนะ และพระนางมหาปชาบดีโคตมี ทำให้ทั้ง ๒ พระองค์ได้บรรลุอรุณผลชั้นไหน ?

ตอบ ทำให้พระเจ้าสุทโธทนะทรงบรรลุสกทาคามีผล

พระนางมหาปชาบดีโคตมีทรงบรรลุโสดาปัตติผล ฯ

๘. พระสารีบุตรนิพพานที่ไหน ? ท่านเลือกสถานที่นั้นเพราะเหตุไร ?

ตอบ ที่นาลันทคาม แคว้นมคธ ฯ

เพราะตั้งใจจะโปรดนางสารีพราหมณ์ผู้เป็นมารดาของท่าน ให้พ้นจากมิจฉาทิฏฐีก่อนที่ท่านจะนิพพาน ฯ

๙. พระปุลณมันตานีบุตรเป็นชาวเมืองไหน ? ตั้งอยู่ในคุณธรรม อะไรบ้าง ?

ตอบ เป็นชาวเมืองกบิลพัสดุ์ ฯ

ตั้งอยู่ในคุณธรรม ๑๐ ประการ คือ มกน้อย สันโดษ ชอบสงัด ไม่ชอบเกี่ยวข้องกับข้งด้วยหมู่
ปรารถนาความเพียร บริบูรณ์ด้วยศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ ความรู้เห็นในวิมุตติ ฯ

๑๐. หลังจากพระพุทธเจ้าปรินิพพาน พระสาวกองค์ใดเป็นประธาน ในการทำปฐมสังคายนา ? เพราะปรารถนาเหตุใด ?

ตอบ พระมหากัสสปะ ฯ

เพราะปรารถนาคำกล่าวจาบจ้วงพระธรรมวินัยของพระสุภัททะผู้บวชตอนแก่ ในระหว่างเดินทางมาสักการะพระพุทธศรีระ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาพุทธานุพุทธประวัติ นักรรรมชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันจันทร์ที่ ๒๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๑

๑. ศากยวงศ์สืบเชื้อสายมาจากใคร ? ที่ได้นามว่าศากยะ เพราะเหตุไร ?

ตอบ สืบเชื้อสายมาจากพระเจ้าโศกกากราช ฯ

เพราะเหตุ ๒ ประการ คือ

๑. เพราะได้ชื่อตามชนบทที่ตั้งเมือง

๒. เพราะมีความกล้าหาญสามารถตั้งเมืองได้เอง ฯ

๒. ที่สุดโต่งอันบรรพชิตไม่ควรเสพคืออะไรบ้าง ? ที่สุดโต่งนั้น มีโทษอย่างไร ?

ตอบ คือ ๑. กามสุขัลลิกานุโยค

๒. อัตตกิลมณานุโยค ฯ

มีโทษดังนี้

กามสุขัลลิกานุโยค คือ การประกอบตนให้พัวพันด้วยสุขในกาม เป็นธรรมอันเลว เป็นเหตุตั้งบ้านเรือน เป็นของคนมีกิเลสหนา ไม่ใช่ของคณอรียะคือผู้บริสุทธ์ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์

อัตตกิลมณานุโยค คือ การประกอบความเหน็ดเหนื่อยแก่ตนเปล่าให้เกิดทุกข์แก่ผู้ประกอบ ไม่ทำผู้ประกอบให้เป็นอรียะ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ ฯ

๓. ภัทพบุคคล คือบุคคลเช่นใด ? ประเภทที่ ๑ ท่านเปรียบด้วยอะไร ?

ตอบ ภัทพบุคคล คือ บุคคลผู้สามารถจะตรัสรู้ธรรมได้ ฯ

อุคฆติตัญญู เปรียบด้วยดอกบัวพ่นน้ำ เมื่อต้องแสงพระอาทิตย์ก็จักบานในวันนั้น ฯ

๔. พระพุทธเจ้าทรงแสดงโอวาทปาฏิโมกข์ที่ไหน ? มีใจความย่อว่าอย่างไร ?

ตอบ ที่เวฬุวนาราม กรุงราชคฤห์ ฯ

ใจความย่อว่า ไม่ทำบาปทั้งปวง ทำกุศลให้ถึงพร้อม ทำใจให้บริสุทธ์ ฯ

๕. หลังจากพระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้ว พระมหากัสสปะได้ทำกิจใดที่สำคัญแก่พระศาสนา ? จงอธิบาย

ตอบ ท่านได้ทำกิจที่สำคัญ คือ เป็นผู้ชักชวนภิกษุสงฆ์ทำสังคายนาร้อยกรองพระธรรมวินัย และเป็นประธานในการทำสังคายนานั้น อันเป็นเหตุให้พระศาสนาตั้งมั่นถาวรสืบมาจนถึงปัจจุบัน ฯ

๖. ปัญหาว่า “โลกคือหมู่มืด อันอะไรปิดบังไว้ จึงหลงดูอยู่ในที่มืด” ดังนี้ ใครเป็นผู้ถาม ? ได้รับคำพยากรณ์ว่าอย่างไร ?

ตอบ อชิตมาถพเป็นผู้ถาม ฯ

ได้รับการพยากรณ์ว่า โลกคือหมู่มืด อันอวิชชาคือความไม่รู้แจ้งปิดบังไว้ จึงหลงอยู่ในที่มืด ฯ

๗. พระภททียเถระมักเปล่งอุทานเนื่อง ๆ ว่า สุขหนอ ๆ ดังนี้ เพราะเหตุไร ?

ตอบ เพราะเมื่อก่อนท่านเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ต้องจัดการรักษาป้องกันทั้งในวังนอกวัง ทั้งในเมืองนอกเมือง จนตลอดทั่วอาณาเขต แม้มีคนคอยรักษาอย่างนี้แล้ว ยังต้องหวาดระแวงสะดุ้งกลัวอยู่เป็นนิตย์ ครั้นทรงออกบวชได้บรรลุอรหัตผลแล้ว แม้อยู่ในที่ไหน ๆ ก็ไม่หวาดระแวง ไม่สะดุ้งกลัว ไม่ต้องชวนชวาย มีใจปลอดโปร่ง เป็นอิสระแก่ตน จึงเปล่งอุทานเช่นนั้น ฯ

๘. ในครั้งปฐมสังคายนา พระสาวกองค์ได้รับหน้าที่วิสัชนาพระวินัย ? ท่านอุปสมบทพร้อมกับใครบ้าง ?

ตอบ พระอุบาลีเถระ ฯ

อุปสมบทพร้อมกับเจ้าศากยะ ๕ พระองค์ คือ ภททียะ อนุรุธะ อานนท์ ภัคคุ กิมพิละ กับเจ้าโกลิยะ ๑ องค์ คือ เทวทัต ฯ

๙. ภิกษุณีผู้มีชื่อต่อไปนี้ได้รับเอตทัคคะในทางไหน ?

ก. พระมหาปชาบดีโคตมีเถรี	ข. พระเขมาเถรี
ค. พระอุบลวัณณาเถรี	ง. พระปฎาจาราเถรี
จ. พระธัมมทินนาเถรี	

ตอบ ก. ได้รับเอตทัคคะในทางรัตตัญญู

ข. ได้รับเอตทัคคะในทางมีปัญญา

ค. ได้รับเอตทัคคะในทางมีฤทธิ์

ง. ได้รับเอตทัคคะในทางทรงวินัย

จ. ได้รับเอตทัคคะในทางธรรมกถึก ฯ

๑๐. สุภททวุฑฒบรพชิต กล่าวจาบจ้วงพระธรรมวินัยว่าอย่างไร ? และทำให้เกิดเหตุการณ์อะไรในกาลต่อมา ?

ตอบ ว่า “เราทั้งหลายพ้นดีแล้วจากพระสมณะนั้น บัดนี้ เราพอใจจะทำอะไรก็ได้ หรือมิพอใจทำอะไรก็ได้ไม่ต้องทำ” ฯ

เป็นเหตุให้เกิดสังคายนาพระธรรมวินัยครั้งที่ ๑ ฯ

ปัญหาวิชาพุทธธานุพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันศุกร์ที่ ๑๕ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๒

๑. พระพุทธองค์ทรงยืนยันพระองค์เองว่า เป็นสัมมาสัมพุทธะ เพราะทรงอาศัยเหตุอะไร ?
ตอบ เพราะทรงอาศัยเหตุที่ตรัสรู้ร้อยสี่ ๔ อันมีรอบ ๓ มีอาการ ๑๒ อย่างแจ่มแจ้ง ครบถ้วนทุกประการ จึงทรงปฏิญาณพระองค์ว่า เป็นสัมมาสัมพุทธะ ฯ
๒. ข้ออุปมาว่า “ไม้แห้งที่วางไว้บนบก ไกลน้ำ สามารถให้เกิดไฟได้” เกิดขึ้นแก่ใคร ? โดยนำไปเปรียบกับอะไร ?
ตอบ แก่พระมหาบุรุษ คือ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฯ
 โดยทรงนำไปเปรียบกับสมณพราหมณ์ทั้งหลายว่า สมณพราหมณ์บางพวกมีกายหลีกออกจากกาม ใจก็ละความรักใคร่ในกาม สงบดีแล้ว หากพากเพียรพยายามอย่างถูกต้อง ย่อมสามารถตรัสรู้ธรรมได้ ฯ
๓. พระพุทธองค์ทรงอธิษฐานจาตุรงคมหาปธาน มีใจความว่าอย่างไร ? และได้รับผลอย่างไร ?
ตอบ มีใจความว่า หากยังไม่บรรลुพระสัมมาสัมโพธิญาณแล้วจักไม่ลุกขึ้น แม้เนื้อและเลือดจะแห้งเหือดไป เหลือแต่หนัง เอ็น และกระดูก ก็ตามที ฯ
 ได้รับผล คือ บรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณสมดังพระหฤทัย ฯ
๔. อนัตตลักขณสูตร และอาทิตตปริยายสูตร มีใจความโดยย่อว่าอย่างไร ?
ตอบ อนัตตลักขณสูตรมีใจความโดยย่อว่า รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ซึ่งรวมเรียกว่าขันธ ๕ นี้ เป็นอนัตตา ไม่ใช่ตน
 อาทิตตปริยายสูตรมีใจความโดยย่อว่า อายุขณะภายใน อายุขณะภายนอก วิญญาณ สัมผัส และเวทนาที่เกิดแต่สัมผัส เป็นของร้อน ร้อนเพราะไฟ คือ ราคะ โทสะ โมหะ และร้อนเพราะความเกิด ความแก่ ความตาย ความโศก ร่ำไรรำพัน เจ็บกาย เสียใจ คับใจ ฯ
๕. พระพุทธองค์ทรงประดิษฐานพระพุทธศาสนาที่ไหนเป็นแห่งแรก ? ทรงเห็นประโยชน์อะไรจึงทรงประดิษฐาน ณ ที่นั้น ?
ตอบ ที่กรุงราชคฤห์ ฯ
 เพราะทรงเห็นว่าเมืองนี้เป็นเมืองที่บริบูรณ์มั่งคั่ง และมีศาสดาเจ้าลัทธิมาก ถ้าได้โปรดคนเหล่านี้ให้เกิดความเลื่อมใสได้แล้ว การเผยแผ่พระพุทธศาสนา ก็สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น เพราะศาสดาเจ้าลัทธิต่าง ๆ นั้น ล้วนมีคณนับถือมาก ด้วยเหตุนี้ จึงทรงเลือกเมืองนี้เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธศาสนาเป็นแห่งแรก ฯ

๖. พระมหากัสสปเถระประพตฺติจตุตถคฺวตฺร เพราะเห็นอำนาจประโยชน์อย่างไร ?

ตอบ เพราะเห็นอำนาจประโยชน์ ๒ อย่าง คือ

๑. การอยู่เป็นสุขในบัดนี้ของตน
๒. เพื่ออนุเคราะห์ประชุมชนในภายหลัง จะได้ถือเป็นแบบอย่างแห่งการปฏิบัติตามปฏิปทาของท่านฯ

๗. พระพุทธพจน์ว่า “ภพเทกรโต” ผู้มีราตรีเดียวอันเจริญ หมายถึงการปฏิบัติอย่างไร ? พระสาวกรูปใดสามารถอธิบายพระพุทธพจน์นี้ได้ถูกต้องตามพุทธประสงค์ ?

ตอบ หมายถึง เป็นผู้มีความเพียร ไม่เกียจคร้านทั้งกลางวันและกลางคืน อยู่ด้วยความไม่ประมาท ฯ พระมหากัจจายนะ ฯ

๘. “ท่านประพตฺติพรหมจรรย์เพื่ออะไร” ใครเป็นผู้ถาม ใครเป็นผู้ตอบ ? และตอบว่าอย่างไร ?

ตอบ พระสารีบุตรเป็นผู้ถาม พระปุนณฺณมันตานีบุตรเป็นผู้ตอบ ฯ
ตอบว่า เราประพตฺติพรหมจรรย์ เพื่อความดับไม่มีเชื้อ ฯ

๙. พระสาวกสาวิกาต่อไปนี้ ได้รับยกย่องว่าเป็นผู้เลิศในทางใด ?

๑. พระมหาโมคคัลลานะ   ๒. พระมหากัสสปะ
๓. พระอุบาลี   ๔. พระนางมหาปชาบดีโคตมี
๕. พระนางเขมา

ตอบ ๑. พระมหาโมคคัลลานะ เป็นผู้เลิศในทางมีฤทธิ์
๒. พระมหากัสสปะ เป็นผู้เลิศในทางถืออุตฺตงคฺ
๓. พระอุบาลี เป็นผู้เลิศในทางทรงพระวินัย
๔. พระนางมหาปชาบดีโคตมี เป็นผู้เลิศในทางผู้รัตตัญญู
๕. พระนางเขมา เป็นผู้เลิศในทางปัญญา ฯ

๑๐. ภูปารหุบุคคล ได้แก่บุคคลเช่นไร ? มีใครบ้าง ?

ตอบ ได้แก่ บุคคลผู้ควรแก่การบรรจุอัฐิธาตุไว้ในสถูปเพื่อสักการบูชา ฯ

- มี ๑. พระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า
๒. พระปัจเจกพุทธเจ้า
๓. พระอรหันตสาวก
๔. พระเจ้าจักรพรรดิราชา ฯ

*****

ปัญหาวิชาพุทธธานุพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันพุธที่ ๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๓

๑. พุทธธานุพุทธประวัติ ให้ความรู้แก่ผู้ศึกษาทางใดบ้าง ? จงอธิบายพอได้ใจความ
- ตอบ** ๑. ทางประวัติศาสตร์ เช่นความเป็นไปของบ้านเมืองในครั้งพุทธกาล และลัทธิธรรมนิยมของประชาชนในสมัยนั้น
๒. ทางจรรยาของพระพุทธเจ้า และจรรยาของเหล่าพระอริยสาวก
๓. ทางธรรมวินัยที่ปรากฏในตำนานและความเป็นมาแห่งศาสนธรรม พร้อมทั้งตัวอย่างการบำรุงพระพุทธศาสนาให้รุ่งเรือง ๆ
๒. อาสยะ และปโยคะ ในสัตตูปการสัมปทา หมายถึงอะไร ?
- ตอบ** อาสยะ หมายถึง ความมีพระหฤทัยเยือกเย็นด้วยความกรุณา พรารถนาคุณประโยชน์อยู่เป็นนิตย์ แม้ในบุคคลที่ทำผิดต่อพระองค์ มีพระเทวทัตเป็นต้น ก็ยังทรงกรุณา
- ปโยคะ หมายถึง ความมีพระหฤทัยมิได้มุ่งหวังต่ออามิส เทศนาสั่งสอนสัตว์ ด้วยข้อปฏิบัติ คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ๆ
๓. หลังจากตรัสรู้แล้ว ขณะพิจารณาปัจจุสมุปบาท พระพุทธเจ้าทรงเปล่งอุทาน ในยามสุดท้ายว่าอย่างไร ?
- ตอบ** ทรงเปล่งอุทานว่า เมื่อใดธรรมทั้งหลาย ปรากฏแก่พราหมณ์ผู้มีเพียรเพ่งอยู่ เมื่อนั้น พราหมณ์นั้นย่อมกำจัดการและเสนามารเสียได้ ดุจพระอาทิตย์อุทัยกำจัดมืดให้สว่าง ฉะนั้น ๆ
๔. โอวาทปาฏิโมกข์ทรงแสดงที่ไหน ? มีใจความย่อว่าอย่างไร ?
- ตอบ** ที่วัดเวฬุวนาราม กรุงราชคฤห์ ๆ
- ใจความย่อว่า ไม่ทำบาปทั้งปวง ทำกุศลให้ถึงพร้อม ทำใจให้บริสุทธิ์ ๆ
๕. พระอัสสชิแสดงธรรมแก่อุปติสสปริพาชกมีความว่าอย่างไร ? และมีผลอย่างไร ?
- ตอบ** มีความว่า ธรรมใดเกิดแต่เหตุ พระศาสดาทรงแสดงเหตุของธรรมนั้น และความดับแห่งธรรมนั้น พระศาสดาทรงสอนอย่างนี้ ๆ
- มีผล คือ อุปติสสปริพาชกได้ดวงตาเห็นธรรมว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งหมดมีความดับเป็นธรรมดา ๆ

๖. ธรรมเทศ ๔ ข้อ ที่พระรัฐบาลแสดงแก่พระเจ้าโกธิยะ มีใจความว่าอย่างไรบ้าง ?

- ตอบ** ว่า
๑. โลกคือหมู่สัตว์ อันชราเป็นผู้นำ นำเข้าไปใกล้ ไม่ยั่งยืน
  ๒. โลกคือหมู่สัตว์ ไม่มีผู้ป้องกัน ไม่เป็นใหญ่จำเพาะตน
  ๓. โลกคือหมู่สัตว์ ไม่มีอะไรเป็นของตน จำต้องละทิ้งสิ่งทั้งปวงไป
  ๔. โลกคือหมู่สัตว์ พร่องอยู่เป็นนิตย์ ไม่รู้จักอิม เป็นทาสแห่งตณหา ฯ

๗. พระพุทธโอรบาท ๓ ข้อ ที่ทรงประทานแก่พระมหากัสสปะว่าอย่างไรบ้าง ?

ตอบ พระโอรบาท ๓ ข้อว่าดังนี้

๑. กัสสปะ ท่านพึงศึกษาว่าเราจักเข้าไปตั้งความละเอียด และความยำเกรงไว้ในภิกษุทั้งที่เป็นผู้เฒ่า ทั้งที่เป็นผู้ใหม่ ทั้งที่เป็นปานกลางอย่างแรงกล้า
๒. เราจักฟังธรรมอันใดอันหนึ่งซึ่งประกอบด้วยกุศล เราจักเงี้ยวสอดฟังธรรมนั้น พิจารณาเนื้อความ
๓. เราจักไม่ละสติเป็นไปในกาย คือ พิจารณากายเป็นอารมณ์ ฯ

๘. พระอานนท์พุทธอุปัฏฐากได้รับยกย่องจากพระศาสดาว่า เลิศกว่าภิกษุทั้งหลาย ด้วยคุณสมบัติอะไรบ้าง ?

ตอบ ด้วยคุณสมบัติ ๕ ประการ คือ ๑. เป็นพหูสูต ๒. มีสติ ๓. มีคตติ ๔. มีอิติ ๕. เป็นพุทธอุปัฏฐาก ฯ

๙. ภิกษุณีผู้มีชื่อต่อไปนี้ได้รับเอตทัคคะในทางไหน ?

ก. พระนางมหาปชาบดีโคตมีเถรี	ข. พระนางเขมาเถรี
ค. พระนางอุบลวันณาเถรี	ง. พระนางปฏาจาราเถรี
จ. พระนางธัมมทินนาเถรี	

ตอบ

- ก. ได้รับเอตทัคคะในทางรัตตัญญู
- ข. ได้รับเอตทัคคะในทางมีปัญญา
- ค. ได้รับเอตทัคคะในทางมีฤทธิ์
- ง. ได้รับเอตทัคคะในทางทรงวินัย
- จ. ได้รับเอตทัคคะในทางธรรมกถึก ฯ

๑๐. การทำสังคายนาครั้งแรก ใครทำหน้าที่ปุจฉาและวิสัชนา ? และทำที่ไหน ?

ตอบ พระมหากัสสปะทำหน้าที่ปุจฉา พระอุบาลีทำหน้าที่วิสัชนาพระวินัย พระอานนท์ทำหน้าที่วิสัชนาพระสูตรและพระอภิธรรม ฯ

ณ ถ้ำสัตตบรรณคูหา ฯ

*****

ปัญหาวิชาพุทธธานุพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันอังคารที่ ๒๓ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๔

๑. ศากยวงศ์สืบเชื้อสายมาจากใคร ? ที่ได้นามว่าศากยะ เพราะเหตุไร ?

ตอบ สืบเชื้อสายมาจากพระเจ้าโอกกการาช ฯ

เพราะเหตุ ๒ ประการ คือ

๑. เพราะได้ชื่อตามชนบทที่ตั้งเมือง

๒. เพราะมีความกล้าหาญ สามารถตั้งเมืองได้เอง ฯ

๒. ดวงตาเห็นธรรมปราศจากธุลี เกิดขึ้นแก่โกณฑัญญะความว่าอย่างไร ? ในขณะนั้น ท่านเป็นพระอริยบุคคลชั้นไหน ?

ตอบ ความว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งหมดมีความดับไปเป็นธรรมดา ฯ

เป็นพระอริยบุคคลชั้นพระโสดาบัน ฯ

๓. พระพุทธองค์ทรงอธิษฐานจาตุรงคมหาปธาน มีใจความว่าอย่างไร ? และได้รับผลอย่างไร ?

ตอบ มีใจความว่า หากยังไม่บรรลुพระสัมมาสัมโพธิญาณแล้วจักไม่ลุกขึ้น แม้เนื้อและเลือดจะแห้งเหือดไป เหลือแต่หนัง เอ็น และกระดูกก็ตามที่ ฯ

ได้รับผล คือ บรรลुพระสัมมาสัมโพธิญาณสมดังพระหฤทัย ฯ

๔. พระพุทธองค์ทรงประดิษฐานพระพุทธศาสนาที่ไหนเป็นแห่งแรก ? ทรงเห็นประโยชน์อะไรจึงทรงประดิษฐาน ณ ที่นั้น ?

ตอบ ที่กรุงราชคฤห์ ฯ

เพราะทรงเห็นว่า เมืองนี้เป็นเมืองที่บริบูรณ์มั่งคั่ง และมีศาสนาเจ้าลัทธิมาก ถ้าได้โปรดคนเหล่านี้ให้เกิดความเลื่อมใสได้แล้ว การเผยแผ่พระพุทธศาสนาก็สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น เพราะศาสนาเจ้าลัทธิต่าง ๆ นั้น ล้วนมีศิษยานุศิษย์มาก ผู้คนนับถือมาก ด้วยเหตุนี้ จึงทรงเลือกเมืองนี้เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธศาสนาเป็นแห่งแรก ฯ

๕. พระพุทธองค์ทรงสรรเสริญพระสาวกองค์ใดว่า “ไม่ทำศรัทธาและโภคทรัพย์ของตระกูลให้เสีย” ? และทรงอุปมาเปรียบเทียบว่าอย่างไร ?

ตอบ ทรงสรรเสริญพระมหาโมคคัลลานะ ฯ

ว่า “ประหนึ่งแมลงผึ้งอันเที่ยวไปในสวนดอกไม้ ไม่ทำสีและกลิ่นของดอกไม้ให้ขำ ถือเอาแต่รสบินไป ฉะนั้น” ฯ

๖. พระมหากัสสปเถระประพติจุดงควัตร เพราะเห็นอำนาจประโยชน์อย่างไร ?

ตอบ เพราะเห็นอำนาจประโยชน์ ๒ อย่าง คือ

๑. การอยู่เป็นสุขในปัจจุบันของตน
๒. เพื่อเป็นทิฏฐานุคติแห่งชนรุ่นหลัง ๆ

๗. พระพุทธเจ้าตรัสสอนพระราธะว่า “สิ่งใดเป็นมาร ท่านจงละความกำหนัดพอใจในสิ่งนั้นเสีย” มารในที่นี้หมายถึงอะไร ?

ตอบ หมายถึง รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ๆ

๘. พระสาวกสาวิกาต่อไปนี้ ได้รับยกย่องว่าเป็นผู้เลิศในทางใด ?

๑. พระสารีบุตรเถระ
๒. พระมหาโมคคัลลานะเถระ
๓. พระอุบาลีเถระ
๔. พระนางมหาปชาบดีโคตมีเถรี
๕. พระอุบลวรรณาเถรี

ตอบ ๑. พระสารีบุตรเถระ เป็นผู้เลิศในทางมีปัญญา

๒. พระมหาโมคคัลลานะเถระ เป็นผู้เลิศในทางมีฤทธิ์

๓. พระอุบาลีเถระ เป็นผู้เลิศในทางทรงพระวินัย

๔. พระนางมหาปชาบดีโคตมีเถรี เป็นผู้เลิศในทางผู้รัตตัญญู

๕. พระอุบลวรรณาเถรี เป็นผู้เลิศในทางมีฤทธิ์ ๆ

๙. การปลงอายุสังขาร หมายถึงอะไร ? พระพุทธเจ้าทรงกระทำที่ไหน ?

ตอบ หมายถึง การที่พระพุทธเจ้าทรงกำหนดวันปรินิพพาน นับแต่วันเพ็ญเดือน ๓ ไปอีก ๓ เดือน ๆ ทรงกระทำที่ป่าवालเจตีย์ เมืองไพศาลี ๆ

๑๐. อุบารหบุคคล ได้แก่บุคคลเช่นไร ? มีใครบ้าง ?

ตอบ ได้แก่ บุคคลผู้ควรแก่การบรรจุอัฐิธาตุไว้ในสถูปเพื่อสักการบูชา ๆ

มี ๑. พระสัมมาสัมพุทธเจ้า

๒. พระปัจเจกพุทธเจ้า

๓. พระอรหันตสาวก

๔. พระเจ้าจักรพรรดิราชา ๆ

*****

ปัญหาวิชาพุทธธานุพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันเสาร์ที่ ๑๒ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๕

๑. พุทธธานุพุทธประวัติ ให้ความรู้แก่ผู้ศึกษาทางใดบ้าง ? จงอธิบายพอได้ใจความ
ตอบ ๑. ทางประวัติศาสตร์ เช่นความเป็นไปของบ้านเมืองในครั้งพุทธกาล และลัทธิธรรมนิยมของประชาชนในสมัยนั้น
 ๒. ทางจรรยาของพระพุทธเจ้า และจรรยาของเหล่าพระอริยสาวก
 ๓. ทางธรรมวินัยที่ปรากฏในตำนานและความเป็นมาแห่งศาสนธรรม พร้อมทั้งตัวอย่างการบำรุงพระพุทธศาสนาให้รุ่งเรือง ฯ
๒. ข้ออุปมาว่า “ไม้แห้งที่วางไว้บนบก ไกลน้ำ สามารถสีให้เกิดไฟได้” เกิดขึ้นแก่ใคร ? โดยนำไปเปรียบกับอะไร ?
ตอบ เกิดขึ้นแก่พระมหาบุรุษ คือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฯ
 โดยทรงนำไปเปรียบกับสมณพราหมณ์ทั้งหลายว่า สมณพราหมณ์บางพวกมีกายหลีกออกจากกาม ใจก็ละความรักใคร่ในกาม สงบดีแล้ว หากพากเพียรพยายามอย่างถูกต้อง ย่อมสามารถตรัสรู้ธรรมได้ ฯ
๓. ในอนัตตลักขณสูตร พระพุทธองค์ตรัสอะไรว่าเป็นอนัตตา ?
ตอบ ตรัสว่า รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ที่เรียกว่าขันธ ๕ เป็นอนัตตา ฯ
๔. โอวาทปาฏิโมกข์ใจความย่อว่าอย่างไร ? ทรงแสดงที่ไหน ?
ตอบ ใจความย่อว่า การไม่ทำบาปทั้งปวง การทำกุศลให้ถึงพร้อม การทำใจให้บริสุทธิ์ ฯ
 ทรงแสดงที่วัดเวฬุวนาราม กรุงราชคฤห์ ฯ
๕. ธรรมจักขุ หมายถึงอะไร ? ใครได้บรรลุเป็นองค์แรก ?
ตอบ ธรรมจักขุ หมายถึง ดวงตาเห็นธรรม ได้แก่โสดาปัตติมรรค ฯ
 พระอัญญาโกณฑัญญะได้บรรลุเป็นองค์แรก ฯ
๖. ธรรมเทศ ๔ ข้อ ที่พระรัฐบาลแสดงแก่พระเจ้าโกรัพยะ มีใจความว่าอย่างไรบ้าง ?
ตอบ ว่า ๑. โลกคือหมู่สัตว์ อันชราเป็นผู้นำ นำเข้าไปใกล้ ไม่ยั่งยืน
 ๒. โลกคือหมู่สัตว์ ไม่มีผู้ป้องกัน ไม่เป็นใหญ่จำเพาะตน
 ๓. โลกคือหมู่สัตว์ ไม่มีอะไรเป็นของตน จำต้องละทิ้งสิ่งทั้งปวงไป
 ๔. โลกคือหมู่สัตว์ พร่องอยู่เป็นนิตย์ ไม่รู้จักอิ่ม เป็นทาสแห่งตัณหา ฯ

๗. ปัญหาว่า “โลกคือหมู่มืด อ้นอะไรปิดบังไว้ จึงหลงดูอยู่ในที่มืด” ดังนี้ ใครเป็นผู้ถาม ? ได้รับความพยากรณ์ว่าอย่างไร ?

ตอบ อชิตมาณพเป็นผู้ถาม ฯ

ได้รับการพยากรณ์ว่า โลกคือหมู่มืด อ้นวิชาคือความรู้แจ้งปิดบังไว้ จึงหลงดูอยู่ในที่มืด ฯ

๘. พระสาวกสาวิกาต่อไปนี้ ได้รับยกย่องว่าเป็นผู้เลิศในทางใด ?

๑. พระอัญญาโกณฑัญญะเถระ   ๒. พระมหากัสสปะเถระ

๓. พระราธะเถระ   ๔. พระอุบลวรรณาเถรี

๕. พระธัมมทินนาเถรี

ตอบ ๑. พระอัญญาโกณฑัญญะเถระ เป็นผู้เลิศในทางรัตตัญญู

๒. พระมหากัสสปะเถระ เป็นผู้เลิศในทางถ้อยดงค์

๓. พระราธะเถระ เป็นผู้เลิศในทางผู้มีปฏิภาณ

๔. พระอุบลวรรณาเถรี เป็นผู้เลิศในทางมีฤทธิ์

๕. พระธัมมทินนาเถรี เป็นผู้เลิศในทางธรรมกถึก ฯ

๙. ปาวาลเจดีย์ และมกุฏพันธเจดีย์ มีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้าอย่างไร ?

ตอบ ปาวาลเจดีย์ เป็นที่ทรงปลงพระชนมายุสังขาร

มกุฏพันธเจดีย์ เป็นที่ถวายพระเพลิงพระพุทธรูป ฯ

๑๐. การทำสังคายนาครั้งแรก ทำที่ไหน ? ใครทำหน้าที่ปุจฉาและวิสัชนา ?

ตอบ ที่ถ้ำสัตตบรรณคูหา ฯ

พระมหากัสสปะเถระทำหน้าที่ปุจฉา

พระอุบาลีเถระทำหน้าที่วิสัชนาพระวินัย

พระอานนท์เถระทำหน้าที่วิสัชนาพระสูตรและพระอภิธรรม ฯ

*****

ปัญหาวิชาพุทธานุพุทธประวัติ นักเรียนชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันศุกร์ที่ ๑ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๖

๑. พุทธานุพุทธประวัติ ให้ความรู้แก่ผู้ศึกษาทางใดบ้าง ? จงอธิบายพอได้ใจความ
- ตอบ** ๑. ทางประวัติศาสตร์ เช่นความเป็นไปของบ้านเมืองในครั้งพุทธกาล และลัทธิธรรมเนียมของประชาชนในสมัยนั้น
๒. ทางจรรยาของพระพุทธเจ้า และจรรยาของเหล่าพระอริยสาวก
๓. ทางธรรมวินัยที่ปรากฏในตำนานและความเป็นมาแห่งศาสนธรรม พร้อมทั้งตัวอย่างการบำรุงพระพุทธศาสนาให้รุ่งเรือง ๆ
๒. การที่พระพุทธองค์ทรงยืนยันพระองค์เองว่า เป็นสัมมาสัมพุทธะ เพราะทรงอาศัยเหตุอะไร ?
- ตอบ** เพราะทรงอาศัยความที่พระองค์ตรัสรู้ร้อยสี่ ๔ ๆ
๓. ภัทพบุคคล คือบุคคลเช่นใด ? ประเภทที่ ๑ ท่านเปรียบด้วยอะไร ?
- ตอบ** ภัทพบุคคล คือ บุคคลผู้สามารถจะตรัสรู้ธรรมได้ ๆ
- อุกขติตัญญู ที่เปรียบด้วยดอกบัวพันทน้ำ เมื่อต้องแสงพระอาทิตย์ก็จักบานในวันนั้น ๆ
๔. พระพุทธองค์ทรงประดิษฐานพระพุทธศาสนาที่ไหนเป็นแห่งแรก ? ทรงเห็นประโยชน์อะไรจึงทรงประดิษฐาน ณ ที่นั้น ?
- ตอบ** ที่กรุงราชคฤห์ ๆ
- เพราะทรงเห็นว่าเมืองนี้เป็นเมืองที่บริบูรณ์มั่งคั่ง และมีศาสดาเจ้าลัทธินิกาย ถ้าได้โปรดคนเหล่านี้ให้เกิดความเลื่อมใสได้แล้ว การเผยแผ่พระพุทธศาสนาก็สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น เพราะศาสดาเจ้าลัทธิต่าง ๆ นั้น ล้วนมีศิษยานุศิษย์มาก ผู้คนนับถือมาก ด้วยเหตุนี้ จึงทรงเลือกเมืองนี้เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธศาสนาเป็นแห่งแรก ๆ
๕. พระอัสสชิแสดงธรรมแก่อุปติสสปริพาชกมีความว่าอย่างไร ? และมีผลอย่างไร ?
- ตอบ** มีความว่า ธรรมใดเกิดแต่เหตุ พระศาสดาทรงแสดงเหตุของธรรมนั้น และความดับแห่งธรรมนั้น พระศาสดาทรงสอนอย่างนี้ ๆ
- มีผล คือ อุปติสสปริพาชกได้ดวงตาเห็นธรรมว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งหมดมีความดับเป็นธรรมดา ๆ

๖. พระมหากัสสปเถระประพตฺติจตุตถกัฏฐเพราะเห็นอำนาจประโยชน์อย่างไร ?

ตอบ เพราะเห็นอำนาจประโยชน์ ๒ อย่าง คือ

๑. การอยู่เป็นสุขในบัดนี้ของตน
๒. เพื่ออนุเคราะห์ประชุมชนในภายหลัง จะได้เป็นทิวฏฐานุคติแห่งผู้เกิดในภายหลัง ฯ

๗. พระพุทธเจ้าตรัสสอนพระราชาว่า “สิ่งใดเป็นมาร ท่านจงละความกำหนัดพอใจในสิ่งนั้นเสีย” มารในที่นี้หมายถึงอะไร ?

ตอบ หมายถึง รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ฯ

๘. พระสาวกต่อไปนี้ ได้รับยกย่องว่าเป็นผู้เลิศในทางใด ?

๑. พระมหากัสสปเถระ	๒. พระมหากัจจายนเถระ
๓. พระโมฆราชเถระ	๔. พระโสณกุฎฺฐิกัณณเถระ
๕. พระราหุลเถระ	

ตอบ ๑. เป็นผู้เลิศในทางถือธุดงค์
 ๒. เป็นผู้เลิศในทางอธิบายคำย่อให้พิสดาร
 ๓. เป็นผู้เลิศในทางทรงจีวรเศร้าหมอง
 ๔. เป็นผู้เลิศในทางมีวาจาไพเราะ
 ๕. เป็นผู้เลิศในทางเป็นผู้ใคร่ในการศึกษา ฯ

๙. การปลงอายุสังขาร หมายถึงอะไร ? พระพุทธเจ้าทรงกระทำที่ไหน ?

ตอบ หมายถึง การที่พระพุทธเจ้าทรงกำหนดวันปรินิพพาน ฯ
 ทรงกระทำที่ป่าवालเจตีย์ เมืองไพศาลี ฯ

๑๐. การทำสังคายนาครั้งแรก ใครทำหน้าที่ปุจฉาและวิสัชนา ? และทำที่ไหน ?

ตอบ พระมหากัสสปะทำหน้าที่ปุจฉา
 พระอุบาลีทำหน้าที่วิสัชนาพระวินัย
 พระอานนท์ทำหน้าที่วิสัชนาพระสูตรและพระอภิธรรม ฯ
 ที่ถ้ำสัตตบรรณคูหา ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักเรียนชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันอาทิตย์ที่ ๑๗ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๔๙

๑. อย่างไรเรียกว่า สงฆ์ผู้พร้อมเพรียง และสงฆ์ผู้พร้อมเพรียงนั้นสามารถทำสังฆกรรมใดได้บ้าง ?
ตอบ ภิกษุผู้อยู่ในสมานสังวาสสมา แปลว่า แดนมีสังวาสเสมอกัน เป็นแดนที่กำหนดความพร้อมเพรียง มีสิทธิในอันจะเข้าอุโบสถ ปวารณา และสังฆกรรมร่วมกัน ทั้งหมดเข้าประชุมกันเป็นสงฆ์ หรือนำ ฉันทะของภิกษุผู้ไม่มาเข้าประชุม เรียกว่า สงฆ์ผู้พร้อมเพรียง ฯ
สามารถทำสังฆกรรมทั้ง ๔ ประเภท มือปโลกนกรรมเป็นต้นได้ ฯ
๒. ภิกษุที่เรียกในบาลีว่า ผู้เข้ากรรม คือใคร ? และต้องประกอบด้วยคุณสมบัติอย่างไร ?
ตอบ คือ ภิกษุผู้เข้าในจำนวนสงฆ์ผู้ทำกรรมนั้น ๆ ฯ
ต้องประกอบด้วยคุณสมบัติดังนี้ คือ เป็นภิกษุปกติ ไม่ถูกสงฆ์ยกเสียจากหมู่ด้วยอุกเขปนียกรรม มีสังวาสเสมอด้วยสงฆ์ และเป็นสมานสังวาสของกันและกัน ฯ
๓. สังฆกรรมย่อมวิบัติเพราะเหตุไรบ้าง ? ภิกษุ ๓ รูป ประชุมกันในสีมาสดปาฏิโมกข์ ชื่อว่าวิบัติเพราะเหตุไหน ?
ตอบ สังฆกรรมย่อมวิบัติ (คือใช้ไม่ได้ แม้ทำแล้วก็ไม่เป็นอันทำ) เพราะเหตุ ๔ อย่าง คือ เพราะ วัตถุประสงค์ เพราะสีมาบ้าง เพราะปริสะเกบ้าง เพราะกรรมวาจาบ้าง ฯ
ชื่อว่าวิบัติเพราะปริสะเก ฯ
๔. กรานกฐิน คืออะไร ? อธิบายพอเข้าใจ
ตอบ คือ เมื่อมีผ้าเกิดขึ้นแก่สงฆ์ในเดือนท้ายฤดูฝน พอจะทำได้จรจิวรผืนใดผืนหนึ่งได้ สงฆ์พร้อมใจกันยกให้แก่ภิกษุรูปหนึ่ง ภิกษุผู้ได้รับผ้านั้นเอาไปทำเป็นจิวรแล้วเสร็จในวันนั้นแล้วมาบอกแก่ภิกษุ ผู้ยกผ้านั้นให้เพื่ออนุโมทนา ภิกษุเหล่านั้นอนุโมทนา ทั้งหมดนี้คือกรานกฐิน ฯ
๕. ภิกษุ ๒ ฝ่ายก่อวิวาทเพราะปรารณาดีก็มี เพราะปรารณาเลวก็มี อยากทราบว่าจะอย่างไรชื่อว่าก่อวิวาท เพราะปรารณาดี อย่างไรชื่อว่าก่อวิวาท เพราะปรารณาเลว ?
ตอบ ผู้ใดตั้งวิวาทเพราะเห็นแก่พระธรรมวินัย ผู้นั้นชื่อว่าทำด้วยปรารณาดี ผู้ใดตั้งวิวาทด้วยที่ฐิมานะ แม้รู้ว่าผิดก็ขึ้นทำ ผู้นั้นชื่อว่าทำด้วยปรารณาเลว ฯ

๖. ทิฏฐิสามัญญุตตา ความเป็นผู้มีความเห็นร่วมกันกับส่วนใหญ่ ไม่ถือแต่มติของตน เป็นธรรมสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ ภิกษุปฏิบัติอย่างไรจึงจะรักษาธรรมนั้นได้ ?

ตอบ ปฏิบัติอย่างนี้ คือ เคารพในพระศาสดา ในพระธรรมวินัย และเคารพในสงฆ์ผู้เป็นเจ้าหน้าที่รักษาพระ ธรรมวินัย สำคัญมติของสงฆ์นั้นว่าเป็นเนตติอันตนควรเชื่อถือและทำตาม ผู้ปฏิบัติเช่นนี้ย่อมรักษา ทิฏฐิสามัญญุตานั้นไว้ได้ ฯ

๗. การทำกรรมมีตัชชนียกรรมเป็นต้นแก่ภิกษุหรือคฤหัสถ์ ควรปฏิบัติอย่างไรจึงจะไม่เป็นทางนำมาซึ่งความแตกสามัคคี ?

ตอบ พึงตั้งอยู่ในมัตตัญญุตตา ความเป็นผู้รู้จักประมาณ กาลัญญุตตา ความเป็นผู้รู้จักกาล บุคคลัญญุตตา ความเป็นผู้รู้จักบุคคล ดำริโดยรอบคอบแล้วจึงทำ ไม่พึงใช้อำนาจที่ประทานไว้ เป็นทางนำมาซึ่งความแตกสามัคคี เช่น พวกภิกษุชาวโกสัมพีได้ทำมาแล้ว ฯ

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๓๕

๘. ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กำหนดองค์ประกอบมหาเถรสมาคมไว้อย่างไร ?

ตอบ กำหนดไว้ดังนี้

สมเด็จพระสังฆราช ทรงดำรงตำแหน่งประธานกรรมการโดยตำแหน่ง

สมเด็จพระราชาคณะทุกรูป เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง

และพระราชาคณะซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้ง มีจำนวนไม่เกิน ๑๒ รูป เป็นกรรมการ ฯ

๙. พระภิกษุจะต้องรับนิคหกรรมเมื่อทำผิดเช่นไร ? และผู้ได้รับนิคหกรรมให้สึก ต้องสึกภายในเวลาเท่าไร ?

ตอบ เมื่อกระทำการล่วงละเมิดพระธรรมวินัย และนิคหกรรมที่จะลงโทษแก่ภิกษุนั้น จะต้องเป็นนิคหกรรม ฯ

ตามพระธรรมวินัยต้องสึกภายใน ๒๔ ชั่วโมง นับแต่เวลาที่ได้ทราบคำวินิจฉัยนั้น ฯ

๑๐. พระภิกษุจะไม่สังกัดอยู่ในวัดใดวัดหนึ่งเลยได้หรือไม่ ? อ้างมาตราประกอบด้วย

ตอบ ไม่ได้ ฯ

ตามมาตรา ๒๗ (๓) แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๓๕ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันพฤหัสบดีที่ ๒๙ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๐

๑. สังฆกรรมจำแนกออกเป็นประเภท เรียกโดยชื่อมีอะไรบ้าง ? กรรมอะไรบ้างที่สังฆจตุรกรทำได้ ?
ตอบ มีอุปโลกนกรรม ๑ ญัตติกรรม ๑ ญัตติทุติยกรรม ๑ ญัตติจตุตถกรรม ๑ ฯ
เว้นปวารณา ให้ผ้ากฐิน อุปสมบท และอัฏฐาน นอกนั้นทำได้ทุกอย่าง ฯ
๒. สีม่าสังกะระ คืออะไร ? สังฆจะทำสังฆกรรมในสีมาเช่นนั้นได้หรือไม่อย่างไร ?
ตอบ คือ สีมาที่สมมติคาบเกี่ยวกันระหว่างสีมาที่สมมติไว้เดิมและสีมาที่สมมติขึ้นใหม่ ฯ
สังฆทำสังฆกรรมในสีมาที่สมมติไว้เดิมได้ แต่ทำในสีมาที่สมมติขึ้นใหม่ไม่ได้ ฯ
๓. การอุปโลกน์ และการสวดเพื่อให้ผ้ากฐิน จัดเป็นสังฆกรรมประเภทใด ? การกรานกฐินด้วยผ้าสังฆาฏิ ฟังกล่าวว่อย่างไร ?
ตอบ การอุปโลกน์เพื่อให้ผ้ากฐิน จัดเป็นอุปโลกนกรรม การสวดเพื่อให้ผ้ากฐิน จัดเป็นญัตติทุติยกรรม ฯ
ว่า อิมาย สงฆาฎิยา กฐินํ อตถรามิ ฯ
๔. การบรรพชาและการอุปสมบท สำเร็จด้วยวิธีอะไร ? นอกจากอภัพบุคคล และผู้มีบรรพชาโทษแล้ว บุคคลประเภทใดบ้างที่ถูกห้ามไม่ให้อุปสมบท ?
ตอบ การบรรพชาสำเร็จด้วยวิธีไตรสรณคมน์ และการอุปสมบทสำเร็จด้วยวิธีญัตติจตุตถกรรมวาจา ฯ
คือ ๑. คนไม่มีอุปัชฌาย์
๒. คนไม่มีบาตร คนไม่มีจีวร หรือไม่มีทั้งบาตรทั้งจีวร
๓. คนยืมบาตร จีวร หรือยืมทั้งบาตรทั้งจีวรเขามา ฯ
๕. อนุวาทาธิกรณ์เช่นไร อันภิกษุจะพึงยกขึ้นว่าได้ ?
ตอบ ต้องเป็นเรื่องมีมูล คือ เรื่องที่ได้เห็นเอง ๑ เรื่องที่ได้ยินเอง หรือมีผู้บอกและเชื่อว่าเป็นจริง ๑ เรื่องที่เว้นจาก ๒ สถานนั้น แต่รังเกียจโดยอาการ ๑ เช่นได้ยินว่า พัสตุชื่อนี้ของผู้มีชื่อนี้หายไป ได้พบพัสตุชนิดนั้นในที่อยู่ของภิกษุชื่อนั้น ฯ

๖. การคว่ำบาตรในทางพระวินัยหมายถึงอะไร ? และจะหยายบาตรได้เมื่อไร ?

ตอบ หมายถึง การไม่ให้คบค้าสมาคมด้วยลักษณะ ๓ ประการ คือ

๑. ไม่รับบิณฑบาตของเขา
๒. ไม่รับนิมนต์ของเขา
๓. ไม่รับไทยธรรมของเขา ฯ

เมื่อผู้ถูกคว่ำบาตรนั้นละโทษนั้นแล้ว กลับประพฤติดี ฯ

๗. สังฆราชา คืออะไร ?

ตอบ คือ การที่ภิกษุแตกกันเป็น ๒ ฝ่าย เพราะมีความเห็นปรารถนาพระธรรมวินัยผิดแผกกันจนเกิดเป็นวิวาทาธิกรณ์ขึ้น หรือมีความปฏิบัติไม่สม่ำเสมอ ยิงหย่อนกว่ากัน เกิดรังเกียจกันขึ้น แต่ยังไม่แยกทำอุโบสถ ปวารณาหรือสังฆกรรมอื่น ฯ

๘. ภิกษุเมื่อลาสิกขา ต้องทำเป็นกิจลักษณะด้วยการกล่าวคำปฎิญาณตนเป็นผู้อื่นจากภิกษุต่อหน้าใครได้บ้าง ? และทำอย่างไรจึงเป็นกิจลักษณะ ?

ตอบ ต่อหน้าภิกษุด้วยกันหรือคนอื่นจากภิกษุก็ได้ ฯ

ปฎิญาณอย่างนี้ คือ

พร้อมด้วยจิต	คือทำด้วยตั้งใจเพื่อลาสิกขาจริง ๆ
พร้อมด้วยกาล	คือด้วยคำเด็ดขาด ไม่ใช่รำพึง ไม่ใช่ปรักป
พร้อมด้วยประโยค	คือปฎิญาณด้วยตนเอง
พร้อมด้วยบุคคล	คือผู้ปฎิญาณและผู้รับปฎิญาณเป็นคนปกติ
พร้อมด้วยความเข้าใจ	คือผู้รับปฎิญาณเข้าใจคำนั้นในทันที ฯ

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์

๙. พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ คืออะไร ?

ตอบ คือ กฎหมายฉบับหนึ่งว่าด้วยคณะสงฆ์ มีศักดิ์รองลงมาจากรัฐธรรมนูญ ฯ

๑๐. ผู้ใดใส่ความคณะสงฆ์หรือคณะสงฆ์อื่นอันอาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสียหรือความแตกแยก มีโทษอย่างไร ?

ตอบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันจันทร์ที่ ๒๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๑

๑. กรรมวาจาวิบัติเพราะสวดผิดฐานกรณีนั้นอย่างไร ?
ตอบ คือ การสวดธนะเป็นสลิถ ๑ สวดสลิถเป็นธนะ ๑ สวดวิมุตเป็นนิกคหิต ๑ สวดนิกคหิตเป็นวิมุต ๑ ฯ
๒. ติจีวรวิปวาสสีมา และอุทกุกเขปสีมา ได้แก่สีมาเช่นไร ?
ตอบ ติจีวรวิปวาสสีมา ได้แก่ สีมาที่สงฆ์สมมติให้เป็นแดนไม่อยู่ปราศจากไตรจีวรได้ในเขตสีมานั้น
อุทกุกเขปสีมา ได้แก่ สีมาที่กำหนดเขตแห่งสามัคคีด้วยชั้วกน้ำสาตแห่งคนมีอายุและกำลังปานกลาง ฯ
๓. ภิกษุผู้ได้รับสมมติจากสงฆ์ให้เป็นเจ้าหน้าที่ทำการสงฆ์นั้นๆ เรียกว่าอะไร ? ฟังสวดสมมติด้วยกรรมวาจาประเภทใด ?
ตอบ เรียกว่า เจ้าอธิการ ฯ
ฟังสวดสมมติด้วยญัตติทุติยกรรม ฯ
๔. ผ้าที่ไม่ทรงอนุญาตให้ใช้เป็นผ้ากฐิน ได้แก่ผ้าเช่นไรบ้าง ?
ตอบ เช่นนี้ คือ
๑. ผ้าที่ไม่ได้เป็นสิทธิ เช่น ผ้าที่ขอยืมเขามา
๒. ผ้าที่ได้มาโดยอาการอันมิชอบ คือ ทำนimitได้มา พุดเลียบเคียงได้มา และผ้าเป็นนิสัคคีย์
๓. ผ้าที่ได้มาโดยบริสุทธิ์ แต่เก็บค้างคืนไว้ ฯ
๕. ในอุปสมบทกรรม อภัพบุคคล หมายถึงใคร ? จำแนกโดยประเภทมีเท่าไร ? อะไรบ้าง ?
ตอบ หมายถึง บุคคลที่ทรงห้ามไม่ให้อุปสมบท ฯ
มี ๓ ประเภท คือ
๑. เพศบกพร่อง
๒. ประพฤติผิดพระธรรมวินัย
๓. ประพฤติผิดต่อกำเนิดของเขาเอง ฯ

๖. วิวาหาธิกรณ์ คืออะไร ? ระวังได้ด้วยอธิกรณ์สมณะข้อใดบ้าง ?

ตอบ คือ การเถียงกันปรารภพระธรรมวินัย ฯ
ด้วยสัมมุขวินัยและเยภุยยสิกา ฯ

๗. พระอรรถกถาจารย์แสดงลักษณะปกปิดอาบัติสังฆาทิเสสไว้เป็น ๕ คู่อย่างไรบ้าง ?

ตอบ แสดงไว้ ๕ คู่ ดังนี้

๑. เป็นอาบัติ และรู้ว่าเป็นอาบัติ
๒. เป็นปกตัตตะ และรู้ว่าเป็นปกตัตตะ
๓. ไม่มีอันตราย และรู้ที่ไม่มีอันตราย
๔. อาจอยู่ และรู้ว่าอาจอยู่
๕. ใครจะปิด และปิดไว้ ฯ

๘. รัตติเนท หมายถึงอะไร ? มีอะไรบ้าง ?

ตอบ หมายถึง การขาดราตรีแห่ง (การประพฤติ) มานัต ฯ

- มี ๑. อยู่ร่วม
๒. อยู่ปราศ
๓. ไม่บอก
๔. ประพฤติในขณะอันพร่อง ฯ

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์

๙. กรรมการมหาเถรสมาคมดำรงอยู่ในตำแหน่งคราวละกี่ปี ?

ตอบ กรรมการที่เป็นสมเด็จพระราชาคณะ ไม่มีกำหนดเวลา กรรมการที่สมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งดำรงอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๒ ปี ฯ

๑๐. ตามมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ให้จัดแบ่งเขตปกครอง คณะสงฆ์ส่วนภูมิภาคไว้
อย่างไร?

ตอบ แบ่งดังนี้ คือ

๑. ภาค
๒. จังหวัด
๓. อำเภอ
๔. ตำบล

ส่วนจำนวนและเขตปกครองดังกล่าวให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายมหาเถรสมาคม ฯ

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันเสาร์ที่ ๗ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๒

๑. สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงประมวลเรื่องอันเนื่องด้วยวินัยที่ภิกษุผู้เป็นเถระ ฟังเรียนรู้เป็นหลักไว้ในวินัยมุขเล่ม ๓ คืออะไรบ้าง ? เมื่อเรียนรู้แล้วจะอำนวยประโยชน์อะไรบ้าง ?

ตอบ ธรรมเนียมวิธี และกรณียะต่าง ๆ อันเนื่องด้วยวินัย ฯ

ย่อมอาจจะอำนวยในหน้าที่ให้เป็นไปโดยเรียบร้อย และอาจเป็นที่พึ่งของผู้ที่อยู่ในกิจการ ฯ

๒. สังฆกรรม เมื่อก้าวโดยประเภท มีเท่าไร ? อะไรบ้าง ? จงยกตัวอย่างของสังฆกรรมนั้น ๆ มาอย่างละ ๑ ตัวอย่าง

ตอบ กล่าวโดยประเภท มี ๔ ฯ

๑. อปโลกนกรรม ตัวอย่างเช่น การรับสามเณรผู้ถูกลงโทษเพราะกล่าวต่อพระผู้มีพระภาคเจ้า และได้รับการยกเลิกโทษเพราะกลับประพฤติดี

๒. ญัตติกรรม ตัวอย่างเช่น การเรียกอุปสัมปทาเปกษะผู้ได้รับการไล่เลียงอันตราภิกขกรรมแล้ว กลับเข้ามาในหมู่สงฆ์

๓. ญัตติทุติยกรรม ตัวอย่างเช่น สวดหงายบาตรแก่ผู้ถูกคว่ำบาตรเพราะกลับประพฤติดีในภายหลัง

๔. ญัตติจตุตถกรรม ตัวอย่างเช่น การสวดกรรมที่สงฆ์ผู้ทำกรรม ๗ สถาน มีตัสชเนยยกรรม เป็นต้น ลงโทษภิกษุผู้ประพฤติมิชอบ ฯ

๓. การผูกพัทธสีมาในบัดนี้ มีขั้นตอนในการปฏิบัติอย่างไร ?

ตอบ มีขั้นตอนดังนี้

๑. พื้นที่จะสมมติเป็นสีมาต้องได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาก่อน

๒. ประชุมภิกษุผู้อยู่ในเขตวิสุงคามสีมาหรือนำฉันทะของเธอมาแล้ว สวดถอนเป็นแห่ง ๆ ไปกว่าจะเห็นว่าพอดี ฟังสวดถอนดีจิวราวิปวาสะก่อนแล้วจึงสวดถอนสมานสังวาสสีมา

๓. เตรียมนิมิตไว้ตามทิศ

๔. เมื่อสมมติสีมา ต้องประชุมภิกษุผู้อยู่ภายในนิมิตหรือนำฉันทะของเธอมาแล้วออกไปทุกนิมิต

๕. กลับมาสวดสมมติสมานสังวาสสีมาก่อนแล้ว สวดสมมติดีจิวราวิปวาสะสีมา ฯ

๔. โดยทั่วไป มีความเข้าใจเรื่องสังฆกรรมว่า ในสีมาเดียวกัน ภิกษุจะประชุมทำสังฆกรรมวันหนึ่ง ๒ ครั้ง ไม่ได้ ข้อนี้มีความจริงเป็นอย่างไร ? จงอธิบาย

ตอบ มีความเป็นจริงเป็นอย่างนี้ คือ สังฆกรรมบางอย่าง เช่น อุโบสถ ปวารณา ภิกษุอยู่ในสีมาเดียวกันจะต้องพร้อมเพรียงกันทำจะแยกกันทำ ๒ พวก ๒ ครั้งไม่ได้ แต่สังฆกรรมบางอย่าง เช่น อุปสมบทกรรม อภิเษกกรรม จะทำวันเดียวหลายครั้งก็ได้ ฯ

๕. อันตรายิทธิกรรมที่ยกขึ้นถามอุปสมปทาเปกขะในการอุปสมบทนั้น ข้อที่เป็นอันตรายร้ายแรงถึงกับทำให้เป็นภิกษุไม่ได้ คือข้อใดบ้าง ?

ตอบ คือ ข้อว่า ไม่ใช่มนุษย์ ไม่ใช่บุรุษ อายุไม่ครบ ๒๐ ปี ฯ

๖. อาบัติตติกรรมระงับในสำนักบุคคลด้วยอิทธิกรรมสมณะอะไร ? และระงับในสำนักสงฆ์ด้วยอิทธิกรรมสมณะอะไร ?

ตอบ ระงับในสำนักบุคคลด้วยปฏิญญาตติกรรม ฯ

ระงับในสำนักสงฆ์ ถ้าเป็นครุกาบัติ ด้วยสัมมุขาวินัย และปฏิญญาตติกรรม ถ้าเป็นลหุกาบัติ ด้วยสัมมุขาวินัย และติณวัตถารกะ ฯ

๗. อันตราบัติ คืออาบัติอะไร ? ภิกษุจะต้องอาบัตินี้ได้ในเวลาไหนบ้าง ?

ตอบ คือ อาบัติสังฆาติเสสที่ต้องในระหว่างประพฤติกุฎฐานวิธี ฯ

ภิกษุจะต้องอาบัตินี้ได้ในระหว่างที่กำลังอยู่ปริวาส หรืออยู่ปริวาสแล้วเป็นมานัตตารหะ กำลังประพฤติมานัตอยู่ หรือประพฤติมานัตแล้ว เป็นอัphanารหะ ฯ

๘. ภิกษุเสียศีลสามัญญาตาเพราะประพฤติดังไร ? พระบรมศาสดาทรงวางโทษไว้ให้สงฆ์ทำกรรมอะไรแก่เธอ ?

ตอบ เพราะต้องอาบัติแล้วไม่ยอมรับว่าเป็นอาบัติ หรือไม่ยอมทำคืน ฯ

ทรงวางโทษไว้ให้สงฆ์ทำอุกเขปนียกรรมแก่เธอ ฯ

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์

๙. กรรมการมหาเถรสมาคมซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งเมื่อใด ?

ตอบ พ้นเมื่อ ๑. มรณภาพ

๒. พ้นจากความเป็นพระภิกษุ

๓. ลาออก

๔. สมเด็จพระสังฆราชมีพระบัญชาให้ออก

๕. อยู่ครบวาระ ๒ ปี ฯ

๑๐. เจ้าอาวาส หมายถึงใคร ? ภิกษุผู้จะดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดที่ไม่ใช่พระอารามหลวง ต้องมีคุณสมบัติ โดยเฉพาะอะไรบ้าง ?

ตอบ หมายถึง พระภิกษุผู้ได้รับแต่งตั้งตามกฎมหาเถรสมาคมให้เป็นพระสังฆาธิการปกครองวัดใดวัดหนึ่ง ฯ

คือ ๑. มีพรรษาพ้น ๕

๒. เป็นผู้ทรงเกียรติคุณเป็นที่เคารพนับถือของศฤกษ์และบรรพชิตในถิ่นนั้น ฯ

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักเรียนชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๓

๑. สังฆกรรม กับ วินัยกรรม มีกำหนดบุคคลและสถานที่ต่างกันหรือเหมือนกันอย่างไร ?
ตอบ ต่างกันดังนี้ สังฆกรรม ต้องประชุมสงฆ์ครบองค์ตามกำหนดแห่งกรรมนั้น ๆ ต้องทำในสีมา เว้นไว้แต่อปโลกนกรรม ทำนอกสีมาก็ได้ ส่วนวินัยกรรมไม่ต้องประชุมสงฆ์ และทำนอกสีมาก็ได้ ฯ
๒. นิमितที่อยู่รอบโรงอุโบสถ มีไว้เพื่อประโยชน์อะไร ? จงเขียนคำที่กนิमितในทิศตะวันตกเฉียงใต้มาดู ?
ตอบ มีไว้เพื่อเป็นเครื่องหมายกำหนดเขตการทำสังฆกรรม ฯ
ทกขิณาย อนุทิสาย ก็ นิमितต์ ฯ
๓. จงอธิบายความหมายของวิสุงคามสีมา และสัตตภัณฑสีมา ?
ตอบ วิสุงคามสีมา หมายถึง เขตแห่งสามัคคีที่สงฆ์ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตยกให้เป็นแผนกหนึ่งจากบ้าน ฯ
สัตตภัณฑสีมา หมายถึง เขตแห่งสามัคคีในป่าหาคณตั้งบ้านเรือนไม่ได้ชั่ว ๗ อัphanดร (๔๙ วา) โดยรอบ นับแต่ที่สุดแห่งสงฆ์ออกไป ฯ
๔. กฐิน เป็นสังฆกรรมอะไร ? การรับกฐิน ตลอดจนถึงการกราน ต้องทำในสีมาเท่านั้น หรือทำนอกสีมาก็ได้ ?
ตอบ เป็นญัตติทุติยกรรม ฯ
การรับกฐิน การอุปโลกน์เพื่อให้ผ้ากฐิน และการกรานกฐินทำในสีมาหรือนอกสีมาก็ได้ การสวดญัตติ ทุติยกรรมวาจาให้ผ้ากฐิน ต้องทำในสีมาเท่านั้น ฯ
๕. บุรพกิจที่พึงทำเป็นเบื้องต้นก่อนแต่อุปสมบท คืออะไรบ้าง ? ในกิจเหล่านั้น กิจที่ต้องทำเป็นการสงฆ์ มีอะไรบ้าง ?
ตอบ คือ ให้บรรพชา ขอนิสสัย ถืออุปัชฌายะ ขนานชื่อมครแห่งอุปสัมปทาเปกษะและบอกนามอุปัชฌายะ บอกบาตรจีวร สั่งให้อุปสัมปทาเปกษะออกไปยืนข้างนอก สมมติภิกษุรูปหนึ่งเป็นผู้ชักซ้อมอุปสัมปทาเปกษะถึงอันตรายิกรรม เรียกอุปสัมปทาเปกษะเข้าในสงฆ์ ให้ขออุปสมบท สมมติภิกษุรูปหนึ่งสอบถามอุปสัมปทาเปกษะถึงอันตรายิกรรมในสงฆ์ ฯ
มีสมมติภิกษุรูปหนึ่งเป็นผู้ชักซ้อมอุปสัมปทาเปกษะถึงอันตรายิกรรม เรียกอุปสัมปทาเปกษะเข้าในสงฆ์สมมติภิกษุรูปหนึ่งสอบถามอุปสัมปทาเปกษะถึงอันตรายิกรรมในสงฆ์ ฯ

๖. อุปสัมปทาเปกษะจะสำเร็จเป็นพระภิกษุได้ เมื่อพระกรรมวาจาจารย์สวดถึงบาลีบทใด ?

ตอบ ถึงบทว่า โส ภาเสยย ท้ายอนุสาวนาที่ ๓ ฯ

๗. ตินวัตถการกวินัยมีอธิบายอย่างไร ? ใช้ระงับอธิกรณ์อะไร ?

ตอบ อธิบายว่า กิริยาที่ให้ประนีประนอมกันทั้ง ๒ ฝ่าย ไม่ต้องชำระสะสางหาความเดิม เป็นดั่งกลบไว้ด้วยหญ้า ฯ

ใช้ระงับอาบัติตติกรรมที่ยุ่งยากยึดเยื้อไม่รู้จบและเป็นเรื่องสำคัญ อันจะเป็นเครื่องกระเทือนทั่วไป เว้นครุกาบัติและอาบัติที่เนื่องด้วยคฤหัสถ์ ฯ

๘. ลิงคนาสนา คืออะไร ? บุคคลที่ทรงพระอนุญาตให้ทำลิงคนาสนามีกี่ประเภท ? ใครบ้าง ?

ตอบ คือ การให้ฉิบหายเสียจากเพศ ฯ

มี ๓ ประเภท คือ ภิกษุต้องอันติมัตถุแล้ว ยังปฏิญญาตนเป็นภิกษุ ๑ บุคคลผู้อุปสมบทไม่ขึ้น ได้รับอุปสมบทแต่สงฆ์ ๑ สามเณรผู้ประกอบด้วยองค์ ๑๐ มีเป็นผู้มีภักตผลาญชีวิตเป็นต้น ๑ ฯ

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์

๙. ศาสนสมบัติมีกี่ประเภท ? อะไรบ้าง ? การจะนำผลประโยชน์จากศาสนสมบัติไปใช้จ่าย มีหลักเกณฑ์อย่างไร

ตอบ มี ๒ ประเภท ฯ

คือ ศาสนสมบัติกลาง และศาสนสมบัติวัด ฯ

มีหลักเกณฑ์อย่างไร คือ ศาสนสมบัติกลาง ใช้จ่ายในกิจการของสงฆ์ทั่วไป ตามพระวินัยโดยอนุมัติของสงฆ์ ศาสนสมบัติวัด ใช้จ่ายในกิจการของวัดนั้น ๆ แต่จะนำศาสนสมบัติของวัดหนึ่งไปใช้อีกวัดหนึ่งไม่ได้ ฯ

๑๐. ที่วัด ที่ธรณีสงฆ์ หรือที่ศาสนสมบัติกลาง จะสามารถโอนกรรมสิทธิ์ได้หรือไม่ ? มีหลักปฏิบัติอย่างไร ?

ตอบ สามารถโอนได้ ฯ

มีหลักปฏิบัติตามความในมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓๔ การโอนกรรมสิทธิ์ที่วัด ที่ธรณีสงฆ์ หรือที่ศาสนสมบัติกลาง ให้กระทำได้ก็แต่โดยพระราชบัญญัติ เว้นแต่เป็นกรณีตามวรรคสอง ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔

๑. สงฆ์ผู้ทำสังฆกรรม ท่านจัดเป็นวรรคไว้อย่างไรบ้าง ? แต่ละวรรคทำกรรมอะไรได้บ้าง ?

ตอบ จัดอย่างนี้ คือ สงฆ์

จำนวน ๔ รูปเรียกว่า จตุรวรรค

จำนวน ๕ รูปเรียกว่า ปัญจวรรค

จำนวน ๑๐ รูปเรียกว่า ทสววรรค

จำนวน ๒๐ รูปเรียกว่า วิสติวรรค ฯ

สังฆกรรมทุกอย่าง เว้นปวารณา ให้ผ้ากฐิน อุปสมบท และอัปทาน สงฆ์จตุรวรรคทำได้, ปวารณา ให้ผ้ากฐิน อุปสมบทในปัจฉิมตชนบท สงฆ์ปัญจวรรคทำได้, อุปสมบทในมัธยมชนบท สงฆ์ทสววรรคทำได้, อัปทาน สงฆ์วิสติวรรคทำได้ สงฆ์มีจำนวนมากกว่าที่กำหนดไว้ สามารถทำกรรมประเภทนั้น ๆ ได้ ฯ

๒. สีม่า คืออะไร ? มีความสำคัญอย่างไร ?

ตอบ คือ เขตประชุมของสงฆ์ผู้ทำสังฆกรรม ฯ

มีความสำคัญอย่างนี้ พระศาสดาทรงพระอนุญาตให้สงฆ์พร้อมเพรียงกัน ทำสังฆกรรมภายในสีมา เพื่อจะรักษาสามัคคีในสงฆ์ อันความสามัคคีย่อมเป็นกำลังใหญ่ของหมู่ ขาดความสามัคคีแล้ว หมู่ย่อมไม่ตั้งถาวร ถ้าไม่มีสีมาก็ไม่มีเขตประชุม สีมาจึงมีความสำคัญอย่างนี้ ฯ

๓. สงฆ์ผู้มีสิทธิรับผ้ากฐิน ต้องมีคุณสมบัติอย่างไร ? ภิกษุผู้ควรครองผ้ากฐิน พึงมีคุณสมบัติอะไรบ้าง ?

จงบอกมาสัก ๕ ข้อ

ตอบ ต้องเป็นผู้จำพรรษามาแล้วถ้วนไตรมาสไม่ขาดในอาวาสเดียวกัน มีจำนวนตั้งแต่ ๕ รูปขึ้นไป ฯ

พึงมีคุณสมบัติอย่างนี้ คือ (ให้ตอบเพียง ๕ ข้อ ใน ๘ ข้อต่อไปนี้)

๑. รู้จักบุพพกรรม

๒. รู้จักถอนไตรจีวร

๓. รู้จักอธิษฐานไตรจีวร

๔. รู้จักการกราน

๕. รู้จักมาติกา คือหัวข้อแห่งการเดาะกฐิน

๖. รู้จักปติโพธกังวลเป็นเหตุยังไม่เดาะกฐิน

๗. รู้จักการเดาะกฐิน

๘. รู้จักอานิสงส์กฐิน ฯ

๔. ภิกษุถือว่าได้รับอานิสงส์กฐินแล้ว เข้าบ้านในเวลาวิกาลโดยไม่บอกลา ต้องอาบัติอะไรหรือไม่ ? เพราะเหตุไร ?

ตอบ ในกรณีที่ได้รับนิมนต์แล้ว ไปในที่นิมนต์ ภายหลังภัตรเข้าบ้านโดยไม่บอกลา ไม่ต้องอาบัติ ซึ่งได้รับยกเว้นด้วยอานิสงส์ที่ว่าเที่ยวไปไม่ต้องบอกลา ตามสิกขาบทที่ ๖ แห่งจลวรรค ในปาจิตติยกัณฑ์ ฯ

แต่ในกรณีที่ไม่ได้รับนิมนต์ เข้าบ้านในเวลาวิกาล ต้องอาบัติปาจิตติย ตามสิกขาบทที่ ๓ แห่งรัตนวรรคในปาจิตติยกัณฑ์ ยกเว้นในกรณีรับชวน เช่น ภิกษุถูกงูกัดรีบเข้าไปเพื่อหายาหรือตามหมอ ฯ

๕. องค์สมบัติของภิกษุผู้จะเป็นอุปัชฌาย์ให้อุปสมบท เป็นอาจารย์ให้ศิษย์ ที่กำหนดไว้ในบาลีมีหลายอย่าง แม้บกพร่องบางอย่างก็ได้ แต่ที่ขาดไม่ได้คือองค์สมบัติอะไร ?

ตอบ ที่ขาดไม่ได้ คือ มีพรรษา ๑๐ หรือยิ่งกว่า ฯ

๖. ในการอุปสมบท คนที่ได้ชื่อว่าลักเพศ ได้แก่คนเช่นไร ?

ตอบ ได้แก่ คนถือเพศภิกษุเอาเอง ด้วยตั้งใจจะปลอมเข้าอยู่ในหมู่ภิกษุ ดังคำกล่าวที่ว่า เตียรถีย ปลอมเข้าอยู่ในหมู่ภิกษุครั้งจตุโกกรัชกาล ถ้าคนนั้นเป็นแต่สักว่าทรงเพศเพราะเหตุอย่างอื่น เป็นต้นว่าเพื่อหนีภัย ไม่จัดเป็นคนลักเพศ ฯ

๗. ตัชชะนียกรรม และตัสสปาปิยสิกากรรม กรรมไหนสำหรับลงโทษแก่ภิกษุผู้เป็นโจทก์ ? กรรมไหน ? สำหรับลงโทษแก่ภิกษุผู้เป็นจำเลย ? เพราะประพฤติกบพร่องอย่างไร

ตอบ ตัชชะนียกรรม สำหรับลงโทษแก่ภิกษุผู้เป็นโจทก์ เพราะจงใจหาความเท็จใส่ภิกษุอื่น ก่ออธิกรรมขึ้นในสงฆ์

ตัสสปาปิยสิกากรรม สำหรับลงโทษแก่ภิกษุผู้เป็นจำเลย เพราะเป็นผู้จงใจปกปิดความประพฤติเสียหายของตนด้วยการให้การเท็จ ฯ

๘. ฎฐานวิธี หมายถึงอะไร ? ในการทำฎฐานวิธีแต่ละอย่างนั้น ต้องการสงฆ์จำนวนเท่าไรเป็นอย่างน้อย ?

ตอบ หมายถึง ระเบียบวิธีเป็นเครื่องออกจากอาบัติสังฆาทิเสส ฯ

อัพทาน ต้องการสงฆ์ ๒๐ รูปเป็นอย่างน้อย นอกนั้นต้องการตั้งแต่ ๔ รูปขึ้นไป ฯ

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์

๙. คำว่า คณะสงฆ์ และคณะสงฆ์อื่น แห่งมาตรา ๕ ทวิ ในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์หมายถึงใคร ?

ตอบ คณะสงฆ์ หมายถึง บรรดาพระภิกษุที่ได้รับบรรพชาอุปสมบทจากพระอุปัชฌาย์ ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามกฎหมายที่ใช้บังคับก่อนพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่าจะปฏิบัติศาสนกิจในหรือนอกราชอาณาจักร ฯ

คณะสงฆ์อื่น หมายถึง บรรดาบรรพชิตจันนิกายหรือนันนิกาย ฯ

๑๐. องค์ประกอบของคณะสงฆ์สูงสุด คืออะไร ? มีการกำหนดองค์ประกอบไว้อย่างไร ?

ตอบ คือ มหาเถรสมาคม ฯ

มีการกำหนดองค์ประกอบไว้ดังนี้ คือ

สมเด็จพระสังฆราช ทรงดำรงตำแหน่งประธานกรรมการโดยตำแหน่ง

สมเด็จพระราชาคณะทุกรูปเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และพระราชาคณะซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้ง มีจำนวนไม่เกิน ๑๒ รูปเป็นกรรมการ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันอาทิตย์ที่ ๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

๑. สังฆกรรมมีกี่ประเภท ? อะไรบ้าง ? สังฆกรรมแต่ละประเภท ทรงอนุญาต ให้สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำในที่เช่นไร ?

ตอบ สังฆกรรมมี ๔ ประเภท ฯ

คือ อปโลกนกรรม ๑ ญัตติกรรม ๑ ญัตติหุติกรรม ๑ ญัตติจตุตถกรรม ๑ ฯ

อปโลกนกรรม ทรงอนุญาตให้สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำในเขตสีมา หรือนอกเขตสีมาก็ได้

ส่วนญัตติกรรม ญัตติหุติกรรม และญัตติจตุตถกรรม ทรงอนุญาตให้สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำในเขตสีมา จะเป็นพัทธสีมา หรืออพัทธสีมาก็ได้ ฯ

๒. ความพร้อมของสงฆ์ครบองค์ที่กำหนดเป็นส่วนสำคัญในการประกอบสังฆกรรมนั้น ๆ เมื่อครบองค์สงฆ์ตามที่กำหนดสังฆกรรมนั้น ๆ เป็นอันใช้ได้แล้ว หรือยังมีช่องทางเสียหายอื่นอีก ? จงชี้แจง

ตอบ นับว่าเป็นใช้ได้เฉพาะแต่อปโลกนกรรมเท่านั้น ส่วนสังฆกรรมอื่น ๆ อีก ๓ อย่าง คือ ญัตติกรรม ๑ ญัตติหุติกรรม ๑ ญัตติจตุตถกรรม ๑ ยังมีช่องทางเสียหายอื่นอีก คือ วัตถุวิบัติบ้าง สีมาวิบัติบ้าง กรรมวาจาวิบัติบ้าง ฯ

๓. พัทธสีมามีกี่ชนิด ? อะไรบ้าง ? สีมาผูกเฉพาะบริเวณอุโบสถเรียกว่าอะไร ?

ตอบ มี ๓ ชนิด ฯ

คือ สีมาผูกเฉพาะบริเวณอุโบสถ เรียกชั้นสีมา ๑ สีมาผูกทั่ววัด เรียกมหาสีมา ๑ สีมาผูก ๒ ชั้น ๑ ฯ

เรียกว่า ชั้นสีมา ฯ

๔. พระทัฬหีมลบุตร มีความดำริอย่างไร พระศาสดาทรงทราบแล้ว ทรงสาธุการ ตรัสให้สงฆ์สมมติให้ท่านรับหน้าที่อะไรบ้าง ?

ตอบ ท่านดำริว่า ท่านอยู่จบพรหมจรรย์แล้ว ควรจะรับธุระของสงฆ์จึงกราบทูล พระศาสดาทรงสาธุการแล้ว ตรัสให้สงฆ์สมมติท่านให้เป็นภัตตุงเทศกะ และเสนาสนคาหาปกะ ฯ

๕. อะไรเป็นบุพพกิจ และปัจฉิมกิจ แห่งอุปสมบทกรรม ?

ตอบ การให้บรรพชาจนถึงสมมติภิกษุรูปหนึ่งสอบถามอุปสัมปทาเปกขะ ถึงอันตรายกธรรมในสงฆ์เป็นบุพพกิจแห่งอุปสมบทกรรม ฯ

การวัดเงาแดด การบอกประมาณแห่งฤดู การบอกส่วนแห่งวัน การบอกสังคีติ การบอกนิสัย ๔ การบอกอภินิหารกิจ ๔ ในลำดับเวลาสวด กรรมวาจาจบ เป็นปัจฉิมกิจแห่งอุปสมบทกรรม ฯ

๖. อนุวาทาธิกรณ์ คืออะไร ? ระบุด้วยอภินิหารสมณะเท่าไร ? อะไรบ้าง ?

ตอบ คือ การโจทก์กันด้วยอาบัตินั้น ๆ ฯ

ระบุด้วยอภินิหารสมณะ ๔ อย่าง ฯ

คือ ๑. สัมมุขาวินัย ๒. สติวินัย ๓. อมูหวินัย ๔. ตัสสปาปิยสิกา ฯ

๗. นาสนา คืออะไร ? บุคคลเช่นไรที่ทรงอนุญาตให้นาสนา ?

ตอบ คือ การยังบุคคลผู้ไม่สมควรถือเพศภิกษุและสามเณร ให้สละเพศเสีย ฯ

บุคคลที่ทรงพระอนุญาตให้นาสนามี ๓ ประเภท คือ

๑. ภิกษุต้องอันติมัตถุแล้วยังปฏิญญาตนเป็นภิกษุ

๒. บุคคลผู้อุปสมบทไม่ขึ้น ได้รับอุปสมบทแต่สงฆ์

๓. สามเณรผู้ประกอบด้วยองค์ ๑๐ ข้อใดข้อหนึ่ง เช่น เป็นผู้มักผลาญชีวิตสัตว์ เป็นต้น ฯ

๘. จงเขียนคำขออุปสมบทมา

ตอบ สงฆมณฑเต อุปสมบทฺหิ ยาจามิ อุลลุมฺปตุ มํ ฆนฺเต สงฺโฆ อนุภฺมปิ อุปาทาย ทุตฺติยฺมปิ ฆนฺเต สงฺฆํ อุปสมบทฺหิ ยาจามิ อุลลุมฺปตุ มํ ฆนฺเต สงฺโฆ อนุภฺมปิ อุปาทาย ตุตฺติยฺมปิ ฆนฺเต สงฺฆํ อุปสมบทฺหิ ยาจามิ อุลลุมฺปตุ มํ ฆนฺเต สงฺโฆ อนุภฺมปิ อุปาทาย ฯ

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์

๙. ตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ วัดมีกี่ประเภท ? อะไรบ้าง ? และใครเป็นผู้แทนของวัดในกิจการทั่วไป ?

ตอบ มี ๒ ประเภท ฯ

คือ ๑. วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา

๒. สำนักสงฆ์ ฯ

เจ้าอาวาสเป็นผู้แทนของวัดในกิจการทั่วไป

คณะสงฆ์อื่น หมายถึง บรรดาบรรพชิตจันนิกาย หรืออนัมนิกาย ฯ

๑๐. ภิกษุผู้ล่วงละเมิดพระธรรมวินัย และได้มีคำวินิจฉัยถึงที่สุดให้ได้รับนิคหกรรมให้สึก ต้องปฏิบัติอย่างไร ? ถ้าไม่ปฏิบัติตามต้องได้รับโทษอะไร ?

ตอบ ต้องสึกภายในสี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ได้ทราบคำวินิจฉัย ฯ

ถ้าไม่ปฏิบัติตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี ฯ

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันศุกร์ที่ ๒๒ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๖

๑. ผู้ตติ กับ อนุสาวนา ต่างกันอย่างไร ? มีใช้ในสังฆกรรมอะไรบ้าง ?
ตอบ ผู้ตติ คือ การเผด็จสงฆ์
 ส่วนอนุสาวนา คือ การประกาศความปรีชาและตกลงของสงฆ์ ฯ
 ผู้ตติ มีใช้ในผู้ตติกรรม ผู้ตติทุติยกรรม และผู้ตติจตุตถกรรม
 ส่วนอนุสาวนา มีใช้เฉพาะในผู้ตติทุติยกรรม และผู้ตติจตุตถกรรม ฯ

๒. สงฆ์ผู้จะให้การอุปสมบทแก่กุลบุตร ในพระวินัยมีกำหนดจำนวนภิกษุไว้อย่างไร ? ถ้าไม่ครบตามจำนวนนั้นจัดเป็นวิบัติอะไร ?
ตอบ มีกำหนดอย่างนี้ คือ ในมัธยมชนบท ๑๐ รูปเป็นอย่างต่ำ ในปัจฉิมชนบท ๕ รูปเป็นอย่างต่ำ ฯ
 จัดเป็นปริสวิบัติ ฯ

๓. สีมาเป็นหลักสำคัญแห่งสังฆกรรมอย่างไร ? พัทธสีมามีกำหนดขนาดพื้นที่ไว้อย่างไร ?
ตอบ สีมาเป็น เขตประชุมของสงฆ์ผู้ทำกรรม พระศาสดาทรงพระอนุญาตให้สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำภายในสีมา เพื่อจะรักษาสามัคคีในสงฆ์ ฯ
 อย่างนี้ คือ กำหนดไม่ให้สมมติสีมาเล็กเกินไปจนจุภิกษุ ๒๑ รูป นั่งไม่ได้และไม่ให้สมมติสีมาใหญ่เกินไปกว่า ๓ โยชน์ ฯ

๔. นิมิตรอบโรงอุโบสถ มีความสำคัญอย่างไร ? คำทักนิมิตในทิศตะวันออกกว่าอย่างไร ?
ตอบ มีความสำคัญ คือ ใช้เป็นเครื่องหมายเพื่อกำหนดเขตสีมาสำหรับทำสังฆกรรม ฯ
 คำทักนิมิตในทิศตะวันออกกว่า “ปฺรตฺถิมาย ทิสาย ก็ นิมิตต์” ฯ

๕. เจ้าอธิการตามพระวินัยหมายถึงใคร ? สงฆ์พึงสวดสมมติเจ้าอธิการด้วยกรรมวาจาประเภทใด ?
ตอบ หมายถึง ภิกษุผู้ได้รับสมมติจากสงฆ์ให้เป็นเจ้าหน้าที่ทำการสงฆ์นั้น ๆ ฯ
 พึงสวดสมมติด้วยผู้ตติทุติยกรรม ฯ

๖. กรานกฐิน ได้แก่ การทำอะไร ? จงเขียนคำอนุโมทนากรฐินมาดู
ตอบ ได้แก่ เมื่อมีผ้าเกิดขึ้นแก่สงฆ์ในเดือนท้ายฤดูฝน พอจะทำเป็นไตรจีวรผืนใดผืนหนึ่งได้ สงฆ์พร้อมใจกันยกให้แก่ภิกษุรูปหนึ่งผู้เหมาะสม ภิกษุผู้ได้รับผ้าก็นำไปทำเป็นจีวรผืนใดผืนหนึ่งให้แล้วเสร็จในวันนั้น แล้วมาบอกแก่ภิกษุผู้ยกผ้าให้ เพื่ออนุโมทนา ภิกษุเหล่านั้นอนุโมทนา ทั้งหมดนี้คือกรานกฐิน ฯ
 คำอนุโมทนากรฐินว่า อตถตํ ภนฺเต สงฺฆสฺส กฐินํ ฌมฺมิโก กฐินตถาโร อนุโมทามิ ฯ
๗. ภิกษุผู้ก่อวิเวทอาชริณฺณํ อย่างไรชื่อว่าปรารณาดี อย่างไรชื่อว่าปรารณาเลว ?
ตอบ ผู้ก่อวิเวทเพราะเห็นแก่พระธรรมวินัย (ปราศจากโลภะ โทสะ โมหะ) ชื่อว่าทำด้วยปรารณาดี ผู้ก่อวิเวทด้วยทิฐิมานะ แม้รู้ว่าผิดก็ขึ้นทำ (ประกอบด้วยโลภะ โทสะ โมหะ) ชื่อว่าทำด้วยปรารณาเลว ฯ
๘. จงให้ความหมายของคำต่อไปนี้
 ก. ปริวาส ข. อัฏฐาน
ตอบ ก. ได้แก่ การประพฤติวัตรพิเศษอย่างหนึ่ง เท่าจำนวนวันที่ภิกษุผู้ต้องอาบัติสังฆาทิเสสแล้วปกปิดไว้ ฯ
 ข. ได้แก่ การที่สงฆ์สวดระงับอาบัติสังฆาทิเสส ฯ

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์

๙. ผู้ใดใส่ความคณะสงฆ์ หรือคณะสงฆ์อื่นอันอาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสียหรือความแตกแยก มีโทษอย่างไร ?
ตอบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ฯ
๑๐. พระภิกษุจะไม่สังกัดอยู่ในวัดใดวัดหนึ่งเลยได้หรือไม่ จงอ้างมาตราประกอบด้วย ?
ตอบ ไม่ได้ ฯ
 ตามมาตรา ๒๗ (๓) แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ๒๕๐๕ (แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นเอก
สอบในสนามหลวง
วันอังคารที่ ๑๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๗

๑. ภิกษุผู้ปรารถนาความตั้งอยู่ยั่งยืนของพระธรรมวินัย ควรปฏิบัติตนอย่างไร ?
ตอบ ควรตั้งอยู่ในศีลสามัญญตา ทิฏฐิสามัญญตา และลัทธิธรรม สรรวมในพระปาติโมกข์ ประกอบด้วยอาจารย์ และโคจร เห็นภัยในโทษแม้เพียงเล็กน้อย สำเนียงศึกษาในสิกขาบททั้งหลาย ฯ
๒. อุโบสถกรรม อุปสมบทกรรม อปโลกนกรรม อัphanกรรม อุกเขปนียกรรม ใช้สงฆ์จำนวนเท่าไรเป็น อย่างน้อยจึงจะถูกต้อนตามพระวินัยบัญญัติ ?
ตอบ อุโบสถกรรม ใช้สงฆ์ ๔ รูป
 อุปสมบทกรรม ในปัจฉิมชนบท ใช้สงฆ์ ๕ รูป ในมัชฌิมชนบทใช้สงฆ์ ๑๐ รูป
 อปโลกนกรรม ใช้สงฆ์ ๔ รูป
 อัphanกรรม ใช้สงฆ์ ๒๐ รูป
 อุกเขปนียกรรม ใช้สงฆ์ ๔ รูป ฯ
๓. จงอธิบายความหมายคำต่อไปนี้
 ก. สัตตัพphanตรสีมา   ข. อุทกุกเขปสีมา
ตอบ ก. สัตตัพphanตรสีมา ได้แก่ สีมาในป่าหากคนตั้งบ้านเรือนมิได้ กำหนดเขตแห่งสามัคคีในชั่ว ๗ อัphanตร โดยรอบนับแต่ที่สุดแนวแห่งสงฆ์ออกไป (๗ อัphanตร คือ ๔๙ วา)
 ข. อุทกุกเขปสีมา ได้แก่ สีมามีกำหนดเขตสามัคคีด้วยชั้ววกน้ำสาตแห่งคนมีอายุและกำลังเป็น ปานกลาง ฯ
๔. ผ้าที่ไม่ทรงอนุญาตให้ใช้เป็นผ้ากฐิน ได้แก่ผ้าเช่นไรบ้าง ?
ตอบ เช่นนี้ คือ
 ๑. ผ้าที่ไม่ได้เป็นสิทธิ เช่น ผ้าที่ขอยืมเขามา
 ๒. ผ้าที่ได้มาโดยอาการอันมิชอบ คือ ทำนินิตได้มา พุดเลียบเคียงได้มาและผ้าเป็นนิสัคคีย์
 ๓. ผ้าที่ได้มาโดยบริสุทธิต แต่เก็บค้างคืนไว้ ฯ
๕. ภิกษุผู้กรานกฐินแล้ว ย่อมได้อานิสงส์อะไรบ้าง ?
ตอบ ๑. เทียวไปไม่ต้องบอกลาตามสิกขาบทที่ ๖ แห่งอเจลวรรค ในปาจิตตยกันท์
 ๒. เทียวจาริกไปไม่ต้องถือเอาไตรจีวรไปครบสำหรับ
 ๓. ฉันทขณะโภชนาได้

๔. เกือบติเรกจีวรไว้ได้ตามปรารถนา
 ๕. จีวรอันเกิดขึ้นในที่นั้นเป็นของได้แก่พวกเธอ
 ทั้งได้โอกาสขยายเขตจีวรกาลให้ยาวออกไปตลอด ๔ เดือนฤดูเหมันต์ด้วย ฯ

๖. ท่านศึกษาพระวินัยในเรื่องการอุปสมบทดีแล้ว จงให้ความหมายของคำต่อไปนี้

- ก. อภัพบุคคล   ข. อุปสัมปทาเปกษะ   ค. กรรมวาจา
 ง. อนุสาวนา   จ. อนุศาสน์

ตอบ ก. อภัพบุคคล คือ บุคคลผู้ไม่ควรแก่การให้อุปสมบท ทรงห้ามไว้เป็นเด็ดขาด อุปสมบทไม่ขึ้น
 ข. อุปสัมปทาเปกษะ คือ ผู้ประสงค์จะอุปสมบทเป็นพระภิกษุ
 ค. กรรมวาจา คือ วาจาที่สวดประกาศในการให้อุปสมบท
 ง. อนุสาวนา คือ วาจาที่สวดประกาศความปรึกษาและตกลงสงฆ์
 จ. อนุศาสน์ คือ กิจที่พึงทำภายหลังจากอุปสมบทเสร็จแล้ว มีบอกนิสสัย ๔ บอกอภิญญกิจ ๔ เป็นต้น ฯ

๗. ภิกษุทะเลาะกันเรื่องสรรพคุณของยา จัดเป็นวิวาทาธิกรณ์ได้หรือไม่ ? เพราะเหตุไร ?

ตอบ ไม่ได้ ฯ

เพราะวิวาทาธิกรณ์ มุ่งเฉพาะวิวาทปรารถพระธรรมวินัย ฯ

๘. อุกเขปนียกรรม และนียสกรรม สงฆ์พึงลงแก่ภิกษุเช่นไร?

ตอบ อุกเขปนียกรรม พึงลงแก่ภิกษุไม่เห็นอาบัติ ผู้ไม่ทำคินอาบัติ หรือผู้ไม่สละทิฐิฐิบาป
 นียสกรรม พึงลงแก่ภิกษุผู้มีอาบัติมาก หรือคลุกคลีกับคฤหัสถ์ด้วยการคลุกคลีอันไม่ควร ฯ

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์

๙. กรรมการมหาเถรสมาคมซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้ง จะพ้นจากตำแหน่งในกรณีใดบ้าง ?

ตอบ ๑. ครบวาระ ๒ ปี

๒. มรณภาพ

๓. พ้นจากความเป็นพระภิกษุ

๔. ลาออก

๕. สมเด็จพระสังฆราชมีพระบัญชาให้ออก ฯ

๑๐. การปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค จัดแบ่งเขตการปกครองไว้อย่างไร ? จงอ้างมาตราประกอบ

ตอบ ๑. ภาค ๒. จังหวัด ๓. อำเภอ ๔. ตำบล ฯ

ตามมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ฯ

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นเอก
สอบในสนามหลวง
วันจันทร์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๘

๑. สังฆกรรมยอมวิบัติ โดยอะไรบ้าง ? สงฆ์ให้อุปสมบทแก่ภิกษุบุคคล เป็นสังฆกรรมวิบัติโดยอะไร ?
ตอบ โดยวัตถุ สีมา ปริสสะ และกรรมวาจา ฯ
 วิบัติโดยวัตถุ ฯ
๒. สีมา มีกี่ประเภท ? อะไรบ้าง ? ประเภทไหนสมมติเป็นติจิวราวิปवासไม่ได้ ?
ตอบ มี ๒ ประเภท ฯ
 พัทธสีมา คือ แดนที่ผูก หมายถึง เขตอันสงฆ์กำหนดเอาเอง และอพัทธสีมา คือ แดนที่ไม่ได้ผูก หมายถึง เขตอันเขากำหนดไว้โดยปกติของบ้านเมือง หรือเขตที่มีสัญญาตัดอย่างอื่นเป็นเครื่องกำหนด ฯ
 ประเภทอพัทธสีมา ฯ
๓. ภิกษุผู้ควรได้รับเลือกให้เป็นเจ้าหน้าที่ทำการสงฆ์ พึงประกอบด้วยคุณสมบัติอะไรบ้าง ? และจะปฏิบัติหน้าที่นั้นได้ตั้งแต่เมื่อไร ?
ตอบ ด้วยคุณสมบัติเหล่านี้ คือ
 ๑. ไม่ถึงความลำเอียงเพราะความชอบพอ   ๒. ไม่ถึงความลำเอียงเพราะเกลียดชัง
 ๓. ไม่ถึงความลำเอียงเพราะงมงาย   ๔. ไม่ถึงความลำเอียงเพราะกลัว
 ๕. เข้าใจการทำหน้าที่อย่างนั้น ฯ
 ตั้งแต่สงฆ์สวดสมมติด้วยญัตติทุติยกรรมวาจาให้เป็นเจ้าหน้าที่นั้น ฯ
๔. อานิสงส์กฐินจะสิ้นสุดลง เพราะเหตุอะไรบ้าง ?
ตอบ เพราะปัลลิว ๒ ประการ คือ อาวาสปัลลิว ความกังวลในาวาส และจิวรปัลลิว ความกังวลในจิวรชาดลง และสิ้นสุดเขตจิวรกาล ฯ
๕. อภิกษุบุคคลผู้กระทำผิดต่อพระศาสนา ถูกห้ามอุปสมบท มีกี่ประเภท ? อะไรบ้าง ?
ตอบ มี ๗ ประเภท คือ
 ๑. คนฆ่าพระอรหันต์
 ๒. คนทำร้ายภิกษุณี ได้แก่ ผู้ข่มขืนภิกษุณีในอัชฌาจาร
 ๓. คนลักเพศ คือคนถือเพศเป็นภิกษุเอง
 ๔. ภิกษุไปเข้ารีตเดียรฉัตร
 ๕. ภิกษุต้องปาราชิกละเพศไปแล้ว

๖. ภิกษุทำสังฆเภท

๗. คนทาร้ายพระศาสดาจนถึงหื้อพระโลหิต ฯ

๖. การโจทภิกษุอื่นด้วยอาบัติ ทำด้วยกายก็ได้ ด้วยวาจาก็ได้ อยากราบว่า การโจทด้วยกายนั้นทำอย่างไร ?

ตอบ ทำโดยแสดงอาการไม่นับถือว่าเป็นภิกษุ มีการไม่ภิกษาเป็นต้น การเขียนหนังสือโจท ก็จัดว่าเป็นการโจทด้วยกาย ฯ

๗. อธิกรณ์อันสงฆ์วินิจฉัยแล้ว ฝ่ายไม่พอใจ จักอุทธรณ์ต่อสงฆ์อื่นให้วินิจฉัยใหม่ได้หรือไม่ ? จงอธิบายพอเข้าใจ

ตอบ ได้ก็มี ไม่ได้ก็มี ตามสิกขาบทที่ ๓ แห่งสัปปาณวรรค ปาจิตตยักัณห์ โจทก์ก็ดี จำเลยก็ดี สงฆ์ก็ดี รู้อยู่ว่าอธิกรณ์นั้น สงฆ์หมุ่วินิจฉัยเป็นธรรมแล้ว ฟิ้นขึ้นเพื่อวินิจฉัยใหม่ ต้องอาบัติปาจิตตีย์ เป็นอันอุทธรณ์ไม่ได้ แต่ถ้าเห็นว่าไม่เป็นธรรม ฟิ้นขึ้นไม่เป็นอาบัติ เป็นอันอุทธรณ์ได้ ฯ

๘. รัตติเขต คืออะไร ? รัตติเขตของภิกษุผู้ประพฤติมานัต มีเท่าไร ? อะไรบ้าง ?

ตอบ คือ การขาดราตรี ฯ

มี ๔ อย่าง ฯ

คือ ๑. สหวาโส อยู่ร่วม ๒. วิบุปวาโส อยู่ปราศ

๓. อนาโรจนา ไม่บอก ๔. อุเน คณ จรณ ประพฤติในคณะอันพร่อง ฯ

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์

๙. ที่วัดและที่ซึ่งขึ้นต่อวัด ตามมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ มีกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๓ อย่าง ฯ

คือ ๑. ที่วัด คือ ที่ซึ่งตั้งวัดตลอดจนเขตของวัดนั้น

๒. ที่ธรณีสงฆ์ คือ ที่ซึ่งเป็นสมบัติของวัด

๓. ที่กัลปนา คือ ที่ซึ่งมีผู้อุทิศแต่ผลประโยชน์ให้วัดหรือพระศาสนา ฯ

๑๐. พระราชบัญญัติคณะสงฆ์มาตรา ๓๗ ระบุหน้าที่เจ้าอาวาสไว้กี่อย่าง ? อะไรบ้าง ?

ตอบ ระบุไว้ ๔ อย่าง ฯ

คือ ๑. บำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี

๒. ปกครองและสอดส่องให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่ หรือพำนักอาศัยอยู่ในวัดนั้น

ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม

๓. เป็นธุระในการศึกษาอบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์

๔. ให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล ฯ

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นเอก
สอบในสนามหลวง
วันเสาร์ที่ ๑๙ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๙

๑. มูลเหตุที่ทำให้เกิดสังฆกรรมมีกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ?
ตอบ มี ๒ อย่าง ๑
 คือ ๑. มีภิกษุบริษัทเพิ่มจำนวนมากขึ้น
 ๒. มีพระพุทธรูปประสงค์เพื่อให้สงฆ์เป็นใหญ่ในการบริหารหมู่คณะ ๑
๒. ญัตติ และอนุสาวนา หมายถึงอะไร ? อนุสาวนามีใช้ในสังฆกรรมอะไรบ้าง ?
ตอบ ญัตติ หมายถึง คำเผด็จสงฆ์
 อนุสาวนา หมายถึง คำประกาศคำปรึกษาและข้อตกลงของสงฆ์ ๑
 มีใช้ใน ๒ สังฆกรรม คือ ๑. ญัตติทุติยกรรม ๒. ญัตติจตุตถกรรม ๑
๓. การทักนิมิตในทิศทั้ง ๘ นั้น ทักทิศละหนูกต้องหรือไม่ ? เพราะเหตุไร ? จงเขียนคำทักนิมิตในทิศตะวันออกเฉียงเหนือมาดู ?
ตอบ ไม่ถูกต้อง ๑
 ที่ถูกต้องนั้นเมื่อเริ่มต้นทักนิมิตในทิศบูรพาแล้ว ทักมาโดยลำดับจนถึงทิศสุดท้ายแล้วต้องทักนิมิตในทิศบูรพาซ้ำอีก ๑
 คำทักนิมิตในทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ว่าดังนี้ อุตตราย อนุทสાય ก็ นิมิตต์ ๑
๔. คำว่า “เจ้าอธิการ” ในพระวินัยหมายถึงใคร ? มีกี่แผนก ? อะไรบ้าง ?
ตอบ หมายถึง ภิกษุที่สงฆ์สมมติให้เป็นเจ้าหน้าที่ทำกิจการของสงฆ์ ๑
 มี ๕ แผนก ๑
 คือ ๑. เจ้าอธิการแห่งจีวร ๒. เจ้าอธิการแห่งอาหาร
 ๓. เจ้าอธิการแห่งเสนาสนะ ๔. เจ้าอธิการแห่งอาราม
 ๕. เจ้าอธิการแห่งคลัง ๑
๕. กรานกฐิน ได้แก่การทำอย่างไร ? จงเขียนคำอนุโมทนากฐินมาดู ?
ตอบ ได้แก่ เมื่อมีผ้าเกิดขึ้นแก่สงฆ์ในเดือนท้ายฤดูฝน พอจะทำได้ไตรจีวรผืนใดผืนหนึ่งได้ สงฆ์พร้อมใจกันยกให้แก่ภิกษุรูปหนึ่งผู้เหมาะสม ภิกษุผู้ได้รับผ้านั้นนำไปทำเป็นจีวรผืนใดผืนหนึ่ง ให้แล้วเสร็จในวันนั้นแล้ว มาบอกแก่ภิกษุผู้ยกผ้านั้นให้เพื่ออนุโมทนา ภิกษุเหล่านั้นอนุโมทนาทั้งหมดนี้ คือ กรานกฐิน ๑

คำอนุโมทนาภรณ์ว่า อตถตัม ภนเต สงฺขสฺส กจันฺนิ ฌมฺมิโก กจันตฺถาโร อนุโมทามิ ฯ

๖. การบอกนิสสัย ๔ และอภินิหาร ๔ บอกในเวลาใด ? และใครเป็นผู้บอก ?

ตอบ ท่านให้บอกในลำดับแห่งอุปสมบทแล้วห้ามไม่ให้บอกก่อนหน้าอุปสมบท ฯ

อุปชฌายะบอกก็ได้ กรรมวาจาจารย์หรืออนุสาวนาจารย์บอกก็ได้ ฯ

๗. อนุวาทาธิกรณ์ คืออะไร ? เมื่อเกิดขึ้นใครต้องชวนชวายเป็นระเบียบ ? หากปล่อยไว้จะเกิดผลเสียอย่างไร ?

ตอบ คือ การโจทก์ด้วยอาบัตินั้น ๆ ฯ

ภิกษุผู้เป็นประธานสงฆ์พึงชวนชวายุริบระงับ ฯ

หากไม่ริบระงับจะทำให้เสียศีลสามัญญุตและเสียสามัคคี เป็นทางแตกเป็นนานาสังวาส ฯ

๘. ในทางพระวินัย การคว่ำบาตร หมายถึงอะไร ? และจะหยายบาตรได้เมื่อไร ?

ตอบ หมายถึง การไม่ให้คบหาสมาคมด้วยลักษณะ ๓ ประการ คือ

๑. ไม่รับบิณฑบาตของเขา

๒. ไม่รับนิมนต์ของเขา

๓. ไม่รับไทยธรรมของเขา ฯ

เมื่อผู้ถูกคว่ำบาตรนั้นเลิกกล่าวติเตียนพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นต้นนั้นแล้ว กลับประพฤติดี พึงหยายบาตรแก่เขาได้ ฯ

พระราชบัญญัติ

๙. องค์กรปกครองคณะสงฆ์สูงสุด เรียกว่าอะไร ? มีกำหนดองค์ประกอบไว้อย่างไรบ้าง ?

ตอบ เรียกว่า มหาเถรสมาคม ฯ

มีกำหนดองค์ประกอบไว้ดังนี้

สมเด็จพระสังฆราชทรงดำรงตำแหน่งประธานกรรมการ โดยตำแหน่ง สมเด็จพระราชาคณะทุกรูป เป็นกรรมการ โดยตำแหน่ง และพระราชาคณะซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งมีจำนวนไม่เกิน ๑๒ รูปเป็นกรรมการ ฯ

๑๐. ผู้ใดใส่ความคณะสงฆ์หรือคณะสงฆ์อื่นอันอาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสียหรือความแตกแยก มีโทษอย่างไร ?

ตอบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ฯ

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรรรมชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันพุธที่ ๘ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๐

๑. สังฆกรรม ๔ นั้น อย่างไหนต้องทำในสีมา อย่างไหนทานอกสีมาก็ได้ ?
ตอบ ญัตติกกรรม ญัตติทุติยกรรม และญัตติจตุตถกรรม ต้องทำในสีมาเท่านั้น ส่วนอปโลคนกรรม ทำนอกสีมาได้ ฯ
๒. สีมา มีกี่ประเภท ? อะไรบ้าง ?
ตอบ มี ๒ ประเภท ฯ
 คือ พัทธสีมา และอพัทธสีมา ฯ
๓. พระทัพพมัลลบุตร มีความดำริอย่างไร ? พระศาสดาทรงทราบแล้ว ทรงสาธุการตรัสให้สงฆ์สมมติให้ ท่านรับหน้าที่อะไรบ้าง ?
ตอบ ท่านดำริว่า ท่านอยู่จบพรหมจรรย์แล้ว ควรจะรับฐานะของสงฆ์ จึงกราบทูลพระศาสดา ฯ
 ทรงสาธุการแล้วตรัสให้สงฆ์สมมติท่าน ให้เป็นภิกษุเทศกะ และเสนาสนคาหาปกะ ฯ
๔. กฐิน มีชื่อมาจากอะไร ? ผ้าที่เป็นกฐินได้มีอะไรบ้าง ?
ตอบ มาจากชื่อไม้สะดึงที่ลาดหรือกางออกสำหรับชิงจีวรเพื่อเย็บ ฯ
 มี ๑. ผ้าใหม่
 ๒. ผ้าเทียมใหม่คือผ้าฟอกสะอาดแล้ว
 ๓. ผ้าเก่า
 ๔. ผ้าบังสุกุล
 ๕. ผ้าที่ตกตามร้านตลาดซึ่งเขานำมาถวายสงฆ์ ฯ
๕. อภัพบุคคลในอุปัสมบทกรรมได้แก่บุคคลเช่นไร ? โดยวัตถุมีก็อย่างไร ? อะไรบ้าง ?
ตอบ ได้แก่ บุคคลที่ไม่สมควรแก่การอุปสมบท อุปสมบทไม่ขึ้น ถูกห้าม อุปสมบทตลอดชีวิต ฯ
 โดยวัตถุมี ๓ คือ
 ๑. พวกที่มีเพศบกพร่อง ไม่รู้ว่าเป็นชายหรือเป็นหญิง
 ๒. พวกประพฤตินิสิตพระธรรมวินัย เช่น ฆ่าพระอรหันต์ เป็นต้น
 ๓. พวกประพฤตินิสิตต่อผู้ให้กำเนิดของตน คือฆ่ามารดาบิดา ฯ

๖. อนุวาทาธิกรณ์เช่นไร อันภิกษุจะพึงยกขึ้นพิจารณาตัดสินได้ ?

ตอบ ต้องเป็นเรื่องมีมูล คือ เรื่องที่ได้เห็นเอง ๑ เรื่องที่ได้ยินเองหรือมีผู้บอกและเชื่อว่าเป็นจริง ๑ เรื่องที่เว้นจาก ๒ สถานนั้นแต่รังเกียจโดยอาการ ๑ ฯ

๗. สัมมุขาวินัยมีองค์เท่าไร ? อะไรบ้าง ?

ตอบ มีองค์ ๔ ฯ

- คือ ๑. ในที่พร้อมหน้าสงฆ์
๒. ในที่พร้อมหน้าธรรม
๓. ในที่พร้อมหน้าวินัย
๔. ในที่พร้อมหน้าบุคคล ฯ

๘. วุฏฐานวิธีหมายถึงอะไร ? ในการทำวุฏฐานวิธีแต่ละอย่างนั้น ต้องการสงฆ์จำนวนเท่าไรเป็นอย่างน้อย?

ตอบ หมายถึง ระเบียบวิธีเป็นเครื่องออกจากอาบัติสังฆาทิเสส ฯ

อัฏฐาน ต้องการสงฆ์ ๒๐ รูปเป็นอย่างน้อย นอกนั้นต้องการ ตั้งแต่ ๔ รูป ขึ้นไป ฯ

พระราชบัญญัติ

๙. กรรมการมหาเถรสมาคมซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้ง พ้นจากตำแหน่งเมื่อใด ?

ตอบ พ้นเมื่อ

๑. มรณภาพ
๒. พ้นจากความเป็นพระภิกษุ
๓. ลาออก
๔. สมเด็จพระสังฆราชมีพระบัญชาให้ออก
๕. อยู่ครบวาระ ๒ ปี ฯ

๑๐. จงให้ความหมายของคำต่อไปนี้

- ก. ที่วัด   ข. ที่ธรณีสงฆ์
ค. ที่กัลปนา

ตอบ ก. ที่วัด คือที่ซึ่งตั้งวัดตลอดจนเขตของวัดนั้น

ข. ที่ธรณีสงฆ์ คือที่ซึ่งเป็นสมบัติของวัด

ค. ที่กัลปนา คือที่ซึ่งมีผู้อุทิศแต่ผลประโยชน์ให้วัด หรือพระศาสนา ฯ

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นเอก
สอบในสนามหลวง
วันอังคารที่ ๒๗ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๑

๑. ญัตติ และอนุสาวนา หมายถึงอะไร ? ญัตติมีใช้ในสังฆกรรมอะไรบ้าง ?

ตอบ ญัตติ หมายถึง คำเผด็จสงฆ์

อนุสาวนา หมายถึง การสวดประกาศคำปรึกษาและข้อตกลงของสงฆ์ ฯ
 มีใช้ใน ๓ สังฆกรรม คือ

๑. ญัตติกรรม
๒. ญัตติหุติกรรม
๓. ญัตติจตุตถกรรม ฯ

๒. สีมาสังกระ คืออะไร ? สงฆ์จะทำสังฆกรรมในสีมาเช่นนั้นได้หรือไม่อย่างไร ?

ตอบ คือ สีมาที่สมมติคาบเกี่ยวกันระหว่างสีมาที่สมมติไว้เดิม และสีมาที่สมมติขึ้นใหม่ ฯ

สงฆ์ทำสังฆกรรมในสีมาที่สมมติไว้เดิมได้ แต่ทำในสีมาที่สมมติขึ้นใหม่ไม่ได้ ฯ

๓. ภิกษุผู้ควรได้รับสมมติให้เป็นภัตตฤทธเสกษะ ต้องประกอบด้วยคุณสมบัติเช่นไร ?

ตอบ ต้องประกอบด้วยคุณสมบัติดังนี้ คือ

๑. เว้นอคติ ๔ คือ ฉันทาคติ โทสาคติ โมหาคติ ภยาคติ
๒. รู้จักภัตตฤทธที่ควรแจกหรือมิควรแจก
๓. รู้จักลำดับที่พึงแจก ฯ

๔. การกรรณกฐิน คืออะไร ? อธิบายพอเข้าใจ

ตอบ คือ เมื่อมีผ้าเกิดขึ้นแก่สงฆ์ในเดือนท้ายฤดูฝนพอจะทำเป็นไตรจีวรผืนใดผืนหนึ่งได้ สงฆ์พร้อมใจกันยกให้แก่ภิกษุรูปหนึ่ง ภิกษุผู้ได้รับผ้านั้นนำไปทำเป็นไตรจีวรผืนใดผืนหนึ่งให้แล้วเสร็จในวันนั้น แล้วมาบอกแก่ภิกษุผู้ยกผ้านั้นให้เพื่ออนุโมทนา ภิกษุเหล่านั้นอนุโมทนา ทั้งหมดนี้คือการกรรณกฐิน ฯ

๕. ผู้จะเข้ามาอุปสมบทเป็นภิกษุในพระพุทธศาสนา ต้องประกอบด้วยคุณสมบัติอะไรบ้าง ?

ตอบ ประกอบด้วยคุณสมบัติ ๕ ประการ คือ

๑. เป็นชาย
๒. มีอายุครบ ๒๐ ปี
๓. ไม่เป็นมณุษย์วิบัติ เช่น ภูเก็ตอน หรือเป็นกะเทย เป็นต้น
๔. ไม่เคยทำอนันตริยกรรม

๕. ไม่เคยต้องปาราชิก หรือไม่เคยเข้ารีตเดียรฉัตรทั้งที่เป็นภิกษุ ฯ

๖. ลักษณะการปกปิดอาบัตินั้น พระอรธกถาจารย์แสดงไว้กี่ประการ ? อะไรบ้าง ?

ตอบ แสดงไว้ ๑๐ ประการ ฯ

จัดเป็น ๕ คู่ คือ

๑. เป็นอาบัติ และรู้ว่าเป็นอาบัติ
๒. เป็นปกตัตตะ และรู้ว่าเป็นปกตัตตะ
๓. ไม่มีอันตราย และรู้ว่าไม่มีอันตราย
๔. อาจอยู่ และรู้ว่าอาจอยู่
๕. ใครจะปิด และปิดไว้ ฯ

๗. กิจจาธิกรณ์ และนิคคหะ คืออะไร ?

ตอบ กิจจาธิกรณ์ คือ กิจอันจะพึงทำด้วยประชุมสงฆ์ ต่างโดยเป็นอปโลกนกรรม ญัตติกรรม ญัตติ-
ทุติยกรรม ญัตติจตุตถกรรม

นิคคหะ คือ การข่ม เป็นกิจอย่างหนึ่งแห่งผู้ปกครองหมู่ ฯ

๘. นาสนา คืออะไร ? บุคคลเช่นไรที่ทรงอนุญาตให้นาสนา ?

ตอบ คือ การยังบุคคลผู้ไม่สมควรถือเพศภิกษุและสามเณรให้สละเพศเสีย ฯ

บุคคลที่ทรงพระอนุญาตให้นาสนามี ๓ ประเภท คือ

๑. ภิกษุต้องอันติมัตถุแล้วยังปฏิญญาตนเป็นภิกษุ
๒. บุคคลผู้อุปสมบทไม่ขึ้น ได้รับอุปสมบทแต่สงฆ์
๓. สามเณรผู้ประกอบด้วยองค์ ๑๐ ข้อใดข้อหนึ่ง เช่น เป็นผู้มักผลาญชีวิตสัตว์ เป็นต้น ฯ

พระราชบัญญัติ

๙. พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ คืออะไร ?

ตอบ กฎหมายฉบับหนึ่งว่าด้วยคณะสงฆ์ ฯ

๑๐. เจ้าอาวาส ตามกฎหมายตราศรัทธาฉบับที่ ๒๔ ใครเป็นผู้แต่งตั้ง ?

ตอบ สมเด็จพระสังฆราช ทรงมีพระบัญชาแต่งตั้งเจ้าอาวาสพระอารามหลวง ตามมติมหาเถรสมาคม
เจ้าคณะจังหวัดแต่งตั้งเจ้าอาวาสวัดราษฎร์ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นเอก
สอบในสนามหลวง
วันเสาร์ที่ ๑๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๒

๑. สังฆกรรมมีอะไรบ้าง ? สังฆกรรมอะไรที่สงฆ์จตุรกรทำไม่ได้ ?

ตอบ มี ๑. อปโลกนกรรม

๒. ญัตติกรรม

๓. ญัตติหุติกรรม

๔. ญัตติจตุตถกรรม ฯ

ปวารณา ให้ผ้ากฐิน อุปสมบท และอัฏฐาน สงฆ์จตุรกรทำไม่ได้ ฯ

๒. สังฆกรรมยอมวิบัติเพราะเหตุอะไรบ้าง ? ภิกษุ ๓ รูป ประชุมกันในสีมาสวดปาฏิโมกข์ชื่อว่าวิบัติเพราะเหตุไหน ?

ตอบ สังฆกรรมยอมวิบัติ (คือใช้ไม่ได้ แม้ทำแล้วก็ไม่เป็นอันทำ) เพราะเหตุ ๔ อย่าง คือ เพราะวัตถุบ้าง เพราะสีมาบ้าง เพราะปริสะเกบ้าง เพราะกรรมวาจาบ้าง ฯ

ชื่อว่าวิบัติเพราะปริสะเก ฯ

๓. สีมาคืออะไร ? มีความสำคัญอย่างไร ?

ตอบ คือ เขตประชุมของสงฆ์ทำสังฆกรรม ฯ

มีความสำคัญ เพื่อจะกำหนดรู้เขตประชุมแห่งสงฆ์ที่ประชุมกัน ทำสังฆกรรมมีการให้อุปสมบท แก่กุลบุตร เป็นต้น ที่พระศาสดาทรงอนุญาตให้สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ ฯ

๔. เจ้าอธิการตามพระวินัยหมายถึงใคร ? สงฆ์พึงสวดสมมติเจ้าอธิการด้วยกรรมวาจาประเภทใด ?

ตอบ หมายถึง ภิกษุผู้ได้รับสมมติจากสงฆ์ให้เป็นเจ้าหน้าที่ทำการสงฆ์นั้น ๆ ฯ

พึงสวดสมมติด้วยญัตติหุติกรรม ฯ

๕. การอุปโลกน์และการสวดกรรมวาจาให้ผ้ากฐิน จัดเป็นสังฆกรรมประเภทใด ? อย่างไหนต้องทำในสีมา อย่างไหนทำนอกสีมาก็ได้ ?

ตอบ การอุปโลกน์เพื่อให้ผ้ากฐิน จัดเป็นอปโลกนกรรม การสวดเพื่อให้ผ้ากฐิน จัดเป็นญัตติหุติกรรม ฯ

การอุปโลกน์เพื่อให้ผ้ากฐิน ทำในสีมาหรือนอกสีมาก็ได้ การสวดกรรมวาจาให้ผ้ากฐินต้องทำในสีมาเท่านั้น ฯ

๖. ในอุปัชฌายกรรม อภัพบุคคล หมายถึงใคร ? จำแนกโดยประเภทมีเท่าไร ? อะไรบ้าง ?

ตอบ หมายถึง บุคคลที่ทรงห้ามไม่ให้อุปัชฌาย

มี ๓ ประเภท

คือ ๑. เพศบกพร่อง

๒. คนทำผิดต่อพระศาสนา

๓. ประพฤติผิดต่อกำเนิดของเขาเอง

๗. ภิกษุผู้ก่อวิเวทอาธิกรณณ์ อย่างไรชื่อว่าปรารธนาดี อย่างไรชื่อว่าปรารธนาเลว ?

ตอบ ผู้ก่อวิเวทอาธิกรณณ์เพราะเห็นแก่พระธรรมวินัย ปราศจากโลภะ โทสะ โมหะ ชื่อว่าทำด้วยปรารธนาดี ผู้ก่อวิเวทอาธิกรณณ์ด้วยทวิภูมิมานะ แม้รู้ว่าผิดก็ขึ้นทำ ประกอบด้วยโลภะ โทสะ โมหะ ชื่อว่าทำด้วยปรารธนาเลว

๘. วุฏฐานวิธี แปลว่าอะไร ? ประกอบด้วยอะไรบ้าง ?

ตอบ แปลว่า ระเบียบเป็นเครื่องออกจากอาบัติ

ประกอบด้วยปริวาส มานัต ปฏิกัสนา และอัฏฐาน

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์

๙. เจ้าอาวาส หมายถึงใคร ? ภิกษุผู้จะดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดที่ไม่ใช่พระอารามหลวง ต้องมีคุณสมบัติโดยเฉพาะอะไรบ้าง ?

ตอบ หมายถึง พระภิกษุผู้ได้รับแต่งตั้งตามกฎหมายเถรสมาคม ให้เป็นพระสังฆาธิการปกครองวัดใดวัดหนึ่ง

คือ ๑. มีพรรษาพ้น ๕

๒. เป็นผู้ทรงเกียรติคุณ เป็นที่เคารพนับถือของคฤหัสถ์และบรรพชิตในถิ่นนั้น

๑๐. ที่วัด ที่ธรณีสงฆ์ และที่ศาสนสมบัติกลาง ได้แก่สถานที่เช่นไร ?

ตอบ ที่วัด ได้แก่ที่ตั้งวัดตลอดจนเขตของวัดนั้น

ที่ธรณีสงฆ์ ได้แก่ที่ตั้งเป็นสมบัติของวัดนอกจากที่ตั้งวัด

ที่ศาสนสมบัติกลาง ได้แก่ที่ตั้งเป็นทรัพย์สินของพระศาสนา ซึ่งมีไซของวัดใดวัดหนึ่ง

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นเอก
สอบในสนามหลวง
วันพฤหัสบดีที่ ๕ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๓

๑. มูลเหตุที่ทำให้เกิดสังฆกรรมมีกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ?
ตอบ มี ๒ อย่าง ๑
 คือ ๑. มีภิกษุบริษัทเพิ่มจำนวนมากขึ้น
 ๒. มีพระพุทธรูปประสงค์เพื่อให้สงฆ์เป็นใหญ่ในการบริหารหมู่คณะ ๑
๒. สงฆ์ผู้จะให้การอุปสมบทแก่กุลบุตร ในพระวินัยมีกำหนดจำนวนภิกษุไว้อย่างไร ? ถ้าไม่ครบตามจำนวนนั้น จัดเป็นวิบัติอะไร ?
ตอบ มีกำหนดอย่างนี้ คือ ในมัธยมชนบท ๑๐ รูปเป็นอย่างต่ำ ในปัจฉิมชนบท ๕ รูปเป็นอย่างต่ำ ๑
 จัดเป็นปริสวิบัติ ๑
๓. สีมา มีกี่ประเภท ? วิสุงคามสีมา จัดเข้าในประเภทไหน ?
ตอบ มี ๒ ประเภท คือ พัทธสีมา อพัทธสีมา ๑
 วิสุงคามสีมา เมื่อสงฆ์ยังไม่ผูก จัดเป็นอพัทธสีมา ครั้นสงฆ์ผูกแล้ว จัดเป็นพัทธสีมา ๑
๔. ภิกษุผู้ควรได้รับสมมติให้เป็นภัตตฤทธเสกษะ ต้องประกอบด้วยคุณสมบัติอะไรบ้าง ?
ตอบ ต้องประกอบด้วยคุณสมบัติดังนี้ คือ
 ๑. เว้นอคติ ๔ คือ ฉันทาคติ โทสาคติ โมหาคติ ภยาคติ
 ๒. รู้จักภัตตรที่ควรแจกหรือมิควรแจก
 ๓. รู้จักลำดับที่พึงแจก ๑
๕. กรานกฐิน ได้แก่การทำอย่างไร ?
ตอบ ได้แก่ เมื่อมีผ้าเกิดขึ้นแก่สงฆ์ในเดือนทำยฤดูฝน พอจะทำเป็นไตรจีวรผืนใดผืนหนึ่งได้ สงฆ์พร้อมใจกันยกให้แก่ภิกษุรูปหนึ่งผู้เหมาะสม ภิกษุผู้ได้รับผ้านั้น นำไปทำเป็นจีวรผืนใดผืนหนึ่ง ให้แล้วเสร็จในวันนั้น แล้วมาบอกแก่ภิกษุผู้ยกผ้านั้นให้ เพื่ออนุโมทนา ภิกษุเหล่านั้น อนุโมทนา ทั้งหมดนี้คือกรานกฐิน ๑

๖. การบรรพชา และการอุปสมบท สำเร็จด้วยวิธีอะไร ?

ตอบ การบรรพชาสำเร็จด้วยวิธีให้บรรพชาเปกขะรับไตรสรณคมน์

การอุปสมบทสำเร็จด้วยการสวดญัตติจตุตถกรรมวาจา อันประกอบไปด้วยสมบัติทั้ง ๔ คือ
วัตตุสมบัติ ปริสสมบัติ กรรมวาจาสมบัติ สีมาสมบัติ แก่อุปสัมปทาเปกขะ ฯ

๗. สัมมุขาวินัยมีองค์เท่าไร ? อะไรบ้าง ?

ตอบ มีองค์ ๔ ฯ

คือ ๑. ในที่พร้อมหน้าสงฆ์

๒. ในที่พร้อมหน้าธรรม

๓. ในที่พร้อมหน้าวินัย

๔. ในที่พร้อมหน้าบุคคล ฯ

๘. ภิกษุประพฤติผิดธรรมวินัยอย่างไร จึงทรงอนุญาตให้สงฆ์ลงอุกเขปนียกรรมได้ ?

ตอบ ประพฤติผิดอย่างนี้ คือ ไม่เห็นอาบัติ ไม่ทำคืนอาบัติ หรือไม่สละทิวฐิบาป ฯ

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์

๙. พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ คืออะไร ?

ตอบ คือ กฎหมายฉบับหนึ่งว่าด้วยคณะสงฆ์ มีศักดิ์รองลงมาจากรัฐธรรมนูญ ฯ

๑๐. พระราชบัญญัติคณะสงฆ์มาตรา ๓๗ ระบุหน้าที่เจ้าอาวาสไว้กี่อย่าง ? อะไรบ้าง ?

ตอบ ระบุไว้ ๔ อย่าง ฯ

คือ ๑. บำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี

๒. ปกครองและสอดส่องให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่ หรือพำนักอาศัยอยู่ในวัดนั้น

ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม

๓. เป็นธุระในการศึกษาอบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์

๔. ให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันพุธที่ ๒๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๔

๑. ภิกษุผู้ปรารถนาความตั้งอยู่ยั่งยืนของพระธรรมวินัย ควรปฏิบัติตนอย่างไร ?
ตอบ ควรตั้งอยู่ในศีลสามัญญตา ทิฏฐิสามัญญตา และลัชชีธรรม สรรวมในพระปาติโมกข์ ประกอบด้วย อาจารย์ และโคจรระ เห็นภัยในโทษแม้เพียงเล็กน้อย สำเนียงศึกษาในสิกขาบททั้งหลาย ฯ
๒. ญัตติและอนุสาวนา หมายถึงอะไร ? ญัตติมีใช้ในสังฆกรรมอะไรบ้าง ?
ตอบ ญัตติ หมายถึง คำเผด็จสงฆ์
 อนุสาวนา หมายถึง การสวดประกาศคำปรึกษาและข้อตกลงของสงฆ์ ฯ
 มีใช้ใน ๓ สังฆกรรม คือ
  ๑. ญัตติกรรม
  ๒. ญัตติหุตยกรรม
  ๓. ญัตติจตุตถกรรม ฯ
๓. สีม่า คืออะไร ? มีความสำคัญอย่างไร ?
ตอบ คือ เขตประชุมของสงฆ์ผู้ทำสังฆกรรม ฯ
 มีความสำคัญคือ พระศาสดาทรงพระอนุญาตให้สงฆ์สามัคคีกัน ทำสังฆกรรมภายในสีมา ถ้าไม่มีสีมาก็ไม่มีเขตประชุม ฯ
๔. เจ้าอธิการที่สงฆ์สมมติให้เป็นเจ้าหน้าที่ทำกิจการของสงฆ์ ในพระวินัยมี ๕ แผนก อะไรบ้าง ?
ตอบ มี
  ๑. เจ้าอธิการแห่งจีวร
  ๒. เจ้าอธิการแห่งอาหาร
  ๓. เจ้าอธิการแห่งเสนาสนะ
  ๔. เจ้าอธิการแห่งอาราม
  ๕. เจ้าอธิการแห่งคลัง ฯ
๕. ผ้าที่ไม่ทรงอนุญาตให้ใช้เป็นผ้ากฐิน ได้แก่ผ้าเช่นไรบ้าง ?
ตอบ เช่นนี้ คือ
  ๑. ผ้าที่ไม่ได้เป็นสิทธิ เช่น ผ้าที่ขอยืมเขามา
  ๒. ผ้าที่ได้มาโดยอาการอันมิชอบ คือทำนินิตได้มา พุดเสียบเคียงได้มา และผ้าเป็นนิสัคคีย์
  ๓. ผ้าที่ได้มาโดยบริสุทธิ์ แต่เก็บค้างคืนไว้ ฯ

๖. การบอกนิสสัย ๔ และอภินิหาร ๔ บอกในเวลาใด ? และใครเป็นผู้บอก ?

ตอบ ท่านให้บอกในลำดับแห่งอุปสมบทแล้ว ห้ามไม่ให้บอกก่อนหน้าอุปสมบท ฯ
อุปชฌายะบอกก็ได้ กรรมวาจาจารย์หรืออนุสาวนาจารย์บอกก็ได้ ฯ

๗. ภิกษุผู้ก่อวิเวทอาชริณฺณ อย่างไรชื่อว่าปรารธนาดี อย่างไรชื่อว่าปรารธนาเลว ?

ตอบ ผู้ก่อวิเวทอาชริณฺณเพราะเห็นแก่พระธรรมวินัย ปราศจากโลภะ โทสะ โมหะ ชื่อว่าทำด้วยปรารธนาดี

ผู้ก่อวิเวทอาชริณฺณด้วยทิฏฐิมานะ แม้รู้ว่าผิดก็ขึ้นทำ ประกอบด้วยโลภะ โทสะ โมหะ ชื่อว่าทำด้วยปรารธนาเลว ฯ

๘. วุฏฐานวิธี แปลว่าอะไร ? ประกอบด้วยอะไรบ้าง ?

ตอบ แปลว่า ระเบียบเป็นเครื่องออกจากอาบัติ ฯ
ประกอบด้วยปริวาส มานัต ปฏิกัสนา และอัพภาน ฯ

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์

๙. ที่วัด ที่ธรณีสงฆ์ และที่ศาสนสมบัติกลาง ได้แก่สถานที่เช่นไร ?

ตอบ ที่วัด ได้แก่ที่ตั้งวัดตลอดจนเขตของวัดนั้น
ที่ธรณีสงฆ์ ได้แก่ที่ตั้งเป็นสมบัติของวัด
ที่ศาสนสมบัติกลาง ได้แก่ที่ตั้งเป็นทรัพย์สินของพระศาสนาซึ่งมิใช่ของวัดใดวัดหนึ่ง ฯ

๑๐. เจ้าอาวาส ตามกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๔ ใครเป็นผู้แต่งตั้ง ?

ตอบ สมเด็จพระสังฆราช ทรงแต่งตั้งเจ้าอาวาสพระอารามหลวง เจ้าคณะจังหวัดแต่งตั้งเจ้าอาวาสวัดราษฎร์ ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นเอก
สอบในสนามหลวง
วันอาทิตย์ที่ ๑๓ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๕

๑. มูลเหตุที่ทำให้เกิดสังฆกรรมมีกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ?
ตอบ มี ๒ อย่าง ๆ
 คือ ๑. มีภิกษุบริษัทเพิ่มจำนวนมากขึ้น
 ๒. มีพระพุทธรูปประสงค์เพื่อให้สงฆ์เป็นใหญ่ในการบริหารหมู่คณะ ๆ
๒. สังฆกรรม ๔ นั้น อย่างไหนต้องทำในสีมา อย่างไหนทำนอกสีมาได้ ?
ตอบ ญัตติกรรม ญัตติหุติกรรม และญัตติจตุตถกรรม ต้องทำในสีมาเท่านั้น
 อปโลกนกรรม ทำนอกสีมาได้ ๆ
๓. สีมา มีกี่ประเภท ? อะไรบ้าง ?
ตอบ มี ๒ ประเภท ๆ
 คือ ๑. พัทธสีมา คือ แดนที่ผูก หมายถึงเขตอันสงฆ์กำหนดเอาเอง
 ๒. อพัทธสีมา คือ แดนที่ไม่ได้ผูก หมายถึงเขตอันเขากำหนดไว้ โดยปกติของบ้านเมือง
 หรือเขตที่มีสัญญาตัวอย่างอื่นเป็นเครื่องกำหนด ๆ
๔. ภิกษุผู้กรานกฐินแล้ว ย่อมได้อานิสงส์อะไรบ้าง ?
ตอบ ๑. เทียวไปไม่ต้องบอกลาตามสิกขาบทที่ ๖ แห่งอเจลกวรรคในปาจิตติยกัณฑ์
 ๒. เทียวจาริกไปไม่ต้องถือเอาไตรจีวรไปครบสำหรับ
 ๓. ฉันทคุณโภชน์ ปริ้มปรโภชน์ได้
 ๔. เก็บอธิเรกจีวรไว้ได้ตามปรารถนา
 ๕. จีวรอันเกิดขึ้นในที่นั้นเป็นของภิกษุผู้กรานกฐินแล้ว และได้โอกาสขยายเขตจีวรกาล ให้ยาว
 ออกไปตลอด ๔ เดือน ฤดูเหมันต์ด้วย ๆ
๕. บรรพชา และอุปสมบท สำเร็จด้วยวิธีอะไร ?
ตอบ บรรพชา สำเร็จด้วยวิธีให้บรรพชาเปกขะรับไตรสรณคมน์
 อุปสมบท สำเร็จด้วยการสวดญัตติจตุตถกรรมวาจา ๆ

๖. อานุวาทิกรรม คืออะไร ? หากไม่รับระงับจะเกิดผลเสียอย่างไร ?

ตอบ คือ การโจทก์กันด้วยอาบัตินั้น ๆ

หากไม่รับระงับจะทำให้เสียศีลสามัญญุตและเสียสามัคคี เป็นทางแตกเป็นนานาสังวาส ฯ

๗. ฎฐานวิธี หมายถึงอะไร ? ในการทำฎฐานวิธีแต่ละอย่างนั้น ต้องประชุมสงฆ์จำนวนเท่าไรเป็นอย่างน้อย ?

ตอบ หมายถึง วิธีเป็นเครื่องออกจากอาบัติสังฆาทิเสส ฯ

อัปทาน ต้องประชุมสงฆ์ ๒๐ รูปเป็นอย่างน้อย นอกนั้นประชุมสงฆ์ ๔ รูปขึ้นไป ฯ

๘. กิจจาธิกรรม และนิคคหะ คืออะไร ?

ตอบ กิจจาธิกรรม คือ กิจอันจะพึงทำด้วยประชุมสงฆ์

นิคคหะ คือ การข่ม เป็นกิจอย่างหนึ่งแห่งผู้ปกครองหมู่ ฯ

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์

๙. พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ คืออะไร ?

ตอบ คือ กฎหมายฉบับหนึ่งว่าด้วยคณะสงฆ์ มีศักดิ์รองลงมาจากรัฐธรรมนูญ ฯ

๑๐. ที่วัด ที่ธรณีสงฆ์ และที่ศาสนสมบัติกลาง ได้แก่สถานที่เช่นไร ?

ตอบ ที่วัด ได้แก่ที่ตั้งวัดตลอดจนเขตของวัดนั้น

ที่ธรณีสงฆ์ ได้แก่ที่ซึ่งเป็นสมบัติของวัด

ที่ศาสนสมบัติกลาง ได้แก่ที่ซึ่งเป็นทรัพย์สินของพระศาสนาอันมิใช่ของวัดใดวัดหนึ่ง ฯ

*****

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันเสาร์ที่ ๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๖

๑. สังฆกรรมมีอะไรบ้าง ? สังฆกรรมอะไรที่สงฆ์จตุรกรทำไม่ได้ ?

ตอบ มี ๑. อปโลกนกรรม ๒. ญัตติกรรม
๓. ญัตติหุติกรรม ๔. ญัตติจตุตถกรรม ฯ

ปวารณา ให้ผ้ากฐิน อุปสมบท และอัปทาน สงฆ์จตุรกรทำไม่ได้ ฯ

๒. สีมามีกี่ประเภท ? วิสุงคามสีมา จัดเข้าในประเภทไหน ?

ตอบ มี ๒ ประเภท คือ พัทธสีมา อพัทธสีมา ฯ

วิสุงคามสีมา เมื่อสงฆ์ยังไม่ผูก จัดเป็นอพัทธสีมา ครั้นสงฆ์ผูกแล้ว จัดเป็นพัทธสีมา ฯ

๓. เจ้าอธิการตามพระวินัย หมายถึงใคร ? สงฆ์พึงสวดสมมติเจ้าอธิการด้วยกรรมวาจาประเภทใด ?

ตอบ หมายถึง ภิกษุผู้ได้รับสมมติจากสงฆ์ให้เป็นเจ้าหน้าที่ทำการสงฆ์นั้น ๆ ฯ

พึงสวดสมมติด้วยญัตติหุติกรรม ฯ

๔. การอุปโลกน์และการสวดกรรมวาจาให้ผ้ากฐิน จัดเป็นสังฆกรรมประเภทใด ? อย่างไรต้องทำในสีมา อย่างไรทำนอกสีมาก็ได้ ?

ตอบ การอุปโลกน์เพื่อให้ผ้ากฐิน จัดเป็นอปโลกนกรรม

การสวดเพื่อให้ผ้ากฐิน จัดเป็นญัตติหุติกรรม ฯ

การอุปโลกน์เพื่อให้ผ้ากฐิน ทำในสีมาหรือนอกสีมาก็ได้

การสวดกรรมวาจาให้ผ้ากฐินต้องทำในสีมาเท่านั้น ฯ

๕. ในอุปสมบทกรรม อภัพบุคคล หมายถึงใคร ? จำแนกโดยประเภทมีอะไรบ้าง ?

ตอบ หมายถึง บุคคลที่ทรงห้ามไม่ให้อุปสมบท ฯ

มี ๓ คือ

๑. เพศบกพร่อง

๒. ประพฤติผิดพระธรรมวินัย

๓. ประพฤติผิดต่อกำเนิดของตน คือฆ่ามารดาบิดา ฯ

๖. ภิกษุผู้ก่อวิเวทอาชริณณ์ อย่างไรชื่อว่าปรารธนาดี อย่างไรชื่อว่าปรารธนาเลว ?

ตอบ ผู้ก่อวิเวทเพราะเห็นแก่พระธรรมวินัย (ปราศจากโลภะ โทสะ โมหะ) ชื่อว่าทำด้วยปรารธนาดี
ผู้ก่อวิเวทด้วยทิฏฐิมานะ แม้รู้ว่าผิดก็ขึ้นทำ (ประกอบด้วยโลภะ โทสะ โมหะ) ชื่อว่าทำด้วย
ปรารธนาเลว ฯ

๗. ฐฎฐานวิธี หมายถึงอะไร ? ในการทำฐฎฐานวิธีแต่ละอย่างนั้น ต้องการสงฆ์จำนวนเท่าไรเป็นอย่างน้อย ?

ตอบ หมายถึง ระเบียบวิธีเป็นเครื่องออกจากอาบัติสังฆาทิเสส ฯ
อัฏฐาน ต้องการสงฆ์ ๒๐ รูปเป็นอย่างน้อย นอกนั้นต้องการตั้งแต่ ๔ รูปขึ้นไป ฯ

๘. นาสนา คืออะไร ? บุคคลเช่นไรที่ทรงอนุญาตให้นาสนา ?

ตอบ คือ การยังบุคคลผู้ไม่สมควรถือเพศภิกษุและสามเณร ให้สละเพศเสีย ฯ

บุคคลที่ทรงพระอนุญาตให้นาสนามี ๓ ประเภท คือ

๑. ภิกษุต้องอันติมวัตถุแล้วยังปฏิญญาตนเป็นภิกษุ
๒. บุคคลผู้อุปสมบทไม่ขึ้น ได้รับอุปสมบทแต่สงฆ์
๓. สามเณรผู้ประกอบด้วยองค์ ๑๐ ข้อใดข้อหนึ่ง เช่น เป็นผู้มีกมลลาภชีวิตสัตว์ เป็นต้น ฯ

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์

๙. จงให้ความหมายของคำต่อไปนี้ ?

- ก. ที่วัด
- ข. ที่ธรณีสงฆ์
- ค. ที่กัลปนา

ตอบ ก. ที่วัด คือ ที่ซึ่งตั้งวัดตลอดจนเขตของวัดนั้น

ข. ที่ธรณีสงฆ์ คือ ที่ซึ่งเป็นสมบัติของวัด

ค. ที่กัลปนา คือ ที่ซึ่งมีผู้อุทิศแต่ผลประโยชน์ให้วัด หรือพระศาสนา ฯ

๑๐. เจ้าอาวาส หมายถึงใคร ? ภิกษุผู้จะดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดที่ไม่ใช่พระอารามหลวง ต้องมีคุณสมบัติ
โดยเฉพาะอะไรบ้าง ?

ตอบ หมายถึง พระภิกษุผู้ได้รับแต่งตั้งตามกฎหมายหาเถรสมาคมให้เป็นพระสังฆาธิการปกครองวัดใดวัด
หนึ่ง ฯ

คุณสมบัติเฉพาะ คือ

๑. มีพรรษาพ้น ๕
๒. เป็นผู้ทรงเกียรติคุณเป็นที่เคารพนับถือของคฤหัสถ์ และบรรพชิตในถิ่นนั้น ฯ